

Uniunea
Fundația
Augusta

Schuhfried
GmbH

Asociația
Psihologilor
din Banat

IV Conferința Internațională de Psihologie Aplicată
4th International Conference of Applied Psychology

COMUNICĂRI ÎN EXTENSO
EXTENSIVE COMMUNICATIONS

COMUNICĂRI ÎN EXTENSO
EXTENSIVE COMMUNICATIONS

IV Conferința Internațională de Psihologie Aplicată
4th International Conference of Applied Psychology

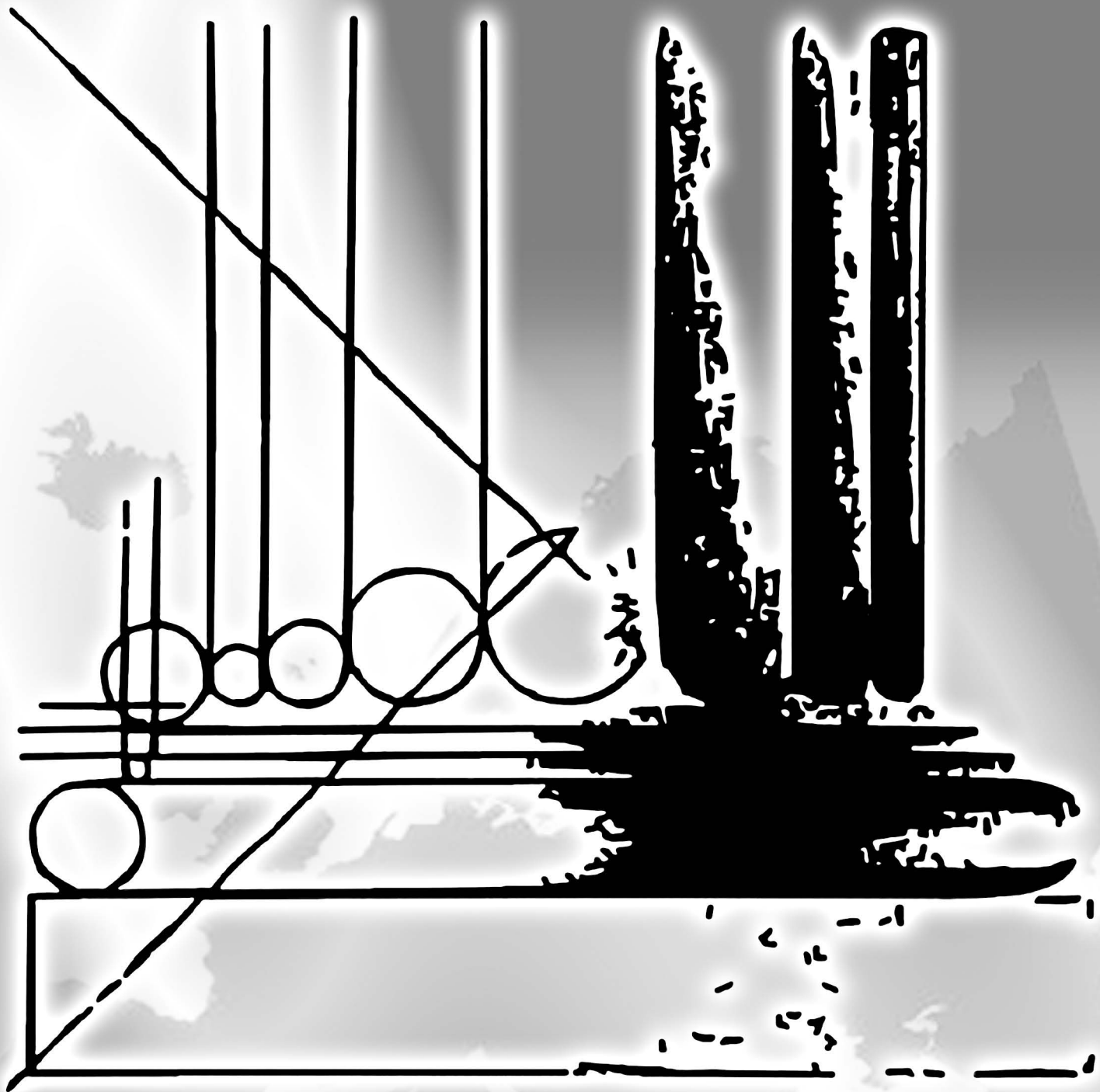
Asociația Psihologilor din Banat

Schuhfried GmbH

Uniunea Fundația Augusta

23-25 Octombrie 2003
Timișoara, România

23-25 October 2003
Timisoara, Romania

**UNIUNEA
FUNDAȚIA**

AUGUSTA

TIMIȘOARA

COMITET ȘTIINȚIFIC

Președinte științific de onoare al „EUΨRO” 2003 Timișoara
Prof. dr. Ion RADU

Membrii (în ordine alfabetică)

Conf.dr. Monica ALBU – Universitatea „Tibiscus” Timișoara (*președinte științific*);
Prof.dr. Nicolae JURCĂU – Universitatea Politehnică, Cluj-Napoca;
Prof.dr. Mihai PREDESCU – Universitatea de Vest din Timișoara, membru AΨB;
Psih. cercet. Jörg PRIELER – Dr. Schuhfried Ges.m.b.H. Viena;
Psih. Gelu V. TODĒA – Universitatea „Tibiscus” Timișoara, membru AΨB;

COMITET DE ORGANIZARE

Coordonatori

Prof. Augusta ANCA – Uniunea Fundația „Augusta” UFA;
Psih.dr. Gernot SCHUHFRIED – Dr. Schuhfried Ges.m.b.H. VTS;
Psih. Gelu V. TODĒA – Asociația Psihologilor din Banat AΨB;

Secretar

Psih. Mihaela ANDRONIC – „Alcatel” Timișoara, membră AΨB;

Membrii (în ordine alfabetică)

Robert AGOSTON – colaborator, **designer web 2001 & 2003**;
Lect.drd. Zvetlana ANGHEL – Universitatea „Tibiscus” Timișoara, membră AΨB;
Psih. Monica BOCȘA - membră AΨB;
Psih. Doina CAXI – RAT Timișoara, membră AΨB;
Asist.drd. Alina CHIȘEVESCU – Universitatea „Tibiscus” Timișoara, membră AΨB;
Stud. Diana CORNEA – Universitatea „Tibiscus” Timișoara;
Psih. Olimpia DIACONESCU – RAT Arad, membră AΨB;
Psih. Dorina DRAGOȘ – DGPDC Arad;
Octavia FILIP – translator, Universitatea „Tibiscus” Timișoara;
Stud. Cora GHEORGHIU – Universitatea „Tibiscus” Timișoara;
Stud. Adrian HRISTEA – Universitatea „Tibiscus” Timișoara
Stud. Iuda SORIN – Universitatea „Tibiscus” Timișoara
Psih. George LUCA – **webmaster** Asociația Psihologilor din Banat;
Prep. Carmen MIRCEA – Universitatea „Tibiscus” Timișoara, membră AΨB
Stud. Daniel NETODEA – Universitatea „Tibiscus” Timișoara
Psih. cercet. Jorg PRIELER – Dr. Schuhfried Ges.m.b.H. Viena;
Liana RUȚA – Fundația Truvist;
Stud. Mirabela TĂBUȘCĂ – Universitatea „Tibiscus” Timișoara
Psih. Mioara ȚEROVAN – Universitatea „Tibiscus” Timișoara, membră AΨB;

Participanți / Participants

Abalan Francois

Adeney Stephen

Albu Monica

Anca Augusta

Andronic Mihaela

Anghel Zvetlana

Baban Adriana

Bartos Ana

Batranut Daniela

Bejinariu Dumitru

Berar Ioan

Bocsa Monica

Bocsan Monica

Boldura Andreea

Brihan Angelica

Busoiu Olimpia

Caxi Doina

Chisevescu Alina

Ciorba Irina

Ciorba Sebi

Coadă Melinda

Cornea Diana

Costa Adela

Darie Ovidiu

Deac Florin

Debucean Daiana

Diaconescu Olimpia

Domuta Anca

Draghicescu Ramona

Dragomirecu Anca

Dragos Dorina

Filimon Letitia

Filimon Ioana

Filip Octavia

Fleisz Kinga

Fratescu Eugenia

Fratescu Oliver

Fulop Adina

Gangloff Bernard

Gavita Oana

Gergely Hojnal

Gheorghe Fulvia

Gheorghiu Cora

Ghetiu Mihalela

Ghiran Marieta

Hardy Sandrine

Hentiu Codruta

Holdevici Irina

Hristea Adrian

Inceu Ioana Daniela

Iolu Ocatvian

Ionescu Dorothea

Juda Sorin

Jurcau Nicolae

Klein Sandor

Latcu Adriana

Licu Monica

Luca George

Maier Roxana Viorica

Marcu Radiana

Marinca Amalia

Maris Andrada

Mazilescu Alina

Miclea Mircea

Mircea Carmen

Mitrofan Iolanda

Mitrofan Nicolae

Moldovan Jurcau Ramona

Morar Ramona

Munteanu Monica Maria

Muresan Ctin

Muresan Genoveva

Neamt Teodora

Netodea Daniel

Nicoara Maria Daniela

Nut Sava

Olteanu Dorel

Panciu Ciprian

Panciu Liliana Mihaela

Paul Daniel

Peres Anemona

Petroiu Ana

Pieters-Korteweg Erry

Pitariu Horia

Pop Marioara

Popa Rodica

Popa Simona

Predescu Mihai

Prieler Joerg

Radu Alina

Radulovici Ioana

Raut Eugen

Raven John

Rizea Maria

Sava Florin Alin

Schuhfried Geront

Secui Monica-Liana

Siha Maria

Sobo Sergiu

Soit Paul

Stanescu Alexandru

Sulea Coralia

Terovan Mioara

Todea V. Gelu

Tulbure Mihaela

Trif Gehorghe

Vacarescu Anca

Vlas Daniela

SPONSORI și colaboratori în organizare SPONSORS & COWORKERS

**COORGANIZATORI: Uniunea Fundația "AUGUSTA" & Asociația Psihologilor
din Banat ROMÂNIA & Dr. G. Schuhfried GmbH AUSTRIA**

ELITE - GĂZDUIRE;

"ENDER GRAPHICS" – Alba Iulia WEBDESIGN;

"ALCATEL" - TIMIȘOARA;

"BANC POST" – Sucursala TIMIȘOARA ;

S.C. "A G O" S.R.L.;

S.C. – "TECHNITAL" S.R.L. - TIMIȘOARA;

**BIROU NOTARIAL- - "SICHIM, DOBRA, NOVĂCESCU, HOTINGER" -
TIMIȘOARA;**

FUNDAȚIA – "RUBIN" - TIMIȘOARA;

LIBRĂRIA "ESOTERA" TIMIȘOARA

EDITURA HUMANITAS – LIBRĂRIA „EMIL CIORAN”, TIMIȘOARA;

SC "APEMIN" SRL - LIPOVA

FUNDAȚIA "BĂILE LIPOVA" - sbc@dntar.ro ;

S.C. "RECREATION" S.R.L. - TIMIȘOARA;

S.C. POZITIV CONSULT S.R.L. - ARAD;

S.C. "CRAMELE RECAȘ" S.R.L. - www.recaswine.ro ;

S.C. "RENA" S.R.L. - TIMIȘOARA;

S.C. "LUX" PERIAM S.A.;

S.C. "MOARA STANCOV" S.R.L. PERIAM;

S.C. "SANDOR" A.F. - LOVRIN;

S.C. "POP & BODRI" S.R.L. - ARAD;

S.C. "CLIP ART" S.R.L. TIMIȘOARA;

S.C. "KAISS JUNIOR" S.R.L. TIMIȘOARA;

S.C. "NEFERTITI" S.R.L. TIMIȘOARA;

S.C. S.M. "RECOSENTRACT" S.R.L. TIMIȘOARA;

SPRIJINITORI ÎN ORGANIZARE

Agenția de CĂLĂTORI CFR Timișoara;

Agenția de MARFĂ CFR Timișoara;

Agentia "AUSTRIAN AIRLINES" - TIMIȘOARA

COFETĂRIA „TRANDAFIRUL” - TIMIȘOARA

COMPANIA DE BERE ROMÂNIA - Sucursala TIMIȘOARA;

COMPANIA PUBLICĂ DE TRANSPORT- ARAD S.A.;

Hotel CONTINENTAL- TIMIȘOARA;

Fundatia "TRUVIST" OLANDA;

R.A.T. - TIMIȘOARA;

S.C. OFFICE SHOP S.R.L.- TIMIȘOARA

S.C. SAFILAR S.R.L.- ARAD

Cuprins / Table of contents

Număr pagină	Autor/Autori	Țara	Titlul lucrării
1	ALBU Monica	Ro	Efectuarea prelucrărilor statistice asistată de programul ASSTA <i>Performing of statistic processing assisted by ASSTA software</i>
6	ABALAN François	Fr	Evaluation psychometrique des troubles post-traumatiques <i>Psychometric evaluation of posttraumatic disorders</i>
15	ANGHEL Zvetlana DARIE Ovidiu FÜLÖP Adina	Ro	Vulnerabilitate psihosomatică și stres la pacienți diagnosticați cu psoriazis vulgar <i>The psychosomatic vulnerability and stress of the patients with psoriasis vulgar</i>
27	BEJINARIU Dumitru	Ro	Prostituția - între acceptare și respingere <i>Prostitution – acceptance or rejection</i>
38	BERAR Ioan	Ro	Activarea cognitivă ca premisă a dezvoltării aptitudinilor matematice la școlarii mici (6/7 – 10/11 ani) <i>Cognitive activation as a premise for the development of the mathematical aptitudes of young pupils (6/7 – 10/11 years old)</i>
49	CAXI Doina	Ro	Manifestarea laturii dinamico-energetice a personalității în comportamentul rutier <i>In drivers' behaviour</i>
64	CHIȘEVESCU Alina	Ro	Profilul pulsional al delincvenților condamnați pentru infracțiunea de furt și tâlhărie <i>Pulsional profile of criminals convicted for theft and robbery</i>
73	DRAGOȘ Dorina	Ro	Tulburări emoționale la adolescenți diabetici <i>Emotional disturbances at adolescents suffering from tipe i diabetes</i>
81	FILIMON Letiția	Ro	Depresia ca reprezentare socială <i>Depression as a social representation</i>
92	FILIMON Letiția BRIHAN Angelica FILIMON Ioana	Ro	Evaluarea competențelor cadrelor didactice <i>Assessment of teachers' competencies</i>
105	GANGLOFF Bernard	Fr	Quelques determinants du niveau de sanction lors d'homicides par imprudence <i>Some determinants of the sanction level in situations of manslaughter</i>
119	GERGELY Hoinal	Ro	Imagine și schemă corporală în sindromul autist <i>Self image and body-image in the autistic syndrome</i>
125	GHETIU Mihaela	Ro	Granițele neconvenționale ale psihologiei <i>The unconventional boundaries of psychology</i>
133	HARDY Sandrine GANGLOFF Bernard	Fr	A la recherche de criteres influençant l'attribution de sanction: etude sur une population d'etudiants en droit <i>Research of criterias influencing the assignment of sanction: study on a population of students in law</i>

Timișoara, 23-25 octombrie

161	HOLDEVICI Irina	Ro	Hipnoterapia în depresii <i>Hypnotherapy in depression</i>
165	IONESCU Dorothea	Ro	Dezvoltare cognitivă - categorizarea la copii <i>Cognitive development - categorization in children</i>
176	LICU Monica	Ro	Tendențe actuale în studiul mecanismelor de coping, modelul tranzacțional <i>Tendances actuelles dans l'étude de mecanismes de coping, le modele transactionnel</i>
186	MARINCA Amalia BERAR Ioan PETROIU Ana POPA Rodica NUȚ Sava MARIȘ Andrada	Ro	Aspecte privind identificarea copiilor supradotați în context școlar <i>Aspects regarding the identification of gifted children, in an educational context</i>
194	MAZILESCU Alina	Ro	Cunoașterea evaluativă și utilitatea socială <i>La connaissance evaluative et l'utilite sociale</i>
205	MICLEA Mircea DOMUȚA Anca PAUL Daniel	Ro	Bateria de teste psihologice de aptitudini cognitive (BTPAC) <i>The cognitive abilities test battery (BTPAC)</i>
218	MITROFAN Nicolae	Ro	Avantaje și limite privind utilizarea testelor în domeniul judiciar <i>Avantages et limites en ce qui concerne l'utilisation des tests dans le domaine judiciaire</i>
231	NEAMȚ Teodora	Ro	Relația nivelului anxietății sociale cu alte aspecte psihologice: personalitate, depresie, stimă de sine și stil de lucru <i>The relation between the level of social anxiety and other psychological aspects: personality, depression, self-esteem and working style</i>
244	PIETERS-KORTEWEG Erry	Nl	Diagnosis and treatment of adults suffering from ADHD <i>Diagnosticul și tratamentul adulților cu ADHD</i>
260	PIETERS-KORTEWEG Erry	Nl	The diagnosis and treatment of victims of sexual abuse <i>Diagnosticul și tratamentul victimelor abuzului sexual</i>
278	POP Mărioara	Ro	Tulburările psihosomatice, abordare cognitiv comportamentală <i>Psychosomatic disorders, a cognitive behavioral approach</i>
291	POPA Simona SECUI Monica	Ro	Scheme cognitive și satisfacție maritală <i>Cognitive schemata and marital adjustment</i>
302	RADU Alina	Ro	Portretul abuzatorului în România <i>The romanian abuser's portrait</i>
311	RADULOVICI Ioana	Ro	Analiza unui model de abordare integrativă în diagnoza și predicția anxietății <i>The analysis of an integrative model for diagnosis and prediction of anxiety</i>

324	RAVEN John	Gb	Recent research with the raven progressive matrices <i>Cercetări recente cu matricile progresive raven</i>
328	SAVA Florin	Ro	EGOTIM – un instrument computerizat de psihodiagnostic al structurilor eului <i>EGOTIM – a computerized tool for assessing self-structures</i>
333	SECUI Monica POPA Simona	Ro	Identitate și stereotipuri de gen în perioada adolescenței <i>Gender identity and gender stereotypes in adolescence</i>
346	SULEA Coralia SAVA Florin	Ro	O abordare experimentală a structurilor eului și impactul acestora asupra dispoziției afective și strategiilor comportamentale <i>An experimental approach of self-guides and its impact on mood and behavioral regulation strategies</i>
354	TRIF Gheorghe JURCĂU Nicolae	Ro	Utilizarea hărților conceptuale pentru evaluarea unui program computerizat de instruire a cadrelor didactice <i>Using concept maps for computer-based teacher training programs assessment</i>
367	TODEA V. Gelu	Ro	Psihologia în România IV (frustrări - atestări - emigrări) <i>Psychology in Romania IV (frustrations - certifications – emigrations)</i>
419	TODEA V. Gelu ȚEROVAN Mioara BOCȘA Monica DRAGOȘ Dorina	Ro	Diagnoza organizațională și un instrument al ei: chestionarul contingent <i>Organizational diagnosis and one of it's instruments: the contingent questionnaire</i>
448	ȚEROVAN Mioara LUCA George	Ro	Scală de evaluare cu ancore comportamentale pentru asistenți sociali <i>Behaviorally anchored rating scale for social workers</i>
457	VLAD – PEREȘ Anemona	Ro	Dificultăți ale integrării socio-profesionale la absolvenții învățământului superior de poliție <i>Socio-professional integration difficulties of police academy graduates</i>

EFFECTUAREA PRELUCRĂRILOR STATISTICE ASISTATĂ DE PROGRAMUL ASSTA

ALBU Monica

Universitatea „Tibiscus” Timișoara, Facultatea de Psihologie, România

albu.monica@rdslink.ro

Rezumat

Cu ajutorul programului ASSTA se pot identifica prelucrările statistice adecvate diverselor probleme care apar în cercetarea psihologică.

Utilizatorul trebuie să specifice:

- tipul problemei;
- numărul populațiilor investigate;
- numărul variabilelor studiate;
- scala pe care este măsurată fiecare variabilă.

Programul ASSTA indică prelucrările statistice care ar putea fi folosite și menționează, pentru fiecare dintre ele:

- dacă există restricții în utilizarea ei;
- cum se poate efectua folosind programul SPSS.
- În plus, ASSTA permite accesul la un dicționar de termeni statistici.

Rezumat

The ASSTA program helps to identify the adequate statistic processing of different problems that occurs in psychological research.

The user has to specify:

- the type of problem;
- the number of the investigated populations;
- the number of the studied variables;
- the scale of each variable.

The ASSTA program indicates the method of statistic processing that should be used and:

- whether there are any restrictions in it's use;
- how it can be executed using the SPSS program.
- In addition, ASSTA allows the use of a dictionary of statistic terminology.

Programul ASSTA a fost proiectat pentru a veni în sprijinul a două categorii de utilizatori: studenți de la facultățile de psihologie care învață statistica și psihologi care doresc să prelucreze statistic datele colectate de la subiecți.

Cu ajutorul programului ASSTA se pot identifica prelucrările statistice adecvate diverselor probleme care apar în cercetarea psihologică.

Meniul principal al programului conține următoarele opțiuni:

Prezentarea programului ASSTA

Ideile de bază ale statisticii

Manual de statistică

Dicționar de termeni statistici

Prelucrări statistice uzuale

Algoritmul de rezolvare a unei probleme de cercetare cu ajutorul statisticii

Opțiunea **Prezentarea programului ASSTA** descrie funcțiunile programului și modul de utilizare a acestuia.

Timișoara, 23-25 octombrie

Opțiunea **Ideile de bază ale statisticii** determină afișarea unui text care:

- prezintă într-o formă intuitivă noțiunile statistice fundamentale – **populație, eșantion, variabilă, variabilă aleatoare** – și modul în care acestea intervin în prelucrările statistice;
- explică scopul prelucrărilor statistice;
- constituie o introducere în statistică, necesară pentru toți cei care doresc să învețe statistica sau să își actualizeze cunoștințele de statistică.

Opțiunea **Manual de statistică** permite accesul la un manual de statistică în care figurează:

- pentru fiecare **noțiune statistică**: definiția ei, exemple și, dacă este cazul, clasificări;
- pentru fiecare **indicator** și pentru fiecare **coeficient de asociere sau de corelație**: semnificația sa, condițiile în care poate fi calculat, formula de calcul, modul de interpretare a valorilor posibile și comenzile SPSS cu ajutorul cărora poate fi calculat;
- pentru fiecare **test statistic**: ipoteza cercetătorului și ipotezele statistice, condițiile în care poate fi utilizat, presupunerile care este necesar să fie făcute, procedeele de lucru pentru aplicarea testului, formula de calcul a statisticii testului, regiunea critică și comenzile SPSS cu ajutorul cărora poate fi aplicat.

Opțiunea **Dicționar de termeni statistici** permite accesul la un dicționar care conține, pentru fiecare noțiune prezentă în Manualul de statistică:

- definiția;
- informațiile care sunt absolut necesare pentru a o folosi și a-i înțelege utilitatea.

Opțiunea **Prelucrări statistice uzuale** permite să se afle, pentru prelucrările statistice utilizate mai frecvent în cercetările psihologice:

- în ce scop se folosesc;
- în ce condiții se pot efectua;
- care sunt pașii din care constau;
- cum se interpretează rezultatele care se pot obține.

Opțiunea **Algoritmul de rezolvare a unei probleme de cercetare cu ajutorul statisticii** îl conduce pe psiholog, pas cu pas, spre prelucrările potrivite pentru rezolvarea problemei sale de cercetare, luând în considerare:

- numărul populațiilor cuprinse în cercetare;
- modul de obținere a eșantioanelor;
- volumele eșantioanelor;
- numărul de variabile studiate;
- scala de măsură pentru fiecare variabilă.

Această opțiune descrie acțiunile pe care trebuie să le efectueze o persoană atunci când are nevoie de prelucrări statistice pentru a rezolva o problemă de cercetare. Inițial sunt afișați pe ecran principalii pași ai algoritmului. Pentru fiecare pas utilizatorul poate solicita detalii. Acestea sunt oferite sub forma unei structuri arborescente: fiecare ramură ocupă un ecran și reprezintă o detaliere a ramurii precedente. Pornind de la textul afișat, utilizatorul poate cere ca orice noțiune statistică să fie definită și orice prelucrare statistică să fie descrisă amănunțit.

În continuare sunt amintite, pe scurt, informațiile care se pot obține la fiecare pas al algoritmului:

1. Formularea problemei de cercetare și identificarea tipului acesteia – *sunt prezentate tipurile de probleme pentru care poate fi utilizat programul ASSTA.*
2. *Definirea populației/populațiilor și a variabilei/variabilelor implicate în problema care trebuie rezolvată cu ajutorul statisticii* – sunt descrise caracteristicile eșantioanelor și cele ale variabilelor pe care utilizatorul trebuie să le aibă în vedere.
3. *Efectuarea unor prelucrări statistice pentru descrierea fiecărei variabile în colectivitatea din care s-au cules datele* – sunt enumerate prelucrările statistice care se efectuează în mod obișnuit asupra unei variabile, în funcție de tipul acesteia și de scala pe care este măsurată.

Timișoara, 23-25 octombrie

4. *Pregătirea datelor în vederea prelucrării lor statistice pentru rezolvarea problemei de cercetare* – sunt enumerate operațiile care se efectuează asupra variabilelor înainte de a începe prelucrările statistice necesare pentru rezolvarea problemei de cercetare și care sunt dependente de constatările făcute în urma descrierii variabilelor.
5. *Identificarea prelucrărilor statistice necesare pentru rezolvarea problemei de cercetare, având în vedere numărul de populații, numărul de variabile și tipul problemei* – pentru fiecare dintre tipurile de probleme prezentate la primul pas al algoritmului utilizatorul este ajutat să identifice prelucrările statistice pe care trebuie să le efectueze.
6. *Efectuarea prelucrărilor statistice și interpretarea rezultatelor* – sunt enumerate prelucrările statistice pentru care programul ASSTA poate oferi informații.
7. *Redactarea lucrării care prezintă demersul efectuat pentru rezolvarea problemei de cercetare, prelucrările statistice făcute și rezultatele obținute* – sunt amintite informațiile pe care trebuie să le conțină un raport de cercetare.

Programul ASSTA le poate fi util atât persoanelor care au cunoștințe de statistică dar au dificultăți la aplicarea acestora atunci când trebuie să rezolve o problemă concretă, cât și celor care doresc să învețe statistica. El a fost proiectat astfel încât să poată fi utilizat cu ușurință, chiar și de către persoane care nu au mai lucrat la calculator.

PERFORMING OF STATISTIC PROCESSING ASSISTED BY ASSTA SOFTWARE

ASSTA program has been designed to assist two categories of users: students from the faculties of psychology studying statistics and psychologists wishing to statistically process the data collected from their patients.

With the support of ASSTA program one can identify the statistic processing adequate to the various issues implied by the psychological research.

The **Main Menu** of the program contains the following options:

THE PRESENTATION OF ASSTA PROGRAM

<p>The fundamentals of statistics Statistics manual Dictionary of statistics terms Standard statistic processing Problem solving algorithm used in research and assisted by statistics</p>
--

Presentation of ASSTA Program option describes the functions of the program and its usage mode.

Basic notions of statistics option determines the display of a text which:

- presents into an intuitive form the fundamental statistic notions such as - *population, sample, variable, aleatory variable* - and the way they step in the statistic processing;
- explains the purpose of statistic processing;
- represents an introduction to statistics, necessary to all those interested in learning statistics or to update their knowledge in the statistics field.

Statistics Manual option enables access to a statistics manual, including:

- for each **statistic notion**: its definition, examples and classifications, if applicable;
- for each **indicator** and for each **association or correlation coefficient**: its significance, the conditions in which it may be calculated, calculation formula, mode of interpreting the possible values and SPSS commands which enables its calculation;
- for each **statistic test**: the researcher's hypothesese and statistic hypotheses, the conditions in which it may be used, the presuppositions needed to be made, the operation method for test application, the calculation formula of the test statistics, critical area and SPSS commands with assist the application.

Dictionary of statistic terms option enables the access to a dictionary, which includes the following for each item in the Statistics Manual:

- definition;
- indispensable information in order to use it and to understand its usefulness.

Standard Statistic Processing option is useful for the more frequently used statistic processing in psychological research and enables the user to learn the following:

- the purpose of using;
- the conditions in which they may be performed;
- the steps involved;
- the mode of interpreting the obtainable results.

Problem solving algorithm used in research and assisted by statistics option gradually leads the psychologist to the proper processing operations needed to solve the research problem, taking into account the following:

- the number of populations covered by the research;
- the mode of obtaining the samples;
- the volume of samples;
- the number of variables studied;
- the scale of measure for each variable.

This option describes the actions one must perform when one needs statistic processing in order to solve a research problem. Initially, the main steps of the algorithm are displayed on the screen. For each step, the user may request for details. These details are offered under the form of an arborescent structure: each branch covers a screen and represents a detail of the previous branch. Starting from the displayed text, the user may request that any statistic notion should be defined and any statistic processing should be described in detail.

Then, the information which may be obtained upon each step of the algorithm are briefly mentioned:

1. *Formulation of the research problem and identification of its type* – the types of problems for which ASSTA program may be used are thus presented.
2. *Definition of population/populations and of variable/variables implied in the problem to be solved with the help of statistics* – a description of the characteristics of samples and variables the user must take into consideration.
3. *Performance of certain statistic processing operations for the description of each variable in the community where data have been collected* – the usually performed statistic processing operations on a variable are listed, according to the type of variable and its scale of measurement.
4. *Data preparation with a view to statistic processing meant to solving the research problem* – the operations performed on the variables are listed prior to starting the statistic processing meant to problem solving; these operations are dependent upon the findings made subsequent to variable description.

5. *Identification of necessary statistic processing operations in order to solve the research problem, taking into account the number of populations, the number of variables and the type of problem* – the user is assisted to identify the statistic processing he must perform for each type of problem presented upon the first step of the algorithm,
6. *Performing of statistic processing and interpretation of results* – the statistic processing operations for which ASSTA program may give information are listed.
7. *Editing of the work presenting the necessary steps performed in order to solve the research problem, the statistic processing performed and the results obtained* – the information which a research report should contain are mentioned.

ASSTA program may be useful both to users having statistics knowledge but finding difficulties in using this knowledge in order to solve a particular problem, and also to those wishing to learn statistics. The program has been especially designed so that even inexperienced PC users may easily use it.

EVALUATION PSYCHOMETRIQUE DES TROUBLES POST-TRAUMATIQUES

ABALAN François, FRANȚA

Hôpital Charles Perrens, Service Accueil Urgences, Bordeaux

fabalan@perrens.aquisante.fr

Résumé

Les troubles post-traumatiques sont fréquents. Pour les évaluer, il existe deux types d'instruments psychométriques: des instruments diagnostiques et des échelles d'évaluation. L'instrument diagnostique le plus utilisé dans la littérature internationale est le DSM qui en est à sa version IV-R. Des instruments structurés ont été créés pour permettre un recueil fiable des critères diagnostiques: la Clinician Administered PTSD Scale (CAPS) et le Structured Clinical Interview for DSM-IV (SCID-IV). Les échelles d'évaluation sont utiles pour évaluer la sévérité des symptômes et leur évolution. On peut citer: la Peritraumatic Dissociative Experience Scale (Questionnaire sur les Expériences de Dissociation Péritraumatiques), l'Impact of Event Scale-Revised (Echelle d'Impact de l'Événement -Révisée), le PTSD-Interview (PTSD-I), la Clinician Administered PTSD Scale (CAPS), le Structured Interview for PTSD (SI-PTSD), l'Inventaire-Echelle de Névrose Traumatique. On utilise aussi des instruments évaluant des dimensions non spécifiques mais fréquentes parmi les troubles post-traumatiques: la Beck Depression Inventory-II, l'Echelle de dépression MADRS, l'Inventaire d'Anxiété Trait Etat (STAI), le Questionnaire d'Etat de Santé SF 36, etc.

Abstract

Posttraumatic disorders are frequent. To assess them, there are two types of psychometric instruments: diagnostic tools and assessment scales. The most widely used diagnostic tool in the international literature is the DSM (present version: IV-R). Structured tools have been designed to ensure accurate collection of the diagnostic criteria: the Clinician Administered PTSD Scale (CAPS) and the Structured Clinical Interview for DSM-IV (SCID-IV). Evaluation scales are useful to measure the severity of the symptoms and their evolution. These include: the Peritraumatic Dissociative Experience Scale, the Impact of Event Scale-Revised, the PTSD-Interview (PTSD-I), the Clinician Administered PTSD Scale (CAPS), the Structured Interview for PTSD (SI-PTSD), l'Inventaire-Echelle de Névrose Traumatique (Traumatic Neurosis Inventory-Scale). Instruments evaluating non specific and frequent dimensions in posttraumatic stress disorders are also used such as: the Beck Depression Inventory-II, the MADRS depression scale, the State-Trait-Anxiety-Inventory (STAI), and the Short Form 36 Health Survey Questionnaire (SF-36).

1. INTRODUCTION

Les troubles post-traumatiques sont de deux types pour le DSM-IV (American Psychiatric Association, 1995): l'état de stress aigu et l'état de stress post traumatique.

Ces troubles peuvent survenir après l'exposition à un facteur de stress extrême. Par exposition à un facteur de stress extrême, il faut entendre que le sujet a vécu ou a été témoin ou a été confronté à un ou des événements durant lesquels des individus ont pu mourir ou être gravement blessés ou bien ont été menacés de mort ou de grave blessure ou bien durant lesquels son intégrité physique ou celle d'autrui a pu être menacée.

On peut citer comme exemples d'événements vécus directement qui peuvent être des traumatismes sévères: le combat militaire, les agressions personnelles violentes (agression sexuelle, attaque physique, vol), la torture, le fait d'être pris en otage, les attaques terroristes, l'incarcération dans un camp de concentration, le fait de recevoir l'annonce du diagnostic d'une maladie mettant en jeu le pronostic vital. On peut citer comme exemples d'événements dont le sujet est témoin et qui peuvent être des traumatismes sévères: assister à une blessure grave ou à la mort non naturelle d'une autre personne à la suite d'une agression violente, d'une guerre, d'une catastrophe. On peut citer comme exemples d'événements vécus par autrui qui sont rapportés au sujet qui peuvent être des traumatismes sévères: le fait d'apprendre une mort violente ou inattendue, une agression grave ou une menace de mort ou de blessure subie par un membre de la famille ou de quelqu'un de proche.

Les troubles post-traumatiques peuvent être particulièrement sévères ou prolongés quand le facteur de stress est lié à une activité humaine (par exemple: torture, viol).

Dans les études faites dans la communauté, la prévalence sur la vie de l'Etat de Stress post-traumatique est de 1 à 14 % (la variabilité est liée aux méthodes d'évaluation et aux populations d'étude).

Les études de sujets à risque (anciens combattants, victimes d'éruption volcanique ou de violence criminelle, par exemple) ont montré des taux de prévalence allant de 3 à 58 %.

L'état de stress post traumatique peut survenir à tout âge, y compris durant l'enfance. Les symptômes débutent habituellement dans les trois premiers mois après le traumatisme. Fréquemment la perturbation remplit initialement, dans les suites initiales du traumatisme, les critères d'un Etat de stress aigu. La durée des symptômes est variable avec une guérison complète survenant en trois mois environ dans la moitié des cas alors que de nombreux sujets ont des symptômes persistant plus de 12 mois après le traumatisme.

Il est très important de noter que des symptômes non spécifiques peuvent s'ajouter à, ou remplacer les symptômes d'Etat de Stress Aigu et d'Etat de Stress Post-traumatique: par exemple des symptômes de troubles anxieux ou de troubles de l'humeur.

1.1. Les critères diagnostiques de l'Etat de stress aigu du DSM-IV (American Psychiatric Association, 1995) sont les suivants:

- Le sujet a été exposé à un événement traumatique intense,
- La réaction du sujet à l'événement s'est traduite par une peur intense, un sentiment d'impuissance ou d'horreur,
- Durant l'événement ou immédiatement après avoir vécu l'événement perturbant, l'individu a présenté: un sentiment subjectif de torpeur, de détachement, ou une absence de réactivité émotionnelle, une réduction de la conscience de son environnement (par exemple, « être dans le brouillard »), une impression de déréalisation ou de dépersonnalisation, une amnésie dissociative (i.e. incapacité à se souvenir d'un aspect du traumatisme)
- L'événement traumatique est constamment revécu: images, pensées, rêves, illusions, épisodes de flash-back récurrents, ou sentiment de revivre l'expérience, ou souffrance lors de l'exposition à ce qui peut rappeler l'événement traumatique.
- Il y a un évitement persistant des stimulus qui réveillent la mémoire du traumatisme.
- Il y a des symptômes anxieux persistants ou bien des manifestations d'une activation neurovégétative.
- La perturbation entraîne une souffrance cliniquement significative ou une altération du fonctionnement social, professionnel ou dans d'autres domaines importants.
- La perturbation dure au minimum deux jours et un maximum de 4 semaines et survient dans les 4 semaines suivant l'événement traumatique.
- D'autres causes sont exclues: effet d'une substance, d'une affection médicale générale, etc.

Des symptômes de dépression peuvent être ressentis dans l'Etat de Stress Aigu et être suffisamment importants pour remplir les critères d'un épisode dépressif avéré.

1.2. Les critères diagnostiques de l'Etat de stress post-traumatique du DSM-IV (American Psychiatric Association, 1995) sont les suivants:

- Le sujet a été exposé à un événement traumatique intense et la réaction du sujet à l'événement s'est traduite par une peur intense, un sentiment d'impuissance ou d'horreur.
- L'événement traumatique est constamment revécu de l'une (ou de plusieurs) des façons suivantes: souvenirs répétitifs de l'événement, rêves répétitifs, impressions ou agissements soudains comme si l'événement allait se reproduire, sentiment intense de détresse psychique lorsque des indices rappellent l'événement., réactivité physiologique lorsque des indices rappellent l'événement.
- Evitement persistant des stimulus associés au traumatisme et émoussement de la réactivité générale: efforts pour éviter ce qui rappelle le traumatisme, réduction nette de l'intérêt pour des activités importantes ou bien réduction de la participation à ces activités importantes, sentiment de détachement d'autrui ou bien de devenir étranger par rapport aux autres, restriction des affects, sentiment d'avenir bouché.

- Présence de symptômes persistants traduisant une activation neurovégétative: difficultés de sommeil, irritabilité, difficultés de concentration, hypervigilance.
- La perturbation entraîne une souffrance cliniquement significative ou une altération du fonctionnement social, professionnel ou dans d'autres domaines importants.
- La perturbation dure plus d'un mois.

2. INSTRUMENTS DIAGNOSTIQUES DANS LES TROUBLES POST-TRAUMATIQUES

L'instrument diagnostique le plus utilisé dans la littérature internationale est le DSM (American Psychiatric Association, 1995) qui en est à sa version IV.

Des instruments structurés ont été créés pour permettre un recueil fiable des critères.

2.1. La « Clinician Administered PTSD Scale » (CAPS) (BLAKE et al. 1990). Cet instrument permet de diagnostiquer la présence actuelle d'un Etat de Stress Post-traumatique, mais il permet aussi de mesurer les troubles post-traumatiques survenus dans le passé de l'individu. Il suit rigoureusement les critères diagnostiques du DSM-IV pour l'Etat de Stress Post-traumatique. Il mesure la fréquence et l'intensité de chaque symptôme par des questions.

Le CAPS-1 est le plus utilisé. Il recherche les symptômes sur une durée de un mois. Le CAPS-2 est une version qui se limite à la semaine qui vient de s'écouler. La version la plus récente tenant compte du DSM-IV est le CAPS-DX (CAPS-Diagnostic version).

Le CAPS est un bon instrument. Il en existe une version informatisée (Jehel et Vermeiren, 2001) (Weathers et al. 2001).

2.2. Le « Structured Clinical Interview for DSM-IV » (SCID-IV) (Spitzer et al. 1994) permet un diagnostic du PTSD et des troubles associés, ce qui est un avantage important. Cependant, il ne mesure pas la sévérité des troubles.

2.3. Le « PTSD-Interview » (PTSD-I). (Watson et al. 1991). Il est d'utilisation simple et permet à la fois un diagnostic et une mesure de la sévérité. Il précise aussi si l'Etat de Stress Post-traumatique est passé ou actuel. Il a été traduit en français (Brunet 1995) Il a aussi été adapté en français en auto-questionnaire (Jehel et al. 1999).

3. LES ECHELLES D'EVALUATION

Les échelles d'évaluation sont utiles pour évaluer la sévérité des symptômes et leur évolution.

3.1. La « Peritraumatic Dissociative Experience Scale » (Questionnaire sur les Expériences de Dissociation Péritraumatiques) est une échelle d'auto-évaluation qui mesure l'intensité de l'état dissociatif au cours d'un événement traumatique. Cet instrument a été adapté en langue française (Marmar et al. 1999).

Cette échelle mesure l'état de conscience du sujet durant et immédiatement après le traumatisme. Dix paramètres sont évalués gradués en 5 niveaux d'intensité. Parmi les paramètres mesurés, on peut citer par exemple: le degré de dépersonnalisation, le degré de déréalisation, etc. Le score considéré comme pathologique est 15. Il s'agit d'une échelle de passation simple, facile à utiliser.

Pour les auteurs, plus la dissociation est importante pendant l'exposition au stress traumatique, plus la probabilité est grande de satisfaire aux critères de ESPT (Marmar et al. 1994).

3.2. L'« Impact of Event Scale-Revised » (Echelle d'Impact de l'Événement –Révisée). (Horowitz et al. 1979). Cette échelle a été traduite en français (Brunet et al. 1998) Cet outil est basé sur les réponses habituelles à un événement stressant: il y a des phénomènes de type « intrusion » (cauchemars, etc.) et des phénomènes de type « évitement » (évitement de stimulus évoquant le traumatisme, etc.) (Sundin et Horowitz, 2002). Il s'agit d'un outil d'auto-évaluation. Il

comporte 22 items avec 5 niveaux de cotation. Il évalue les phénomènes d'intrusion, l'évitement, l'hyperactivité neurovégétative. Il ne mesure pas les symptômes d'hypervigilance. Ses propriétés psychométriques sont bonnes. (Sundin et Horowitz 2002).

L'IES-R ne permet pas de poser un diagnostic, mais un score total de 22 évoque un état de stress aigu et un score de 36 évoque un ESPT. Cet instrument est utilisé depuis très longtemps et reste très utilisé (Van Emmerk et al. 2002). Il a l'utilité de proposer une évaluation de l'Etat de Stress Aigu et de l'Etat de Stress Post-traumatique. Il est de valeur pour déterminer les sujets qui ont besoin d'un traitement (Sundin et Horowitz 2002). Il peut aussi être utilisé pour évaluer l'efficacité des traitements (Sundin et Horowitz 2002).

Il est recommandé de l'associer à une mesure de la dissociation traumatique quand on évalue l'Etat de Stress Aigu. Dans ce cadre, le « Peritraumatic Dissociative Experience Scale » (Questionnaire sur les Expériences de Dissociation Péritraumatiques) peut être utilisé.

3.3. Le « PTSD-Interview » (PTSD-I). (Watson et al. 1991). Il a été traduit en français (Brunet 1995) C'est un outil déjà cité dans les instruments diagnostiques: il est à la fois dimensionnel et catégoriel.

3.4. La « Clinician Administered PTSD Scale » (CAPS) (BLAKE et al. 1990). C'est un instrument diagnostique (déjà évoqué) mais aussi dimensionnel qui mesure la fréquence et l'intensité de chaque symptôme par des questions. C'est un bon instrument (Jehel et Vermeiren 2001) (Weathers et al. 2001)

Dans sa version la plus récente, tenant compte du DSM-IV, il est appelé dans sa version d'évaluation des symptômes CAPS-SX (CAPS Symptom Status version). La version SX et la version DX (CAPS Diagnostic version) ont été rassemblées en un simple instrument appelé simplement le CAPS (Weathers et al. 2001).

3.5. Le « Structured Interview for PTSD » (SI-PTSD) (Davidson et al. 1989). C'est un instrument à la fois diagnostique et qui permet de mesurer la sévérité du trouble en mesurant les symptômes actuels et antérieurs. C'est un instrument également largement utilisé.

3.6. L'« Inventaire-Echelle de Névrose Traumatique » (Steinitz et Crocq 1992). C'est le seul instrument créé d'abord en langue française. Il ne s'inspire pas du DSM. Il comporte 4 feuillets: le premier évalue l'événement traumatique, le second évalue les antécédents personnels et familiaux du sujet, le troisième évalue le tableau clinique présenté par le sujet, le quatrième est une auto-évaluation de l'état clinique par le patient.

3.7. Le TOP 8 (Davidson et Colket 1997). Il a été développé à partir d'un entretien structuré, le PTSD-SI. C'est un outil d'auto-évaluation. Il est composé de 8 items à 5 niveaux de cotation. Il est d'utilisation simple et permet de mesurer l'évolution de la sévérité du trouble (Jehel et Vermeiren 2001).

3.8. La « Davidson Self-Rating PTSD Scale » (Davidson et al. 1997). C'est un instrument d'auto-évaluation qui comporte 17 items cotés en 5 niveaux. Il est considéré comme un bon indicateur du changement dans les états de stress post-traumatiques (Shalev 2000) (Jehel et Vermeiren 2001).

4. AUTRES INSTRUMENTS

On utilise aussi des instruments évaluant des dimensions non spécifiques (anxiété, dépression, par exemple) mais fréquentes parmi les troubles post-traumatiques (Kessler 2000) (Shalev 2000) (Jehel et Vermeiren 2001).

Sont très utilisées:

4.1. La « Beck Depression Inventory-II » (BDI-II) (BECK et al. 1961.) C'est un questionnaire d'auto-évaluation destiné à mesurer la sévérité de la dépression. Il est facile d'utilisation, comporte 21 items, et a des bonnes qualités psychométriques. Il existe une version française.

4.2. L'Échelle de dépression MADRS (Montgomery et Asberg 1979) Elle est très connue et permet une hétéro-évaluation de la sévérité dépressive en 10 items. Courte, elle est d'emploi facile

4.3. L'Inventaire d'Anxiété Trait Etat (State-Trait Anxiety Inventory, STAI) est le questionnaire de l'anxiété le plus utilisé (Spielberger 1983) Il permet de quantifier l'anxiété actuelle (anxiété état) et le tempérament anxieux (anxiété trait). Il en existe une version française. Le score de l'anxiété trait permet un ajustement de l'anxiété liée au traumatisme par rapport à l'état d'anxiété antérieur.

4.4. Le Questionnaire d'Etat de Santé SF 36 est un des questionnaires les plus utilisés dans le domaine de l'évaluation de la qualité de vie. Il est long de 36 items à 5 niveaux mais il est d'utilisation aisée. Il explore la vie personnelle et professionnelle. Il est protégé par Copyright (Jehel et Vermeiren, 2001)

5. CONCLUSIONS

L'évaluation psychométrique permet aux professionnels d'avoir un langage commun (Jehel et Vermeiren 2001).

Les instruments diagnostiques et les échelles d'évaluation sont utiles dans le cadre de la recherche clinique, les expertises médico-légales, et le suivi thérapeutique individuel de patient.

La passation d'outils standardisés demande la plus grande prudence chez ces sujets traumatisés: il ne faut pas rajouter un traumatisme au(x) traumatisme(s) déjà subi(s).

Les outils ne doivent pas non plus fixer la personne dans une position de victime.

L'évaluation de la co-morbidité ne doit pas être négligée: dépression, troubles paniques, troubles phobiques, conduites addictives (alcool, haschich, etc.).

En pratique clinique, ces outils doivent s'insérer dans la pratique et le jugement du clinicien. Pour un sujet donné, le diagnostic doit d'abord être clinique: l'instrument diagnostique ne sera utilisé que s'il est congruent avec l'évaluation du clinicien (Jehel et Vermeiren 2001). La psychométrie sert surtout à mesurer l'intensité d'un trouble plus qu'à faire un diagnostic (Jehel et Vermeiren 2001)

Pour obtenir les outils, il faut consulter en général les articles mentionnés et solliciter l'autorisation des auteurs.

PSYCHOMETRIC EVALUATION OF POSTTRAUMATIC DISORDERS

1. INTRODUCTION

According to the DSM-IV (American Psychiatric Association, 1995), two types of posttraumatic disorders must be considered: the acute stress disorder and the posttraumatic stress disorder.

These disorders can be the consequences of exposure to an intense trauma. Exposure to an intense trauma means that the person experienced, witnessed, or was confronted with an event or events that involved actual or threatened death or serious injury, or a threat to the physical integrity of self or others. Examples of such events that are experienced directly include: military combat,, violent personal assault (sexual assault, physical attack, etc.) being kidnapped, being taken hostage, torture, severe automobile accident, or being diagnosed with life-threatening illness, etc. Witnessed events include observing the unnatural death of another person, etc. Events experienced by others that are learned about include violent personal assault, serious accident, death of a family member or a close friend.

The disorder may be especially severe or lasting when its cause is human (rape, torture, etc).

Posttraumatic stress disorder prevalence within the community is 1 to 14 %, (depending on evaluation methods and populations studied). In high-risk subjects, (veterans, victims of criminal violence, etc) the prevalence can be as high as 3 to 58 %.

Post traumatic disorders can occur at any age, including in children. The symptoms usually begin within three months after the trauma. Frequently, the disturbance initially meets the criteria for acute stress disorder. The duration of the symptoms varies: in half of the cases, complete recovery is obtained in an average of three months. Many subjects have symptoms persisting more than 12 months after the trauma.

It is very important to notice that non specific symptoms can be seen in stress disorders: for example symptoms of anxiety or of depressive disorders.

1.1. DSM-IV diagnostic criteria for Acute Stress disorder are the following (American Psychiatric Association, 1995):

- the person has been exposed to an intense traumatic event,
- the person's response involved intense fear, helplessness, or horror,
- while experiencing or after the event the person has three(or more) dissociative symptoms derealization, depersonalisation, dissociative amnesia, sense of « being in a daze », an absence of emotional responsiveness, etc.
- the traumatic event is persistently re-experienced in recurrent images, thoughts, dreams, etc.
- the person avoids stimuli arousing recollection of the event,
- symptoms of anxiety or increased arousal (e.g. difficulty sleeping, poor concentration, exaggerated startle response, etc.)
- the disturbance causes clinically significant distress or impairment in social or other areas
- the disturbance lasts at least two days and less than 4 weeks and occurs within 4 weeks following the trauma.
- other causes are excluded: effects of a substance, or of a general medical condition, etc.

Symptoms of depression and of major depressive disorder can be seen in Acute Stress Disorder.

1.2. Post-traumatic Stress Disorder criteria according to DSM-IV are the following (American Psychiatric Association, 1995):

- the person has been exposed to an intense traumatic event,
- the person's response involved intense fear, helplessness, or horror,
- the traumatic event is persistently re-experienced in recurrent images, thoughts, dreams, etc.
- the person avoids stimuli arousing recollection of the event; numbing of general responsiveness,
- symptoms of anxiety or increased arousal (e.g. difficulty sleeping, poor concentration, exaggerated startle response, etc.)
- the disturbance causes clinically significant distress or impairment in social or other areas
- the disturbance lasts at least one month.

2. POST-TRAUMATIC STRESS DISORDER DIAGNOSTIC INSTRUMENTS

The most widely used diagnostic tool in international literature is the DSM (present version: IVth version) (American Psychiatric Association, 1995).

Structured instruments have been made to allow an accurate collection of the DSM criteria.

2.1. The Clinician Administered PTSD Scale (CAPS) (BLAKE et al. 1990). This instrument can make the diagnosis of a present or a past Post-traumatic Stress disorders in a person. He follows rigorously DSM criteria for Post-traumatic Stress Disorder. He measures the presence or the absence of each symptom and its intensity by the mean of questions. The most used version of the CAPS is the CAPS-1. It looks for symptoms over a one month period. The CAPS-2 is a version which looks for the symptoms during the past week. The most recent version of the CAPS is the CAPS-DX (CAPS-Diagnostic version). The CAPS is a valuable instrument. A computerised version does exist (Jehel et Vermeiren, 2001) (Weathers et al. 2001).

2.2. The Structured Clinical Interview for DSM-IV (SCID-IV) (Spitzer et al. 1994) is a tool which is very useful because both traumatic disorders and associated disorders can be diagnosed. It does not evaluate the severity of the disorders.

2.3. The PTSD-Interview (PTSD-I). (Watson et al. 1991). Its use is easy. It is a diagnostic tool for past and present Post-traumatic Stress Disorder. It measures also the severity of the disorder. It has been translated in French (Brunet 1995). It has also been translated and adapted in French as a self-questionnaire (Jehel et al. 1999).

3. MEASUREMENT SCALES

They are useful to evaluate the severity of the symptoms and their evolution.

3.1. The Peritraumatic Dissociative Experience Scale is a self-evaluation scale which measures the intensity of the dissociative state during and immediately after the trauma. It has been adapted in French (Marmar et al. 1999). This tool measures the state of consciousness during and immediately after the trauma. Ten items with 5 ratings per item are evaluated. The items include: the degree of depersonalisation, the degree of derealization, etc. Pathological score has been set to 15. It is a simple and easy to use scale.

For the authors of the scale, the probability of a Post-traumatic Stress Disorder increases with increasing dissociation during the trauma (Marmar et al. 1994).

3.2. The Impact of Event Scale–Revised (Horowitz et al. 1979). It has been translated in French (Brunet et al. 1998). This tool has been devised according to the common reactions to a stressful event: phenomenons of intrusion (e.g. nightmares) and phenomenons of avoidance (for example: avoidance of stimuli recalling the trauma). (Sundin et Horowitz 2002). Its psychometric properties are good (Sundin et Horowitz 2002). This self-evaluation tool is a widely used tool which is of interest because it assesses both Acute Stress Disorder and Post-traumatic Stress Disorder (Sundin et Horowitz 2002) (Van Emmerk et al. 2002). It is of value for determining who needs and who does not need a treatment (Sundin et Horowitz 2002). It can also be used to evaluate treatment efficacy (Sundin et Horowitz 2002). It is a 22 items tool with 5 ratings per item. It evaluates intrusion and avoidance phenomenons. It does not measure the hyperarousal symptoms of the Post-traumatic Stress Disorder diagnosis in DSM-IV. When an Acute Stress Disorder is evaluated, it is recommended to associate a measure of the dissociative component: the Peritraumatic Dissociative Experience Scale can be used. The Impact of Event Scale–Revised is not a diagnostic tool but a score of 22 raises the possibility of an Acute Stress Disorder and a score of 36 a Post-traumatic Stress Disorder.

3.3. The PTSD-Interview (PTSD-I). (Watson et al. 1991). It has been translated in French (Brunet 1995). It is a diagnostic tool (which has already been cited), but it is also a measurement scale.

3.4. The Clinician Administered PTSD Scale (CAPS) (BLAKE et al. 1990). It is a diagnostic tool (which has already been cited), and a measurement tool. It is a good tool (Jehel et Vermeiren 2001) (Weathers et al. 2001). As a measurement tool, in his most recent version (DSM-IV version), his name is CAPS-SX (CAPS Symptom Status version) (Weathers et al. 2001). The SX version and the DX version (Diagnostic version) have been assembled in the CAPS (Weathers et al. 2001).

3.5. The Structured Interview for PTSD (SI-PTSD) (Davidson et al. 1989) It is both a diagnostic tool and a measurement tool which assesses the severity of the disorder and which measures past and present symptoms. It is widely used.

3.6. The “Inventaire-Echelle de Névrose Traumatique « (Steinitz et Crocq 1992). It is the only instrument originally created in French. It is not based on the DSM. It is made of 4 sheets: the first is for the evaluation of the trauma, the second evaluates the past familial and personal pathology of the subject, the third evaluates clinically the subject, and the fourth is a self-evaluation sheet.

3.7. The TOP 8 (Davidson et Colket 1997) is simple. It is a self-evaluation tool (Jehel et Vermeiren 2001). It has been designed from a structured interview, the PTSD-SI. It is a five ratings, 8 items instrument. It can measure the evolution of the disorder.

3.8. Davidson Self-Rating PTSD Scale (Davidson et al. 1997). It is a good 17 items, 5 ratings, self-evaluation tool. It is considered as a good tool to evaluate the changes in Post-traumatic Stress Disorder (Shalev 2000) (Jehel et Vermeiren 2001).

4. OTHER INSTRUMENTS

Instruments evaluating frequent and non specific aspects (anxiety, depression, etc.) of post-traumatic disorders are also used (Kessler 2000) (Shalev 2000) (Jehel et Vermeiren 2001).

Tools which are frequently used follow.

4.1. The Beck Depression Inventory-II.(BDI-II)(BECK et al. 1961). It is a 21 items self-evaluation questionnaire which measures the severity of the depression. It is a good, short and easy to use 10 items instrument. It has been translated in French.

4.2. The MADRS depression scale (Montgomery et Asberg 1979) It is well-known and easy to use.

4.3. The State-Trait Anxiety Inventory, STAI) is the most widely used anxiety questionnaire (Spielberger 1983). There is a French version. It is very useful because it allows an evaluation of the state anxiety pre-existing before the trauma, and thus of the anxiety which is caused by the trauma.

4.4. The SF 36 Questionnaire is one the most widely used questionnaires for the evaluation of the quality of life. It is a long 36 items, 5 ratings, but it is easy to use. IT evaluates personal and professional life. It is Copyrighted (Jehel et Vermeiren, 2001)

5. CONCLUSIONS

With the psychometric tools, the professionals can use a common language. (Jehel et Vermeiren 2001).

Diagnostic and measurement tools are useful in clinical research, in forensic psychology or psychiatry, and in the therapeutic follow-up of patients.

The used of standardised tools in traumatised subjects must be prudent: another trauma must not added to the past trauma.

The use of these tools must not favour for the person the adoption of a position of victim.

The other disorders which are frequently seen in Post-traumatic disorders must not be neglected (depression, addictive behaviour, anxious disorders, etc.).

In clinical practice, these tools can be added to the clinician's practice and judgement. For a person, the diagnostic must be first a clinical diagnosis and the diagnostic instrument will be used only if it confirms the clinician evaluation (Jehel et Vermeiren 2001).

Psychometry's first use in clinical practice is however to measure the intensity of the disorder (Jehel et Vermeiren 2001).

To obtain these tools, the articles mentioned can be consulted and the authorisation of the authors must be obtained.

RÉFÉRENCES/ REFERENCES

- American Psychiatric Association. DSM-IV. Manuel diagnostique et statistique des troubles mentaux. 4ème édition. (version internationale, Washington DC, 1995). Trad. Fr: Guelfi JD et al, Masson, Paris, 1996
- Beck AT, Ward CH, Mendelson M et al. (1961) An inventory for measuring depression. Arch Gen Psychiatry 4:561-571.

- Blake DD, Weathers F, Nagy LM et al. (1990). A clinician rating scale for assessing current and lifetime PTSD: The CAPS-1. *Behavior Therapist* 13: 187-188.
- Brunet A (1995) Evaluation de la version française auto-administrée du PTSD-I. Communication orale, In: IVème Conférence Européenne sur le Stress Traumatique, Paris).(Cité par: Jehel et Vermeiren 2001).
- Brunet A, King, Weiss DS (1998) Version française de l'Impact of Event Scale-Revised. Manuscrit non publié. (Cité par: Jehel et Vermeiren 2001)
- Davidson J, Smith R, Kudler H. (1989)The validity and reliability of the DSM-III-R criteria for PTSD. *J Nerv Ment Disorders* 177: 336-341.
- Davidson JR, Book SW, Colket JT, et al. (1997). Assessment of a new self-rating scale for post-traumatic stress disorder. *Psychol Med* 27: 153-160.
- Davidson JR, Colket JT (1997) The eight-item treatment–outcome post-traumatic stress disorder scale: a brief measure to assess treatment outcome in post-traumatic stress disorder. *Int J Clin Psychopharmacol* 12:41-45
- Horowitz MJ, Wilner NR, Alvarez W. (1979). Impact of event scale: a measure of subjective distress. *Psychosomatic Medicine* 41, 209-218.)
- Jehel L, Duchet C, Paternitis, et al. (1999). Construction et étude de validité d'un auto-questionnaire de l'état de stress post-traumatique issu du PTSD-Interview: le QSPT. *Revue Française Psychiatrie Psychologie Médicale* 24: 203-205.
- Jehel L, Vermeiren E. (2001) Evaluation psychométrique des troubles post-traumatiques. In: *Les traumatismes psychiques* (De Clercq M, Lebigot F, Eds.). Masson, Paris: 351-369.
- Kessler RC. (2000). Post-traumatic stress: the burden to the individual and to society. *J Clin Psychiatry*: 61(supp5): 4-14.
- Marmar CR, Weiss DS, Schlenger WE, et al. (1994). Peritraumatic dissociation and posttraumatic stress in male Vietnam theatre veterans. *Am J Psychiatry*, 151: 902-907.
- Marmar CR, Weiss DS, Schlenger WE et al. (1999) The Peritraumatic Dissociative Experience Scale. In: Wilson JP et Keane TL. *Assessing Psychological Trauma and PTSD*. Guilford Press, New-York. Traduit et adapté par Alain Brunet et Christiane Routhier, avec l'autorisation des auteurs, 1999). (Cité par: Jehel et Vermeiren, 2001).
- Montgomery SA, Asberg M(1979) A new depression rating scale designed to be sensitive to change. *Br J Psychiatry* 134: 382-389)
- Shalev AY (2000) Measuring outcome in Postraumatic stress disorder. *J Clin Psychiatry* 61 (Supp. 5): 33-42.
- Spielberger CD. (1983) *Manual for the State-Trait-Anxiety-Inventory (form Y)*(« self-evaluation questionnaire »). Consulting Psychologist Press, Palo-Alto, CA.
- Steinitz A, Crocq L(1992) L'inventaire-échelle de névrose traumatique. *Psychologie Médicale* 24 (5):437-445.
- Spitzer RL, Williams JBW, Gibbon M, et al. (1994) *Structured clinical interview for DSM-IV (SCID-IV)*. New-York, NY: Biometric Research, New-York State Psychiatric Institute.
- Sundin EC, Horowitz MJ. (2002). *British J Psychiatry*. 180:205-209.
- Van Emmerk AAP, Kamphuis JH, Hulsbosch AM, et al. (2002) Single session debriefing after psychological trauma: a meta-analysis. *Lancet*, 360: 766-771.
- Watson CG, Juba MP, Manifold V, et al. (1991) The PTSD interview: rationale, description, reliability and concurrent validity of a DSM-III based technique. *J Clin Psychol*. 47: 179-188.
- Weathers FW, Keane TM, Davidson JRT (2001). Clinician-Administered PTSD scale: a review of the first ten years of research. *Depression Anxiety* 13: 132-156.

Timișoara, 23-25 octombrie

VULNERABILITATE PSIHOSOMATICĂ ȘI STRES LA PACIENȚI DIAGNOSTICAȚI CU PSORIAZIS VULGAR

ANGHEL Zvetlana - Mândruța, DARIE Ovidiu, FÜLÖP Adina - Dana
Universitatea „Tibiscus” Timișoara, Clinica Universitară de Dermato-Venerologie,
Centrul de Asistență Psihopedagogică, Arad

zvetlana_anghel@yahoo.com

Rezumat

Psoriazisul este o boală dermatologică cronică cu cauzalitate psihosomatică. Această boală este raportată cu prevalență ridicată pe plan mondial, cu tendințe de creștere în societățile postindustriale, fără variabilitate după sex. Cercetarea evaluează și explică anxietatea și neuroticismul ca surse de vulnerabilitate în percepția și întreținerea stresului în legătură cu durata bolii.

Au fost folosite următoarele instrumente psihologice: Scala evenimentelor cronice de viață (Rahe, Holmes), Chestionarul de stres perceput (Levenstein), E.P.I. (Eysenck), 4 P.F. (Cattell). Pacienții diagnosticați cu psoriazis vulgar au fost asistați în Clinica de dermatologie Timișoara, în perioada august 2002 - septembrie 2003. Pentru acest studiu au fost selectate trei grupe de câte 16 subiecți diagnosticați cu psoriazis, fără evenimente majore de viață în ultimul an, cu vechime a bolii mai mică de un an, între unu și cinci ani, mai mare ca cinci ani.

Cercetarea a evidențiat existența unor diferențe semnificative privind stresul perceput în legătură cu vechimea bolii, precum și variabilitatea anxietății și neuroticismului în legătură cu stresul bolii cronice invalidante, ca surse de vulnerabilitate pentru întreținerea circularității simptomatologice.

Abstract

Psoriasis is a dermatological chronic disease with psychosomatic causes. This disease has a globally high prevalence and a significant increase in post-industrial system, regardless to sexes. This research has tried to evaluate and explain some differences in relation with the duration of illness, considering the anxiety and neuroticism in subjective perception stress.

The following tests have been used: Scale for chronic events of life (Rahe, Holmes), Perceived Stress Questionnaire (Levenstein), E.P.I. (Eysenck), 4 P.F. (Cattell).

The patients diagnosed with psoriasis vulgar were assisted in the Clinic Hospital for Dermatological Diseases, from August 2002 to September 2003. In this study we have selected three samples consisting of 16 subjects each, considering the duration of the illness: less than one year, between one and five years, more than five years.

This research revealed the differences that exist concerning anxiety and neuroticism for the duration of the illness and meaningful correlation with subjective perception stress of disease, as a psychosomatic vulnerability in psoriasis.

Premise teoretice

Psoriazisul este o afecțiune cutanată inflamatorie și proliferativă, cronică, non-infecțioasă, poligenică și plurifactorială, întâlnită la 1-3% din populația globului și 1-2% din cea românească (Forsea, Popescu, Popescu, 1996).

Un important factor care influențează declanșarea și evoluția acestei boli este stresul perceput de persoanele cu vulnerabilitate psihică. După Bodemer și Roos, legătura între factorii psihici și anumite afecțiuni ale pielii nu este deloc surprinzătoare, deoarece pielea și sistemul nervos central se diferențiază din același strat celular germinativ, ectodermul (www.medpharm.co.za/tmj/2001/june_01/psycho.html).

După Koo și Lebowhl, www.aafp.org/afp/20011201/1873/html, psoriazisul este o afecțiune psihofiziologică care nu e direct legată de psihic, dar care se declanșează în stări emoționale intense cu caracter stresor și o afecțiune *psihiatrică secundară*, prin caracterul său invalidant. Aspectul invalidant rezidă din desfigurările produse de afecțiunea dermatologică în sine și determină scăderea stimei de sine, depresie, anxietate sau fobie socială (www.aafp.org/afp).

Deși s-a constatat că stresul poate declanșa sau exacerba psoriazisul, mecanismul prin care acesta acționează este încă incomplet cunoscut. Cercetările realizate în S.U.A. de către Singh, Pang, Alexacos, Letourneau, Teoharides, Farber, Lanigan și Rein, în Spania de către Gomez-Bezares și Vazquez-Doval, în Canada de Amerigen, Mancini, Farvolden și Oakman, duc la

conturarea ipotezei că ar exista o cale anatomică prin care informațiile descendente de la creier, determină eliberarea în piele a unor neuropeptide ca „substanța P”. Astfel, s-a constatat că numărul terminațiilor nervoase cutanate care eliberează neuropeptide este crescut la pacienții cu psoriazis. Date preliminare indică modificări ale concentrației neuropeptidelor în leziunile psoriazice, cu concentrație similară în creier, în condiții de stres. Cercetările au relevat prezența neuropeptidelor în procesele imunomodulatoare, în controlul proliferării celulare și reglarea irigării sanguine (www.angelfire.com/journal2/sadhelp/neuropsych.html).

Suplimentar, Teoharides, Singh, Boucher, Pang, Letourneau, Webster și Chrousos presupun că în proliferarea psoriazisului este implicat stresul, prin hormonul care eliberează corticotropină care produce vasodilatație și creșterea permeabilității vasculare și tegumentare (www.angelfire.com/journal2/sadhelp/neuropsych.htm).

Alți autori, Shores, Pascualy, Lewis, Flatness și Veith, consideră că activitatea crescută a sistemului nervos simpatic în stres este implicată și ea în declanșarea și exacerbarea psoriazisului (www.angelfire.com/journal2/sadhelp/neuropsych.html).

Încercările de a identifica un profil de personalitate specific bolnavului de psoriazis s-au soldat cu eșecuri, rezultatele fiind contradictorii. În anul 1981, Bojanovsky și colaboratorii (apud. Bosse și Hunecke, 1984) constată la pacienții cu psoriazis, o atitudine pozitivă față de viață, relații interumane bune, simț practic și o mare încredere în sine. Autorii au emis ipoteza că acești pacienți par să posede o “personalitate antineurotică”. Mai mult, ei par mai extraverți, mai calmi și sociabili, mai activi decât grupul de control și cu un locus de control intern pozitiv. Bosse și Hunecke (1984) consideră aceste rezultate ca o dovadă a unei adaptări excesive, ca supracompensare. Rechenberger (1982, apud. Bosse și Hunecke, 1984) consideră aceste manifestări ca fiind mai degrabă o reacție la vulnerabilitatea psihică proprie, decât o expresie a forței personalității lor.

Cercetarea efectuată pe pacienți cu psoriazis, de către Suljagic, Sinanovic și Tupkovic, a relevat tendințe de a obține scoruri extreme la testul EPQ, atât la scalele de psihoticism și neuroticism, cât și la cea de extraversiune. S-a evidențiat și dorința acestor pacienți de a prezenta o imagine dezirabilă social, deși mulți dintre ei prezentau un nivel scăzut al forței Eului (www.healthbosnia.com/kongresi/wiamh/Tuzla/en/susintupe.htm).

Totuși, factori de personalitate ca neuroticismul sau anxietatea acționează ca factori de risc pentru stres. Persoanele cu scoruri ridicate la neuroticism tind să experimenteze emoții negative, ca anxietate, depresie, ostilitate, furie și prezintă vulnerabilitate pentru tulburările anxioase (Băban, 1998).

Canli, Zhao, Kang, Gross, Desmond și Gabrieli de la Universitatea Stanford sugerează existența unui mecanism neuronal pentru relația dintre extraversiune și emoțiile pozitive, sau între neuroticism și emoțiile negative (www.apa.org/journals/bne/bne115133.html).

Mai recent, două cercetări meta-analitice realizate în America au evidențiat creșterea anxietății și neuroticismului între anii 1952-1993 și intensificarea manifestărilor dermatologice. În plus, Barlow (1988), H.J. Eysenck & S.B.G. Eysenck (1991) găsesc că anxietatea și neuroticismul au o mare bază comună și tind să fie sinonime, iar corelația lor este .80, ceea ce confirmă supoziția originilor comune (apud Twenge, 2002).

Metodologia cercetării

Obiective și ipoteze

Având în vedere considerațiile teoretice de mai sus, obiectivul central al cercetării noastre constă în identificarea surselor de vulnerabilitate psihosomatică în întreținerea psoriazisului și relația stresului perceput al bolii cu durata acesteia.

În acest sens au fost stabilite următoarele ipoteze de lucru:

1. Pe măsură ce crește nivelul neuroticismului, crește (liniar) și stresul perceput subiectiv la bolnavii diagnosticați cu psoriazis.
2. Nivelul stresului perceput diferă în funcție de vechimea bolii.
3. Relația dintre anxietate și stresul perceput subiectiv este influențată de vechimea bolii, la pacienții diagnosticați cu psoriazis.

DESCRIEREA EȘANTIOANELOR

Cercetarea a cuprins 64 pacienți diagnosticați cu psoriazis vulgar, bărbați și femei, cu vârsta cuprinsă între 19 și 73 de ani, status socio-economic și situație maritală eterogene, asistați în Clinica Universitară de Dermato-Venerologie Timișoara, în perioada 1 august 2002 – 1 septembrie 2003.

Loturile au fost formate pe criteriul absenței evenimentelor majore de viață. S-a aplicat Scala evenimentelor cronice de viață (Rahe și Holmes) și au fost selectați doar cei cu scoruri între 0 și 150. În cercetare au fost incluși 48 de pacienți, din care 10 femei și 38 bărbați.

Menționăm că sexul, statusul socio-economic și cel marital nu fac obiectul cercetării prezente, dată fiind prevalența redusă a bolii în județul Timiș. La data examinării toți pacienții erau nediagnosticsați psihiatric și nu se aflau sub influența medicației psihotrope. Subiecții nu prezentau afecțiuni intercurrente ale aparatului cardiovascular și osteoarticular.

Ulterior s-a procedat la repartizarea lor în trei eșantioane a câte 16 persoane, având drept criteriu durata bolii: eșantionul 1 – durata bolii mai mică de 1 an, eșantionul 2 – durata bolii între 1 și 5 ani și eșantionul 3 – durata bolii peste 5 ani.

INSTRUMENTE UTILIZATE

În cadrul cercetării au fost folosite următoarele instrumente: Scala evenimentelor cronice de viață, elaborată de Rahe și Holmes, Chestionarul EPI (Eysenck Personality Inventory), Chestionarul de anxietate (4 PF) - Cattell, Chestionarul de percepție subiectivă a stresului (Perceived Stress Questionnaire) – Levenstein

Rezultate și comentarii

În vederea verificării legăturilor presupuse între neuroticism și percepția subiectivă a stresului, s-a efectuat studiul corelațional între rezultatele la factorul Neuroticism din chestionarul EPI și rezultatele obținute la Scala de percepție subiectivă a stresului.

Tabelul 1. Coeficienții de corelație liniară între variabilele neuroticism și percepție subiectivă a stresului

Factori	PERCEPȚIA SUBIECTIVĂ A STRESULUI							
	Total subiecți		Eșantion 1		Eșantion 2		Eșantion 3	
	N = 48		N = 16		N = 16		N = 16	
NEUROTICISM	r = 0,76	p < .01	R = 0,88	p < .01	r = 0,74	p < .01	r = 0,68	p < .01

Din tabelul de mai sus se constată corelații semnificative statistic ale variabilei neuroticism cu stresul perceput. Aceasta exprimă predispoziția persoanelor cu scoruri mari la neuroticism de a percepe și prelucra preferențial stimuli negativi.

Se constată existența unei importante componente psihice neurotice în psoriazis, chiar dacă subiecții nu au fost diagnosticați cu nevroză.

Explicația psihanalitică are la bază conversia pe organ, ca mecanism al somatizării. Stresul perceput subiectiv blochează nucleeele conflictuale conștiente ale personalității de tip neurotic și le vectorizează spre organul specific stadiului de dezvoltare la care se face regresia (tegumentul). Acest conflict își are originea în stadiul preoral, în care sentimentul de securitate este oferit copilului de către mama sa, prin contact dermic (îmbrățișări, mângâieri). Dacă relația copilului cu mama sa nu a fost securizantă, din acest punct de vedere, în viața de adult apare și se menține sentimentul insecuritate. Pacientul, ca adult, este divizat între dorința puternică de a avea o relație extrem de apropiată cu o persoană (substitut al obiectului) pe de o parte, și furia rezultată din relația cu obiectul inițial, pe de altă parte. Conflictul nerezolvat este reprezentat de dorința puternică de simbioză prin contact dermic, și respingerea acesteia pentru a reprima furia arhaică. Energia necesară trecerii de rezistențele inconștiente este deficitară și stă la originea nivelului crescut de stres acuzat de o mare parte a bolnavilor de psoriazis.

Pentru pacienții cu durata bolii mai mică de 1 an se constată un coeficient de corelație liniară $r = 0,88$ ($p < .01$), între neuroticism și stresul perceput subiectiv. Comparat cu nivelul mediu al neuroticismului pentru întreaga populație cuprinsă în această cercetare, acest coeficient de corelație relevă o dependență mai strânsă a stresului perceput de nivelul de neuroticism. Impactul

Timișoara, 23-25 octombrie

diagnosticului de psoriazis, ca boală cronică invalidantă, asupra subiecților este cel mai adesea citat ca sursă de stres suplimentar major (Iamandescu, 1999).

Conflictele intrapsihice generate de boală se prelucrează și se integrează mai greu în structura de ansamblu a personalității. Capacitatea mai redusă a pacienților, cu scoruri mai ridicate la neuroticism de-a „metaboliza” emoțiile, poate sta la baza acestei legături din faza inițială a bolii. Disconfortul generat de simptome și de procedurile de tratament afectează calitatea vieții și generează reactivitate emoțională crescută.

Pentru eșantionul 2 (durata bolii cuprinsă între 1 și 5 ani), coeficientul de corelație liniară între cele două variabile este: $r = 0,74$ ($p < .01$). Se constată scăderea influenței neuroticismului asupra stresului perceput odată cu creșterea duratei bolii, corelația celor două variabile fiind în continuare puternic semnificativă statistic.

Diminuarea rolului neuroticismului este în legătură cu acomodarea psihică la aspectele specifice bolii, acceptarea imaginii de sine și, consecutiv, creșterea adaptării sociale. Rezonanța emoțională a pacienților se reduce, odată cu percepția subiectivă a stresului. Pacienții înțeleg noua situație, consecințele asupra vieții bolnavului, și utilizează conduite de atenuare și eliminare a limitărilor generate de psoriazis.

Uneori, beneficiile secundar bolii au efect de reducere a nivelului de stres perceput subiectiv, care remodelează întreaga percepție a condiției de bolnav. Alături, rețeaua de suport social a bolnavului produce slăbirea legăturii dintre trăsăturile neurotice ale persoanei și stresul perceput de aceasta.

Pentru eșantionul 3 (durata bolii mai mare de 5 ani) coeficientul de corelație liniară este $r = 0,68$ ($p < .01$). Acesta evidențiază reducerea progresivă a legăturii dintre nivelul de neuroticism și stres perceput. Medicația diminuează simptomatologia specifică și consecutiv experiențele negative ale pacienților. Bolnavii trec din stadiul defensiv spre stadiul proactiv social, caută și găsesc suporturi care le confirmă validitatea, ceea ce stă la baza reducerii neuroticismului și consecutiv al nivelului stresului perceput.

Cele constatate confirmă ipoteza că neuroticismul constituie un factor de vulnerabilitate în percepția subiectivă a stresului, care se reduce cu vechimea bolii, dar care și favorizează întreținerea ei.

Pentru verificarea ipotezei conform căreia nivelul stresului perceput subiectiv diferă în funcție de vechimea bolii, s-au calculat parametrii statistici de bază pentru cele trei eșantioane, care sunt prezentați în tabelul următor:

Tabelul 2. Mediile și abaterile standard ale variabilei „Stres perceput subiectiv” pentru cele trei eșantioane de subiecți

	Eșantion 1 <i>N</i> = 16 Durata bolii < 1 an		Eșantion 2 <i>N</i> = 16 Durata bolii 1 an - 5 ani		Eșantion 3 <i>N</i> = 16 Durata bolii > 5 ani	
STRES PERCEPUT SUBIECTIV	$m_1=81,38$	$\sigma_1=15,73$	$m_2=67,00$	$\sigma_2 = 13,48$	$m_3=57,12$	$\sigma_3=10,70$

S-a determinat valoarea statisticii care urmează legea Fisher-Snédecor, pentru a stabili dacă variabilitatea intergrupală este una semnificativă statistic, adică cele trei eșantioane constituite pe criteriul duratei bolii, fac parte din populații diferite. Rezultatele sunt redate în tabelul 3.

Tabelul 3. Compararea nivelului stresului perceput subiectiv între bolnavii de psoriazis cu durate diferite de boală

	Suma pătratelor abaterilor	Grade libertate	Pătratul mediilor	<i>F</i>	<i>p</i>
Varianța intergrupală	4758,500	2	2379,250	13,128	0,000
Varianța intragrupală	8155,500	45	181,233		

Coeficientul *F*, semnificativ la un $p < .01$, susține că cele trei eșantioane fac parte din populații diferite.

Acest fapt relevă o diferență a tensiunii psihice suportate de bolnavi în funcție de durata bolii, iar mediile – în descreștere continuă – descriu tendința de diminuare a stresului prin acomodarea cu statutul de bolnav și consecințele acestuia. Cu cât durata bolii este mai mare, repetarea puseelor nu mai reprezintă o noutate, maladia nu mai este percepută ca incontrollabilă și cu consecințe catastrofale. Pacienții învață să-și gestioneze boala, se acomodează cu simptomele ei și procedurile de tratament, precum și cu imaginea de sine modificată de boală.

În continuare s-a verificat semnificația diferenței mediilor pentru fiecare pereche de eșantioane cu ajutorul testului F .

Tablelul 4. Semnificația statistică a comparării mediilor pentru nivelul stresului perceput între eșantioanele cercetării

	Eșantion 1 vs Eșantion 2		Eșantion 2 vs Eșantion 3		Eșantion 1 vs Eșantion 3	
	Varianță		Varianță		Varianță	
	Intergrup	Intragrup	Intergrup	Intragrup	Intergrup	Intragrup
Suma pătratelor abaterilor	1653,125	8155,500	780,125	8155,500	4704,500	8155,500
Grade de libertate	1	45	1	45	1	45
Pătratul mediilor	1653,125	181,233	780,125	181,233	4704,500	181,233
F	9,121		4,304		25,958	
p	0,004		0,043		0,000	

Din tabelul de mai sus se constată o reducere majoră a stresului perceput de bolnavii cu psoriasis după prima etapă a bolii. Reducerea stresului se poate datora unor factori ca depășirea impactului diagnosticului sau acomodarea cu statutul de bolnav pe termen mediu.

Compararea eșantionului doi și trei evidențiază tot o tendință de descreștere a stresului perceput, dar mai atenuată decât între eșantionul unu și eșantionul doi. Mecanismul de reducere constă în tendința de evitare a descărcării manifeste a tensiunii psihice și somatizarea ei spre organul vulnerabil, adică exact varianta care a generat boala.

Reducerea stresului perceput la bolnavii cu psoriasis este în legătură cu mecanisme defensive ale Eului și cu investirea tensiunilor de tip nevrotic și anxios pe organul vulnerabil, ceea ce întreține boala, o face să aibă caracter cronic invalidant, la care pacientul se adaptează pentru a funcționa mai eficient.

Considerând că percepția stresului de către pacienții diagnosticați cu psoriasis are o importantă componentă subiectivă, s-a verificat semnificația statistică a corelației dintre scorurile obținute la dimensiunea anxietate și la percepția subiectivă a stresului.

Tablelul 5. Coeficienții de corelație liniară între nivelul anxietății și gradul de percepție subiectivă a stresului

Factori	ANXIETATE (conform scalelor Cattell Anxiety Test)								
	A	B	A+B	Q3	C	L	O	Q4	
Total subiecți	<i>0,36</i>	0,61	0,54	0,53	0,47	0,22	0,42	0,48	
Eșantion 1	0,46	0,66	0,62	<i>0,53</i>	0,44	0,09	<i>0,56</i>	0,67	
Eșantion 2	0,07	0,42	0,25	0,62	0,32	0,08	-0,11	0,13	
Eșantion 3	0,49	0,72	0,71	0,37	0,64	0,44	0,70	<i>0,55</i>	

Legendă:

A – Anxietate voalată

C – Forța Eului

B – Anxietate manifestă L – Propensiunea paranoidă

A+B – Anxietate totală

O – Culpabilitate

Q3 – Conștiința de sine Q4 – Tensiune ergică

Valorile coeficienților de corelație evidențiate cu **Bold** sunt semnificative statistic la un prag de $p < .01$, iar cele cu *Italic* la un $p < .05$

Anxietatea manifestă se referă la simptomele percepute și exprimate de pacient. Din tabelul 5 se constată o legătură statistic semnificativă între percepția subiectivă a stresului și anxietatea manifestă ($r = 0,66$, $p < .01$), pentru Eșantionul 1 (durata bolii mai mică de 1 an). Impactul diagnosticului de psoriazis ca boală cronică invalidantă, poate exacerba simptomele obiective și subiective ale anxietății. Cele două variabile se pot influența și ca urmare a stresului de anticipare legat de afectarea imaginii de sine. Stima de sine scăzută are la rândul ei efecte anxiogene și în acest fel se închide cercul vicios al bolii.

Pentru eșantionul 2 (durata bolii între 1 și 5 ani) nu s-au constatat legături semnificative statistic între nivelul stresului și cel al anxietății. Scăderea bruscă a corelației se datorează acomodării psihice la boală, eforturilor de adaptare socială, mecanismelor defensive și de coping pasiv (negare, pasivitate mintală, pasivitate comportamentală).

Pentru eșantionul 3 (durata bolii mai mare de 5 ani), se confirmă legătura dintre anxietatea manifestă și stres, ($r = 0,62$, $p < .01$). Este posibil ca după o vechime a bolii mai mare de 5 ani, relevarea ritmului redus al vindecării, afectarea calității vieții sau posibile agravări, să devină surse anxiogene crescute. Aceasta duce la exacerbarea corelatelor fiziologice ale anxietății în legătură cu stresul de anticipație, cu privire la noi recidive sau agravări ale bolii.

Variabilitatea anxietății totale cu stresul prezintă o dinamică similară cu anxietatea manifestă, pe nivele de vechime a bolii. Profilul de variație are caracter simetric și impune analiza surselor de diferențiere, pe subfactorii anxietății.

Astfel, pacienții cu vechimea bolii sub un an evidențiază următoarele surse de anxietate pentru întreținerea stresului: tensiune ergică ridicată (Q4) reflectată prin tensiune, iritabilitate, nervozitate, forță a eului slab eficientă (Q3) privind controlul tensiunilor în mod realist, cu tendințe de regres psihic și culpabilizare (O). Pacienții se simt neliniștiți, tensionați în legătură cu diagnosticul și simptomatologia specifică bolii și reacționează prin dezorganizarea imaginii de sine sub comanda impulsurilor reactive.

Creșterea vechimii bolii și a speranței de vindecare generează deplasări ale energiei anxioase. Tensiunea reactivă scade relația cu stresul (Q3) prin creșterea acceptării imaginii de sine și consecutiv relaxare psihică (Q4). Acesta este un mecanism defensiv de adaptare la boală cu eficiență tranzitorie.

La o vechime mai mare de cinci ani a bolii anxietatea remodulează stresul perceput de pacienți. Astfel, tendințele de culpabilizare cresc (O) odată cu stresul rezultat din persistența simptomelor bolii și scăderea speranței de însănătoșire. Acum se declanșează manifest sentimentul lipsei de demnitate personală (C) care formează cu culpabilitatea (O) sursa toxică pentru cronicizarea bolii.

Concluzii

Cercetarea a fost realizată cu scopul identificării surselor de vulnerabilitate care întrețin psoriazisul și determină o evoluție progresivă către cronicizare. Trăsătura neurotică a pacienților pare a fi în continuare sursa psihosomatică în întreținerea bolii. Relația dintre neuroticism și anxietate, evidențiată și de această cercetare, este axul în jurul căruia boala pivotează prin variația simptomatologiei care are aspect oscilant și trenant.

Analiza surselor anxietății, pe etape ale bolii, a evidențiat cum se produc investițiile potențialului anxiogen, în și prin boală. Rezultatele acestei cercetări pledează pentru o abordare diagnostică psihosomatică și pentru utilizarea psihoterapiei, ca metodă complementară, pentru a modifica componentele anxietății evidențiate de cercetarea de față, care sub tratament clasic, rămân invariabil surse de întreținere a bolii cu caracter cronic și invalidant.

THE PSYCHOSOMATIC VULNERABILITY AND STRESS OF THE PATIENTS WITH PSORIASIS VULGAR

Theoretical Assumptions

Psoriasis is an inflammatory and proliferative cutaneous disorder, chronic, non-infectious, polygenic and plurifactorial, met in 1-3% of the world's population and in 1-2% of the Romanian population (Forsea, Popescu, Popescu, 1996).

An important factor that influences the commencement and evolution of this disease is the stress perceived by individuals with psychic vulnerability. According to Bodemer and Roos, the connection between psychic factors and certain skin affections is not surprisingly at all, because skin and central nervous system differentiate themselves from the same cellular germinative layer, the ectoderm (www.medpharm.co.za/tmj/2001/june_01/psycho.html).

According to Koo and Lebwohl, www.aafp.org/afp/20011201/1873/html, psoriasis is a psycho-physiological illness that is not directly connected to mental condition, but which starts in intense emotional conditions with stressing character and a secondary *psychiatric disorder*, through its invalidating character. The invalidating character comes out from the disfigurement produced by the dermatological illness itself and determines self-esteem decrease, depression, anxiety or social phobia (www.aafp.org/afp).

Although it has been ascertained that stress might start or exacerbate psoriasis, the mechanism through which this operates is incompletely known. Researches carried out in the USA by Singh, Pang, Alexacos, Letourneau, Teoharides, Farber, Lanigan and Rein, in Spain by Gomez-Bezares and Vazquez-Doval, in Canada by Amerigen, Mancini, Farvolden and Oakman, lead to the loom of the hypothesis that there would exist an anatomic path through which descendent information from the brain determines the release in the skin of some neuropeptides such the "P substance". It has been ascertained that the number of cutaneous nervous terminations that release neuropeptides is increased in patients with psoriasis. Preliminary data indicate changes of concentration of neuropeptides in psoriatic lesions, with similar concentration in the brain, under stress conditions. Researches have proved the presence of neuropeptides in immunomodulatory processes, in the control of cell proliferation and in the adjustment of blood irrigation (www.angelfire.com/journal2/sadhhelp/neuropsych.html).

Additionally, Teoharides, Singh, Boucher, Pang, Letourneau, Webster and Chrousos presume that in proliferation of psoriasis is implied the stress through the hormone that releases corticotrophin that produces vasodilatation and increase of vascular and skin permeability (www.angelfire.com/journal2/sadhhelp/neuropsych.htm).

Other authors, Shores, Pascualy, Lewis, Flatness and Veith, consider that the increased activity of the sympathetic nervous system in stress is also implied in commencement and exacerbation of psoriasis (www.angelfire.com/journal2/sadhhelp/neuropsych.html).

Trials in identification of a personality profile specific to the psoriatic patient led to failures, results being contradictory. In 1981, Bojanovsky and collaborators (apud. Bosse and Hunecke, 1984) find in patients with psoriasis a positive attitude towards life, good interhuman relations, practical feeling and a high self-trust. The authors have issued the hypothesis that these patients seem to possess an "antineurotic personality". Moreover, they seem more extroverted, more calm and sociable, more active than the control group and with a locus of positive internal control. Bosse and Hunecke (1984) regard these results as a proof of excessive adaptation, as overcompensation. Rechenberger (1982, apud. Bosse and Hunecke, 1984) regard these manifestations being rather a reaction to own psychic vulnerability, than an expression of the force of their personality.

The research carried out on patients with psoriasis by Suljagic, Sinanovic and Tupkovic has revealed trends to gain extreme scores in the EPQ test, in the psychoticism and neuroticism scales, as well as in extraversion scale. It has been also evidenced the desire of these patients to exhibit a socially desirable image, although many of them exhibited a low level of the force of Ego (www.healthbosnia.com/kongresi/wiamh/Tuzla/en/susintupe.htm).

However, personality factors as neuroticism or anxiety act as risk factors for distress. Individuals with high scores of neuroticism tend to experience negative emotions, such anxiety, depression, hostility, fury and exhibit vulnerability for anxious disorders (Băban, 1998).

Canli, Zhao, Kang, Gross, Desmond and Gabrieli from the Stanford University suggest the existence of a neuronal mechanism for the relation between extraversion and positive emotions, or between neuroticism and negative emotions (www.apa.org/journals/bne/bne115133.html).

More recently, two meta-analytical researches carried out in America have evidenced the increase of anxiety and neuroticism between 1952 and 1993 and the intensification of dermatological manifestations. Additionally, Barlow (1988), H.J. Eysenck & S.B.G. Eysenk (1991) regard that anxiety and neuroticism have a large common base and tend to be synonym, and their correlation is .80, fact that confirms the presumption of common origin (apud Twenge, 2002).

Method of Research

Objectives and Hypotheses

Taking into account the above-mentioned theoretical considerations, the central objective of our research consists in the identification of psychosomatic vulnerability in maintaining psoriasis and the relation of the perceived stress of the disease with its duration.

In this respect there have been established following working hypotheses:

1. As neuroticism level raises, it also raises (linearly) the stress subjectively perceived in patients diagnosed with psoriasis.
2. The level of the perceived stress differs upon the age of the disease.
3. The relation between anxiety and subjectively perceived stress is influenced by the age of the disease in patients diagnosed with psoriasis.

SAMPLE DESCRIPTION

The research has included 64 patients diagnosed with vulgar psoriasis, men and women, with age from 19 to 73, with heterogeneous social-economic and marital status, assisted in the University Clinics of Dermato-Venereology of Timișoara, during August 1, 2002 – September 1, 2003.

Lots have been formed upon the criterion of the absence of major life events. It has been applied the Scale of chronic life events (Rahe and Holmes) and there have been selected only the ones with scores between 0 and 150. In the research have been included 48 patients, of them 10 women and 38 men.

We state that sex, social-economic and marital status does not represent the object of this research, due to the reduced prevalence of the disease in the Timis County. At the examination date, the entire patients have not been psychiatrically diagnosed and have not been under the influence of psychotropic medication. The subjects have not exhibited intercurrent affections of the cardiovascular and osteoarticular apparatus.

Subsequently they have been divided in three samples, of 16 individuals each, having as criterion the disease length: sample 1 – disease length less than 1 year, sample 2 – disease length between 1 and 5 years and sample 3 – disease length over 5 years.

USED INSTRUMENTS

Within the research there have been used following instruments: the Scale of life chronic events, elaborated by Rahe and Holmes, the EPI Questionnaire (Eysenck Personality Inventory), the Anxiety Questionnaire (4 PF) - Cattell, the Perceived Stress Questionnaire – Levenstein.

Results and Comments

In order to verify presumed connections between neuroticism and subjective perception of stress, it has been carried out a correlational study between the results in the neuroticism factor from EPI Questionnaire and the results obtained in the Scale of subjective perception of stress.

Table 1. Coefficients of linear correlation between the variables of neuroticism and subjective perception of stress

Factors	SUBJECTIVE PERCEPTION OF STRESS							
	Total subjects		Sample 1		Sample 2		Sample 3	
	N = 48		N = 16		N = 16		N = 16	
NEUROTICISM	r = 0,76	p < .01	R = 0,88	p < .01	r = 0,74	p < .01	r = 0,68	p < .01

From the above table results statistically significant correlations of the neuroticism variable with the perceived stress. This expresses the predisposition of individuals with high scores of neuroticism to preferentially perceive and process negative stimuli.

It has been found the existence of an important neurotic psychic component in psoriasis, even if subjects have not been diagnosed with neurosis.

The psychoanalytical explanation is based upon the conversion upon the organ, as mechanism of somatization. The subjectively perceived stress blocks conscious conflictive nuclei of the personality of neurotic type and vectorizes them to the organ specific to the development stage to which the regression is made (tegument). This conflict originates in the preoral stage, in which the feeling of security is offered to the child by his mother through dermal contact (embracement, stroking). Should the relation of the child with his mother has not been secured from this point of view, in the adult life appears and is maintained the feeling of insecurity. The patient, as adult, is divided between the strong desire to have an extremely close relation with a person (substitute of the object) on one hand, and the fury resulted from the relation with the initial object, on the other hand. The unsolved conflict is represented by the strong desire of symbiosis through dermal contact and its rejection to express archaic fury. The energy for passing over the unconscious resistances is deficient and represents the origin of the high level of stress accused by a large part of patients with psoriasis.

For patients with the length of the disease less than 1 year, it is found a coefficient of linear correlation $r = 0.88$ ($p < .01$), between neuroticism and the subjectively perceived stress. Compared with the average level of neuroticism for the entire population included in this research, this correlation coefficient reveals a closer dependence of the perceived stress with the neuroticism level. The impact of the diagnosis of psoriasis, as an invalidating chronic disease upon the subjects is often quoted as a source of major additional stress (Iamandescu, 1999).

Intrapsychical conflicts generated by the disease are processed and integrated with more difficulty in the general structure of personality. The more reduced capacity of patients, with high scores in neuroticism, to „metabolize” emotions, might represent the basis of this connection in the initial stage of the disease. The discomfort generated by symptoms and by treatment procedures affect life quality and generate higher emotional activity.

For sample 2 (length of disease between 1 and 5 years), the coefficient of linear correlation between the two variables is $r = 0.74$ ($p < .01$). It is found the decrease of the influence of neuroticism upon the perceived stress together with the increase of the length of disease, the correlation between the two variables being further on statistically significant.

The diminishing of the role of neuroticism is in connection with psychic accommodation to specific aspects of the disease, the acceptance of the self-image and, consequently, the increase of social adaptation. Emotional resonance of patients decreases together with the subjective perception of stress. Patients understand the new condition, the consequences upon the patient's life, and use conducts of attenuation and elimination of limits generated by psoriasis.

Sometimes, benefits additionally to the disease have an effect of reduction of the subjectively perceived stress level, which remodels the entire perception of the condition as patient. Other times, the network of patient's social support weakens the connection between neurotic characters of the individual and the stress perceived by him.

For sample 3 (length of disease over 5 years) the coefficient of linear correlation is $r = 0.68$ ($p < .01$). This evidences the progressive reduction of the connection between the neuroticism level and the perceived stress. Medication diminishes specific symptomatology and consequently the negative experiences of patients. Patients pass from the defensive stage towards the socially

Timișoara, 23-25 octombrie

proactive stage, seek for and find support that confirm their validity, what represents the basis for neuroticism reduction and consequently for the decrease of the level of perceived stress.

Findings confirm the hypothesis that neuroticism represents a vulnerability factor in the subjective perception of stress, which reduces itself together with the length of the disease, but which also favors its persistence.

In order to verify the hypothesis, upon which the level of subjectively perceived stress differs according to the length of the disease, there have been calculated basic statistical parameters for the three samples, which are indicated in the table below:

Table 2. Averages and standard deviations of the variable „Subjectively perceived stress” for the three samples of subjects

	Sample 1 <i>N</i> = 16 Length of disease < 1 year		Sample 2 <i>N</i> = 16 Length of disease 1 year - 5 years		Sample 3 <i>N</i> = 16 Length of disease > 5 years	
	SUBJECTIVELY PERCEIVED STRESS	$M_1=81.38$	$\sigma_1=15.73$	$m_2=67.00$	$\sigma_2 = 13.48$	$m_3=57.12$

It has been determined the statistical value which follows the Fisher-Snédecor law, in order to establish should intergroup variability is one that is statistically significant, that is the three samples set up upon the criterion of length of disease belong to the different populations. Results are indicated in table 3.

Table 3. Comparison of the level of subjectively perceived stress in patients with psoriasis with distinct duration of disease

	Sum of squares of the deviations	Degrees of freedom	Square of the averages	<i>F</i>	<i>p</i>
Intergroup variance	4,758.500	2	2,379.250	13.128	0.000
Intragroup variance	8,155.500	45	181.233		

The *F* coefficient *significant* for a $p < .01$, supports the idea that the three samples belong to distinct populations.

This fact reveals a difference of psychic tension (stress) faced by patients according to the duration of the disease, and averages - in continuous - decrease - describe the trend of stress diminishing through accommodation with the condition of sick person and its consequences. The longer the length of the disease is, the repetition of outbreaks do no longer represents a novelty, the malady is no longer perceived as uncontrollable and with catastrophic consequences. Patients learn to manage their disease, get used to its symptoms and treatment procedures, as well as with self-image changed by the disease.

Further on has been verified the significance of difference of averages for each pair of samples with the *F* test.

Table 4. Statistical significance of comparison of averages for the level of perceived stress between the samples of the research

	Sample 1 vs. Sample 2		Sample 2 vs. Sample 3		Sample 1 vs. Sample 3	
	Variance		Variance		Variance	
	Intergroup	Intragroup	Intergroup	Intragroup	Intergroup	Intragroup
Sum of squares of the deviations	1,653.125	8,155.500	780.125	8,155.500	4,704.500	8,155.500
Degrees of freedom	1	45	1	45	1	45
Square of the averages	1,653.125	181.233	780.125	181.233	4,704.500	181.233
<i>F</i>	9.121		4.304		25.958	
<i>P</i>	0.004		0.043		0.000	

From the above table it can be found a major decrease of the stress perceived by patients with psoriasis after the first disease stage. Stress reduction might be due to some factors such surpassing the diagnosis impact or the accommodation with the condition as sick people upon average term. The comparison of samples two and three also evidences a decreasing trend of the perceived stress, but more attenuated than between sample one and sample two. The reduction mechanism consists in the trend of avoiding manifest release of psychic tension and its somatization towards the vulnerable organ, that is exactly the model, which has generated the disease.

Reduction of stress perceived by patients with psoriasis is connected with defensive mechanisms of the Ego and the investment of the tensions of neurotic anxious type on the vulnerable organ, makes it have an invalidating chronic character, to which the patient adapts in order to function as efficiently as possible.

Considering that stress perception by patients diagnosed with psoriasis has a significant subjective component, it has been verified the statistical significance of the correlation between scores obtained for the anxiety dimension and for the subjective perception of stress.

Table 5. Coefficients of linear correlation between the anxiety level and the degree of subjective perception of stress

	Factors	ANXIETY (conform to Cattell Anxiety Test scales)							
		A	B	A+B	Q3	C	L	O	Q4
Total subjects	STRESS	<i>0,36</i>	0,61	0,54	0,53	0,47	0,22	0,42	0,48
Sample 1		0,46	0,66	0,62	<i>0,53</i>	0,44	0,09	<i>0,56</i>	0,67
Sample 2		0,07	0,42	0,25	0,62	0,32	0,08	-0,11	0,13
Sample 3		0,49	0,72	0,71	0,37	0,64	0,44	0,70	<i>0,55</i>

Legend:

A – Veiled anxiety

C – Force of the Ego

B – Manifest anxiety

L – Paranoid propension

A+B – Total anxiety

O – Culpability

Q3 – Self consciousness

Q4 – Ergic tension

Values of correlation coefficients marked in **Bold** are statistically significant for a threshold of $p < .01$, and the ones in *Italics* for $p < .05$.

Manifest anxiety refers to symptoms perceived and expressed by the patient. From table 5 it results a statistically significant connection between subjective perception of stress and manifest anxiety ($r = 0.66$, $p < .01$) for Sample 1 (length of disease less than 1 year). The impact of diagnosis of psoriasis as invalidating chronic disease might exacerbate objectivable and subjective of the anxiety. The two variables might influence themselves also as a result of the anticipation stress connected to the damage of the self-image. Low self-esteem has in its turn anxiogenic effects and in this way it is closed the vicious circle of the disease.

For sample 2 (length of disease between 1 and 5 years) there have not been found statically significant connections between the level of stress and the one of anxiety. Sudden decrease of correlation is due to psychical accommodation to disease, to efforts of social adaptation, to defensive mechanisms and passive coping (negation, mental passivity, behavioral passivity).

For sample 3 (length of disease over 5 years), it is confirmed the connection between manifest anxiety and stress, ($r=0,62$, $p < .01$). Is it possible that after a length of the disease over 5 years, the revealing of the reduced rate of healing, the damage of life quality or possible aggravations might become high anxiogenic sources. This leads to exacerbation of physiological correlates of anxiety in connection to anticipation stress, related to new recurrences or aggravations of the disease.

Variability of total anxiety with stress has a dynamics, which is similar to manifest anxiety, upon levels of length of disease. The variation profile has a symmetrical character and imposes the analysis of sources of differentiation, upon sub-factors of anxiety.

Timișoara, 23-25 octombrie

In this way, patients with length of the disease under one year exhibit following anxiety sources for stress persistence: high ergic tension (Q4) reflected through tension, irritability, nervousness, low efficient force of the ego (Q3) regarding the control of tensions in a realistic manner, with trends of psychical regress and culpabilization (O). Patients feel themselves restless, tensed in relation to the diagnosis and symptomatology specific to the disease and react by disorganizing their self-image under the control of reactive impulses.

The increase of disease length and of the healing expectance generates movements of the anxious energy. The reactive tension decreases the relation with stress (Q3) through the increase of acceptance of self-image and consequently psychical relaxation (Q4). This is a defensive mechanism for adaptation towards disease with transitory efficiency.

For a length of the disease longer than five years, anxiety remodulates the stress perceived by patients. So, tendencies of culpabilization increase (O) together with stress resulted from the persistence of the disease symptoms and the decrease of the healing expectance. At this moment manifestly starts the feeling of lack of personal dignity (C), which forms together with culpability (O) the toxic source for disease chronicization.

Conclusions

The research has been carried out in order to identify vulnerability sources, which maintain psoriasis and determine a progressive evolution to chronicization. The neurotic character of patients seems to further be the psychosomatic source in disease persistence. The relation between neuroticism and anxiety, reflected also through this research, is the axle around which the disease rounds through the variation of symptomatology that has an oscillating and dragging aspect.

The analysis of the sources of anxiety, upon disease stages, has evidenced how are produced the investments of the anxiogenic potential, in and through the disease. The results of this research plead for a psychosomatic diagnostic approach and for therapy use, as complementary method, in order to change the components of the anxiety evidenced by this research, which under classical treatment, invariably remain sources for disease persistence with chronic and invalidating character.

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Băban, A. (1998), *Stres și personalitate*, Cluj-Napoca, Editura Presa Universitară Clujeană
- Bosse, Y., Humcke, Z. (1987), *Psychosomatic Aspects of Psoriasis*, Berlin, Grosse Verlag
- Forsea, D., Popescu, R., Popescu, C.M. (1996), *Compendiu de dermatologie și venerologie*, București, Editura tehnică
- Iamandescu, I., B. (1999), *Elemente de psihosomatică generală și aplicată*, București, Editura INFO Medica
- Twenge, J., M. (2002), *The Age of Anxiety ? Birth Cohort Change in Anxiety and Neuroticism, 1952 –1993* în “ Journal of Personality and social Psychology, vol. 79, nr. 6, p. 1007-1021
- www.aafp.org/afp/20011201/1873.html
- www.angelfire.com/journal2/sadhelp/neuropsy.html
- www.apa.org/journals/bne/bne115133.html
- www.healthbosnia.com/kongresi/wiamh/Tuzla/en/susintupe.html
- www.medpharm.co.za/tmj/2001/june_01/psycho.html

PROSTITUȚIA - ÎNTRE ACCEPTARE ȘI RESPINGERE

BEJINARIU Dumitru, ROMÂNIA

Direcția Generală pentru Protecția Drepturilor Copilului, Timișoara

bejinariudumitru@yahoo.com

Rezumat

Lucrarea de față încearcă să aducă argumente referitoare la legalizarea „profesiei” de prostituție prezentând opinii pro și contra asupra fenomenului.

Pornind de la faptul că prostituția în unele state europene este o profesie, persoana beneficiind de drepturi legale (asistență medicală, consiliere psihologică, juridică, drepturi bănești), lucrarea se oprește asupra necesității legiferării și în România.

După prezentarea unui scurt istoric referitor la tema propusă, lucrarea prezintă opiniile factorilor implicați la nivel local (Direcția de Sănătate, Casa de Asigurări, Poliția Județeană și Municipală, Inspectoratul Școlar, Biserica, O.P.A., Direcția Generală pentru Protecția Copilului Timiș etc.) precum și persoanele care „profesează” în acest domeniu.

Prin această lucrare nu se încearcă să se dea un răspuns la problema prostituției ca fenomen social, ci să surprindă câteva opinii avizate cu privire la acest fenomen.

Abstract

This paper tries to get some arguments for the legalization of the prostitution as a “place of work”, presenting the pro-s and contra-s of the phenomenon.

Starting with the fact that prostitution in some of the european states is a profession, the person having all the legal rights (medical care, psychological and juridical counselling, money, etc) the paper wants to underline the necessity of legalizing the prostitution in Romania too.

After presenting a short history of the theme, the paper presents the options of all the local institution (the Direction of Public Health, the Municipal and County Police, the School Department, churches, private Authorized Organizations, the General Direction of Protecting the Child’s Rights etc) and also the options of the persons who are “working” in this field.

The paper does not try to give an answer to the prostitution as a social phenomenon, but to underline some of the about this phenomenon.

Prostituția între acceptare și respingere

“Atâta timp cât există cerere, există și ofertă?”

Prostituția una din cele mai vechi meserii, aproape de aceeași vârstă cu omenirea a fost dintotdeauna contestată/acceptată și a determinat dezbateri aprinse referitoare la acest fenomen. Problematika sexuală a stârnit interesul încă din societățile antice. Originea acestei “meserii” se află în Caldeea. Practicarea într-o formă disimulată consta în faptul că amfitrionul (stăpânul casei) îl oferea oaspetelui nu numai casa, vatra, ulciorul cu ulei ci și trupul femeii cu care împărțea patul. Legenda spune că această formă ancestrală a prostituției a fost introdusă de Nimrod, marele vânător care a întemeiat Babilonul. Atunci s-au pus temelile cultelor Venerei și Melitei. Herodot descrie astfel această practică protejată de lege: “Babilonienii au instituit o lege rușinoasă. Fiecare femeie babiloniană este obligată să se înfățișeze odată în viață la templul lui Venus pentru a-și îndeplini îndatorirea legală de a se dăruia unui bărbat necunoscut.” Templul Melitei era mic și considerat sacru iar în interiorul lui se ridicau o mulțime de case mari și mici unde se practica cultul voluptății. Cele ce practicau “meseria dragostei trupești”, rămâneau sfinte și neprihănite în ochii lumii. Iată ce nota d-ul Quintus Curtius, cronicarul lui Alexandru Macedon: “... și cine crede că doar femeile de rând se destrăbălează se înșeală amarnic. Dimpotrivă, cu cât soții lor au poziții mai înalte cu atât sunt femeile mai nestăpânite și mai nerușinate”. În scurtă vreme cultul Melitei s-a răspândit în Asia, Africa, Egipt și Persia. În fiecare țară zeița avea alt nume dar, ritualul prostituției religioase rămânea același.

Împăratul Constantin cel Mare în secolul IV, a emis legi împotriva acestor ritualuri și a ridicat o biserică creștină la Heliopolis. În Evul Mediu, se pare că cruciadele, Ordinele cavaleresti ale Sfântului Scaun au contribuit substanțial la răspândirea prostituției și a bolilor venerice. Din cronică lui Albert din Aix, aflăm cum cavalerii Sfântului Ludovic ridica corturile prostituatelor în

Timișoara, 23-25 octombrie

preajma cortului regal și nu se sfiau să se dedea desfrâului în văzul lumii. În Orient Cruciații nu aveau acces la femeile din haremuri, motiv pentru care cărau după ei, alaiuri de femei și fete creștine ceea ce însemna o cheltuială imensă.

În veacul al XIV-lea a izbucnit o nouă boală venerică: sifilisul. Prezentă și în epoca antică unde era “ereditară”, considerată o formă a ciumei.

De-a lungul timpului, prostituția legalizată și instituționalizată s-a dezvoltat în așa măsură încât a ajuns să aibă normele, angajații și chiar limbajul său propriu. Un fenomen nou, caracteristic Evului Mediu era prostituția magică bazată pe vrăjitorie, pe cultul diavolului sau demonologie. Adesea femeile adultere preferau să fie luate drept posedate care prin metode de neînțeles, sunt obligate de diavol să aibă un contact sexual.

Inchiziția reprezintă unul din capitolele cele mai sumbre ale istoriei omenirii, având rolul în organizarea de vânători de vrăjitoare. Din cronicile vremii (Lanere și Martin del Rio) aflăm cum o fetiță de 12 ani a mărturisit că mama ei, care fusese și ea arsă pe rug, ar fi forțat-o să se dăruiască diavolului. Această fetiță, Jeanne Hervillier, a fost arsă pe rug, la fel ca și Madelaine de la Croix, maica stareță a unei mănăstiri spaniole. Ea se aruncase la picioarele Papei Paul al III-lea, pentru a-și ispăși păcatul îngrozitor de a fi primit periodic, timp de 30 de ani vizitele diavolului.

Delimitări conceptuale

Din punct de vedere etimologic termenul prostituție provine din limba latină, de la verbul “prostituo”, aceasta desemnând actul de expunere publică “pentru” și “înainte de vânzare”. (pro - înainte, statuo – uere – a sta, a fi expus privirilor). În latina veche cuvântul avea două semnificații principale, respectiv a oferi și a se sacrifica.

În tentativa de a aduce la un numitor comun diferitele evaluări, caracterizări sau definiții ale prostituției, psiho – sociologii s-au preocupat de specificarea elementelor ei constitutive și a factorilor cu rol profesional implicați în practicarea ei.

Prin deviere de la sensul etimologic, majoritatea definițiilor prostituției vizează aspectul comercial și moral al traficării trupului.

Din punct de vedere **juridic**, prostituția este “fapta persoanei care își procură mijloacele de substanță sau principalele mijloace de subzistență” (Codul Penal Român, articolul 328 – George Antoniu, Marin Papa, {Ștefan Daneș, 1998). Juridic, prostituția reprezintă o infracțiune, fiind fapta responsabilă a persoanei de a practica relații sexuale în scopul asigurării mijloacelor materiale de subzistență. În prezent, prostituția se pedepsește cu privarea de libertate de la 6 luni la 4 ani. Definiția juridică a prostituției reliefează perceperea acestei conduite sexuale din perspectiva **moralității publice**.

Legislațiile mai multor state sancționează nu atât actul practicării prostituției, cât acostarea partenerilor. Aceasta reprezintă un alt argument conform căruia legea încriminează mai degrabă încălcarea moralei publice decât prejudiciu adus victimei (clientului), prejudiciu care nici nu există ca fapt juridic.

La fel ca în alte cazuri de devianță, de abatere de la norma dezirabilă și impusă social, prostituția este evaluată în funcție de diverse criterii, în strânsă corelație cu modelele culturale existente și de gradul de toleranță morală și religioasă a diferitelor societăți sau grupuri sociale.

În general, societățile condamnă nu prostituția, ci pe femeile care se prostituează, această prejudecată fiind o derivată a percepției statutului femeii la nivel inferior față de cel al bărbatului. Deși se manifestă prostituția juvenilă sau cea masculină, actele cu caracter imoral săvârșite de femei sunt cel mai mult expuse oprobriului public, fiind și mai sancționate decât cele comise de bărbați. Este vorba și despre o consecință a dominației bărbatului în societățile contemporane, inclusiv la nivelul sexual, economic sau familial. Pe de altă parte, deoarece o prostituată poate satisface cererea mai multor bărbați, ea este cu mult mai imorală decât clienții săi. Considerată ca și proprietate sexuală a bărbatului, imoralitatea femeii (prostituatei) este mult mai culpabilă și respingătoare decât cea care caracterizează bărbatul.

S. Dinitz, A.C. Clarke și **R. Dynes** consideră prostituția o “formă de utilizare a stimulării sexuale pentru a atinge scopuri nonsexuale”. Definiția se caracterizează prin ambiguitate pentru că include o mare parte a comportamentului social al femeii. Pot exista căsnicii în care femeile își comercializează favorurile în schimbul obținerii unor avantaje de la soți sau cupluri necăsătorite în

care partenera pretinde avantaje din partea partenerului. Pe de altă parte, stimularea erotică se poate exercita nu numai în interiorul instituției prostituției, ci și în rândul altor instituții care presupun raporturi între sexe: “curtea” făcută femeii, chiar căsătoria. Stimularea erotică se regăsește în viața socială de zi cu zi, publicitatea ocupând din această perspectivă o poziție avansată (în general mesajul publicitar este sprijinit prin prezentarea unor tinere apetisante sexual).

Definiția anterioară surprinde și **caracterul comercial – economic** al prostituției, ca tip de instituție care tratează femeile ca mărfuri sau ca obiecte de consum. Ca orice profesie supusă regimului etic al economiei capitaliste, prostituția implică o forță de muncă a cărei activitate se plasează, în general, spre atingerea scopului fundamental de subzistență. Prostituția este apreciată ca o relație temporară între o femeie defavorizată din punct de vedere social și un client respectabil, prin care prima își asigură mijloacele de subzistență, iar cel de al doilea își satisface apetitul sexual fără obligații sociale, contracost. (**Sorin M. Rădulescu, 1996**)

Dat fiind caracterul comercial al prostituției, unii cercetători indică prostituatele ca și «lucrătoare în industria sexului» (**sexworkers**), pe de altă parte prostituția fiind considerată ca tentativă de diversificare a produselor comerciale oferite publicului.

Caracterizarea comercială a prostituției, asociată cu evidențierea promiscuității pe care o implică, reflectă în egală măsură devalorizarea femeii în raport cu bărbatul, în fond în beneficiul acesteia. În timp ce bărbații cără cumpără favoruri sexuale sunt, totuși, percepuți ca persoane respectabile, femeile care își vând trupul sunt desconsiderate și stigmatizate ca fiind imorale.

O foarte cunoscută definiție a prostituției a fost lansată de către **Geoffrey May** care a luat în considerare trei componente, anume:

- **Plata** – primită în schimbul relației sexuale și care poate consta în bani, diferite daruri sau distracții;
- **Promiscuitatea sau caracterul imoral** al acestei relații sexuale care este asumat(ă) în mod voluntar;
- **Indiferența emoțională** - care poate fi dedusă din elementele anterior menționate.

Pentru **Robert Bell**, prostituția este o ocupație care se deosebește de altele prin actul de schimb și de vânzare a relațiilor sexuale în afara căsătoriei, cu notația că sunt numeroase cazurile în care femeia își vinde favorurile sexuale chiar soțului său. Același act de vânzare al sexualității, este surprins de către **Marshall Clinard** și **Robert Meier** ca o profesie care presupune acțiuni și conduite imorale și mercantile, în condițiile existenței unei indiferențe afective din partea femeii. În același registru valoric, **R. Winslow** caracterizează orice act de prostituție ca fiind oferta nediscriminatorie a corpului, făcută de o femeie pentru raporturi sexuale sau alte perversiuni, cu scopul obținerii unui beneficiu financiar. (**Sorin Rădulescu, 1996**)

James Jennifer definește prostituția ca un schimb sexual în care recompensa nu este de natură sexuală sau afectivă și include patru factori principali:

- **Banii** – moneda, cash etc.;
- **numărul (mare) de parteneri sexuali;**
- **gradul de cunoaștere** implicat în relația sexuală.

Efectul de remunerare trebuie considerat ca o formă de schimb pur comercial și nonemoțional, sugerând că prostituata își vinde favorurile sexuale prin recurgerea, în fond, la o tranzacție comercială ordinară. Primirea altor obiecte, în afara banilor, pare mai puțin supusă rigorilor legii, deoarece este dificil a se dovedi că un dar a fost făcut în scopuri mercantile. O femeie care are mai mulți parteneri sexuali este considerată ca imorală, în timp ce o femeie care întreține relații sexuale cu mai mulți bărbați fără a îi cunoaște în prealabil este etichetată ca prostituată. Factorii 2) și 3) enumerați definesc diferențele de apreciere a prostituției raportat la legalitate și moralitate. Gradul de rafinament al femeii, în consecință al actului sexual, care poate adopta diferite strategii de “prostituție invizibilă” pentru a masca activitatea de ochii indiscreți ai publicului, este foarte important în definiția propusă de James Jennifer. Aceasta nu înseamnă că femeia nu este prostituată, dar spre deosebire de agresivitatea clasică a prostituatelor, practică la marginea străzii și caracterizată de o anumită subcultură distinctă (haine țipătoare și fără gust, limbaj ostentativ, obscen sau argotic, indecență crasă etc.), prostituția «invizibilă» este mai puțin supusă oprobriului public. (**E.R. Mahoney, 1983**)

Societatea contemporană înregistrează numeroase forme de prostituție deghizată, chiar forme respectabile, pentru ca această ocupație să corespundă cât mai adecvat exigențelor și solicitărilor impuse de convențiile sociale. Localurile de lux sau barurile de noapte angajează așa

Timișoara, 23-25 octombrie

numitele «**animatoare**», beneficiarele unor discounturi din partea patronilor în măsura în care ele reușesc să determine și să stimuleze clienții să consume. Astfel de ocupații sunt greu de definit din punctul de vedere al ambiguității statusului, deoarece ele stimulează sexual clienții, iar din cele mai multe ori sunt îndrumate spre întreținerea de relații sexuale cu aceștia. Funcția de comercializarea sexului ca parte componentă a rolului profesional, aceste fete practică un fel de **semiprostituție**, iar atitudinea lor diferă de prostituatele propriu-zise la care vânzarea trupului contra avantajelor financiare face parte din meserie.

Similar, se enumeră și alte **ocupații feminine (dansatoare, balerine, cântărețe etc.)** în care delimitarea dintre respectabilitate și prostituție este mult diluată și labilă. Dependența de anumite norme și valori profesionale care stimulează «libertinajul» și permite artiștilor să depășească cu ușurință prejudecățile în sensul unei mari libertăți sexuale – fac din astfel de profesii un spațiu propice dezvoltării prostituției.

Tipologii în domeniu

Prostituția implică și specializare profesională specifică, prin coroborarea cumulativă a unei serii de factori interni sau externi (locul în care se exercită profesia, educația, venitul obținut, tipul de clientă, tehnicile sexuale folosite). Prin considerarea elementelor specifice de diversele teorii referitoare la practicarea prostituției, vom enumera principalele **categorii de prostituate**:

- **prostituate de stradă** - au statutul social cel mai scăzut, nivelele cele mai coborâte de instrucție, clienții cei mai dificili și șansele cele mai mari de a fi maltratate de clienți sau arestate de poliție. Sunt, de regulă, proprietatea unui proxenet – “protector”. Tehnica favorită de practicare a meseriei este sexul oral “rapid”;
- **prostituatele de bar sau de local** – colaborează cu proprietarii acestora sau personalul angajat sau sunt tolerate datorită clienților atrași. Sunt mai bine protejate decât prostituatele de trotuar de agresiunile clienților. Își disimulează adesea situația, prezentând o ținută decentă, elegantă chiar, lipsită de ostentație;
- **prostituatele care își exercită ocupația în saloanele de masaj sau în atelierile erotice** – metoda de practicare a profesiei este masajul sexual în scopul provocării orgasmului clienților, alături de alte servicii: sexul oral și anal. Acest tip de prostituție evită comunicarea cu clienții și distracția acestora;
- **prostituatele care aparțin unor stabilimente speciale de petrecere a timpului liber** – clienții sunt tratați cu multă atenție și considerați în hoteluri speciale, de mai multe stele, beneficiind de toate serviciile posibile, inclusiv cele care se referă la toate “gusturile” sexuale posibile;
- **prostituatele însoțitoare (de escortă)** – care la solicitarea clientului își petrec seara în compania acestuia, în calitate de damă de companie și, evident, ca parteneră de sex;
- **prostituatele din categoria call-girls** – fete închiriate prin telefon, au statutul cel mai înalt dintre toate prostituatele, unele dintre ele prezentând o educație și instrucție net superioară restului profesionistelor. Acest gen are un caracter invizibil și presupune costuri ridicate suportate de clienți;
- **prostituatele ocazionale** – practică prostituția numai din necesități economice, participând la o lume duală; muncesc doar câteva zile sau ore săptămânal pentru suplimentarea veniturilor familiale;
- **prostituate de bordel** - mai puțin frecvente în prezent, dar deosebit de răspândite în trecut. “Felinarul roșu” marca stabilimente de “distracție” elegante, cu prostituate bine îmbrăcate, având posibilitatea de alergare din partea clienților și solicitarea oricărui servicii sexuale.

În funcție de diferențele specifice impuse de geografia locului, se întâlnesc și alte denumiri generice acordate femeilor care practică prostituția, esența de înțelegere și percepere a acestora fiind aceeași: *vânzarea corpului pentru nevoia sexuală a clientului cu garanția achitării unei remunerații către prostituată* (Sorin M. Rădulescu, 1996)

Mediul specific prostituției aduce, în cadrul dezbaterilor, și două noi statusuri sociale caracterizate de promiscuitate, respectiv **proxenetul** și **madama (matroana)**.

Proxenetul reprezintă un personaj parazită, cu singura sarcină de a urmări și controla mișcările prostituatei, nelipsit de relația oricărei prostituate. În maniera percepțelor feministe, ar putea fi considerat un indiciu al manifestării superiorității și supremației bărbatului, comparativ cu sexul dominat, respectiv femeia. Funcția unui proxenet se circumscrie rolurilor de «stăpân», «protector» sau «iubit» al prostituatei. Individ indispensabil prostituatelor, proxenetul asigură hrana, îmbrăcămintea, accesoriile, drogurile și, totodată, «buna relație» a supusei cu autoritățile. Statutul unei prostituate în breaslă este condiționat într-o mare măsură de cel al proxenetului care o «patronează». Fașă de posibilitățile economice ale celei care practică sexul contra cost, aceasta își permite luxul unor autoturisme scumpe, haine și bijuterii pe măsură etc. Acest «Dumnezeu» al prostituției are drept de viață și de moarte asupra destinului acesteia, fiind un fel de familie care o protejează de societatea ostilă.

Madama (matroana) provine, de obicei, din rândul prostituatelor «pensionate», nu cu necesitate «uzată» sau bătrână, dar caracterizată de spirit de inițiativă și simț al afacerilor. Posesoarea unor capacități profesionale sedimentate și beneficiara unor relații sociale, aceasta își delimitează un statut propriu în branșă, figurând ca un fel de «antrenoare» a prostituatelor novice și intermediar între acestea și posibili clienți. Munca unei madame nu se referă la îndrumarea prostituatelor către noi metode și tehnici sexuale, cât mai ales la indicarea posibilităților de multiplicare a câștigurilor. Un rol deosebit al matroanei se regăsește în concilierea conflictelor apărute între prostituate, contactarea și selectarea clientelei, medierea relațiilor cu poliția și autoritățile.

Legalizarea prostituției

Pe plan internațional sunt multe organizații care pledează pentru drepturile prostituatelor. Majoritatea acestor organizații susțin că prostituția trebuie recunoscută ca orice altă meserie, ca prostituatele trebuie să fie recunoscute ca cetățeni care prestează servicii, activitatea lor fiind determinată de nevoile sexuale ale bărbaților. Pe termen lung aceste organizații au ca scop dispariția prostituției prin instituirea de măsuri active – asistența economică și locuințe – care ar duce la renunțarea femeilor la practicarea prostituției. Ele susțin că o femeie are dreptul de a fi prostituată atâta timp cât societatea nu-i oferă altă alternativă.

În România după decembrie 1989, prostituția a revenit în forță se înregistrează o adevărată expansiune a industriei sexului în special în jurul rețelelor hoteliere românești. Majoritatea prostituatelor provin din familii dezorganizate, au mari deficiențe de cultură și educație, nu reușesc să efectueze un alt tip de muncă. O mică parte activează pe cont propriu iar restul la comanda «agențiilor matrimoniale» și a proxenetilor. O categorie aparte o constituie cele care «lucrează» prin parcări în proximitatea marilor artere rutiere.

Prostituția juvenilă este de asemenea extrem de răspândită, «copiii străzi» fiind o veritabilă materie primă atât pentru pedofili autohtoni cât și pentru cei din statele occidentale. Imperfecțiunile legislative, absența cooperării dintre medici și polițiști, lipsa de fonduri pentru inițierea unor acțiuni concrete se numără printre principalele cauze care îngreunează ameliorarea situației.

În scopul menținerii fenomenului și a consecințelor sale negative sub control se manifestă un curent de voință politică care intenționează **legalizarea prostituției** în România și practicarea sa instituționalizat, în amplasamente special amenajate.

Ținând cont de aceste lucruri lucrarea încearcă să surprindă opiniile factorilor implicați la nivel local, a persoanelor ce profesază, cu privire la aspecte ce țin de legalizarea acestei «meserii».

Întrebarea la care erau rugați invitații să răspundă era următoarea:

Prostituția trebuie recunoscută ca orice altă meserie sau este o formă de violență asupra femeilor și nu trebuie legalizată, ci înlăturată? Precizați motivația dvs. de a alege o variantă sau alta.

Persoanele ce și-au exprimat opinia cu privire la legalizarea prostituției în majoritatea lor au studii universitare – lucrează în instituții publice (Direcția de Sănătate Publică, Direcția pentru Protecția Copilului, Biserica, Poliție, Inspectoratul Școlar, Direcția Muncii și Solidarității Sociale,

Timișoara, 23-25 octombrie

Consiliul Județean, O.N.G-uri) în număr de 50 de persoane. De asemenea în număr de 20 de persoane practicante și care sunt în evidențele poliției și-au exprimat opinia cu privire la necesitatea legalizării prostituției.

Vârsta celor intervievați era peste 18 ani și locuiesc (majoritatea) în mediul urban, un număr de 40 de persoane de sex feminin și 30 de persoane de sex masculin.

Majoritatea răspunsurilor considerau că prostituția nu este o formă de violență asupra femeii, că femeia are dreptul de alegere și că deși există considerente de ordin moral, de tradiție, religioasă care să conducă la o conduită ce nu trebuie încurajată prostituția, însă, nu se poate trece peste aspectele de ordin practic care sunt mai puternice și care impun o reglementare legală.

Reglementarea legală nu este suficientă dacă nu există mijloace și modalități de punere în aplicare a legislației prin sprijinirea de campanii pentru decriminalizarea prostituției și pentru protejarea drepturilor celor care practică meseria de prostituție.

Biserica asociază prostituția cu desfrânarea care se numără printre cele 7 păcate capitale "și de aceea este păcat de moarte fiindcă ne răpește din suflet harul dumnezeiesc aducându-ne moartea veșnică". Opinia reprezentanților bisericii ortodoxe este aceea că - prostituția n-a fost și nici nu va fi acceptată de către biserică - prostituția rămânând un păcat în afara legii.

PROSTITUTION – ACCEPTANCE OR REJECTION

Prostitution between acceptance or rejection

“As long as there is a demand, is there always an offer?”

Prostitution is one of the eldest professions. It has almost the same age as humankind. It has always been contested and accepted and it has always caused violent debates regarding this issue.

Sexuality has aroused interest since Antiquity. The roots of this profession are laid in Caladea. It was first dissimulated in the fact the host offered his guest not only his house, but also his wife. The legend says that this ancestral form of prostitution was introduced by Nimrod – the great senator who founded Babilon. In the same time the worship of Venera and Melita set up. Herodot describes this profession as protected by the law as follows: <<Babilonians set up a shameful law. Every Babilonian woman is forced to go to the temple of Venus to fulfill her “legal duty” to offer her body to an unknown man>>.

The Temple of Melita was small, but it was considered as sacred. Here, amidst these houses lust was practiced, but it remained sacred and pure in the eyes of the others. This is what Quintus Curtius the chronicler of Alexandre Macedon noticed <<... he who thinks that only ordinary, the higher their husbands position is, the more libertine and more unpuident their wives are>>. In a short time the worship of Melita spread into Asia, Africa, Egypt and Persia. The gods had each time a new name but the rite of religious prostitution remained the same.

In the 4th century the Emperor Constantin the Great emitted laws against these rituals. He even built a christian church at Heliopolis. In the Middle Age the Crusades and the Tournament Orders of the Saint Chairs seemed to have a great contribution to the spread of prostitution as well as to spread of venereal diseases. The chronicle of Albert of Aix describes how the knights of Saint Ludovic raised tents for prostitutes near the royal tent and how they did not fear to show their impudeness to the others. In the Orient, the Crusaders had no access to the harems and this is the reason for which they carried along suites of women and young christian women which constituted a great waste for them.

In the 14th century a new venereal disease appeared – that was syphilis. This new disease was present in Antiquity where it was considered a hereditary disease – a kind of plague. During the ages the legalized and institutionalized prostitution has developed so that now it has its own rules, its own employees and even its own language. A new phenomenon characteristic to the Middle Age was the “magic prostitution” – based on black magic and on the worship of the devil

or demonology. The adulterous women preferred to be taken as possessed by the evil. They wanted to be considered as being forced by the devil to have sexual relations and all these through obscure ways.

The Inquisition represents one of the most obscure parts of the human history because it organized witch huntings. The chronicles of the time (Lanere and Martin del Rio) describe how a 12 years old girl confessed how her mother – who had been burnt at the stake – had forced her to give herself to the devil. This little girl – Jeanne Hervillier – was burnt at the stake as Madelaine de la Croix – a superior mother in a Spanish monastery. The latter had thrown herself at the feet of Pope Paul the third in order to do penance for the awfull sin of periodically receiving for 30 years the visits of the devil.

Conceptual delimitation

Etymologically the term comes from Latin form the verb “prostituto” this meaning public exposure “for” or “before” selling. (pro – before, statuo, - uere – to be exposed).

In the Ancient Greek the word had two meanings: 1) to offer and 2) to sacrifice.

In the attempt to reduce to a common denominator the different evaluations, characterizations or definitions given to prostitution psycho – sociologists preoccupied to specify its practicing.

Beyond any etymological meaning, most of the definitions aim both the commercial and moral aspects of this practice.

Juridically prostitution is defined as “the act of a person to earn his/her means of living”. Prostitution represents an infringement of the law. It is a responsible act of a person who has sexual relations in order to assure his financial means of existence. Nowadays it is punished with privation of freedom from 6 months to 4 years. The action of prostitution emphasizes the public morality of his sexual behavior.

Laws in many countries does not sanction so much the practice of prostitution as the accosting of parteners. This is another argument according to which the law condemns rather the infringement of public morality that the injury done to the victim – injury which does not exist as a juridical action.

Generally, societies condemn not the prostitution itself but the women that practice it; this preconceived idea being a derivative of the woman’s status perception at an inferior level compared to man’s.

Even though there is an expression of juvenile prostitution or masculine prostitution, the immoral acts done by the women are the most exposed to the public scorn and they are more sanctioned than those done by men. This is a consequence of mens’ domination in nowadays societies. This includes the sexual, economical and family aspects! On the other hand, since a prostitute female can satisfy the demand of several men, she is more immoral than her clients. Because a prostitute female immorality is considered as a man’s sexual property, she is more repulsive and more guilty than a man.

S. Dinitz, A. C. Clarke and R. Dynes consider prostitution “a way of using sexual incitement to achieve non – sexual purposes”. This definition is ambiguous because it includes a lot of woman social conduct. There are marriages where women commercialize their advantages in exchange for getting advantages from their husbands or there are unmarried couples where the woman – partner requires advantages from partner. On the other hand, sexual incitement can be practiced not only in institutions built on this purpose, but also in institutions that suppose relationships between men and women (for example the court paid to a woman or even the marriage can be taken into account). Sexual incitement is encountered in every day life; advertising on this topic occupies prior positions; in general the message of advertising is supported upon the presentation of some sexual tempting young women.

The above definition talks about the commercial or economical aspect of prostitution – considered as a type of institution that treats women as merchandise or capital goods. As any other profession subjected to the morality of a capitalistic system, prostitution implies manpower, whose activity – in general – aims to satisfy a person’s need to live. Prostitution is considered as a temporary relation between a socially wrong woman and a respectable client, relation that makes

the former assure her living and the latter satisfy his sexual appetite without any social obligations, but of course this in exchange for same amount of money.

Taking into account the commercial aspect of prostitution, some scientists consider the prostitutes as “sexworkers”. However prostitution is considered as an attempt to diversify the capital goods.

The commercial aspect of prostitution as well the promiscuity of prostitution implies in the same time the depreciation of the woman compared to the man, but to her benefit. While men who buy sexual favours are yet treated as honest men, women who sell their bodies are considered immoral persons.

A well known definition given to prostitution is that of Geoffrey May who took into account 3 components:

- *the payment* – received in exchange for sexual relations and which can be contained in money, in different gifts or in entertainment;
- *the promiscuity* – or the immoral aspect of this sexual relation which is assumed willingly;
- *ignorance of emotions* – which can be inferred from the above elements.

For Robert Bell the prostitution is a profession which is different from others by the act of exchange and selling of sexual relations out of marriage. We should also mention that there are numerous cases where the woman sells sexual favours to her own husband. This very act of selling sexual relations is considered by Marshall Clinard and Robert Meier as a profession that supposes immoral and commercial behaviours and an emotional ignorance from the part of the woman. Preserving this value scale, R. Winslow characterizes any act of prostitution as the non – differentiation offer of the body made by a woman in order to have sexual relations (or any other perversity) to obtain a financial benefit.

James Jennifer defines prostitution as a sexual exchange with no sexual or emotional reward but which has three major aspects/factors:

- money: currency, cash
- numerous number of sexual partners
- knowledge involved in the sexual relation.

The payment should be consider as an emotionless exchange which shows that the prostitute sells her sexual favors by means of an ordinary exchange.

The receiving of other objects besides money seems less lawless as it is difficult to prove that a gift has been made for commercial purposes. A woman that has several sexual partners is considered as immoral while a woman that has sexual relations with unknown men is treated as a prostitute. Factors no. 2 and no. 3 define the different appreciations of prostitution as against law and morality. The degree of subtlety of the woman – or more precisely of the sexual relation she had with her partner – that can adopt different strategies such as “invisible prostitution” in order to cancel her activity from the other is very important for the definition given by James Jennifer.

This doesn't mean that the woman is not a prostitute, but unlike the classical aggressiveness of the prostitutes – practiced in the streets, characterized by a certain distinct subculture (showy and tasteless cloths, obscene and slangy language, grass indecency) invisible prostitution is less subjected to the public scorn.

Nowadays societies register numerous disguised form of prostitution – even honorable forms of prostitution so that this profession corresponds as more properly as possible to the requirements and demands imposed by the social relations.

Luxurious restaurants and night clubs hire the so – called “hostess” – the beneficiary of some discounts from the part of these clubs if she – the hostess – gets to stimulate the clients to make consumption. Such professions are difficult to define from point of the status as they stimulate in a sexual manner the clients and in one way or other they are advised to have sexual relations with the clients. The commercial aspect of the sexual relation is a component of this profession; these girls practice a sort of “half – prostitution” and their attitudes are different from that of the prostitutes which are selling their bodies as part of their job. We can also encounter similar women professions such as dancers, ballet dancer, singers where there is difficult to make a clear distinction between what is honorable and what is prostitution. The addiction to some rules and professional values that stimulates the libertinism and allows the artists to easily surpass the

preconceived ideas to a great sexual freedom – make such professions favorable mediums to practice prostitution.

Typologies in the Field

Prostitution implies professional specialization, this resulting from the corroborative evidence of a series of internal and external factors (the place in which this profession is practiced, the education, the income, the type of the clients, the sexual techniques used). Talking into account the specific elements attributed by the different theories concerning the practice of prostitution, we shall enumerate the main categories prostitute classify:

- **street prostitute** – these have the lowest social status, they are the less educated, their clients are the most difficult and they've got a great chance to be the worst abused or arrested by police. They are usually own by a procurer. The favorite technique to practice this profession is oral sex.
- **night clubs or restaurant prostitute** – they collaborate with the owner of these locals or with the employees of these locals or they are accepted because of their clients. They are better protected from the clients' aggression than the street prostitutes. Their presence is often dissimulated, they look like decent or smart people.
- **prostitutes that practice their profession in massage saloons or in erotic workshops** – the method used to practice their profession is the sexual massage made in such a way as to provoke orgasm to their clients and this along other services: oral or anal sex. This type of prostitution avoids any communication with the clients.
- **prostitutes that belong to some special entertainment institutions** – the clients are very attentively treated and hosted in special luxurious hotels; the clients benefit of all possible service this including all possible sexual "tastes".
- **companion prostitutes (escort prostitutes)** – at the request of the client they spend their evening in the client's company as lady's companion and obviously as sex partner.
- **call girls** – girls hired by phone; they have the highest status of all the prostitutes; some of them are well educated girls. This type of prostitution has an invisible feature and it supposes high which are paid by the client.
- **occasional prostitutes** – they practice prostitution because of their economical difficulties; they have double lives; they work only for a couple of hours or days only to supplement the income of their family;
- **brothel prostitute** – they are less frequent nowadays, but they used to be quite spread in the part. The red lighthouse indicated the smart "entertainment", institutions with smart prostitutes which offered their clients the possibility to choose and to ask for any other sexual services. Depending on the geographical aspects of the region, the women who practiced prostitution are differently named. The essential is that these are perceived as those who sell their bodies for the sexual needs of the client but this in exchange for a certain amount of money. (Sorin M. Radulescu, 1996)

Prostitution brings, as part of the debates, two new social status characterized by promiscuity; these are **the procurer** and **the matron (madam)**.

The procurer is a parasitical character who has the only preoccupation to follow and check the prostitutes. He does not lock any sexual relation with the prostitutes. In a womanize perception he could be treated as the supremacy of man over women. The role of a procurer is that of a "master" or "lover" of the prostitute. He is essential to the prostitutes, he assures them food, cloths, jewelry, drugs and, in the same time, a "good relation" between the prostitute and the authorities. The status of a prostitute in the trade is greatly conditioned by that of a procurer who "protects" her, compared to her economical possibilities, the prostitute can now afford the luxury of expensive cars, expensive cloths and expensive jewelry. This "god" of prostitution has the right of life or death over the destiny of the prostitute, he is a sort of family to her – family that protects her from the hostile society.

Madame (the matron) is usually a retired prostitute, not necessary "used out" or old, but who has an initiative in business. The owner of some professional capacities and the beneficiary of

some social relations, the madame imposed herself a status in the trade, that of a “trainer” for the newly come prostitutes and a mediator between these and their possible clients. The work of a madame as a trainer doesn’t suppose prostitute guidance to new sexual techniques but she shows a way to prostitute to multiply the gain. A special role of the madame is that to reconcile the conflicts issued between the prostitutes, to contact and select the clients, to mediate between the prostitutes and the authorities.

Legislation of Prostitution

There are many international organizations that plead for the rights of prostitutes. Most of these organizations sustain that prostitution must be admitted as any other professions; that prostitutes must be considered as citizens that do services, their activity being determined by the sexual needs of men.

On long term these organizations aim disappearance of prostitution by establishing some active actions – economical assistance and housing – which would lead the women to give up practicing prostitution. These organizations sustain that a woman has the right to be a prostitute as long as society doesn’t offer her an alternative.

In Romania, after Decembre 1989, prostitution come forcibly bock. We can speak about a real expansion of the sex industry especially in Romanian hotels. Most of the prostitutes come from disorganized families, they lack education and they can’t manage to do another profession. A small part of these prostitutes work on their account and the rest of them work at the command of “Marriage Agencies” and for their protectors. A special category is that of prostitutes that “work” in parks, in neighborhood of highways.

Juvenile prostitution is also largely spread, “street children” constitute a valuable raw material for the pedophiles, be they genuine or from abroad. Some of the main causes that burden the amelioration of the situation are: lawfaults, the absence of cooperation between doctors, policemen, lack of funds to initiate some concrete actions in this field.

In order to maintain this phenomenon and its negative consequence under control, there is a political tendency to legalize the prostitution in Romania so that it should be practiced only in special institutions.

Taking into account these aspects, this work tries to render the opinion of the factors involved, at a local level and the opinion of the persons who practice prostitution, about prostitution.

The question the invited ones were asked to answer was: *Must prostitution be considered as any other profession or it is only a form of violence over women and it must not be legalized, but removed? Say why yes, or why not.*

The persons that expressed their opinions about the legalization of prostitution are in generally educated persons – who work in public institutions (Public Health Service, Children Protection Service, The Church, The Police, The Education Board, The Work and Social Solidarity Service, District Counsels, other NGO’s) in a number of 50 persons. A number of 20 prostitutes have also expressed their opinions about the need to legalize prostitution. The age of those interviewed was over 18 years and the majority lives in towns. They were 40 women and 30 men.

Most of the answers have considered prostitution not as a form of violence against women. They have considered the women as having the right to choose and since there are moral, traditional and religious aspects. However, we could not overpass the practical aspects which impose a legal consideration.

This legal consideration is not sufficient if there are not means and ways to apply this legalization with the support of campaigns in order not to consider prostitution a crime and to protect the rights of those who practice this profession.

The Church associates prostitution with fornication which is one of the seven capitol sins that’s why it is a death. The representatives of the Orthodox Church think that prostitution has never been or will never be accepted by the Church – prostitution remains a sin, out of law.

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Ana Muntean – “Raport. Traficul de femei și prostituția forțată”, ed. “Marineasa”, Timișoara, 2000
- Boțiu, Val; Vintilă, Mona – “Adolescența sau căderea în lume”, ed. “Sedona”, Timișoara, 1998
- Foucault, Michel – “Istoria sexualității”, “Editura de Vest”, Timișoara, 1995
- Mahoney, E.R. – “Human sexuality”, ed. “Mc. Graw-Hill Inc”, New York, 1993
- Sorin M. Rădulescu – “Sociologia și istoria comportamentului sexual deviant”, ed. “Nemira”, București, 1996
- Vătafu, Domnica – “Prostituția ca formă specifică a devianței sexuale. Tendințe actuale în societatea românească (studii de caz în or. Râmnicu Vâlcea)”, lucrare de licență - Universitatea “Hyperion”, Facultatea de Psihologie - Sociologie, București, 1975.
- Sf. Nicodim Aghioritul – “Carte foarte folositoare de suflet”
- Arhimandrit Cleopa Ilie – “Cuvânt despre căsătorie”, “Cuvânt despre avort”
- Arhimandrit. Ioanichie Bălan – “Călăuză ortodoxă în familie și societate”
- Părintele Arsenie Boca – “Ridicarea căsătoriei la nivel de taină”
- Nicodim Măndiță - “Cheia Raiului”

... și experiența de viață a unor tinere care au optat pentru un mediu sordid, sortit promiscuității și disprețului social, întru deservirea sexuală a clientului și mulțumirea materială proprie.

Timișoara, 23-25 octombrie

ACTIVAREA COGNITIVĂ CA PREMISĂ A DEZVOLTĂRII APTITUDINILOR MATEMATICE LA ȘCOLARII MICI (6/7 – 10/11 ANI)

BERAR Ioan, ROMÂNIA

Institutul de Istorie „George Bariț”, Cluj-Napoca

Copiii nu au teamă de șoareci sau alte ființe asemănătoare. Ei dobândesc un astfel de sentiment abia atunci când observă reacțiile de spaimă și agitație ale mamei sau fraților mai mari. Ceva similar se întâmplă și cu unii școlari debutanți în fața sarcinii de învățare a matematicii. Părinții acestora sau colegii mai mari, din ignoranță sau nesăbuință, induc o imagine cu totul negativă despre cea mai exactă și mai frumoasă disciplină științifică, apreciind-o ca fiind anostă, dificilă sau chiar “însăpăimântătoare”. E nevoie de multă pricepere și abnegație din partea învățătoarei pentru a-i face pe acești elevi să privească cu seninătate “fața umană” a matematicii.

Principala cale și, totodată, instrument de motivare a elevilor pentru învățarea matematicii școlare rămâne predarea formativă, adică acea modalitate de comunicare prin care pot fi satisfăcute atât cerințele programei, cât și trebuințele de stimulare și dezvoltare a personalității elevilor. Cheia succesului în activitatea de predare-învățare o reprezintă **înțelegerea**, mecanism complex de agregare, integrare și valorificare a informației/datelor noi în raport cu achizițiile anterioare ale elevilor (Zlate, 1999; Joița, 2002 ș.a.). Evident, parametrii fenomenului înțelegerii au caracterul de variabile care depind de foarte mulți factori și condiții, între care se află și modalitățile de activare cognitivă a celor care învață.

Folosim sintagma **activare cognitivă** în sensul de stimulare și intensificare a unor reprezentări cognitive (unități semantice, imagini mentale, scheme etc.) și structuri de execuție (reguli, proceduri, operații, strategii etc.), menite să servească drept suport pentru însușirea de noi cunoștințe și, totodată, ca premise ale dezvoltării unor aptitudini specifice (matematice, în cazul de față) (Miclea, 1994; Reilly, 2001; Joița, 2002).

Dezvoltarea și manifestarea aptitudinilor omului, fie acestea generale sau speciale, sunt fenomene strâns legate de însușirea cunoștințelor, de formarea priceperilor și deprinderilor, îndeosebi a celor cu caracter operațional. Acumularea de cunoștințe, priceperi și deprinderi duce la dezvoltarea și transformarea calitativă a schemelor cognitive și acționale iar acestea, la rândul lor, reglează volumul și calitatea achizițiilor școlare. Efectul învățării devine maxim atunci când între cei doi termeni ai relației se stabilesc echilibre optime, adică atunci când oferta de informație a școlii corespunde, eventual depășește ușor, posibilităților de asimilare ale elevilor. Are importanță, desigur, și modul de prezentare sau “registru” în care lucrează efectiv elevul: acționar, figural sau simbolic (Bruner, 1970; Berar, 1991; Miclea, 1994; Radu, 1995).

Una dintre metodele moderne de învățare a matematicii, mai ales în cursul primar, își are originea în teoria formării operațiilor mintale ca rezultat al interiorizării acțiunilor externe ale copilului, teorie inițiată de P. Janet, continuată de J. Piaget și dezvoltată de A. N. Leontiev, P. I. Galperin și colaboratorii lor. Potrivit acestui punct de vedere, la baza învățării matematicii trebuie așezată acțiunea externă, cu obiecte materiale sau materializate (Galperin, 1976).

K. Lowell, pe baza ideilor exprimate de J. Piaget, preconizează un sistem didactic-metodic, în care formele de activități urmează o linie progresivă, de la concret la abstract, de la evidentă la implicație. Conform acestui sistem, numerele și numerația devin accesibile prin acțiuni concrete de grupare, ordonare, schimbarea poziției, simbolizare etc. Operațiile și judecățile matematice pot fi învățate chiar și la vârsta de 5–7 ani, prin acțiuni de clasificare după criterii multiple, de intersectare a seturilor de obiecte, de adunare și separare a lor etc. Esențial este – scrie acest autor – ca matematica să devină pentru copil un instrument cu care explorează lumea, și nu un joc de reguli abstracte (Lovell, 1971).

În țara noastră, cercetări experimentale asupra posibilităților de învățare a matematicii pe baza folosirii acțiunilor cu obiecte materiale sau materializate au fost întreprinse de B. Zörgö. Un model elaborat în acest scop este aparatul asemănător cu un cântar, în care cele două brațe reprezintă termenii unei ecuații de gradul întâi. Prin acțiuni variate de stabilire, păstrare, rupere și refacere a echilibrului celor două brațe, elevii dobândesc cunoștințe elementare despre ecuații și termenii lor, despre numerele pozitive și negative, despre trecerea termenilor dintr-un membru al ecuației în celălalt și chiar priceperea de a calcula valoarea unei necunoscute (Zörgö, 1967).

Analizând fenomenul dezvoltării operativității gândirii în procesul de însușire a unor algoritmi, U. Șchiopu constată că: a) la vârsta de 8–10 ani crește ponderea operațiilor automatizate (algoritmi de lucru, de control și de recunoaștere–identificare), ceea ce duce la o creștere considerabilă a randamentului activității individuale; b) evoluția algoritmilor este dependentă de întreaga dezvoltare intelectuală a copilului, de operativitatea nespecifică a gândirii sale; c) ritmul de dezvoltare al algoritmilor (adică operativitatea specifică) nu este egal cu cel al operativității nespecifice, deși între cele două forme există relații de influențare reciprocă; d) concomitent se dezvoltă și capacitatea de a opera cu imagini și e) operativitatea specifică este mult mai dependentă de procesul învățării decât operativitatea nespecifică (Șchiopu, 1966).

Cercetările axate direct pe problema dezvoltării aptitudinilor matematice la școlari pun în evidență fapte și opinii relativ contradictorii. Așa, de exemplu, F. Hotyat, pe bază de experiență proprie și în acord cu cercetările lui J. Piaget, afirmă că numai după vârsta de 11–12 ani copilul devine capabil de a abstrage și a raționa în forme abstracte, iar L. Johannet situează momentul de constituire a gândirii capabile să opereze în planul algebrei formale doar spre vârsta de 17 ani (cf. Krutețki, 1968). Alți specialiști, dimpotrivă, promovează ideea că aptitudinea matematică, sau cel puțin anumite elemente ale acesteia, apar mult mai devreme.

Ocupându-se de aspecte ale învățării aritmeticii, N. A. Mencinskaia și M. I. Moro (1965) constată că încă de la vârsta școlară mică (6/7–10/11 ani) pot fi puse în evidență două categorii de elevi: a) unii cu aptitudini ridicate și b) alții cu aptitudini reduse pentru învățarea acestui obiect de studiu. Caracteristicile primului grup de elevi sunt următoarele: tempo-ul rapid de asimilare a materialului, flexibilitatea gândirii, apariția îndoielii în procesul de rezolvare a problemelor, capacitatea de organizare și concentrare a activității și atitudinea emoțională pozitivă față de aritmetică. Elevii cu aptitudini reduse pentru învățarea aritmeticii se caracterizează prin: tempo redus în învățare, generalizare limitată în sfera obiectelor și relațiilor matematice, sprijin pe elemente neesențiale, inerție în gândire, monotonie în conținutul problemelor independent formulate, absența autocontrolului, tendințe reproductive etc.

Prezența unor elevi de vârstă școlară mică cu aptitudini reale pentru matematică se relevă și în experimentele efectuate de I. V. Dubrovina (1973). Superioritatea acestora, comparativ cu cei la care însușirile enunțate sunt mai puțin dezvoltate, constă în: perceperea imediată a datelor esențiale ale problemei, sesizarea insuficienței informației și nerecurgerea la date superflue, generalizare rapidă și corectă în sfera relațiilor matematice, ușurință în rezolvarea pe plan abstract a problemelor, tendința de contragere a raționamentelor în rezolvarea unor probleme relativ simple, flexibilitatea gândirii (oglindită în găsirea de soluții alternative la o problemă dată), economicitate în rezolvarea problemelor, memorarea rapidă și trainică de relații și rezolvări tipice etc.

Concluzii asemănătoare pot fi desprinse și din cercetările experimentale realizate de K. Lowell (1971), V. V. Davidov (1966), B. Zörgö (1967), U. Șchiopu (1966) ș. a., care, ocupându-se de probleme ale învățării matematicii în școala primară, găsesc că eficiența acestui proces depinde nu numai de calitatea programelor și metodelor didactice folosite, ci și de particularitățile individuale ale elevilor, de prezența sau absența unor însușiri distincte, care corelează semnificativ cu natura solicitărilor specifice unui asemenea tip de activitate.

Activarea cognitivă a copiilor superiori dotați în domeniul aritmeticii (clasele I–IV) poate fi realizată într-o manieră eficientă doar în condițiile în care sunt avute în vedere: a) particularitățile manifestării acestui tip de dotare specială la elevii de vârstă școlară mică și b) componentele (de bază) ale aptitudinilor matematice la școlari.

Experimentele efectuate până în prezent (Davidov, 1966; Dienes, 1973; Krutețki, 1968; Mencinskaia și Moro, 1965; Pipig, 1963; Zörgö, 1967 și Nicola, 1974), demonstrează cu prisosință că multe din temele prevăzute în actualele programe școlare pot fi abordate cu ajutorul unor situații-problemă sau a unor probleme-tip special elaborate pentru a contribui la dezvoltarea diferitelor componente ale aptitudinilor matematice la școlarii mici.

Astfel, **pentru dezvoltarea capacității de orientare adecvată în sarcină și de percepere corectă a structurii formale a problemei**, se pot folosi mai multe procedee și tipuri de probleme cum sunt:

- a) Situațiile-problemă sau unele probleme-tip special elaborate pentru rezolvarea problemelor lacunare (de exemplu, “Din câștigul său lunar o persoană depune la C.E.C., de fiecare dată, câte 100.000 lei. Câți lei va economisi acea persoană într-un an?”).

Timișoara, 23-25 octombrie

- b) Rezolvarea de probleme cu întrebări neformulate (de exemplu, "Un caiet costă 300 lei. Petrică are nevoie de 10 caiete").
- c) Separarea datelor și relațiilor necesare rezolvării în probleme cu date superflue sau de prisos (de exemplu, "În gospodăria unui țăran se găsesc 10 oi, 5 capre, 2 cai și 12 găini. În luna mai au fost adunate și vândute 500 ouă, cu 300 lei bucata. Ce venituri a realizat țăranul din vânzarea ouălor?").
- d) Exerciții de recunoaștere a tipului de problemă sau a domeniului matematic căruia îi aparține.
- e) Compunerea de probleme pe baza unor date sau condiții dinainte stabilite (de exemplu, "Alcătuiește o problemă în care să folosești semnele \times ; \rightarrow ; și numerele 38; 5; 13 și 2").

Deosebit de eficiente pentru dezvoltarea gândirii matematice la școlarii mici sunt acțiunile instructive centrate pe cunoașterea legilor de generare care acționează într-un câmp problematic dat. Sunt utile în acest scop următoarele: a) argumentarea oricărei operații printr-un sistem de noțiuni anterior însușite; b) reprezentarea problemelor ca lanțuri de structuri primare; c) crearea de structuri problematice pe baza cunoașterii mecanismului generativ al problemelor; d) compunerea de probleme în legătură cu diverse situații concrete de viață și e) utilizarea de mijloace simbolice și grafice în rezolvarea tuturor acestor sarcini (Nicola, 1974, p. 381).

O bună parte din sistemul de cunoștințe, priceperi și deprinderi matematice devine accesibilă pentru elevi prin recurgerea la învățarea inductivă. Observând și acționând (practic sau mintal), copilul ajunge să înțeleagă multe din aspectele de cantitate, mărime, ordine, simetrie, dependență etc. din natură și chiar să le folosească în raporturile sale cu lumea. Pe această cale pot fi "construite" unele din noțiunile, formulele, teoremele și procedeele de acțiune matematică.

Caracter inductiv are și învățarea prin încercare și eroare a procedeelelor de acțiune și a regulilor care stau la baza numeroaselor jocuri matematice și/sau logice: jocuri de "ghicire" a numerelor, probe de labirint, jocul de șah, aranjarea numerelor în tabel sau pe tablă, construcții cu bețe sau chibrituri etc. Unele dintre aceste jocuri, prin adaptare, pot fi folosite cu succes în vederea cunoașterii și cultivării aptitudinilor matematice la elevi. Bunăoară, cunoscutul joc cu "Turnul din Hanoi", (Fig. nr. 1)

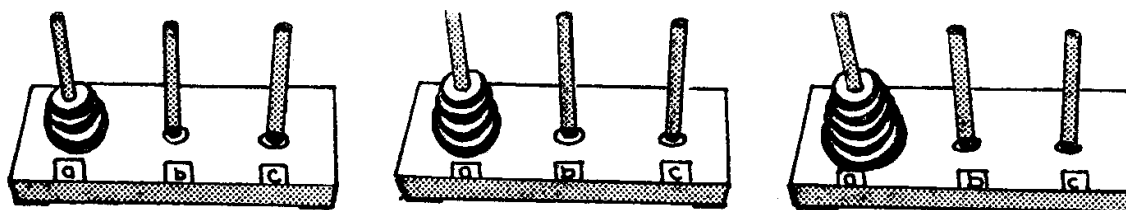

Figura nr. 1

utilizat ca probă formativă, ne-a oferit posibilitatea ca, concomitent cu obținerea de date privind anumite particularități ale gândirii, învățării, motivației și voinței elevilor, să efectuăm cu aceștia și un interesant exercițiu de raționament inductiv, după următorul program:

Model de lucru: se arată proba cu două discuri.

Exercițiu: elevul execută în mod independent proba cu trei discuri, de mai multe ori, până când realizează numărul optim de mutări, fără a săvârși vreo greșeală.

Proba propriu-zisă începe cu patru discuri. Prima variantă, elevul o joacă independent până când reușește să refacă turnul pe ultima bară. Se notează numărul de mutări. De regulă, toți subiecții fac mutări în plus. Se dă o a doua variantă, tot cu patru discuri, indicându-se primele două mutări corecte. Această fază elevul o joacă singur până când reface turnul pe ultima bară. Se notează rezultatele rezolvării ca în prima variantă. Varianta 3 se joacă numai dacă la varianta 2 au fost mutări în plus. Ajutorul care se acordă aici constă din indicarea primelor patru mutări corecte. Se notează totul ca mai înainte. În caz de nereușită se dă și varianta 4, când se indică primele șase mutări corecte. De regulă, după acest ajutor, considerat ca maxim, toți elevii reușesc să rezolve proba într-un număr optim de mutări.

Capacitatea de a generaliza, de a găsi reguli, principii și metode de rezolvare aplicabile la o întreagă clasă de obiecte sau chiar domenii matematice se manifestă și se dezvoltă în exerciții și probe cum sunt:

- a) Găsirea unei reguli de organizare a datelor (de exemplu, “Câte grupe diferite se pot forma cu următoarele numere: 1, 2, 3, 4, 5?”
- b) Trecerea treptată de la un plan concret la unul abstract al rezolvării (de exemplu, “Câte fructe se vor găsi în n coșuri la fel de mari ($n=5$), dacă într-un coș încap 15 mere, 5 caise și 10 nuci?”).

O atenție deosebită se va acorda, în procesul de învățare a matematicii, dezvoltării **flexibilității gândirii**. Aceasta, după aprecierile multor autori, este unul dintre factorii de bază ai inteligenței și creativității, calități cu pondere ridicată în toate tipurile de probleme.

Ca probleme cu valoare formativă în raport cu însușirea de mai sus menționăm:

- a) Exerciții de dezvoltare a capacității de restructurare a câmpului perceptiv. De exemplu, “Numărați câte triunghiuri și câte patrulatere sunt în figura de mai jos” (Fig. nr. 2).

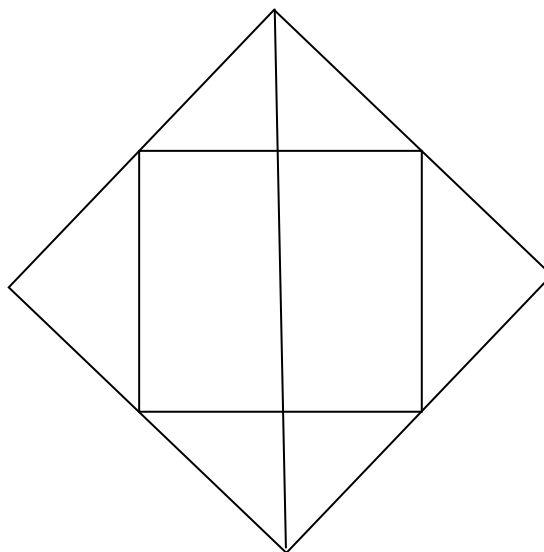

Figura nr. 2

- b) Probleme “capcană”. De exemplu, “Câte degete are un om la o mână? Dar la 10 mâini?”.

După cum bine se știe, în matematică se operează nu numai cu numere și semne, ci și cu diferite imagini reprezentând, mai mult sau mai puțin exact, obiecte, fenomene și relații, existente în realitate sau imaginate de om. Rezolvarea problemelor cu un asemenea conținut se bazează pe capacitatea de percepere și reprezentare spațială, capacitate care, la fel ca toate celelalte elemente structurale ale aptitudinilor matematice, se formează și se dezvoltă prin exercițiu. Sunt utile în acest sens:

- a) Efectuarea unor exerciții de determinare a modificărilor poziției spațiale a unei figuri. De exemplu, proba “Rotire cuburi” (Berar, 1991, p. 167).
- b) Exerciții de percepere a obiectelor în spațiu. De exemplu, “Numărați câte cuburi sunt în chenarele de mai jos” (Fig. nr. 3).

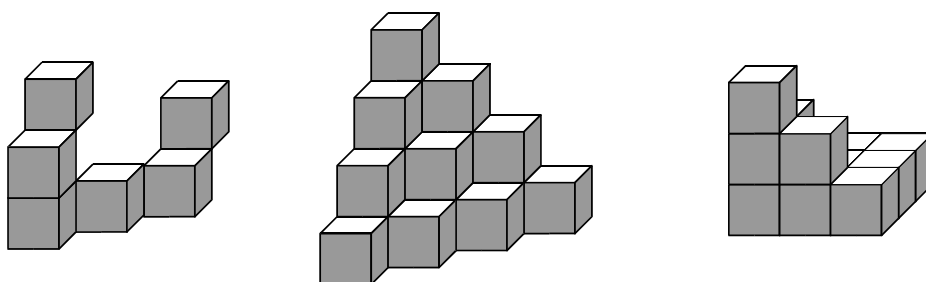

Figura nr. 3

Timișoara, 23-25 octombrie

Concluziile care pot fi desprinse, din această succintă prezentare de date și idei privind problema utilizării unor modalități de activare cognitivă în vederea cultivării aptitudinilor matematice la elevii de vârstă școlară mică pot fi formulate astfel:

1. La fel ca în cazul tuturor celorlalte însușiri psihice specific umane, aptitudinile matematice se formează și se dezvoltă în activitatea desfășurată de subiect, în cea de învățare, în primul rând. Factorii implicați în acest proces sunt atât de natură internă – premise fiziologice și psihologice, cât și externă – modele sociale de învățare și utilizare a matematicii.

2. Se admite, în general, că eficiența procesului de structurare a aptitudinilor matematice la școlari depinde de mai mulți factori. Dintre aceștia o contribuție mai însemnată o au următorii: gradul de dezvoltare al funcțiilor mintale generale (analiza și sinteza, generalizarea și abstractizarea, concretizarea, simbolizarea etc.), raportul și nivelul de dezvoltare al celor două sisteme de semnalizare (componenta intuitiv-figurativă și, respectiv, verbal-logică a gândirii), felul contactului cu matematica, ponderea informațiilor matematice în ansamblul de stimulări la care este supus copilul în evoluția sa ontogenetică, experiența afectivă trăită în raport cu solicitările de natură matematică, personalitatea învățătoarei și adecvanța metodelor folosite de aceasta pentru transmiterea și asimilarea cunoștințelor matematice de către elevi.

3. De regulă, primii “muguri” ai aptitudinilor matematice apar încă la elevii de vârstă școlară mică. Ei se relevă în acțiuni și particularități individuale cum sunt: perceperea corectă și fără dificultate a datelor și relațiilor matematice, generalizarea rapidă a unor reguli și scheme elementare de acțiune matematică, flexibilitate în efectuarea operațiilor matematice și în compunerea de probleme, capacitate de percepere și reprezentare clară a figurilor și relațiilor spațiale, capacitate de înțelegere și utilizare a unor simboluri matematice, trăiri afectiv-emoțive pozitive în raport cu activitatea matematică desfășurată etc.

4. De menționat este și faptul că deși la această vârstă nu se poate vorbi despre preocupări și interese stabile, reale, pentru o formă sau alta a cunoașterii și activității umane, totuși, la elevii cu aptitudini matematice se observă o anumită apropiere, o anumită dorință de a se ocupa mai mult tocmai de materiale și probleme matematice și nu de altă natură (de exemplu, lectură beletristică). Ușurința cu care operează în sfera relațiilor cantitative și spațiale, desigur la nivel încă destul de elementar, ca și satisfacțiile rezultate din “impactul” cu acest domeniu sunt, fără îndoială, stimulente valoroase pentru dezvoltarea gândirii și preferințelor matematice de mai târziu.

COGNITIVE ACTIVATION AS A PREMISE FOR THE DEVELOPMENT OF THE MATHEMATICAL APTITUDES OF YOUNG PUPILS (6/7 – 10/11 YEARS OLD)

Children don't fear mice or other similar beings. They acquire such a feeling only when they notice the fear and the nervous reactions of the mother or of the older siblings. Something similar happens to debutant schoolpupils when they are to learn mathematics. Their parents or the older colleagues, out of ignorance or out of thoughtlessness, lead to a total negative image of the most beautiful and exact scientific subject, considering it boring, difficult or even “frightening”. The teacher needs a lot of talent and abnegation to make these pupils see serenely “the human face” of mathematics.

The main way to do it, and at the same time, the motivational instrument for pupils to learn mathematics is the formative teaching, meaning that way of communication through which the demands of the curriculum can be satisfied, as well as the needs of stimulation and development of pupils' personality. The key to the success of the teaching-learning process is the **understanding**, a complex mechanism of unity, integration and capitalization of the new information/data, in relation with the precedent acquisitions of the pupils (Zlate, 1999, Joița, 2002, etc.). Obviously, the parameters for the understanding phenomenon are characterized by variables which depend on many factors and conditions, among which, the modes of cognitive activation of those who are learning.

We use the syntagm **cognitive activation** meaning by that, the stimulation and the enhancement of some cognitive representations (semantic units, mental images, schemas, etc.) and structures of execution (rules, procedures, operations, strategies, etc), meant to serve as direct support for the acquirement of new knowledge, and at the same time as premises for the development of some scientific aptitudes (in our case, maths) (Miclea, 1994; Reilly, 2001; Joița, 2002).

The development and the manifestation of man's aptitudes, whether general or special, are phenomena that are closely related to knowledge acquirement, to skill and ability formation, especially those who are operational. Accumulating knowledge, skill and ability, leads to qualitative development and transformation of the cognitive and actional schemas, and these, at their turn, adjust the volume and the quality of the scientific acquirements. Learning effect is at its maximum when optimal equilibriums between the two terms of the relation are established, that is, when the school's offer of information is compatible, or even outruns the possibilities assimilated by the pupils. The mode of presentation or the "register" in which the pupil actually works, is also important: actional, figural or symbolic (Bruner, 1970; Berar, 1991; Miclea, 1994; Radu, 1995).

One of the modern methods of learning mathematics, especially during the primary school, has its origin in the theory of mental operation formation, as a result of the internalization of the external actions of the child, a theory set up by P. Janet, continued by J. Piaget and developed by A. N. Leontiev, P. I. Galperin and their coworkers. According to this view, the external action, with material or materialized objects, should be placed at the basis of learning mathematics (Galperin, 1976).

K. Lowell, using the ideas formulated by J. Piaget, stipulates a didactic-methodical system, in which the different kind of activities follow a progressive line, from concrete to abstract, from evidence to implication. According to this system, the numbers and the counting become accessible through concrete actions of grouping, arranging, changing position, symbolizing, etc. Mathematical operations and judgments can be learned even when the child is 5-7 years old, through classifications on various criteria, through the intersection of several sets of objects, gathering and separating them, etc. It is essential – the author writes – that mathematics becomes for the child an instrument of exploring the world, and not a game of abstract rules (Lovell, 1971).

In our country, experimental research on mathematical learning possibilities using actions with material or materialized objects has been conducted by B. Zörgö. An elaborated model for this purpose is the apparatus similar to a balance, in which the two arms represent the dates of a simple equation. Through various actions of establishment, maintenance, breaking and restoring of the equilibrium between the two arms, the pupils acquire elementary knowledge about equations and their dates, about the positive and negative numbers, about crossing the term from one member of the equation to another and even the skill to calculate the value of the unknown quantity (Zörgö 1967).

Analysing the phenomenon of operational thinking development during the process of internalizing an algorithm, U. Schiopu notices that: a) the importance of automatic operations (working, controlling and recognizing-identifying algorithms) grows at the age of 8-10 years old, which leads to a considerable growth of the efficiency of individual activities; b) algorithms' evolution depends on the whole intellectual development of the child, on the unspecific operativity of his thinking; c) the rhythm of algorithms' development (meaning the specific operativity) is not equal to the rhythm of unspecific operativity, although there are relations of mutual influence between the two forms; d) the capacity to operate with images develops at the same time and e) specific operativity depends on the learning process much more than the unspecific operativity (Schiopu, 1966).

The research focusing directly on the development of mathematical aptitudes of the pupils, underline relatively opposite facts and opinions. Thus, for example, F. Hotyat, using his own experience and in agreement with J. Piaget's research, states that only after the age of 11-12, the child is able to abstract and reason in abstract forms, and L. Johannet places around the age of 17 the moment of the emergence of thinking which is capable to operate in the formal algebra domain (see Krutețki, 1968). On the contrary, other experts promote the idea that mathematical aptitude or at least some of its elements, emerge much earlier.

N. A. Mencinskaia and M. I. Moro (1965), working on aspects of learning arithmetic, conclude that even at an early age during school time (6/7 – 10/11 years old) we can observe two

categories of pupils a) some pupils with high aptitudes and b) other pupils with low aptitudes in learning this subject. The characteristics of the first group are: rapid tempo in assimilating the material, the flexibility of thinking, emergence of doubt during the process of problem solving, the capacity of organization and concentration of the activity and the positive emotional attitude towards arithmetic. Pupils with low aptitudes for learning mathematics are characterized by: low tempo in learning, limited generalization in object area and mathematical relations, support on unessential element, inertness in thinking, monotony in the independently formulated problems' content, the absence of self-control, reproductive tendencies, etc.

The presence of young pupils with real aptitudes for mathematics is pointed out in experiments conducted by I. V. Dubrovina (1973). Their superiority, compared with those whose listed characteristics are less developed, consists in: immediate perception of problem's essential data, observing the insufficiency of the information and no reference to the unnecessary data, rapid and concrete generalization in mathematical relations domain, the easiness in problem solving from an abstract point of view, the tendency reduce the reasoning in solving relatively simple problems, thought flexibility (reflected in finding alternative solutions at a given problem), economy in problem solving, rapid and enduring memorizing of the typical relations and solving, etc.

Similar conclusions can be also drawn from experimental research conducted by K. Lowell (1971), V. V. Davidov (1966), B. Zörgö (1967), U. Schiopu (1966), who, studying the learning problems of mathematics in primary school, discovered that the efficiency of this process depends not only on the quality of the curriculum and on the didactical methods used, but also on the individual characteristics of the pupils, on the presence or absence of some distinctive features, which are in significant correlation with the nature of the specific demands of such an activity.

Cognitive activation in mathematics for the gifted children (first to fourth grade) can be realized through an efficient method, only if we take into account the following conditions: a) the particularities of the manifestation of such a special giftness in young pupils and b) the basic elements of the mathematical aptitudes in pupils.

Experiments conducted so far (Davidov, 1966, Dienes, 1973; Krulețki, 1968; Mencinskaia and Moro, 1965; Pipig, 1963; Zörgö, 1967 and Nicola, 1974), demonstrate mostly that many of the subjects provided in the present curriculum can be approached using problem-situation or standard-problems elaborated especially for the contribution to the development of different components of the mathematical aptitudes of the pupils.

Thus, ***for the development of the capacity for adequate orientation in a task and for correctly perceiving a formal structure of a problem***, we can use many more procedures and types of problems as following:

- a) Problem-situations or some standard-problems especially elaborated for solving problems in which one element has to be discovered (for example, "A person saves each month 100 000 lei from his monthly salary, which he deposits at C.E.C. How much money can a person save in one year?").
- b) Solving problems with unformulated questions (for example, "A copybook costs 300 lei. Petrică needs 10 copybooks.").
- c) Separating the data and the relations necessary for solving the problems from the unnecessary data (for example, "We can find 10 sheep, 5 goats, 2 horses and 12 chickens in a man's farm. In may, the man sold 500 eggs, each at the price of 300 lei. How much did the peasant earned after selling the eggs?")
- d) Exercises involving the recognition of the type of problem or of the mathematical domain it belongs to.
- e) Composing problems on data or conditions previously established (for example, "Make up a problem in which you should use the + and - signs; and the numbers 38; 5; 13 and 2").

For the development of mathematical thinking at young pupils, instructive actions are very efficient, especially those centered on knowing the laws of generation, which act in a given problematic field. For this purpose, the following are very useful: a) the argumentation of any operation through a system of notion learned previously; b) the representation of the problems as chains of primary structures; c) creating problematic structures based on knowing the generative

mechanism of the problems; d) composing problems related to various concrete life situations and e) using symbolic and graphical means in solving all these tasks (Nicola, 1974, p. 381).

A large part of the mathematical knowledge, skills and abilities becomes accessible to pupils by using the inductive learning. Observing and acting (practically or mentally), the pupil finally understands many of the quantity, size, order, symmetry, dependency aspects, etc, from nature and he even uses them in his relation with the world. Some notions, formulas, theorems and procedures of mathematical action can be built using this method.

Another type of learning which has an inductive character is learning through attempts and errors of the procedures of acting and of the rules which are the basis of numerous mathematical and/or logical games: “guessing” the numbers, labyrinths, chess, arranging numbers in a table or on the blackboard, constructions with sticks or matches, etc. When adapted, some of these games, can be used successfully for acquiring and cultivating pupils’ mathematical aptitudes. Thus, the well known game “Tower of Hanoi” (figure 1), used

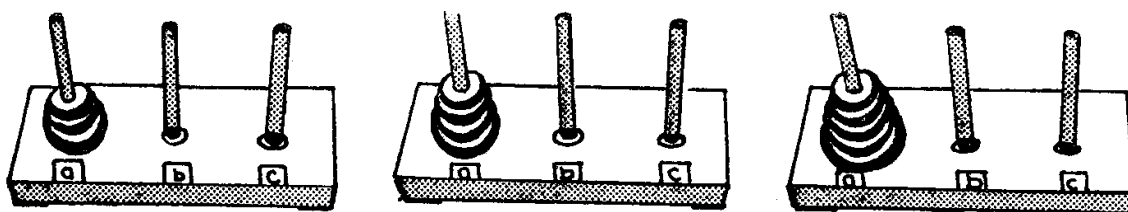

Figure 1

as a formative test, offered us the possibility to achieve with the pupils an interesting exercise of inductive reasoning, and at the same time we obtained the data regarding certain particularities of pupils’ thinking, learning, motivation and will. The test has the following program:

Working model: the pupils are shown the two disks test.

Exercise: the pupil performs independently the three disks test several times, until he accomplishes the optimal number of movements, without making any mistake.

The test itself begins with four disks. The first step, the pupil plays it independently, until he succeeds in building the tower. The number of movements are written down. All pupils usually do additional movements. The second step, the pupils are given also four disks, but they are shown the first two correct movements. On this phase, the pupils plays alone, until he builds the tower. The results are written down, like in the first step. Step 3 is played only if in step 2 additional movements were made. The help given to the children in this case consists in indicating the first four correct movements. Everything is written down, just as before. In case of failure, there is a 4th step, when the pupil has to indicate the first six correct movements. Usually, after receiving help, considered the maximum of help, all pupils succeed in solving the test with an optimal number of movements.

The capacity of generalization, of finding rules, principles and methods of solving problems which are applicable to a whole class of objects or even to mathematical domains, manifests itself and develops in exercises and tests as the following:

- a) Finding a rule of organizing the data (for example, “How many different groups can we form using the following numbers: 1, 2, 3, 4, 5?”)
- b) Passing step by step from a concrete level to an abstract level when solving the problems (for example: “How many fruits can we find in n baskets which have the same size ($n=5$), if one basket can be filled with 15 apples, 5 apricots and 10 nuts?”)

Special attention must be given to the development of **the flexibility of thinking** during the process of learning mathematics. The flexibility, according to several authors, is one of the basic factors of the intelligence and creativity, qualities which are very important in all kinds of problems.

We will mention some problems having a formative value regarding the above characteristic:

- a) Exercises for the development of the capacity to reorganize the perceptive field. For example, “How many triangles and how many squares can you count in the following figure? (fig. 2)
- b) “Trap” problems. For example, “How many fingers has one man’s hand? What about 10 hands?”

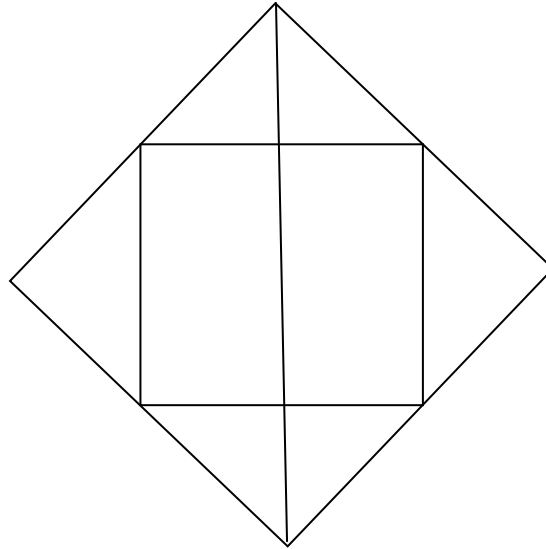

Figure 2

As it is well known, in mathematics we do not operate only with numbers and signs, but also with different images, representing, more or less, objects, phenomena and relations existing in reality or imagined by man. Solving such problems is based on the **perceiving and spatial representation capacity**, which is formed and developed, like all the other structural elements of mathematical aptitudes, through exercise. We can use the following in doing this:

- a) Doing exercises to determine the modification of spatial position of a figure. For example, the trail “Rotating the cubes” (Berar, 1991, p. 167).
- b) Exercises for perceiving the objects in space. For example, “How many cubes can you count in the following frames?” (fig. 3).

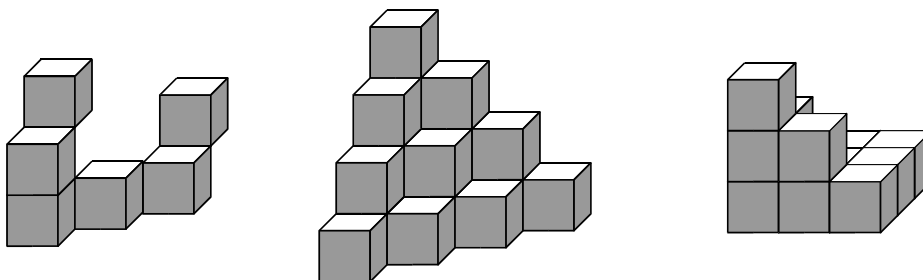

Figure 3

From this short presentation of data and ideas regarding the use of some modes of cognitive activation in order to cultivate the mathematical aptitudes of young pupils, we can formulate the following conclusions:

1. Like all the other psychic characteristics specific to the humans, mathematical aptitudes are formed and develop during the activity processed by the subject, both internal – physiological and psychological premises, and external - social models of learning and using the mathematics.

2. We admit in general that the efficiency of the organization process of the mathematical aptitudes in young pupils, depend on several factors. Among these, the following factors have a significant contribution: the degree of development of the general mental functions (analysis and synthesis, generalization and abstraction, concretization and symbolizing, etc.), the relation and the level of development of the two signaling systems (intuitive-figurative component, and respectively the verbal-logical component of thought), the type of contact with mathematics, the importance of mathematical information in the stimulations to which the child is exposed during his ontogenetical evolution, the emotional experience related to demands of mathematical origin, the personality of the teacher and the adequacy of the methods used by him/her when pupils are transmitted the mathematical knowledge and when they assimilate it.
3. Usually, the first “signals” of the mathematical aptitudes are already present at very young pupils. This is observed in individual activities and particularities, such as: correct and without difficulty perception of the data and of the mathematical relations, rapid generalization of some elementary rules and schemas, flexibility in realizing mathematical operations and in clear representation of spatial figures and relations, capacity to understand and to use mathematical symbols, positive affective-emotional experiences in relation with the mathematical activity in process, etc.
4. We also have to mention that, even if we cannot speak at this age of stable, real interests and preoccupations for a certain form of human knowledge and activity, still, we can observe at pupils endowed with mathematical aptitudes a certain closeness, a certain will to deal more and more with mathematical material and problems, and not with, for example, literature. The easiness they use to operate in the domain of spatial and quantitative relations, of course at an elementary level for the moment, as well as the satisfactions gained from the “impact” with this field are, no doubt, valuable stimuli for the later development of mathematical thinking and preferences.

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Aubrey, C. (1993). *An Investigation of the Mathematical Knowledge and Competencies which Young Children Bring into School*. British Educational Research Journal, vol. 19, 1, 27-41.
- Berar, I. (1991). *Aptitudinea matematică la școlari*. (p. 29–35; 106–140; 146–152). București, Editura Academiei Române.
- Bruner, J.S. (1970). *Pentru o teorie a instruirii*. (p. 11–33; 53–89). București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Davîdov, V.V. (1966). *Vozmojnosti detei v usvoenii matematiki*. În: D.V. Elkonin și V.V. Davîdov (red.), *Vozrastnîie vozmojnosti usvoenia znanii*, Moskva, Izd. Prosveșcenie.
- Dienes, Z.P. (1973). *Un studiu experimental asupra învățării matematicii*. (p. 19–59; 202–205). București, Editura Didactică și Pedagogică.
- Dubrovina, I.V. (1973). *Izucenie matematiceskih sposobnostei detei mladșego șkolnogo vozrasta*. În: V.A. Krutețki (red), *Voprosi psihologhii sposobnostei*, (p. 5–59). Moskva, Izd. Pedagoghika.
- Galperin, P.I. (1976). *Vvedenie v psihologhiiu* (p. 90–95; 130–147). Moskva, Izdatelstvo Moskovskogo Universiteta.
- Hunter, J., Turner, I., Russell, C., Trew, K. et Curry, C. (1993). *Mathematics and Real World*. British Educational Research Journal, vol. 19, no. 1, 17–26.
- Joița, E. (2002). *Educația cognitivă. Fundamente. Metodologie*. (p. 95–197). Iași, Editura Polirom.
- Krutețki V.A. (1968). *Psihologhiiia matematiceskih sposobnostei školnikov*. (p. 343–401). Moskva, Iz-tvo Prosveșcenie.
- Lemeni, G. (2000). *Surse de acuratețe și iluzie în monitorizarea metacognitivă*. Cogiție. Creier. Comportament, vol. VI, nr. 3, 283–300.

- Lovell, K. (1971). *The Growth of Understanding in Mathematics*. London, Early Childhood Education Series.
- Menciskaia N.A., Moro, M.I. (1965). *Voprosi metodiki i psihologii obuceniia arifmetike v nacealnih klassah*. Moskva, Izd. Prosvescenie.
- Miclea, M. (1994). *Psihologie cognitivă*. (p. 181–263; 338–376; 403–449). Cluj-Napoca, Casa de Editură Gloria SRL.
- Nicola, Gr. (1974). *Structuri generative în formarea gândirii matematice la școlarii mici*. Revista de Psihologie, t. 20, nr. 4, 377–394.
- Pipig, G. (1963). *Die Entwicklung des Denkens im Mathematikunterricht*. Pädagogik, 4.
- Radu, I. (1995). *Procesul de învățământ*. M. Ionescu și I. Radu (coord.). Didactica modernă, 1–54, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
- Reilly, R. (2001). *Re-utilizarea programelor corticale: o bază neuronală pentru dezvoltarea gândirii*. Cogniție. Creier, Comportament, vol. 5, nr. 1, 51–67.
- Schiopu, U. (1966). *Dezvoltarea operativității gândirii copilului de la 7 la 11 ani*. (p. 49–64; 180–201). București, Editura Științifică.
- Zlate, M. (1999). *Psihologia mecanismelor cognitive*. (p. 298–337). Iași, Editura Polirom.
- Zörgö, B. (1967). *Rolul acțiunilor cu modele obiectuale în formarea gândirii matematice a școlarului mic*. În: Al. Roșca (red.). Creativitate, modele, programare. (p. 114–182). București, Editura Științifică.

MANIFESTAREA LATURII DINAMICO-ENERGETICE A PERSONALITĂȚII ÎN COMPORTAMENTUL RUTIER

CAXI Doina, ROMÂNIA

Regia Autonomă de Transport, Laboratorul Psihologic, Timișoara

doina@ratt.ro

Rezumat

În România, starea de tranziție este vizibilă și în transportul public prin modificările continue ale sistemului de transport și prin achiziționarea unor mijloace de transport în comun mai performante tehnic. Conducătorii auto din acest domeniu trebuie să facă față acum noilor solicitări, ceea ce duce la modificări în sfera motivațional - comportamentală. Utilizând criteriul compozit integrarea profesională, s-au aplicat eșantionului următoarele probe: Comportamentul la Volan, (Reason&Co.), Indicator de Tipuri de Personalitate Myers Briggs, Locus de Control (Rotter) și Structura Motivațională a Personalității (Cesaree & Marke).

Rezultatele obținute relevă o structură motivațională constituită pe trei paliere, nevoia de performanță și cea de autonomie fiind evidențiate ca puternic semnificative. Majoritatea conducătorilor auto studiați prezintă, în conducere, un comportament moderat, sub aspectul abaterilor tendința fiind de a comite mai mult erori decât neatenții și infracțiuni, iar în ceea ce privește nivelul de risc, se remarcă tendința de evitare a situațiilor cu risc categoric pentru ceilalți participanți la trafic. În activitatea de conducere auto performanțele sunt puternic influențate de structura dinamico - energetică, orientativă a personalității conducătorilor auto.

Ca urmare a acestui studiu s-a impus restructurarea sistemului de selecție și formare profesională a conducătorilor auto din transportul public din Timișoara, ceea ce reprezintă preocuparea noastră actuală.

Abstract

In Romania, among the other aspects of the society, even the public transport is in transition. We can see this in the changes within the traffic system, which means infrastructure, and the vehicle park. In this situation, the public transport drivers have to adapt to the new demands, which determine modifications in the motivational and behavioural aspects. We used an independent sample from professional drivers. Further, we used a compound criterion - professional integration, a few personality tests, such as: Driver Behaviour Questionnaire (Reason & Co.), Myers Briggs Type Indicator, Locus of control I / E (Rotter), Motivational Structure of Personality (Cesaree & Marke). The obtained results reveal a motivational structure built on three levels, placing the performance and autonomy needs at the top. The majority of the subjects has a temperate traffic behaviour, with higher level of errors rather than absent-mindedness and offences as infringements and having an avoidance tendency in categorical risk situations as level of risk. From the point of view of locus of control, the majority of subjects are convinced that the source of success or error in their activity, depends on the personal effort, which are internal poles of personality. In conclusion, we can say that performances in driving are influenced more by the dynamic and energetic structure of the driver's personality than by the new technical aspects of the vehicles. After this study, we discovered the necessity for reshaping the selection and training system for the public transport drivers and this is, right now, the purpose of our activity.

În literatura de specialitate, problema interacțiunilor dintre factorii aptitudinali și cei dinamici ai personalității (motivaționali, atitudinal – caracteriali, volitivi, etc.), a influenței acestora asupra comportamentului în muncă, asupra eficienței lui, se pare că nu a fost încă suficient clarificată, deși se consideră că tocmai aceste interacțiuni constituie *dimensiunea centrală a personalității*. Sunt puține cercetări (Lajunen & Summala, 1997); Delhomme & Meyer, 1997; Desmond & Mathews, 1997) care abordează caracteristicile de personalitate în legătură cu comportamentul în conducerea auto, cu performanțele în această activitate.

În studiul de față ne-am propus ca, pe baza datelor obținute să determinăm *rolul laturii dinamico-energetice a personalității în comportamentul conducătorilor auto*.

Ipozeze

1. *Rolul structurii motivaționale în succesul profesional*
2. *Impactul trăsăturilor de personalitate asupra comportamentului rutier*

Metodologie

Lotul cuprins în studiu a fost alcătuit din 93 de subiecți, conducători auto profesioniști.

Criteriul pe care l-am avut în vedere a fost: *integrarea profesională*.

Pentru a reprezenta gradul de integrare în specificul meseriei, am calculat o *cotă criteriu globală* care să reflecte cât mai multe aspecte legate de conducerea autovehiculelor. Această cotă a constat din suma penalizărilor acordate la diferite evenimente sau abateri de la siguranța circulației, la care s-a adăugat și punctajul acordat de șeful ierarhic prin aprecierea globală a activității.

Am utilizat în demersul nostru metodologic 4 probe: *Comportamentul la volan (CLV)*, *Chestionarul MBTI*, *Scala Rotter I/E*, *Locus de Control (LOC)*, *Structura Motivațională a Personalității (SMP)*.

Prezentarea probelor

Comportamentul la volan (CLV) – tradus și adaptat de Mihai Hohn (1999)

Chestionarul este adaptat după Reason & colaboratorii (Driver Behaviour Questionnaire, 1990) și vizează *autoevaluarea comportamentului în timpul conducerii unui autovehicul*. Perioada de apreciere este de doi ani, retroactiv față de data completării chestionarului.

Chestionarul cuprinde 68 de itemi, care surprind tipul de comportament abordat cel mai des de către un conducător auto în conducere și nivelul de risc pentru ceilalți participanți la trafic, ca urmare a comportamentului neadecvat.

Chestionarul Myers – Briggs Type Indicator (MBTI)

Este un test pentru determinarea *tipului de personalitate*. Chestionarul evidențiază 4 dimensiuni bipolare ale personalității:

Extraversiune (E) – Introversiune (I)

Indică modul în care interacționăm cu lumea și direcțiile în care ne canalizăm energiile.

Senzație (S) – Intuiție (N)

Indică tipul de informații pe care le remarcăm cu predilecție.

Gândire (T) – Sentiment (F) Relevă felul în care luăm decizii.

Judecată (J) – Percepție (P)

Exprimă preferința pentru a trăi în mod mai organizat (luând decizii), sau în mod mai spontan (absorbând informații)

Scala Rot I/E* (LOC)

Această scală pune în evidență o variabilă a personalității, *locusul de control*, exprimabilă prin una din cele două dimensiuni: *internalitate* sau *externalitate*. În varianta finală, scala propusă de Rotter conține 29 de itemi.

Conceptul de *locus de control* (introdus de Rotter în 1996) definește modul în care o persoană își explică succesul sau eșecul prin cauze de tip intern sau extern, controlabile sau necontrolabile.

Structura Motivațională a Personalității (SMP)

SMP, test elaborat și experimentat de Z. Cesaree și S. Marke (Suedia), cercetează de fapt *potențialele sferei psiho-umane, nevoile psihogene*. Prin aplicarea testului, care cuprinde 165 itemi, se obțin informații cuantificabile în legătură cu două categorii de factori:

1. ***factori de ordinul I***: *nevoia de performanță, nevoia de afiliație, nevoia de conștiință, de dominare, de autonomie, etc.*
2. ***factori de ordinul II***: *nevoia de autojustificare, dominare rațională, non-conformism agresiv, etc.* Aceștia sunt factori complecși, reprezentând o sinteză a factorilor de ordinul I.

Prezentarea rezultatelor

Prezentarea rezultatelor la SMP

În prima fază a lucrării ne-a interesat *stabilirea structurii motivaționale* a conducătorilor auto luați în studiu și *investigarea relațiilor care există între aceasta și procesul de integrare profesională*.

Analizând rezultatele grupului la proba SMP, putem decela trei paliere în ierarhia nevoilor psihogene exprimate prin intermediul factorilor de ordinul I: astfel, pe primul palier în structura motivațională a conducătorilor auto luați în studiu se situează *nevoia performanță, de autonomie, conștiință și afiliație*.

Cotele crescute obținute relevă faptul că persoanele respective caută să-și pună în evidență potențialul și să se autoevalueze permanent, având tendința de a fi independenți, non-conformiști și uneori rigizi. Manifestă conștiinciozitate, corectitudine în ceea ce fac, fiind foarte legați de grup.

Factorii de ordinul II se ierarhizează astfel: *nevoia de autojustificare în urma unor decepții, frustrări, non-conformism agresiv, sociabilitate, dependență pasivă și dominare rațională*. Cotele mari specifice nevoii de autojustificare în urma unor decepții, frustrări, pun în evidență tendința de a-și apăra imaginea de sine, încrederea în forțele proprii în situații frustrante.

Analiza corelațională a permis evidențierea unei corelații negative, semnificative, între *criteriul integrării profesionale și nevoia de autonomie și sociabilitate*. (Anexa 1)

Prezentarea rezultatelor obținute de conducătorii auto la proba CLV

O altă etapă a lucrării a fost dedicată investigării comportamentului rutier, pe de o parte și a trăsăturilor de personalitate ale conducătorilor auto cuprinși în cercetare, pe de altă parte. Astfel, pentru stabilirea *tipului comportamental* abordat în timpul conducerii și a *nivelului de risc* pentru ceilalți participanți la trafic, ca rezultat al unui comportament neadecvat situației, am utilizat chestionarul de autoevaluare a comportamentului la volan, CLV.

Majoritatea conducătorilor auto studiați prezintă, în conducere, un *comportament moderat*, sub aspectul abaterilor tendința fiind mai mult de a comite erori decât neatenții și infrațiuni, iar în ceea ce privește nivelul de risc, se remarcă tendința de evitare a situațiilor cu risc categoric pentru ceilalți participanți la trafic.

Datele obținute ne permit realizarea unui *profil comportamental pentru conducătorul auto la nivelul eșantionului existent*, având ca indicatori *tipul comportamental* abordat cel mai des în activitatea de conducere (sub aspectul scăpărilor, al greșelilor și al infrațiunilor) și *nivelul de risc* pe care acest mod de raportare la realitate îl are asupra celorlalți participanți la trafic.

Studiul corelațiilor dintre rezultatele obținute de lotul examinat la probele CLV și *criteriu*, pe de o parte și între CLV și SMP pe de altă parte, a permis relevarea unor *aspecte noi, interesante*.

Astfel, între rezultatele la chestionarul care vizează *comportamentul la volan și criteriul integrării profesionale* nu există o corelație semnificativă din punct de vedere statistic.

S-au remarcat însă corelații semnificative, negative, la un prag $p \leq .05$ între CLV și SMP. (Anexa 2)

Prezentarea rezultatelor la LOC

Din punctul de vedere al locusului de control, rezultatele arată poziționarea clară a subiecților eșantionului către *internalitate* – 83 de cazuri.

Aceasta înseamnă că majoritatea conducătorilor auto examinați are convingerea că puterea și controlul personal pot influența acțiunile și că succesele proprii se datorează aptitudinilor și muncii depuse.

Au fost efectuate corelații între rezultatele lotului la LOC și rezultatele obținute la celelalte probe psihologice aplicate. (Anexa 3)

Prezentarea rezultatelor la MBTI

În ceea ce privește dimensiunea *Extraversiune – Introversiune*, lotul studiat se împarte în două grupe aproape identice, procentul introvertiți (50,54%) fiind sensibil mai mare decât al celor extravertiți (49, 46%).

Ca o concluzie, putem spune că, cei mai mulți dintre subiecții examinați sunt *introvertiți*, (preferă să gândească și apoi să acționeze, sunt mai rezervați, mai mult ascultă decât vorbesc, păstrându-și entuziasmul pentru ei), *senzoriali*, (se încred în ceea ce este sigur, corect, acceptă ideile noi doar dacă sunt aplicabile în practică, sunt orientați spre prezent, apreciază realismul și judecata sănătoasă), *gânditori*, (apreciază rațiunea, justiția și dreptatea, fiind poate mai lipsiți de tact, dar adepți ai adevărului, puternic motivați de dorința de reușită), *judecători*, (au o etică a muncii: întâi munca, apoi distracția, își fixează obiective pe care le îndeplinesc la timp, pun accentul pe îndeplinirea sarcinii, sunt foarte conștiincioși.)

În urma aplicării probei **MBTI**, din posibilul de 16 tipuri de personalitate pe care aceasta le poate evidenția, în cazul eșantionului studiat s - au configurat 11 tipuri. (Anexa 4)

Prezentare de cazuri

1. Vom prezenta cazul subiectului S. M.

Vârsta	42 ani
Sexul	masculin
Funcția	vatman
Studii	medii
Experiență în conducerea auto	8 ani

În ultimii trei ani a fost vinovat de producerea următoarelor evenimente de circulație: o coliziune fără urmări și un deranjament cu urmări minore. Este apreciat de către șefii ierarhici ca un vatman bun.

Subiectul S. M. manifestă o nevoie crescută de performanță, ceea ce indică faptul că persoana este ambițioasă, dispusă să facă orice pentru a dovedi și autoverifica propria capacitate, atribuind valoare productivității. Foarte independent, cu tendința de a face ce-i place, și ce crede, este conștiincios, corect, cinstit, uneori până la rigiditate. Fiind totuși plin de angoase, îi place să se știe în siguranță. Are tendința de a-i judeca ușor pe ceilalți. Are o voință puternică, luptând pentru apărarea imaginii de sine în fața celorlalți. Este puțin sociabil, retras, închis în sine, inclinat spre introversivitate.

Ca tip de personalitate, înscriindu-se în tipul ISTJ, S. M. este o persoană practică, realistă, meticuloasă, precisă, având un stil de lucru ordonat, metodic. Dovedește mare putere de concentrare, bună memorie a detaliilor. Ca puncte nevralgice, putem menționa: tendința de a se pierde în detalii, de a deveni rigid la alte alternative, ca și manifestarea dificultăților în ceea ce privește capacitatea de a înțelege nevoile altora.

Are convingerea că poate să obțină performanțe în activitate numai prin efort propriu, aspecte subliniate și prin caracteristica de internalist ca locus de control. Uneori are dificultăți în a înțelege lucrurile într-un context mai complex, întrucât nu prevede întotdeauna posibilitățile de rezolvare a situației prezente. Acest lucru poate avea repercusiuni asupra activității sale de conducător auto prin posibile dificultăți în ceea ce privește adaptarea promptă la situații neobișnuite de trafic (atât în ceea ce privește previziunea propriilor acțiuni, cât și ale celorlalți). Ținând cont de rezultatele obținute la CLV, putem spune că S. M. manifestă o tendință mai mult spre neatenții, (decât spre greșeli și infracțiuni), acest tip comportamental putând genera, totuși, un nivel ridicat de risc față de ceilalți participanți la trafic. (Anexa 5, fig. 1)

2. Prezentăm în continuare un alt caz, cel al subiectului S. C.

Vârsta	46 ani
Sexul	masculin
Funcția	vatman
Studii	generale
Experiență în conducerea auto	18 ani

În ultimii trei ani nu a fost vinovat de producerea nici unui eveniment de circulație. Este apreciat cu calificativul Foarte bun de către șefii ierarhici.

În ceea ce privește structura motivațională a personalității, - factori de ordinul I -, în cazul subiectului S. C., pe primele locuri se plasează nevoia de performanță, urmată de nevoia de afiliație și de autonomie, ceea ce indică o persoană ambițioasă, dornică să-și dovedească propriile capacități. Fire independentă, cu tendința de a face ce-i place și ce crede, S. C. este conștiincios, corect, cinstit, uneori până la rigiditate. Are o voință puternică, luptând pentru apărarea imaginii de sine atunci când este cazul. Cu toate că nu este foarte sociabil, fiind mai mult introvertit, subiectul se simte confortabil numai dacă este atașat unui grup (colegi, rude, prieteni), cu care colaborează foarte bine.

Aparținând tipului ISTJ, S. C. este serios, își asumă responsabilitatea actelor sale, sensibil. Este tipul de om în care se poate avea încredere, întrucât își onorează angajamentele. Este o persoană practică, realistă, dar și meticuloasă. S. C. poate dovedi o mare putere de concentrare și idei bine elaborate având un stil de lucru ordonat, metodic, fiind greu de distras sau de descurajat. Fire tăcută în general, pare calm chiar și în situații de criză. O altă caracteristică a sa este fermitatea cu care se dedică în totalitate sarcinilor. Este posibil însă, ca uneori, S. C. să se piardă în detalii, sau să devină sceptic în privința ideilor noi, dacă nu întrevăde aplicarea lor imediată. Deoarece nu-și exteriorizează sentimentele, poate părea rece și insensibil.

Ca locus de control, S. C. este internalist, deci convins de puterea voinței sale în ceea ce privește controlul și determinarea acțiunilor proprii. Rezultatele obținute la CLV, ne permit să afirmăm faptul că S. C. manifestă în conducere un comportament prudent, preventiv, fără tendințe accentuate către abateri de la normele circulației rutiere, deci un comportament lipsit de risc pentru ceilalți participanți la trafic. (Anexa 5, fig. 2)

CONCLUZII

1. Cercetarea efectuată pe lotul de conducători auto relevă o structură motivațională constituită pe trei paliere, nevoia de performanță și cea de autonomie plasându-se în fruntea ierarhiei nevoilor psihogene ale conducătorilor auto cuprinși în studiu.
2. Studiul corelațiilor a permis evidențierea unei corelații semnificative, negative, între criteriul integrării profesionale și nevoia de autonomie ($r = -.26$ $p \leq .05$), și sociabilitate ($r = -.24$ $p \leq .05$), acest lucru indicând faptul că, succesul în activitatea de conducere auto este asociat cu un comportament ambițios, hotărât, manifestat prin independență în decizii, voință proprie și acțiune pe baza acestei voințe, care se adaptează și se relaționează cu ușurință.
3. Majoritatea conducătorilor auto studiați prezintă, în conducere, un comportament moderat, sub aspectul abaterilor tendința fiind de a comite mai mult erori decât neatenții și infrațiuni, iar în ceea ce privește nivelul de risc, se remarcă tendința de evitare a situațiilor cu risc categoric pentru ceilalți participanți la trafic.
4. Cea mai mare parte a subiecților investigați are convingerea că sursa succesului sau a eșecului în activitatea pe care o desfășoară depinde de propriul efort, situându-se, din punctul de vedere al locusului de control, la polul internalității.
5. Aspecte noi, importante, au fost relevate prin studiul corelațiilor dintre rezultatele obținute de lotul examinat la probele CLV și criteriu pe de o parte și între CLV și SMP pe de altă parte. Astfel, între rezultatele la chestionarul care vizează comportamentul la volan și criteriul integrării profesionale nu există o corelație semnificativă din punct de vedere statistic.
6. Corelațiile semnificative dintre CLV, SMP și LOC conduc spre ideea că, atât structura motivațională cât și caracteristica numită „locus de control”, joacă un rol important în determinarea: a) *tipului comportamental* în conducerea auto; astfel, se poate presupune asocierea micilor scăpări, neatenții, greșeli în conducere, cu o atitudine de indiferență, lipsă de ambiții privind afirmarea propriilor calități; persoanele cu încredere în propriile capacități, dornice de schimbare, care recunosc ușor greșeala și suportă bine eșecul fiind înclinate mai mult spre un comportament infracțional în conducerea auto și b) *nivelului de risc* pentru ceilalți participanți la trafic, ca urmare a unui comportament neadecvat în trafic.
7. Din prisma tipului de personalitate, la nivelul eșantionului studiat, din cele 16 posibile, am descoperit 11 tipuri specifice, pe care le prezentăm mai jos, în ordinea semnificației procentuale: ESTJ, ISTJ, ISTP, ESTP, ISFJ, ENTJ, ESFJ, ESFP, INTP, ENTP.
8. Cei mai mulți dintre subiecții examinați, 50.54 % sunt *introverțiți*, (preferă să gândească și apoi să acționeze, sunt mai rezervați, mai mult ascultă decât vorbesc, păstrându-și entuziasmul pentru ei), *senzoriali*, 94.40 % (se încred în ceea ce este sigur și corect, acceptă ideile noi doar dacă sunt aplicabile în practică, sunt orientați spre prezent, apreciază realismul și judecata sănătoasă), *gânditori*, 77.40 % (apreciază rațiunea, justiția și dreptatea, fiind poate mai lipsiți de tact, dar adepți ai adevărului, puternic motivați de dorința de reușită), *judecători*, 62.36 % (au o etică a muncii: întâi munca, apoi distracția, își fixează obiective pe care le îndeplinesc la timp, pun accentul pe îndeplinirea sarcinii, sunt foarte conștiincioși).
9. Ca o concluzie finală putem spune că, în conducerea auto, comportamentul, performanțele în activitate sunt puternic influențate de structura dinamico-energetică, orientativă a personalității și că nu poate fi vorba de un tip comportamental perfect sub toate aspectele, cu atât mai puțin despre afirmarea lui în proporție de masă.

ANEXA 1

Corelații semnificative

criteriul integrării profesionale ↔ nevoia de **autonomie**

($r = -.26$ $p < .05$)

criteriul integrării profesionale ↔ **sociabilitate**

($r = -.24$ $p < .05$)

► **succes în activitatea de conducere & comportament:**

- **ambitios,**
- **hotărât,**
- **manifestat prin independență în decizii,**
- **voință proprie,**
- **acțiune pe baza acestei voințe,**
- **care se adaptează și se relaționează cu ușurință.**

ANEXA 2

<i>Corelații semnificative între rezultatele la probele CLV și SMP</i>			<i>(p < .05)</i>
Nivelul riscului A	↔	Nevoia de ajutor	<i>(r = -.22),</i>
Nivelul riscului B	↔	Nevoia de agresiune	<i>(r = -.22),</i>
Nivelul riscului B	↔	Nevoia de dominare	<i>(r = -.22),</i>
Nivelul riscului C	↔	Nevoia de dominare	<i>(r = -.23),</i>
Nivelul riscului C	↔	Nevoia de ajutor	<i>(r = -.23),</i>

► Teama de a comite erori, trăirea demoralizatoare a eșecului, lipsa de fermitate și nehotărârea privind luarea deciziilor, retragerea în sine, mascarea sentimentului de frică prin afișarea unei atitudini de mândrie, aroganță, pot determina, în activitatea de conducere auto, atât un comportament fără risc pentru ceilalți participanți la trafic, cât și un comportament cu risc categoric.

Tipul comportamental N	↔	Nevoia de dominare	<i>(r = -.22),</i>
Tipul comportamental N	↔	Nevoia de ajutor	<i>(r = -.24),</i>
Tipul comportamental N	↔	Nevoia de a îngrijii	<i>(r = .24),</i>
Tipul comportamental G	↔	Nevoia de dominare	<i>(r = -.25),</i>
Tipul comportamental I	↔	Nevoia de apărare	<i>(r = -.23),</i>
Tipul comportamental I	↔	Nevoia de ajutor	<i>(r = -.24),</i>

► În ceea ce privește tipul comportamental, se poate presupune asocierea micilor scăpări, neatenției, greșeli în conducerea auto, cu o atitudine de indiferență, lipsă de ambiții privind afirmarea propriilor calități. Persoanele cu încredere în propriile capacități, dornice de schimbare, care recunosc ușor greșeala și suportă bine eșecul sunt înclinate mai mult spre un comportament infracțional în conducere.

Cota globală CT	↔	Nevoia de dominare	<i>(r = -.24),</i>
Cota globală CT	↔	Nevoia de ajutor	<i>(r = -.23).</i>

ANEXA 3

Corelații semnificative între rezultatele la LOC și celelalte probe aplicate (p < .05)

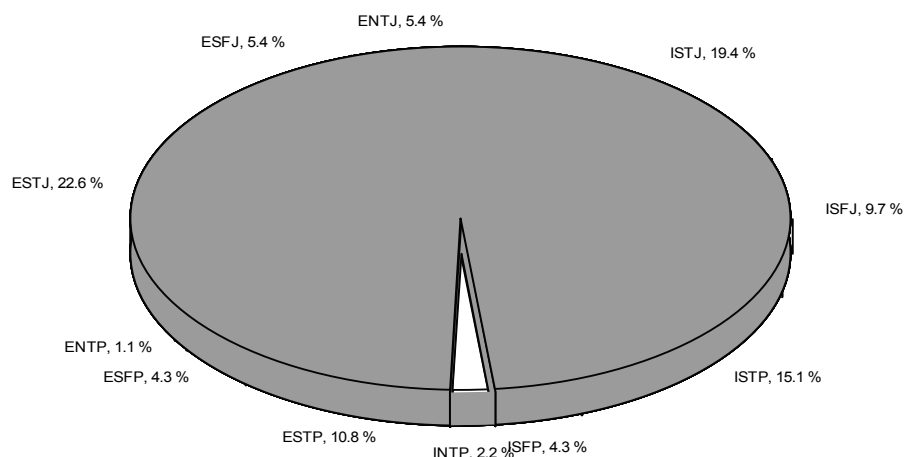
LOC	↔	Nivelul riscului A	<i>(r = -.31)</i>
LOC	↔	Nivelul riscului B	<i>(r = -.28)</i>
LOC	↔	Nivelul riscului C	<i>(r = -.35)</i>
LOC	↔	Tipul comportamental N	<i>(r = -.34)</i>
LOC	↔	Tipul comportamental G	<i>(r = -.25)</i>
LOC	↔	Tipul comportamental I	<i>(r = -.35)</i>
LOC	↔	Cota globală CT	<i>(r = -.36)</i>
LOC	↔	Nevoia de agresiune	<i>(r = .21)</i>
LOC	↔	Nevoia de conștiință	<i>(r = .28)</i>
LOC	↔	Nevoia de dominare	<i>(r = .31)</i>
LOC	↔	Nevoia de autonomie	<i>(r = .24)</i>
LOC	↔	Nevoia de autojustificare	<i>(r = .24).</i>

► La majoritatea subiecților există convingerea că acceptarea sau evitarea riscului depinde numai de ei înșiși, că succesul sau eșecul acțiunilor au cauze interne, controlabile, influențabile prin voința personală.

► Internalitatea are un rol motivațional pozitiv pentru acțiune și performanță, influențând în mare măsură atitudinile și comportamentul conducătorilor auto.

ANEXA 4

TIPURI DE PERSONALITATE

ANEXA 5

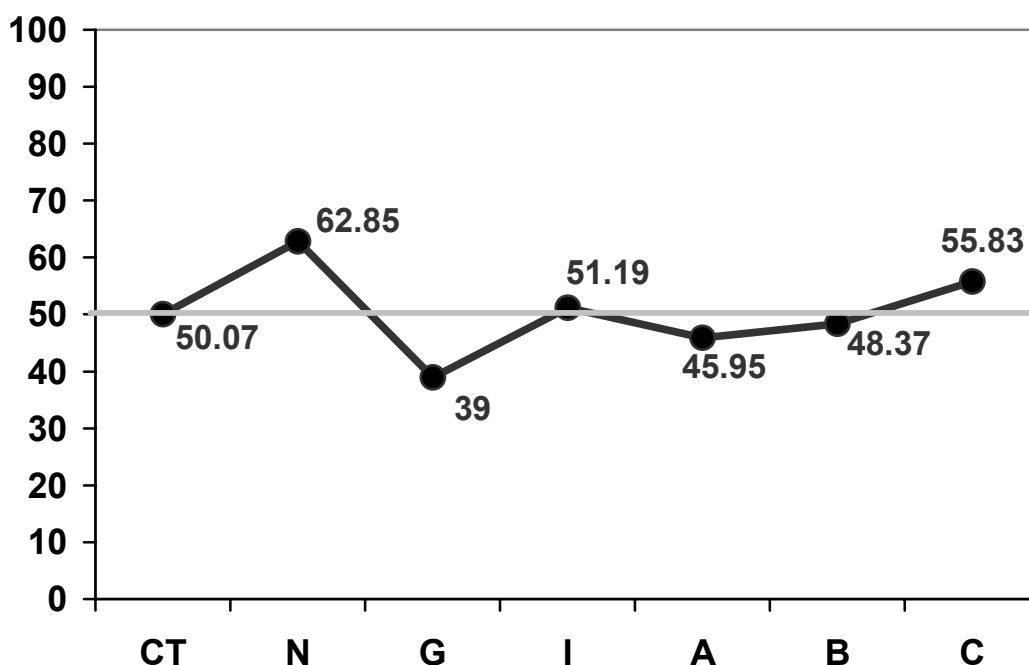
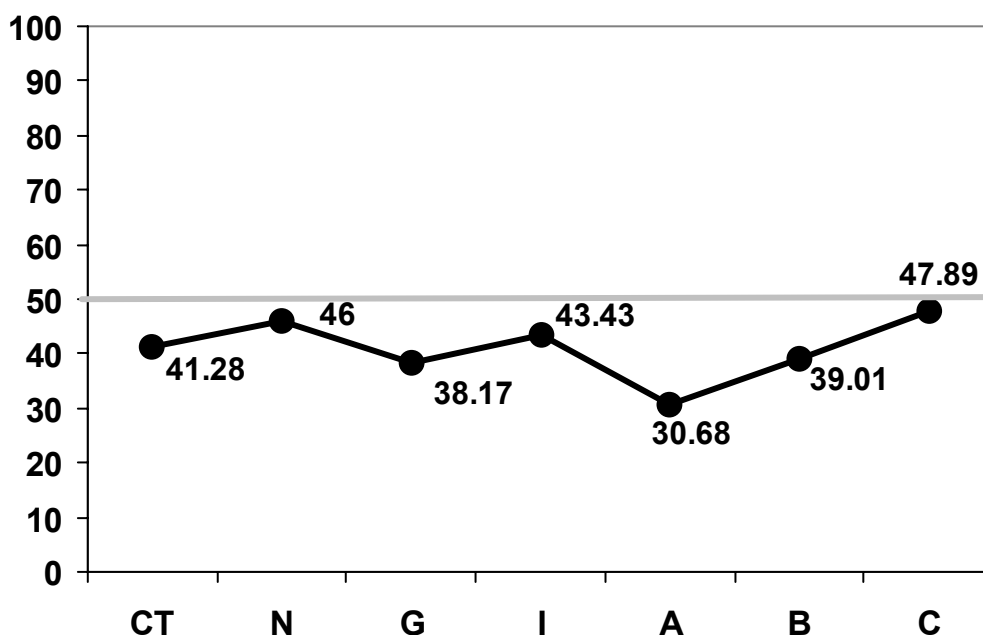

Figura 1. Profilul comportamental al subiectului S. M. (CLV)

Legendă: CT - cota totală, N - neatenții, G - greșeli, I - infracțiuni, A - fără risc, B - posibil risc, C - categoric risc

Figura2. Profilul comportamental al subiectului S. C. (CLV)

IN DRIVERS' BEHAVIOUR

In the speciality literature, the issue of the interaction between the abilities and the dynamic factors of the personality (motivational, attitudinal characterial, volitional), the issue of the influence of this factors on the working behaviour, on its efficiency, seems to be not sufficiently elucidate, although it is considered that exactly these interactions constitute the central aspect of the personality.

The goal of the present study is to establish the role of the dynamic / energetic side of the personality in driver behaviour, on the basis of the obtained data.

Hypotheses

1. The role of the motivational structure in the professional success.
2. The impact of personality features in driver behaviour.

Methodology

The lot included in this study was composed of 93 subjects, professional drivers.

The *criterion* we referred to is: **professional integration**.

To represent the degree of integration in the specific of the profession, we calculated a global criterion quota, which represents as many aspects as possible in connection with motor vehicles driving. This quota consists of the amounts of punishments given in different events or misbehaviours in traffic safety, on which we added the outline given by the hierarchical chief by the global assessment of the activity.

In our methodological approach we used 4 tests: Driver Behaviour Questionnaire (CLV), MBTI Questionnaire, The Rotter I/E Scale (Locus of Control - LOC), Motivational Structure of Personality (SMP).

Presentation of tests

Driver Behaviour Questionnaire - CLV, translated and adapted by Mihai Hohn, (1999). The questionnaire is adapted upon Reason & contributors and it aims at the selfassessment of the behaviour during driving a motor vehicle. The period of estimate is two years, retroactive to the date of questionnaire completion.

The questionnaire has 68 items, which traces out of behaviour mostly used by a driver in traffic and the level of risk for the other traffic participants, resulting from the inadequate behaviour.

Myers Briggs Type Indicator Questionnaire (MBTI) is a test to establish the type of personality. The questionnaire reveals four bipolar personality aspects:

Extraversion (E) – Introversion (I)

It shows the way we interact with the world and the direction in which we channel our energies.

Sensation (S) – Intuition (N)

It shows the type of information we mostly notice.

Thinking (T) – Feeling (F)

It reveals the manner we are taking decision.

Judgement (J) – Perception (P)

It expresses the preference for a organised life style (by taking decisions) or for a more spontaneous life style (by absorbing information)

Rot I/E Scale (LOC)

This scale spotlights a personality variable – the locus of control – expressed by one out of the two dimensions: internality or externality. In its final alternative, the scale proposed by Rotter contains 29 items. The concept of „locus of control” (introduced by Rotter in 1996) defines the way a person explains himself / herself the succes or failure by internal / external verifiable / unverifiable reasons.

Motivational Structure of Personality (SMP) is a test elaborated and experienced by Z. Cesaree & S. Marke (Sweden). It explores the potentialities of the psychohuman sphere, the psychogenic needs.

By the application of the test, which contains 165 items, quantifiable information is obtained, in connection with two categories of factors:

1. first degree factors: the need of performance, the need of affiliation, the need of consciousness, of domination, of autonomy, etc.
2. second degree factors: the need of selfjustification, rational domination, aggressive nonconformism, etc.

Presentation of results

Presentation of SMP results

In the first stage of this research, we were interested in establishing the motivational structure of the drivers included in the study and in the investigation of the relation existing between the motivational structure and the professional integration process.

By analysing the SMP results of the group, we can discern three levels in the hierarchy of the psychogenic needs, expressed through the first degree factors. On the first level in the motivational structure of the drivers included in the research are: the need of performance, of autonomy, of consciousness and affiliation.

The high quotes obtained reveal the fact that these persons are trying to show their potential and to selfestimate permanently, having the tendency of being independent, nonconformist and sometimes rigid. They manifest consciousness, correctness in what they do, being strongly connected to the group.

The second degree factors are, on the hierarchical system: the need of selfjustification after some disappointments or frustration, aggressive nonconformism, sociability, pasiv dependence and reasonable domination. The high quotes for the selfjustification need after disappointments or frustrations, reveal the tendency to protect their image and their trust in own forces in frustrating situations.

The correlative analysis revealed a negative correlation between criteria of professional integration and the need of autonomy and sociability. (Annex 1)

Presentation of CLV results obtained by the drivers

Another stage of this research was dedicated to the investigation of driver behaviour on one hand, and of the personality features of the drivers included in the research, on the other hand. To establish the behavioural type they approach when driving and the level of risk for the coparticipants in traffic as a result of inadequate behaviour, we used the self-assessment questionnaire of driver behaviour, CLV.

Most of the studied drivers present, in driving, a moderate behaviour; about the deviations, the tendency is to commit more errors than inattentiveness or offence; about the level of risk, there is a tendency of avoiding the situations of absolute risk for the other participants in traffic.

The obtained data enable us to realize a behaviour profile for the drivers, in the limits of the sample. This indicator is the behavioural type mostly approached in driving activity (under the aspect of errors, mistakes or offences) and the level of risk given by this behavioural type for the coparticipants in traffic.

The study of correlations between the obtained results of the examined lot for CLV and the criteria, on one hand and between CLV and SMP, on the other hand, revealed some new, interesting aspects. So, between the results of questionnaire pointing out the driver behaviour and the professional integration criteria, is no statistical significant correlation. But, there were noticed significant negative correlations, on the brink of $p < .05$ between CLV and SMP. (Annex 2)

Presentation of LOC results

From the locus of control point of view, the results demonstrate the certain position of the samples subjects to internality – 83 cases.

This means that the majority of the examined drivers are convinced that their straight and personal control are interfering in their actions and that their personal success is due to their abilities and work.

Correlations were done between the LOC results and the results from the other tests applied. (Annex 3)

Presentation of MBTI results

About the Extraversion – Introversion aspects, the sample we studied can be shared in two almost identical groups, the percentage of introverts (50,54%) is considerably larger than the percentage of extraverts (49,46%).

As a conclusion, we can say that most of the examined subjects are introverts (they prefer thinking first and then getting to action, they are more reserved, they are rather listening than talking, keeping their enthusiasm for themselves); they are sensorial (they trust things that are certain, correct, they accept new ideas only if they can put them into practice, they are orientated to the present, they appreciate realism and healthy judgement), they are thoughtful (they appreciate reason, justice and fairness, perhaps they have less tact, but they are champions of truth, they are strongly motivated by wishes of success); they are judges – in the sense of having a high ethic of their work: first work, then fun, they have objectives that they fulfil in time, they use to stress on fulfilling the changes, they are very conscientious.

By the application of MBTI, out of 16 personality types possible to make evident, in the case of the studied sample – 11 personality types were configurate. (Annex 4)

Presentation of cases

1. We will present the case of subject S.M.

Age – 42

Sex / Gender – male

Function – wattman

Studies – middle

Experience in driving – 8 years

In the last three years he was guilty of following driving events: a collision without consequences and derangement with minor consequences. He is appreciated by his hierarchical chiefs as a good wattman.

The subject S.M. presents a high need of performance, which reveals the facts that the person is ambitious, that he's ready to do anything to prove and to verify himself his own ability, attributing a high value to productivity. He is very independent, tending to do what he likes and

what he thinks, he is conscientious, correct, honest, sometimes rigid. Being still full of anxieties, he likes knowing himself in safety. He tends to judge very easily the others. He has a strong will, fighting to defend his image in front of other persons. He is less social, withdrawn, closed in himself, tending to introversion.

As a personality type, being an ISTJ type, S.M. is a practical person, realistic, meticulous, precise, having a methodical, orderly workstyle. He proves a good focusing capacity, a good memory of details. As raw points, we can mention: a tendency to lose himself in details, to become rigid for new alternatives, as well as a manifestation of difficulty in understanding others' needs.

He is convinced that he can obtain performance in his activity only through personal effort – those aspects are stressed by the feature of internalist as locus of control. Sometimes he has difficulties in understanding things in a more complex context, because he can't always foresee the possibilities of solving the actual situation. This aspect may have an impact in his activity as driver, by possible difficulties in prompt adjustment in unusual traffic conditions (to foresee his own actions but also others' actions.)

Regarding the CLV results, we may say that S.M. manifests rather a tendency to inattentiveness (then a tendency to errors or offences), still this behaviour type can generate a high level of risk for the coparticipants in traffic. (Annex 5, fig. 1)

2. Presentation of a second case, of subject S. C.

Age – 46

Sex/Gender – male

Function – wattman

Studies – primary

Experience in driving – 18 years

In the last three years he wasn't guilty of any traffic event. He is appreciated as very good by his hierarchical chiefs. Regarding the motivational structure of personality – the first degree factors – in the case of the subject S.C., the first places are occupied by the need of performance, followed by the need of affiliation and autonomy, facts that indicate an ambitious person, wishing to prove his personal potential. An independent person, having a tendency to do what he likes or thinks, S.C. is conscientious, correct, honest, sometimes rigid. He has a strong will, fighting to defend his image when necessary. Although he is not very social, being an introvert, the subject feels comfortable only when associated to a group (colleagues, relatives, friends) which he cooperates good with.

Being an ISTJ type, S.C. is serious, he takes the responsibility of his own actions, he is sensitive. He is the type of person whom one can trust, because he honours his commitments. He is a practical, realistic, also a meticulous person. S.C. can prove a good focussing ability and well elaborate ideas, having an orderly, methodical workstyle, being difficultly discouraged or side-tracked.

Generally, he is a silent person, looks calm even in crisis – situations. Another feature of his is the firmness in totally dedicating himself to the charges. Still, it is possible that S.C. loses himself in details or becomes sceptical for new ideas, if he can't foresee their immediate application. By not showing his feelings, he might be considered cold and insensitive.

As locus of control, S.C. is internalist, by that being convinced about the power of his will regarding control and determination of own actions.

The CLV results enable us to assert that S.C. manifests in driving a cautious behaviour, preventively, without stressed tendencies to deviation from the driving rules, so a non-risk behaviour for the coparticipants in traffic. (Annex 5, fig.2)

CONCLUSIONS

1. The research effected on the drivers lot reveals a motivational structure constituted by three levels; the need of performance and the need of autonomy are situated on the top of the hierarchy of psychogenic needs of all drivers included in the study.
2. The study of correlations enabled the spotlighting of a significant negative correlation, between the criterion of professional integration and the need of autonomy ($r = -.26$ $p < .05$),

- and sociability ($r = -.24$ $p < .05$), this fact shows that the succes in driving activity is associated to an ambitious, determined behaviour, manifested by independence in decisions, own will and action based on this will, which adaptates and relates easily.
3. The majority of studied drivers manifeste in driving a moderate behaviour; regarding deviation the tendence is to commite more errors than inattentiveness and offence; regarding the level of risk – the tendence of avoiding situations of absolute risk for the coparticipants in traffic was spotlighted.
 4. Most of the investigated subjects are convinced that the source of succes or failure in their activity depends on own effort, regarding locus of control, they are situated at the internal pole.
 5. New, important aspects were revealed by the study of correlation between the CLV results and the criterion on one hand and between CLV and SMP on the other hand. Between the driver behaviour questionnaire and the criterion of professional integration is no significant correlation from statistical point of view.
 6. Significant correlations between CLV, SMP and LOC spotlight the idea that both motivational structure and characteristic called „locus of control” play an important role in establishing:
 - a) *the behaviour type* in driving; it can be assumed that small mistakes, errors, inattentiveness in driving are associated with an attitude of indifference, lack of ambitions for the affirmation of own abilities; persons who show trust in their own abilities, looking for changes, who easily accept mistakes and tolerate failure are rather tending to an offending behaviour in driving and
 - b) *the level of risk* for the coparticipants in traffic, as a result of an inadequate behaviour in traffic.
 7. From the point of view of personality type, at the level of the studied sample, 11 types were discovered out of 16 possible types. These types are: ESTJ, ISTJ, ISTP, ESTP, ISFJ, ENTJ, ESFJ, ESFP, INTP, ENTP.
 8. Most of the examined subjects (50.54%) are introverts (prefere thinking before acting, are more withdrawn, listen more than talk, keeping their enthusiasm for themselves;), sensorial (94.40%), (trust for correct and certain things, accept new ideas only if applicative in practice, are oriented to the present, appreciate realism and healty judgement), thoughtfull – 77.40% (appreciate reason, justice and fairness, being perhaps less tactfull, but adepts of the truth, strongly motivated by wishes of succes), judges – 62.36% (they have a work ethic: first work, then fun, they have objectives which they fulfil in time, they emphasize on fulfilling of charges, very conscientious).
 9. As a final conclusion we can say that, in driving, the behaviour and the performance in activity are strongly influenced by the dynamic – energetic, orientativ structure of personality. We can also say that we can't talk about a under all aspects perfect type of personality and less about its affirmation proportionally to the mass.

Annex 1

Significant correlations

Criterion of professional integration ↔ need of autonomy ($r = -.26$ $p < .05$)

Criterion of professional integration ↔ sociability ($r = -.24$ $p < .05$)

- Succes in driving activity is associated witha behaviour:
 - ambitious
 - determined
 - manifest through independence in decisions
 - own will
 - action based on own will
 - adaptates and relates easily

Annex 2

Significant correlations between CLV and SMP results ($p < .05$)

Level of risk A ↔ need of help	($r = - .22$)
Level of risk B ↔ need of aggressiveness	($r = - .22$)
Level of risk B ↔ need of domination	($r = - .22$)
Level of risk C ↔ need of domination	($r = - .23$)
Level of risk C ↔ need of help	($r = - .23$)

➤ The fear of commit errors, the demoralising experience of failure, the lack of firmness and determination in taking decisions, the withdrawal in him/herself, the masking of fear feelings under an attitude of arrogance and pride may produce, in driving activity, both a riskless behaviour for the coparticipants in traffic and a high risk behaviour.

Behaviour type N ↔ Need of domination	($r = - .22$)
Behaviour type N ↔ Need of help	($r = - .24$)
Behaviour type N ↔ Need of taking care	($r = .24$)
Behaviour type G ↔ Need of domination	($r = - .25$)
Behaviour type I ↔ Need of defence	($r = - .23$)
Behaviour type I ↔ Need of help	($r = - .24$)

➤ Regarding the behaviour type, it can be assumed that small omissions, inattentiveness or mistakes in driving are associated to an attitude of indifference, lack of ambitions for affirmation of own abilities. Individuals who have trust in their own abilities, wishing changes, who recognize easily errors and tolerate failure are more vulnerable for an offending behaviour in driving.

Global quota CT ↔ Need of domination	($r = - .24$)
Global quota CT ↔ Need of help	($r = - .23$)

Annex 3

Significant correlations between LOC and the other applied test results ($p < .05$)

LOC ↔ Level of risk A	($r = -.31$)
LOC ↔ Level of risk B	($r = -.28$)
LOC ↔ Level of risk C	($r = -.35$)
LOC ↔ Behaviour type N	($r = -.34$)
LOC ↔ Behaviour type G	($r = -.25$)
LOC ↔ Behaviour type I	($r = -.35$)
LOC ↔ Global quota CT	($r = -.36$)
LOC ↔ Need of aggression	($r = .21$)
LOC ↔ Need of consciousness	($r = .28$)
LOC ↔ Need of domination	($r = .31$)
LOC ↔ Need of autonomy	($r = .24$)
LOC ↔ Need of selfjustification	($r = .24$)

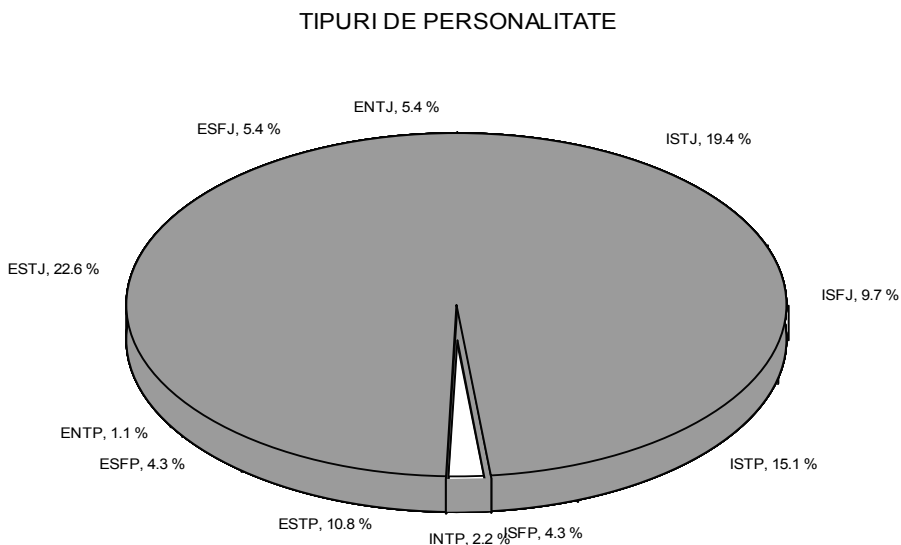
➤ The majority of the subjects are convinced that accepting or avoiding of risk depends only on themselves, that succes or failure of actions do have internal causes, controllable, influenceable by own will.

- Internality has a positive motivational role in action and performance, it has significant influence in attitudes and behaviour of the drivers.

Annex 4

Personality types

ANNEX 5

Figura 1. Profilul comportamental al subiectului S. M. (CLV)

Legendă CT - cota totală N - neatenții G - greșeli I - infracțiuni A - fără risc B - posibil risc C - categoric risc

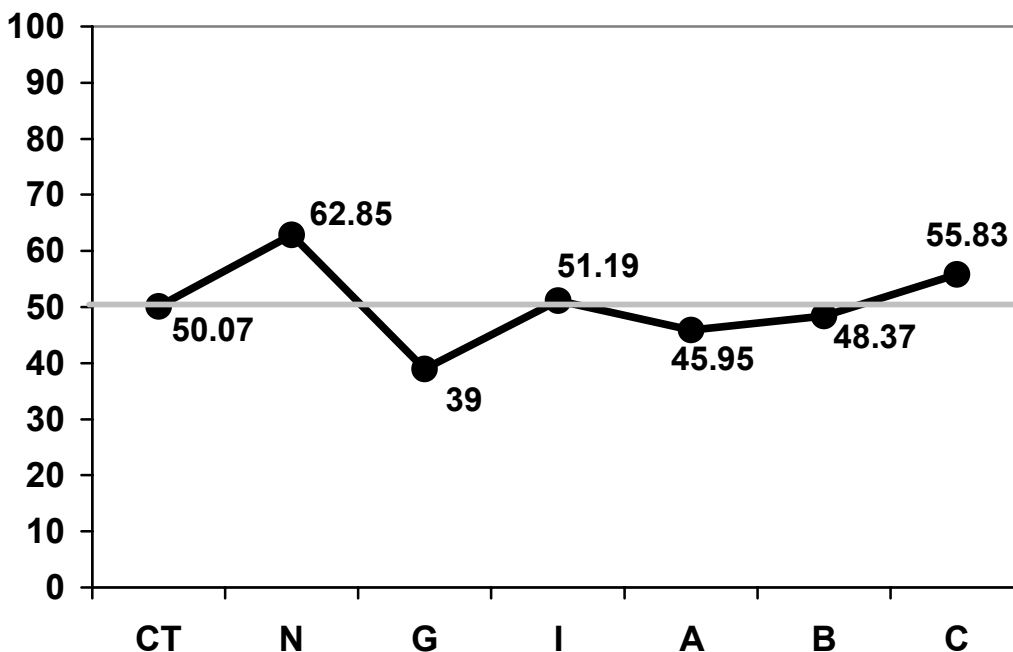
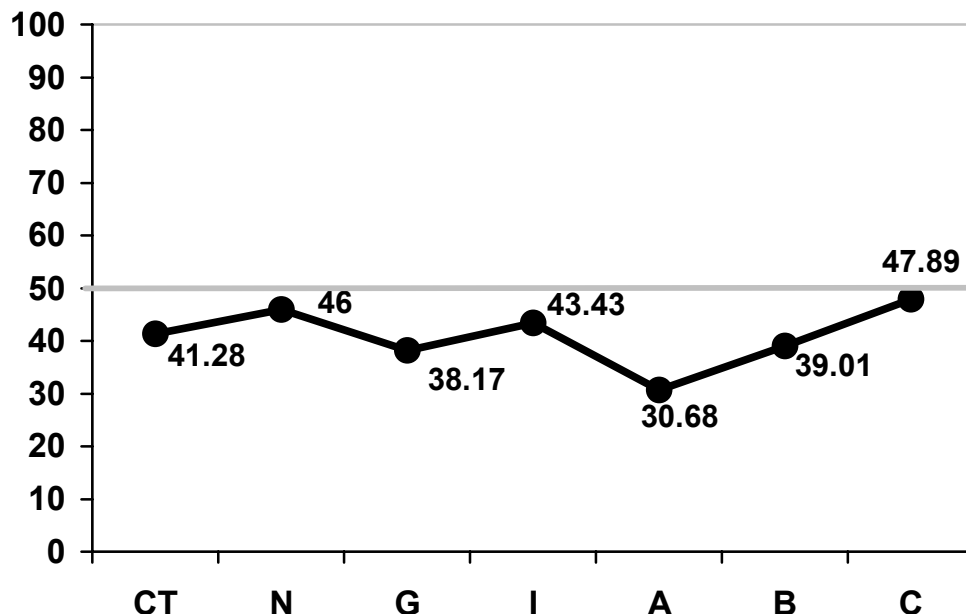

Figura2. Profilul comportamental al subiectului S. C. (CLV)

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Blaj, C.D. (1982), **Comportamentul la volan**, Editura Medicală, București
- Caxi, D. (2001), **Aspecte motivaționale în conducerea vehiculelor urbane**, în Revista de psihologie aplicată, Universitatea de Vest Timișoara, Centrul de Studii și Cercetări Psihologice, Anul 3, nr.1
- Delhomme, P, Meyer, T. (1997), **Control motivation and driving experience among young drivers**, în Traffic and Transport Psychology, Theory and Application, PERGAMON, G.B.
- Desmond, P. A., Matthews, G.(1997), **The role of motivation in fatigue-related decrements in simulated driving performance**, în Traffic and Transport Psychology, Theory and Application, PERGAMON, G.B.
- Dumitru, I., Al. (2001), **Personalitate - atitudini și valori**, Editura de Vest, Timișoara
- Hedges, P. (1999), **Personalitate și temperament - Ghidul tipurilor psihologice**, Editura Humanitas, București
- Hohn, M. (2000), **Elemente statistice în analiza fenomenelor psihice**, Editura Viața Arădeană, Arad
- Hohn, M. (1999), **Comportamentul decizional și conducerea auto**, (o abordare psihologică), Editura Multimedia, Arad
- Lajunen, T., Summala, H. (1997), **Effects of driving experience, personality and drivers's skill and safety orientation on speed regulation and accidents**, în Traffic and Transport Psychology, Theory and Application, PERGAMON, G. B.
- Mamali, C. (1981), **Balanță motivațională și coevoluție**, Editura științifică și enciclopedică, București
- Neculau, A. (1987), **Comportament și civilizație**, Editura științifică și enciclopedică, București
- Pitariu, H. D. (1994), **Managementul resurselor umane, măsurarea performanțelor profesionale**, Editura ALL, București
- Popescu Neveanu, P. (1978). **Dicționar de psihologie**, Editura Albatros, București

Timișoara, 23-25 octombrie

PROFILUL PULSIONAL AL DELINCVENȚILOR CONDAMNAȚI PENTRU INFRAȚIUNEA DE FURT ȘI TÂLHĂRIE

CHIȘEVESCU Alina Oana, ROMÂNIA
Universitatea „Tibiscus” Timișoara

alina_chisevescu@yahoo.com

Rezumat

Stabilirea unui profil psihologic al infractorilor, din diferite perspective, reprezintă una dintre preocupările permanente ale celor care activează în domeniul psihologiei judiciare. Cu toate că există o serie de abordări în acest sens, demersul în această direcție continuă, și aceasta dintr-un motiv practic: necesitatea cunoașterii caracteristicilor delincvenților, din considerente diagnostice și într-o oarecare măsură și prognostice.

Lucrarea are în vedere un eșantion format din două grupuri de subiecți de sex bărbătesc, cu vârste cuprinse între 25-50 ani: un grup format din delincvenți care au comis infracțiunea de furt (49 subiecți) și al doilea grup format din delincvenți, care au comis infracțiunea de tâlhărie (51 subiecți).

Obiectivul lucrării vizează stabilirea unui profil psihologic pulsional al infractorilor care au comis infracțiunea de furt, comparativ cu cei care au comis infracțiunea de tâlhărie. În acest sens a fost utilizat Testul Szondi, prelucrarea datelor permițând evidențierea unor aspecte diferite semnificativ pentru cele două grupuri (autocontrol destul de bun asupra vieții afective la cei cu furt și absența autocontrolului la cei cu tâlhărie, etc.), precum și a unor aspecte comune celor două grupuri (imaturitate afectivă, tensiune afectivă și acumulare de afecte brutale, etc.).

Abstract

The establishment of a psychological profile of the criminals, from various perspectives, represents one of the continuous preoccupations of the ones that work in the forensic psychology field. Even if a lot of assessments already exist in this direction, the work in this field is far from being finished and that for a practical reason: the need of knowing the criminals characteristics, from diagnostics perspectives and in a way from a prognostic perspective. This paper studied a sample group formed by two subgroups with subjects of the masculine gender, aged between 25-50 years: one subgroup was formed by thieves (49 subjects) and the second one by robbers (51 subjects). The hypothesis is the establishment of a pulsional psychological profile for the criminals convicted as thieves compared to criminals convicted for robbery. For this the Szondi Test was used, the statistical evaluation of the results showed some aspects which are significantly different for the two subgroups (the thieves having a quite good self-control over their affective life and the absence of self-control for the robbers etc.). Further, it also showed some common aspects for the two subgroups (affective immaturity, affective tension, accumulation of brutal effects etc.)

Personalitatea delincventului a constituit una dintre preocupările de studiu pentru multe cercetări. Astfel, *D. Banciu* și *S. M. Rădulescu* (1985) menționează printre trăsături:

- egocentrism;
- diminuarea sentimentelor de responsabilitate și culpabilitate;
- instabilitatea emoțională;
- slăbiciunea mecanismelor voluntare, de autocontrol.

Alte studii sunt mult mai specifice, centrându-se pe ceea ce *J. Pinatel* (apud Mitrofan, 1992) numește „**nucleul personalității criminale**” și care înglobează patru elemente:

- **egocentrismul**, constând în orientarea „instinctuală” a individului și refuzul gândirii după normele sociale; egocentricul își minimizează insuccesele și își maximizează succesele, raportează totul la el însuși;
- **labilitatea**, care se concretizează prin absența inhibiției, imprevizibilitatea comportamentului; fluctuația emotivității;
- **agresivitatea**, apare ca o consecință a necesităților artificial create de societate care produc multiplicarea frustrațiilor biologice; poate îmbrăca două forme: autoagresivitate (îndreptarea comportamentului agresiv spre propria persoană) și heteroagresivitate (îndreptarea comportamentului agresiv spre alte persoane: omucidere, viol, tâlhărie, etc.). Pinatel distinge

Timișoara, 23-25 octombrie

două forme ale agresivității: ocazională, care se caracterizează prin spontaneitate și violență, fiind întâlnită mai ales în crimele pasionale și profesională, care se caracterizează printr-un comportament violent durabil, care reprezintă o constantă a personalității infractorului;

⇒ **indiferența afectivă**, presupune absența emoțiilor, a înclinațiilor altruiste și simpatetice; este sinonimă cu insensibilitatea morală. Această caracteristică a personalității infractorului se formează de timpuriu, fiind una dintre principalele curențe de socializare.

Aceste caracteristici generale ale infractorului se particularizează în funcție de diversele categorii de infracțiuni (personalitatea criminalului va fi diferită de cea a pedofilului, de exemplu), precum și în funcție de fiecare caz în parte. Vom prezenta în continuare caracteristicile infractorilor care au comis infracțiuni contra proprietății, referindu-ne, specific, la tâlhărie și furt, evidențiate de T. Butoi și I.T.Butoi, 2001.

Hoțul prezintă o dexteritate deosebită, mobilitate fizică, datorate în primul rând exercițiului. Are un spirit de observație foarte bine dezvoltat, se orientează prompt în situația dată și își organizează imediat un plan de acțiune bazat pe elemente concrete și prezente. Sistemul lui de operare este împrumutat, în general, prin imitație. Gândirea este limitată la preocupările lui specifice. Este o persoană ușuratică, lipsită de aspecte etico-sociale, manifestă mare înclinație spre risc, dar nu opune rezistență când este atacată fizic.

Tâlhărul se caracterizează, în special, prin violență, susținută de o constituție fizică adecvată; motricitate sporită față de normal; hotărâre și îndrăzneală în timpul operării, de multe ori cruzime, deși recurge la asasinat numai în scop defensiv.

Obiectivul lucrării are în vedere stabilirea unui profil psihologic pulsional al infractorilor care au comis infracțiunea de furt comparativ cu cei care au comis infracțiunea de tâlhărie, în acest sens, fiind utilizat Testul Szondi (Szondi, 1952, Deri, 2000).

Eșantionul este format din două grupuri, primul format din subiecți care au comis infracțiunea de furt și al doilea grup, format din subiecți care au comis infracțiunea de tâlhărie.

Alegerea subiecților s-a bazat pe eşantionarea prin unități tip (categoria infracțională: furt și tâlhărie) și apoi pe sondajul aleatoriu. În grupul celor care au comis **infracțiunea de furt** au fost cuprinși **49 subiecți**, iar în grupul celor care au comis **infracțiunea de tâlhărie 51 de subiecți**, de sex bărbătesc, cu vârste între 25 și 50 ani. În fiecare grup au fost incluși numai subiecți care au comis, fie infracțiunea de furt, fie de tâlhărie. Acest aspect a fost considerat foarte important în alegerea subiecților, întrucât am urmărit evidențierea profilului infractorilor în funcție de tipul infracțiunii comise, de aceea a fost foarte important să eliminăm din cercetare pe cei care au comis mai multe tipuri de infracțiuni (de exemplu furt, apoi viol).

Au fost relevate următoarele date, pentru subiecții care au comis infracțiunea de furt:

Tabel 1 Furt: Reacții factoriale

h +	89,7%	e +	14,2%	k +	8,1%	d +	24,4%
h ±	6,1%	e ±	28,5%	k ±	22,4%	d ±	10,2%
h -	0,0%	e -	34,6%	k -	59,1%	d -	16,3%
h 0	4,0%	e 0	22,4%	k 0	10,2%	d 0	48,9%

s +	22,4%	hy +	16,3%	p +	24,4%	m +	12,2%
s ±	14,2%	hy ±	16,3%	p ±	8,1%	m ±	10,2%
s -	44,8%	hy -	48,9%	p -	42,8%	m -	44,8%
s 0	18,3%	hy 0	18,3%	p 0	24,4%	m 0	32,6%

În tabelul 1 sunt evidențiate reacțiile care apar în procent ridicat. Semnificația acestora este:

● **h+** (89,7%), reprezintă o accentuată trebuință de tandrețe, mergând până la imaturitate, în funcție de gradul de încărcare al trebuinței;

Timișoara, 23-25 octombrie

- **s- (44,8%)**, indică o tensiune în sfera agresivității, dar neacceptată de individ. Prin urmare, la această categorie de subiecți, agresivitatea nu se exteriorizează, chiar dacă există tensiune în sfera respectivă, subiecții care comit infracțiunea de furt încercând să evite o confruntare agresivă, energia motrică dirijată în mod normal spre exterior se va transforma în energie intelectuală, subiecții preferând să manipuleze, nu să distrugă fizic. Reacția s- indică existența unei conștiințe morale (a Supraeului), fiind deci un factor care explică orientarea infracțională a acestor subiecți spre acte non-violente;
- **e- (34,6%)** semnifică acumularea de afecte brutale, tensiune internă, stare de echilibru afectiv instabil. Semnificația psihodiagnostică a acestui factor este că se poate concretiza în reacții explozive, agresive. Este o reacție care apare cu o frecvență foarte mare la indivizii antisociali, indiferent de categoria infracțională, importantă fiind, însă, constelația factorială în care apare;
- **hy- (48,9%)** semnifică o rezervă afectivă, putând fi vorba, fie de un control afectiv adecvat, fie de o refulare a dorinței de a se exhiba (dacă factorul este încărcat). Această reacție oferă, alături de celelalte enumerate anterior, explicația pulsională asupra actului infracțional. Adică, potențialul există (e-), actul infracțional este comis, dar nu se recurge la violență;
- **k- (59,1%)** reflectă tendința de a menține integritatea narcisică a Eului, prin introiecție sau refulare;
- **p- (42,8%)** arată că trebuința de a transgresa limitele Eului și de a fuziona cu lumea externă este activă, dar nu este conștientizată, subiectul „configurând” ambianța conform propriei sale structuri motivaționale, atribuind vina pentru propriile frustrări persoanelor din ambianță, care pot fi pedepsite, în calitatea lor de surse de frustrare, ceea ce explică absența sentimentului de culpabilitate, actul fiind motivat uneori de infractori prin afirmații ca: „nu aveam ce să mănânc”, „nu fur decât de la cei care au”, etc. Aceste manifestări sunt explicate, în primul rând, de o structură imatură afectiv, iar, în al doilea rând, de nevoia de a stăpâni și de a manipula obiectele lumii exterioare;
- **d0 (48,9%)** indică faptul că subiectul manifestă un interes crescut pentru realitatea externă, având tendința de a controla și stăpâni obiectele. Obiectul poate fi cu ușurință înlocuit cu altul, de aceea nu există tensiune în sfera relațiilor obiectuale, reacția d0 fiind una dintre reacțiile care susțin comportamentul antisocial, alături de e-, dar indică faptul că obiectele exterioare sunt apreciate mai mult din punct de vedere oral, adică din punctul de vedere al plăcerii pe care o procură, și nu anal, adică agresiv și posesiv;
- **(44,8%)** indică o frustrare a trebuințelor orale precoce, subiectul refuzând să-i privească pe ceilalți ca pe un sprijin afectiv. Subiecții cu această reacție nu mai doresc să compenseze această frustrare prin contacte sociale adecvate, iar comportamentul antisocial apare ca o reacție împotriva obiectelor exterioare, care nu pot satisface trebuințele orale ale subiectului.

Cel de al doilea grup este format din delincvenți care au comis infracțiunea de tâlhărie.

Rezultatele obținute sunt redată în tabelul 2:

Tabel 2 Tâlhărie: Reacții factoriale

h +	78,4%	e +	15,6%	k +	13,7%	d +	45,0%
h ±	9,8%	e ±	7,8%	k ±	5,8%	d ±	15,6%
h -	5,8%	e -	47,0%	k -	60,7%	d -	9,8%
h 0	5,8%	e 0	29,4%	k 0	19,6%	d 0	29,4%

s +	15,6%	hy +	43,1%	p +	13,7%	m +	23,5%
s ±	13,7%	hy ±	0,0%	p ±	11,7%	m ±	5,8%
s -	50,9%	hy -	27,4%	p -	54,9%	m -	41,1%
s 0	19,6%	hy 0	29,4%	p 0	19,6%	m 0	29,4%

O mare parte a **reacțiilor factoriale** este comună grupului format din subiecți care au comis infracțiunea de furt și grupului de subiecți care au comis infracțiunea de tâlhărie, motiv pentru care nu vom insista asupra semnificației acestora, ci doar le vom aminti succint:

- ⦿ **h+** (78,4%), indică imaturitate afectivă;
- ⦿ **s-** (50,9%), indică existența tensiunii în sfera agresivității, dar neacceptată de subiect;
- ⦿ **e-** (47%), acumulare de afecte brutale, tensiune în sfera afectivității;
- ⦿ **k-** (60,7%), menținerea integrității Eului;
- ⦿ **p-** (54,9%), dorința de a transgresa limitele Eului, configurarea ambianței conform propriei structuri psihice;
- ⦿ **m-** (41,1%), refuzul de a-i privi pe cei din jur ca pe un sprijin afectiv.

Doar două reacții sunt diferite față de cele ale grupului prezentat anterior, și anume:

- ⦿ **hy+** (43,1%), care indică o exteriorizare facilă a emoțiilor, o slăbiciune a barierei funcționale dintre regiunea afectivă și regiunea motrică, subiectul putându-și exterioriza furia chiar și printr-o manifestare agresivă;
- ⦿ **d+** (45%), indică identificarea subiectului cu trăsăturile sale anale (de agresivitate, posesiune). Subiectul acordă o mare importanță obiectelor externe, pe care caută să le manipuleze, să le controleze și să le stăpânească, acest aspect fiind comun atât pulsionilor sadice (s+), cât și tipului anal.

Concluzii:

Asemănări între grupul celor care au comis infracțiunea de furt și al celor care au comis infracțiunea de tâlhărie:

- *imaturitate afectivă (relevată prin reacția h+), manifestând nevoia de a fi iubiți într-un mod pasiv;*
- *frustrarea la nivelul dorințelor orale, care generează lipsa încrederii în mediul exterior, acesta nefiind perceput ca suport afectiv (m-);*
- *acumulare de afecte brutale, tensiune în sfera afectivă (e-);*
- *tensiune în sfera agresivității (s-);*
- *nevoia de modelare a mediului exterior conform propriei structuri psihice, vina propriilor frustrări fiind atribuită obiectelor din ambianță, care sunt pedepsite prin actul infracțional (p-);*
- *apartenența la aceeași clasă pulsională, Sh+, care este o clasă comună infractorilor, valoarea coeficientului tensiunii tendințelor situându-se în limite normale, nefiind vorba de subiecți cu un nivel ridicat al impulsivității, sau cu un slab autocontrol;*

Deosebiri între grupul celor care au comis infracțiunea de furt și al celor care au comis infracțiunea de tâlhărie:

- *la subiecții care au comis furt apare reacția d0, care indică faptul că obiectele exterioare sunt apreciate mai mult din punct de vedere oral, adică din punctul de vedere al plăcerii pe care o procură, și nu anal, adică agresiv și posesiv, ca în cazul reacției d+, specifice infractorilor care au comis infracțiunea de tâlhărie;*
- *reacția hy- la primul grup indică un nivel de autocontrol destul de bun asupra componentelor afective, ceea ce nu putem spune despre al doilea grup, unde reacția este de tipul hy+;*

În concluzie, în cazul ambelor grupuri potențialul agresiv este reprezentat de reacția e- și m-, iar la cel de al doilea grup se adaugă și reacția d+ și hy+, ca factori facilitatori de exprimare a agresivității. În grupul celor cu furt factorii inhibitori ai agresivității sunt mai numeroși s-, d0, hy-, față de grupul celor care au comis infracțiunea de tâlhărie, unde este prezent doar primul factor: s-.

Pentru a determina relevanța statistică a diferențelor obținute s-a calculat testul χ^2 pentru tendințele celor opt factori pulsionali, care au fost considerate semnificative, pentru cele două grupuri, tâlhărie și furt, rezultatele fiind redată în tabelul 3:

Tabel 3 Compararea frecvențelor variabilelor între grupuri

Grupuri	Variabile	χ^2
FT	h+	2,40
	s+	0,74
	s-	0,37
	e-	1,57
	hy+	8,55
	hy-	4,91
	k-	0,02
	p-	1,45
	d+	4,66
	d0	4,02
	m-	0,14

Rezultatele obținute ne permit să stabilim profilurile caracteristice pentru fiecare grup, redate în tabelul 4, având în vedere diferențele semnificative obținute, pentru variabilele **hy+**, **hy-**, **d+** și **d0**:

Tabel 4 Profiluri relevate în funcție de categoria infracțională

	Furt	Tâlhărie
Profil Factorial	h+	h+
	s-	s-
	e-	e-
	hy-	hy+
	k-	k-
	p-	p-
	d0	d+
	m-	m-

PULSIONAL PROFILE OF CRIMINALS CONVICTED FOR THEFT AND ROBBERY

The delinquent personality constituted one of the study preoccupations for a lot of researches. In this way, D Banciu and S M Radulescu mention among the features:

- egocentrism;
- diminution of the responsibility and culpability feelings;
- emotional instability;
- weakness of the voluntary, self control mechanisms.

Other researches are more specific, emphasizing what J Pinatel (in conformity with Mitrofan, 1992) named “criminal personality nucleus”, which one incorporates four elements:

- **the egocentrism**, based on “instinctual” orientation of the person and refusal of thinking in the spirit of social manners; the ego centrist minimizing his unsucceses and maximizing his successes, reporting everything to himself;
- **the liability**, which appears as the inhibition absence, unexpected behaviors; emotive fluctuation;

- ⇒ **the aggressivity**, which appears as a consequence of the artificially created needs by the society which produce the multiplication of the biological frustrations; could appear in two forms: autoaggressivity (aggressivity against him/her self) and heteroaggressivity (aggressivity against ther persons: murder, rape, thievery etc.). Pinatel distinguish two kinds of aggressivity: occasional, characterized by spontaneity and violence, which is encountered often in passion murders and professional, characterized by a long lasting violent behavior, which represents a constant of the delinquent personality.
- ⇒ **The affective indifference**, means the absence of emotions, of altruist and sympathetic inclinations; it's synonym with the moral insensibility. This characteristic of the delinquent personality is formed from early stages of life, being one of the main lack of socialization.

These general characteristics of the delinquent can be particularized taking in considering the various categories of crimes (i.e. the murderer personality will be different like the one of the pedophile), and also could depend from case to case. In the followings will be presented the delinquents characteristics which committed crimes against property, more specific robbery and thievery, emphasized by T Butoi and I T Butoi, 2001.

The thief has an extraordinary dexterity, physical mobility because of the exercise. He has an developed skill of observation; can take a quick decision in various circumstances; can develop very quick an action plan based on concrete and present elements. His way of “doing business” is in most of the cases “borrowed”, imitated. His thinking is limited to his specific preoccupation. Is an easy person, without ethic-social aspects; likes the risk, but did not resist when is physically attacked.

The robber is characterized especially by violence, doubled by an adequate physical constitution; physical power above the normal; high will in the action time, sometimes cruelty even if he can murder only in defensive scope.

The paper objective is to establish a pulsional psychological profile of the delinquents which committed thievery in comparison with the ones that committed robbery; for this purpose being used the Szondi Test (Szondi, 1952, Deri, 2000)

The sample was formed by two groups, first one formed from thieves and the second one from robbers.

In the thieves group were counted 49 subjects and in the robbers group were counted 51 subjects, of masculine gender, with ages between 25 – 50 years. In each group were included only subjects which committed thievery or robbery only. This aspect was very important in choosing subjects, because we must eliminate the ones that committed multiple crimes (i.e. thievery and after rape).

For the subjects that committed the thievery crime, were elevated the following data:

Table 1 Thievery: Factorial reactions

h +	89,7%	e +	14,2%	k +	8,1%	d +	24,4%
h ±	6,1%	e ±	28,5%	k ±	22,4%	d ±	10,2%
h -	0,0%	e -	34,6%	k -	59,1%	d -	16,3%
h 0	4,0%%	e 0	22,4%	k 0	10,2%	d 0	48,9%

s +	22,4%	hy +	16,3%	p +	24,4%	m +	12,2%
s ±	14,2%	hy ±	16,3%	p ±	8,1%	m ±	10,2%
s -	44,8%	hy -	48,9%	p -	42,8%	m -	44,8%
s 0	18,3%	hy 0	18,3%	p 0	24,4%	m 0	32,6%

In table 1 are evidentiated the reactions that appears in high percents. The meaning of these is:

- ◉ **h+** (89,7%), represents an accentuated need for tender, almost immaturity, depends by the rank of internal tension;
- ◉ **s-** (44,8%), represents a tension in the aggressivity area, unaccepted by the delinquent. Saying that, for these subjects, the aggressivity is not exteriorized. The thieves are trying to avoid an aggressive confrontation, the energy that is directed to exterior will be transformed in intellectual energy, the subjects preferring to manipulate and not to be physically destructive. The reaction s- indicate the existence of a moral conscience (Super Ego), being a factor which explain the orientation of these delinquents to non-violent crimes.
- ◉ **e-** (34,6%) shows the accumulation of brutal affects, internal tension, instability of the affective equilibrium. The Psycho Diagnostic signification of this factor is that could be concretized in explosive, aggressive reactions. It's a reaction which appears with a high frequency to antisocial persons, no matter what is the criminal category to which they belong; being important the factorial constellation in which this factor appears;
- ◉ **hy-** (48,9%) signify an affective reserve, which could be either an adequate affective control either a try of hidden the exhibition desire (if the factor is loaded). This reaction offers, besides the ones from above, the pulsional explanation of the criminal act. This means that the potential exists (e-), the criminal act is committed, but there is no violence;
- ◉ **k-** (59,1%) reflects the trend of keeping the narcissistic integrity of the Ego, through introjections;
- ◉ **p-** (42,8%) shows that the need of transgressing the Ego limits and of fusion with the external word is active, but is not well-conscience, the subject "configuring" the ambiance in concordance with his personal motivational structure. The guilt for his own frustrations will be applied by him to all the persons from the "ambiance", which could be punished, because they are sources of frustrations, which explains the absence of the culpability feeling, the criminal act being motivated sometimes with words like: "I'm stealing from the rich people", "I need to steal for buying food" etc. These actions are explained first by an immature structure and second by the need of external world manipulation;
- ◉ **d0** (48,9%) indicates the fact that the subject is showing increased interest for the external reality, appearing the trend of controlling and ruling the objects. The object could be easily replaced with another one, and because of that there is no tension in the area of the object relations, reaction d0 being one of the reactions which sustain the antisocial behavior, besides e-, but also indicate the fact that the external objects are appreciated more from an oral standpoint and not anal;
- ◉ (44,8%) indicates a frustration of the oral praecox frustration, the subject refusing to consider the others as affective support. The subjects with this reaction don't want to compensate this frustration through adequate social contacts, and the antisocial behavior appears as a reaction against the external objects, which cannot satisfy the oral needs of the subject.

The second group is formed from delinquents who committed robbery. The results obtained are the ones from table 2:

Table 2 Robbery : Factorial reactions

h +	78,4%	e +	15,6%	k +	13,7%	d +	45,0%
h ±	9,8%	e ±	7,8%	k ±	5,8%	d ±	15,6%
h -	5,8%	e -	47,0%	k -	60,7%	d -	9,8%
h 0	5,8%	e 0	29,4%	k 0	19,6%	d 0	29,4%

s +	15,6%	hy +	43,1%	p +	13,7%	m +	23,5%
s ±	13,7%	hy ±	0,0%	p ±	11,7%	m ±	5,8%
s -	50,9%	hy -	27,4%	p -	54,9%	m -	41,1%
s 0	19,6%	hy 0	29,4%	p 0	19,6%	m 0	29,4%

A large part of the factorial reactions is common to both groups (thievery and robbery), and because of that we will not insist on the semnification of these ones and we will only mention these succinct:

- ⦿ *h+* (78,4%), indicates affective immaturity;
- ⦿ *s-* (50,9%), indicates the existence of the tension from aggressivity area, but unaccepted by the subject;
- ⦿ *e-* (47%), accumulation of brutal affects, tension in the affectivity area;
- ⦿ *k-* (60,7%), keeping the integrity of the Ego;
- ⦿ *p-* (54,9%), the desire of transgression the limits of Ego, ambience configuration accordingly with the personal psychical structure;
- ⦿ *m-* (41,1%), refusal of considering the ones beside him as affective support.

Only two factorial reactions are different from one group to another:

- ⦿ *hy+* (43,1%), indicates an easy exteriorization of emotions, a weakness of the functional barrier between affective region and motric region; the subject exteriorizing sometimes the anger through an aggressive manifestation;
- ⦿ *d+* (45%), indicates the subject identification with his anal features (aggressivity, possession). The subject gives to much importance to the external objects, which he tries to manipulate, to control and to rule, this aspect being common for sadist pulsions (*s+*) and the anal type.

Conclusions:

Alikes between the two groups (thieves and robbers):

- *affective immaturity (elevated by $h+$ reaction), need of being loved in a passive way;*
- *frustration to the level of the oral desires, which generate the lack of trust about the external world, this ne not being percept as an affective support ($m-$);*
- *accumulation of brutal affects, tension in affective area ($e-$);*
- *tension in aggressive area ($s-$);*
- *need of modeling the external world according with the personal psychical structure, the guilt of the personal frustration being attributed to the "ambient" objects which are punished through the criminal act ($p-$);*
- *The same pulsional class, $Sh+$, which is a common class to all the criminals.*

Differences between the two groups:

- *To the subjects that committed thievery appears the $d0$ reaction, which indicates the fact that the external objects are appreciated more from an oral standpoint (the pleasure that it brings) and not anal (aggressive and possessive), like in the case of $d+$ reaction, which is specific to the criminals that committed robbery;*
- *The reaction $hy-$ to the first group indicates a pretty good level of self-control against the affective components, which we cannot say about the second group, where the reaction is of the type $hy+$;*

In conclusion, in both cases the aggressive potential is represented by the *e-* and *m-* reactions, and at the second group are added *d+* and *hy+*, as facilitator factors of aggressivity. In the thieves group the inhibiting factors of the aggressivity are more numerous *s-*, *d0*, *hy-*, in comparison with the robbers group where is present only the first factor *s-*.

For determining the statistic relevance of the obtained differences was calculated the test χ^2 for the trends of the eight pulsional factors, which were considered significant, for both groups. The results are shown in table 3:

Table 3 Frequencies comparison of the variables between groups

Groups	Variables	χ^2
FT	h+	2,40
	s+	0,74
	s-	0,37
	e-	1,57
	hy+	8,55
	hy-	4,91
	k-	0,02
	p-	1,45
	d+	4,66
	d0	4,02
m-	0,14	

The results obtained permit us to establish characteristic profiles for each group, shown in table 4, taking in considering the significant differences obtained for the variables **hy+**, **hy-**, **d+** and **d0**:

Table 4 Resulted profiles based on the criminal category

	Thievery	Robbery
Factorial Profile	h+	h+
	s-	s-
	e-	e-
	hy-	hy+
	k-	k-
	p-	p-
	d0	d+
	m-	m-

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Banciu, D. și colab. (1985), *Introducere în sociologia devianței*, București, Editura Științifică
- Butoi, T., Butoi, I. (2001), *Psihologie judiciară – tratat universitar, I, II*, București, Editura Fundației România de mâine
- Deri, S. (2000), *Introducere în testul Szondi*, București, Editura Paideia
- Mitrofan, N. (coord) (1992), *Psihologie judiciară*, București, Casa de Editură și Presă Șansa
- Szondi, L. (1952), *Diagnostic experimental des pulsions*, Paris, PUF

TULBURĂRI EMOȚIONALE LA ADOLESCENȚI DIABETICI

DRAGOȘ Dorina Eleonora, ROMÂNIA
Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului, Arad

elena@dtcar.ro

Rezumat

Diabetul zaharat insulinodependent (DID), ca tulburare cronică de metabolism, determină prin dimensiunile sale (simptomatologie, tratament, complicații) o stare de stres care crește riscul apariției tulburărilor de anxietate și depresie iar aceste tulburări influențează negativ statusul metabolic și evoluția bolii.

Factori socio-demografici și caracteristici de vârstă ale adolescenților contribuie la creșterea acestui risc. Studii epidemiologice arată că posibilitatea apariției tulburărilor emoționale în rândul populației diabetice este mult mai ridicată decât la cea normală.

Scopul lucrării a fost să demonstreze efectele pozitive ale programului educațional -medical de la Centrul pentru copii și adolescenți cu DID Buziaș. Cercetarea s-a desfășurat în doua etape, administrându-se următoarele instrumente: STAY, BECK, M. P. Raven Standard, B53. Prima etapa a constatat într-un studiu comparativ privind gradele de anxietate și depresie și nivelul inteligenței generale la adolescenți cu DID și congenerii lor clinic sănătoși.

În a doua etapă s-a cercetat influența complicațiilor diabetului asupra nivelului depresiei și anxietății la adolescenți cu DID și efectele programului educațional - medical. Rezultatele obținute demonstrează reducerea nivelului de anxietate și depresie, această degajare emoțională, influențând pozitiv procesarea cognitivă și creșterea performanțelor intelectuale, ca urmare a intervenției psiho-medicale.

Abstract

Type I diabetes as a severe chronic metabolic disturbance generates through its dimensions a state of stress, which increases the risk of anxiety and depression. These emotional disturbances have a negative effect over the somatic parameters. The social demographic determinants and the adolescents' characteristics contribute to the increase of this risk. Epidemiological surveys prove that the risk of emotional disturbances among the diabetics is much higher than with the normal population. This study aims to prove the positive effects of the medical-educational program developed in the Buzias Diabetes Centre for Children and Adolescents. The research design was developed in two stages, and the following self-report instruments were applied: STAY, BECK, MPSRaven, and B53. The first stage consisted of a comparative study on the levels of depression and anxiety within the experimental group of type I diabetes adolescents and the control group of clinically healthy adolescents. The second stage observed the effects of the diabetes complications above the emotional disturbances. Results prove a decrease of anxiety with positive effect on cognitive processing and intellectual performances due to the psycho-medical intervention.

INTRODUCERE

Numeroși cercetători au căutat să identifice o personalitate a diabeticului, dar rezultatele obținute nu certifică existența unei asemenea structuri. Trăsăturile existente și/sau accentuate apărute în profilele de personalitate obținute de ei, se întâlnesc și la alte boli cronice sau cu caracter genetic. Cercetările anterioare semnalează o rată crescută a tulburărilor emoționale indusă de stresul acestei boli cronice, în special a celor de tip anxios și depresiv. Se creează un “cerc vicios” în care aceste tulburări influențează complianța la tratament și statusul bolii având ca efect apariția precoce a complicațiilor diabetice iar acestea la rândul lor agravează gradul de anxietate și depresie. Adolescența este etapa conflictelor, o criză existențială în care se structurează personalitatea. Nevoia de independență și autonomie, de demonstrativitate și valorizare socială intră în disonanță cu strictețea regulilor impuse de tratamentul și managementul bolii, ceea ce produce accentuarea unor dezechilibre emoționale caracteristice acestei vârste. Consilierea psihologică și psihoterapia devin un alt pilon în tratamentul diabetului, având rol în atenuarea problemelor emoționale existente și formarea la această categorie de bolnavi, a unor structuri cognitive și a unor mecanisme de coping adaptative.

METODA

I Ipotezele acestei cercetări au fost următoarele:

1. Nivelele tulburărilor de anxietate și depresie sunt mai ridicate la adolescenții DID față de congenerii lor sănătoși.
2. Un program specializat ameliorează aceste tulburări emoționale.
3. Reducerea biasării emoționale îmbunătățește performanțele cognitive
4. Durata și complicațiile diabetului sunt factori de risc în etiologia și agravarea depresiei și anxietății la adolescenții DID.

S-a utilizat un design experimental ABA: faza inițială de testare (pretest) în care s-au evaluat gradele de anxietate și depresie pentru adolescenții sănătoși și pentru adolescenții cu DID înaintea unui program de intervenție, implementarea programului (care a constat în: educație, reechilibrare metabolică, intervenție psihologică, exerciții fizice, sharing de grup), și faza (posttest) de retestare/reevaluare a simptomatologiei anxioase se depresive la adolescenții DID. Numărul de subiecți a fost de 41 atât pentru grupul experimental cât și pentru cel de control. În tabelul 1 sunt prezentate caracteristicile eșantioanelor.

Tabelul 1. Caracteristicile eșantioanelor

Caracteristicile eșantioanelor	Adolescenti diabetici	Adolescenti sanatosi
Vârsta	15-18 ani	15-18 ani
sex	22 masculin	20 masculin
	19 feminin	21 feminin
Durata diabet		4
< 1an		16
5-10ani		10
>10 ani		11
Complicatii		15
Come diabetice		9
HBA1C*- status metabolic		
bun	6-7	6 sb
satisfacator	7-9	22 sb
dezechilibrat	>9	13 sb

TESTELE ȘI CHESTIONARELE APLICATE

Chestionarul de autoevaluare STAY cu două scale a câte 20 de întrebări, de evaluare a anxietății - STAYX1 a anxietății ca stare tranzitorie de răspuns la o situație de implicare afectivă

- STAYX2 a anxietății ca dispoziție generală de a evalua, interpreta și reacționa la mediu.

Inventarul de depresie BECK descrie în cele 21 de simptome atitudini manifestările depresiei (pesimism, fatigabilitate, stima de sine scăzută, disperare, sentimente de culpabilitate, inhibiție, retragere socială, nehotărâre, autoagresiune, anorexie, pierdere în greutate, ipohondrie, absență libido)

Testele de inteligență generală M.P.Raven Standard, B53 evaluează operațiile mentale fundamentale care condiționează înțelegerea și rezolvarea problemelor cotidiene.

REZULTATE

Pentru fiecare dintre subiecți s-a înregistrat datele pre și post program intervenție pe baza cărora s-au calculat prima dată indicii de start (tabelul 2) și apoi compararea și corelarea datelor statistice.

Tabelul 2 Indicii de start

V a r i a b i l a	M e d i a n a	M e d i a	D i s p e r s i a	A b . S t a n d .
S X 1 N	40	40,68	88,62	9,41
P R E X 1	48	48,75	70,63	8,4
P O S T X 1	37	38,68	92,58	9,62
S X 2 N	44	43,46	45	6,7
P R E X 2	52	52,26	53,85	7,33
P O S T X 2	43	41,87	86,65	9,3
S B N	8	7,29	10,81	3,28
P R E B	8	12,65	92,43	9,61
P O S T B	7	9,34	43,73	6,57
P R E Q I	43	43	11,5	10,55
P O S T Q I	51	49,82	46,54	6,82

pentru care există următoarea legendă:

- SX1N = scorurile la chestionarul STAY X1 a adolescenților sănătoși
- SX2N = Scoruri STAX X2 adolescenți sănătoși
- SBN = Scoruri chestionar BECK
- PREX1 = Scoruri STAY X1 diabetici pretest
- PREX2 = Scoruri STAY X2 diabetici pretest
- PREB = Scoruri BECK diabetici pretest
- POSTX1 = Scoruri STAYX1 diabetici posttest
- POSTX2 = Scoruri STAYX2 diabetici posttest
- POSTB = Scoruri BECK diabetici posttest
- PREQI = Scoruri MPRS diabetici pretest
- POSTQI = Scoruri B53 diabetici posttest

Pentru verificarea ipotezelor 1,2,3 s-a efectuat un studiu comparativ pe baza semnificațiilor mediilor variabilelor (tabelul 3)

Tabelul 3. Comparații pe baza semnificației dintre medii la adolescenții DID și cei sănătoși cu privire la anxietate, depresie și coeficient de inteligență

Variabile	cote l z l	cote l t l	prag semnificatie
SX1N-PREX1	4,96		p<0,01
SX2N-PREX2	5,67		p<0,01
SBN-PREB	3,38		p<0,01
PREX1-POSTX1		7,1	p=0,p<0,01
PREX2-POSTX2		8,9	p=0,p<0,01
PREB-POSTB		5,09	p=0,p<0,01
PREQI-POSTQI	3,47		p<0,01
SX1N-POSTX1	0,97		p>0,05

TABEL 4 Corelații

		ANIDIAB	PREB	COME	COMPLIC	HBA1C	INTB	PREX1	PREX2	QI	SEX	
VÂRSTA	ANIDIAB	1,000	.075	.442 **	.131	-.163	.321 *	.022	.065	.023	-.254	.166
PEARSON CORRELATION	PREB	.075	1,000	-.050	.669**	-.019	-.049	.476**	.379*	.003	.017	.168
	COME	.442	-.050	1,000	-.007	-.248	.059	-.112	-.073	-.119	-.313	.278
	COMPLIC	.131	.669**	-.007	1,000	.136	.133	.238	.222	-.013	-.199	.058
	HBA1C	-.163	-.019	-.248	.136	1,000	-.344*	.110	-.005	.022	-.102	.185
	INTB	.321*	-.049	.059	.133	-.344*	1,000	-.112	.088	-.152	-.273	-.120
	PREX1	.022	.476*	-.112	.238	.110	-.112	1,000	.565**	-.169	.181	-.057
	PREX2	.065	.379*	-.073	.222	-.005	.088	.565**	1,000	-.240	.031	-.013
	QI	.023	.003	-.119	-.013	.022	-.152	-.169	-.240	1,000	-.149	.097
	SEX	-.254	.017	-.313	-.199	-.102	-.273	.181	.031	-.149	1,000	.208
	VÂRSTA	.166	.168	.278	.058	.185	-.120	-.057	-.013	.097	-.208	1,000
SIG.2-TAILED	ANIDIAB		.642	.004	.414	.309	.041	.893	.686	.889	.109	.300
	PREB	.642		.756	.000	.909	.760	.002	.015	.987	.915	.293
	COME	.004	.756		.966	.119	.715	.487	.650	.459	.046	.078
	COMPLIC	.414	.000	.966		.395	.407	.133	.164	.938	.213	.721
	HBA1C	.309	.909	.119	.395		.028	.495	.976	.890	.525	.248
	INTB	.041	.760	.715	.407	.028		.486	.582	.343	.084	.454
	PREX1	.893	.002	.487	.133	.495	.486		.000	.292	.256	.723
	PREX2	.686	.015	.650	.164	.976	.582	.000		.130	.847	.938
	QI	.889	.987	.459	.938	.890	.343	.292	.130		.352	.548
	SEX	.109	.915	.046	.213	.525	.084	.256	.847	.352		.191
VÂRSTA	.300	.293	.078	.721	.248	.454	.723	.938	.548	.191		

** correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

CONCLUZII

Prelucrarea și analiza datelor a permis confirmarea ipotezelor cercetării. Primele trei ipoteze s-au confirmat, cea de-a patra s-a confirmat doar parțial. Acestea înseamnă că adolescenții diabetici sunt o categorie a populației cu risc crescut pentru apariția tulburărilor emoționale. Ei prezintă grade ridicate de depresie și anxietate față de adolescenții nondiabetici sănătoși. Evaluând inventarul de depresie BECK s-au observat tendințe suicidare (șapte dintre subiecții diabetici au bifat afirmația:” Am gânduri de sinucidere dar nu le pun în aplicare “.

Aceste tulburări pot fi privite ca un răspuns maladaptativ la boală. Creșterea aderenței la tratament poate fi crescută prin:

- educație (oferirea de informații teoretice și practice despre diabet, învățarea unor manevre medicale, monitorizarea glicemiei)
- consiliere și psihoterapie care să aducă echilibrarea emoțională și formarea strategiilor de dezvoltarea personală și de rezolvare de probleme

Programul de intervenție de la Centrul de diabet pentru copii și adolescenți din Buziaș include și aceste direcții de abordare a diabetului. Influența sa pozitivă sa este indicată de reducerea semnificativă a nivelelor anxietății și depresiei a adolescenților implicați în acest program. Reechilibrarea emoțională crește capacitatea de funcționare cognitivă în special a funcției atenționale și a memoriei de lucru.

În ceea ce privește durata diabetului ca factor de risc pentru apariția tulburărilor emoționale apare o ușoară diferențiere: anxietatea este mai ridicată la adolescenții cu durata diabetului sub cinci ani și depresia la cei cu durata mai mare. O explicație ar putea fi cunoașterea efectelor asupra propriei personalități.

S-a confirmat că un factor major de risc în apariția tulburărilor depresive este diabetul asociat cu complicații.

Observând corelația dintre sex și come diabetice se poate afirma că băieții sunt mai puțin complianți la tratament decât fetele, pentru acest eșantion.

Durata diabetului este un factor de agravare a statusului bolii și a calității vieții, fapt relevat de corelația puternic semnificativă a anilor de diabet cu complicațiile cronice și acute.

AVANTAJELE SI LIMITELE CERCETARII

Confirmarea ipotezelor studiului permit identificarea problemelor emoționale cu care se confruntă persoanele diabetice și stabilirea unei direcții de intervenție psihoterapeutică.

Ameliorarea tulburărilor emoționale și deprinderea unor strategii de coping influențează pozitiv dezvoltarea armonioasă a personalității a adolescentului DID, creșterea calității vieții și a speranței de viață și a unei funcționări sociale optime.

Totuși eșantionul nu este destul de mare pentru a ca rezultatele să fie generalizate pentru întreaga populație. În studiu nu s-a luat în considerare tipul complicației sau predispoziția pentru acest tip de tulburări, au fost doar excluși din studiu subiecții cu diagnostic psihiatric. Majoritatea adolescenților DID prezentau un control metabolic satisfăcător. Studiul ar trebui refăcut pe un eșantion mai mare de adolescenți DID și cu un control metabolic nesatisfăcător.

EMOTIONAL DISTURBANCES AT ADOLESCENTS SUFFERING FROM TIPE I DIABETES

INTRODUCTION

Many scientists have tried to identify the diabetic personality, but the results so far do not stand for the existent of such a pattern. The personality characteristics present in their results of their research are however to be found in other chronic or genetic disease. Previous research suggest that people with diabetes have higher levels of emotional disturbances especially depression and anxiety. It creates a “psychosomatic bubble”, in which this emotional disorders influence the treatment adherence and diabetes status and by that the early appearance of diabetes complications, and this determined higher levels of depression and anxiety. Adolescence is an existential crisis that structures the personality system. The need for independence and autonomy, for show off and social recognition interfere with the restrictive characters of diabetes, which increase adolescence emotional disturbances. Counseling and psychotherapy became a pillar in diabetes treatment, reducing the emotional disorders, forming of some cognitive structures, and coping at IDD diabetics.

METHOD

The research hypotheses and experimental design

1. The levels of anxiety and depression symptoms are higher at IDD adholescences compared to healthy ones
2. A specialized program reduces these levels of disturbances.
3. Reducing emotional biases improves the cognitive functioning.
4. The duration and diabetes –related complications are factors associated with significantly Increased risk of disturbance.

I had used an ABA experimental design to test the hypotheses:

- The initial faze (pretest) in which I evaluated the levels of anxiety and depression symptoms at healthy and IDD adolescents before they enroll in the program.
- The implementation of the program. The program consist in: education in necessary skills to cope with diabetes; metabolic improvement; psychological counseling; exercising; group sharing

- the retest faze (posttest) for reevaluate the levels of depression and anxiety at IDD diabetics adolescents

Both samples of adolescents had 41 subjects. The subjects characteristics are in table 1

Table 1 Samples characteristics

Caracteristicile esantioanelor	Adolescenti diabetici	Adolescenti sanatosi
Vârsta	15-18 ani	15-18 ani
sex	22 masculin	20 masculin
	19 feminin	21 feminin
Durata diabet		
< 1an	4	
5-10ani	16	
>10 ani	10	
Complicatii	11	
Come diabetice	15	
HBA1C*- status metabolic	9	
bun	6-7 6 sb	
satisfacator	7-9 22 sb	
dezechilibrat	>9 13 sb	

Tests and questionnaires used:

- STAY anxiety questionnaire had 2 scales of 21 questions each – STAYX1 the scale that evaluate anxiety as a transitory state and STAYX2 that evaluate the anxiety as a general disposition to evaluate and react at enviouement.
- Beck depression inventory describes the 21 symptoms for depression (low self esteem, culpability, weaknes,eating disorders,indecision, weight loss)
- IQ test MP Raven Standard and B53, that evaluate the general ability to cope with daily problems.

Results: For each subject from the 2 groups the pre&post program data were registrate. After that, a compression and correlation study was compute.

Tabel 2 Start index

V a r i a b i l a	M e d i a n a	M e d i a	D i s p e r s i a	A b . S t a n d .
S X 1 N	40	40,68	88,62	9,41
P R E X 1	48	48,75	70,63	8,4
P O S T X 1	37	38,68	92,58	9,62
S X 2 N	44	43,46	45	6,7
P R E X 2	52	52,26	53,85	7,33
P O S T X 2	43	41,87	86,65	9,3
S B N	8	7,29	10,81	3,28
P R E B	8	12,65	92,43	9,61
P O S T B	7	9,34	43,73	6,57
P R E Q I	43	43	11,5	10,55
P O S T Q I	51	49,82	46,54	6,82

Timișoara, 23-25 octombrie

Table 3 comparisons between means on IDD adolescents and healthy ones regarding anxiety, depression and IQ

Variabile	cote l z l	cote l t l	prag semnificatie
SX1N-PREX1	4,96		p<0,01
SX2N-PREX2	5,67		p<0,01
SBN-PREB	3,38		p<0,01
PREX1-POSTX1		7,1	p=0,p<0,01
PREX2-POSTX2		8,9	p=0,p<0,01
PREB-POSTB		5,09	p=0,p<0,01
PREQI-POSTQI	3,47		p<0,01
SX1N-POSTX1	0,97		p>0,05

Table 4 Correlations

		ANIDIAB	PREB	COME	COMPLIC	HBA1C	INTB	PREX1	PREX2	QI	SEX	
VĂRSTA												
PEARSON CORRELATION	ANIDIAB	1,000	.075	.442 **	.131	-.163	.321 *	.022	.065	.023	-.254	.166
	PREB	.075	1,000	-.050	.669**	-.019	-.049	.476**	.379*	.003	.017	.168
	COME	.442	-.050	1,000	-.007	-.248	.059	-.112	-.073	-.119	-.313	.278
	COMPLIC	.131	.669**	-.007	1,000	.136	.133	.238	.222	-.013	-.199	.058
	HBA1C	-.163	-.019	-.248	.136	1,000	-.344*	.110	-.005	.022	-.102	.185
	INTB	.321*	-.049	.059	.133	-.344*	1,000	-.112	.088	-.152	-.273	-.120
	PREX1	.022	.476*	-.112	.238	.110	-.112	1,000	.565**	-.169	.181	-.057
	PREX2	.065	.379*	-.073	.222	-.005	.088	.565**	1,000	-.240	.031	-.013
	QI	.023	.003	-.119	-.013	.022	-.152	-.169	-.240	1,000	-.149	.097
	SEX	-.254	.017	-.313	-.199	-.102	-.273	.181	.031	-.149	1,000	.208
VĂRSTA	.166	.168	.278	.058	.185	-.120	-.057	-.013	.097	-.208	1,000	
SIG.2-TAILED	ANIDIAB		.642	.004	.414	.309	.041	.893	.686	.889	.109	.300
	PREB	.642		.756	.000	.909	.760	.002	.015	.987	.915	.293
	COME	.004	.756		.966	.119	.715	.487	.650	.459	.046	.078
	COMPLIC	.414	.000	.966		.395	.407	.133	.164	.938	.213	.721
	HBA1C	.309	.909	.119	.395		.028	.495	.976	.890	.525	.248
	INTB	.041	.760	.715	.407	.028		.486	.582	.343	.084	.454
	PREX1	.893	.002	.487	.133	.495	.486		.000	.292	.256	.723
	PREX2	.686	.015	.650	.164	.976	.582	.000		.130	.847	.938
	QI	.889	.987	.459	.938	.890	.343	.292	.130		.352	.548
	SEX	.109	.915	.046	.213	.525	.084	.256	.847	.352		.191
VĂRSTA	.300	.293	.078	.721	.248	.454	.723	.938	.548	.191		

** correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed)

* correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed)

CONCLUSIONS

The results obtained after statistics analyze confirmed in general terms the hypotheses.

The interpretation of the results demonstrates that IDD adolescent's present higher level of anxiety and depression disturbances than the healthy ones. After the evaluation of Beck DI there have been observed suicidal tendencies (7 subjects point off the affirmation " I have suicidal thoughts...") These emotional disorders could be the results of maladaptive response to the diabetes. Treatment adherence can be increased by education (providing theoretical and practical information about diabetes, the medical skills request and self-blood glucose monitoring) and by psychotherapy and psychological counseling that induce

- Emotional balance and forming the cognitive strategies for assertiveness.

- The reestablishing of the emotional disturbances increased the cognitive functioning mostly
- Attention and work memory.

A major risk factor for depression symptomatology is diabetes associated with chronic complication. For this group sex is a risk factor for treatment adherence, boys are less compliant than girls are. Duration of diabetes had a negative influence on metabolic status and life quality.

ADVANTAGE AND LIMITS OF THE STUDY

Identifying this emotional disorders enable us to establish a direction in psychological intervention and to improve coping with diabetes. The groups were too small for generalized the results. The type of diabetes complication and the predisposition to depression and anxiety were not take in to account, I only exclude from the study subjects whit psychiatric diagnoses. Further research should test this program on IDD adolescents with poorest metabolic control.

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Bennet D,(1998),*Depression among Adolescents with cronic medical problems* ,Journal Pediatric Psychology
- JacobsonA.M.Rand,*Predictifying affective intervention*,Practical Diabetes nr.16/ 2000
- Lazarus R, *The nature of emotions*, Oxford University Press 1996
- Peyrot M, *Differential effects of diabetes educationon self regulation and life style behaviour*, Diabetes Care Mag vol 20 nr.4 1999
- Marin F,*Recuperarea în Diabetul Zaharat*, Editura Medicală Cluj 1989
- Mc.Gillan, *Diabetes Childhood and Adolescent*,Cambridge Univ.Press 1999

DEPRESIA CA REPREZENTARE SOCIALĂ

FILIMON Letiția

Universitatea din Oradea, Oradea, România

fililetitia@yahoo.com

Rezumat

Lucrarea își propune să evidențieze imaginea depresiei în cunoașterea comună specifică zonei nord-vestice a țării noastre. Pentru raportarea prototipurilor partajate de membrii grupurilor socio-culturale la conceptul științific, a fost necesară construirea unei noi scale. Ea transpune în limbaj comun, simptomele și cauzele tulburării depresive reflectate în cunoașterea științifică. Subiecții, persoane de vârstă adultă, au fost solicitați să coteze fiecare item în funcție de corespondența acestuia cu însușirea persoanei depresive și să ordoneze factorii etiologici după importanța acordată. Gruparea răspunsurilor după criteriul apartenenței socio-culturale a subiecților, a făcut posibilă identificarea unor elemente de reprezentare socială specifice genului, nivelului de instruire și religiei. Nu s-au evidențiat diferențe intergrupale semnificative la celelalte variabile. Investirea evenimentelor de viață cu rol cauzal de prim rang, conferă opțiunii o funcție protectoare a imaginii grupului și a imaginii de sine. Extinderea cercetărilor de acest gen și difuzarea cunoștințelor științifice spre populație, ar putea contribui la diminuarea stigmatului tulburării mentale.

Abstract

This paper has in view the presentation of the image of depression in the common knowledge specific to the north-western region of our country. In order to relate the prototypes shared by the members of the socio-cultural groups, it was necessary to build a new scale. It translates in common language the symptoms and the causes of the depressive disorder, as they appear in the scientific interpretation. The subjects, adult people, have been solicited to assess every item according to its correspondence to the features of the depressed person, and to order the aetiological factors according to their importance. The grouping of the answers taking into account the criterion of the subjects' socio-cultural belonging, has made possible the identification of some elements of social representation specific to gender, educational level, and religion. We have not witnessed significant intergroup differences for the other variables. The investing of life events with prime causative role, offers this option a protective function of the group image, and of the self-image. The extension of this type of research, and the transmission of the scientific knowledge to the population could contribute to the diminishing of the mental disorders stigma.

Creșterea frecvenței tulburării depresive și consecințele ei grave asupra individului și familiei, costurile socio-economice din ce în ce mai mari, (Lewinsohn et. al., 1998, Monroe et. al., 1999, Weissman et. al., 1999, Zuroff et. al., 1999), fac necesară intensificarea cercetării științifice și inițierea unor programe de ameliorare a sănătății. O problemă mai puțin abordată în literatura de specialitate, o constituie imaginea depresiei în conștiința comună sau ipostaza ei de reprezentare socială comună. În ultimele decenii, reprezentările sociale au devenit teme de interes științific și editorial, (Moscovici, 1984, Doise et.al., 1992, Abric, 1994, Neculau, 1997, Ronquette, Rateau, 1998), iar mai recent, investigația psihologică s-a oprit asupra reprezentării sociale a sănătății și a bolii (Flick, 1992). Studiul nostru se înscrie în această direcție, mai precis, își propune să identifice reprezentările sociale ale depresiei la nivelul cunoașterii comune. Cercetarea s-a desfășurat în spațiul socio-cultural din nord-vestul țării noastre, caracterizat printr-o diversitate etnică și religioasă mai accentuate decât alte regiuni ale României. Menționăm că intenția studiului este de a verifica rezultatele obținute într-o cercetare anterioară (Filimon, 2002).

Obiective

- 1) Elaborarea unei scale de evaluare a depresiei ca reprezentare socială;
- 2) Identificarea reprezentărilor sociale ale depresiei sub aspectul simptomatologiei și al etiologiei tulburării, în conștiința comună;
- 3) Raportarea reprezentărilor sociale comune la reprezentările sociale ale comunității științifice.

Ipoteze

- 1) Reprezentarea socială a tulburării depresive integrează elementele admise în grup, astfel încât, prototipul se îndepărtează de categoria științifică;
- 2) Explicarea cauzală a depresiei conține un mecanism cu rol protector și în consecință, atribuirile sunt prioritar, externe.

Metoda

Demersul nostru se ghidează după conceptograma din figura 1, sugerată de schema lui Flick (1992) privind sănătatea și boala în general. Se observă din schemă că reprezentările sociale ale sănătății mentale și ale tulburării depresive (2) se încadrează în categoria mai generală de percepție socială (1). În această categorie se includ teoriile, ideile, imaginile elaborate, difuzate și partajate de membrii societății. Reprezentările sociale ale depresiei și sănătății diferențiază în primul rând, profesioniștii (3b) de celelalte grupuri (3a). Ele stau la baza decodificării realității, determină selectivitatea percepției cotidiene a comportamentelor, explicarea acestora în interiorul teoriilor personale (4a) sau explicarea percepției profesionale (4b). Explicațiile constituie temeiul interacțiunii terapeutice (5) ale cărei elemente pot fi lamentații (6), încredere (7), reușită (8). Modelul reflectă astfel, funcțiile reprezentărilor sociale.

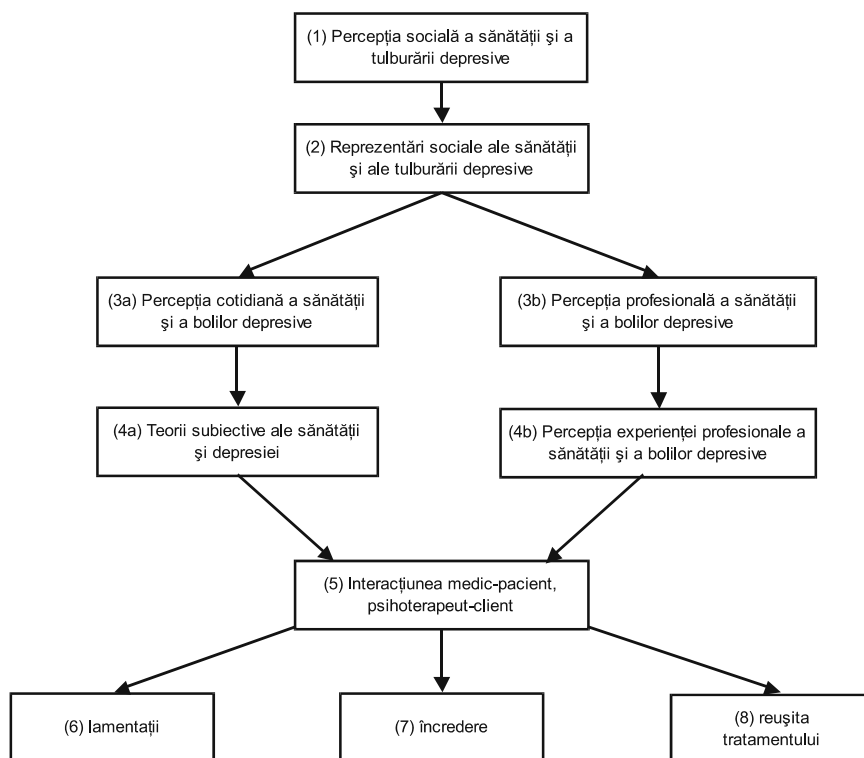

Figura 1 – Reprezentările sociale ale depresiei – relații conceptuale (adaptare după Flick, 1992)

Subiecți

Din eșantion fac parte 246 de persoane adulte din zona nord-vestică a României. Limitele de vârstă sunt 18-63 ani, iar media vârstei este de 36,85 ani. 64,96% din eșantion este reprezentat de persoane aparținând sexului feminin, iar 35,04% sunt persoane de sex masculin. În funcție de nivelul studiilor, subiecții se grupează astfel: un procent de 2,96% au studii elementare, 62,23% studii medii și 34,81% studii superioare. În funcție de apartenența etnică, rezultă următoarea structură: 85,40% sunt români, 13,14% maghiari, 0,73% germani, 0,73% alte naționalități. Subiecții de religie ortodoxă reprezintă 70,07% din total, romanii-catolici 10,22%, greco-catolicii 2,92%, reformații 5,84%, neoprotestanții 9,49%, alții 1,46%.

Instrumente

S-a administrat scala RSD (Reprezentarea Socială a Depresiei). Elaborarea sa a fost determinată de următoarele rațiuni:

- utilizarea unui criteriu comun de inventariere a simptomelor și cauzelor, obligatoriu în orice comparație;
- posibilitatea de a raporta elementele reprezentărilor sociale ale depresiei din conștiința obișnuită, la reprezentările sociale profesionale;
- accesibilitate și operativitate în aplicare și prelucrare.

Construirea scalei RSD a avut ca repere criteriile de diagnostic din DSM-IV (1994) și ICD-10 (1992) și lucrări actuale de metodologie a cercetării (Dana, 1995, Radu et. al. 1993, Anastasi, Urbina, 1997, Suzuki et.al. 1997, Albu, 1998, Sandoval, et.al. 1999). S-a alcătuit o listă de 18 simptome depresive exprimate în termeni simpli, uzuali. Numărul simptomelor RSD îl depășește pe cel din sistemele științifice de diagnostic, întrucât, din rațiuni de asigurare a înțelegerii de către toate categoriile de subiecți, unele criterii au fost divizate. De exemplu, criteriul A5 din DSM-IV referitor la schimbări în psihomotricitate apare în doi itemi, iar criteriului A3, tulburări de apetit și modificări ale greutatei corporale, îi corespund trei simptome RSD.

Pentru verificarea accesibilității au fost intervievați asupra semnificației expresiilor, 48 de subiecți cu vârsta cuprinsă între 18 și 62 ani ($m = 46,12$ ani) și nivel de pregătire mediu și elementar. S-au modificat în urma consultării, șase formulări.

Subiecților li se cere, în prima parte a probei, să acorde puncte sau note cuprinse între 1 și 10, după gradul de adecvare al caracteristicii la tulburarea depresivă. Analogia cu notele s-a făcut pentru facilitarea înțelegerii și creșterea operativității.

În partea a doua a scalei, se solicită ordonarea a cinci enunțuri referitoare la cauzele tulburării, în funcție de importanța acordată fiecărui factor causal. Ordonarea se face prin acordare de puncte, similare rangurilor. Enunțurile propuse reprezintă exprimările uzuale ale modelelor teoretice explicative cu privire la tulburarea depresivă (Honig, Van Praag, 1997, Joiner, Coyne, 1999).

Lista cu simptome și lista cu factorii etiologici au fost analizate de cinci specialiști, cercetători și practicieni. Ei și-au exprimat acordul asupra corespondenței dintre conținutul scalei RSD și sistemele științifice care le ghidează activitatea.

Procedura

Administrarea probei s-a realizat de către operatori – studenți de la Universitatea din Oradea. Li s-a cerut să aplice scala unor persoane de vârstă adultă (exceptând persoanele cu pregătire medicală sau psihologică), dispuse să ajute la efectuarea unei cercetări privind depresia, fără a fi recompensate. Operatorii au descris cerințele și au dat indicații privind locul răspunsurilor. Durata completării a fost de 10-15 minute. S-au distribuit 1.600 de formulare, din care s-au recuperat 1235 completate integral. Din acestea au fost extrase prin metoda loteriei simple, 246 de cazuri.

În procesul aplicării s-a constatat că termenul depresie nu este cunoscut de către toți subiecții, iar operatorii au renunțat la solicitarea acestora de a completa scala RSD. Au fost persoane care și-au manifestat acordul, dar nu au mai completat formularul. Unii s-au justificat prin lipsa de timp, de răbdare sau de interes.

Rezultate și concluzii

Răspunsurile subiecților sunt sintetizate în funcție de valorile medii acordate fiecărui simptom. Ele sunt grupate pe baza caracteristicilor socio-demografice și culturale. Scopul acestei operații este descoperirea unor elemente comune în teoriile subiective, partajate în interiorul grupurilor, pe baza cărora s-ar putea reconstitui reprezentările sociale ale depresiei. La prelucrarea datelor s-a utilizat programul SPSS 8.0

Cele mai ridicate valori medii se înregistrează la simptomele somatice ale depresiei, în întregul eșantion. Agitația psihomotorie, disfuncțiile somatice, cogniția negativă a viitorului și pierderea speranței reprezintă simptomele comune acceptate în toate grupurile înaintea

Timișoara, 23-25 octombrie

simptomelor poartă care definesc depresia ca și concept științific. Cotele scăzute din scala RSD pentru ideea suicidală, nevoia de pedeapsă și imaginea negativă a propriei persoane, diferențiază reprezentarea socială a eșantionului nostru de teoriile cognitive comportamentale care consideră simptomele ca esențiale pentru tulburarea depresivă. Din aceste evaluări s-ar putea contura o identitate comună a eșantionului. Ipoteza elementelor admise de grup ar putea să se confirme.

Gruparea subiecților în funcție de gen permite o primă diferențiere a reprezentărilor sociale ale depresiei. Evaluările bărbaților sunt mai rezervate și se înscriu într-un registru mai îngust comparativ cu ale femeilor. Există diferențieri semnificative în ceea ce privește elementele centrale ale reprezentărilor. Tabelul 1 reflectă diferențele mediilor la variabila gen. Diferențele se grupează în jurul cogniției negative asupra propriei persoane și a acceptării disfuncționalităților ocupaționale. Inexistența diferențelor semnificative în evaluarea simptomelor somatice poate fi asociată prezenței unui nucleu comun al tulburării, acceptat cu mai multă indulgență în raport cu simptomele psihice.

Tabelul 1. Diferențe ale mediilor între bărbați și femei

	Testul <i>t</i> pentru egalitatea mediilor			
	Coefficientul <i>t</i>	Grade de libertate	Semnificația	Diferența mediilor
Oboseală	-2.348*	244	.020	-1.19
Agitație psihomotorie	-2.458*	244	.015	-1.18
Diminuarea activității	-2.219*	244	.028	-1.06
Concentrare scăzută	-2.071*	244	.040	-1.02
Preocupări morbide	-2.038*	244	.044	-1.28
Pierderea stimei	-2.697**	244	.008	-1.54

* Diferențe semnificative la pragul de semnificație $p < 0.05$

** Diferențe semnificative la pragul de semnificație $p < 0.01$

Cele mai semnificative diferențe la variabila nivel de instruire sunt prezentate în tabelele 2 și 3. Se constată că distanțarea de conceptul științific se diminuează pe măsura creșterii nivelului de pregătire. În afara simptomelor comune, agitație psihomotorie și disforie, există unele caracteristici care dau identitate grupului de subiecți cu studii superioare: valoare personală, stimă de sine, concentrare spre activitate.

Tabelul 2. Diferențe ale mediilor între subiecții cu studii elementare și subiecții cu studii medii

	Testul <i>t</i> pentru egalitatea mediilor			
	Coefficientul <i>t</i>	Grade de libertate	Semnificația	Diferența mediilor
Disforie	-8.910**	155	.000	-5.18
Insomnie	-5.385**	155	.003	-3.87
Hipersomnie	2.937*	155	.044	2.96

* Diferențe semnificative la pragul de semnificație $p < 0.05$

** Diferențe semnificative la pragul de semnificație $p < 0.01$

Tabelul 3. Diferențe ale mediilor între subiecții cu studii elementare și subiecții cu studii superioare

	Testul <i>t</i> pentru egalitatea mediilor			
	Coefficientul <i>t</i>	Grade de libertate	Semnificația	Diferența mediilor
Disforie	-4.347**	88	.000	-5.95
Insomnie	-2.344*	88	.023	-3.72
Hipersomnie	2.341*	88	.023	3.26

* Diferențe semnificative la pragul de semnificație $p < 0.05$

** Diferențe semnificative la pragul de semnificație $p < 0.01$

Semnele prin care persoanele cu studii superioare se prezintă în câmpul social ca grup, apar inevitabil în comparația socială, contribuie la menținerea identității și la devalorizarea celorlalte grupuri.

Gruparea subiecților în funcție de apartenența religioasă, religii tradiționale și neoprotestante, a generat diferențe semnificative numai la itemii ce vizează cogniția: preocupări morbide, diminuarea activității intelectuale, pierderea stimei, ideatie suicidală (tabelul 4).

Tabel 4 – Diferențe ale mediilor în funcție de apartenența religioasă

	Testul <i>t</i> pentru egalitatea mediilor			
	Coefficientul <i>t</i>	Grade de libertate	Semnificația	Diferența mediilor
Preocupări morbide	-2.389*	244	.018	-2.44
Diminuarea activității intelectuale	-2.775**	244	.006	-2.37
Pierderea stimei	-2.601*	244	.018	-1.86
Ideatie suicidală	-2.284*	244	.036	-1.81

* Diferențe semnificative la pragul de semnificație $p < 0.05$

** Diferențe semnificative la pragul de semnificație $p < 0.01$

Precizăm că la ceilalți indicatori: vârstă, situație materială, apartenență etnică nu au existat diferențe semnificative între grupuri.

Ierarhizarea factorilor cauzali, prioritatea acordată cauzelor externe (evenimente de viață) poate fi interpretată ca având rol protector al identității grupului, similar concluziilor formulate de Jodelet (1989, 1992). Se confirmă astfel, ipoteza mecanismului protector.

Se poate afirma, pe baza rezultatelor cercetării descriptive că reprezentările sociale ale depresiei din conștiința comună se distanțează de conceptele științifice ale tulburării depresive, pe măsură ce accesul la cultură, la știință, în special sau la educație, indiferent că este formală sau non-formală, se diminuează.

Interesante din perspectiva psihologiei sociale și a celei interculturale, ar fi studiile ce urmează să relaționeze prejudecățile cu manifestările comportamentale patologice sau cu reprezentările sociale ale tulburării mentale nu numai din conștiința comună, ci și din perspectiva specialiștilor.

Ar fi necesară o mai largă difuzare spre populație a cunoștințelor științifice medicale și psihologice (o posibilă publicare a unor lucrări de ghidare primară pentru identificarea tulburărilor depresive, a tulburărilor mentale în general). Pe această cale s-ar putea construi reprezentări sociale mai apropiate de cele vehiculate în știință și mai ales, ar crește gradul de încredere acordat specialiștilor, implicit eficiența intervenției terapeutice.

Prin programe de durată, cu vocație modelatoare, ar fi posibilă în timp, modificarea percepției sociale asupra tulburărilor mentale, a depresiei în cazul nostru, pentru a se depăși ipostaza stigmatului și a fi percepute asemenea bolilor somatice.

DEPRESSION AS A SOCIAL REPRESENTATION

The increasing occurrence of depressive disorders, and its severe consequences over the individual and the family, the higher and higher socio-economical costs, (Lewinsohn et. al., 1998, Monroe et. al., 1999, Weissman et. al., 1999, Zuroff et. al., 1999), make necessary the intensification of the scientific research and the initiating of some programmes of health improvement. A less dealt upon problem is the image of the depression in the common conscience or the depression in its manifestation of common social representation. In the last decades, the social representation have become the subject matter of scientific and editorial interest, (Moscovici, 1984, Doise et.al., 1992, Abric, 1994, Neculau, 1997, Ronquette, Rateau, 1998), and more recently, the psychological investigation is focused upon the social representation of health or illness. (Flick, 1992). Our research follows this direction, and, more precisely, intends to identify the social representation of the depression at the level of common knowledge. The research has been developed within the socio-cultural environment of the north-western part of our country, characterized by a more accentuated ethnic and religious diversity. We would like to mention that the aim of the study is to verify the results obtained in previous research (Filimon, 2002).

Objectives

- 1) To elaborate a new scale for assessment of depression as a social representation;
- 2) To identify the social representations of the depression specific to the ordinary social cognition, from the point of view of the symptomatology and of the aetiology of the disorder;
- 3) To establish the relationship between the social representations in the common conscience and the social representations of the scientific community.

Hypothesis

- 1) The social representation of the depressive disorder includes group admitted elements, so that the prototype gets estranged from the scientific category;
- 2) The causal explanation of the depression comprises a protective mechanism and, thus, the assignments are mainly external.

Method

We have based our endeavour on the conceptual diagram in figure 1, suggested by Flick's scheme (1992), regarding the state of illness and health in general. We can notice that the social representations of the mental health and of the depressive disorders (2) can be included in the larger category of social perception (1). This category includes the theories, the ideas, and the images elaborated, transmitted and shared by the community members. The social representations of the depression and of the state of health differentiate primarily the specialists (3b) from the other groups (3a). They determine the decoding of the reality, and the selection of the every day perception of the manifestations, their interpretation inside the personal theories (4a) or the explanation of professional perception (4b). The explanations constitute the base of the therapeutic interaction (5) whose elements can be lamentation (6), trust (7), and success (8). The model reflects, thus, the functions of the social representations.

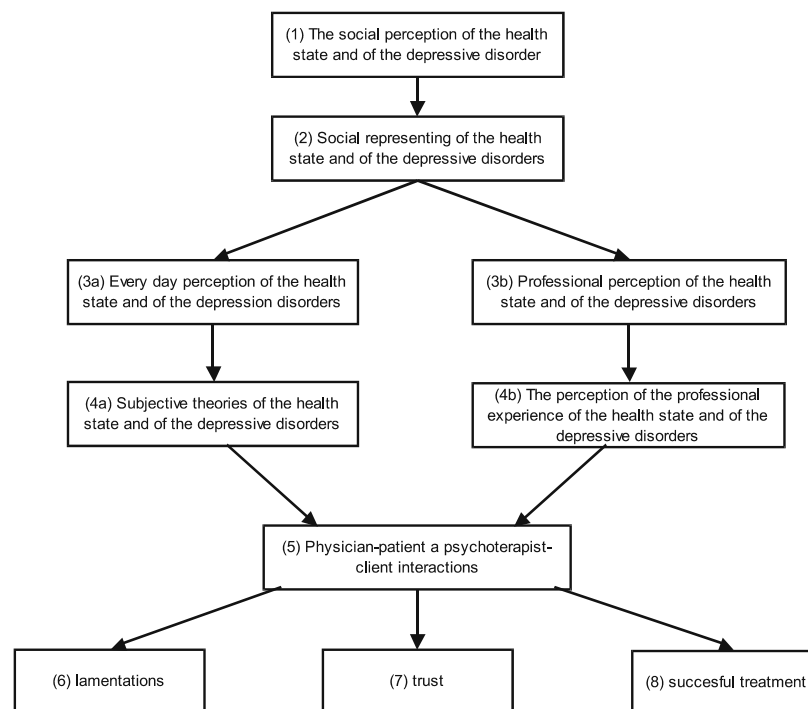

Figure 1 – Social representations of the depression – conceptual relations (by Flick)

Subjects

The sample comprises 246 adult persons from the north-western part of Romania. The age limits are 18-63, and the age average is of 36.85. 64.96% of the sample is represented by female subjects, while 35.04% of the sample is male subjects. According to their educational level the subjects can be grouped in the following way: 2.96% - elementary level, 62.23% secondary level education, and 34.81% - academic education. According to the ethnic background we have the following structure: 85.40% are Romanian, 13.14% are Hungarian, 0.73% are German and 0.73% are of other nationalities. The Orthodox subjects represent 70.07% of the whole group, the Roman-Catholic 10.22%, the Greek-Catholic 2.92%, the Protestants 5.84%, the Neo-Protestants 9.49% and the other 1.46%.

Instruments

We have administered the Social Representation of the Depression scale, (SRD). Its elaboration was determined by the following:

- the use of a common criterion for the symptom and cause inventory, necessary in any comparison;
- the possibility of relating the elements of the social representations of the depression from the common conscience to the professional social representations;
- accessibility and promptness in administration and elaboration.

The building of the SRD scale has had as main guide the diagnosis criteria of the DSM-IV (1994) and of the ICD-10 (1992), and the contemporary papers about the methodology of the research (Dana, 1995, Radu et. al. 1993, Anastasi, Urbina, 1997, Suzuki et. al., 1997, Albu, 1998, Sandoval, et. al., 1999). We have made up a list of 18 depressive symptoms presented in every day, common words. The number of the SRD symptoms is greater than that in the scientific diagnosis systems, because, issue criteria have been divided in order to assure a complete understanding of the terms by the whole category of subjects. For instance the criterion A5 of the DSM-IV regarding the changes in psychomotor can be found under two items, and the criterion A3, appetite disorders and alternations in body weight, has three corresponding symptoms in the SRD.

To accessibility, 48 subjects between the ages of 18 and 62 ($m = 46.12$ years old) and of medium and elementary educational levels have been interviewed about the meaning of the terms. We have changed six formulations following this checking.

The subjects are asked in the first part of the scale, to assess their evaluations using grades between 1 and 10, according to the degree of suitability of the characteristic to the depressive disorder. The analogy using grades has been established in order to facilitate understanding and efficiency.

In the second part of the scale, they are asked to order five statements regarding the causes of the disorder, depending on the importance of each causal factor. The ordering is achieved by granting grades to the similar ranks. The proposed statements represent the every day expressions of the theoretic explanatory models regarding the depressive disorder (Honig, Van Praag, 1997, Joiner, Coyne, 1999).

Procedure

The operators who have administered the scale, were students at the University of Oradea. They were asked to administer the scale to adult persons (except those working in the medical field or psychologists) willing to help us in our research on depression, without asking for any recompense. The operators have clarified the requests in the forms and they have given recommendations about where to write the answer. The duration for the completion was of 10-15 minutes. We have administered 1 600 lists of which we recuperated 1235 completely filled in. Of these we have extracted through the simple lottery method, 246.

During the administering of the scale, we have noticed that the term of depression is not familiar to all the subjects, and the operators gave up when asked to fill in the SRD scale. There have been cases of persons agreeing to fill in the list, but later gave up. Some of them motivated this by lack of time, of patience, or of interest.

The list of symptoms and the list with aetiological factors have been analysed by five specialists, researchers and clinicians. They have reached a common point of view relating the correspondence between the context of SRD scale and the scientific systems which guide both research and the practice.

Results and conclusions

The subjects' answers are synthesized according to the medium values given to each symptom. They are grouped on the socio-demographic and cultural characteristics. The aim of this operation is to detect some common elements in the subjective theories shared inside the group, which we could use to reconstruct the social representations of the depression. We have used the SPSS 8.0 program for the processing of the data.

The highest medium values of whole sample are recorded for the somatic symptoms of depression. The psychomotoric agitation, the somatic dysfunctions, the negative cognition of the future and the lack of hope are common symptoms accepted in all groups, before the gate symptoms which define the depression as a scientific concept. The reduced medium values assigned in the SRD scale to the suicidal idea, to the punishment need or to the negative image over one's own person, differentiate social representation of our sample from the behavioural cognitive theories which consider these symptoms to be representative for the depressive disorders. Through these evaluations, a common identify of the whole sample could be outlined. The hypothesis of the group's admitted elements could be thus, confirmed.

The grouping of the subjects according to gender leads to a primary differentiation of the social representations of the depression. The men's evaluations are more reserved and rank in a narrower register as compared to the women's evaluations. There are significant differences regarding the central elements of the representations. The table 1 reflects the means differences for the variable. The differences appear around the negative self-cognition and the awareness of occupational dysfunctions. The fact that there aren't significant differences in the somatic symptom evaluation, can be associated with the existence of a common nucleus of the disorder, more indulgently accepted than the psychic symptoms.

Table 1 – Differences of the means between men and women

	<i>t</i> test for equality means			
	<i>t</i> coefficient	Degree of freedom	Significance	Differences of means
Tiredness	-2.348*	244	.020	-1.19
Psychomotor	-2.458*	244	.015	-1.18
Activity diminish	-2.219*	244	.028	-1.06
Low concentration	-2.071*	244	.040	-1.02
Morbid preoccupation	-2.038*	244	.044	-1.28
Loss of self-esteem	-2.697**	244	.008	-1.54

* Differences are significance at the 0.05 level (2-tailed).

** Differences are significance at the 0.01 level (2-tailed).

The most significant differences at the educational level variable are presented in tables 2 and 3. We can observe that the difference from the scientific concept diminished as the educational level increased. Besides the common symptoms, the psychomotor agitation, there are some characteristics, which give identity to the group of subjects with academic education: personal worth, self-esteem, and concentration towards activity.

Table 2 – Differences of the means between elementary level education subjects and medium education subjects

	<i>t</i> test for equality means			
	<i>t</i> coefficient	Degree of freedom	Significance	Differences of means
Dysphoria	-8.910**	155	.000	-5.18
Insomnia	-5.385**	155	.003	-3.87
Hypersomnia	2.937*	155	.044	2.96

* Differences are significance at the 0.05 level (2-tailed).

** Differences are significance at the 0.01 level (2-tailed).

The signs manifested by the academic education subjects in the social group are inevitably visible and contribute to the maintaining of the identity and to the devaluation of the other groups.

Table 3 – Differences of the means between elementary level education subjects and academic education subjects

	<i>t</i> test for equality means			
	<i>t</i> coefficient	Degree of freedom	Significance	Differences of means
Dysphoria	-4.347**	88	.000	-5.95
Insomnia	-2.344*	88	.023	-3.72
Hypersomnia	2.341*	88	.023	3.26

* Differences are significance at the 0.05 level (2-tailed).

** Differences are significance at the 0.01 level (2-tailed).

The grouping of the subjects on religion, traditional and neo-protestants, has generated significant differences only for the cognitive items, morbid preoccupations diminishing of the intellectual activity, losing self-esteem, suicidal idea (table 4).

Table 4 – Differences of the means between traditional churches and neo-protestants

	<i>t</i> test for equality means			
	<i>t</i> coefficient	Degree of freedom	Significance	Differences of means
Morbid preoccupations	-2.389*	244	.018	-2.44
Diminishing of the intellectual activity	-2.775**	244	.006	-2.37
Loss of self-esteem	-2.601*	244	.018	-1.86
Suicidal idea	-2.284*	244	.036	-1.81

* Differences are significance at the 0.05 level (2-tailed).

** Differences are significance at the 0.01 level (2-tailed).

We want to point out that for the indicators: age, material position, ethnic background we have not observed significant differences between the groups.

The hierarchy of the causal factors, the priority granted to external causes (life events) could be interpreted as a protective role for the group identity, like Jodelet's conclusion (1989, 1992). The hypothesis of the protective mechanism, is thus confirmed.

We can assert, on the result of the descriptive research, that the social representations of the depression in the common conscience differs from the scientific concepts of the depressive disorders, as the access to culture, to science, especially or to education, whether found a informal, is diminished.

We consider as necessary a wider spreading of the scientific medical and psychological knowledge (maybe the publication of some primary guidance works for the identification of the depressive manifestations, of the nervous diseases in general). We could, thus, build social representations closer to those presented in scientific works and, especially, the degree of trust invested in specialists could increase and the efficiency of the therapeutic intervention implicitly.

Interesting, from the perspective of the social psychology or of the intercultural one would be the studies which are to relate the prejudices with the pathological behavioural manifestation or with the social representations of the nervous diseases not only from the common consciences but from the specialists perspective as well.

Through long-termed programmes with modelling intent, we think that a modification in time of the social perception of the nervous diseases, of the depression in our case, could be possible, so that the stage of stigma should be surpassed and such somatic diseases be traced.

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Abric J.C., (ed.), (1994), *Pratiques sociales et représentations*, Paris, PUF;
- Albu M., (1998), *Construirea și utilizarea testelor psihologice*, Cluj-Napoca, Ed. Clusium;
- American Psychiatric Association, (1994), *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, (4th ed. rev.) Washington D.C., American Psychiatric Association;
- Anastasi A., Urbina S., (1997), *Psychological Testing*, Upper Sadle River, N.J., Prentice Hall;
- Dana R.H., (1993), *Multicultural assessment perspectives for professional psychology*, Needham Heights, MA, Allyn & Bacon;
- Doise W., Clemence A., Lorenzi-Cioldi F., (1992), *Représentations sociales et analysez des données*, Grenoble, PUG;
- Filimon L., (2002), *Experiența depresivă: perspective socio-culturale*, Cluj – Napoca, Ed. Dacia;
- Flick U., (1992), La perception quotidienne de la santé et de la maladie. Aperçu generale et introduction in U. Flick, (sous direction), *La perception quotidienne de la santé et de la maladie. Théories subjectives et représentations sociales*, Paris, L'Hartman; 11-39;

Timișoara, 23-25 octombrie

- Honig A., Van Praag H.M., (Eds), (1997), *Depression: Neurobiological, Psychopathological and Therapeutic Advances*, Chichester, Wiley;
- Jodelet D., (1989), *Folies et représentations sociales*, Paris, PUF;
- Jodelet D., (1992), Les représentations sociales de la maladie mentale dans un milieu rural français: genèse, structure fonctions, in Flick U., (sous direction), *La perception quotidienne de la santé et de la maladie. Théories subjectives et représentations sociales*, Paris, L'Hartman, 321-346;
- Joiner T.E., Coyne J.C., (eds.), (1999), *The Interactional Nature of Depression: Advances in Interpersonal Approaches*, Washington D.C., American Psychological Association;
- Lewinsohn P.M., Rohde P., Seeley J.R., (1998), Major depressive disorder in older adolescents: prevalence, risk factors, and clinical implications, in *Clinical Psychology Review*, **18** (7), pp. 765-94;
- Monroe S.M., Rohde P., Seeley J.R., (1999), Life events and depression in adolescence: relationship loss as a prospective risk factor for first onset of major depressive disorder, in *Journal of Abnormal Psychology*, **108** (4), pp. 606-14;
- Moscovici S., (Ed), (1984), *Psychologie sociale*, Paris, PUF;
- Neculau A., (coord), (1997), *Psihologia câmpului social: Reprezentările sociale, Ed a ÎI-a*, Iași, Ed. Polirom;
- Radu I., Miclea M., Albu M., Moldovan O., Nemes S., Szamoskozy S., (1993), *Metodologie psihologică și analiza datelor*, Ed. Sincron, Cluj Napoca;
- Rouquette M. L., Rateau P., (1998), *Introduction a l'étude des représentations*, Paris, PUF;
- Sandoval J., Frisby C.L., Geisinger K.F., Scheuneman J.D., Grenier J.R. (eds.), (1999), *Test Interpretation and Diversity Achieving Equity in Assessment*, Washington D.C., American Psychological Association;
- Suzuki L.A., Meller P.J., Ponterotto J.G., (eds.), (1996), *Handbook of multicultural assessment: Clinical, psychological and educational applications*, San Francisco, Jossey-Bass;
- Weissman M.M., Wolk S., Goldstein R.B., (1999), Depressed adolescents grown up in *Journal of the American Medical Association*, **281**, 1701-13;
- World Health Organization, (1992), *The ICD-10 Classification of Mental and Behavioral Disorders: Clinical Description and diagnostic Guidelines*, Geneva;
- Zuroff D.C., Blatt S.J., Sanislow III C.A., Bondi C.M., (1999), Vulnerability to Depression Reexamining State Dependence and Relative Stability, in *Journal of Abnormal Psychology*, (108), **1**, 76-109.

Timișoara, 23-25 octombrie

EVALUAREA COMPETENȚELOR CADRELOR DIDACTICE

FILIMON Letiția, BRIHAN Angelica, FILIMON Ioana, ROMÂNIA
Universitatea din Oradea

fililetitia@yahoo.com

Rezumat

Abordarea temei pornește de la aserțiunea conform căreia influențele școlii sunt corelate cu percepția competențelor cadrelor didactice.

În prima etapă a studiului au fost analizate și transpuse în termeni operaționali, standardele profesionale publicate în documentele MECT. Subiecții au fost solicitați să acorde fiecărei categorii comportamentale o cotă în funcție de corespondența cu activitatea reală a profesorului. Eșantioanele sunt formate din: elevi ai claselor terminale de liceu, profesorii lor, personalul din conducerea școlii.

Fiecare eșantion, pe baza aceleiași liste, realizează o evaluare a competențelor profesorilor care lucrează cu aceleași clase timp de cel puțin un an școlar. Etapa extensivă a studiului este urmată de selectarea evaluărilor de la polul negativ, analiza lor prin interviuri nonformale și conturarea prototipului „profesorului problemă”.

Rezultatele de care dispunem sugerează:

caracterul negativ al evaluărilor efectuate de elevi în zona competențelor psiho-pedagogice, relaționale și morale;

cota de pozitivitate în evaluarea efectuată de conducerea școlii;

concordanța redusă între evaluatori.

Contestată în grupul țintă, evaluarea profesorilor de către elevi poate stimula profesionalizarea activității didactice.

Abstract

The approach of the topic is based on the assertion that the school's influences are related to the perception of the teacher's competencies.

In the first part of the study the professional standards published by MECT documents were analysed and translated into operational terms. The subjects were asked to give each behavioural category a grade based on the correspondence with the teacher's real activity. The samples include: students in their last years of high-school, their teachers, the headmasters.

Each sample evaluates teacher's competencies who are working with the same classes, during at least one school year, based on the same list. After the extensive stage of the study we have selected the negative evaluations. Then we have analysed them through informal surveys and we've outlined the prototype of the “problem-teacher”.

Our results suggest:

the negative assessment of students' evaluations for psycho-pedagogical, relational and moral competencies;

positive assessment of headmasters' evaluation;

the low concordance between evaluators.

Even if the teachers' assessment from the students' perspective is disputed in the target group, it stimulates the didactic activity in its way to profession.

1. INTRODUCERE

Sistemul educațional din țară noastră, în efortul de adaptare la dezideratele europene a experimentat câteva formule de înnoire. Evaluarea elevilor reprezintă una din preocupările esențiale ale procesului de schimbare, în timp ce evaluarea profesorilor ca și formarea lor inițială sau continuă, conservă strategii și funcții tradiționale.

O direcție puțin explorată în învățământul românesc o constituie evaluarea profesorului de către elev sau student. Profesorii sau conducerile școlilor aplică în clasele de elevi sau în grupele de studenți diferite chestionare pentru a obține un feed-back generalizat, pentru a-și confirma expectanțele sau pentru completarea bazei de date. Răspunsurile formale, rezervate sau aglomerate în zona cotelor superioare, exprimă nu numai teama firească de consecințe, ci mai degrabă scepticismul privind ameliorarea activității cadrului didactic. Elevii și studenții au învățat că opinia lor nu este un factor de drept în schimbarea calității serviciilor prestate de profesor.

În comparație cu alte valori prezentate ca ofertă pe piața educațională, serviciile profesorilor nu pot fi evaluate formal de clienți. Normativitatea învățământului îi constrânge pe aceștia să primească ceea ce li se predă (conținutul disciplinei), în formula și ambalajul aflate în totalitate la dispoziția furnizorului. Mai mult, cadrul didactic este cel care stabilește în ce măsură i-a fost asimilată oferta și decide asupra cantității și a ritmului următoarelor distribuiri, asimilări etc. Decizia sa este esențială pentru înaintarea clientului în sistem, pentru dobândirea diplomelor și certificatelor. Implicarea nesemnificativă a beneficiarului în validarea serviciilor didactice pare nefirească într-o societate care aspiră la statutul de piață liberă. Disproporția puterii, caracterul nonconcurențial al ofertei didactice se reflectă în calitatea redusă a prestației profesorilor, în eficiența scăzută a influenței educative a școlii.

Chiar dacă influența educativă, asemenea altor influențe sociale este multicondiționată, rolul profesorului constituie unul din factorii decisivi. Acțiunea lui poate avea valențe permissive, stimulative, dar poate fi și perturbatoare, uneori, obstructivă. Conduita profesorului reprezintă unul din cei mai importanți catalizatori ai învățării continue, ai modelării personalității elevilor în eforturile de adaptare la schimbările impuse de societatea cunoașterii. Nu de puține ori comportamentul profesorului devine etalonul la care se raportează generațiile de discipoli în strădania de a se apropia, de a se identifica sau de a nu dezamăgi. De prea multe ori însă, conduita didactică percepută ca expresie a puterii desconsiderării sau a ostilității, trezește în beneficiarul său reacții de apărare, de ezitare sau de abandon. Continuând tradiții educative de familie, profesorul stabilizează neajutorarea învățată (Filimon, 2001).

În acest context, ne permitem să afirmăm că investirea elevilor și studenților cu dreptul de a evalua serviciile profesorilor ar avea efecte pozitive asupra activității didactice. Pentru a deveni funcțional, dreptul trebuie însoțit de construirea structurilor formale de exercitare și de valorificarea rezultatelor evaluării în deciziile de promovare a profesorilor. Credem că dreptul beneficiarului de a se pronunța asupra serviciului oferit, de a-l accepta sau de a-l negocia, ori de a-l refuza pe baza unor criterii demonstrabile, ar avea consecințe stimulative asupra optimizării prestației. Exercițarea dreptului ar duce la discreditarea sau eliminarea ofertanților de modele non sau antieducaționale.

2. OBIECTIVELE CERCETĂRII

Studiul nostru își propune să evidențieze evaluările profesorilor, din perspectiva tradițională (evaluarea conducerii școlii și autoevaluarea) și din perspectiva elevilor. Elevii ca și evaluatorii de drept formulează judecăți de valoare, asupra profesorilor cu caracter global, nediferențiat. Multe sunt expresii ale trăirilor emoționale cotidiene. Lipsite de criterii operaționale, de repere comportamentale, judecățile reprezintă euristici cognitive sau procesări rapide și prescurtate de informație, cu lacune și erori specifice.

Noi prezentăm ca alternativă o listă comună de conduite observabile și autoobservabile care să facă posibilă evaluarea diferențiată a profesorilor, pe categorii de acțiuni. Existența criteriilor unice dă posibilitatea comparării evaluărilor, a argumentării, a comunicării pertinente a rezultatelor și a înregistrării ulterioare a efectelor.

Intenționăm deci, să urmărim impactul cunoașterii de către profesori a rezultatului evaluării elevilor. Efectele cunoașterii evaluării conduitei didactice vor deveni obiectul unor cotări ulterioare.

3. IPOTEZE

1. Evaluarea de către elevi a competențelor profesorilor este mai critică decât evaluările tradiționale, iar autoevaluarea este mai indulgentă decât evaluarea realizată de persoanele cu statut superior.
2. Elevii evaluează competențele relaționale ale profesorilor cu cele mai reduse cote.
3. Cunoașterea de către profesori a rezultatelor evaluărilor elevilor, ameliorează interacțiunile profesor-elev.

4. METODOLOGIA

Studiul s-a desfășurat în baza metodologiei actuale a cercetării psihologice (Aiken, 1994, Albu, 1998, Anastasi, Urbina, 1997, Sandoval et al., 1999)

Timișoara, 23-25 octombrie

Cercetarea noastră este direcționată de constructul numit competență profesională. Aceasta vizează capacitatea de a utiliza, de a aplica, de a asocia, de a transfera cunoștințe și abilități. Competența didactică înseamnă capacitatea de a opera cu achiziții teoretice, de valorificare a deprinderilor și abilităților în diferite medii și contexte educaționale. Nivelul competenței didactice se reflectă în înfăptuirea activităților și în gradul de adecvare la standardul profesional. Competența didactică se desfășoară în următoarele planuri: a) interacțiuni cu elevii; b) relații intercolegiale, interacțiuni cu personalul nedidactic, relații cu familia și comunitatea; c) curriculum; d) evaluare; e) modelarea personalității și a comportamentului elevilor.

Competența didactică nu este o calitate absolută, ci o rezultată a conduitei cadrului didactic în interacțiune cu ceilalți actori educaționali. Ea nu influențează direct, prin sine, ci prin modul în care se prezintă în structurile perceptivă ale profesorului însuși, ale superiorilor și ale beneficiarilor.

Percepția marcată de atribuiri, de distorsiuni și erori se exprimă în manifestările comportamentale.

Pentru verificarea ipotezelor s-a pornit de la publicațiile MECT (2002, 2003) referitoare la competențele și la standardele profesionale pentru profesia didactică. Componentele fiecărui domeniu de competențe au fost operaționalizate, constituindu-se într-o listă de 114 itemi. S-a presupus că fiecare vizează o conduită observabilă, relevantă pentru constructul propus.

Într-un studiu pilot realizat pe un eșantion de 84 de subiecți, studenți în anul IV care au participat la formarea inițială pentru cariera didactică s-a realizat analiza și cotearea itemilor. Studenții au cotate conduita aceluiași profesor, acordând valori cuprinse între 1 și 10. Valorile mai ridicate semnifică corespondența mai înaltă dintre conținutul itemului și comportamentul profesorului. Valorile mai mici se acordă în cazul unei corespondențe reduse. Din banca de itemi au fost eliminați cei cu sens asemănător, cei care s-au dovedit irelevanți din perspectiva constructului sau itemii care nu conțin conduite observabile. Au rămas 36 de itemi reflectând cele cinci domenii de competențe. Itemii au fost dispuși aleator.

Subiecții

Pentru verificarea ipotezelor s-au folosit trei eșantioane. Primul s-a alcătuit din elevi ai claselor terminale de liceu, profilul matematică informatică, și a cuprins 168 subiecți, 97 băieți, 71 fete. Al doilea eșantion format din cinci subiecți reprezintă echipa de conducere. Cel de al treilea este alcătuit din profesorii care predau la clasele terminale ($N = 6$). Eșantioanele aparțin unui colegiu din municipiul Oradea, județul Bihor.

Procedura

Elevii din clasele terminale de liceu au fost invitați să participe la o cercetare cu tema „Evaluarea competențelor profesorilor”, în condiții de anonim. Fiecare elev a primit un număr de liste egal cu numărul profesorilor de la clasă. În protocol se solicită evaluarea profesorului cu specificarea disciplinei pe care acesta o predă, fără înregistrarea numărului. Elevii au completat fiecare listă utilizând cote cuprinse între 1 și 10 în funcție de gradul de adecvare a activității profesorului la conținutul itemului. Instrucțiunile de completare sunt precizate pe listă. Evaluarea a fost realizată în cabinetul de informatică al școlii unde fiecare elev lucrează într-un spațiu delimitat. Ordinea evaluărilor profesorilor a fost stabilită de fiecare elev, nu a fost impusă nici sugerată. Completarea protocoalelor s-a efectuat în colectiv.

Conducerea școlii formată din director, doi directori adjuncți, șefii de arii curriculare, șefii de catedră au fost solicitați să evalueze profesorii care lucrează la clasele terminale. Evaluarea s-a făcut individual de către fiecare membru al echipei.

Profesorii claselor terminale au fost invitați de asemenea, să se autoevalueze. Autoevaluarea s-a realizat individual.

Membrii echipei de conducere și profesorii au primit aceleași liste ca și elevii.

După aplicarea probelor au fost reținute protocoalele elevilor care vizau profesorii ce au continuitate la clasă pe o perioadă de cel puțin 1 an, cu condiția ca numărul evaluatorilor să fie de cel puțin 30. S-au reținut evaluările realizate de personalul de conducere pentru profesorii selecționați după criteriile precizate mai sus, cu condiția ca numărul evaluatorilor să fie de cel puțin 5. În final, au fost selecționate autoevaluările profesorilor rămași după aplicarea succesivă a criteriilor enunțate ($N = 6$).

5. REZULTATE ȘI CONCLUZII

Prelucrările inițiale ale rezultatelor au evidențiat asimetria distribuțiilor. Am optat în consecință, pentru metode neparametrice. Aplicarea testului U generalizat (Kruskal-Wallis) nu s-a dovedit eficientă datorită numărului mare de ranguri egale. Ca atare, s-a utilizat proba mediane extinse. Valorile mediane evaluărilor efectuate de elevi sunt prezentate în tabelele 1-3.

În tabele sunt înregistrate medianele evaluărilor efectuate de eșantionul de elevi pentru cele cinci categorii de competențe didactice. Precizăm că valorile maxime pentru cele cinci domenii de competențe sunt: 80, 60, 70, 40, 110.

Tabelul 1 reflectă medianele evaluărilor a patru profesori realizate de către 99 de subiecți. Analizând ulterior pentru comparație protocoalele nevalorificate, s-a constatat frecvența ridicată a evaluărilor similare. Aproape două treimi din profesorii evaluați în etapa inițială, 62,5%, înregistrează valorile mediane mai mici decât valoarea de mijloc corespunzătoare categoriei de competențe vizate.

Tabelul 1. Medianele evaluărilor efectuate de elevi pentru subiecții P1-P4

	Interacțiuni cu elevii	Relații-sc,fam,com	Curriculum	Evaluare	Formarea elevilor
N	99	99	99	99	99
Mediana	32.0000	18.0000	31.0000	16.0000	65.0000

Tabelul 2 cuprinde valorile medianelor evaluărilor efectuate de elevi pentru subiectul P5. Față de subiecții P1-P4, aici se înregistrează valori ridicate ale mediane ce depășesc valoarea de mijloc a fiecărui domeniu de competențe vizat. Aceleași aspecte se remarcă și în evaluările subiectului P6 prezentate în tabelul 3.

Tabelul 2. Medianele evaluărilor efectuate de elevi pentru subiectul P5

		Interacțiuni cu elevii	Relații-sc,fam,com	Curriculum	Evaluare	Formarea elevilor
N	Valid	34	34	34	34	34
Mediana		66.5000	42.0000	61.5000	35.0000	86.5000

Tabelul 3. Medianele evaluărilor efectuate de elevi pentru subiectul P6

		Interacțiuni cu elevii	Relații-sc,fam,com	Curriculum	Evaluare	Formarea elevilor
N	Valid	36	36	36	36	36
Mediana		67.0000	49.0000	58.5000	33.5000	92.5000

Diferențele semnificative ale medianelor evaluărilor pentru fiecare categorie de competențe sunt sintetizate în tabelul 4. Ele se explică prin evaluările severe efectuate de elevi pentru subiecții P1-P4 și cotele superioare acordate subiecților P5 și P6.

Tabelul 4. Diferențele medianelor evaluărilor efectuate de elevi pentru subiecții P1-P6

	Interacțiuni cu elevii	Relații-sc,fam,com	Curriculum	Evaluare	Formarea elevilor
N	168	168	168	168	168
Mediana	44.5000	34.0000	45.0000	29.0000	77.0000
χ pătrat	110.466	50.050	82.884	66.256	49.265
Df	5	5	5	5	5
Prag semn.	.000	.000	.000	.000	.000

Diferențele dintre evaluările efectuate în lotul de elevi, beneficiari ai serviciilor profesorilor (Eb) și evaluările conducerii școlii (Es), respectiv autoevaluări (Ae) sunt sintetizate în expresii procentuale din cota maximă posibilă, în tabelele 5-7.

Timișoara, 23-25 octombrie

Tabelul 5 reflectă poziția subiecților P1-P4 în percepția elevilor, a conducerii școlii și în autopercepție. Se remarcă valorile reduse acordate de elevi – sub 50% pentru toate categoriile de competențe, exceptând competențele de formare a personalității și modelarea conduitei elevilor. Cele mai mari diferențe între evaluările elevilor și evaluările tradiționale apar la subiecții P1-P4. Se remarcă de asemenea, nivelul mai ridicat al autoevaluării în raport cu evaluările conducerii școlii, pentru toate categoriile de competențe.

Tabelul 5. Heteroevaluările și autoevaluarea subiecților P1-P4

	Interacțiuni cu elevii	Relații-sc,fam,com	Curriculum	Evaluare	Formarea elevilor
Eb	40	30	45.71	40	59.09
Es	63.75	63.33	72.85	75	67.27
Ae	73.75	66.66	85.71	80	89

Tabelele și 6 și 7 demonstrează aceeași tendință a elevilor de evaluare mai exigentă. Diferențele față de celelalte evaluări sunt mai reduse. Se înregistrează diferențe mai mici de 10%, percepția evaluării competențelor relaționale ale subiectului P5. Se remarcă aici, cotarea maximă în evaluarea efectuată de conducerea școlii, distanțarea de evaluarea elevilor – cea mai redusă valoare procentuală la elevi, și nivelul mai redus al autoevaluării. O autoevaluare și mai exigentă se observă la subiectul P6. Trei din cele cinci categorii de competențe sunt cotate sub nivelele cotării superiorilor: relațiile cu școala, familia și comunitatea, curriculum și formarea elevilor. Competențele de relaționare sunt autoevaluate cu exigente superioare în raport cu cea a elevilor.

Tabelul 6. Heteroevaluările și autoevaluarea subiectului P5

	Interacțiuni cu elevii	Relații-sc,fam,com	Curriculum	Evaluare	Formarea elevilor
Eb	82.5	70	87.14	87.5	78.63
Es	83.75	100	95.11	92.5	90
Ae	90	85	97.14	95	94.54

Tabelul 7. Heteroevaluările și autoevaluarea subiectului P6

	Interacțiuni cu elevii	Relații-sc,fam,com	Curriculum	Evaluare	Formarea elevilor
Eb	83.75	81.66	83.57	83.75	83.63
Es	83.75	83.33	90	95	90.9
Ae	88.75	75	87	95	86.36

În figurile 1-3 sunt exprimate diferențele dintre evaluările efectuate de cele trei eșantioane pentru subiecții P1-P4 – figura 1, P5 – figura 2 și P6 – figura 3. Se observă nivele scăzute ale evaluărilor efectuate de elevi, cu deosebire în figura 1. Conducerea școlii realizează cotari indulgente pentru toți profesorii, apropiate de cotele de autoevaluare și chiar peste nivelele acesteia.

Analiza rezultatelor sintetizate în tabele 5-7 și ilustrate în figurile 1-3 confirmă ipoteza 1. Confirmarea nu este deplină. În cazul subiectului P6 se înregistrează o situație de excepție. Explicațiile oferite de elevi în interviurile nonformale conturează prototipul profesorului problemă. El este descris prin disponibilități empatice reduse, relaționare sporadică și dificilă cu familiile elevilor, comunicare ineficientă, motivare inadecvată (descurajare, amenințare, critică, indiferență). În percepția elevilor, profesorul problemă nu stăpânește metodele și tehnicile de predare și evaluare și nu creează situații de învățare în care elevii să înregistreze succese. Realizează un management autoritar, blochează exprimările opiniilor, este inflexibil și părtinitor, ghidează cu mari șanse de reușită învățarea neajutorării.

Situația autoevaluărilor ilustrate în figurile 1-3 nu confirmă în întregime ipoteza 1.

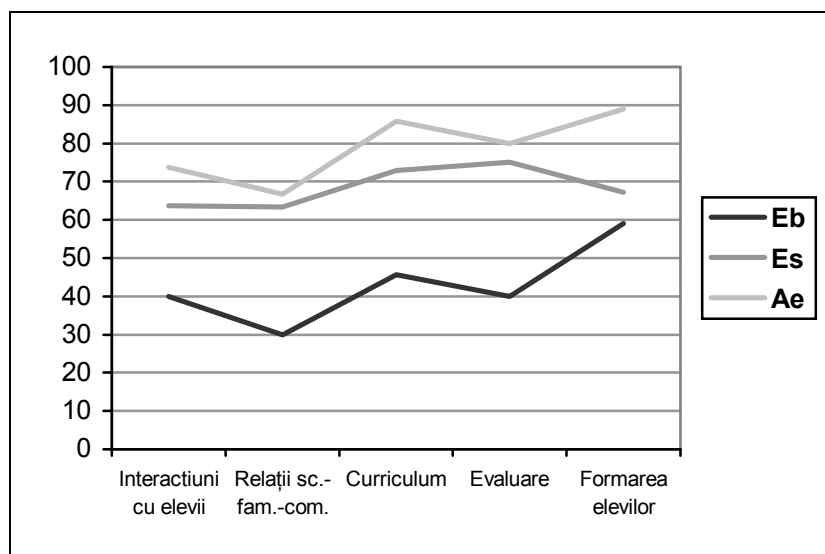

Figura1.Evaluări pentru subiecții P1-P4

Evaluările competențelor relaționale vizând interacțiunile în cadrul școlii, cu familia, comunitatea confirmă ipoteza 2. În schimb evaluările interacțiunilor profesorului cu elevii, reprezentând conținutul primei categorii de competențe, sunt mai slab cotate doar la subiecții P1-P4 și P5. Avem de-a face și aici cu o confirmare incompletă a ipotezei.

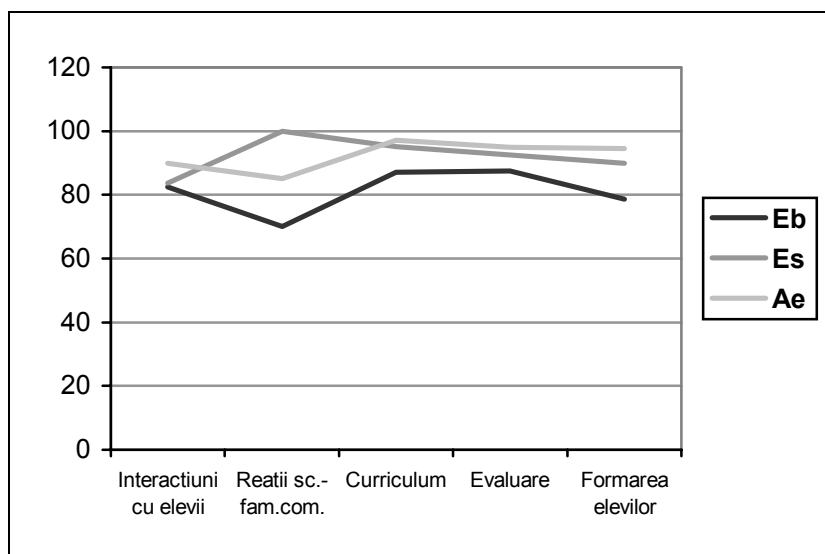

Figura2.Evaluări pentru subiectul P5

Evaluarea exigentă efectuată de elevi poate fi interpretată ca expresia criticismului specific vârstei, ca reflectare a unei stări de fapt dar și ca manifestare a percepției frustrante a incontrollabilității conduitei profesorului.

Timișoara, 23-25 octombrie

Cotarea indulgentă a profesorilor realizată de conducerea școlii exprimă rutina sau insuficienta informare, dar ar putea reflecta și tendința de protejare a imaginii instituției în fața unui potențial evaluator străin.

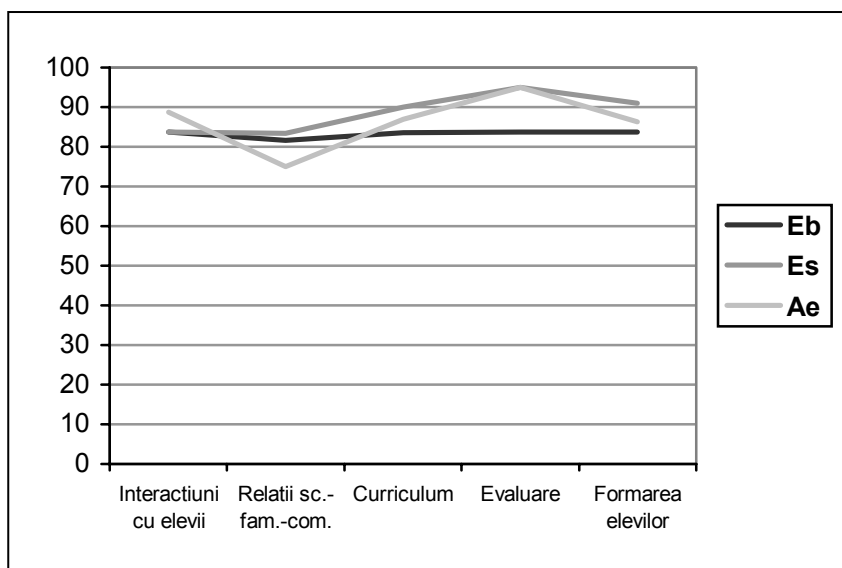

Figura3.Evaluări pentru subiectul P6

Cercetarea urmează să fie reluată peste câteva luni, pentru verificarea ipotezei 3. Profesorii au fost distribuiți aleatoriu în două grupe. Una a fost informată asupra rezultatelor evaluării efectuate de elevi. Reevaluarea ar putea evidenția efectele cunoașterii percepției elevilor asupra conduitei profesorului.

ASSESSMENT OF TEACHERS' COMPETENCIES

1. INTRODUCTION

The educational system from our country, in its effort of adapting to the European desiderata has experienced some renewal formula. Students'/pupils' evaluation represents one of the essential concerns of the changing process, while teachers' evaluation as well as their initial or continuous formation holds traditional strategies and functions.

A less explored direction in the Romanian educational system is the teacher's evaluation by the pupil or student. The teachers or the schools' leaders apply in the classes or student groups different questionnaires for getting a generalised feed-back, for confirming the expectancies or for filling in the data base. The formal answers, restrained or crowded in the higher quotes area express not only the natural fear of the consequences, but rather the scepticism regarding the amelioration of the teacher's activity. The pupils and students have learnt that their opinion is not a justifying factor in changing the quality of services given by the teachers.

In comparison to other values presented as an offer on the educational market, the teachers' services cannot be formally evaluated by the clients. The education's normatively forces them to receive what they are thought (the subject's content), in the form and cover completely given by the supplier. Even more, the teacher is the one who assesses how the offer was assimilated and decides on the quantity and the rhythm of the following distribution, assessment, etc. His decision is essential for forwarding the client in the system, for getting the degrees and certificates. The purchaser's insignificant involvement acknowledging the didactic services seems unnatural in a society that that aspires for the status of a free open market. The power's

disproportion, the noncompetitional character of the didactic offer is reflected in the reduced quality of the teachers' performance, in the low efficiency of their school's educative influence.

Even if the educative influence, as many other social influences is multiconditional, the teacher's role is one of the decisive factors. His action may have permissive, stimulative significations, but it may also be disturbing, sometimes obstructive. The teacher's attitude represents one of the most important role in continuous studying, of modelling the students' personality in the efforts of adapting to the imposed changes of the knowledge society. It is not seldom that the teacher's behaviour becomes the measure to which the disciples' generations relate to in their efforts to get closer, to identify themselves or not to disappoint. But too many times the didactic behaviour, seen as an expression of the disconsideration's or hostility's power, arouses defence, hesitation and abandoned reactions in his beneficiary. Continuing the family educative traditions, the teacher stabilises the learnt helplessness (Filimon, 2001).

In this context we may say that investing the students and the pupils with the right of evaluating the teachers' services would have positive effects on the didactic activities. For becoming functional, the right has to be followed by formal structures' construction and valuing the evaluation's results in the teachers' promoting decisions. We think that the beneficiary's right of expressing on the offered service, of accepting or negotiating it, or refusing it on provable criteria would have stimulant consequences on optimising the performance. Performing the right would take to discrediting or eliminating the offers of non or anti-educational models.

2. THE OBJECTIVES OF RESEARCH

Our study intends to outline the teachers' assessments, from the traditional perspective (school's leaders and self-evaluation), but also from pupils' perspective. The pupils as rightful evaluators formulate value judgements on teachers with global, nondiferential character. Many are the expressions of the daily emotional feelings. Lacking the operational criteria, the behaviour frame, the judgements represent cognitive heuristics or fast processing, with gaps or specific errors.

We present as an alternative a common list of noticeable and self-noticeable behaviours in order to make possible the teachers' differential evaluation, on action categories. The existence of unique criteria gives the possibility of comparing the assessments, of augmenting, of pertinent communication of the results and of recording the further results.

Therefore we intend to trace the impact of knowing by the teachers of the students' evaluation result. The consequences of knowing the didactic behaviour's evaluation will become the object of further quotations.

HYPOTHESIS

1. The evaluation by the students of the teachers' competencies is more critical than the traditional assessments and self-evaluation is more indulgent than the assessment achieved by the people with a superior status.
2. The students evaluate the teachers' relational competencies with the lowest rates.
3. The teachers must know that the students' evaluation results improve the teacher-student interaction.

3. METHODOLOGY

Our study was developed on the framework of the actual achievement in methodology (Aiken, 1994, Albu, 1998, Anastasi, Urbina, 1997, Sandoval et.al., 1999)

Our research is guided on the construction named professional competence. This targets the ability of using, applying, associating and transferring knowledge and abilities. The didactic competence means the capacity of operating with theoretical acquisitions, of valuing the abilities in different environments and educational contexts. The level of didactic competence is reflected in achieving activities and in the adequacy degree at professional standard. The didactic competency is held in the following fields: a) interactions with the pupils; b) inter-colleague relations, interactions with non-didactic people, relations with the family and community; c) curriculum; d) evaluation; e) the personality's modelling and the pupils' behaviour.

The didactic competency is not an absolute quality, but a result of the teacher's behaviour in interaction with the other educational actors. It doesn't influence directly, through itself but

through the way it is presented in the perceptive structures of the teacher himself, of the superior and of the beneficiary. The perception is expressed in the behaviour reactions.

For verifying the supposition it has started from the MERY(2002-2003) periodicals referring to the competencies and to the professional standards for the didactic profession. The competencies of each competency area were worked out, becoming a list of 114 items. It was supposed that each of them targets a noticeable behaviour, relevant for the intended construct. In a pilot study made on 84 subjects, students in the fourth year that attended the initial forming for the didactic career. It has been achieved the analyses and the items' evaluation. The students evaluated the same teacher's behaviour, giving values on a scale from 1 to 10. The highest values represent the highest correspondence between the item's content and the teacher's behaviour. The lower values are given in case of a reduced correspondence. From the items' data base we were removed the ones with similar meaning, the ones that proved to be interested from the construct's perspective or the items that had no behaviour.

Subjects

We used three samples in order to check the hypothesis. The first are comprise 168 undergraduate highschool students, section computer studies, of which are 97 boys and 71 girls. The second sample made up of five persons is represented by the school executive team. The third sample is represented by the teachers teaching undergraduate students (N=6). The samples are all taken from a college in the town of Oradea, the Bihor county.

Procedure

Undergraduate highschool students have been invited to take part in a research activity on the following topic "The evaluation of the teachers' competences". Their participation was anonymous. Each student received a certain number of lists equal to the number of the class teachers. In each list, the students were required to assess the teacher in accordance with the subject taught, without mentioning the teacher's name. The students filled in with numbers from 1 to 10 according to the teacher's degree of adaptability to the content of the item. The filling in are mentioned on the list. While performing the assessment the students could not cooperate or be influenced by each others answers. The order of assessment for teachers was chosen by each students; it was neither imposed nor suggested. The filling in of the lists was performed in groups.

The school management (made up by the headmaster, two deputy headmasters, the head of each curricular department and the head of each department) were required to assess the teachers teaching undergraduate students. The assessment was performed individually by each member of the team.

The teachers themselves were asked to assess themselves. Their assessment was also performed individually.

The members of the school executive team and the teachers received the same lists as the students.

After performing activity we took into account lists regarding those teachers who have the continuity in teaching at the class for least a year, on the condition that the number of the students taught should be of at least 30. We also analysed the evaluations performed by the members of the executive staff for the teachers selected according to the criteria mentioned above, on condition that the number of the evaluators should be of at least five. In the end, we selected the self-evaluations of the teachers who responded to the above-mentioned criteria (N=6).

5. RESULTS AND CONCLUSIONS

The initial analysis of the results have shown the asymmetry of the distributions. We have opted, in consequence, for non-parametric methods. The using of the U generalized test(Kruskal-Wallis) has not proved efficient because of the great number of equal ranks. Consequently, we used the extent median test. The values of the median of the evaluations performed by students are presented in the tables 1-3.

In the tables we have recorded the median of the evaluations performed by the sample of students for the five categories of teaching competence. We want to mention that the maximum values for the five competence fields are: 80, 60, 70, 40, 110.

Table 1 reflects the median of the evaluations of the teachers made by 99 subjects. Later analyzing, for comparison, the non-evaluated lists, we noticed a high frequency of similar evaluations. Almost two thirds of the teachers assessed in the initial phase, 62.5%, present lower median values than the medium value corresponding to the category of the aimed competence.

Table 1-The medians of the evaluations performed for the teachers P1-P4.

	Interactions with students	Rel-sch, fam. com	Curriculum	Evaluation	Building personality
N	99	99	99	99	99
Median	32.0000	18.0000	31.0000	16.0000	65.0000

Table 2 presents the values of the medians of the evaluations performed by students for P5. In comparison to the subjects P1-P4, here we witness high values of the median, which exceed the middle values of each field of competences. The same characteristics can be noticed for the evaluations of the subject P6, presented in table 3.

Table2-The medians of the evaluation performed for the teacher P5.

		Interactions with students	Rel- sch, fam.com	Curriculum	Evaluation	Building personality
N	Valid	34	34	34	34	34
Median		66.5000	42.0000	61.5000	35.0000	86.5000

Table 3-The medians of the evaluation performed for the teacher P6.

		Interactions with students	Rel- sch, fam.com	Curriculum	Evaluation	Building personality
N	Valid	36	36	36	36	36
Median		67.0000	49.0000	58.5000	33.5000	92.5000

The significant differences of the assessment median for each category of competence are synthesized in table 4. They can be explained by the strict assessment performed by the students for the subjects P1-P4 and the high rates given to the subjects P5 and P6.

Table 4-Differences between medians of the evaluation for the teachers P1-P4

	Interactions with students	Rel- sch, fam.com	Curriculum	Evaluation	Building personality
N	168	168	168	168	168
Median	44.5000	34.0000	45.0000	29.0000	77.0000
Chi-Square	110.466	50.050	82.884	66.256	49.265
Df	5	5	5	5	5
Asymp. Sig.	.000	.000	.000	.000	.000

The differences between the assessment performed by the students' team, receivers of the teachers' services(Eb), and the assessment performed by the school executives(Es), and the self-evaluations respectively(Ae) are synthesized in percentage expressions of the possible maximum rate, in tables 5-7.

Table 5 reflects the position of the subjects P1-P4 in the students' and the school executives' self-perception. We notice the low values given by the students- under 50% for all

Timișoara, 23-25 octombrie

competence categories, except the personality building competence and the educational one. The greatest difference between the students' assessment and the traditional ones are noticeable for the subjects P1-P4. We can also see the higher level of self-evaluation in comparison with the executive staff's evaluation for all categories of competences.

Table 5-Heteroevaluations and self-evaluations of subjects P1-P4.

	Interactions with students	Rel- sch, fam.com	Curriculum	Evaluation	Building personality
Eb	40	30	45.71	40	59.09
Es	63.75	63.33	72.85	75	67.27
Ae	73.75	66.66	85.71	80	89

Table 6 and 7 present the same tendency of the students for a more severe evaluation. With the subject P5 we can see a maximum value in the evaluation performed by the school executives, the difference from the students' evaluation- the lowest percentage value with students and the lowest level of self-evaluation. We can see an even more stricter evaluation for the subject P6. Three out of the five competence categories are rated under the level of the school executives' rates: the family and the community relationships, the curriculum and the students' building personality. The relation competences are self-evaluated with superior strictness in comparison with the students.

Table 6-Heteroevaluations and self-evaluations of subject P5.

	Interactions with students	Rel- sch, fam.com	Curriculum	Evaluation	Building personality
Eb	82.5	70	87.14	87.5	78.63
Es	83.75	100	95.11	92.5	90
Ae	90	85	97.14	95	94.54

Table 7- Heteroevaluations and self-evaluations of subject P6.

	Interactions with students	Rel- sch, fam.com	Curriculum	Evaluation	Building personality
Eb	83.75	8 1.66	83.5 7	83.7 5	83.63
Es	83.75	8 3.33	90	95	90.9
Ae	88.75	7 5	87	95	86.36

In the figures 1-3 we present the differences between the evaluations performed by the three samples for the subjects P1-P4 –figure 1, P5-figure 2, P6-figure 3. We can see low levels for the evaluations performed by students, especially in figure 1. The school executives offer less stricter ratings for all teachers, more similar to the self-evaluation rates and even above them.

The analysing of the results synthesized in tables 5-7 and illustrated in figures 1-3 confirms the first hypothesis. The confirmation isn't complete. In the case of subject P6, we witness an exceptional situation. The explanations offered by the students in non-formal interviews outline the prototype of the problem teacher. He is described as having reduced empathical dispositions, occasional and difficult interaction with the student's family, inefficient communication, inadequate motivation(discouragement, threatening, critic, indifference). In the student's perception, the problem teacher does not master the teaching and evaluation procedures and methods and does not create learning environment within which the students should be successful. He instils on authoritative management, he blocks the expressing of opinions, he is inflexible and partial, he guides with great chances of success the helplessness learning.

The situation of self-evaluations illustrated in figures 1-3 do not entirely confirm the hypothesis 1.

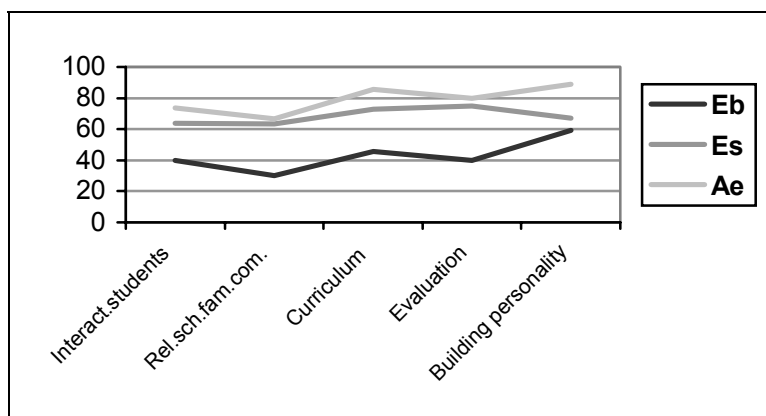

Figure1.The evaluations for subjects P1-P4

The evaluations of the relational competences related to the interactions within school, with the family and the community confirm hypothesis 2. The evaluations of the interactions of the teacher with the students, representing the content of the first category of competences, are more poorly rated with the subjects P1-P5. We witness again an incomplete confirmation of hypothesis 2.

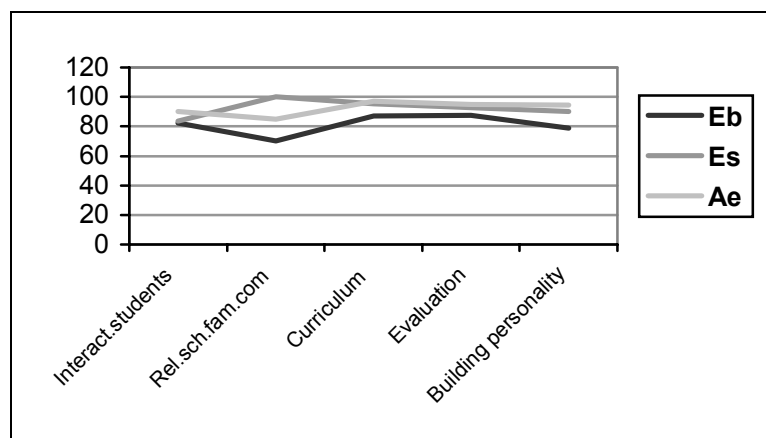

Figure2.The evaluations for subject P5

The strict evaluation performed by students can be interpreted as the expression of the critical feature specific to the age, as reflection of a state of fact but as manifestation of the frustrated perception of the impossibility of controlling the teacher’s behaviour, as well.

The less stricter rating of the teacher, performed by the school executives expresses routine or insufficient information, but it can also reflect a tendency of protection of the image of the institution in front of a foreign evaluating potential.

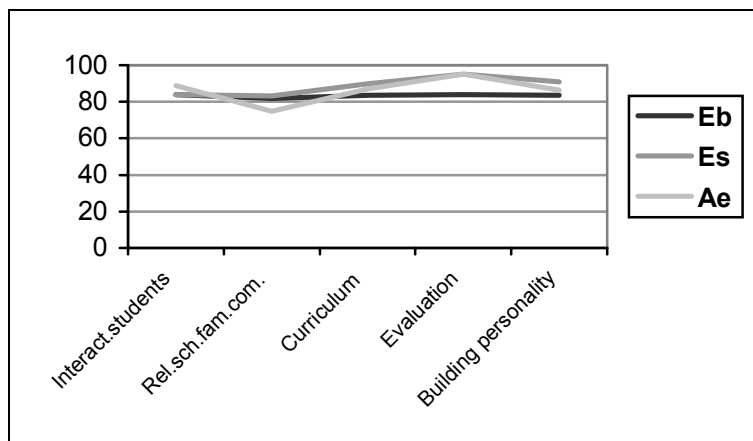

Figure3.The evaluations for subjects P6

The research will be resumed in a few months. The aim is to check hypothesis 3. The teachers have been divided into two groups. One of the groups has been informed about the results of the evaluation performed by the students. The re-evaluation could evince the effects of the acknowledgement of the students' perception of the teacher's behaviour.

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Aiken L.R.,1994, *Psychological Testing and Assessment*, Massachusetts, Ed. Allyn&Bacar
- Albu M.,1998, *Construirea si utilizarea testelor psihologice*, Cluj Napoca, Ed. Clusium
- Anastasi A.,Urbina S.,1997, *Psycological Testing*, Upper, Sadle River, NJ, Prentince Hall
- Filimon L.,2001, *Psihologia educatiei*, Oradea, Ed. Univ. Oradea
- M.E.R.,2002, *Standarde profesionale pentru profesia didactica*, L.Gliga(coord.), Bucuresti, Ministerul Educatiei si Cercetarii
- M.E.R.Y.,2003, *Buletinul Centrului Nationaltin de formare a personalului din invatamantul preuniversitar*, no.3-6, Bucuresti, Ministerul Educatiei, Cercetarii și Tineretului
- Sandoval J., Frisby C.L., Geisinger K.F., Scheuneman J.D., Grenier J.R. (eds.), (1999), *Test Interpretation and Diversity Achieving Equity in Assessment*, Washington D.C., American Psychological Association;

QUELQUES DETERMINANTS DU NIVEAU DE SANCTION LORS D'HOMICIDES PAR IMPRUDENCE

GANGLOFF Bernard, FRANȚA

Laboratoire PRIS, Dpt. de Psychologie, Université de Rouen

gangloff@epeire.univ-rouen.fr

Résumé

Chaque être humain a, dit-on, un droit identique au respect de sa vie. Pour autant, lorsque l'on souhaite émouvoir un public quant à l'horreur de la guerre par exemple, on évoque essentiellement la mort des enfants. Qu'est-ce qui a donc le plus de prix: un enfant, un adulte ou un vieillard ?

La peine infligée à un criminel peut obéir à différents objectifs (éviter la réitération de l'acte fautif; se venger en rétablissant l'équilibre, c'est-à-dire répondre au meurtre par le meurtre; etc.). Mais au sein d'un même objectif, par exemple éviter la réitération de l'acte fautif, différentes stratégies sont possibles, avec notamment: une stratégie axée sur l'exemplarité (il s'agit alors de "frapper fort" en "faisant un exemple") ou une stratégie basée sur la pédagogie ("faire comprendre" la faute). Mais la sanction est-elle systématiquement plus lourde dans le 1er cas ? N'existe-t-il pas des situations pour lesquelles, compte tenu du crime ou des circonstances, ces deux stratégies conduisent à des sanctions d'intensité identique ?

Enfin, si il est concevable que provoquer la mort d'un congénère par accident, imprudence ou négligence, puisse conduire à des sanctions de niveau différent selon les circonstances de cette mort, peut-on utiliser "l'arme du crime" comme critère différenciateur ? C'est-à-dire existe-t-il des armes pour lesquelles aucune négligence n'est acceptable ?

C'est l'expérimentation de ces 3 points qui fera l'objet de la présente communication.

Abstract

Any human being has an identical right to the respect of his life. However, when one wishes to move a public as for the horror of the war, one essentially evokes the death of children. Therefore, what has the most price: a child, an adult or an old man ?

The pain inflicted to a criminal can obey different objectives (to avoid the reiteration of the offending act; to get one's revenge re-establishing the balance, that is to respond to the murder by the murder; etc.). But within a same objective, for example to avoid the reiteration of the act offending, different strategies are possible, with notably: a strategy focused on the exemplarity (it is then about "to hit strong", "making an example") or a strategy based on the pedagogy ("to make understand" the mistake). But is the sanction systematically heavier in the first case ? Considering the crime or the circumstances, don't some situations exist for which these two strategies drive to identical intensity sanctions ?

Finally, if it is conceivable that provoking a fellow's death fortuitously, recklessly or carelessly, can drive to different sanction levels, according to the circumstances of this death, can one use "the murder weapon" as a differentiator criteria ? That is to say do weapons exist for which none carelessness is acceptable ?

It is the experimentation of these 3 points that will be the object of the present communication.

Introduction

Chaque être humain a, dit-on, un droit identique au respect de sa vie. Pour autant, lorsque l'on souhaite émouvoir un public quant à l'horreur de la guerre par exemple, on évoque essentiellement la mort des enfants. Qu'est-ce qui a donc le plus de prix: un enfant, un adulte ou un vieillard ?

La peine infligée à un criminel peut obéir à différents objectifs (éviter la réitération de l'acte fautif; se venger en rétablissant l'équilibre, c'est-à-dire répondre au meurtre par le meurtre; etc.). Mais au sein d'un même objectif, par exemple éviter la réitération de l'acte fautif, différentes stratégies sont possibles, avec notamment: une stratégie axée sur l'exemplarité (il s'agit alors de "frapper fort" en "faisant un exemple") ou une stratégie basée sur la pédagogie ("faire comprendre" la faute). Mais la sanction est-elle systématiquement plus lourde dans le 1er cas ? N'existe-t-il pas des situations pour lesquelles, compte tenu du crime ou des circonstances, ces deux stratégies conduisent à des sanctions d'intensité identique ?

Timișoara, 23-25 octombrie

Enfin, si il est concevable que provoquer la mort d'un congénère par accident, imprudence ou négligence, puisse conduire à des sanctions de niveau différent selon les circonstances de cette mort, peut-on utiliser "l'arme du crime" comme critère différenciateur ? C'est-à-dire existe-t-il des "armes" pour lesquelles aucune négligence n'est acceptable ?

Ce sont ces 3 questions auxquelles nous avons voulu répondre.

1. Méthode (cf. annexes 1 à 3)

147 étudiantes de 1ère année en psychologie ont été confrontées à 3 récits d'homicide par imprudence, leur tâche étant d'indiquer, à la suite de chaque récit, le niveau de sanction qu'elles estimaient devoir être appliqué à l'auteur de l'homicide.

Les 3 situations étaient les suivantes: l'auteur de l'accident renversait un piéton après avoir inconsciemment brûlé un feu rouge, l'auteur de l'accident provoquait une crise d'asthme fatale après avoir allumé une cigarette dans un lieu qu'il ignorait être non fumeur, l'auteur de l'accident tuait par balle suite à la chute d'un revolver dont il avait oublié de mettre le cran de sécurité.

Le plan expérimental était un plan factoriel à 3 variables indépendantes:

- l'objet, ou l'outil, ayant provoqué le décès, à 3 modalités (une voiture, la fumée d'une cigarette, une arme à feu),
- le but de la sanction, à 2 modalités (but pédagogique, but d'exemplarité), opérationnalisé dans la consigne générale et avec rappel dans la consigne de chacune des 3 situations d'homicide,
- l'âge de la victime, à 3 modalités (un enfant, un vieillard, un homme d'âge indéterminé).

Quant à la variable dépendante, il s'agissait du choix, sur une échelle en 5 points, du niveau de sanction estimé devoir être appliqué (aucune sanction, sanction légère, sanction moyenne, sanction importante, sanction très importante). Les résultats obtenus ont ensuite fait l'objet d'analyses statistiques par t de Student (avec $p=0.05$ comme seuil de significativité). Par ailleurs, grâce à une question ouverte placée à la suite de la demande du niveau de sanction, les sujets étaient invités à expliquer leur choix.

Nos sujets ont été répartis en 6 groupes (soit en moyenne 24 sujets par groupe), les sujets de chacun des groupes étant confrontés aux 3 situations d'homicide mais à une seule des modalités de chacune des deux autres VI. Soit le plan $S < A_3 * B_2 > * O_3$ ou, schématiquement:

		But Pédagogique	But Exemplarité
Enfant	Tabac	Groupe 1	Groupe 4
	Voiture	Groupe 1	Groupe 4
	Arme	Groupe 1	Groupe 4
Vieillard	Tabac	Groupe 2	Groupe 5
	Voiture	Groupe 2	Groupe 5
	Arme	Groupe 2	Groupe 5
Homme	Tabac	Groupe 3	Groupe 6
	Voiture	Groupe 3	Groupe 6
	Arme	Groupe 3	Groupe 6

Tableau 0 : plan expérimental et répartition des groupes dans le plan.

2. Résultats

2.1. Effet âge

Le tableau numéro 1 recense les moyennes obtenues, moyennes allant de 1 (aucune sanction) à 5 (sanction maximale). Les analyses statistiques effectuées sur ces données ne permettent la mise en évidence d'aucune différence significative: quelle que soit la victime (enfant, vieillard ou adulte), le niveau de sanction n'est pas significativement différent.

		Enfant	Vieillard	Homme
Moyenne générale		3,97	3,96	4,11
Les 3 outils confondus	Pédagogique	3,82	3,86	3,98
	Exemplarité	4,13	4,08	4,22
Les 2 objectifs confondus	Tabac	3,54	3,55	3,84
	Voiture	3,98	3,95	4,06
	Arme	4,39	4,38	4,42
Tabac	Pédagogique	3,23	3,32	3,73
	Exemplarité	3,86	3,84	3,94
Voiture	Pédagogique	3,93	3,94	4
	Exemplarité	4,03	3,96	4,12
Arme	Pédagogique	4,30	4,33	4,21
	Exemplarité	4,48	4,44	4,59

Tableau 1 : effet âge (analyses par ligne). 1= aucune sanction, 2= sanction légère, 3= sanction moyenne, 4= sanction importante, 5= sanction très importante.

2.2. Effet but

Les résultats obtenus sont consignés dans le tableau 2. On remarque alors que la sanction à objectif d'exemplarité est significativement plus forte que celle à but pédagogique dans 2 cas spécifiques: lorsque la victime est soit un enfant soit un vieillard, et que l'élément meurtrier est le tabac.

Ces 2 effets conduisent alors à l'obtention de 3 autres différences significatives, situées à des niveaux plus globaux: lors de l'examen des moyennes générales, c'est-à-dire lorsqu'il n'est tenu compte d'aucune des 2 autres VI (âge et objet); lorsque, tous âges confondus, l'élément meurtrier est le tabac; et enfin lorsque les 3 éléments meurtriers sont confondus et que la victime est un enfant.

Ajoutons enfin que si l'effet but ne permet pas d'affirmer l'existence de différences significatives dans les autres cas, c'est-à-dire lorsque l'élément meurtrier est la voiture ou l'arme à feu, ou encore lorsque la victime est un adulte, on remarque cependant, à la lecture des résultats, que les différences de niveau de sanction vont, sans exception, toujours dans le même sens, avec des propositions de sanction plus lourdes avec l'objectif exemplarité. Nous sommes ainsi confrontés à un faisceau de données allant systématiquement dans le même sens, ce qui est parfois considéré comme le signe d'une tendance à la significativité.

		Pédagogique	<i>Exemplarité</i>
<i>Moyenne générale</i>		3,87	4,13
Les 3 âges confondus	<i>Tabac</i>	3,37	3,87
	Voiture	3,96	4,03
	Arme	4,30	4,49
Les 3 outils confondus	<i>Enfant</i>	3,82	4,13
	Vieillard	3,86	4,08
	Homme	3,98	4,22
Enfant	<i>Tabac</i>	3,23	3,86
	Voiture	3,93	4,03
	Arme	4,30	4,48
Vieillard	<i>Tabac</i>	3,32	3,84
	Voiture	3,94	3,96
	Arme	4,33	4,44
Homme	Tabac	3,73	3,94
	Voiture	4,00	4,12
	Arme	4,21	4,59

Tableau 2 : effet but (analyses par ligne). 1= aucune sanction, 2= sanction légère, 3= sanction moyenne, 4= sanction importante, 5= sanction très importante. Les lieux des différences significatives sont indiqués en italiques.

2.3. Effet objet meurtrier

Le tableau 3 rassemble les moyennes obtenues. On y observe, sur 36 analyses effectuées, 27 différences significatives, avec, de la sanction la plus lourde à la sanction la plus faible: l'arme à feu, la voiture, puis le tabac.

Si l'on se centre sur le bas du tableau 3, c'est-à-dire sur les résultats obtenus avec l'ensemble des croisements des modalités des 3 VI, on remarque que les seuls lieux de non significativité se produisent: chez chacune des 3 victimes lorsque l'objectif est d'exemplarité et que la comparaison examinée étudiée porte sur la différence voiture/tabac; et chez l'homme lorsque le but est pédagogique. Pour autant, même dans ces cas, les différences, quoique non significatives, vont encore systématiquement dans le sens "arme, voiture, tabac" (de la sanction la plus lourde à la plus faible).

		Tabac	Voiture	Arme
Moyenne générale		3,61	3,99	4,39
Les 3 âges confondus	Pédagogique	3,37	3,95	4,30
	Exemplarité	3,87	4,03	4,49
Les 2 objectifs confondus	Enfant	3,54	3,98	4,39
	Vieillard	3,55	3,95	4,38
	Homme	3,84	4,06	4,42
Enfant	Pédagogique	3,23	3,93	4,30
	Exemplarité	3,86	4,03	4,48
Vieillard	Pédagogique	3,32	3,94	4,33
	Exemplarité	3,84	3,96	4,40
Homme	Pédagogique	3,73	4,00	4,21
	Exemplarité	3,94	4,12	4,59

Tableau 3 : effet outil (analyses par ligne). 1= aucune sanction, 2= sanction légère, 3= sanction moyenne, 4= sanction importante, 5= sanction très importante. Les traits dessinés entre les

moyennes marquées en italiques signalent les comparaisons n'ayant **pas** donné lieu à des différences significatives.

3. Discussion

Commençons par nous résumer. Nous avons observé l'absence d'effet "âge"; des effets de la variable "but" lorsque la victime est soit un enfant soit un vieillard et que l'élément est le tabac (dans ces cas la sanction est plus lourde lors d'un objectif d'exemplarité); et des effets quasi systématiques de la variable "objet" (avec les sanctions les plus lourdes lorsque l'objet est une arme à feu, puis des sanctions plus faibles lorsqu'il s'agit de la voiture, et enfin les sanctions les moins importantes avec le tabac).

En ce qui concerne l'absence d'effet "âge", il nous semble qu'elle doit être relativisée. La raison en est que, pour la variable but, nous avons remarqué que la sanction était significativement plus forte avec un but "exemplarité" (par comparaison au but "pédagogique") dans 2 cas: lorsque l'élément meurtrier est le tabac et que la victime est soit un enfant soit un vieillard. La non obtention de cet effet chez la victime adulte signifie donc une différenciation de l'effet but selon l'âge, ce qui suggère un possible effet de la variable âge prise comme VI première. Et certaines explications de nos sujets peuvent, à ce niveau, nous permettre de comprendre la raison de la non obtention de différences significatives. Certains sujets ont par exemple indiqué, à la fin du questionnaire, après avoir été soumis au questionnaire avec la victime enfant: "à chaque fois c'est un enfant; ce questionnaire essaie de nous influencer". Il est alors tout à fait possible que nos sujets aient répondu non en laissant parler leur tendance spontanée (tendance qui les aurait conduit à davantage de compassion vis-à-vis de la victime enfant) mais en prenant seulement en considération ce qu'ils percevaient être une tentative d'influence, et en y résistant (c'est-à-dire en devenant d'autant plus insensibles que la victime était en état de faiblesse - enfant ou vieillard -, ou que sa vie était fauchée dès son début en ce qui concerne l'enfant). C'est donc ici certains aspects de la procédure expérimentale qui seraient en cause.

En ce qui concerne maintenant l'effet but, nous remarquons que les seules différences significatives apparaissent lorsque l'élément est le tabac et que la victime est soit un enfant soit un vieillard: dans ces cas, l'exemplarité aboutit à une sanction plus lourde que le but pédagogique. Si nous laissons de côté la différence selon l'âge, déjà abordée, pour ne nous centrer que sur l'absence d'effet but lorsque qu'une voiture ou une arme à feu sont utilisées avec des victimes "enfant" et "vieillard", cela peut tout simplement signifier que dans certains cas (lorsque l'objet meurtrier est par essence dangereux, ainsi l'arme à feu et la voiture), alors le niveau de la sanction "pédagogique" rejoint celui de la sanction "exemplaire".

Rappelons cependant que, même lorsque les différences ne sont pas significatives, nos données vont systématiquement dans le même sens: une sanction plus lourde pour l'objectif exemplarité.

Enfin, pour la variable objet, on remarque que les seuls lieux de non significativité se produisent: chez chacune des 3 victimes lorsque l'objectif est d'exemplarité et que la différence étudiée porte sur la différence voiture/tabac; et chez l'homme lorsque le but est pédagogique. Si l'on laisse à nouveau de côté ce dernier point, c'est-à-dire les résultats spécifiques obtenus sur la victime adulte (spécificité qui relève de la différence de sanction selon l'âge, déjà évoquée) pour ne nous centrer que sur la victime "enfant" et "vieillard", nous pouvons en conclure que lorsqu'il s'agit de "frapper fort", il n'y a plus de différence entre le tabac et la voiture, et que la seule différence qui subsiste réside entre ces 2 derniers objets et l'arme à feu. Par contre, lorsqu'il s'agit de faire "prendre conscience de l'infraction", alors les 3 objets se différencient.

Mais rappelons là encore que même lorsque les différences sont non significatives, elles vont systématiquement dans le sens "arme, voiture, tabac" (de la sanction la plus lourde à la plus faible).

Il semble ainsi qu'il existe des objets pour lesquels on ne tolère aucune négligence d'utilisation. Ce point est confirmé dans les explications fournies par nos sujets. Avec une arme,

Timișoara, 23-25 octombrie

disent-il, "l'erreur est impardonnable", "l'oubli est inadmissible", "il faut redoubler de vigilance"; "posséder un tel objet, menaçant par lui-même, implique de fortes responsabilités", etc. La conduite d'un véhicule automobile conduit à des jugements similaires, mais de moindre intensité: "au volant, ne pas être attentif est une faute", quand on conduit, il ne faut pas rêver", mais également "ça peut arriver à tout le monde", "c'est un concours de circonstances, il aurait pu ne renverser personne",. Enfin, en ce qui concerne le tabac, l'indulgence est encore plus souvent évoquée: "le tabac est connu pour être gênant mais non dangereux", "Ton ne pouvait pas savoir que l'enfant ne supportait pas la fumée", etc.

Bien évidemment, les 3 critères que nous avons abordés ne constituent qu'un échantillon très restreint parmi l'ensemble des critères envisageables. Aussi menons-nous actuellement d'autres travaux visant à examiner l'éventuel impact de critères complémentaires. Les résultats obtenus feront bien évidemment l'objet d'une nouvelle communication.

ANNEXE 1 : Consigne diffusée aux sujets et opérationnalisation de la variable "but de la sanction"

Méthodologie 1ère année: exemple de questionnaire d'étude (extrait)

Consigne 1 :

Dans les pages qui suivent, 3 histoires vous sont présentées. Chacune d'elle décrit une situation dans laquelle une infraction est commise.

Votre exercice consiste à vous mettre à la place d'un juge de tribunal et à indiquer quelle sanction vous appliqueriez à l'auteur de l'infraction.

Votre objectif, en tant que juge, est avant tout **d'éviter que ce type d'infraction ne se reproduise**. C'est-à-dire que vous devez choisir une **sanction exemplaire** de telle sorte à la fois que l'auteur actuel de l'infraction ne recommence pas et que, plus généralement, personne ne soit plus tenté de commettre une telle infraction.

Précisons que, bien évidemment, ce questionnaire est **anonyme**.

Consigne 2 :

Dans les pages qui suivent, 3 histoires vous sont présentées. Chacune d'elle décrit une situation dans laquelle une infraction est commise.

Votre exercice consiste à vous mettre à la place d'un juge de tribunal et à indiquer quelle sanction vous appliqueriez à l'auteur de l'infraction.

Votre objectif, en tant que juge, est avant tout **pédagogique**. C'est-à-dire que vous devez choisir une **sanction qui ait une valeur éducative** de telle sorte que l'auteur de l'infraction comprenne qu'il a commis une faute et qu'il s'en repente.

Précisons que, bien évidemment, ce questionnaire est **anonyme**.

ANNEXE 2 : les 3 situations évoquées (i.e. opérationnalisation de la variable "objet ayant provoqué le décès"), et opérationnalisation de la variable "âge de la victime" (avec rappel de la variable "but de la sanction")

Cas 1:

Tom, comme chaque jour, prend le même itinéraire pour se rendre sur son lieu de travail. A un moment, perdu dans ses pensées, il brûle un feu rouge. Immédiatement, un choc se fait sentir. Tom s'arrête et s'aperçoit qu'il vient de percuter un enfant (*versus* un vieillard, *versus* un homme). Malheureusement, celui-ci gît immobile sur la chaussée, mort sur le coup.

1) Indiquez le niveau de sanction que vous attribuez en vous rappelant que votre **sanction doit avant tout être exemplaire** (*versus* **doit avant tout avoir une valeur éducative**):

- aucune sanction
- une sanction légère
- une sanction moyenne
- une sanction importante
- une sanction très importante

2) Expliquez pourquoi vous avez choisi ce niveau de sanction:

Cas 2:

Sam allume machinalement une cigarette sans s'apercevoir qu'il se trouve dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégage cette cigarette indispose immédiatement un enfant (*versus* un vieillard, *versus* un homme) se trouvant près de Sam. Cet enfant (*versus* ce vieillard, *versus* cet homme) se trouve pris d'une crise d'asthme si violente qu'il suffoque et s'écroule en quelques secondes. On ne pourra pas le réanimer.

1) Indiquez le niveau de sanction que vous attribuez en vous rappelant que votre **sanction doit avant tout être exemplaire** (*versus* **doit avant tout avoir une valeur éducative**):

- aucune sanction
- une sanction légère
- une sanction moyenne
- une sanction importante
- une sanction très importante

2) Expliquez pourquoi vous avez choisi ce niveau de sanction:

Cas 3:

Harry attend le métro pour rentrer chez lui. Venant d'obtenir son port d'arme, il a soigneusement glissé son revolver dans la poche intérieure de son veston. Malheureusement, Harry n'a pas pensé à engager le cran de sécurité. Et lorsqu'à la suite d'un faux mouvement son arme tombe à terre, un coup de feu retentit. Immédiatement, à quelques mètres de là, un enfant (*versus* un vieillard, *versus* un homme) s'effondre. Il décèdera pendant son transport à l'hôpital.

1) Indiquez le niveau de sanction que vous attribuez en vous rappelant que votre **sanction doit avant tout être exemplaire** (*versus* **doit avant tout avoir une valeur éducative**):

- aucune sanction
- une sanction légère
- une sanction moyenne

- une sanction importante
- une sanction très importante

2) Expliquez pourquoi vous avez choisi ce niveau de sanction:

ANNEXE 3 : questions biographiques posées en fin de questionnaire

Veillez indiquer:

- 1) Votre âge:
- 2) Votre sexe:
- 3) Fumez-vous de manière régulière plus de 7 cigarettes par jour ?
- 4) Possédez-vous le permis de conduire ?
- 5) Si vous avez le permis de conduire, avez-vous déjà, consciemment ou non, grillé un stop ou un feu rouge (nous vous rappelons que ce questionnaire est anonyme) ?

Merci pour votre participation.

SOME DETERMINANTS OF THE SANCTION LEVEL IN SITUATIONS OF MANSLAUGHTER

Introduction

Any human being has an identical right to the respect of his life. However, when one wishes to move a public as for the horror of the war, one essentially evokes the death of children. Therefore, what has the most price: a child, an adult or an old man ?

The pain inflicted to a criminal can obey different objectives (to avoid the reiteration of the offending act; to get one's revenge re-establishing the balance, that is to respond to the murder by the murder; etc.). But within a same objective, for example to avoid the reiteration of the act offending, different strategies are possible, with notably: a strategy focused on the exemplarity (it is then about "to hit strong", "making an example") or a strategy based on the pedagogy ("to make understand" the mistake). But is the sanction systematically heavier in the first case ? Considering the crime or the circumstances, don't some situations exist for which these two strategies drive to identical intensity sanctions ?

Finally, if it is conceivable that provoking a fellow's death fortuitously, recklessly or carelessly, can drive to different sanction levels, according to the circumstances of this death, can one use "the murder weapon" as a differentiator criteria ? That is to say do weapons exist for which none carelessness is acceptable ?

These are these 3 questions to which we wanted to answer.

1. Method (cf. appendices 1 to 3)

147 students of 1st year in psychology have been confronted to 3 narrations of manslaughter through negligence, their task being to indicate, following every narration, the level of sanction that they estimated must be applied to the homicide's author.

The 3 situations were the following: the author of the accident knocked down a pedestrian after having burnt a red light unconsciously, the author of the accident provoked a fatal asthma

crisis after having lit a cigarette in a place that he ignored to be a no smoking one, the author of the accident killed by bullet following the fall of a revolver of which he had forgotten to put the safety catch.

The experimental plan was a plan factorial with 3 independent variables:

- the object, or the tool, having provoked the death, with 3 modalities (a car, the smoke of a cigarette, a fire arm),
- the goal of the sanction, with 2 modalities (educational goal, goal of exemplarity), operationalized in the general notice and with recall in the notice of each of the 3 narrations,
- the victim's age, with 3 modalities (a child, an old man, an indeterminate age man).

As for the dependent variable, it was about the choice, on a scale in 5 points, of the valued sanction level must be applied (no sanction, light sanction, middle sanction, important sanction, very important sanction). The gotten results were the object of statistical analyses by t of Student (with $p = .05$ for nivel of significativity). Moreover, thanks to an open question placed following the demand of the sanction level, the subjects were invited to explain their choice.

Our subjects have been distributed in 6 groups (with an average of 24 subjects by group), the subjects of each of the groups being confronted to the 3 homicide's situations but only to one of the modalities of each of the two other independent variables. So the experimental plane is: $S <A3*B2>*O3$ or, schematically:

		Educational goal	<i>Exemplarity goal</i>
Child	Tobacco	Group 1	Group 4
	Car	Group 1	Group 4
	Weapon	Group 1	Group 4
Old man	Tobacco	Group 2	Group 5
	Car	Group 2	Group 5
	Weapon	Group 2	Group 5
Man	Tobacco	Group 3	Group 6
	Car	Group 3	Group 6
	Weapon	Group 3	Group 6

Chart 0: experimental plan and distribution of the groups in the plan.

2. Results

2.1. effect age

The chart number 1 counts the gotten averages, averages going from 1 (no sanction) to 5 (maximal sanction). The statistical analyses done on these informations cannot permit to see any meaningful difference: whatever is the victim (child, old man or adult), the level of sanction is not meaningfully different.

		Child	Old man	Man
General average		3,97	3,96	4,11
The 3 tools confounded	Educational goal	3,82	3,86	3,98
	<i>Exemplarity goal</i>	4,13	4,08	4,22
The 2 objectives confounded	Tobacco	3,54	3,55	3,84
	Car	3,98	3,95	4,06
	Weapon	4,39	4,38	4,42
Tobacco	Educational goal	3,23	3,32	3,73
	<i>Exemplarity goal</i>	3,86	3,84	3,94
Car	Educational goal	3,93	3,94	4
	<i>Exemplarity goal</i>	4,03	3,96	4,12
Weapon	Educational goal	4,30	4,33	4,21
	<i>Exemplarity goal</i>	4,48	4,44	4,59

Chart 1 : effect age (analyses by ligne). 1 = no sanction, 2 = light sanction, 3 = middle sanction, 4 = important sanction, 5 = very important sanction.

2.2. effect goal

The gotten results are consigned in the chart 2. One notices that the sanction of the exemplarity goal is meaningfully stronger than the one of the educational goal, in 2 specific cases: when the victim is either a child or an old man, and when tobacco is the murderous element.

These 2 results drive to 3 other meaningful differences, situated more at global levels: at the time of the general averages exam, *i.e.* when we do not consider the 2 other independent variables (age and object); when, all ages confounded, the murderous element is tobacco; and finally when the 3 murderous elements are confounded and that the victim is a child.

Finally, add that if the goal effect doesn't permit to affirm meaningful differences in the other cases, *i.e.* when the murderous element is the car or the weapon, or when the victim is an adult, one notices however that the differences of sanction level go, without exception, always in the same direction, with propositions of heavier sanction with the exemplarity goal. So we are confronted to a bundle of information going systematically in the same direction, what is sometimes considered as the sign of a tendency to significativity.

		Educational goal	<i>Exemplarity goal</i>
General average		3,87	4,13
The 3 ages confounded	Tobacco	3,37	3,87
	Car	3,96	4,03
	Weapon	4,30	4,49
The 3 tools confounded	<i>Enfant</i>	3,82	4,13
	Old man	3,86	4,08
	Man	3,98	4,22
Child	Tobacco	3,23	3,86
	Car	3,93	4,03
	Weapon	4,30	4,48
Old man	Tobacco	3,32	3,84
	Voiture	3,94	3,96
	Weapon	4,33	4,44
Man	Tobacco	3,73	3,94
	Car	4,00	4,12
	Weapon	4,21	4,59

Chart 2 : effect goal (analyses by line). 1 = no sanction, 2 = light sanction, 3 = middle sanction, 4 = important sanction, 5 = very important sanction. The meaningful difference places are indicated in italics.

2.3. effect murderous object

The chart 3 gathers the gotten averages. One observes that 27 of the 36 analyses give meaningful differences, with, from the heaviest sanction to the weakest one: the weapon, the car, and then the tobacco.

If one centers on the low of the chart 3, *i.e.* on the results gotten with all the crossings of the modalities of the 3 independent variables, one notices that the only places of no significance occur: with each of the 3 victims when the goal is exemplarity and that the comparison examine the differences car/tobacco; and with the man when the goal is educational. However, even in these cases, the differences, although non meaningful, go again systematically in the direction "weapon, car, tobacco" (from the heaviest sanction to the weakest one).

		Tobacco	Car	Weapon
General average		3,61	3,99	4,39
The 3 ages confounded	Educational goal	3,37	3,95	4,30
	<i>Exemplarity goal</i>	3,87	4,03	4,49
The 2 goals confounded	Child	3,54	3,98	4,39
	Old man	3,55	3,95	4,38
	Man	3,84	4,06	4,42
Child	Educational goal	3,23	3,93	4,30
	<i>Exemplarity goal</i>	3,86	4,03	4,48
Old man	Educational goal	3,32	3,94	4,33
	<i>Exemplarity goal</i>	3,84	3,96	4,40
Man	Educational goal	3,73	4,00	4,21
	<i>Exemplarity goal</i>	3,94	4,12	4,59

Chart 3: effect tool (analyses by line). 1 = no sanction, 2 = light sanction, 3 = middle sanction, 4 = important sanction, 5 = very important sanction. The features drawn between the averages marked in italics signal the comparisons **not** having given meaningful difference.

3. Discussion

Let's start with summarizing. We observed the absence of effect "age"; we observe effects of the variable "goal" when the victim is either a child or an old man and the murderous element tobacco (in these cases the sanction is heavier with the exemplarity goal); and we observe systematic effects of the variable "object" (with heaviest sanctions when the object is a weapon, then the car, and finally least important sanctions with tobacco).

Concerning the absence of effect "age", it seems that it must be relativized. The reason is that, for the variable goal, we noticed that the sanction was meaningfully stronger with a goal "exemplarity" (by comparison to the pedagogical goal) in 2 cases: when the murderous element is tobacco and that the victim is either a child or an old man. The absence of a such effect with the adult victim means a differentiation of the goal effect according to the age, differentiation which suggests a possible effect of the variable age as first variable. And some explanations of our subjects permit us to understand the reason of the no meaningful difference obtaining. Some subjects indicated for example, at the end of the questionnaire with the victim child: "Every time it is a child; this questionnaire tries to influence us". It is then quite possible that our subjects did not answered spontaneously (spontaneously, may be they would have show more compassion with the child victim) but only taking in consideration what they discerned to be a tentative of influence, and so

resisting (*i.e.* becoming especially more insensible with a weakness victim -child or old man). It is therefore here some aspects of our procedure that would be questioned.

Concerning the effect "goal", we notice that the only meaningful differences appear when the element is tobacco and that the victim is either a child or an old man: in these cases, the exemplarity leads to a heavier sanction than the educational goal. If we leave out the difference according to age, already examined, and only center us on the absence of effect goal when a car or a weapon are used with "child" and "old man" victims, this absence can simply mean that in some cases (when the murderous object is dangerous by itself, such the weapon or the car), then the level of the educational "sanction" joins the one of the exemplary "sanction".

However, let's recall, even when the differences are not meaningful, that our results go systematically in the same direction: a heavier sanction with the exemplarity goal.

Finally, for the variable object, one notices that the only places of no significativity occur: with each of the 3 victims when the goal is exemplarity and that the studied difference is about the difference car/tobacco; and with the man when the goal is educational. If we again leave out this last point (*i.e.* the specific results gotten with the adult victim, specificity which refers to the difference of sanction according to age, already evoked) to center us only on the "child" and "old man" victims, we can conclude that when it is about "hitting strong", there is no more difference between tobacco and car, and that the only difference that subsists resides between these last 2 objects and weapon. On the other hand, when it is about making "become aware of the infringement", then the 3 objects differentiate themselves.

But recall again that even when the differences are no meaningful, they go systematically in the direction "weapon, car, tobacco" (from the heaviest sanction to the weakest one).

So, it seems that some objects exist for which one doesn't tolerate any carelessness of use. This point is confirmed in the explanations provided by our subjects. With a weapon, they say "the mistake is unforgivable", "the oblivion is inadmissible", "it is necessary to increase in vigilance", "to possess such an object, menacing by himself, imply strong responsibilities", etc. The conduct of a vehicle automotive leads to similar judgments, but of least intensity: "while driving, not to be attentive is a mistake", "when one drives, it is not allowed to dream", but also "that can happen to everybody", "it is a contest of circumstances, it could not have knocked anybody",. Finally, with regard to tobacco, the indulgence is again more often evoked: "tobacco is known to be awkward but non dangerous", "Tom could not know that the child didn't support smoke", etc.

Evidently, the 3 criterias that we approached only constitute a very restricted sample among the set of the foreseeable criterias. So we actually examining the possible impact of complementary criterias. The gotten results will be the object of another communication.

Appendix 1: notices distributed to the subjects (operationalization of the variable "goal of the sanction")

Methodology 1st year: example of survey questionnaire (extract)

Notice 1:

In the following pages, 3 stories are presented. Each one describes a situation in which an infringement is committed.

Your exercise consists to put yourself in a judge of courthouse position and to indicate what sanction you would apply to the author of the infringement.

Your objective, as a judge, is above all to avoid that this type of infringement reproduces. That is to say that you must choose an exemplary sanction so that the present author of the infringement doesn't restart and that, generally, no one should be tempted to commit such an infringement.

Let's specify that, evidently, this questionnaire is anonymous.

Notice 2 :

In the following pages, 3 stories are presented. Each one describes a situation in which an infringement is committed.

Your exercise consists to put yourself in a judge of courthouse position and to indicate what sanction you would apply to the author of the infringement.

Your objective, as a judge, is above all educational. That is to say that you must choose a sanction with an educational value so that the author of the infringement understands that he committed a mistake and that he repents.

Let's specify that, evidently, this questionnaire is anonymous.

Appendix 2 : the 3 situations evoked (operationalization of the variable "object having provoked the death"), and operationalization of the variable "ages the victim" (with recalls of the variable "goal")

Case 1:

Tom, like every day, takes the same itinerary to go to his workplace. At one point, lost in his thoughts, he runs a light. Immediately, a shock makes itself felt. Tom stops and perceives that he has just struck a child (*versus* an old man, *versus* a man). Unfortunately, this child (*versus* old man, *versus* man) lies immobile on the pavement, dead instantaneously.

1) indicate the level of sanction that you assign while reminding you that your sanction must be above all exemplary (*versus* have an educational value):

- no sanction
- a light sanction
- a middle sanction
- an important sanction
- a very important sanction

2) explain why you chose this level of sanction:

Case 2:

Sam lights a cigarette mechanically without perceiving that it is in a "no smoking" zone. The smoke that this cigarette makes immediately a child (*versus* an old man, *versus* a man) being close to Sam ill. This child (*versus* this old man, *versus* this man) is gotten by an asthma crisis so violent that he chokes and collapses in some seconds. One won't be able to resuscitate it.

1) indicate the level of sanction that you assign while reminding you that your sanction must be above all exemplary (*versus* have an educational value):

- no sanction
- a light sanction
- a middle sanction
- an important sanction
- a very important sanction

2) explain why you chose this level of sanction:

Case 3:

Harry waits for the subway to go back home. Having just gotten his carrying of firearms, he slipped his revolver carefully in the interior pocket of his jacket. Unfortunately, Harry didn't think to put the safety catch. And when, due to a false movement his revolverweapon falls on the ground, a shot sounds. Immediately, some meters next to him, a child (*versus* an old man, *versus* a man) collapses. He will die during his transportation to the hospital.

1) indicate the level of sanction that you assign while reminding you that your sanction must be above all exemplary (*versus* have an educational value):

- no sanction
- a light sanction
- a middle sanction
- an important sanction
- a very important sanction

2) explain why you chose this level of sanction:

Appendix 3: biographic questions put at the end of questionnaire

Please indicate:

- 1) your age:
- 2) your sex:
- 3) do you smoke in a regular manner more than 7 cigarettes per day?
- 4) do you possess the driver's license?
- 5) if you have the driver's license, do you already have, consciously or no, jump the stop or the lights (do remind that this questionnaire is anonymous)?

Thank you for your involvement.

Timișoara, 23-25 octombrie

IMAGINE ȘI SCHEMĂ CORPORALĂ ÎN SINDROMUL AUTIST

GERGELY Hoinal, ROMÂNIA
Asociația „Casa Faenza”, Timișoara

firestorm@apropro.ro

Rezumat

OBIECTIV: Sindromul autist prezintă un deficit în dezvoltarea imaginii și a schemei corporale, care duce la probleme multiple: imagine de sine eronată, autoidentificare slabă, achiziționarea deprinderilor academice îngreunate și relaționare slabă. Obiectivul lucrării constă în evidențierea acestui deficit prin testul omulețului.

METODE: S-a utilizat testul proiectiv Goodenough-Harris, pe un lot de 15 copii diagnosticați cu sindrom autist, cu vârsta cuprinsă între 4-14 ani. Pentru a măsura gradul autismului s-a utilizat C.A.R.S. de Schopler și Binet- Simon pentru QI.

REZULTATE: Rezultatele testului Goodenough-Harris evidențiază numărul redus de elemente folosite în desenarea corpului uman. Aceste elemente sunt în concordanță cu severitatea sindromului autist cât și cu nivelul intelectual. Lipsa contactului vizual și interesul scăzut pentru fața umană conduce la schematizarea acesteia și desenarea ei fără nici o expresie emoțională.

CONCLUZII: Sindromul autist prezintă un mare deficit la nivelul schemei și imaginii corporale. Acest deficit influențează procesul de autoidentificare, formarea schemei corporale, utilizarea corectă a întregului corp, orientarea spațială, deprinderile academice și este întărit atât de lipsa contactului vizual cât și de interesul scăzut față de interacțiunea socială și comunicarea cu ceilalți.

Abstract

OBJECTIVES: Children with autism have difficulties in developing their own body image and body schema, which results in: wrong self-image, a weak self-identification. The objective of the work is to evidence this difficulties, given them a test, in which they are required to „Draw a human body”. In this test, the human body appears globally with important parts missing and with a schematic face, without emotional expression on.

METHODS: In our research we used the “Goodenough-Harris” test with 15 autistic children (aged 4 - 14), who have been evaluated by C.A.R.S. of Schoppler for autism degree, and with Binet-Simon, for an overall IQ.

RESULTS: The results show, that autistic children draw only a few elements of the human body. These elements are related to the degree of autism and with the overall IQ. The lack of visual contact and a low interest in the human face, leads to a schematic perception of this and to no emotional express.

CONCLUSIONS: Children with autism have difficulties in developing their own body image and body schema. These difficulties influences the self-identification process, the use of the whole body, space orientation, learning academic skills and it is reinforced with the lack of visual contact and a low interest for social interaction.

INTRODUCERE

În această lucrare am dorit să prezint însemnătatea imaginii și schemei corporale în cadrul sindromului autist și influența acesteia asupra dezvoltării imaginii de sine și apoi asupra procesului de interrelaționare.

Lucrând cu copiii autiști timp de 1 an și jumătate, am avut ocazia și totodată curiozitatea să observ și să mă preocupe acest subiect legat de schema corporala, autoidentificare și relaționare. În ședințele mele de lucru cu acești copii, diagnosticați cu sindromul autist, am observat, relaționarea lor deficitară cu aproape toate persoanele. Iar acest fapt m-a determinat să caut o explicație logică și totodată științific acceptată. Am presupus că aceste trei concepte: schema corporală (imagine corporală), autoidentificare și relaționare sunt interdependente.

Ipoteza lucrării: Deficitul în schema corporală, respectiv imagine corporală, se răsfrânge negativ asupra procesului de autoidentificare, apoi și asupra relaționării cu ceilalți.

CAPITOLUL I

1.1 Definirea notiunilor

Aceste concepte apar foarte rar în literatura de specialitate, de aceea și informațiile sunt limitate.

BONNIER, un neurolog francez, utilizează pentru prima dată, în 1905 termenul de “schemă “ a corpului pentru a explica modul în care sunt reprezentate în creier, senzațiile tactile.

Este important de remarcat, faptul că, cele doua noțiuni sunt distincte și această diferențiere a fost subliniată, pentru prima dată, în 1912 de către doi psihiatri britanici: HEAD și HOLMES. HEAD a fost cel care a inventat proba atingerii urechii drepte cu mana stângă, în timp ce, examinatorul stătea în fața subiectului și executa aceeași mișcare.

Primul pas în această diferențiere a celor două noțiuni se face prin relația: conștientizarea propriului corp și neconștientizarea acestuia.

Schema corporală este o **localizare a părților corpului** (care ar putea răspunde la întrebarea “UNDE“?) iar *imaginea corporală* este o **identificare perceptuală** a trăsăturilor corpului (care ar putea răspunde la întrebarea “CE“?). Imaginea corporală mai este definită și “ ca o evaluare subiectivă a propriului corp și sentimentele și atitudinile care sunt asociate“ (HUDDY, JOHNSON & NIEMAN 1993, p. 851).

1.2 Schema corporală în sindromul autist:

Studiind literatura de specialitate despre sindromul autist am constatat faptul că conceptul de schemă corporală, respectiv imagine corporală nu este deloc tratată.

În cartea lui RITA JORDAN și STUART POWELL, apare imaginea de sine, ca făcând parte din “conceptul de sine“. Ei reclamă în dezvoltarea conceptului de sine două elemente:

- Elementul descriptiv care este imaginea de sine, autoportetul
- Un component de evaluare care se referă la stima de sine și la autoacceptanță.

Unii copii cu sindrom autist au dificultăți fizice care pot include probleme în executarea mișcărilor (sunt greoi) sau în planificarea acestora. Aceasta din urmă poartă denumirea de “dispraxie“ care poate apărea adițional la tulburarea autistă.

Unele probleme motrice, cum ar fi mersul pe vârfuri, pot avea cauze neurologice separate de autism. Altele fac parte din spectrul autist: o slabă conștiință de sine include o imagine corporală săracă, o slabă orientare spațială a propriului corp și a mișcării acestuia. Acesta se dezvoltă în interacțiunea cu alții și prin informațiile proprioceptive primite de la mușchi și tendoane care ne spun unde se situează părțile corpului vis a vis de spațiu. Aceste două aspecte însă sunt limitate în autism.

De-a lungul activității mele de psiholog, am observat câteva caracteristici în legătură cu imaginea corporală a copiilor autiști:

1. Deficit în a arata părțile corpului.
2. Deficit în a arăta părțile corpului pe o păpușă.
3. Dificultate în a realiza comenzi ca: “ pune păpușa în scaun”, “ dă-i păpușii să bea apă“, “ șterge-i nasul “, “ pune-i căciula “ etc.
4. Dificultate în a se identifica în oglindă sau refuzul total de a se uita în oglindă.
5. Deficit în cunoașterea propriului sex.
6. Deficit în realizarea unui desen privind corpul uman sau a se desena pe sine.
7. Deficit în combinarea unor obiecte cu părțile corpului: de ex: “ unde-ți pui cizmele “, “ unde-ți pui șapca “, “ unde este ceasul “ “ unde se pun ochelarii “ etc.
8. Dificultate în a desena părți lipsă la desenul omulețului.
9. Deficit în orientare spațială și a cunoaște dreapta/stânga pe propriul corp.
10. Deficit în completarea unor forme umane, de ex din plastilina.
11. Deficit în a repera stânga/dreapta pe corpul altcuiva.

CAPITOLUL II

METODOLOGIA

2.1 Scopul, obiectivele și ipoteza lucrării :

Scopul acestei lucrări este de a prezenta însemnătatea imaginii și a schemei corporale în cadrul sindromului autist și influența acesteia asupra dezvoltării imaginii de sine și apoi asupra procesului de interrelaționare.

Ipoteza: Deficitul în schema corporală, respectiv imagine corporală, se răsfrânge negativ asupra procesului de autoidentificare, apoi și asupra relaționării cu ceilalți.

Obiectivele lucrării s-au focalizat pe următoarele aspecte:

- Prezentarea conceptelor cheie: schemă corporală, imagine corporală, sindromul autist.
- Prezentarea testelor aplicate
- Prezentarea rezultatelor (a desenelor) pentru fiecare copil și extrapolarea lor în domeniul relaționării.
- Prezentarea concluziilor cu accentul pe însemnătatea dezvoltării schemei corporale și a imaginii corporale în derularea programului de abilitare a copilului autist.

2.2 Metode și teste aplicate:

Testele și metodele folosite în această lucrare sunt următoarele:

- *C.A.R.S. (Scala de evaluare a autismului la copii)*- E. Schopler, R. J. Reichler, B. R. Renner.
- *Testul de desen Goodenough – Harris – Dale B. Harris*
- *Testul de inteligență Binet- Simon – Rene Zazzo*
- *Observația structurată*

2.3 Lotul de subiecți

Lotul de subiecți cuprinde 15 copii diagnosticați cu sindrom autist din cadrul Centrului “ Casa Faenza “ din Timișoara, Centru Comunitar pentru copiii cu sindrom autist. Vârsta este cuprinsă între 4 – 14 ani.

2.4 Concluzii

- Desenele au un aspect general, deoarece prezintă doar elemente clar vizibile ale ființei umane: cap, trunchi, mâini, picioare. Ca frecvență, de cele mai multe ori apare capul, care de fapt este partea cea mai vizibilă a ființei umane. Însă părțile care necesită mai multă atenție, de ex: urechea apare doar o singură dată. La fel și membrele superioare și inferioare apar destul de frecvent, însă degetele lipsesc de fiecare dată, sau sunt redat în concordanță cu realitatea.

- Desenele nu exprimă emoții, fețele umane sunt schematice: gura, nasul, ochii sunt doar simple linii fără urmă de expresivitate. Copiii autiști rareori au contact vizual, ori acesta include, în special fața umană. Având acest deficit, desenele copiilor au lacune în a reda figura umană în complexitate.

- Din cauza interacțiunii sociale slabe, copiii cu sindrom autist nu prezintă interes față de ființa umană, astfel îl percep ca și fizic în general (cap, corp, maini, picioare) și nu sunt atenți și nici interesați de detalii (de ex: zâmbet, culoarea părului, sprâncene, forma ochilor etc).

• Aș dori să subliniez însemnătatea schemei și a imaginii corporale în sindromul autist mai mult decât în oricare alt sindrom infantil și locul pe care ar trebui să-l ocupe în programul de abilitare a acestor copii. Îmbunătățirea schemei corporale ar fi un punct de plecare în dezvoltarea interacțiunii sociale și mai ales a conștiințării de sine.

SELF IMAGE AND BODY-IMAGE IN THE AUTISTIC SYNDROME

INTRODUCTION

In this work I wished to present the importance of the body schema and body image in autistic syndrome and the influence of this above the development of self image and then above de relationships.

Working with autistic children, I had the opportunity and the curiosity to observe this subject about the body schema, auto identification and relationships. În my sessions with the children, with autistic syndrome, I noticed that they relate in a very bizarre way with all persons. This fact determinate me to seek a logical explanation about this subject.

The hypothesis of this work is: The deficit of the body schema and body image has a negative influence on the auto identification process and than the relations with others.

Chapter I

Body image And Body schema

1.1 The definitions

These concepts appears rarely in the literature, therefore the information are limited.

Bonnier, a French neurologist, speaks, at the first time, in 1905 about the “schema “of the body, to explain how the brain works with tactile sensations.

It is important to make a distinction between these too concepts: Body image and Body schema. This was made in 1912 by too British psychiatrists: Head and Holmes. Head was the inventor of the testing the right ear with left hand.

The first step in this distinction is to understand the consciousness of the body.

The body schema it’s a localization of the body parts, and answers at the question “Where? and the body image it’s perceptual identification of the body shapes and answers at the question “What”?.

1.2 Body schema in autistic syndrome

Studying the literature about autistic syndrome, I realized that this concept has not been treating.

In Rita Jordan and Stuart Powell’s book appears the concept of the “self image “as part of the Self. They present the concept of the Self trough too elements;

- One is the descriptive element
- And the other is the evaluation component

One of these children with autistic syndrome has physical difficulties witch includes problems in movements (they are heavy) or in the planning of these movements. These are known as “dispraxy “ which can appears additionally in autism.

One of these movements’ problems, as the too walking, may have neurological causes, separate from autistic diagnosis. The others make parts of autism: a week self consciousness

includes a poor body image, a weak spatial orientation of the body itself and their movements. This is being developed in relations with others and through proprioceptive information's came from the muscles and tendons, they say the location of the body parts. These too aspects are limited in autism.

Through my work with autistic children I noticed some characteristics linked with body image:

1. Deficit in shows body parts.
2. Deficit in shows body parts on a doll.
3. Difficulties in realize such commands as: "Put the doll on the chair "or "Give the doll to drink "etc.
4. Difficulties in identification in the mirror or total refuse to watch in the mirror.
5. Deficit in recognizing the own sex.
6. Deficit in drawing the human body or to draw itself.
7. Deficit in combining some objects with body parts: "Where you put the boots "? "Where you put your hat "? "Where you put your glasses "?
8. Difficulties in drawing missing parts of the human body.
9. Deficit in spatial orientation and recognizing right/left an own body.
10. Deficit in completing some body shapes.
11. Deficit in recognizing right/left on others body.

Chapter 2

Methodology

2.1 The purpose, the objectives and the hypothesis of the work

The purpose of this work is to present the importance of the body schema and body image in autistic syndrome and the influence of this above the development of self image and then above de relationships.

The hypothesis is: The deficit of the body schema and body image has a negative influence on the auto identification process and than the relations to others.

The objectives are:

- Presenting the key concepts: body schema, body image, autism.
- Presenting the tests
- Presenting the results of drawing a man
- Presenting the conclusions and the importance of the development of the body schema and body image in the rehabilitation program.

2.2 Methods and tests:

- C.A.R.S - E. Schopler, R. J. Reichler, B. R. Renner.
- Goodenough – Harris drawing test - Dale B. Harris
- Intelligence test Binet – Simon - Rene Zazzo
- Structured observation

2.3 The subjects:

The subjects are 15 children diagnosed with autism from "Casa Faenza Centre " Timisoara. The age is between 4 – 14.

2.4 Conclusions:

- The drawings have a general aspect because they present only very clear elements of the human body. Many times appears the head, because it's obvious. But other elements, such ears, appear rarely.

- The drawings don't express feelings, the faces are like a scheme: the mouth, the nose, the eyes are just simple lines without expressivities. Autistic children have difficulties with eye contact and this includes the face too. Having this deficit occur the problem in drawing a human figure.
- Because a poor social interaction, children with autism don't present interest on human face, that why they perceive the body in generally (head, body, hands, foot) and they don't pay attention on other elements (the color of the hair, brow, the shapes of the eyes).
- I would like to present the importance of these two concepts (body schema and body image) in the rehabilitation program of the autistic child.

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- BERKELL, D. (1992)- *Autism, identification, education and treatment*, Lawrence Erlbaum Associates, Hillsdale, New Jersey.
- BIRCH, A. (2000) – *Psihologia dezvoltarii*, Bucuresti, Editura Tehnica.
- DSM 4 (1994) – Manualul de statistica și diagnostic al tulburarilor mentale, American Psychiatric Association, editia a 4-a.
- EDWARD. E. RITVO, M.D. – *Autism : Diagnosis, current research and management*, New York, Spectrum Publications, Inc.
- GOLU, P.- ZLATE, M.- VERZA, E. (1995) – *Psihologia copilului, Manual pentru clasa a XI-a*, Bucuresti, Editura Didactica și Pedagogica.
- ICD 10 – Clasificarea tulburarilor mentale și de comportament.
- *MBBO (MATRIX OF BASIC BEHAVIORAL OBSERVATIONS)* (1983) Three Bridge Publishers, New York.
- MIRCEA, T. (1999) – *Psihologia si Psihopatologia dezvoltarii copilului mic*, Timisoara, Editura “ Augusta “.
- MIRCEA, T.; STAN, V.; PADURARU, O. (2001) – *Psihologia generala a dezvoltarii umane, note de curs*, Timisoara
- MUNTEAN, A. (2001) – *Rolul limbajului in structurarea orientarii temporo-spatiale (normal/patologic)*, Timisoara, Editura Mirton.
- OSTERRIETH, P.A. (1976) – *Introducere in psihologia copilului*, Bucuresti, Editura Didactica și Pedagogica.
- PAILLARD, J. (1999) – *Body schema and body image – a double dissociation in deafferented patients*.
- PAUNESCU, C.; MATIANA ENE, L. (1997); MANZAT, B. – *Terapia Educationala Integrata*, Editura Pro Humanitate.
- RITA JORDAN & STUART POWELL (1995) – *Understanding and Teaching Children with Autism*, John Wiley & Sons.
- SIEGEL, B. (1996) – *The world of the autistic child*, Oxford University Press, New York.

Timișoara, 23-25 octombrie

GRANIȚELE NECONVENȚIONALE ALE PSIHOLOGIEI

GHETIU Mihaela, ROMÂNIA
S.C. „Electrica” S.A. SISE Muntenia Nord –AISE Galați

mihaelaghetiu@hotmail.com

Rezumat

Răspunsul Psihologiei față de așteptările de a ne explica pe noi înșine ca persoane și, de ce nu, de a ne susține în efortul adaptativ, l-a constituit o ofertă atât de diversificată încât a depășit orice încercări epistemologice de ordonare. În această situație însăși „granițele” științei trezesc controverse, cuprinzând abordări mecaniciste și materialiste, care fac de neînțeles subtilul, dar și unele de un ezoterism greu de descifrat. Este prezentată o viziune grafică a ramurilor psihologiei, având două axe: spirit - materie și normal - patologic.

Psihologul practicant este pus în situația de a face o selecție care va reflecta însăși concepția sa asupra lumii. Asistăm la „mișcarea granițelor”, chiar și spre domenii altădată tabu. Dacă prin aceasta se pot explica aspecte mai profunde ale vieții psihice, se echilibrează omul aflat în dezordine, se educă omul să-și folosească formidabilele sale potențe spirituale, înseamnă că viziunea holistică este calea care-i revine Psihologiei în misiunea sa, alături de alte științe, de a sprijini progresul umanității.

Abstract

The answer of Psychology to social and individual needs is given by a very diversified offer that exceeded any epistemological sorting attempt. Thus the “boundaries” as extreme limits cause controversies due to mechanistic approaches and materialism or esoterism that are difficult to understand. In order to systematise, we present a graphic lay-out of the psychology branches on two axis: spirit - matter and normal - pathologic.

The practician psychologist has to make a selection to reflect his own conception regarding the world. We face “boundaries movements” towards fields that were taboo in the past. If the deeper aspects of psychic life can be explained, if people in disorder can be balanced or their extraordinary spiritual capacities can be used, the holistic conception is the way the Psychology is able, together with other sciences, to support the human progress.

Pentru specialiștii de astăzi este greu de realizat o viziune unificatoare a Psihologiei. Nenumăratele ramuri care-i poartă titlul, precum și altele care-i aparțin, deși sunt revendicate de științele medicale, economice etc., creează impresia unui ținut în care se vorbesc numeroase dialecte dintre care nici unul nu a dobândit încă statut de limbă oficială...

Întemeierea Psihologiei ca știință modernă, a stârnit opoziție la „granițele” altor științe, cea mai activă fiind cea a filosofilor Pe lângă faptul că-și vedeau micșorat însăși terenul de aplicație, principala nemulțumire era cauzată de îndepărtarea noii științe de domeniul transcendentului. Până atunci, cunoașterea se bazase pe filonul antic, a cărui origine i-a fost atribuită lui Pitagora(sec.IV î.d.H.) dar care este probabil mult mai veche, și care plasa în domeniul transcendentului tot ce ține de personalitate și conștiință. În viziunea celui care a lansat termenul de psihologie, tot un filosof, germanul Wolff (1679-1754) prin acesta, se înțelegea studiul manifestărilor sufletului, iar prin „metafizică” era desemnat studiul proprietăților esențiale ale sufletului. Disputele gnoseologice fiind greu de soluționat, au avut drept consecință abandonarea de către cei care militau pentru fundamentarea Psihologiei, a însăși conceptului de suflet. De aceea, au existat voci(una dintre cele mai celebre fiind cea a lui Kant) care s-au întrebat „Este Psihologia o știință ?” Istoria ne arată că tendința spirituală, a făcut totuși parte la început, din mijloacele de cunoaștere ale noii discipline.

Din aceste frământări, mereu actualizate, Psihologia și-a constituit o ofertă atât de diversificată, încât se poate spune că sfidează încercările epistemologice de ordonare. „Granițele” au fost trasate, fie de experimente, legi statistice sau de inspirație materialistă ori aspect mecanicist, fie de tratări ce se apropie de spiritualism și chiar de ezoterism. Pentru prima situație amintim tehnicile de măsurare a senzațiilor, Wundt și tratatul său de psihologie fiziologică(1874), Fechner

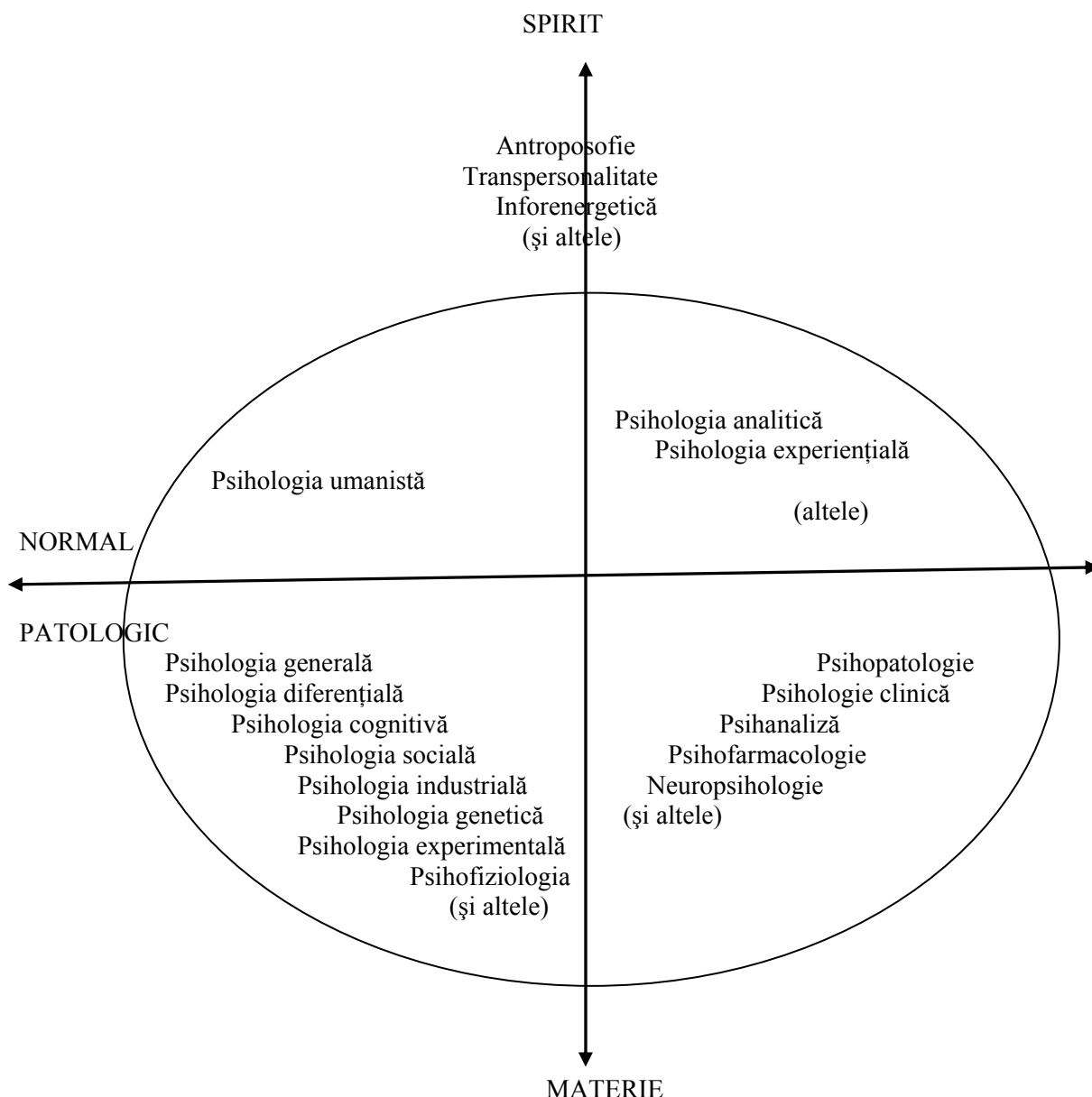
Timișoara, 23-25 octombrie

cu psihofizica sa (1851). Dar ca să respectăm adevărul, va trebui să menționăm că ruptura cu latura spirituală nu a fost chiar atât de categorică la Wundt. El încă admitea că, „orice psihologie începe prin introspecție”. Adevăratul materialism a fost lansat de americanul J. Watson. Acesta, în jurul anului 1920, ca o consecință a ideilor darwiniste, a formulat principiul studierii omului cu aceleași metode obiective precum cele utilizate pentru animal, care nu se poate observa pe sine. Dar observația obiectivă (care permite, prin definiție, un acord între mai mulți observatori) nu poate fi aplicată decât asupra a două tipuri de variabile verificabile: stimuli și reacții, restrângând câmpul cercetării. Tot la acest capitol al viziunii materialiste se înscrie (spre surprinderea unora) și psihanaliza freudiană. Chiar dacă a rafinat modul de abordare a vieții psihice prin introducerea conceptului de inconștient, Freud n-a trecut dincolo de un anumit fiziologism postulând drept cauză a diverselor transformări, factorul sexual.

Pentru a ilustra extrema cealaltă, semnificativă este psihologia analitică, fondată de Jung (1924). Jung a introdus conceptul de subconștient colectiv, conținând două componente: instinctele și arhetipurile. Arhetipurile sunt moduri înnăscute de înțelegere ce reglează însăși percepția noastră. Atât instinctele cât și arhetipurile sunt colective pentru că se referă la un conținut universal, moștenit dincolo de personal și individual. Astfel, o experiență arhetipală este răsăritul soarelui, pe care am trăit-o cu toții de-a lungul istoriei, de-a lungul timpurilor. Sufletul are o dorință de lumină și o nevoie irepresibilă de a ieși din întunericul primordial. Momentul în care se face lumină aduce mântuirea și eliberarea. Surprinzător, asistăm în lucrările lui, la prima apropiere de o știință esoterică, alchimia medievală. Se atrage atenția asupra soluțiilor acesteia în problema unirii contrariilor și asupra faptului că studiind procesele chimice alchimistii le extrapolau, încercând să le cunoască pe cele psihice, mai complexe, realizând am spune noi astăzi, un fel de modelarea a lor. Prin aceasta, Alchimia a fost considerată echivalentul istoric al Psihologiei Analitice. Jung a fost cel care a făcut alchimia accesibilă din punct de vedere psihologic secolului 20, demonstrând cum simbolurile ei erau similare cu imaginile arhetipale. Mai mult decât atât, a semnalat, „existența unei veritabile funcții religioase în inconștient” ale cărei blocaje conduc la tulburări comportamentale.

Revenind la contemporaneitate vom observa că psihologia este astăzi o disciplină foarte populară, tocmai pentru că aria abordărilor sale este vastă, răspunzând unor nevoi foarte variate și mai ales celei de spiritualitate, în domeniul arid al științelor.

O încercare de schițare a unor granițe ale ei explică posibilitățile de evoluție ale acestei cunoașteri.

Alta este însă situația psihologiei aplicate. De-a lungul timpului i s-au reproșat multe, tocmai pentru că așteptările față de o cunoaștere care să ne explice pe noi înșine ca persoane și de ce nu, să ne susțină în efortul adaptativ, au fost foarte mari.

În acest context, psihologul practicant este pus mai devreme sau mai târziu, în situația de a face o selecție care va reflecta însăși concepția sa asupra lumii. Riscurile însă nu lipsesc, cazul lui A. Maslow este ilustrativ, acesta după ce a cunoscut celebritatea a trăit spre sfârșitul carierei sale, oprobriul lumii academice a anilor 60. Motivul a fost că a trecut de la materialismul cu care a postulat „Piramida trebuințelor” la fondarea Psihologiei Umaniste, ca psihologie a omului ce aspiră să depășească condiția cotidiană. Principii ale acestei psihologii au constituit fundamentul Transpersonalismului.

Dar așa cum recunoaștem Psihologia Sportivă de exemplu, ca ocupându-se de persoane care activează în condiții diferite de ale omului cotidian, ce solicită dezvoltarea unor particularități psihice deosebite, de ce nu am recunoaște mai controversata Psihologia Transpersonală și lucrările principalului său exponent, Ken Wilber, al cărui obiect este experimentarea și definirea diverselor nivele de conștiință ?

Timișoara, 23-25 octombrie

Psihologia a avut și are de înfruntat constrângerile pe care vor să le impună cei ce practică dogmatismul în cunoaștere. Psihologul și psihoterapeutul american Robert N. Sollod rezumă situația actuală astfel: „Revoluțiile conceptuale determinate de lucrările unor savanți ca Newton, Copernic, Freud, au transformat nevoile umane în scopuri ale evoluției, prioritățile fiind dictate de legile biologice și fiziologice. Astăzi, mai mult ca oricând, Psihologia are nevoie de o viziune asupra lumii care să reconecteze individul cu semenii săi și cu idealurile universale și spirituale.” Psihologia deși nu se limitează la asta, n-a abandonat de fapt filonul istoric, al cunoașterii subiective bazată pe observarea propriilor stări ale sufletului, pe care alte științe zise pozitive, îl resping. Este adevărat însă, studiul subiectiv depinde de calitatea persoanei, de gradul ei de elevare, în timp ce în studiul obiectiv, calitatea mijloacelor materiale compensează multe din neajunsurile observatorului, constituind astfel premisa cunoașterii de masă. De aceea coexistă o psihologie ca cea a lui Jung cu cea a lui Watson, considerat de unii, fondatorul din punct de vedere conceptual al psihologiei științifice. Prin comparație cu extensia abordărilor materialiste, observăm în figura prezentată, că unul din sectoare, cel al normalului văzut din unghiul de vedere spiritual nu este încă dezvoltat. Ca o paranteză la cele prezentate, vom observa că Psihologia oficială nu vorbește încă, despre suflet și nici despre Dumnezeu. Psihologia aplicată este obligată s-o facă, altfel va rămâne sterilă, sistemele sale de terapie vor fi depășite în rezultate de organizații cum este cea a Alcoolicilor Anonimi de exemplu. Această organizație cu rezultate de excepție, își bazează demersul curativ pe trei principii: credința în Dumnezeu, dezvoltarea calităților pentru eliminarea defectelor, stimularea dorinței de a-i ajuta pe ceilalți.

Pentru a progresa, Psihologia va trebui să accepte și oferta științelor de graniță din domeniul spiritualismului, dintre care am ales spre exemplificare câteva.

Antroposofia este o știință spirituală, fundamentată de austriacul Rudolf Steiner(1861-1925) ca reacție la materialismul ce urmărea eliminarea nivelului divin-spiritual din cunoaștere. Unul din principalele scopuri ale antroposofiei este deschiderea căilor cunoașterii de sine precum și a ambianței telurice și cosmice în care ființăm.

La granița Psihologiei și după unii autori chiar în teritoriul ei, întâlnim valorificarea cunoașterii orientale despre spirit în curentul pe care l-am putea numi Transpersonalism. Se admite că esența tuturor persoanelor este ceea ce se situează dincolo de sfera personalului în sine(Hendrik-1982)„Sinele –total”, sinteza care ne asigură armonia existențială, se activează atunci când individualitatea este capabilă să se bucure de ceea ce oferă lumea fără să fie atașată acesteia(conform principiului non-atașamentului din filosofia și practica Yoga). Influențele Taoismului, Zen Budhismului, Sufismului se fac de asemenea simțite în obiectivul autorealizării personale prin unificarea cu conștiința universală. Nivelul transpersonal depășește limitele convenționale și extinde câmpul conștiinței umane incluzând experiența mistică și spirituală.

Inforenergetica, este o știință spirituală de esență creștină, întemeiată în 1988 de românul Clodian Dumitriu. Are ca obiectiv studierea existențelor determinate, influențate de informații organizate în algoritmi și implementate pe un suport energetic oarecare, utilizând mijloacele radiestezeze, psihotronice și altele. La baza aparatului său teoretic se află teoria biostructurală a materiei vii a acad. Eugen Macovschi, completată și extinsă de Clodian Dumitriu. Aplicațiile acestei științe privesc Psihologia sub aspect teoretic(vezi ecuația realității care explică de ce potențele noastre de percepție a lumii depășesc nivelul simțurilor sau analiza nivelului cognitiv în funcție de capacitatea sufletului nostru de formare a algoritmilor) cât și practic. Dintre acestea din urmă menționăm studierea colectivităților pentru cunoașterea gradului de elevare spirituală, a beneficiității efectelor și influențelor determinate de ele etc., sau a individualităților cărora li se pot determina compatibilitățile reciproce sau cu o activitate(profesie, profilul studiilor ș. a.). Inforenergetica nu se oprește doar la diagnosticare ci posedă un sistem în continuă perfecționare de optimizare a parametrilor analizați. Ca și alte științe spirituale și aceasta a fost supusă presiunii contestațiilor de tot felul. Este prețul pe care-l plătesc cei de la frontierele cunoașterii pentru bucuria de a fi zărit înaintea celorlalți mai mult din armonia Creației.

Psihologia aplicată este astăzi un domeniu disputat psihologilor de alte categorii profesionale. Tendința este aproape naturală, interesantă în acest sens fiind experimentele menționate de A. Cosmovici în „Psihologia Socială” care au arătat că oameni obișnuiți pot face aprecieri, validate apoi prin teste, asupra inteligenței unor persoane, numai pe baza fotografiilor sau a vocii acestora. Teama de a nu pierde controlul nu trebuie să ducă la dogmatism. Din această perspectivă, rolul psihologului devine și o chestiune de aspirație personală. Timid, dar din ce în ce

mai des, începe să fie pomenit elementul inițiativ. Robert N Sollod vorbește în cartea sa „Integrating spiritual healing approaches” despre un arhetip al psihoterapeutului. Un astfel de arhetip presupune dezvoltarea prin antrenamente și experiențe specifice a capacității de a schimba viețile celorlalți, ca și accesul privilegiat la lumea ascunsă a experienței altora. De aceea programele de formare a terapeuților, din institutele psihanalitice mai ales, conțin elemente specifice școlilor inițiatice. Revenind la exemplificările de mai sus, putem spune că și la noi în țară, în cadrul Fundației de Infoneuroenergetică Sf. Ap. Andrei, se fac cursuri inițiatice, cu accentul pus pe cunoașterea de tip cristic și dobândirea capacității de vindecare spirituală. Infoneuroenergetica aduce, totodată, în atenție existența unui arhetip românesc al vindecătorului, prin redescoperirea și aplicarea unor vechi tehnici spirituale, unele de sorginte dacică, altele chiar mai vechi. Dar ca și în alte domenii, genialitatea românească este lăsată să aștepte, în goana după mirajul soluțiilor de import.

Mileniul actual solicită o altă viziune, abordarea psihicului în știință nemaiputând ignora de exemplu, existența pe lângă sensibil, a suprasensibilului. În laboratorul în care lucrez, am afișat un citat dintr-un mare înțelept al veacului trecut, Omram Aivanhov, care spunea: „Lumea este așa cum o vedem. Dar nu o vedem pe toată”. Esențialitatea acestui mesaj, îl face accesibil, am constatat, chiar și oamenilor celor mai simpli. Este de fapt, o invitație către deschidere spirituală, un mod de a semnala că omul are în sine, puțința de a evolua depășind barierele cu forța credinței care îl animă.

Înainte de a face un nou salt înainte, spirala evoluției Psihologiei se apropie iar de origini pentru a integra elementul transcendent, de această dată conștientizând aspirația sufletului către Dumnezeu. Ca trăitori ai creștinismului ortodox, în milenarele și inestimabilele lui comori spirituale, vom găsi răspunsuri pe care cunoașterea obiectivă nu le are, la probleme legate de dezvoltarea psihicului ca și la cele legate de vindecarea lui.

Asistăm la „mișcarea granițelor” chiar și spre domenii altădată tabu. Dacă prin aceasta se pot explica aspecte mai profunde ale vieții psihice, se echilibrează omul aflat în dezordine, se educă omul să-și folosească formidabilele sale potențe spirituale, înseamnă că viziunea holistă este calea care-i revine Psihologiei în misiunea sa, alături de alte științe, de a sprijini progresul umanității.

THE UNCONVENTIONAL BOUNDARIES OF PSYCHOLOGY

For the nowadays experts, it is difficult to set an unifying vision on psychology. Although claimed by medical, economical a.o sciences, the various fields that carry this name as well as others belonging to it can be compared with an area where various dialects are spoken but none is yet considered the official language.

The establishing of psychology as modern science, has caused opposition at the “boundaries” of other sciences, the most active being the philosophers. Beside that they considered their application field as reduced, the main discontent was the take off from the transcendental. Until then, the knowledge was based on the ancient source, its origin being attributed to Pitagora (IV b.C) - although probably older – everything related to personality and conscience being connected to the transcendental. The german Wolff (1679 – 1754) who was the first to use the psychology term, considered that it studied the manifests of the soul while the “metaphysics” approached the essential soul characteristics. As the gnoseological disputes were difficult to be solved, the soul concept has been abandoned by those who tried to substantiate the psychology. This is why some (of which one of the most famous was Kant) asked themselves “is psychology a science?”. The history proved however that the spiritual trend was at the beginning among the knowledge tools of the new science.

Due to these continuous debates, the Psychology has built a very diversified offer so that it is very difficult to sort it. The “boundaries” were set either by experiments, statistic laws, materialistic inspiration, mechanistic issues or by approaches that are closer to spiritualism and even esotericism. Among the first category we can mention the feeling measurement techniques, Wundt and his physiological psychology treatise (1874), Fechner and his psychophysics (1851).

However to be fair, we have to mention that in Wund's case the separation from the spiritual side was not so categorical. He still accepted that "any psychology starts with introspection". The real materialism was introduced by the american J.Watson. Around 1920 as a consequence of Darwin's concepts, he put forward the principle of studying the human beings using the same objective methods as for animals, which cannot study themselves. However the objective analysis (by definition allows an arrangement between several observers) can be applied only for two types of verifiable variables: stimulus and reactions, thus limiting the analysis field. This chapter of the materialistic vision also contains (some are very surprised by this) Freud's psychoanalysis. Even if he refined the approach of the psychologic life by introducing the unconscious concept, Freud didn't exceed a certain pysiology indicating the sexual factor as the cause of various transformations.

For the second category, noteworthy is the analitical psychology introduced by Jung (1924). Jung used the collective subconscious concept that contained two components: instincts and archetypes. The archetypes are ways of understanding for adjustment of our perceptions. Both the instincts and the archetypes are collective because they approach universal issues, beside the personal and individual ones. For instance an archetype experience is the sunrising which is known by all of us. The soul needs the light and has a strong wish to exit the primordial darkness. The light brings salvation and liberation. Surprisingly his works introduce for the first time an esoteric science, the medieval alchemy. The alchemists tried to find solutions for the union of contraries and to extrapolate the analysis of the chemical process in order to explain the phsycal, more complex ones, performing what is called today, some sort of modelling. Thus the alchemy has been considered the historic equivalent of the analitical psychology.

Jung was the one who made the alchemy accessible from the 20-th century psychology point of view proving that its symbols were similar to the archetype images. Moreover he indicated that a "real religious function exists in the subconscious" and when this function is blocked, behaviour disturbances occur.

Concerning its contemporaneousness, we can notice that psychology is a very popular science just because its field of activity is very large, addressing various needs, in particular the spirituality.

An attempt to present its boundaries explains the evolution possibilities of this knowledge.

The situation of the applied psychology is however different. In time it has been often blamed because of the high expectations related to a knowledge that should allow to explain ourselves as persons and, why not, to assist us to adapt.

In this context, the practitioner psychologist has to make a selection, sooner or later, in order to reflect his conception upon the world. However, the risks are not missing. Regarding the A.Maslow case which is illustrative in this direction, after becoming famous, at the end of his live he was contemped by the academics of the 60'. The reason was that he passed from materialism that helped him to introduce the "Pyramid of needs" to establishing of the humane psychology as the psychology of the human being which tries to exceed his daily condition. The principles of this psychology were the base of the transpersonalism.

However if we admit that the sportive psychology approaches the persons that are active in conditions different to the ones of the usual person that require the development of special psychic features, why would we not admit the more controversial Transpersonal Psychology and the works of its main representative, Ken Wilber, that approaches the experimentation and definition of various conscience levels?

The psychology was and still is faced with the limitations of those who are supporters of dogmatism in knowledge. The american psychologist and psychotherapeutist Robert N Sollod defines this situation as follows: "the conceptual revolutions resulted from the works of scientists such as Newton, Copernic, Freud have transformed the human needs in targets of evolution, the priorities being set by the biologic and physiologic laws. More than ever before, the Psychology needs now a vision on the world that could reconnect the individual to his fellow human beings and the universal and spiritual ideals". Although not limited to this, the psychology didn't give up the historic source of the subjective knowledge based on the analysis of the own status of the soul, that is rejected by other so-called positive sciences. It is however true that the subjective analysis depends on the quality of the person, its training and studies, while within the objective analysis

the quality of the material means compensate a lot of the observer's deficiencies, thus representing the premise of mass knowledge. This is why a Jung's type psychology coexists with the Watson type which is considered by some the conceptual founder of the scientific psychology. Comparing the extension of materialistic approaches, the figure indicates that one of the fields, the normal one, is not yet developed from the spiritual point of view. Incidentally, we can note that the official psychology is not approaching yet the soul and God. The applied psychology has to do this, otherwise it would remain fruitless and its therapy systems would be exceeded by the results of organisations such as AA. The approach of this organisation (Anonymous Alcoholics) with extraordinary results is based on three principles: faith in God, development of skills in order to remove faults and stimulation of the wish to help other people.

In order to advance, the psychology has to accept also the offer of the boundary sciences within the spiritualism field, of which I have chosen to outline some:

Anthroposophy is a spiritual science introduced by the austrian Rudolf Steiner (1861 – 1925) as a reaction to the materialism that tried to remove the divine-spiritual level from the knowledge. One of the main tasks of the anthroposophy is the access to the own knowledge as well as to the telluric and cosmic environment in which we live. It is not a theory used by a religious sect as it was suggested, but a “revaluation of the love brought by Christ on Earth” P.Papacostea.

At the psychology boundary and even within it, as it is considered by some authors, the transpersonalism represents the revaluation of oriental knowledge about spirit. It is admitted that the essence of all persons is what lays beyond the own individual (Hendrik – 1982). The “total-self” that assures the existential harmony, is activated only when the individuality is able to enjoy what the world is offering without being attached to it (according to the non-attachment principle of the Yoga philosophy and practice). The influences of Taoism, Zen Buddhism, Sufism occur also in the personal self-achievement task by union with the universal conscience. The transpersonal level exceeds the conventional limits and extends the human conscience including the mystical and spiritual experience.

Infoenergetics is a christian spiritual science, introduced in 1988 by the Romanian Claudiu Dumitriu. It studies the determined existence influenced by the algorithm-based information implemented on any energetic support using means such as radiesthetics, psychotronics and others. His theory is based on the biostructural theory of the live matter of Eugen Macovschi, completed and extended by Claudiu Dumitriu. The applications of this science approach the psychology teoretically (see the reality equation that explains why our perception potential of the world exceeds the sense level or the analysis of cognitive level depending on the capacity of our soul to create the algorithms) and practically. Among these, we can mention the analysis of collectivities in order to establish the spiritual training level, the benefits of effects and influences a.s.o or the analysis of individualities for which the reciprocal compatibilities or the compatibility with an activity can be determined (profession, studies profile a.s.o). The task of Infoenergetics is not only to diagnosis but also to optimize the analysed parameters. Like other spiritual sciences, this one was also disputed. This is the price paid by those who being at the boundaries of knowledge, had the opportunity to see more of the Creation harmony than the others.

The applied psychology is nowadays a field disputed by psychologists of other professional categories. The near normal trend are the experiments mentioned by A.Cosmovici in “Social Psychology” that proved that usual people can make assessments, further validated by tests, regarding the intelligence of certain people, based only on photos or voices. The fear of losing control should not lead to dogmatism. Thus, the psychologist role becomes also a personal aspiration. More and more often, the initiating element is mentioned. In his book “Integrating spiritual healing approaches”, Robert N. Sollod mentions an archetype of the psychotherapist. Such an archetype implies the development of the capacity of changing others' life, by specific training and experiences as well as the privileged access to the hidden world of others' experiences. This is why the therapist training programs, in particular in the psychoanalytical institutes, contain specific elements of the initiatic schools. Reverting to the above mentioned explanations, we could say that also in our country, the St.Andrew Infoenergetics Foundation holds initiating courses emphasizing the christic type knowledge and spiritual healing capacity. The Infoenergetics brings up also the Romanian archetype of the healer by rediscovering and implementation the old spiritual techniques, some of Dacian origin and some even older. However like in other fields too, the Romanian genius is neglected in favour of imported concepts.

Timișoara, 23-25 octombrie

The present millenium requires another vision, the psychic approach can nomore ignore for instance the existence of the supersensible besides the sensible. In the laboratory where I work, I have displayed the quote of a great wise man of the past century, Omram Aivanhov:”The world is such as we see it. But we don’t see the entire one”. I have noticed that the essence of this message makes it accessible also to the more simple people. It is in fact an invitation to the spiritual opening, a way to indicate that people have the own power to evolve, exceeding the barriers with the force of faith.

Before jumping ahead, the spiral of Psychology evolution is getting closer again to the origins in order to integrate the transcendental element, this time being aware of the soul aspiration towards God. As orthodox, we will find in its spiritual invaluable treasures, answers we can’t find at the objective knowledge, regarding the development and healing of the psychic.

We witness the “movement of boundaries” even to fields that were previously taboo. If the deeper issues of the psychic life can thus be explained, people can be rebalanced and trained to use their great spiritual powers, it means that the holistic vision is the path that Psychology has to follow in order to assist the progress of humanity together with other sciences.

**A LA RECHERCHE DE CRITERES INFLUENÇANT
L'ATTRIBUTION DE SANCTION:
ETUDE SUR UNE POPULATION D'ETUDIANTS EN DROIT**

HARDY Sandrine, GANGLOFF Bernard, FRANÇA
Laboratoire PRIS, Dpt de Psychologie, Université de Rouen

gangloff@epeire.univ-rouen.fr

Résumé

Si, à une certaine époque, l'homme s'en remettait au jugement divin pour trancher entre l'innocence et la culpabilité d'un auteur d'infraction, très vite, il se substitua à ces épreuves ordaliques en établissant ses propres critères qui, après bien des péripéties historiques, donnèrent lieu au code civil et au code pénal dans lesquels est listé un certain nombre de critères permettant au juge d'ajuster la sanction que mérite l'auteur d'une infraction. Certains de ces critères furent largement étudiés par les psychologues sociaux. A notre tour, nous avons souhaité soumettre à une population de 649 étudiants en droit 18 critères afin de vérifier leur impact sur l'attribution de sanction. Pour cela, un questionnaire composé de huit situations (4 se déroulant dans la vie quotidienne et 4 se déroulant dans la vie professionnelle) dans lesquelles un individu commettait une infraction à une règle légale ou à une norme, a été élaboré. Chacun des huit cas se terminait par la présentation des résultats d'une prétendue enquête, résultats présentés sous forme de trois informations relatives à trois critères, soit un total de 18 critères répartis en 6 plans en carré latin. La tâche expérimentale consistait à infliger une sanction (parmi 5 proposées) à l'auteur de cette infraction. Les principaux résultats mettent en évidence que les étudiants en droit négligent les critères les renseignant sur l'identité et sur l'état psychologique de l'auteur de l'infraction pour privilégier essentiellement les critères relatifs à la situation. Ce qui semble s'opposer à la notion d'individualisation de la sanction qui exige que tout juge prenne en compte ces deux dimensions pour que la sanction soit la plus juste possible et la mieux adaptée au délinquant.

Abstract

If, in a certain time, the man leave it to the divine judgment to decide between the innocence and the guilt of a author of infringement, very quickly, he substituted himself for this "ordalics" tests while establishing his own criterias that, after a lot of historic events, gave place at the civil code and the penal code in which is listed a certain number of criterias permitting to judges to adjust the sanction that the author of an infringement deserves. Some of these criterias were studied extensively by the social psychologists. Has our tower, we wished to submit to a population of 649 students in right 18 criterias in order to verify their impact on the assignment of sanction. For it, a questionnaire composed of eight situations (4 taking place in the daily life and 4 taking place in the professional life) in whiches an individual committed an infringement of a legal rule or of a norm, has been elaborated. Each of the eight cases ended by the presentation of the results of a supposed investigation, results presented under shape of three information related to three criterias, our 18 criterias being distributed in 6 Latin square plans. The experimental task consisted to inflict a sanction (among 5 proposed) on the author of this infringement. The main results put in evidence that the students in right neglectful the criterias informing them on the identity and on the psychological state of the author of the infringement to privilege the criterias to related essentially on the situation. What seems to oppose to the notion of individualization of the sanction that requires that each judge takes into account these two measurements so that the sanction is as just possible and better adapted to the delinquent.

INTRODUCTION

Il fut un temps où, pour trancher entre l'innocence et la culpabilité d'un présumé auteur d'infraction, l'homme s'en remettait au prétendu jugement de Dieu: c'est Dieu qui décidait, selon ses impénétrables critères. La seule tâche des mortels était d'établir des critères destinés à percer le verdict divin. C'était par exemple l'ordalie de l'eau froide (le suspect était plongé, genoux et poings liés sur la poitrine, dans un bac d'eau froide préalablement bénie, son maintien dans l'eau froide témoignant alors de son innocence.) On conçoit bien la fréquence des verdicts d'innocence, l'individu n'étant malheureusement plus là pour s'en réjouir. On perçoit bien le caractère peu scientifique de tels indices. C'est probablement pour cela que l'être humain a jugé plus utile et plus prudent de se substituer au jugement divin en élaborant ses propres critères.

C'est ainsi qu'après bien des péripéties historiques on envisagea de manière très précise tant dans le code civil que dans le code pénal (codes que l'on doit à Bonaparte), les notions de responsabilité et de sanction, tout comme les causes d'exonération et d'atténuation de la responsabilité. Ces causes d'exonération de la responsabilité ou d'atténuation (appelée aussi exonération partielle), que ce soit en matière de responsabilité civile ou de responsabilité pénale, dispensent totalement ou partiellement d'une sanction l'auteur d'un délit civil ou d'une infraction pénale. Ces causes sont, pour l'infraction civile, le cas de force majeure (généralement constitué par des phénomènes naturels comme par exemple les tremblements de terre), le fait d'un tiers qui aurait joué un rôle prépondérant dans la réalisation du dommage (par exemple un piéton est renversé par un cycliste lui-même projeté sur le trottoir par un automobiliste), et enfin la faute de la victime qui aurait eu un comportement imprudent, anormal ou la volonté de nuire. (les causes d'exonération totale ou partielle ne sont admises que lorsque les événements qui les constituent sont imprévisibles et irrésistibles, autrement dit insurmontables). En ce qui concerne l'infraction pénale, on parle de causes de non-imputabilité et de faits justificatifs. Les causes de non-imputabilité sont la perte du libre arbitre, la contrainte, l'erreur de droit ou de fait, le bas âge. Les faits justificatifs sont le couvert de la loi et de l'autorité légitime, la légitime défense, l'état de nécessité, et le consentement de la victime.

Les psychosociologues, pressentant que les critères légaux retenus par le législateur n'étaient vraisemblablement pas les seuls critères susceptibles d'avoir un effet sur l'attribution de responsabilité et sur l'attribution de sanction, se sont eux aussi intéressés aux facteurs pouvant avoir une influence sur ces deux processus attributifs. En ce qui concerne l'attribution de sanction, objet de cette présente étude, les critères ayant essentiellement été étudiés en psychologie sociale peuvent être regroupés en trois grandes catégories selon qu'ils nous renseignent sur l'auteur de l'infraction, sur la situation, ou sur les caractéristiques des juges.

La première concerne donc les caractéristiques de l'acteur. Il s'agit de critères tels que l'intentionnalité (Shaw et Reitan, 1969; Pepitone, 1975; Horai et Bartek, 1978; Schultz, Schleifer et Altman, 1981 exp 2), le caractère respectable ou irrespectable de l'acteur (Doob, 1979), son apparence physique (Dion, Bercheid et Walster, 1972; Dion, 1972; Efran, 1974; Seligman, Paschall et Takata, 1974; Landy et Sigall, 1974; Sigall et Ostrove, 1975; Seligman, Brickman, et Koulack, 1977), son caractère sympathique *versus* antipathique (Landy et Aronson, 1969; Shepherd et Bagley, 1970; Klapan et Kemmerick, 1974; Barnett et Feild, 1978)... Les résultats obtenus indiquent notamment que la sanction est d'autant plus importante que l'individu a agit de manière intentionnelle. Mais aussi que l'auteur d'une infraction est moins sévèrement puni lorsqu'il a toujours eu une conduite irréprochable que lorsqu'il s'agit d'un récidiviste. Ces recherches ont permis également d'affirmer de manière quasi consensuelle que le critère "apparence physique" a une incidence sur l'attribution de sanction: il semblerait qu'il faille jouir d'un physique avantageux pour espérer voir sa sanction diminuée. Mais tout dépendrait en réalité du type d'infraction commise car dans certaines circonstances bien précises, il conviendrait de ne pas se montrer sous son plus bel aspect.

La deuxième catégorie de critères s'intéresse, quant à elle, aux caractéristiques de la situation. C'est ainsi que furent notamment étudiés des critères tels que le type d'infraction (vol, faux, usage de faux, viol...) commise par l'acteur (Shaw et Reitan, 1969; Kaplan et Kemmerick, 1974; Sigall et Ostrove, 1975, Critchlow, 1985), ou encore la gravité des conséquences (Shaw et Sulzer, 1964; Shaw et Reitan, 1969; Schultz, Schleifer et Altman, 1981; Mc Comas et Noll, 1974; Shaw et Mc Martin, 1977; Dejong, Morris et Hastorf, 1976, Horai et Bartek, 1978, Kanekar et al, 1993). Ces différentes études ont mis en évidence que la sanction attribuée est bien dépendante du type d'infraction commise et que l'évaluateur inflige une punition plus sévère lorsque les conséquences de l'infraction sont graves plutôt que mineures.

Enfin, la troisième catégorie regroupe des critères se rapportant aux caractéristiques de l'évaluateur comme par exemple sa culture (Shaw, Briscoe, Garcia, Esteve, 1968; Shaw et Iwawaki, 1972; Shaw et Shneider 1969) ou encore la profession qu'il exerce (Shaw et Reitan, 1969). Ces études permettent d'affirmer que l'attribution de sanction varie effectivement selon le groupe d'appartenance de l'acteur et selon sa profession.

L'analyse des nombreuses études réalisées en psychologie sociale à propos de différents processus attributifs (qu'il s'agisse de l'attribution de causalité, de l'attribution de responsabilité ou de l'attribution de sanction) ainsi que l'étude d'articles propres au droit pénal et d'arrêts de

jurisprudence nous ont amenés à nous intéresser à notre tour, et ce sans prétendre à l'exhaustivité, à l'éventuel effet de 18 critères sur l'attribution de sanction. Nous avons souhaité les étudier étant donné que certains d'entre eux n'avaient, jusqu'alors, jamais été envisagés comme étant susceptibles d'avoir un effet sur l'attribution de sanction. D'autres, par contre, ont déjà par le passé été pressentis par les psychologues sociaux. Nous avons toutefois souhaité les étudier à nouveau soit parce qu'ils furent sources de résultats contradictoires ou qu'ils furent étudiés relativement à un processus attributif à l'exclusion d'un autre, soit parce qu'ils n'avaient pas été étudiés relativement à des situations où une infraction avait été commise. Nos 18 critères peuvent être, eux aussi, regroupés en trois grandes catégories qui sont respectivement: les critères liés aux caractéristiques de l'auteur de l'infraction (N=13), les critères liés à la situation (N=2), et les critères liés à la victime (N=3).

Nos critères nous renseignant sur l'auteur de l'infraction sont de deux ordres: d'ordre social (N=4) ou d'ordre psychologique (N=9) selon qu'ils nous renseignent sur l'identité sociale ou sur l'état psychologique de l'auteur de l'infraction. Ces critères sont autant d'informations que l'on peut trouver dans une enquête de personnalité. Ce type d'enquête (d'ailleurs obligatoire en matière de crime) est généralement ordonné par un juge d'instruction soucieux de mieux cerner la personnalité d'un justiciable mis en examen, l'objectif étant de vérifier la situation matérielle, familiale et sociale d'une personne mise en examen. Cette enquête peut être, selon les circonstances, complétée par un examen médical et/ou psychiatrique. L'ensemble de ce dossier doit être susceptible d'éclairer le ou les juge(s) sur la personnalité de l'individu mis en examen afin de faciliter la détermination de la sanction qui sera infligée à l'auteur de l'infraction.

Ainsi, nos critères d'ordre social seront relatifs au sexe, au statut et à l'âge de l'acteur. Ce à quoi nous avons ajouté un autre critère susceptible d'apporter de l'information sur l'auteur de l'infraction, bien qu'il soit peu probable que l'on en trouve trace dans une enquête de personnalité tant il peut sembler bien subjectif (ce qui n'exclut pas cependant qu'il puisse avoir une incidence sur l'attribution de sanction): il s'agit de "la beauté physique de l'acteur". Les critères d'ordre psychologique à l'étude seront: "l'état de récidive de l'acteur" (que nous appellerons "consistance" en référence au terme employé par Mac Arthur dans sa recherche datant de 1972), puis la "distinctivité" (critère également inspiré de cette même recherche.) Il nous a semblé que ce critère de distinctivité suppose, quant à lui, la notion de préméditation: a-t-on choisi précisément la victime de notre infraction ou encore le lieu où se déroule cette infraction (distinctivité positive)? Ou bien aucun choix véritable ne préexistait à la commission de cette infraction, auquel cas n'importe qui aurait pu en être la victime et elle aurait pu se dérouler dans n'importe quel endroit (distinctivité négative)? Quelle est, de ces deux situations, celle qui sera la plus sévèrement châtiée? Au sein de ces critères d'ordre psychologique nous trouverons également les critères de "contrôle du comportement", "conscience de la faute", "conscience de la conséquence", "l'état de nécessité", "l'incitation d'autrui" ayant exercé une influence sur la personne ayant matériellement commis l'infraction, les "explications avancées par l'auteur de l'infraction pour expliquer son action" (dans notre étude cette excuse sera le fait d'avoir vécu un événement émotionnel fort (heureux ou malheureux) juste avant la commission de l'infraction), et enfin "l'expression du remords".

Notre deuxième catégorie de critères concerne les critères nous renseignant sur la situation. Il s'agit de deux critères nous apportant des informations sur l'infraction en tant que telle. Ainsi, nous étudierons l'effet du critère "gravité des conséquences" ainsi que l'effet du critère de "consensus". Ce critère est également emprunté à la démarche de Mac Arthur (1972). Relativement à une infraction, se poser la question de l'effet du «consensus» sur l'attribution de sanction revient à se demander si l'on condamne plus sévèrement ou au contraire si l'on fait preuve d'une certaine clémence à l'égard d'un individu ayant commis une infraction dont on sait par ailleurs qu'elle est commise par de nombreux autres individus (consensus fort) par rapport à une situation où l'infraction commise est rarement observée (consensus faible).

A propos de la victime, nous analyserons deux types de critères. Il s'agira tout d'abord de critères qui nous renseigneront sur l'identité sociale de la victime comme son statut et son sexe, puis, d'un critère nous renseignant plus spécifiquement sur sa "contribution physique", psychologique ou matérielle dans la réalisation de l'infraction.

Bien que la plupart des critères que nous souhaitons étudier n'ait pas été retenus par le législateur comme devant faire partie des causes d'atténuation de la sanction, nous sommes

Timișoara, 23-25 octombrie

cependant en droit de supposer qu'ils sont susceptibles d'avoir une influence sur l'attribution de sanction étant donné la certaine latitude laissée à tout juge dans la détermination de la sanction méritée par l'auteur d'une infraction, et ce malgré le principe de légalité. Cette latitude dont dispose le juge est possible du fait, notamment, de l'existence de l'article 132-24 du Code pénal relatif à la notion d'individualisation de la sanction qui stipule que le juge doit tenir compte des circonstances de l'infraction, de ses conséquences et de la personnalité de l'auteur pour définir au mieux la peine que mérite l'auteur d'une infraction. De ce fait, cette notion d'individualisation de la sanction laisse une certaine liberté au juge dans le choix des critères à retenir pour attribuer une sanction. Conformément à l'existence de ce principe d'individualisation de la sanction, nous nous sommes demandés quels étaient, parmi l'ensemble des critères que nous avons retenus, ceux qui auraient un effet sur les attributions de sanction émanant d'une population de juges experts. Nous nous sommes également demandés si nos critères, lorsqu'ils auront un effet sur la sanction attribuée, seront source d'indulgence ou au contraire de sévérité. Afin d'apporter une réponse à ces différentes questions, une procédure expérimentale a été mise en place et un questionnaire a été élaboré.

PROCEDURE (cf. annexes 1 et 2)

Pour répondre à ces différentes questions, nous avons présenté à des étudiants en droit un questionnaire composé de 8 scénettes (4 ayant trait à des situations de la vie quotidienne et 4 ayant trait à des situations de la vie professionnelle) dans chacune desquelles un individu commettait une infraction à une règle légale ou à une norme, avec comme conséquence un dommage enduré par autrui. Chacun des 8 cas se terminait par la présentation des résultats d'une prétendue enquête, résultats présentés sous forme de trois informations pouvant servir aux sujets de critères leur permettant d'attribuer une sanction plus ou moins forte. Suite à la lecture de ces situations, les sujets expérimentaux étaient invités à se comporter comme un juge ayant à attribuer une sanction. La variable dépendante était ainsi le niveau de sanction attribué parmi 5 proposés (aucune sanction, une sanction légère, une sanction moyenne, une sanction importante ou une sanction très importante.)

Notre population d'étude est composée de 649 étudiants (hommes et femmes) inscrits en licence, maîtrise ou DEA de droit dans les universités de Rouen, Clermont Ferrand, Le Havre, Toulouse, Lille, et Paris. Cette population a été répartie dans l'un de nos 6 plans en carré latin, chaque plan étant constitué de 3 critères à 2 modalités chacun (soit notre total de 18 critères: cf. tableau 1).

	Critère I1	Critère I2
Critère III1	Critère III1	Critère III2
Critère II2	Critère III2	Critère III1

T1: exemple de l'un des 6 plans en carré latin associant 3 critères à 2 modalités chacun. (critère I1 = modalité 1 du critère I; critère I2= modalité 2 du critère I)

Variaient ainsi, dans le premier plan les critères de distinctivité, de consistance et de consensus, dans le deuxième le contrôle du comportement, la conscience de la faute, la conscience de la conséquence, dans le troisième la faute de la victime, l'incitation d'autrui et l'état de nécessité, dans le quatrième la beauté physique de l'acteur, son âge et le sexe de la victime, dans le cinquième plan variaient la gravité des conséquences, l'événement émotionnel (heureux ou malheureux) vécu par l'acteur avant la commission de l'infraction, ainsi que l'expression du remord. Et enfin, dans le dernier plan, ce sont le sexe de l'acteur, son statut, ainsi que celui de la victime qui étaient étudiés. Au total, 24 groupes furent ainsi constitués, soit 4 groupes dans chacun des 6 plans (c'est-à-dire, par plan, un groupe pour chaque condition expérimentale: cf. supra tableau 1), chaque groupe étant confronté aux huit scénarios avec une modalité particulière d'association de 3 critères.

Pour analyser l'effet de ces critères sur l'attribution de sanction, nous avons procédé à une analyse de variance (anova). Pour l'ensemble de ces analyses, nous avons choisi un seuil de significativité de P.05.

RESULTATS (cf. annexe 3)

Premier plan: des trois critères "consistance", "distinctivité" et "consensus", seul le critère de distinctivité à un effet sur l'attribution de sanction quel que soit le type de situation ($P=0.001$ en situation sociale, $P=0.004$ en situation professionnelle, et $P=0.0004$ en situations globales, c'est-à-dire situation sociale et situation professionnelle groupées). La sanction étant systématiquement plus forte lorsque la distinctivité est négative.

Second plan: la comparaison des moyennes ne montre d'effet significatif pour aucun de nos trois critères. Par conséquent ni le critère "contrôle du comportement", ni le critère "conscience de la faute", ni le critère "conscience de la conséquence" n'ont d'effet sur l'attribution de sanction pour cette population.

Troisième plan: le critère "incitation d'autrui" a un effet quel que soit le type de situation ($P=0.023$ en situation sociale, $P=0.0004$ en situation professionnelle, $P=0.0005$ en situations globales). La sanction étant plus forte lorsque l'acteur subi l'influence d'autrui. Le critère "faute de la victime" a un effet sur l'attribution de sanction mais uniquement en situation sociale ($P=0.01$), la sanction étant plus forte lorsque la victime n'a commis aucune faute. Par contre, quel que soit le type de situation, le critère "état de nécessité" n'a aucun effet sur l'attribution de sanction.

Quatrième plan: les comparaisons de moyennes montrent un effet du critère "beauté physique" en situation sociale ($P=0.01$) et en situations globales ($P=0.03$). L'acteur étant plus sévèrement châtié lorsqu'il est doté d'un physique avantageux que lorsqu'il est doté d'un physique que l'on peut qualifier de désagréable. Ces comparaisons de moyennes montrent également un effet du critère "sexe de la victime" en situation professionnelle ($P=0.0007$) et en situations globales ($P=0.0047$). L'acteur est puni plus durement lorsque la victime de sa transgression est une femme que lorsque la victime est un homme. Par contre, on peut noter l'absence d'effet du critère "âge de l'acteur".

Cinquième plan: les comparaisons de moyennes permettent d'observer l'effet de la "gravité des conséquences" en situation sociale ($P=0.000$) et en situations globales ($P=0.000$). Lorsque ce critère a un effet, on peut s'apercevoir que la sanction est plus faible lorsque les conséquences sont mineures que lorsque les conséquences sont graves. "L'expression du remords" est un critère engendrant des sanctions de niveaux significativement différents en situation sociale ($P=0.03$). La sanction est plus forte lorsque les remords ne sont pas exprimés que lorsqu'ils le sont. Cependant, il n'a aucun effet significatif en situation professionnelle ni en situations globales. La "valence de l'événement précédent l'action" n'a, quant à lui aucun effet quel que soit le type de situations.

Sixième plan: les comparaisons de moyennes ne montrent d'effet significatif ni pour les critères "sexe" et "statut" de l'acteur, ni pour le critère "statut de la victime".

Ces résultats mettent en évidence que 7 critères sur 18 ont au moins un effet sur l'attribution de sanction pour notre population d'étudiants en droit. Ces critères sont, pour la catégorie "caractéristiques de l'acteur": la distinctivité (situations sociales et professionnelles), l'incitation d'autrui (situations sociale et professionnelle), la beauté physique (situation sociale), et l'expression des remords (situation sociale); pour la catégorie "situation": la gravité des conséquences (situation sociale); et pour la catégorie "caractéristiques de la victime": le sexe de la victime (situation professionnelle) et la faute de la victime (situation sociale).

Par contre 11 critères n'ont jamais d'effet sur l'attribution de sanction pour cette population quel que soit le type de situation. Ces critères sont, pour la catégorie "caractéristiques

de l'acteur": la consistance, le contrôle du comportement, la conscience de la faute, la conscience de la conséquence, la valence de l'événement précédent l'action, l'état de nécessité, l'âge, le sexe et le statut de l'acteur. pour la catégorie "situation": le consensus; et pour la catégorie "caractéristiques de la victime": le statut de la victime.

DISCUSSION

1) Critères nous renseignant sur l'acteur.

A la lecture de nos résultats, on peut s'apercevoir qu'aucun de nos 4 critères d'ordre social nous renseignant sur l'identité de l'acteur, à l'exception de sa beauté physique, n'est pris en compte par nos juges experts lorsqu'ils ont à attribuer une sanction. Ceci est vrai tant en ce qui concerne le sexe de l'acteur, que son statut ou encore son âge. Ce qui signifie que la sanction attribuée à une personne ayant commis une infraction sera la même que cette personne soit un homme ou une femme, que cette personne jouisse d'un haut ou d'un bas statut ou ce que cette personne soit jeune ou au contraire plus âgée. Les résultats montrent que nos sujets expérimentaux se sont strictement conformés au code pénal puisqu'en effet aucun texte de loi ne stipule que la sanction doit être fonction de l'un ou de l'autre de ces critères.

Le seul critère d'ordre social faisant exception est la beauté physique de l'acteur qui a un effet sur l'attribution de sanction uniquement en situation sociale. Nos résultats montrent qu'un physique avantageux est source de plus de sévérité de la part du juge. Autrement dit, un individu doté d'un physique avantageux ayant commis une infraction sera plus sévèrement puni qu'un individu doté d'un physique désagréable ayant lui aussi commis une infraction. Nos sujets considèrent-ils que la beauté physique facilite tellement la vie quotidienne de celui qui en est doté que ce dernier n'a nulle raison de commettre une infraction pour aboutir à ce à quoi il aspirait ? Et que la personne, que la nature a moins gâtée, a parfois tant de mal à obtenir ce qu'elle souhaite que parfois elle n'a pas d'autres choix pour y parvenir que de commettre une infraction ?... Toutefois, si le raisonnement sous-jacent est bien celui-ci, il ne s'applique pas au milieu professionnel où ce critère n'exerce aucun effet sur la sanction attribuée. Dans ce milieu, que l'on soit beau ou laid, la punition sera la même à infraction égale. Peut-être que dans ce type de situation des critères plus objectifs que le physique seront retenus pour ajuster au mieux la sanction que mérite un individu, telles que les compétences au travail, le rendement...

En ce qui concerne les 9 critères d'ordre psychologique, nos résultats mettent notamment en évidence que le critère de consistance que nous avons assimilé à la notion de récidive propre au droit pénal, n'a aucun effet sur l'attribution de sanction. Ce résultat s'oppose donc à ce qui est observable en droit pénal dans la mesure où la récidive y constitue un motif d'aggravation de la sanction. Ce résultat s'oppose également à ceux obtenus par Doob en 1979. Les résultats de son expérience mettaient en effet en évidence qu'un individu ayant toujours eu une conduite irréprochable était moins sévèrement puni qu'un individu ayant eu des antécédents judiciaires. Ces résultats peuvent vraisemblablement s'expliquer par une maladresse dans l'opérationnalisation de notre critère. Effectivement, nous l'avons opérationnalisé conformément à l'étude de Mac Arthur (1972) et non pas sous forme d'informations telles que l'on pourrait les trouver dans un extrait de casier judiciaire. (Il conviendrait donc dans le futur de vérifier à nouveau l'impact de ce critère sur l'attribution de sanction en le présentant sous cette autre forme à cette population.)

A l'opposé du critère de consistance, le critère de distinctivité a un effet sur l'attribution de sanction. Et c'est la distinctivité négative qui est source de plus de sévérité. Peut-être nos sujets expérimentaux jugent-ils les individus qui commettent une infraction sans préméditation, autrement dit sans intention et sans mobile apparent, comme étant plus dangereux que ceux qui auraient effectivement prémédité leur action, et peut-être comme étant, de ce fait, également plus susceptibles de récidiver. L'imprévisibilité supposée de leurs actions place ainsi quiconque en victime potentielle de leurs agissements. Par conséquent, l'attribution de sanctions plus sévères à l'égard de ces individus est peut-être le reflet d'un souhait d'écarter de la société ce genre de délinquants ou de criminels car trop dangereux de par leur imprévisibilité. A moins que

l'opérationnalisation de notre critère distinctivité aient amené nos sujets expérimentaux à associer ce critère à la notion de récidive plutôt qu'à la notion de préméditation comme nous l'avions envisagé. Pour mieux le comprendre, il convient de rappeler ici ce que nous entendons par distinctivité positive et distinctivité négative. La distinctivité sous-entend, soit qu'un individu adopte un certain comportement dans un endroit en particulier (distinctivité positive) ou dans tout endroit où il se rend (distinctivité négative), soit qu'il adopte un comportement avec une personne en particulier (distinctivité positive) ou indistinctement avec tout individu (distinctivité négative). Or une telle opérationnalisation pose problème dans la mesure où la distinctivité négative suppose une répétition du comportement dans le temps d'où la possibilité que nos sujets expérimentaux aient associé ce critère à la notion de récidive. Ce qui peut vraisemblablement expliquer par là même l'absence d'effet du critère de consistance.

Les résultats sont tout autre si on s'intéresse à l'effet du critère "contrôle du comportement". On sait que, conformément à l'article 122-1 du code pénal, un individu ne sera pas reconnu responsable d'une action qu'il a commise s'il était atteint aux moments des faits d'un trouble psychique ou neuropsychique ayant aboli son discernement ou le contrôle de ses actes. On sait également que dans une telle situation aucune sanction ne lui sera attribuée. A l'inverse, s'il est établi qu'une infraction résulte d'un acte purement intentionnel, il est plus qu'improbable que l'auteur de cette infraction se voit attribuer une quelconque atténuation de la sanction. De plus, plusieurs recherches menées en psychologie sociale telles que celles réalisées par Shaw et Reitan, (1969); Pepitone, (1975); Horai et Bartek, (1978); Horai et Bartek, (1978); Schultz, Schleifer et Altman, (1981 exp 2) ont mis en évidence que la sanction est d'autant plus importante que l'individu a agi intentionnellement. Pour toutes ces raisons, on pouvait s'attendre à ce que le critère "contrôle du comportement" ait un effet sur l'attribution de sanction. Or nos résultats montrent qu'il n'en est rien. Ce résultat est probablement le reflet de l'extrême prudence ressentie par nos juristes vis-à-vis d'une excuse trop largement invoquée par les inculpés ou par les avocats de la défense dans leur plaidoirie en vue d'obtenir une dispense de peine. Peut-être préfèrent-ils ne pas prendre en considération ce critère plutôt que de voir un éventuel simulateur s'en sortir en toute impunité. Cette prudence vis-à-vis d'un tel critère peut aussi s'expliquer par le fait qu'au moins deux conditions sont nécessaires pour que cette absence de contrôle du comportement soit juridiquement reconnue. En effet, il faut que la perte du libre-arbitre susceptible d'avoir aboli le contrôle des actes soit extrême et aussi qu'elle soit concomitante avec la commission de l'infraction. Mais tout ceci est très difficile à prouver car ce diagnostic, qui incombe aux psychologues, a souvent lieu bien après les faits reprochés. Toutes ces raisons font que nos juges, probablement par prudence, ont préféré ne pas prendre en considération ce critère pour attribuer leur sanction.

Nos résultats mettent également en évidence l'absence d'effet du critère "conscience de la faute" que l'on pouvait aisément associer à la notion juridique "d'erreur de droit". Cette erreur de droit fait partie, elle aussi, des causes de non-imputabilité prévue par le code pénal qui dispense, quand elle est reconnue, d'une sanction l'auteur d'une infraction. Mais force est de constater que cette erreur de droit s'oppose en partie à une présomption très forte en droit pénal, stipulant que "nul n'est censé ignorer la loi". L'existence de cette présomption semble engendrer quelques scrupules chez nos juges qui, de ce fait, ne prennent pas en compte ce type de critère pour attribuer une sanction. *Nemo censitur ignorare legem* ("nul n'est censé ignorer la loi"), ce principe hérité du droit romain semble aller de soi pour nos juges. Ils considèrent très vraisemblablement que la loi serait bien inutile s'il suffisait de l'ignorer pour ne pas y être soumis.

Tout comme la conscience de la faute, la conscience de la conséquence n'a aucun effet sur les attributions de sanction effectuées par nos juges. Peu leur importe l'existence d'une discordance entre ce qui était visé par l'intention coupable et les résultats effectivement observables, la seule commission de l'infraction leur suffit pour condamner l'auteur de l'infraction.

Nos résultats indiquent également que le critère "état de nécessité" n'a, lui non plus, aucun effet sur l'attribution de sanction. Ils considèrent vraisemblablement ce type de fait justificatif comme étant quelque peu désuet et obsolète tant il est vrai que la société française est relativement riche en perspectives d'aides et de contributions sociales et financières permettant à de nombreux individus de pallier un certain nombre de problèmes sans avoir recours à une infraction pour échapper à la situation dans laquelle ils sont placés. Ceci étant, n'acceptant pas ce type d'excuse,

ils condamnent indifféremment un transgresseur, que celui-ci ait invoqué ou non un état de nécessité, ne s'en tenant qu'à l'infraction commise.

Par contre, le fait d'avoir été exposé à l'influence négative d'autrui et à ses mauvais conseils (critère nommé dans notre recherche "incitation d'autrui") a un effet sur l'attribution de sanction. Et ceux qui ont agi conformément à ces préconisations douteuses sont condamnés plus sévèrement. Tout laisse à penser qu'ils sont condamnés non pas seulement pour l'infraction commise mais aussi pour ne pas avoir su résister aux mauvais conseils et aux mauvaises aspirations prodigués par autrui.

Le fait d'avoir vécu un événement émotionnel fort, qu'il soit heureux ou malheureux, juste avant la commission de l'infraction ne constitue pas non plus une cause d'atténuation de la sanction. Ce critère n'a même aucun effet sur l'attribution de sanction. Le raisonnement de nos sujets expérimentaux semble donc être le suivant: que l'on vive un événement heureux ou malheureux, à chacun de résister à ses passions et à chacun de faire en sorte que ces passions ne guident pas notre comportement, surtout quand ce comportement est contraire à la loi.

Nos résultats montrent également que l'expression du remords a un effet sur l'attribution de sanction. En effet, nos juges condamnent moins sévèrement un individu ayant exprimé des remords qu'un individu n'en ayant pas exprimé. L'une des fonctions de la peine est de faire prendre conscience au transgresseur que l'action qu'il a accomplie était illicite et prohibée par la loi; aussi, lorsqu'un individu exprime spontanément des remords quant à cette même action, c'est vraisemblablement parce qu'il a déjà pris, au moins en partie, conscience du caractère illégal et blâmable de son comportement, d'où alors l'attribution d'une sanction plus clémentine. Cependant ce raisonnement présente des limites dans la mesure où ce critère n'a un effet qu'en situation sociale à l'exclusion des situations professionnelles. Tout semble laisser penser que la sanction n'a pas tout à fait la même fonction selon que l'infraction a eu lieu dans la vie quotidienne ou dans la vie professionnelle. Dans la vie quotidienne, elle serait surtout dirigée vers l'individu et sa fonction serait essentiellement la dissuasion individuelle, d'où la nécessité de considérer la prise (ou non) de conscience par l'inculpé du caractère illicite de son action. Dans la vie professionnelle, la sanction aurait davantage une fonction de dissuasion collective. Mais cette dissuasion collective n'est possible que si la sanction est effective et repérable par les autres membres de l'entreprise. Et pour que la crainte de la sanction soit réelle, il ne faut pas que cette sanction soit tributaire de quelques sentiments exprimés plus ou moins sincèrement et susceptibles de n'être prononcés qu'en vue d'être dispensé d'une sanction.

2) critères nous renseignant sur la situation.

La « gravité des conséquences » est un critère exerçant un effet sur l'attribution de sanction. Nos résultats vont dans le sens de ceux que l'on trouve dans la littérature. En effet, ces différentes études mettaient en évidence que le juge infligeait une punition plus importante lorsque les conséquences de l'infraction étaient graves plutôt que mineures (Shaw et Sulzer (1964), Shaw et Reitan (1969), Schultz, Schleifer et Altam (1981), Mc Comas et Noll (1974), Shaw et Mc Martin (1977), Dejong, Morris et Hastorf (1976), Horai et Bartek (1978), Kanekar et al (1993).) Cependant, encore une fois, ce critère n'a d'effet qu'en situation sociale à l'exclusion des situations professionnelles. En situation professionnelle, nos juges condamnent de manière identique l'auteur d'une infraction quelles que soient les conséquences de l'infraction. Ce qui peut signifier qu'en situation sociale, la sanction infligée par nos juges a essentiellement pour vocation de punir l'auteur de l'infraction selon une certaine règle de proportionnalité. Cette règle de proportionnalité se traduit de la manière suivante: plus le préjudice commis est grave plus l'auteur de l'infraction sera puni et ce afin que ce dernier prenne bien conscience des conséquences engendrées par son action. On peut donc en conclure que dans le domaine de la vie quotidienne la sanction est avant tout dirigée vers l'individu et adaptée aux conséquences de l'infraction. Cette sanction serait par contre davantage dirigée vers le collectif en situation professionnelle. Ainsi, quelle que soit la gravité des conséquences engendrée par une infraction, celle-ci fera l'objet d'une même sanction sans différences significatives. L'objectif n'étant pas directement de punir l'individu à hauteur des conséquences commises mais de stigmatiser l'infraction au règlement pour rappeler à la collectivité l'attachement éprouvé au respect de ces règles tout en cherchant à dissuader tous ceux qui seraient susceptibles de commettre une infraction, même la plus insignifiante.

A l'inverse du critère "gravité des conséquences", le critère de "consensus" n'a pas d'effet sur l'attribution de sanction. Le raisonnement sous-jacent de nos sujets paraît être le suivant: le nombre de transgresseurs ne doit pas conduire à une dépénalisation de la loi (on comprend les risques encourus par la société si ce raisonnement était inverse.) Et à toute transgression doit correspondre une sanction pour le maintien de l'ordre public, que cette transgression soit commise par peu ou beaucoup d'individus.

3) Critères nous renseignant sur la victime.

Si nos sujets semblent considérer que le statut de la victime n'a pas à rentrer en ligne de compte pour attribuer une sanction, il n'en va pas de même en ce qui concerne le critère "sexe de la victime". Ils se montrent effectivement plus sévères vis-à-vis d'un individu dont la victime de l'infraction est une femme. La différence observée dans la sanction attribuée selon le sexe de la victime semble provenir du fait qu'ils considèrent la femme comme étant plus fragile et plus vulnérable que l'homme. Peut-être considèrent-ils, étant donné cette conception, que l'auteur de l'infraction, dont la victime est une femme, est plus « lâche » que si cette victime avait été un homme. Ils condamnent ainsi non seulement l'infraction mais aussi le choix de la victime et au travers de ce choix cette lâcheté supposée.

Nos étudiants en droit prennent également en considération le critère "faute de la victime". Les résultats indiquent qu'ils se montrent plus indulgents vis-à-vis des transgresseurs lorsque la victime de l'infraction a effectivement commis une faute. Autrement dit, ils semblent accepter l'idée qu'il puisse exister un partage de la responsabilité ou une double responsabilité. Cependant, encore une fois, ce résultat n'est vrai qu'en situation sociale. En effet, en situation professionnelle, ils condamnent le transgresseur de manière uniforme quelle que soit l'implication de la victime dans la commission de l'infraction. Dans le domaine professionnel, le comportement effectif de la victime semble peu leur importer. La seule commission de l'infraction suffit à l'attribution d'une sanction. Cette conception ayant peut-être pour fonction de rappeler à tous que le travail en collaboration implique non seulement un respect des règles propres au fonctionnement de l'entreprise mais aussi une certaine anticipation et certaine une vigilance en ce qui concerne le comportement des collaborateurs.

CONCLUSION GENERALE

Nos résultats mettent en évidence que nos étudiants en droit n'utilisent aucun des critères d'ordre social leur permettant de mieux connaître la personne qu'il juge pour attribuer une sanction, à l'exception de la beauté physique de l'acteur. Ce qui incontestablement constitue une information bien subjective tant il est vrai que l'aspect physique semble difficilement pouvoir apporter une explication à l'infraction commise.

Ils négligent également de nombreux critères d'ordre psychologique. En effet, si l'on écarte l'expression du remord, qui est un critère intervenant après coup, c'est-à-dire après la commission de l'infraction, on s'aperçoit qu'ils n'utilisent que deux critères d'ordre psychologique pour attribuer leur sanction. Ces critères sont la distinctivité (que nos résultats nous incitent à considérer comme étant similaire à la notion de récidive) et l'incitation d'autrui ayant exercé une influence sur l'acteur et qui constitue un motif d'aggravation de la sanction.

Il nous semble que les résultats obtenus ne vont pas dans le sens de ce qui est prévu relativement à la notion d'individualisation de la sanction. Rappelons qu'en vertu de l'article 132-24 du Code pénal, le juge doit tenir compte des circonstances de l'infraction et de la personnalité de l'auteur de cette infraction pour déterminer la sanction qu'il souhaite voir infliger au contrevenant. Voici précisément ce que dit le texte de loi en question: "dans les limites fixées par la loi, la juridiction prononce les peines et fixe leur régime en fonction des circonstances de l'infraction et de la personnalité de son auteur...". L'idée principale de ce texte de loi est que la sanction, pour être efficace, doit être "adaptée" au délinquant. Pour y parvenir, le juge doit prendre en compte différents éléments. Ces éléments concernent, non seulement l'infraction et ses conséquences, mais aussi son auteur, sa vie, son identité et son état psychologique. Or si nos sujets expérimentaux ont bien pris en considération les conséquences de l'infraction, ils ont en grande

partie négliger les critères les renseignant sur l'individu ayant commis l'infraction tant dans sa dimension sociale que dans sa dimension psychologique.

L'objectif de cette notion d'individualisation est avant tout d'administrer la peine la plus juste possible. Une peine juste se définissant comme étant celle que tel délinquant mérite parce qu'il a commis tel acte dans telles ou telles circonstances. Et pour que cette sentence s'ajuste au mieux aux dimensions concrètes du cas, le juge doit prendre en compte les critères concernant le coupable. Cette "philosophie" de la sanction rejoint les notions très actuelles de resocialisation, de réadaptation et de réinsertion. Mais cela ne semble pas être le souci de nos sujets expérimentaux. Car force est de constater que nos spécialistes du droit ont privilégié, en négligeant les facteurs concernant l'acteur, une autre fonction de la sanction. Ils semblent en effet infliger une sanction pour la simple raison que les différents acteurs de nos scénarios ont commis une infraction. La sanction infligée peut être qualifiée de rétributive dans le sens où elle est donnée en échange de cette infraction quelles que soient les raisons qui ont motivé la réalisation de cette infraction. La sanction semble infliger tel un châtiment afin de compenser l'infraction commise. Effectivement, adopter une philosophie "rétributive" de la sanction, c'est penser que l'auteur d'une infraction doit être puni étant donné la commission de l'infraction en faisant abstraction de l'individu "tel qu'il est".

Si l'expert en droit néglige autant l'individu qu'il doit sanctionner, on peut se demander s'il y a un quelconque intérêt à ce qu'une enquête de personnalité soit élaborée et ajoutée au dossier en vue d'aider le juge à déterminer la sanction. C'est d'ailleurs la question soulevée par Edith Falque, dans son ouvrage datant de 1980. Elle démontre en effet que de nombreux juges se contentent uniquement de prendre en compte les conséquences de l'infraction et le casier judiciaire pour déterminer la sanction à attribuer à un transgresseur. Elle met également en évidence que les éléments concernant la personnalité et l'état psychologique / psychiatrique de l'auteur d'une infraction suscitent régulièrement de vives critiques et de nombreuses réticences de la part des magistrats. Elle démontre également que ces derniers estiment souvent ces éléments comme étant peu convaincants et comme ne permettant pas de comprendre objectivement ce qui amène un individu à commettre une infraction. Ainsi, les magistrats semblent juger davantage un fait qu'ils ne jugent un individu. Ce qui peut expliquer pourquoi ils négligent de nombreux critères les renseignant sur l'individu. Cet état de fait pouvant s'expliquer par le rôle alloué aux magistrats qui consiste essentiellement à assurer la protection de la société face à des individus qui peuvent représenter un danger pour elle bien plus que d'essayer de comprendre ou d'excuser ce qui amène un individu à commettre une infraction. Travail qui appartient à d'autres corps de métiers. Mais une justice qui souhaiterait être véritablement "juste" et "utile" tant au délinquant qu'à la société ne devrait-elle pas prendre en considération ces deux dimensions comme le préconise d'ailleurs la loi au travers de l'article 132-24 du code pénal ?

Annexe 1 : les 4 situations "vie sociale" et les 4 situations "vie professionnelle"

Situations "vie quotidienne"
Tom, comme chaque jour, prit le même itinéraire pour se rendre sur son lieu de travail. A un moment donné, il brûla un feu. Immédiatement un choc se fit sentir. Tom s'arrêta et s'aperçut qu'il venait de percuter un piéton. Malheureusement celui-ci gisait immobile sur le bas côté.
Sam alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagée cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de Sam. Cette personne se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.
Bill, après un repas dans un restaurant, partit sans payer l'addition. Le serveur qui s'occupait de la table fut contraint de verser de sa poche l'équivalent du prix du repas non perçu.
Harry porte une arme à feu dans un lieu public. Pour impressionner ses amis, il exhibe cette arme quand soudain le coup de feu part et atteint un individu qui s'effondre immédiatement.

Situations "vie professionnelle"

Lionel, représentant en produit industriel, se rendit dans l'entreprise T, comme il en avait convenu avec le directeur commercial, afin de lui présenter les nouveautés que propose sa société. Lionel se gare sur un emplacement réservé à la direction. Si bien que monsieur Lauret, directeur commercial, voyant que l'emplacement qui lui est attribué est occupé et ne trouvant pas où garer sa voiture, décide de la garer à l'extérieur du parking de l'entreprise. A la fin de la journée, lorsqu'il compte regagner sa voiture, il comprend très vite qu'on la lui a dérobée.

Romuald est employé dans une papeterie. Il est conducteur d'une machine qui permet de couper les feuilles de papier à un format déterminé. Il travaille en collaboration avec un autre ouvrier dont le rôle est de fournir la machine en papier. L'une des règles de sécurité stipule que le conducteur doit annoncer à son collègue la mise en route de la machine afin que celui-ci cesse, à ce moment là, de remplir la machine en papier pour éviter toute coupure de la main par le coupe papier. Cependant Romuald remet la machine en route sans respecter cette règle de sécurité. Si bien que son collaborateur, surpris par la remise en route de la machine, n'eut pas le temps de retirer sa main. Le couteau lui trancha si profondément la main qu'une intervention chirurgicale s'avéra nécessaire.

Monsieur Adler, directeur d'entreprise, menaça sa secrétaire, madame Chazel, de renvoi si elle refusait un rendez-vous avec lui en dehors de ces heures de travail. Suite à cette menace, madame Chazel fit une importante dépression nerveuse qui nécessita un arrêt de travail de plusieurs semaines. Le prud'homme fut averti du comportement de monsieur Adler.

Jean-Marc, contremaître dans une usine de conditionnement de parfum, suite à une altercation avec l'une de ses employées africaines, sous ses ordres en vint à émettre des propos raciaux forts injurieux et désobligeants. L'employée, effondrée, quitta l'usine subitement dans le but de retourner chez elle pour se remettre de l'événement qui venait de se produire. Elle reçut quelques heures après un coup de téléphone de la boîte d'intérim qui lui annonçait une fin de mission pour faute professionnelle du fait d'avoir quitté son lieu de travail sans accord hiérarchique. Cette employée porta plainte contre Jean-Marc auprès de l'inspection du travail

Annexe 2 : opérationnalisation des 18 critères dans les 6 plans en carré latin

plan 1	Consistance +	consistance -
distinctivité +	Consensus + (30)	consensus - (23)
distinctivité -	Consensus - (27)	consensus + (30)

Critères du plan 1 et répartition des 110 sujets de ce plan dans les cases expérimentales.

Sam alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagée cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de Sam. Cette personne se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.

Consistance + : Sam fume toujours dans cette zone "non-fumeur"

Consistance - : C'est la première fois que Sam fume dans cette zone "non-fumeur"

Distinctivité + : Sam ne fume jamais dans les autres zones "non-fumeur"

Distinctivité - : Sam fume toujours dans les autres zones "non-fumeur"

Consensus + : Il est fréquent que des gens fument dans cette zone "non-fumeur"

Consensus - : Il est rare que des gens fument dans cette zone "non-fumeur"

Opérationnalisation des trois critères du plan 1 pour le deuxième scénario "vie quotidienne"

Timișoara, 23-25 octombrie

plan 2	contrôle du comportement +	contrôle du comportement -
conscience de la faute +	conscience de la conséquence + (30)	Conscience de la conséquence – (30)
conscience de la faute -	conscience de la conséquence – (30)	Conscience de la conséquence + (30)

Critères du plan 2 et répartition des 120 sujets de ce plan dans les cases expérimentales.

Sam alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagea cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de Sam. Cette personne se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.
Contrôle du comportement + : Sam n'était pas dépendant du tabac au point de ne pas pouvoir attendre pour allumer sa cigarette Contrôle du comportement - : Sam était tellement dépendant du tabac qu'il n'a pas pu résister au besoin d'allumer sa cigarette
Conscience de la faute + : En allumant sa cigarette, Sam était conscient qu'il commettait une faute puisqu'il avait vu le panneau "interdiction de fumer" Conscience de la faute - : En allumant cette cigarette, Sam n'était pas conscient qu'il commettait une faute puisqu'il n'avait pas vu le panneau "interdiction de fumer"
Conscience de la conséquence + : Sam était conscient des éventuelles conséquences que pouvait entraîner son geste Conscience de la conséquence - : Sam n'était pas conscient des éventuelles conséquences que pouvait entraîner son geste

Opérationnalisation des trois critères du plan 2 pour le deuxième scénario "vie quotidienne"

plan 3	faute de la victime +	faute de la victime -
état de nécessité +	Incitation d'autrui + (30)	Incitation d'autrui – (30)
état de nécessité -	Incitation d'autrui – (30)	Incitation d'autrui + (27)

Critères du plan 3 et répartition des 117 sujets de ce plan dans les cases expérimentales.

Sam alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagea cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de Sam. Cette personne se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.
Faute de la victime + : cette personne asthmatique avait vu Sam allumer sa cigarette mais ne lui avait pas demandé de l'éteindre et n'avait pas cherché à se déplacer Faute de la victime - : cette personne asthmatique n'avait pas vu Sam allumer sa cigarette
Etat de nécessité + : Sam n'avait pas fumé depuis plusieurs jours et était dans un état que l'on peut qualifier de manque Etat de nécessité - : Sam, fumeur occasionnel, aurait pu attendre d'être en dehors de ce lieu "non-fumeur" pour allumer sa cigarette
Incitation d'autrui + : l'ami qui accompagnait Sam le "poussa" à allumer sa cigarette bien qu'il s'agisse d'un lieu "non-fumeur" Incitation d'autrui - : l'ami qui accompagnait Sam ne l'avait aucunement "poussé" à allumer sa cigarette dans ce lieu "non-fumeur"

Opérationnalisation des trois critères du plan 3 pour le deuxième scénario "vie quotidienne"

plan 4	beauté physique +	beauté physique -
âge du protagoniste + de 40 ans	sexe victime H (25)	sexe victime F (20)
âge du protagoniste – de 25 ans	sexe victime F (20)	sexe victime H (29)

Critères du plan 4 et répartition des 94 sujets de ce plan dans les cases expérimentales.

Acteur 40 ans, aspect physique positif, victime homme : Sam, un homme <i>particulièrement avenant</i> d'une <i>quarantaine d'années</i> , alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagea cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de Sam. <i>Cet homme</i> se trouva soudainement pris d'une crise d'asthme si violente qu'il dut être hospitalisé de toute urgence.
Acteur 25 ans, Aspect physique positif, victime femme : Sam, un homme <i>particulièrement avenant</i> d'environ <i>vingt cinq ans</i> , alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagea cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de Sam. <i>Cette femme</i> se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.
Acteur 40 ans, aspect physique négatif, victime femme : Sam, un homme <i>particulièrement hideux</i> d'une <i>quarantaine d'années</i> , alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagea cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de Sam. <i>Cette femme</i> se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.
Acteur 25 ans, aspect physique négatif, victime homme : Sam, un homme <i>particulièrement hideux</i> d'environ <i>vingt cinq ans</i> , alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagea cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de Sam. <i>Cet homme</i> se trouva soudainement pris d'une crise d'asthme si violente qu'il dut être hospitalisé de toute urgence.

Opérationnalisation des trois critères du plan 4 pour le deuxième scénario "vie quotidienne"

plan 5	conséquence de l'action +	conséquence de l'action -
Événement +	expression du remords + (30)	expression du remords- (30)
Événement -	expression du remords – (30)	expression du remords + (30)

Critères du plan 5 et répartition des 120 sujets de ce plan dans les cases expérimentales.

Conséquences graves ou bénignes : Sam alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagea cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de Sam. <i>Cette personne se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence. Versus cette personne se trouva prise d'une quinte de toux</i>
Événement antérieur positif : Sam venait d'apprendre qu'il était reçu au concours auquel il s'était présenté
Événement antérieur négatif : Sam venait d'apprendre qu'il était recalé au concours auquel il s'était présenté
Remords + : Sam s'en voulut d'avoir allumé cette cigarette
Remords - : Sam ne s'en voulut aucunement d'avoir allumé cette cigarette

Opérationnalisation des trois critères du plan 5 pour le deuxième scénario "vie quotidienne"

plan 6	sexe du protagoniste +	sexe du protagoniste -
statut du protagoniste +	statut de la victime + (20)	statut de la victime – (24)
statut du protagoniste -	statut de la victime – (24)	statut de la victime + (20)

Critères du plan 6 et répartition des 88 sujets de ce plan dans les cases expérimentales.

Acteur homme, acteur statut social élevé, victime statut social élevé : *Sam, directeur des ressources humaines d'une grande société*, alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagée cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de *Sam*. Cette personne, *qui se révéla être un responsable d'une compagnie d'assurance*, se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.

Acteur homme, acteur statut social bas, victime statut social bas : *Sam, stagiaire en formation*, alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagée cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de *Sam*. Cette personne, *un autre stagiaire en formation*, se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.

Acteur femme, acteur statut social élevé, victime statut social bas : *Sarah, directrice des ressources humaines d'une grande société*, alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagée cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de *Sarah*. Cette personne, *un stagiaire en formation*, se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.

Acteur femme, acteur statut social bas, victime statut social élevé : *Sarah, stagiaire en formation*, alluma une cigarette dans une zone "non-fumeur". La fumée que dégagée cette cigarette indisposa particulièrement une personne se trouvant à proximité de *Sarah*. Cette personne, *qui se révéla être un responsable d'une compagnie d'assurance*, se trouva soudainement prise d'une crise d'asthme si violente qu'elle dut être hospitalisée de toute urgence.

Opérationnalisation des trois critères du plan 6 pour le deuxième scénario "vie quotidienne"

Annexe 3 : synthèse des résultats

*Légendes: 0 = aucun effet significatif; X = effet significatif

1. Critères ayant trait aux caractéristiques de l'auteur de l'infraction

Critères sociaux	Situations sociales	Situations professionnelles	Situations prises globalement
SEXE DE L'ACTEUR	0	0	0
Statut de l'acteur	0	0	0
Age de l'acteur	0	0	0
Beauté physique	X (P.01)	0	X (P.03)

Critères psychologiques	Sit. sociales	Sit. professionnelles	Sit. prises globalement
CONSISTANCE	0	0	0
Distinctivité	X (P.001)	X (P.004)	X (P.0004)
Contrôle du comportement	0	0	0
Conscience de la faute	0	0	0
Conscience de la conséquence	0	0	0
L'état de nécessité	0	0	0
Incitation d'autrui	X (P.023)	X (P.0004)	X (P.0005)
Valence de l'événement vécu par l'acteur précédent l'action	0	0	0
Expression du remords	X (P.03)	0	0

2. Critères liés à la situation

	Sit. sociales	Sit. professionnelles	Sit. prises globalement
GRAVITÉ CONSÉQUENCES	X (P.0000)	0	X (P.0000)
Consensus	0	0	0

3. Critères liés à la victime

	Sit. sociales	Sit. professionnelles	Sit. prises globalement
Statut de la victime	0	0	0
Sexe de la victime	0	X (P.0007)	X (P.0047)
Faute de la victime	X (P.01)	0	0

**RESEARCH OF CRITERIAS INFLUENCING
THE ASSIGNMENT OF SANCTION:
STUDY ON A POPULATION OF STUDENTS IN LAW**

INTRODUCTION

At the beginning, to decide between the innocence and the guilt of a presumed author of infringement, men leave it to God's supposed judgment: it is God who decided, according to his impenetrable criterias. The unical task of the mortals was to establish some criterias intended to pierce the divine verdict. It was for example the ordaly of the cold water (the suspect was dived, knees and linked fists on the chest, in a barrel of cold water previously blessed, his maintenance in the cold water revealing his innocence). One conceives the frequency of the innocence verdicts, the suspect being unfortunately not anymore alive to rejoice himself of it. One discerns the little scientific character of such indications. It is probably for it that humans judged more useful and more prudent to substitute themselves to the divine judgment, elaborating their own criterias.

This is how, after a lot of historic adventures, one considered precisely, so much in the civil code that in the code of criminal law (codes made by Bonaparte), the notions of responsibility and sanction, all well as the reasons of exoneration and attenuation of the responsibility. These reasons of exoneration of the responsibility or attenuation of the responsibility (named as partial exoneration), concerning civil or penal responsibility, dispense completely or partially of a sanction the author of a civil offense or a penal infringement. These reasons are, for the civil infringement, the case of absolute necessity (generally constituted by natural phenomena as for example the earthquakes), the fact of a third party that would have played a major role in the realization of the damage (for example a pedestrian is reversed by a bicyclist himself hurled on the sidewalk by a driver), and finally the victim's mistake that would have had an imprudent, abnormal behavior or will to harm. (the reasons of total or partial exoneration are only admitted when the events that constitute them are unforeseeable and irresistible, that is to say insurmountable). With regard to the penal infringement, one speaks of reasons of non imputability and of justifying facts. The reasons of non imputability are the loss of the free will, the constraint, the mistake in law or the factual mistake, and the low age. The justifying facts are the cover of the law and the legitimate authority, the self-defense, the state of necessity, and the victim's consent.

The psychosociologists, considering that the legal criterias elaborated by the legislator were not presumably the only criterias susceptible to have an effect on the assignment of responsibility and on the assignment of sanction, also interested to other factors capable to have an influence on these two attributive processes. With regard to the assignment of sanction, object of this present survey, the criterias having been studied essentially in social psychology can be regrouped in three big categories depending on whether they inform us on the author of the infringement, on the situation, or on characteristics of the judges.

Concerning the actor's characteristics, we can notice criterias as the intentionality (Shaw and Reitan, 1969; Pepitone, 1975; Horai and Bartek, 1978; Schultz, Schleifer and Altman, 1981 exp 2), the respectable or irrespectable character of the actor (Doob, 1979), his physical appearance (Dion, Bercheid and Walster, 1972; Dion, 1972; Efran, 1974; Seligman, Paschall and Takata, 1974; Landy and Sigall, 1974; Sigall and Ostrove, 1975; Seligman, Brickman, and Koulack, 1977), his pleasant *versus* unpleasant character (Landy and Aronson, 1969; Shepherd and Bagley, 1970; Klapan and Kemmerick, 1974; Barnett and Feild, 1978)... The gotten results indicate for example that the sanction is especially important when the individual has acted in a purposeful manner. But also that the author of an infringement is less severely punished when he always had a blameless conduct than when he is a recidivist. These researches also permitted to affirm consensually that the criteria "physical appearance" has an impact on the assignment of sanction: it seems that it is necessary to enjoy an advantageous physic to get reduced sanction. But all depend of the type of infringement committed: in some precise circumstances, it is better not to appear under a most beautiful aspect.

The second category of criterias refers to the situation. So were studied the type of infringement (stealing, forgery, use of forgery, rape...) committed by the actor (Shaw and Reitan, 1969; Kaplan and Kemmerick, 1974; Sigall and Ostrove, 1975, Critchlow, 1985), or the gravity of the consequences (Shaw and Sulzer, 1964; Shaw and Reitan, 1969; Schultz, Schleifer and Altman, 1981; Mc Comas and Nolls, 1974; Shaw and Mc Martin, 1977; Dejong, Morris and Hastorf, 1976; Horais and Barteks, 1978; Kanekars and al., 1993). These different studies put in evidence that the defined sanction is dependent of the type of infringement committed and that the appraiser inflicts a stronger punishment when the consequences of the infringement are serious rather than minor.

Finally, the third category regroups the criterias relating to characteristics of the appraiser, as for example his culture (Shaw, Briscoe, Garcia, Esteve, 1968; Shaw and Iwawaki, 1972; Shaw and Shneider, 1969) or his profession (Shaw and Reitan, 1969). These studies permit to affirm that the assignment of sanction varies effectively according to the group of adherence of the actor and according to his profession.

The analysis of these studies produced about the different attributive processes (that it to say about the causality assignment, the assignment of responsibility and the assignment of sanction), as well as the survey of articles about the criminal law and decisions of jurisprudence, took us an interest in the possible effect of 18 criterias on the assignment of sanction (and this without pretending to be exhaustive). We wished to study them since some among them never had been considered like being susceptible to have an effect on the assignment of sanction. Others have already been studied in the past by the social psychologists. We wished to study them either because they were sources of contradictory results or because they were not studied in relation with the assignment of sanction, either because they had not been studied in situations where an infringement had been committed relatively. Our 18 criterias can be also regrouped in three big categories: criterias linked to characteristics of the author of the infringement (N=13), criterias linked to the situation (N=2), and criterias linked to the victim (N=3).

Our criterias informing us on the author of the infringement are of two orders: of social nature (N=4) or of psychological nature (N=9), depending on whether they inform us on the social identity or on the psychological state of the author of the infringement. These criterias are informations that one can find in personality's investigation. This type of investigation (obligatory concerning crime) is ordered generally by an examining magistrate anxious to surround the personality of a suspect, the objective being to verify the material, domestic and social situation of the suspect. This investigation can, according to the circumstances, be completed by a medical or psychiatric exam. The complete file can give some light to the judge about the personality of the the author of the infringement in order to facilitate the determination of the sanction that will be inflicted to him.

Thus, our criterias of social nature will be related to the sex, to the statute and to the age of the actor. And we added another criteria susceptible to bring information on the author of the infringement (although it is little likely that one finds trace of it in personality's investigation, because of its subjective characteristic, but that doesn't exclude that it can have an impact on the assignment of sanction): "the actor's physical beauty". The criterias of psychological nature will be:

"the state of recidivism of the actor" (that we will call "consistency" in reference to the term used by Mac Arthur in her research of 1972), then the "distinctivity" (also inspired of Mc Arthur). This criteria of distinctivity supposes the notion of premeditation: did we choose the victim of our infringement or the place where takes place this infringement (positive distinctivity) ? Or did no real choice preexist, in which case everyone could have be the victim and the infringement could have be done in any place (negative distinctivity) ? What is, of these two situations, the one that will be the most severely castigated ? Inside of these psychological nature criterias, we will also find the criterias of "control of the behavior", "consciousness of the mistake", "consciousness of the consequence", "the state of necessity", "the incitement of others" having exercised an influence on the person having committed the infringement materially, the "explanations advanced by the author of the infringement to explain his action" (in our study, this excuse will be the fact to have lived a strong emotional event -happy or unhappy- just before the commission of the infringement), and finally "the expression of the remorse".

Our second category of criterias concerns the situation. Thus, we will study the effect of "the importance of the consequences" and of "the consensus" (criteria also used by Mac Arthur, 1972). Relatively to an infringement, questioning the "consensus" is wondering if one condemns more severely or on the contrary with a certain clemency when the infringement is committed by many other individuals (strong consensus) in relation to a situation where the committed infringement is rarely observed (weak consensus).

About the victim, we will analyze two types of criterias. It will first of all be about criterias that will inform us on the victim's social identity, as his statute and his sex, then about a criteria informing us more specifically on his contribution (physical, psychological, or material) in the realization of the infringement.

Although most criterias that we wish to study have not been considered by the legislator as having to make part of the reasons of attenuation of the sanction, we are however in right to suppose that they are susceptible to have an influence on the assignment of sanction, considering the latitude let to all judge in the determination of the sanction, and this in spite of the principle of legality. This latitude is possible on the base of the article 132-24 (code of criminal law) related to the notion of individualization of the sanction that stipulates that the judge must take into account the circumstances of the infringement and the author's personality before the assignment of a sanction. By this notion of individualization of the sanction the judge have a certain liberty in the choice of the criterias to use keep before to assign a sanction. In accordance with the existence of this principle of individualization of the sanction, we wondered what were, among these criterias, those that would have an effect on the assignment of sanction emanating of a population of experts in law. We also asked if our criterias, when they will have an effect on the defined sanction, will be source of indulgence or of severity. In order to bring an answer to these different questions, an experimental procedure has been used and a questionnaire has been elaborated.

1. Procedure (cf. appendix 1 and 2)

To answer to these different questions, we presented to students in law a questionnaire composed of 8 stories (4 referring to daily life situations and 4 to professional ones) in each of which an individual committed an infringement, with as consequence a damage endured by others. Each of the 8 cases ended by the presentation of the results of a supposed investigation, results presenting three informations capable to serve to the subjects of criterias allowing them to assign a sanction. Following the reading of these situations, the subjects were invited to behave like a judge having to assign a sanction. Thus, the dependent variable was the defined sanction level among 5 proposed (no sanction, light sanction, middle sanction, important sanction, very important sanction).

Our population of study is composed of 649 students in law (men and women) registered in license, mastery or DEA in 6 french universities. This population has been distributed in one of our 6 plans in latin square, every plan being constituted of 3 criterias (each one with 2 modalities): cf. chart 1.

	Criteria I ₁	Criteria I ₂
Criteria II ₁	Criteria III ₁	Criteria III ₂
Criteria II ₂	Criteria III ₂	Criteria II ₁

Chart 1 : example of one of the 6 plans in latin square associating 3 criterias with 2 modalities each (II= modality 1 of criteria 1; I2 = modality 2 of the critère1)

In the plan 1, varied the criterias of distinctivity, consistency and consensus, in the second the control of the behavior, the consciousness of the mistake, the consciousness of the consequences, in the third the victim's mistake, the incitement of others and the state of necessity, in the fourth the actor's physical beauty, his age and the victim's sex, in the fifth plan varied the gravity of the consequences, the emotional event (happy or unhappy) lived by the actor before the commission of the infringement, as well as the expression of the remorse. And finally, in the last plan, these are the actor's sex, his statute, as well as the one of the victim that was studied. In total, 24 groups were constituted, 4 groups in each of the 6 plans (that is to say, by plan, a group for every condition: cf. supra chart 1), every group being confronted to the eight scripts with a particular mode of association of 3 criterias.

To analyze the effect of these criterias on the assignment of sanction, we proceeded to a variance analysis (anova). For the set of these analyses, we chose a significativity of P.05.

2. Results (cf. appendix 3)

First plan: among the three criterias "consistency", "distinctivity" and "consensus", the only effect on the assignment of sanction is the one of "distinctivity" whatever is the type of situation (P=0.001 in social situations, P=0.004 in professional situations, and P=0.0004 in global situations, that is to say social and professional situations grouped): the sanction is systematically stronger when the distinctivity is negative.

Second plan: the comparison of the averages doesn't show a meaningful effect for none of our three criterias ("control the behavior", "consciousness of the mistake", "consciousness of the consequences").

Third plan: the "incitement of others" has an effect whatever is the type of situation (P=0.023 in social situations, P=0.0004 in professional situations, P=0.0005 in global situations). The sanction being stronger when the actor undergone the influence of others. The "mistake of the victim" has an effect but only in social situations (P=0.01), the sanction being stronger when the victim didn't commit any mistake.

On the other hand, whatever is the type of situation, the "state of necessity" doesn't have any effect.

Fourth plan: the comparisons of averages show an effect "physical beauty" in social situations (P=0.01) and in global situations (P=0.03). The actor being castigated more severely when he gets an advantageous physic.

These comparisons of averages also show an effect of the victim's "sex" in professional situations (P=0.0007) and in global situations (P=0.0047). The actor is punished more toughly when the victim of his transgression is a woman.

On an other hand, one can note the absence of effect of "age of the actor".

Fifth plan: the comparisons of averages permit to observe the effect of "gravity of the consequences" in social situations (P=0.000) and in global situations (P=0.000). When this criteria has an effect, one can perceive that the sanction is weaker when the consequences are minor.

The "expression of the remorse" is generating sanctions of level meaningfully different in social situations (P=0.03). The sanction is stronger when remorsees are not expressed.

The "valence of the previous event" doesn't have any effect, as for it no effect whatever is the type of situations.

Sixth plan: the comparisons of averages don't show a meaningful effect, nor for the "sex of the actor", "statute of the actor", or for the "victim's statute".

These results put in evidence that 7 criterias among the 8 have at least an effect on the assignment of sanction for our population of students in law. These criterias are, for the category "characteristics of the actor": the distinctivity (social and professional situations), the incitement of others (social and professional situations), the physical beauty (social situations), and the expression of remorse (social situations); for the category "situation": the gravity of the consequences (social situations); and for the category "characteristics of the victim": the victim's sex (professional situation) and the victim's mistake (social situations).

On the other hand, 11 criterias don't ever have an effect whatever is the type of situation. These criterias are, for the category "characteristics of the actor": the consistency, control of the behavior, the consciousness of the mistake, the consciousness of the consequences, the valence of the event before the action, the state of necessity, the age, sex and statute of the actor; for the category "situation": the consensus; and for the category "characteristics of the victim": the victim's statute.

3. Discussion

3.1. Criterias concerning the actor.

One can perceive that none of our 4 social criterias informing us on the actor's identity, with the exception of his physical beauty, is processed by our judges when they have to assign a sanction. It is concerning the actor's sex, his statute or his age. That means that the sanction assigned to somebody having committed an infringement will be the same whatever this person is a man or a woman, whatever this person enjoyed a top or a low statute, and whatever this person is young or on the contrary more aged. The results show that our experimental subjects conformed themselves strictly to the code of criminal law since no text of law stipulates the sanction must be function of one of these criterias.

The only social criteria making exception is the actor's physical beauty, that has an effect solely on the assignment of sanction in social situations. Our results show that an advantageous physic is source of more severity. Do our subjects consider that physical beauty facilitates the daily life and that people with advantageous physic don't have reason to commit an infringement to get what they want? And that life is sometimes so difficult for people with less beauty that they don't have any other choices that to commit an infringement?... However, if the underlying reasoning is well this one, it is not applied in professional situations: here, physical beauty doesn't have any effect on the. May be that in this type of situation, more objective criterias are used (expertise at work,.).

With regard to the 9 criterias of psychological nature, our results put notably in evidence that the criteria of consistency, that we had assimilated to the notion of recidivism own to the criminal law, doesn't have any effect on the assignment of sanction. This result opposes to what is observable in criminal law where recidivism constitutes a motive of aggravation of the sanction. This result also opposes to those gotten by Doob (1979). The results of his experiment put in evidence that an individual having always had a blameless conduct was less severely punished than an individual having had judicial antecedents. These contradictions can be explained by differences of operationalizations

The distinctivity has an effect, and it is the negative distinctivity that leads to more severity. May be our judges thought that individuals who commit an infringement without premeditation, that is to say intention and without obvious mobile, as being more dangerous than those that would have premeditated their action, and may they thought that the first ones are also more susceptible to relapse. Therefore, the stronger sanction would be the reflection of a wish to separate of the society this kind of delinquents or criminals because too dangerous by their

unpredictability. So the distinctivity would be more associate to the notion of recidivism rather than to the notion of premeditation. To understand it better, we must recall what we mean by positive or negative distinctivity. Distinctivité implies, or an individual adopting a certain behavior in a particular place (positive distinctivity) either in all places (negative distinctivity), or adopting a behavior with a particular person (positive distinctivity) or indistinctly with all individuals (negative distinctivity). That means that negative distinctivity supposes a possibility of reiteration of the behavior, *i.e.* suppose recidivism. And that can also the absence of effect of the consistence criteria.

About the "control of the behavior", one knows that, in accordance with the article 122-1 of the code of criminal law, an individual won't be recognized responsible for an action that it committed if it was reached at the moments of the facts of a psychic or neuropsychic disorder having abolished his discernment or control of his acts. One also knows that in such a situation no sanction will be assigned him. Inversely, if it is established that the infringement results from a merely purposeful act, it is more that unlikely that the author of this infringement got any attenuation of the sanction. Several researches of social psychology put in evidence that the sanction is more important in that last cases: Shaw and Reitan (1969); Pepitone (1975); Horai and Bartek (1978); Horai and Bartek (1978); Schultz, Schleifer and Altman (1981 exp 2). For all these reasons, one could think having an effect of this criteria, but we did not. Our results are probably the reflection of the extreme prudence of our jurists opposite to a very frequent excuse used by the lawyers of defense in their allegation in order to get a dispensation of pain. May be they prefer not to take in consideration this criteria rather than to see a possible simulator getting out without any sanction. This prudence can also be explained by the fact that at least two conditions are necessary so that this absence of control of behavior is recognized juridically. It is necessary that the loss of free susceptible to have abolished control of the acts to be extreme, and also that this loss of freedom to be concomitant with the commission of the infringement. And these two conditions are very difficult to prove, because this diagnosis often takes place long after the reproached facts. All these reasons make that our judges, probably by prudence, preferred not to take in consideration this criteria.

Our results also put in evidence the absence of effect of the criteria "consciousness of the mistake" that one could associate to the legal notion of "mistake in law". This mistake in law makes part of the reasons of no imputability foreseen by the code of criminal law, and dispenses of a sanction the author of an infringement. But this mistake in law also opposes to a very strong presumption in criminal law, stipulating that "no one is supposed to ignore the law". The existence of this presumption seems to generate some scruples among our judges that, of this fact, don't take into account the "consciousness of the mistake" to assign a sanction. *Nemo censitur ignorare legem* ("no one is supposed to ignore the law"), this principle inherited of the Roman law seems to be used by our judges. They consider that the law would be useless if to ignore it was sufficient not to get a sanction.

Similarly, the "consciousness of the consequences" doesn't have any effect. The existence of a conflict between what was aimed by the guilty intention and the results observable doesn't matter, the only commission of the infringement is sufficient to condemn the author of the infringement.

The "state of necessity" doesn't have any effect. The subjects can consider this justification as being somewhat outdated and obsolete for it's true that the french society is relatively rich in perspectives of helps, of social and financial contributions, permitting to individuals to palliate problems without having recourse to an infringement. Not accepting this type of excuse, they condemn a transgressor indifferently, whatever is his state of necessity.

On the other hand, the negative influence of others (named in our research "incitement of others") has an effect. And those that acted in accordance with these doubtful recommendations are condemned more severely. We can think that they are condemned not only for the committed infringement but also not to have known how to resist to the bad advices and the bad aspirations lavished by others.

To have lived a strong emotional event, happy or unhappy, just before the commission of the infringement, doesn't have any effect. The reasoning of our subjects seems to be the following one: whatever we live, we must resist to our passions and to make so that these passions don't guide our behavior, especially when this behavior is contrary to the law.

Our results also show that the "expression of the remorse" has an effect, with less severely when remorse is expressed. One of the functions of the pain is to make the transgressor conscious that the action he accomplished was illicit and forbidden by the law; so, when an individual expresses remorse spontaneously, it is presumably because he already took conscious of the illegal and blameful character of his behavior, and in this case the sanction doesn't need to be so important. However, this reasoning presents some limits as this criteria only have an effect in social situations. It seems that the sanction doesn't have the same function depending on whether the infringement took place in the daily life or in the professional life. In the daily life, it is directed especially toward the individual with a function of individual dissuasion, from where the necessity to consider the consciousness (or no consciousness) of the blameful behavior. In professional life, the sanction would have a more collective dissuasion function. But this collective dissuasion is only possible if the sanction is effective and visible by all others. So the sanction must not be tributary of some expressed feelings sometimes pronounced only in order to be dispensed of a sanction.

3.2. Criterias concerning the situation.

The "gravity of the consequences" is a criteria exercising an effect. Our results go in the direction of those of literature where the judge inflicted a more important punishment when the consequences of the infringement are serious (Shaw and Sulzer (1964), Shaw and Reitan (1969), Schultz, Schleifer and Altam (1981), Mc Comas and Nolls (1974), Shaw and Mc Martin (1977), Dejong, Morris and Hastorf (1976), Horai and Bartek (1978), Kanekar and al. (1993).) However, once again, this criteria has only an effect in social situations. In professional situations, our judges condemn identically the author of an infringement, whatever are the consequences of the infringement. That can mean that in social situations, the sanction essentially has for vocation to punish the author of the infringement according to a certain rule of proportionality. This rule of proportionality is translated in the following manner: the more the prejudice committed is serious, the more the author of the infringement will be punished, with the goal that the transgressor becomes aware of the consequences generated by his action. One can therefore conclude that in the domain of daily life the sanction is directed toward the individual and adapted to the consequences of the infringement. On the other hand, in professional situations, the sanction would be more directed toward the collective in professional situation. The objective would not be to punish the individual in relation to the consequences of his act, but to stigmatize the infringement and so to recall the collectivity the necessity of the respect of the rules.

The criteria "consensus" doesn't have any effect. The underlying reasoning of our subjects appears to be this one: the number of transgressors must not drive to a decriminalization of the law (one understands the risks incurred by the society if the reasoning was inverse). And all transgression must be punished, either the transgression is committed by little or by a lot of people.

3.3. Criterias concerning the victim.

If our subjects seem to consider that the victim's statute doesn't have to be considered, it doesn't go in the same way with regard to the victim's "sex": the sanction is heavier when the victim of the infringement is a woman. The difference observed in the sanction assigned according to the victim's sex seems to come because they consider the woman as being more fragile and more vulnerable than a man. May be they consider that the author of the infringement, whose victim is a woman, is more cowardly than if his victim had been a man? So they not only condemn the infringement but also the choice of the victim.

Our students also take in consideration the criteria "mistake of the victim", with more indulgence when the victim committed a mistake. They seem to accept the idea of a sharing of responsibility, or a double responsibility. However, this result is once again only true in social situations. In professional ones, they condemn the transgressor in an uniform manner whatever the victim's implication in the commission of the infringement. In the professional domain, the commission of the infringement is sufficient to the assignment of a sanction. Once again, this conception may have for function to recall to everybody that work in collaboration not only implies a respect of the rules by everyone, but also a certain anticipation and vigilance with regard to the behavior of the collaborators.

4. General conclusion

Our results put in evidence that our students in law don't use any of the criterias of social nature allowing them to know the transgressor, with the exception of the actor's physical beauty, that constitutes a very subjective explanation of the committed infringement.

They also disregard many psychological criterias. If one separates the expression of the remorse, that is a criteria intervening after the commission of the infringement, one perceives that they only use two criterias of psychological nature: "distinctivity" (that our results incite to consider as being similar to the notion of recidivism) and "the incitement of others" having exercised an influence on the actor and that constitutes a motive of aggravation of the sanction.

It seems that these gotten results don't go in the direction foreseen relatively to the notion of individualization of the sanction. Let's recall that according to the article 132-24 of the code of criminal law, the judge must take into account the circumstances of the infringement and the personality of the author of this infringement to determine the sanction that he wishes to inflict. Here is precisely the text of law in question: " In the limits fixed by the law, the jurisdiction pronounces the pains according to the circumstances of the infringement and to his author's personality". The main idea of law text is that the sanction, to be efficient, must be adapted to the delinquent. So the judge must take into account different elements. These elements concern, not only the infringement and its consequences, but also his author, his identity and his psychological state. However, if our experimental subjects took in consideration the consequences of the infringement, they neglected largely the criterias informing them on the individual having committed the infringement, so much in his social dimension than in his psychological dimension. The objective of this individualization notion is to manage the pain as just as possible. And so, the judge must take into account the criterias concerning the guilty party. This "philosophy" joins the very present notions of resocialisation, readaptation and reinsertion. But it doesn't seem to be the worry of our experimental subjects, who privileged, while disregarding the factors concerning the actor, another function of the sanction. They seem to inflict a sanction for the simple reason that the different actors of our scripts committed an infringement. The inflicted sanction can be qualified of "retributive" in the sense that it is given in return for this infringement whatever the reasons that motivated the realization of this infringement. The sanction seems be inflicted in order to compensate the committed infringement. Effectively, to adopt a philosophy "retributive" of the sanction, leads to punish author of an infringement only considering the commission of the infringement and making abstraction of the individual "as he is".

If the expert in law disregards the individual that he must punish, one can wonder if there is an any interest to elaborate a personality investigation with the goal of helping the judge to determine the sanction. It is the question raised by Edith Falque (1980). She demonstrates that many judges only take into account the consequences of the infringement and the police record to determine the sanction. She also puts in evidence that the elements concerning the personality and the psychological or psychiatric state of the author of an infringement cause quick regularly critical and numerous reticences on behalf of the magistrates. She demonstrates that magistrates often estimate these elements as being little convincing and as not permitting to understand what brings an individual to commit an infringement. Thus, the magistrates seem to judge a fact more than they judge a person. That can explain why they disregard many criterias informing them on the individual. This actual position can be explained by the role allocated to the magistrates, which essentially consist to assure the protection of the society facing individuals who can represent a danger, and not to try to understand or to excuse what brings an individual to commit an infringement (that work belongs to other professions). But we also can think a justice that would wish to be "just" and "useful" so much with regard to the delinquent and to the society would have to take in consideration these two measurements as recommends the article 132-24 of the code of criminal law.

Appendix 1 : the 4 situations "social" life and the 4 situations "professional" life

Situations "social" life
Tom, like every day, took the same itinerary to go to his workplace. At one given moment, he ran a light. Immediately a shock made itself feel. Tom stopped and perceived that he had just struck a pedestrian. Unfortunately this one lies immobile on the low side.
Sam lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a person being close to Sam. This person was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.
Bill, after one meal in a restaurant, left without paying for the addition. The server who took care of the table was forced to pour of his pocket the equivalent of the price of the non paid meal.
Harry carries a fire arm in a public place. To impress his friends, he exhibits this weapon when sudden the shot leaves and reaches an individual who immediately collapses.

Situations "profesional" life
Lionel, representing industrial produces, went to the T enterprise, as he had agreed with the sales manager, in order to present him the novelties proposed by his society. Lionel parks on a site reserved for the direction. So that Lauret, sales manager, seeing that the site that is assigned him to be occupied and not finding where to park, decide to park outside of the parking of the enterprise. At the end the day, when he intends to get his car, he understands very quickly that one stole it to him.
Romuald is working used in paper mill. He is conductive of a machine that permits to cut the sheets of paper at determined format. He works in collaboration with another worker whose role is to provide the machine with paper. One of the security rules stipulates that the driver must announce to his colleague the starting up of the machine so that this one stops to fill the machine to avoid all cut of the hand by the cuts paper. However Romuald started the machine without respecting this rule of security. So that his collaborator, surprised, didn't have the time to withdraw his hand. The knife cut him the hand so deeply that a surgical intervention proved to be necessary.
Mr. Adler, director of enterprise, threatened his secretary, Mrs Chazel, to dismiss her if she refused an appointment with him outside of these working hours. After that, Mrs Chazel an important nervous breakdown that required a work interruption of several weeks. The tribunal have been warned of the behavior of gentleman Adler.
Jean-Marc, foreman in a factory of perfume conditioning, after an altercation with one of his african employees, came to give out insulting and disagreeable strong racial words. The employee left the factory suddenly in the goal to return home and to get over the event that had just occurred. She received some hours after a telephone call of the interim society that announced him the end of her mission for having left her workplace without hierarchical agreement. This employee carried complaint against Jean-Marc by the inspection of work.

Appendix 2 : operationalization of the 18 criterias in the 6 latin square plans

Plan 1	Consistency +	Consistency -
Distinctivity +	Consensus + (30)	Consensus - (23)
Distinctivity -	Consensus - (27)	Consensus + (30)

Criteria of the plan 1 and distribution of the 110 subjects of this plan in the experimental slots.

Timișoara, 23-25 octombrie

Sam lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a person being close to Sam. This person was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.
Consistency + : Sam always smokes in this no-smoking zone
Consistency - : It is the first time that Sam smokes in this no-smoking zone
Distinctivity + : Sam never smokes in the other no-smoking zones
Distinctivity - : Sam always smokes in the other no-smoking zones
Consensus + : It is frequent that people smoke in this no-smoking zone
Consensus - : It is rare that people smoke in this no-smoking zone

Operationalization of the three criterias of the plan 1 for the second script "social" life

Plan 2	Control of the behavior +	Control of the behavior -
Consciousness of the mistake +	Consciousness of the conséquence + (30)	Consciousness of the conséquence - (30)
Consciousness of the mistake -	Consciousness of the conséquence - (30)	Consciousness of the conséquence + (30)

Criterias of the plan 2 and distribution of the 120 subjects of this plan in the experimental slots.

Sam lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a person being close to Sam. This person was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.
Control the behavior + : Sam was not so dependent of the tobacco not to be able to wait to light his cigarette
Control the behavior - : Sam was so dependent of the tobacco that it could not resist to light his cigarette
Consciousness of the mistake - : While lighting this cigarette, Sam was not conscious that it committed a mistake since it had not seen the panel " interdiction smoking "
Consciousness of the consequence + : Sam was conscious of the possible consequences that his gesture could entail
Consciousness of the consequence + : Sam was conscious of the possible consequences that his gesture could entail
Consciousness of the consequence - : Sam was not conscious of the possible consequences that his gesture could entail

Operationalization of the three criterias of the plan 2 for the second script "social" life

Plan 3	Mistake of the victim +	Mistake of the victim -
State of necessity +	Incitement of others + (30)	Incitement of others - (30)
State of necessity -	Incitement of others - (30)	Incitement of others + (27)

Criterias of the plan 3 and distribution of the 117 subjects of this plan in the experimental slots.

Sam lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a person being close to Sam. This person was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.
Mistake of the victim + : this asthmatic person had seen Sam lighting his cigarette but had not asked him to extinguish it and had not looked for to move
Mistake of the victim - : this asthmatic person had not seen Sam lighting his cigarette
State of necessity + : Sam had not smoked since several days and had been in a state that one can qualify lack
State of necessity - : Sam, occasional smoker, could have waited to be outside of this no-smoking place to light his cigarette
Incitement of others + : the friend who came with Sam incited him to light his cigarette although it was in a no-smoking place
Incitement of others - : the friend who came with Sam did not incited him to light his cigarette in this no-smoking place

Operationalization of the three criterias of the plan 3 for the second script "social" life

plan 4	Physical beauty +	Physical beauty -
Age of the protagonist: + 40 years old	Sex victim: Man (25)	Sex victim: Woman (20)
Age of the protagonist: - 25 years old	Sex victim: Woman (20)	Sex victim: Man (29)

Criteria of the plan 4 and distribution of the 94 subjects of this plan in the experimental slots.

Actor 40 years, positive physical aspect, victim man: Sam, a particularly comely man of a quarantine of years, lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a man being close to Sam. This man was suddenly taken of an asthma crisis so violent that he must be hospitalized most urgently.
Actor 25 years, positive physical aspect, victim woman: Sam, a particularly comely man of about twenty five years, lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a woman close to Sam. This woman was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.
Actor 40 years, negative physical aspect, victim woman: Sam, a particularly hideous man of a quarantine of years, lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a woman close to Sam. This woman was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.
Actor 25 years, negative physical aspect, victim man: Sam, a particularly hideous man of about twenty five years, lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a man close to Sam. This man was suddenly taken of an asthma crisis so violent that he must be hospitalized most urgently.

Operationalization of the three criteria of the plan 4 for the second script "social" life

Plan 5	Consequence of the action +	Consequence of the action -
Previous event +	Expression of remorse + (30)	expression of remorse - (30)
Previous event -	Expression of remorse - (30)	expression of remorse + (30)

Criteria of the plan 5 and distribution of the 120 subjects of this plan in the experimental slots.

Serious or benign consequences: Sam lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a person being close to Sam. This person was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently (<i>versus</i> this person got a fit of coughing)
Positive previous event: Sam had just knowed that he was getting succes in the competitive examination he had prepared
Negative previous event: Sam had just knowed that it was failed the competitive examination he had prepared
Remorse +: Sam felt bad to have light this cigarette
Remorse -: Sam didn't feel bad by no means to have light this cigarette

Operationalization of the three criteria of the plan 5 for the second script "social" life

Plan 6	Sex of the protagonist +	Sex of the protagonist -
Statute of the protagonist +	Statute of the victim + (20)	Statute of the victim - (24)
Statute of the protagonist -	Statute of the victim - (24)	Statute if the victim + (20)

Criteria of the plan 6 and distribution of the 88 subjects of this plan in the experimental slots.

Actor man, actor elevated social statute, victim elevated social statute : Sam, director of resources human of a big society, lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially upset a person being close to Sam. This person, who proved to be a person responsible of an insurance company, was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.

Actor man, actor low social statute, victim low social statute : Sam, training in formation, lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially upset a person being close to Sam. This person, another trainee in formation, was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.

Actor woman, actor elevated social statute, victim low social statute: Sarah, director of resources human of a big society, lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a person being close to Sarah. This person, a trainee in formation, was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.

Actor woman, actor low social statute, victim elevated social statute: Sarah, training in formation, lights a cigarette in a no-smoking zone. The smoke of this cigarette makes especially ill a person being close to Sarah. This person, who proved to be a person responsible of an insurance company, was suddenly taken of an asthma crisis so violent that she must be hospitalized most urgently.

Operationalization of the three criterias of the plan 6 for the second script "social" life

Appendix 3 : synthesis of the results

* 0 = no meaningful effect; X = meaningful effect

1. Criterias concerning the actor

Social criterias	Social situations	Profesional situations	Global situations
SEX OF THE ACTOR	0	0	0
Statute of the actor	0	0	0
Age of the actor	0	0	0
Psysical beauty	X (P.01)	0	X (P.03)

Psychological criterias	Social situations	Profesional situations	Global situations
CONSISTENCY	0	0	0
Distinctivity	X (P.001)	X (P.004)	X (P.0004)
Control of comportement	0	0	0
Consciousness of the mistake	0	0	0
Consciousness of consequences	0	0	0
State of necessity	0	0	0
Incitement of others	X (P.023)	X (P.0004)	X (P.0005)
Valence previous event	0	0	0
Expression of remorse	X (P.03)	0	0

2. Criterias concerning the situation

	Social situations	Profesional situations	Global situations
GRAVITY OF CONSEQUENCES	X (P.0000)	0	X (P.0000)
Consensus	0	0	0

3. Criterias concerning the victim

	Social situations	Profesional situations	Global situations
Statute of the victim	0	0	0
Sex of the victim	0	X (P.0007)	X (P.0047)
Mistake of the victim	X (P.01)	0	0

RÉFÉRENCES / REFERENCES

- Barnett N.J. et Feild H.S. (1978). Character of the defendant and the length of sentence in rape and burglary crimes. *Journal of Social Psychology*, 4, 271-277.
- Critchlow B. (1985). The blame in the bottle: attributions about drunken behavior. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 11, 258-274.
- Dejong W. Morris W.N. et Hastorf A.H. (1976). Effects of an escaped accomplice on the punishment assigned to a criminal defendant. *Journal of Personality and Social Psychology*, 33, 192-198.
- Dion K. (1972). Physical attractiveness and evaluations of children's transgressions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 24, 207-213.
- Dion K., Bercheid E. et Walster E. (1972). What is beautiful is good. *Journal of Personality and Social Psychology*, 24, 285-290.
- Doob A. (1979). Police discretion in the handling of juvenile offender, Poster présenté au Meeting of the Social Science Research Council Law and psychology Seminar group, Université d'Oxford.
- Efran M.G. (1974). The effect of physical appearance on the judgment of guilt, interpersonal attraction and severity of recommended punishment in a simulated jury task. *Journal of Research in Personality*, 8, 45-54.
- Falque E. (1980). *Les juges et la sanction ou l'analyse d'une crise*. Editions Anthropos.
- Horai J. et Bartek M. (1978). Recommended Punishment as a function of injurious intent, actual harm done and intended consequences. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 4, 575-578.
- Kanekar S., Dhir V.L., franco B., Sindhakar A.R., Vaz L. et Nazareth A.M. (1993). Causality, blameworthiness and punishment. *Irish Journal of Psychology*, 14, 596-604.
- Kaplan M.F. et Kemmerick G.D. (1974). Juror judgment as information integration: combining evidential and no-evidential information. *Journal of Personality and Social Psychology*, 4, 493-499.
- Landy D. et Aronson E. (1969). The influence of the character of the criminal and victim on the decisions of simulated jurors. *Journal of Experimental Social Psychology*, 5, 141-152.
- Landy D. et Sigall H. (1974). Beautiful is talent: task evaluation as a function of the performer's physical attractiveness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 29, 299-304.

- Mac-Arthur L. (1972). The how and what of why: some determinants and consequences of causal attribution. *Journal of Personality and Social Psychology*, 22, 171-193.
- Mc Comas W.C. et Noll M.E. (1974). Effects of seriousness of charge and punishment severity on the judgments of simulated jurors. *Psychological Record*, 24, 545-547.
- Pepitone A. (1975). Social psychological perspectives on crime and punishment, *Journal of Social Issues*, 31, 197-216.
- Seligman C., Brickman J. et Koulack D. (1977). Rape and physical attractiveness: assigning responsibility to victims. *Journal of Personality*, 45, 554-563.
- Seligman C., Paschall N., et Tabaka G. (1974). Effects of physical attractiveness on attribution of responsibility. *Canadian Journal of Social Psychology*, 3, 290-296.
- Shaw M.E., Briscoe M.E. et Garcia-Estevés J. (1968). A cross-cultural study of attribution of responsibility. *International Journal of Psychology*, 3, 51-60.
- Shaw M.E. et Iwanaki S. (1972). Attribution of responsibility by Japanese and American as a function of age. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 3, 71-81.
- Shaw J.I. et Mc Martin J.A. (1977). Personal and situational determinants of attribution of responsibility for an accident. *Human Relation*, 30, 95-107.
- Shaw J.I. et Reitan H.T. (1969). Attribution of responsibility as a basis for sanctioning behavior. *British Journal of Social and Clinical Psychology*, 8, 217-226.
- Shaw M.E. et Schneider F.W. (1969b). Negro-white differences in the attribution of responsibility as a function of age. *Psychodynamic Science*, 16, 289-291.
- Shaw J.L. et Sulzer J.L. (1964). An empirical test of Heider's levels in attribution of responsibility. *Journal of Abnormal and Social Psychology*, 69, 29-46.
- Shepherd J.W. et Bagley A.J. (1970). The effects of biographical information and order of presentation on the judgment of an aggressive action. *British Journal of Social Psychology*, 9, 177-179.
- Shultz T.R., Schleifer M et Altman I. (1981). Judgments of causation responsibility and punishment in cases of harm-doing. *Canadian Journal of Behavioural Science*, 13, 238-253.
- Sigall H. et Ostrove N. (1975). Beautiful is dangerous: effects of offender attractiveness and nature of the crime on juridical judgment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 31, 346-357.
- Steinke P. (1992). The effects of inmates' accounts on disciplinary penalties. *The Journal of Social Psychology*, 132, p 475-485.

HIPNOTERAPIA ÎN DEPRESII

HOLDEVICI Irina, ROMÂNIA
Universitatea „Titu Maiorescu”, București

psimona@k.ro

Rezumat

În lucrare este prezentat un model de psihoterapie pentru pacienții depresivi, model care îmbină hipnoza cu tehnicile terapiei cognitiv - comportamentale. Modelul cuprinde sugestii directe (de întărire a ego-ului și centrate pe simptom), sugestii indirecte (metafore), tehnica imaginației dirijate și tehnica progresiei de vârstă.

Gândurile și convingerile pozitive realiste devin sugestii administrate în stare de hipnoză.

Obiectivele psihoterapiei sunt: modificarea orientării negative spre trecut, a stilului atribuțional de tip depresiv, dezvoltarea flexibilității cognitive, a expectațiilor pozitive, a toleranței față de ambiguitate, precum și formarea unor abilități de rezolvare de probleme.

Abstract

In the present paper a psychotherapy model that combines hypnosis with cognitive-behavioural techniques for depressed patients is presented. The model includes: direct suggestions (ego-strengthening and symptom-centred), indirect approach (metaphors), post-hypnotic suggestions, guided imagery and age progression.

Positive - realistic thoughts and beliefs take the form of hypnotic suggestions.

The psychotherapy goals are: altering the negative past orientation, altering the depressive attributional style, the development of cognitive flexibility, the positive expectations, altering the ambiguity tolerance and building problem solving abilities.

Multă vreme psihoterapeuții au considerat că hipnoza nu dă rezultate în cazul pacienților depresivi deoarece aceștia sunt prea interiorizați și pasivi, hipnoza accentuând aceste particularități.

Ulterior unii clinicieni au încercat totuși să aplice hipnoza în cazul depresiilor reactive, asociată cu tratamentul medicamentos, rezultatele fiind pozitive.

În ultimii 10 ani s-au extins studiile clinice care au evidențiat posibilitatea tratării cu succes a depresiilor ușoare și moderate cu ajutorul hipnozei.

Yapko (2001) consideră că hipnoterapia în depresii trebuie să reprezinte un demers centrat pe scop, simptomele depresiei, prezentate în manualul DSM IV (Manualul Diagnostic și Statistic al Asociației Psihiatrilor Americani, APA, 1994), devenind obiective ale terapiei: dispoziție tristă, reducerea (până la dispariție) a interesului sau plăcerii pentru activitățile considerate până atunci agreabile, tulburări ale apetitului și greutateii corporale (anorexie și pierdere în greutate, mai rar invers), tulburări de somn (mai frecvent insomnie), iritabilitate, fatigabilitate, sentimente de inutilitate, culpabilitate excesivă sau inadecvată, scăderea capacității de concentrare a atenției, idei legate de moarte și suicid și tentative de suicid.

Terapeutul va trebui să-l ghideze pe client către o formulare cât mai precisă a problemelor – simptome. Vor fi abordate prioritar: ideea cu conținut suicidal, abuzul de alcool sau droguri și comportamentele care pot pune în pericol viața clientului și a persoanelor din jur.

Va fi abordată la începutul terapiei și insomnia, deoarece ameliorarea somnului va avea un efect pozitiv asupra diminuării fatigabilității pacientului.

În lucrarea prezentă ne-am propus să prezentăm un model eclectic de psihoterapie a depresiilor, model care și-a dovedit utilitatea în practica noastră clinică.

Modelul îmbină elemente ale hipnozei clasice și ericksoniene, în varianta elaborată de Yapko (2001) cu tehnici ale psihoterapiei cognitive și rațional emotive (Beck, 1970; Elis, 1977).

După aplicarea interviului clinic de evaluare, clientului i se explică modelul cognitiv al lui Elis (1977) în care:

A = eveniment activator extern;

iB = gânduri și convingeri iraționale disfuncționale, negative;

rB = gânduri și convingeri raționale, alternative;

Timișoara, 23-25 octombrie

C = consecințe (depresie, culpabilitate, disperare, pierderea sensului existenței, anxietate etc.)

E = efecte ale psihoterapiei în plan cognitiv și comportamental;

Se explică modul în care stilul irațional de gândire contribuie la apariția și menținerea simptomelor depresive, cu aplicații directe la problemele clientului.

Este introdusă apoi hipnoza prin intermediul unui demers indirect, permisiv, care începe cu învățarea unei tehnici simple de relaxare, urmată de adâncirea transei prin intermediul tehnicii numărării și a unei povestiri metaforice (“o călătorie într-o grădină fermecată”)

Procesarea psihoterapeutică propriu-zisă cuprinde:

1. Sugestii directe de întărirea ego-ului (Hartland, 1976) .
“Zi după zi devii tot mai puternic, mai echilibrat, mai optimist, mai încrezător în sine”
2. Sugestii directe centrate pe problema – simptom .
Gândurile și convingerile alternative raționale, descoperite împreună cu subiectul în stare de veghe, se vor transforma în sugestii hipnotice și post – hipnotice.
3. Progresia de vârstă și orientarea clientului asupra viitorului, menită să contribuie la dezvoltarea și întărirea speranței clientului depresiv.

Terapeutul va sublinia și valoriza aspectele pozitive ale clientului, ajutându-l pe acesta să descopere faptul că dispune de resurse psihologice importante pe care le-a ignorat până atunci. Mesajul sugestiv este: “chiar ai fost capabil să realizezi aceste lucruri!”.

Una dintre problemele specifice ale depresivului constă în aceea că pacientul este orientat în mod rigid spre trecut, reamintindu-și mereu evenimente negative, traume sau eșecuri. Orientarea spre viitor a acestei categorii de subiecți este minimală și dacă există totuși, implică extensiunea trecutului asupra prezentului și viitorului. Din acest motiv mesajul terapeutic sugestiv va fi: “trecutul nu determină în mod cert viitorul”.

Va fi contracarată apoi pasivitatea clientului depresiv prin intermediul sugestiei că ceea ce întreprinde sau nu întreprinde acesta astăzi, va influența evenimentele care se desfășoară în viitor (“devii tot mai conștient de faptul că alegerile pe care le faci astăzi, vor influența ceea ce se petrece mâine” sau “ai început să înțelegi că unele din evenimentele din viața ta sunt imprevizibile, dar altele nu sunt ... iată ai venit aici la cabinet pentru a face psihoterapie și a schimba ceva în viața ta.”).

Terapeutul va urmări apoi să trezească la client încrederea în faptul că obiectivele sale sunt posibil de atins.

Deoarece pacientul este neîncrezător și lipsit de speranță, terapeutul îi va administra sugestii din care să rezulte că îl va sprijini, pas cu pas în atingerea obiectivelor sale: “vom lucra împreună pentru a obține ceea ce dorești să obții ... ”.

Mesajul terapeutic indirect este următorul: “urmează planul stabilit și te asigur că situația se va îmbunătăți”.

Va fi sugerată și ideea de a realiza ceva diferit: “a realiza ceva diferit crește șansele de a obține un rezultat diferit ... și cu cât crește dorința ta de a realiza ceva diferit, cu atât mai mult vei fi surprins de faptul că poți realiza cu ușurință acel lucru diferit și atât de folositor pentru tine ... ”.

Terapeutul va cere apoi clientului să descrie modul în care ar dori să se simtă și să se comporte atunci când problema sa va fi rezolvată. Se utilizează tehnica “întrebării miraculoase” (de Shaezer, 1976: “dacă în timpul somnului tău s-ar produce un miracol și dimineața te-ai trezi fără simptomele și problemele tale, ce ar fi diferit în cazul tău?”).

Se sugerează apoi clientului aflat în stare de transă un scenariu în cadrul căruia acesta se proiectează în viitor și se vede pe sine așa cum ar dori să fie eliberat de simptome și probleme. Se respectă la nivel de antrenament mental imaginea de sine ideală.

4. Modificare a stilului adaptativ afectuos al clientului depresiv.

Terapeutul administrează în stare de hipnoză sugestii directe și indirecte (povestiri metaforice, pentru a-l determina pe subiect să renunțe la ruminările interioare inutile, cu conținut depresiv.

5. Hipnoza este utilizată și pentru a-l învăța pe client să adopte cele mai bune

decizii (Yapko 2001) și să rezolve probleme de viață.

Clientul va fi ghidat să identifice corect opțiunile personale.

Se va aplica apoi progresia de vârstă pentru a analiza consecințele posibile pentru fiecare opțiune și se va repeta alternativa aleasă la nivel de antrenament mental.

6. Utilizarea unor sugestii post – hipnotice pentru generalizarea celor învățate la noi situații de viață.

Terapia durează, în medie 15 ședințe, durata unei ședințe fiind de 40 de minute.

S-a lucrat cu 10 pacienți cu depresie ușoară și moderată. 4 pacienți au renunțat complet la medicamente, iar ceilalți 6 au redus foarte mult medicația, la indicația medicului psihiatru.

HYPNOTHERAPY IN DEPRESSION

For a long time it was considered that hypnosis is not a good therapy for depressed clients because they are too much internally focused and passive and hypnosis increase those symptoms.

Later, some clinicians successfully used hypnosis combined with medication in stress induced depressions.

In the last ten years a number of clinical studies that show the possibility of successful treatment with hypnosis of light and moderate depression increased.

Yapko (2001) postulate that hypnotherapy for depressed clients should be a goal centered approach, the symptoms of depression presented in D.S.M. IV *A.P.A., 1994 (being the main goals of the therapy: depressed mood, decreasing (even disappearing) of the interest and pleasure for the activities the client was before interested in, disturbances in appetite and body weight (anorexia and weight loss, seldom the opposite), sleep disturbances (more often insomnia), irritability, lack of energy, feelings of worthlessness, excessive guilt feeling, decreasing of concentration, thoughts of death and suicide and suicide attempts.

The therapist should guide the client to a clear formulation of his symptoms and problems.

The thoughts of suicide, alcohol and drug abuse and the dangerous behaviors for the client and for the others are therapy priorities.

In the beginning of the therapy the therapist will approach also sleeping troubles because sleep improvement will have a positive effect on fatigue decrease.

In this paper we present an eclectic psychotherapy model for depressive clients. The model proved itself useful in our clinical practice.

The model combines elements of classic and ericksonian hypnosis, in Yapko's (2001) variant with cognitive and rational – emotive psychotherapy (Beck, 1970; Elis, 1977)

After the clinical assessment, the client is explained the Elis' (1977) cognitive model, where:

A – activating external event;

iB – irrationale dysfunctional thoughts and beliefs;

rB – rationale, alternative thoughts and beliefs;

C – behavioral, emotional and cognitive consequences (depression, anxiety, guilt, dysfunctional behavior a.s.o.)

The way the irrational thinking style contribute to the symptom formation and maintenance is explained to the client, with examples based on his particular problems.

Then hypnosis is introduced to the client in an indirect and permissive way, starting with a simple relaxation technique, followed by trance deepening, using the counting technique and a metaphoric story (“a trip in a magic garden”).

The therapy processing includes:

1. Direct suggestions of ego – strengthening (Hartland, 1976):

“day by day you become stronger and stronger, more balanced, more optimistic, more self confident”.

2. Symptom centered, direct suggestions.

The alternative rationale thoughts and beliefs discovered by the client guided by the therapist during waking state, become hypnotic and post hypnotic suggestions.

3. Age progression and future orientation in order to contribute to the development and maintaining the hope of the depressed client.

Timișoara, 23-25 octombrie

The therapist will put into evidence the positive parts of the client, helping him to discover that he has important psychological resources, he ignored;

The suggestive message is: “you were really able to do those things!”.

One of the depressed client problem is his rigid orientation to the past, remembering all the time negative events, traumas and losses. The future orientation of those clients is minimal, and when it still exists, it includes the extension of the past on the present and future.

That’s why the therapeutic suggestive message should be: “the past does not influence for sure the future!”

Then, the depressed client’s passivity will be worked out by the suggestion that all the things he is doing or not doing today will influence the future events (“you become more and more conscious of the fact that the choices you are making today will influence what will happen tomorrow ” or “you have started to understand that some of your life events are imprevisibile and others are not ... so, you came here to the clinic in order to do psychotherapy and to change something in your life ...”).

The therapist will work also to arouse in the client the hope that his goals can be reached.

Because the client lacks confidence and is hopeless, the therapist will give him suggestions that include the message that he will help him in reaching his goals.

The indirect therapy message is: “follow the settled plan and I promise you that the situation will get better”.

It will be suggested also the idea to do something different: “to do something different increases the probability to get a different and useful thing for you ...”.

The therapist will then ask the client to describe the way he would like to feel and behave when his problem will be solved. The “miracle question” technique (de Shaezer, 1976) was used:

“if during your sleep a miracle will happen and in the morning you will get up without your symptoms and problems, what will be different for you?”

To the client, in trance state, a scenario where he has to project himself in the future and see himself the way he wish to be, symptom and problem free, was suggested.

The ideal client’s self image was worked out during mental training.

The therapist will give then to the client, being in hypnosis, direct and indirect suggestions in order to decrease the useless, negative, mental ruminations.

5. Hypnosis will be also used in order to teach the client to make the best decisions Yapko(2001) and to solve life problems.

The client will be guided to correctly identify his personal choices. The age progression will be induced in order to analyze the possible consequences for every choice and the chosen alternative will be repeated during mental training.

6. Post hypnotic suggestions in order to generalize the things the client has learned to new life circumstances.

The therapy lasts in average, for fifteen sessions and one session lasts 40 minutes.

We worked with ten clients with light and moderate depression. Four of them abandoned completely antidepressive medication, and six reduced it severely, following the psychiatrist’s prescription.

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- Holdevici, Irina. Sugestiologie și psihoterapie sugestivă. ed. “Victor”, București, 1996
- Holdevici, Irina. Hipnoza clinică. ed. Ceres, București, 2001
- Holdevici, Irina. Psihoterapii scurte: să ne rezolvăm problemele de viață rapid și eficient. ed. Ceres, București, 2000
- Holdevici, Irina; Vasilescu, I.P. Hipnoza și forțele nelimitate ale psihismului uman. ed. Aldamar, București, 1995
- Holdevici, Irina; Ion, Andreea; Ion, Bogdan Cezar. Psihoterapii moderne: marea hipnoză ricksoniană. ed. Infotech, București, 2001
- Yapko, M.D. Essentials of Hypnosis, Brunner – Mazel, 1995
- Yapko, M.D. Treating Depresison with Hypnosis: Integrating Cognitive – Behaviora and Strategic Approaches. Bruner – Rontledge, 2001.

DEZVOLTARE COGNITIVĂ - CATEGORIZAREA LA COPII

IONESCU Dorothea, ROMÂNIA
Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca

TheaIonescu@psychology.ro

Rezumat

Studiile din psihologia dezvoltării se află astăzi în centrul științelor cognitive, oferind informații valoroase atât pentru descifrarea cursului dezvoltării abilităților umane, cât și pentru înțelegerea funcționării psihice mature.

Lucrarea de față se concentrează pe dezvoltarea cognitivă, în particular pe dezvoltarea categorizării la copiii preșcolari. Categorizarea reprezintă gruparea obiectelor pe baza a diferite criterii de similaritate. Aceste criterii se pot modifica în funcție de context, unul și același obiect putând fi integrat în mai multe categorii. Vorbim în acest caz despre categorizare flexibilă, abilitate cognitivă frecvent utilizată de către adult. Studiile de caz prezentate vor încerca să surprindă în ce măsură copiii preșcolari pot să țină cont de criterii diferite de categorizare pentru același obiect. De asemenea, vor fi evidențiați anumiți factori care influențează performanța la această vârstă (de ex., familiaritatea obiectelor, instrucțiune, tip de sarcină).

Fiind integrată în abilitatea mai generală de rezolvare de probleme, categorizarea este o componentă esențială pentru eficiența funcționării cognitive. În consecință, înțelegerea dezvoltării mecanismelor categorizării poate ajuta la explicarea performanței cognitive mai târziu în ontogeneză.

Abstract

Developmental psychology is nowadays a central field in cognitive sciences. It offers valuable information for understanding both the development of human abilities and the mature psychological functioning.

The present paper focuses on cognitive development, namely on the development of categorization in preschool children. Categorization represents the grouping of objects according to different criterions. These criterions may change as the context changes and, as a consequence, one object can be put in several categories. This process is called flexible categorization and it can be seen very often in an adult's life. The case studies presented here try to see if preschool children are also able to take into account several categorization criterions for the same object. Beside this, several factors that influence performance at this age will be outlined (eg., familiarity of objects, instructions, tasks).

Being integrated in the general ability of problem solving, categorization is an essential component for the efficiency of cognitive functioning. Therefore, understanding the development of categorization will prove useful in order to explain the later optimal cognitive performance.

Introducere

Psihologia dezvoltării se bucură de o atenție tot mai mare din partea celorlalte științe din cadrul științelor cognitive. Motivul este dublu: pe de o parte, pentru a putea descifra în totalitate funcționarea psihică trebuie să oferim explicații și pentru diferitele etape de dezvoltare a multitudinii de abilități; pe de altă parte, studiile ontogenetice își aduc aportul la însuși explicarea funcționării mature. Înțelegerea dezvoltării cognitive este de exemplu o preocupare centrală astăzi pentru specialiștii din inteligența artificială pentru a putea crea sisteme inteligente cât mai similare cu omul. Dincolo de proclamarea unei poziții privilegiate, acest interes “obligă” psihologia dezvoltării la oferirea de modele explicative cât mai relevante pentru progresul științelor cognitive.

Lucrarea de față se oprește asupra investigării categorizării obiectelor la vârsta preșcolară. Categorizarea reprezintă gruparea de obiecte pe baza a diferite criterii cu scopul de a reduce diversitatea stimulilor la câteva categorii sau clase. Valoarea înalt adaptativă a acestui proces rezidă în funcțiile pe care le are: codarea experienței în vederea sporirii eficienței sistemului cognitiv și facilitarea generării de inferențe (Miclea, 1994). În urma parcurgerii literaturii de specialitate se poate observa cu ușurință că există câteva tipuri de categorizare pe care le putem grupa în două clase mari. În prima clasă se află categorizarea logică, cea taxonomică și categorizarea pe bază de reguli. Acestea toate presupun existența unor trăsături absolut necesare pentru a integra un obiect într-o categorie (de exemplu, pătrate) sau a unei reguli adevărate pentru

Timișoara, 23-25 octombrie

toți membri categoriei (de exemplu, “dacă are aripi atunci este pasăre”). Grupa a doua include categorizarea ecologică și cea tematică, în care sunt mai importante constrângerile fizice și sociale (de exemplu, contiguitatea), apartenența la o schemă cognitivă sau împărțirea aceleiași funcții (de exemplu, obiecte pe care ne putem așeza).

În viața de zi cu zi nu categorizăm doar pe baza unui singur tip de categorizare. Adulții grupează obiectele în funcție de scopurile pe care le au în diferite situații, fiind capabili atât să alterneze diferite tipuri de categorizare, cât și să integreze același obiect în mai multe categorii (de exemplu, “tricou” în categoria “îmbrăcăminte”, dar și în aceea a “obiectelor pe care le luăm în excursie”). Această abilitate poartă numele de categorizare flexibilă și ea permite reorganizarea eficientă a informațiilor pe baza constrângerilor contextuale și a scopului clasificării.

Timp îndelungat s-a considerat că această abilitate se dobândește abia în perioada școlarității și că traseul parcurs până atunci este de la categorizare tematică sau funcțională spre categorizarea taxonomică sau logică (vezi, de exemplu, teoria dezvoltării cognitive a lui Piaget). Studii recente (Blaye și Bonthoux, 2001, Waxman și Namy, 1997) arată însă că mult mai devreme în ontogeneză copiii sunt capabili să țină cont de amorsele contextuale și să categorizeze atât tematic cât și taxonomic, ba mai mult, să dea dovadă de flexibilitate în categorizare. În studiul lor, Waxman și Namy (1997) arată că unul dintre factorii care determină tipul de categorizare utilizat este instrucțiunea oferită. Astfel, copiii de 3-4 ani aleg mai ales obiectele potrivite din punct de vedere tematic în cazul instrucțiunii “obiectele care se potrivesc cel mai bine” (“goes best”) și pe cele adecvate taxonomic în cazul instrucțiunii “un alt obiect similar” (“another one”). Însă observația cea mai surprinzătoare este aceea că la 3 ani apare mai pregnant preferința pentru alegerile taxonomice, în timp ce la 4 ani se manifestă preferințele tematice, fapt care contrazice ipotezele anterioare.

Există și studii cu copii cu vârste mai mici (0-2 ani) care arată că încă de la formarea primelor categorii putem vorbi despre un proces flexibil. Oakes și Tellinghuisen (1994, apud Mareschal și Quinn, 2001) arată că copiii sunt capabili să țină cont de variabilitatea caracteristicilor stimulilor și de sarcinile diferite utilizate în învățarea categoriilor. De exemplu, ei formează categorii exclusive când sunt familiarizați cu exemplare cu variabilitate perceptivă scăzută (tind să nu includă toți membrii în aceeași categorie) și categorii incluzive când familiarizarea conține exemplare cu variabilitate perceptivă crescută (vor includ și elemente ale altor categorii).

Blanchet, Dunham și Dunham (2001) observă de asemenea răspunsuri taxonomice la copiii de 3 ani și tematice la cei de 4 ani în probele de categorizare. Variațiile existente sunt determinate în acest studiu de domeniile cărora le aparțin stimulii. Astfel, stimulii de tip obiecte animate (de ex., animale) determină strategii tematice de grupare, în timp ce stimulii de tip artefacte determină categorizare de tip taxonomic. Drumul ontogenetic pare să sugereze în acest caz parcursul de la categorii taxonomice de bază (de ex., câine-câine) la cele tematice (câine-os) și apoi la cele taxonomice supraordonate (câine-pește). Este invocată similaritatea perceptivă a stimulilor la nivelul de bază, similaritate pe care s-ar baza de fapt învățarea diferitelor scenarii necesare categorizării tematice. Preferința copiilor de 4 ani pentru categorii tematice s-a manifestat însă doar în cazul stimulilor animați, iar cea a copiilor de 3 ani pentru grupările taxonomice a apărut numai în cazul artefactelor.

Blaye și Bonthoux (2001) arată însă că până la vârsta de 5 ani variabilitatea răspunsurilor copiilor este foarte mare și că abia după această vârstă putem vorbi despre o adaptare flexibilă la amorsele contextuale în momentul categorizării. Problema factorilor care influențează categorizarea la vârsta preșcolară și a modului de manifestare a flexibilității acesteia rămâne așadar deschisă.

Printre cele mai utilizate probe experimentale utilizate în studiile cu copii sunt următoarele:

Procedură	Descriere
- <i>potrivire de obiecte</i> (<i>object-matching task</i> / <i>matching-to-sample task</i>)	- se prezintă trei sau patru obiecte/imagini de obiecte (standard, țintă, distractori); copilul este rugat să aleagă obiectul țintă care se potrivește cu cel standard pe baza a diferite criterii alese de experimentator (de ex., standard – creion, țintă – carioca, distractor – un tub de culoarea și grosimea creionului)

Timișoara, 23-25 octombrie

- <i>alegere forțată (forced-choice task)</i>	- se prezintă un obiect standard și două obiecte care se potrivesc ambele cu primul (de ex., unul se potrivește din punct de vedere tematic, iar celălalt din punct de vedere taxonomic); subiectul trebuie să aleagă un singur obiect pe care îl consideră ca și asemănător cu cel standard.
- <i>inducere de trăsături (feature induction task)</i>	- se prezintă subiectului un obiect cu o trăsătură mai accentuată (de ex., confecționat dintr-un material special), iar sarcina sa este aceea de a induce trăsătura respectivă la obiectul țintă adecvat din trei alternative prezentate.
- <i>sortare de obiecte, liberă sau dirijată</i>	- subiectul este rugat să sorteze dintr-o mulțime de obiecte o anumită categorie stabilită de investigator și să o așeze separat; în sortarea dirijată are loc demonstrarea inițială a alegerii corecte. Instrucțiunea este de obicei: “alege toate obiectele care sunt la fel” sau “alege obiectele care au o trăsătură în comun”; se poate însă și numi o categorie anume de obiecte care să fie identificată.
- <i>învățare de etichete verbale pentru obiecte noi (învățare categorială)</i>	- se prezintă un obiect cu o trăsătură particulară și se numește obiectul; se cere numirea unui alt obiect care are aceeași trăsătură, urmărindu-se capacitatea de generalizare a numelui învățat; pentru a elimina posibilitatea ca răspunsul subiecților să se bazeze pe cunoștințele anterioare, se utilizează de obicei obiecte imaginare construite în scop experimental

Datorită variabilității mari a rezultatelor se naște în mod firesc întrebarea privind validitatea acestor metode, respectiv adecvarea lor în investigarea categorizării la această vârstă.

Studiile de caz prezentate în continuare se opresc la tipul de sarcină utilizat, și anume la compararea eficienței acestora în investigarea flexibilității categorizării (proba de alegere forțată și proba de sortare de obiecte). Pe lângă aceasta, vor fi prezentate și câteva cazuri în care sunt urmărite trăsăturile luate în considerare de copii în momentul categorizării.

Studii de caz

Am recurs ca și prim pas la studiul de caz bazat pe observație datorită variabilității identificate cel puțin în două direcții. În primul rând, există o variabilitate a rezultatelor cercetărilor de până acum. Majoritatea studiilor se bazează pe comparații intergrupale, însă în acest fel pare să se piardă semnificația răspunsurilor individuale care ar putea oferi ipoteze explicative valoroase. Krascum și Andrews (1993) analizează în experimentele lor și pattern-urile individuale de răspuns, după comparațiile realizate pe loturi, și obțin informații utile privind comportamentul copiilor. Trecem în acest fel la a doua direcție în care apare variabilitatea și anume, la nivelul răspunsurilor copiilor (Krascum și Andrews, 1993, Siegler, 1999). Siegler consideră că această variabilitate este adaptativă pentru dezvoltarea cognitivă ulterioară, așadar este esențial să ținem cont de ea și să o investigăm cu atenție dacă dorim să explicăm performanțele reale ale copiilor. Studiul de caz oferă posibilitatea de a analiza în detaliu răspunsurile copiilor și de a surprinde amănunțele esențiale pentru conturarea unei ipoteze explicative, care să fie verificate apoi prin experimente rigurose controlate.

Copiii observați au vârsta cuprinsă între 3 și 5 ani (8 copii). Studiile din psihologia dezvoltării actuală frapază uneori prin interesul mare acordat preșcolarilor. Este vârsta la care dezvoltarea cognitivă este foarte intensă, vârstă care a fost însă mult timp subestimată din acest punct de vedere. Putem spune că ea devine astăzi vârsta repusă în drepturi, iar studiile investigative își regăsesc ecoul în practicile educaționale curente care sunt menite să asiste copilul să se dezvolte optim, respectiv să pună bazele unei funcționări cognitive eficiente în etapele viitoare.

Pentru a verifica observațiile realizate, respectiv pentru a asigura controlul factorilor identificați și a ipotezelor apărute, am apelat la discuția cu un expert în domeniu (atât în ceea ce privește tehnica observației, cât și pentru analiza comportamentelor copiilor). În acest fel, s-au născut ipoteze alternative care au favorizat modificări utile ale procedurii de lucru.

a) *Categorizare flexibilă - tip de sarcină*

În această etapă s-a comparat abilitatea copiilor de a categoriza flexibil prin intermediul a două metode: alegere forțată și sortare de obiecte. Au fost observați 4 copii cu vârsta cuprinsă între 3 ani și jumătate și 4 ani și jumătate (2 fete și 2 băieți)

Materiale și procedură

Obiectele utilizate sunt jucării familiare copiilor care frecventează grădinița. Familiaritatea acestora a fost evaluată cu ajutorul altor copii decât cei investigați, având vârste similare, și cu ajutorul educatoarelor.

Alături de obiecte s-a apelat și la imagini, care instituiau criteriul de categorizare (de ex., imaginea animalelor).

Tabel 2. Exemple de materiale

<i>Sarcină</i>	<i>Materiale</i>
- alegere forțată	- obiect standard – cuțit - obiecte corespunzătoare (pe baza unuia dintre criteriile stabilite de către imagini) – furculiță, liniar
- sortare	- pahar, floare, rață, vacă, farfurie, creion galben, minge, ascuțitoare, radieră – categorii țintă: animale / obiecte galbene (stabilite prin intermediul imaginilor)

În cazul sortării de obiecte, unul dintre elementele categoriei țintă se potrivea întotdeauna în ambele categorii stabilite cu ajutorul imaginilor – de ex., rața era de culoare galbenă.

Fiecare copil a categorizat pe baza celor două metode – alegere forțată și sortare de obiecte – obiectele puse la dispoziție (jumătate din grupări cu câte o metodă, cu schimbarea acestora: de exemplu, doi au grupat animalele prin alegere forțată și doi prin sortare).

Copilul trebuia să aleagă obiectele țintă care se potriveau fie cu obiectul standard pe baza imaginii prezentate, fie doar cu imaginea. De exemplu, în cazul categoriei animalelor, fie trebuia să aleagă vaca pentru rață dacă era prezentată imaginea animalelor (alegere forțată), fie trebuia să așeze lângă imaginea respectivă vaca și rața (sortare). Flexibilitatea categorizării presupunea abilitatea de a integra unul dintre obiecte și în altă categorie – de exemplu, rața la obiecte galbene (criteriu stabilit printr-o altă imagine).

Întreaga procedură a durat aproximativ 10 minute cu fiecare copil, perioadă care includea și etapa de familiarizare cu jucăriile. Observarea a fost efectuată într-o sală separată de sala de grupă și a fost filmată în întregime, cu scopul de a asigura analiza riguroasă din partea mai multor observatori.

Observații

Proba de tip alegere forțată a necesitat un timp mai scurt pentru rezolvare decât sortarea de obiecte: în medie 2,06 minute față de 3,21 minute.

De asemenea, numărul de erori a fost mai mare în proba de sortare.

Per ansamblu, copiii au dat dovadă de capacitatea de a integra unul și același obiect în mai multe categorii pe baza a diferite criterii de categorizare.

b) *Categorizare simplă – trăsături*

Pentru a investiga trăsăturile luate în considerare de către copii în momentul categorizării s-a utilizat o probă în care copilul să fie nevoit să aleagă un singur obiect similar cu cel țintă din 4 sau 5 alegeri posibile, fiecare fiind similar cu ținta printr-o singură trăsătură. În acest fel, se poate observa trăsătura cea mai importantă pentru copil, cea pe care o consideră relevantă pentru a introduce un obiect în categoria corespunzătoare. Obiectele alese sunt figuri geometrice, cunoscute copiilor de 4 ani (cerc, pătrat, dreptunghi, triunghi). Motivul alegerii acestora este ușurința de a delimita clar în cazul lor trăsăturile: formă, culoare, mărime, grosime – trăsături cu care copiii sunt deja obișnuiți. Această etapă a inclus alți 4 copii cu vârsta de 4 ani, 2 fete și 2 băieți.

Materiale și procedură

Sarcina a fost una de tip potrivire de obiecte, presupunând alegerea obiectului din aceeași categorie cu cel țintă.

Tabel 7 – Obiecte (figuri geometrice) utilizate în faza a treia

<i>Obiecte standard</i>	<i>Obiecte corespunzătoare</i>
- cerc mic, subțire, roșu	- cerc mare, albastru, gros - pătrat mare, gros, roșu - triunghi mare, subțire, galben, - dreptunghi mic, gros, galben
- pătrat mic, gros, albastru	- cerc mare, subțire, albastru - pătrat mare, subțire, roșu - triunghi mare, gros, galben - dreptunghi mic, subțire, galben

Se poate observa cu ușurință că obiectele au fost astfel alese încât oricare dintre distractori poate fi integrat în aceeași categorie cu ținta pe baza unei singure trăsături similare cu obiectul țintă.

După ce erau rugați să examineze cu atenție obiectul țintă care le era dat în mână, se prezentau celelalte obiecte, iar instrucțiunea era: “ Te rog să alegi jucăria care seamănă cel mai bine cu aceasta”, fără să se precizeze vreun criteriu de selecție. Copiii puteau așadar să aleagă oricare obiect pe baza trăsăturii pe care ei o considerau relevantă.

Observații

Doar unul dintre subiecți a ales obiectul similar ca și culoare, în timp ce toți ceilalți au ales obiectele care semănau ca și formă. Timpul de răspuns a fost extrem de scurt pentru toți copiii, ei examinând cu atenție ținta și apoi realizând alegerea în câteva secunde.

Toți copiii au fost cooperanți, unul dintre ei examinând chiar mai mult decât ar fi fost necesar obiectele, cu justificarea “ ca să văd mai bine”, tocmai pentru a respecta întocmai instrucțiunea de a examina “foarte atenți” obiectele.

Discuții

Copiii au dat dovadă că pot să asocieze un obiect cu altele similare atât din punct de vedere taxonomic/perceptiv, cât și din punct de vedere tematic. Așadar, la 3-5 ani ei posedă deja scheme cognitive complexe pe baza cărora pot clasifica obiectele în funcție de scopul activității lor, în cazul de față de criteriul indicat de context. Această observație confirmă rezultate anterioare din literatura de specialitate (Blaye și Bonthoux, 2001) care au utilizat aceeași modalitate de inducere a criteriului prin crearea unui context specific cu ajutorul unei imagini.

Compararea celor două tipuri de sarcini a pornit de la ideea investigării cât mai acurate a abilității de categorizare flexibilă. În mod particular, ne putem întreba: asocierea între două obiecte (cazul sarcinii de tip alegere forțată) exprimă capacitatea de a forma categorii sau doar simpla asociere între două obiecte similare? Rezultatele arată că într-adevăr proba de alegere forțată este mai ușoară pentru copiii preșcolari. Aceasta este proba utilizată cu precădere în lucrările privind categorizarea la copii, însă se poate dovedi a nu fi atât de informativă pe cât se dorește. Întrebarea care apare în mod firesc este: putem afirma că cele două probe exprimă categorizarea în același mod? Dorința de a identifica o probă cu adevărat relevantă pentru studiul categorizării este scopul mai general al investigațiilor de față: analiza mecanismelor categorizării flexibile și a dezvoltării acestora. Considerând categorizarea ca prim pas în rezolvarea de probleme, putem presupune că flexibilitatea timpurie a acesteia ar putea fi un element cu valoare predictivă pentru o eficiență mai mare a funcționării cognitive mai târziu în ontogeneză.

În ceea ce privește trăsăturile considerate de copii în momentul categorizării, răspunsurile lor sugerează faptul că la 3-4 ani primează culoarea și forma ca și trăsături importante în alegerea obiectelor care formează o categorie. Cei 3 copii care au ales obiectele similare ca și formă și-au

îndreptat privirea prima dată spre obiectul similar ca și culoare, dar foarte repede și-au comutat atenția și au ales aceeași formă. Această observație duce cu gândul la realizarea unor investigații mult mai exacte cu ajutorul aparatului pentru urmărirea privirii (eye tracker), ceea ce ar indica trăsătura la care se uită prima dată/timp mai îndelungat copiii când categorizează obiecte. Întrucât aceste ultime studii de caz sunt cuprinse într-o fază care este în desfășurare, pasul următor și mult mai informativ este cel de a aplica această sarcină la obiecte “reale” tridimensionale, pentru a observa dacă și în acel caz forma este cea care primează. Acest lucru completează observațiile din literatura de specialitate privind bias-ul formei care apare în învățarea de noi substantive deja la 2 ani (Jones & Smith, 2002).

Una dintre limitele studiului ar putea fi lipsa unui antrenament anterior probei de categorizare, în cazul categorizării flexibile. Simpla familiarizare cu obiectele poate să nu fie suficientă pentru reușita copiilor.

Investigarea flexibilității categorizării la vârsta preșcolară are implicații multiple. După cum am precizat mai sus, aceasta se poate dovedi un element informativ despre eficiența ulterioară a sistemului cognitiv al unui copil. Acest lucru va fi investigat în studii viitoare, având o relevanță certă pentru programele educative. O altă implicație este relația cu reprezentarea cunoștințelor, felul în care categorizăm fiind expresia bazei noastre de cunoștințe. Cu alte cuvinte, aceste cercetări ne pot informa asupra felului în care își organizează cunoștințele copiii de vârstă preșcolară. În ultimul rând, dar nu pe ultimul plan, se află relația cu flexibilitatea cognitivă în general, care, așa cum arăta Karmiloff-Smith (1992, apud Blaye și Bonthoux, 2001) este una dintre realizările majore ale sistemului cognitiv uman, atât de des invocată, însă atât de puțin explicată până acum.

Întrebări relevante

Rămân câteva întrebări care nu și-au găsit încă răspunsul și care pot fi incomode, dar care pot orienta cercetarea viitoare.

În primul rând, este flexibilitatea categorizării înainte de 4 ani doar o consecință a amorselor oferite prin simplificarea sarcinii? Pe de altă parte, putem vorbi despre mecanisme diferite ale categorizării implicate în tipurile de sarcini investigate mai sus?

Una din cele mai interesante întrebări este însă următoarea: care este scopul categorizării la această vârstă? Se știe că adulții categorizează flexibil în funcție de scopurile pe care le au într-o situație anume. Ce putem spune despre nevoile de categorizare ale copiilor?

COGNITIVE DEVELOPMENT - CATEGORIZATION IN CHILDREN

Introduction

Developmental psychology has a lot of credit today from the other sciences in the family of cognitive sciences. The reason is double: on the one hand, we need to explain the development of different abilities in order to fully understand the psychological functioning of the human being; on the other hand, ontogenetic studies can help in the very process of explaining mature functioning. For example, understanding cognitive development is a central concern nowadays in Artificial Intelligence in order to create intelligent systems similar to the human one. But besides having a privileged position, this interest compels developmental psychology to offer relevant models to cognitive science.

The present paper is concerned with object categorization in preschool children. Categorization represents the grouping of objects that we make based on different criterions in order to reduce the diversity of the stimuli to certain categories or classes. The highly adaptive value of this process is expressed by its functions: coding of experience to enhance the cognitive system's efficiency, and facilitation of inference making (Miclea, 1994). After one reads the literature it is easy to see that there are some types of categorization that can be grouped in two classes. In the first one we have logical categorization, taxonomic categorization, and rule-based categorization. All of them are based on the assumption that we have some necessary features in order to put one object in a specific category (e.g., squares) or a rule that is true for every member

of the category (e.g., if it has wing than it is a bird). The second group includes ecological categorization and thematic categorization, where physical and social constraints are more important (e.g., contiguity), or belonging to the same cognitive schema or having the same function (e.g., things we can sit on).

But in everyday life we do not categorize according to only one type of categorization. Adults group objects on the basis of their present goals and they are capable both of alternating these types and to integrate the same object into several categories (e.g., a T-shirt in the category of clothing but also in the category of things to take on a trip). This ability is called flexible categorization and it allows reorganizing information efficiently according to the contextual constraints and to the goal of classification.

For a long time it was considered that this ability develops only when the child enters the school. The route of development was seen as going from thematic categorization (or functional) to the taxonomic one (or logical) – see for example the theory of Piaget. However, recent studies (Blaye and Bonthoux, 2001, Waxman and Namy, 1997) show that the child is able to take into account context much more earlier and to categorize both thematically and taxonomically. Moreover, they can categorize flexibly. Waxman și Namy (1997) proved that one of the factors that determines the type of categorization used by children is instruction. Children of 3 or 4 have chosen mainly thematically when the instruction was “that goes best” and taxonomically when the instruction was “another one”. The most unexpected observation was that at 3 children preferred more the taxonomic strategies and at 4 the thematic ones, observation that goes against previous hypotheses.

There are studies with even younger children (0-2 years) that show that we can speak about a flexible process beginning with the learning of the very first categories. Oakes and Tellinghuisen (1994, apud Mareschal and Quinn, 2001) showed that children are able to take into account the variability of stimulus features and different tasks used in category learning. For instance, they form exclusive categories when familiarized with low perceptual variability exemplars, and inclusive categories when familiarized with high perceptual variability exemplars.

Blanchet, Dunham și Dunham (2001) also found taxonomic answers in 3 years old children and thematic ones in 4 years olds. The variations are determined in this study by the different domains of stimuli. Animate objects (e.g., animals) lead to thematic strategies, whereas artifacts lead to taxonomic categorization. The ontogenetic route seem to suggest a way from basic level taxonomic categories (e.g., dog-dog) through thematic categories (e.g., dog-bone) to the superordinate taxonomic ones (e.g., dog-fish). The factor that is responsible for this is the perceptual similarity of stimuli at the basic level, similarity that is the basis for learning the sceneries used in thematic categorization. Children’s preference for the thematic categories at 4 was present only for the animate stimuli, and the preference for taxonomic grouping at the age of 3 was present only for the artifacts.

Although the data is promising, Blaye and Bonthoux (2001) consider that before the age of 5 the variability of children’s responses is very high and only after this age we can speak about a flexible adaptation to the contextual cues during categorization. The issue of the factors that can influence categorization in the preschool period and that of the flexibility in this domain remains open.

The following methods are among the most common in the studies with children:

Procedure	Description
- <i>object-matching task</i> / <i>matching-to-sample task</i>	- there are three or four objects or images (standard, target, distracters); the child is asked to choose the target that goes best with the standard according to different criterions, chosen by the experimenter (e.g., standard – pencil, target – pen, distracter – a same size and width tube)
- <i>forced-choice task</i>	- the child is presented a standard object and two other objects that both match the standard (e.g., one thematically, one taxonomically) and he/she has to choose only one object that fits with the standard.

Timișoara, 23-25 octombrie

- <i>feature induction task</i>	- the child is presented an object with a stressed feature (e.g., made of a special material), and the task is to induce that feature to one target among three alternatives.
- <i>object sorting</i>	- the subject is asked to sort among several objects a certain category; the instruction is usually the following: “choose all the object that are alike/ choose all the object that have a certain feature in common”; in some cases the category to be formed is named by the experimenter.
- <i>object name learning for new objects</i>	- there is a new object with a particular feature that is named with a new name; the task is to name another object that has the same feature in order to evaluate the ability of name generalization (category learning); usually in these tasks the objects are especially created for the test in order to eliminate the influence of background knowledge.

Due to the variability of the results in the field one can naturally ask whether these methods are valid for measuring the ability of categorization at this age.

The following case studies focus on the type of task, comparing their efficiency in investigating flexible categorization (namely, forced choice task and object sorting). Besides these, some cases will consider the features children take into account when categorizing.

Case studies

The reason for using case studies as a first step is the observed variability that goes in at least two ways. First of all, we can see the variability in the studies done so far. Most of them deal with group comparisons that may cause the lost of valuable information offered by the individual answers. Krascum and Andrews (1993) analyzed the individual patterns in their experiment, besides the group analysis, and they arrived this way to useful data. From here follows naturally the second meaning of variability, the individual variability (Krascum and Andrews, 1993, Siegler, 1999). Siegler considers that this kind of variability is in fact adaptive for future cognitive development and we have to investigate it to better understand children's performance. The case study method gives the opportunity to analyze very thoroughly children's answers and to catch some essential details that will lead to valuable hypotheses for further research.

The subjects are aged between 3 and 5 years (8 children). After a time of relatively ignoring this age in research, the interest for this period is growing because it is the age of an intense cognitive development. We might say that it is the age with the restored rights. Studies in this field have a real impact in education, being a basis for practices that would foster optimal development.

In order to assure a rigorous observation, discussion with an expert was used both for the technique of observation and for the behavioral analysis of children's responses. In this way, alternative hypotheses emerged, hypotheses that facilitated the optimization of the tasks.

a) Flexible categorization – type of task

In this phase we compared the ability to categorize flexibly using two methods: forced choice task and object sorting. There were 4 children aged between 3 years and a half and 4 years and a half (2 girls and 2 boys).

Materials and procedure

The objects are familiar toys used in kindergarten activities. Their familiarity was assessed with other children that were not included in the observation phase and were having the same age, and with the help of the teachers.

Besides three-dimensional objects images were also used. These images decided the categorization criterion (e.g., the image of animals).

Table 1. Example of materials

Task	Materials
- forced choice	- standard object – knife - corresponding objects (based on one of the criterions set by the images) – fork, ruler
- object sorting	- glass, flower, duck, cow, plate, yellow pencil, ball, pencil sharpener, gum – target categories: animals / yellow objects (set by the images)

In object sorting one of the exemplars of the target category always fitted both categories – e.g., the duck was yellow.

Each child categorized the objects with both methods (half of the trials/method) and the methods were switched between children (e.g., 2 children grouped the animals with object sorting and the other 2 with forced choice task).

The child had to choose the target objects that went either with the standard object according to the image, or with the image itself. For instance, for the category of animals, they had either to choose the cow for the duck when seeing the image of animals (forced choice), or to select both the cow and the duck when seeing that image (sorting). The flexibility of categorization was assessed by integrating one of the exemplars in another category as well – e.g., the duck to the yellow objects (criterion set by another image).

The whole procedure lasted approximately 10 minutes with each child, and this period included the familiarization phase as well. Observations were made in a separate class than the classroom and were videotaped in order to permit a rigorous analysis from several observers.

Observations

Solving the tasks by forced choice needed a shorter time than by object sorting: on average 2.06 minutes for the first one and 3.21 minutes for the second.

The number of errors was higher in object sorting.

Children showed the ability to integrate one and the same object in several categories according to different categorization criterions.

b) Simple categorization - features

In order to investigate the features taken into account by children when categorizing we used a task in which the child was forced to choose only one object among the 4/5 possible choices. Each object was similar with the target only on one dimension. In this way we can see the most relevant feature for the child. The objects are geometrical shapes familiar to 4 years olds (circle, square, rectangle, triangle). They were chosen due to the facility of separating their features: shape, color, size, width, (familiar features for children at this age). This phase included other 4 children with the age of 4, 2 girls and 2 boys.

Materials and procedure

The task was object - matching.

Table 2. Example of geometrical shapes

<i>Standard objects</i>	Corresponding objects
- small, thin, red circle	- big, thick, blue circle - big, thick, red square - big, thin, yellow triangle - small, thick, yellow rectangle
- small, thick, blue square	- big, thin, blue circle - big, thin, red square - big, thick, yellow triangle - small, thin, yellow rectangle

Timișoara, 23-25 octombrie

The logic of choosing these objects was the following: any of the distracters could have been associated with the target according to only one similar feature.

After examining the target, the other objects were presented and the instruction was: “please choose another toy that goes best with this one”, without naming any selection criterion. Children could choose any of the objects based on the feature that was relevant for them.

Observations

Only one of the children chose the similar object according to color; all the others have chosen based on the shape of the objects. The response time was very short; children examined attentively the target and then selected the match in few seconds.

All the children were very cooperant, one of them even examining longer the object in order to fulfill well the instruction.

Discussion

Children showed that they can associate one object with the similar ones both taxonomically/perceptually and thematically. At the age of 3-5 they already have complex cognitive schemata that allows them to classify objects according to their goal or to the contextual categorization criterion. This observation confirms previous results from the literature (Blaye and Bonthoux, 2001) that used the same way of inducing the categorization criterion by creating the context with an image.

The comparison of the two methods was motivated by the need of investigating flexible categorization as accurately as possible. We can ask the following question: is the association of two objects (forced choice task) expressing really the ability to form categories? The results show that indeed the forced choice task is easier for the preschool children. Studies with children use mainly this kind of task, but this can prove to be not as informative as wanted. The next question that arises naturally is: can we assume that these two tasks express categorization in the same way? The need to identify a truly relevant task for the investigation of flexible categorization is motivated by the more general purpose of these studies: the analysis of its mechanisms and their development. Considering categorization as the first step in problem solving, we can presume that early flexibility could be predictive for a higher efficiency of cognitive functioning later in ontogenesis.

Regarding the features taken into account by children during categorization, their answers suggest the fact that at 3-4 it is the color and the shape that is most important. The three children that have chosen the objects based on their shape looked first to the similar object according to color but very quickly focused on the shape. This observation has led to the idea to do some research with the eye tracker method which could inform us about the first feature children attend to when categorizing. The next obvious step is to use the same task with “real” objects in order to see if the shape is the most important in this case too. This kind of research is in agreement with those studies in the literature speaking about a shape-bias that is present already at the age of 2 in noun learning (Jones and Smith, 2002).

One of the possible limits is the lack of a training phase prior to the categorization task in the flexible categorization investigation. It may be that only the familiarization with the objects is not enough for succeeding in the task.

Understanding flexible categorization in the preschool period has multiple implications. As it was said before, it can be an informative element regarding the further efficiency of the child’s cognitive system. This relationship will be investigated in future research as it has an obvious relevance for the educational programs. Another implication can be the relationship with knowledge representation, categorization being in a way the expression of our background knowledge. In other words, this research could give us clues about the way in which preschool children organize their information. The last, but not the least, is the relationship with general cognitive flexibility which is as Karmiloff-Smith has put it (1992, apud Blaye and Bonthoux, 2001) one of the major achievements of the human cognitive system, so often referred to but so little explained so far.

 Relevant questions

We still have some unanswered questions that can be very uncomfortable, but which can lead future research very well.

First of all, is flexible categorization before the age of 4 only a consequence of the cues given by the simplification of the tasks? On the other hand, do we have different categorization mechanisms implied in the two tasks presented above?

The most interesting question remains the following: what is the purpose of categorization at this age? We know that adults categorize flexibly only if it serves the goal they have in a certain situation. What can we say about the categorization needs of children?

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ/ SELECTIVE REFERENCES

- Berger, C., Bonthoux, F. (2000). *Acces aux categories par les proprietes: Influence de la tache et des connaissances chez le jeune enfant*, Psychologie Francaise, 45(2), 123-130.
- Blanchet, N., Dunham, P.J., Dunham, F. (2001). *Differences in Preschool Children's Conceptual Strategies When Thinking About Animate Entities and Artifacts*, Developmental Psychology, 37/6,791-800.
- Blaye, A., Bonthoux, F. (2001). *Thematic and taxonomic relations in preschoolers: The developemnt of flexibility in categorization choices*, British Journal of Developemntal Psychology, 19, 395-412
- Deak, G. (1998). *Flexible Feature Creation: Child's Play?* Behavioral and Brain Sciences, 21:1.
- Gelman, S., Bloom, P. (2000). *Young children are sensitive to how an object was created when deciding what to name it*, Cognition, 76, 91-103
- Gentner, D., Namy, L. (1999). *Comparison in the Development of Categories*, Cognitive Development, 14, 487-513
- Goswami, U. (1998). *Cognition in Children*, Psychology Press Ltd., East Sussex, U.K.
- Jones, S.S., Smith, L.B. (2002). *How children know the relevant properties for generalizing object names*, Developmental Science, 5/2, 219-232.
- Krascum, R., Andrews, S. (1993). *Feature-Based versus Exemplar-Based Strategies in Preschoolers' Category Learning*, Journal of Experimental Child Psychology, 56, 1-48
- Kraut, M.A., Moo, L.R., Segal, J.B., Hart Jr., J. (2002). *Neural activation during an explicit categorization task: category- or feature-specific effects?* Cognitive Brain Research, 13, 213-220
- Mareschal, D., Quinn, P. (2001). *Categorization in infancy*, Trends in Cognitive Sciences, 5/10, 443-450
- Miclea, M. (1994). *Psihologie cognitivă*, Casa de Editură Gloria SRL, Cluj-Napoca.
- Piaget, J. (1945). *La formation du symbole chez l'enfant*, Delachaux et Niestle, S.A., Neuchatel.
- Siegler, R. (1999). *Strategic Development*, Trends in Cognitive Sciences, 3/11, 430-435
- Siegler, R. (2000). *Cognitive Variability: A Key to Understanding Cognitive Development*, în "Childhood Cognitive Development – The Essential Readings", K. Lee (Ed.), Blackwell Publishers
- Waxman, S.R., Namy, L.L. (1997). *Challenging the Notion of a Thematic Preference in Young Children*, Developmental Psychology, 33, 3, 555-567

TENDINȚE ACTUALE ÎN STUDIUL MECANISMELOR DE COPING, MODELUL TRANZACȚIONAL

LICU Monica, ROMÂNIA
Academia Națională de Informații, București

psimona@k.ro

Rezumat

Modelele stresului profesional oferă o structură conceptuală care pune în relație sursele și simptomele stresului. Cea mai mare parte a acestor modele oferă o viziune medicală și psihologică ce vizează explicarea apariției stresului. Viziunea psihologică asupra stresului a pornit de la modelul stimul-răspuns și a reconsiderat apoi ansamblul factorilor individuali și contextuali ce intervin în tranzațiile individului cu mediul său. Astfel, reacția de stres depinde, într-o viziune tranzacțională, de ansamblul de procese și variabile care intervin pentru atenuarea sau amplificarea efectului. Este o perspectivă dinamică în care sunt analizate tranzațiile dintre caracteristicile individului, ale mediului, luându-se în considerare mișcările permanente. Modelele psihologice ale stresului readuc în actualitate un aspect încă ignorat: dimensiunea cognitivă. Variabilele cognitive joacă un rol de moderator în relația stres-suferință, diminuând sau accentuând impactul situației asupra stării emoționale a individului. Modelul tranzacțional al lui R. Lazarus este, fără îndoială, modelul cel mai interesant și cel mai utilizat în cercetările actuale asupra stresului, în practica optimizării copingului, mai ales în domeniul psihologiei militare.

Résumé

Les modèles du stress au travail offrent une structure conceptuelle qui met en relation les sources et les symptômes de stress. La plupart de ces modèles reposent sur des approches d'origines médicales et psychologiques qui visent à expliquer l'origine du stress. L'approche psychologique du stress est à la source d'une conceptualisation globalisante de l'ensemble stimulus-réponse, ayant conduit à une prise en considération de l'ensemble des facteurs individuels et situationnels intervenants dans les transactions entre l'individu et l'environnement dans lequel ce dernier évolue. Il apparaît donc que la réaction de stress dépend d'un ensemble de variables et de processus qui interviennent pour en atténuer ou en amplifier l'effet. Dans cette perspective dynamique, les caractéristiques de l'individu, les caractéristiques de l'environnement, et les mouvements perpétuels de leur interaction sont considérés. Les modèles psychologiques du stress vont prendre en compte un aspect essentiel et jusque là ignoré du stress: sa dimension cognitive. Les variables cognitives y jouent un rôle de modérateur dans la relation stress-détresse en diminuant ou accentuant l'impact de la situation sur l'état émotionnel de l'individu. Le modèle transactionnel de Richard Lazarus est sans aucun doute le modèle le plus largement diffusé et le plus massivement utilisé dans les recherches sur le stress.

Pentru acest teoretician și colegii săi, stresul corespunde relației unice ce apare între persoană și mediul său. Ea constă într-o evaluare cognitivă a unei situații trăite de aceasta ca depășindu-i resursele sau ca o cerere pentru care ea nu are un răspuns posibil, deci care îi pune în pericol starea sa de bine. Răspunsul la stres este deci rezultatul unui dezechilibru între exigențele reale sau percepute pe care le generează mediul și posibilitățile de care dispune sau crede că dispune individul pentru a face față.

Această relație este dinamică și bidirecționată, în funcție de evoluțiile constante pe care le instaurează prin acțiuni reciproce individul și mediul. Acțiunea individului modifică situația cu care el se confruntă și tinde să aducă un răspuns. În funcție de modificările aduse, situația ia un sens mai mult sau mai puțin nou pentru individ, care reacționează în consecință, și așa mai departe.

Relația, cel mai adesea numită tranzație de cei care au îmbrățișat această teorie, este chiar elementul central al acesteia. Pentru Lazarus, noțiunea de tranzație semnifică nu numai o întâlnire specială, persoana influențând mediul și invers, ci că relațiile persoană-mediu transcend aceste două variabile distincte care intră în acțiune și care sunt în mod constant subiecți în schimbare (Lazarus, 1995). Pentru a relua un termen împrumutat din cibernetică, calitatea emergentă tranzației este în centrul perspectivei teoretice la care ne raportăm.

Lazarus utilizează termenul de mediator pentru a desemna ceea ce rezultă în și prin această tranzacție. Spre deosebire de moderatorii relației stres-relaxare care sunt antecedentele tranzacției (trăsăturile de personalitate, de ex.), mediatorii survin în timpul tranzacției și o transformă.

Doi mediatori apar ca importanți în relație, amplificând sau diminuând impactul agentului stresant asupra individului: evaluarea cognitivă și copingul.

1. Evaluarea

Confrunțați cu cereri și presiuni ale mediului, indivizii diferă în ca mod și intensitate de reacție. Unii aleg, de exemplu, să utilizeze negarea pentru a face față situației, în timp ce alții elaborează un plan de acțiuni directe și confruntative. În condiții similare și comparabile, indivizii diferă ca sensibilitate și vulnerabilitate. Unii reacționează impulsiv, alții dovedesc rușine sau anxietate. Introducerea proceselor cognitive și a factorilor care le afectează în studiul fenomenelor de stres, autorizează o înțelegere mai fină a acestor variații inter și intraindividuale.

a) Formele elementare ale evaluării.

Evaluarea (cognitivă în special) corespunde procesului cognitiv prin care individul apreciază pericolozitatea situației cu care este confruntat, și mijloacele de care dispune pentru a face față. Astfel că răspunsul produs de individ este determinat de judecarea situației și determinant pentru viziunea ulterioară a unei situații integrând efectele răspunsului său. Lazarus definește evaluarea ca ansamblul dinamic de judecăți asupra fluxului evenimentelor raportate la starea de bine a individului. El distinge două tipuri de evaluare:

-Evaluarea primară prin care individul evaluează situația și impactul ei asupra stării sale de bine. Fie nu există implicații pentru individ, când situația este neimportantă pentru subiect. Fie implicarea este judecată pozitiv, caz în care tranzacția individ-mediu înconjurător este o.k. și nu sunt depășite resursele adaptative ale individului. Fie implicarea este stresantă și în acest caz tranzacția persoană-mediu înconjurător ia forma unei pierderi, amenințări sau a unei provocări, care însă depășește resursele adaptative ale individului. Pierderea sau nedreptatea se referă la prejudicii și alte chestiuni deja experimentate, iar amenințarea la dificultăți încă neexperimentate, dar anticipate. Deficitul aduce în actualitate gestionarea situației printr-o optică de afirmare de sine sau de câștig. Natura evaluării determină calitatea emoțională imanentă. O evaluare ca amenințătoare a situației generează emoții negative, cum ar fi anxietatea, teama sau resentimentul. Dimpotrivă, evaluarea unui deficit generează emoții pozitive cum ar fi entuziasmul și nerăbdarea. Amenințarea și provocarea nu sunt doi poli ai unui continuum; ei deci nu se exclud. Pot apărea simultan și să evolueze într-un mod asimetric în cursul unei aceleiași tranzacții.

-Evaluarea secundară- prin care individul evaluează modalitățile ce pot fi mobilizate sau disponibile pentru a remedia pierderea, a preveni amenințarea sau a beneficia de situație. În cursul acestei evaluări, diferite posibilități de acțiune sunt luate în considerare, iar altele sunt respinse. Este un proces complex, ținând cont de opțiunile disponibile, de probabilitatea ca o opțiune să fie executată cu succes, să producă efectul scontat, ca și de consecințele cererilor ce pot apărea simultan.

Termenii de evaluare primară și secundară nu trimit nici la o organizare temporală și succesivă a evaluărilor, nici la o importanță mai mică a vreuneia. Cele două forme de evaluare coexistă și se influențează mutual, pentru a modela gradul de stres.

b) Evaluarea ca proces.

Pentru că tranzacția persoană-mediu înconjurător este în continuă schimbare și generatoare de retroacțiuni pozitive sau negative, evaluările primare și secundare evoluează și ele pe măsură ce situația problematică se accentuează. Retroacțiunile constituie noile informații de evaluat. Încă din 1966, Lazarus denumea aceste evaluări subsecvente cu termenul de reevaluări. Ele nu se disting cu nimic de evaluări, dar accentuează succesiunea continuă a evaluărilor în cursul unui nou contact cu mediul înconjurător și asupra sensibilității lor la retroacțiuni. Totuși, această noțiune prezintă puțin interes pentru că însăși esența teoriei este schimbarea.

Modelul tranzacțional este procesual, în opoziție cu concepțiile structurale, centrate pe patternuri cognitive, comportamentale și emoționale, mai mult sau mai puțin recurente ale

Timișoara, 23-25 octombrie

individului sau pe caracteristicile statice ale mediului. Totuși, el nu exclude în totalitate evaluările dispoziționale reflectând existența conduitelor constante și obișnuite. Lazarus și Folkman stabilesc astfel, de exemplu, o distincție între dispozițiile cognitive generale și activitățile cognitive specifice care afectează evaluarea și se influențează mutual.

- Dispoziția cognitivă generală constă într-un ansamblu de trăsături cognitive și motivaționale pe care individul le-a achiziționat în cursul vieții sale, care transcend gândurile izvorâte dintr-o relație specifică între un individ și mediu. Conceptul de „locus al controlului” (Rotter) este un exemplu.
- Activitatea cognitivă specifică este legată de o situație dată, care o influențează și o dirijează. Conceptul de auto-eficacitate al lui Bandura, conținând obținerea rezultatului și atingerea finalității, este un exemplu.

Evaluarea este considerată ca o structură cognitivă ce evoluează, rezultă din tranzacțiile în continuă desfășurare între individ și mediu. Ea este asociată semnificației personale a tranzacției pentru starea de bine a individului.

c) Factorii personali și de mediu care influențează evaluarea.

Evaluările acestei tranzacții individ-mediul sunt dependente atât de factorii personali ai individului, cât și de cei contextuali - legați de situație.

Caracteristicile personale se referă la motivație, credințe și resurse personale.

Structura motivațională – valori, idealuri, interese și obiective ale individului. Ea se referă la semnificația personală și la importanța pe care o prezintă interacțiunea pentru starea de bine a individului. Influența acestui patern se efectuează la mai multe nivele. Ghidează individul în traversarea tranzacției, favorizându-i conduitele ce îi permit să atingă un obiectiv sau să fie consecvent cu valorile sale, renunțând la conduite care îl îndepărtează de el. Gradul de angajare pentru unele valori sau unele obiective modelează sensibilitatea individului la diferitele laturi ale interacțiunii, ca și vulnerabilitatea sa. Forța angajării poate fi un factor de vulnerabilitate atunci când amenințarea se adresează unei motivații primare a individului. Totuși, ea poate lua forma unei resurse potențiale suplimentare în care individul găsește resursele legate de voință care să-i permită să-și mențină eforturile de a face față.

Credințele despre lume și despre sine comportă credințele în Dumnezeu, dreptate, destin sau credințele generale sau situaționale ale individului în capacitățile sale de control asupra lumii. Aceste credințe determină modul în care o persoană evaluează mediul și sensul pe care ea îl dă evenimentelor.

Resursele personale sunt de diferite tipuri. Ele pot fi fizice, ca sănătatea, energia sau rezistența de care dispune individul, psihologice, ca aptitudinile de a rezolva probleme sau a căuta informații, sociale, ca abilitățile de comunicare pentru a câștiga colaborarea și ajutorul, sau cele materiale, ca modalitățile financiare sau mijloacele disponibile.

Este de notat că aceste caracteristici individuale sunt determinate puternic de experiențele trăite ale individului, memorarea lor și învățămintele rezultate din ele. De asemenea, ele influențează cu atât mai mult percepția relației persoană-mediul cu cât aceasta este mai nouă și ambiguă. Dimpotrivă, atunci când situația este clară și precisă, judecata se face prioritar asupra factorilor situaționali. Aceste variabile ale mediului fac referință la caracteristicile stresorului și la resursele sociale de care beneficiază individul.

Caracteristicile stresorului corespund naturii și intensității pericolului iminenței sale, duratei și gradului său de familiaritate sau de ambiguitate pentru individ.

Resursele sociale se referă la disponibilitatea anturajului familiar, amical și profesional, ce aduc o susținere socială.

Caracteristicile individuale și contextuale au un impact incontestabil asupra evaluării evenimentului stresant și astfel asupra alegerilor strategiilor de coping. Aceste strategii fac și ele obiectul unei evaluări în legătură cu schimbările pe care ele le induc asupra stării emoționale a individului și în relația persoană-mediul. În schimb, evaluarea eficacității strategiilor afectează percepția inițială pe care individul o avea asupra situației stresante care este reevaluată în lumina noilor informații de care dispune individul.

2. Coping

Termenul de coping se referă la ansamblul proceselor pe care un individ le interpune între sine și un eveniment trăit, cu scopul de a controla sau diminua impactul asupra stării sale de bine fizic și psihic. Indivizii nu receptează pasiv situațiile dificile pe care le trăiesc, ci intervin constant pentru a restabili condițiile care le sunt favorabile. Această tentativă de dominare are două obiective: eliminarea sau reducerea condițiilor de mediu stresante, ca și sentimentul de suferință care este indus de ele.

Etimologia verbului englez to cope și-ar afla originea în termenul francez coup, couper (a lovi); și acesta din latinescul colpus, colaphus- a lovi rapid, în mod special cu mâna (Paulhan & al., 1995). Aceasta subliniază caracterul activ și conștient al procesului, ceea ce îl distinge net de mecanismele de apărare. Termenul anglo-saxon de coping strategy ar putea fi tradus în literatura științifică românească prin strategii de a face față sau strategii de ajustare. A face față ar sublinia un caracter confruntativ al procesului, dar printre strategiile de coping există și cele de a evita problema, și cele două sensuri s-ar exclude. Ajustarea nu ar fi un termen potrivit, căci din nou nu este decât o formă particulară de coping cu o finalitate directă în acțiune. S-a convenit să se păstreze termenul de coping pentru a evita orice conotație nepotrivită.

Lazarus și Folkman definesc copingul drept ansamblul de eforturi cognitive și comportamentale în continuă schimbare pe care le desfășoară subiectul pentru a răspunde cerințelor interne sau externe specifice, evaluate drept foarte puternice sau care îi depășesc resursele adaptative (Lazarus, 1984).

Această conceptualizare a copingului este izvorâtă din teoria tranzacțională a stresului, pe care tocmai o aducem în discuție, ca și din teoria cognitivă a emoțiilor.

Copingul nu este deci nici o trăsătură stabilă de personalitate, nici un răspuns la o situație stresantă specifică, ci o tranzacție dinamică între individ și persoană.

Strategiile de coping

Diverse tipologii au fost propuse cu scopul de a sistematiza diversele stiluri de coping sau de ajustare la stres. Folkman și Lazarus (1988) disting trei moduri de acțiune în tranzacția individ-mediu înconjurător:

- Prima constă în modificarea atenției, fie deturnând-o de la sursa stresului (strategii de evitare), fie orientându-se asupra ei (strategii vigilențe). Strategiile de evitare constau în activități substitutive mentale sau cognitive sau comportamente de fugă în somn sau consumarea de substanțe alcoolice sau medicamentoase, de exemplu. Activitățile de substituție sunt puțin eficiente în modularea stării emoționale. Strategiile de vigilență orientează atenția asupra problemei cu scopul de a o controla sau de a o preveni. Ele procedează în două moduri: culegerea de informații asupra situației și implementarea unui plan de acțiuni în vederea rezolvării problemei. Aceste strategii autorizează pe de o parte o modificare a relației individ-mediu, care se repercutează asupra răspunsului emoțional, și o schimbare directă a activității cognitive care susține starea emoțională.

- Un al doilea mod de acțiune constă în alterarea semnificației subiective a tranzacției individ-mediu. Această alterare acționează prin activități cognitive asemănătoare negației și care generează o distorsiune a realității, cum este cea de distanțare, detașare (refuzul de a se gândi, minimalizarea importanței, a se amuza de subiect, bagateliza), comparația pozitivă (ar fi putut fi și mai rău), gândirea reconfortantă, subestimarea aspectelor negative sau reevaluarea pozitivă (transformarea unei amenințări într-o provocare). Aceste strategii pot fi utilizate eficiente pentru a diminua tensiunea emoțională în cazul situațiilor extrem de stresante și de scurtă durată, sau atunci când orice schimbare directă a relației individ-mediu este imposibilă.

- Un ultim mod de acțiune constă în modificarea directă a termenilor actuali ai relației individ-mediu. Aceste strategii includ elaborarea și aplicarea planurilor de rezolvare a problemelor, ca și acțiuni comportamentale combative cu scopul rezolvării problemei. Această confruntare directă cu problema contribuie la abilitarea individului în modificarea raportului său cu mediul, și se răsfrânge indirect, pozitiv, asupra stării sale emoționale.

Pornind de la aceste posibilități diferite de acțiune, se consideră în general că strategiile de coping au ca funcție fie de a prezerva echilibrul emoțional al individului fără a modifica problema, și vorbim aici de strategii de coping centrate pe emoție, fie de a modifica cursul evenimentelor,

ceea ce are ca efect acțiunea directă asupra emoției, și vorbim atunci de strategii de coping centrate pe problemă. Ca regulă generală, aceste strategii fundamentale apar concomitent, în proporții diferite în evaluarea cognitivă de către subiect. Aceste strategii se manifestă prin parcurgerea de numeroase acțiuni. Termenul de acțiune este definit aici într-o manieră extensivă pentru că include atât conduite exteriorizate, dar și interiorizate, cum ar fi gândurile.

Utilitatea teoriei prezentate, cu rezultanta ei, definirea și clarificarea mecanismelor de coping, ar putea emerge din stabilirea eficacității strategiilor de coping. Astfel, o strategie de coping este deci eficace dacă permite subiectului să domine situația, să reducă, sau să tolereze impactul evenimentului stresant asupra stării de bine. Problema, care apare pornind de aici, și într-un mediu militar cu solicitări specifice, are dublu sens, atât în selecție (prin faptul că în modelul supus atenției un moderator important al relației stres-suferință îl reprezintă variabilele individuale), dar și în intervenția psihologică specializată asupra mecanismelor de coping.

Implicit, căutăm răspunsuri la întrebarea care strategie este mai eficace printre variantele posibile la un anumit individ. Această întrebare a făcut obiectul unor multiple cercetări personale, care, cu ajutorul unui instrument descris de noi la Conferința Națională de Psihologie, au vizat stabilirea unui profil optimal din punctul de vedere al strategiilor de coping, pentru o anumită specialitate militară.

Pornim de la premisa, acceptată de majoritatea cercetătorilor în domeniu, că putem considera strategiile de coping centrate pe problemă ca mai eficace decât cele centrate pe emoție. De asemenea, se consideră că strategiile de evitare sunt eficiente pe termen scurt. De asemenea, eficacitatea strategiilor de coping depinde de caracteristicile situaționale, conform modelului la care am aderat, mai ales de posibilitatea de control asupra acestora.

Avantajele modelului tranzacțional

Este o perspectivă flexibilă asupra mecanismelor de coping prin faptul că fiecare dintre ele prezintă avantaje și dezavantaje, iar Lazarus apreciază că ar fi o eroare să separăm cele două funcțiuni fundamentale ale copingului și de a le compara eficacitatea, căci ele sunt interdependente și complementare de-a lungul întregului proces de a face față. De altfel, studierea valorii funcționale a unei strategii sau a alteia necesită reconsiderarea criteriilor de evaluare unice ca și criterii multiple.

Modelul tranzacțional al stresului ne oferă o perspectivă mai largă comparativ cu cel interacționist în ceea ce privește stresul profesional și de a găsi intervențiile ce vizează reducerea manifestărilor datorate stresului prin optimizarea strategiilor de coping.

Dintr-o perspectivă personală, acest model oferă baza teoretică a modelului terapeutic prezentat într-o altă secțiune la această Conferință, program ce urmează a fi validat într-un demers de cercetare doctorală mai amplu.

Limitele modelului tranzacțional

Demersul lui Lazarus și Folkman se interesează mai ales de dimensiunile psihologică și cognitivă ale stresului. Și, deși relevanța și utilitatea unui demers psihologic al stresului sunt unanim admise, Brief și George (1995) estimează că dintr-un punct de vedere ergonomic îi lipsește o dimensiune esențială: organizarea. Este de fapt important să se evalueze condițiile de muncă ce determină sarcinile și activitățile, inclusiv elementele care într-o analiză a profesiei fac parte din evaluarea obiectivă a situației și a exigențelor profesionale. Influența variabilelor contextuale asupra procesului de evaluare al individului nu este de neglijat căci aceasta ghidează strategiile de coping. Din acest motiv un demers ergonomic nu poate să abordeze copingul decât ca un proces inconstant care nu poate fi tratat ca o trăsătură stabilă de personalitate.

TENDANCES ACTUELLES DANS L'ETUDE DE MECANISMES DE COPING, LE MODELE TRANSACTIONNEL

Pour ce théoricien et ses collègues, le stress correspond à la relation singulière existant entre la personne et son environnement. Elle consiste en une évaluation cognitive d'une situation vécue par elle comme excédant ses ressources ou une demande pour laquelle il n'y a pas de réponse possible, donc mettant en danger son bien-être. La réponse de stress est donc le résultat d'un déséquilibre entre les exigences, réelles ou perçues, que génère l'environnement et les ressources dont dispose ou croit disposer l'individu pour y faire face.

Cette relation est dynamique et bidirectionnelle, en raisons des constantes évolutions qu'instaurent par leurs actions réciproques l'individu et l'environnement. L'action de l'individu modifie la situation à laquelle il se confronte et tente d'apporter une réponse. Selon l'importance de la modification apportée, la situation prend un sens plus ou moins nouveau pour l'individu, qui réagit en conséquence, et ainsi de suite.

La relation, plus souvent nommée transaction par les tenants de cette théorie, en est l'élément central. Pour Lazarus, la notion de transaction signifie non seulement que, dans une rencontre particulière, la personne influence l'environnement et vice-versa, mais également que les relations personne-environnement transcendent ces deux variables distinctes qui entrent en interaction, et qui sont constamment sujettes au changement (Lazarus, 1995). Pour reprendre un terme emprunté à la cybernétique, c'est la qualité émergente de la transaction qui est au centre de cette perspective théorique. Lazarus utilise le terme de médiateur (mediator) pour désigner ce qui émerge dans et par cette transaction. Au contraire des modérateurs de la relation stress-détresse, que sont les antécédents à la transaction (les traits de personnalité, par exemple), les médiateurs surviennent pendant la transaction et la transforment.

Deux médiateurs apparaissent comme particulièrement important dans la relation, amplifiant ou diminuant l'impact de l'agent stressant sur l'individu: l'évaluation cognitive et le coping.

L'évaluation

Confrontés à des demandes et des pressions environnementales stressantes, les individus diffèrent dans leur mode et leur degré de réactions. Certains choisiront, par exemple, d'utiliser le déni pour faire face à la situation, alors que d'autres élaboreront un plan d'actions directes et confrontatives. Dans des conditions similaires et comparables, les individus diffèrent dans leur sensibilité et leur vulnérabilité. Certains réagiront avec colère, d'autres éprouveront de la honte ou de l'anxiété. L'introduction des processus cognitifs et des facteurs qui les affectent, dans l'étude des phénomènes de stress, autorise une compréhension plus fine de ces variations inter-individuelles et intra-individuelles.

a) Les formes élémentaires de l'évaluation.

L'évaluation (cognitive appraisal) correspond au processus cognitif par lequel l'individu estime la dangerosité de la situation à laquelle il est confronté, et les moyens qui s'offrent à lui d'y faire face. Néanmoins, la réponse produite par l'individu étant à la fois déterminée par son jugement de la situation, et déterminante de sa vision à venir d'une situation intégrant les effets de sa réponse. Lazarus définit l'évaluation comme l'ensemble continuellement changeant des jugements sur le flux des événements par rapport au bien-être de l'individu. Deux formes d'évaluation sont à distinguer:

-L'évaluation primaire (primary appraisal) par laquelle l'individu évalue la situation pour son bien-être. Soit il n'y a pas d'enjeu, auquel cas la situation est sans importance pour le bien-être de l'individu. Soit l'enjeu est jugé positivement, auquel cas la transaction personne-environnement est prometteuse et n'excède pas les ressources adaptatives de l'individu. Soit enfin l'enjeu est stressant, auquel cas la transaction personne-environnement prend la forme d'un tort ou d'une perte (harm-loss), d'une menace (threat) ou encore d'un défi (challenge) excédant les ressources adaptatives de l'individu. Le tort et la perte font référence à des préjudices et des dommages déjà

expérimentés, et la menace à des difficultés non encore expérimentées mais anticipées. Le défi renvoie à l'opportunité de maîtriser la situation dans une optique d'affirmation de soi ou de gain. La nature de l'évaluation détermine la qualité émotionnelle immanente. Une évaluation menaçante de la situation génère des émotions négatives, telles que l'anxiété, la peur ou le ressentiment. Au contraire, l'évaluation d'un défi engendre des émotions positives, telles que l'enthousiasme et l'impatience. La menace et le défi ne sont pas les deux pôles d'un même continuum; ils ne s'excluent donc pas. Ils peuvent apparaître simultanément et évoluer de façon asymétrique au cours d'une même transaction.

-L'évaluation secondaire (secondary appraisal) par laquelle l'individu évalue les moyens mobilisables dont il dispose pour remédier à la perte, prévenir la menace ou bénéficier de la situation. Au cours de cette évaluation, différentes possibilités d'actions sont considérées, certaines seront rejetées. C'est un processus complexe, prenant en compte les options disponibles, la probabilité qu'une option soit exécutée avec succès, la probabilité qu'elle produise l'effet escompté, et ses conséquences au regard des demandes qui peuvent apparaître simultanément.

Les termes « évaluation primaire » et « évaluation secondaire » ne renvoient ni à une organisation temporelle et successive des évaluations, ni à une importance moindre de cette dernière. Les deux formes d'évaluation coexistent et s'influencent mutuellement, pour modeler le degré de stress.

b) L'évaluation comme processus

Parce que la transaction personne-environnement est continuellement changeante et génératrice de rétroactions positives ou négatives, les évaluations primaires et secondaires évoluent elles aussi tant que dure la situation problématique. Les rétroactions constituent de nouvelles informations à évaluer. Dès 1966, Lazarus désignait ces évaluations subséquentes sous le terme réévaluations (reappraisals). Elles ne se distinguent en rien des évaluations, mais insistent sur la succession continue des évaluations au cours d'une rencontre avec l'environnement et sur leur sensibilité aux rétroactions. Cependant, cette notion présente peu d'intérêt puisque l'essence même de la théorie est le changement.

Le modèle transactionnel est processuelle, en opposition aux conceptions structurelles, centrées sur les patterns cognitifs, comportementaux et émotionnels plus ou moins récurrents de l'individu ou les caractéristiques statiques de l'environnement. Pour autant, elle n'exclut pas totalement les évaluations dispositionnelles reflétant l'existence de conduites constantes et régulières. Lazarus et Folkman établissent ainsi par exemple une distinction entre les dispositions cognitives générales et les activités cognitives spécifiques qui affectent l'évaluation et s'influencent mutuellement.

La disposition cognitive générale consiste en un ensemble de traits cognitifs et motivationnels que l'individu a acquis au cours de sa vie, qui transcendent les pensées issues d'une rencontre spécifique entre un individu et l'environnement. Le concept de lieu de contrôle (locus of control) de Rotter en est un exemple.

L'activité cognitive spécifique est liée à une situation donnée, qui l'influence et la dirige. Le concept d'auto-efficacité (self-efficacy) de Bandura, comprenant l'attente de résultat (outcome-expectancy) et l'attente d'efficacité (efficacy expectancy), en est un exemple.

L'évaluation est considérée comme une construction cognitive évoluable, émergeant et réémergeant des transactions continuellement changeantes entre l'individu et l'environnement. Elle est associée à la signification personnelle (personal significance) de la transaction pour le bien-être de l'individu.

c) Les facteurs personnels et environnementaux influençant l'évaluation

Les évaluations de cette transaction individu-environnement sont dépendantes, à la fois de facteurs personnels liés à l'individu et de facteurs contextuels liés à la situation environnementale.

Les caractéristiques personnelles font intervenir différentes structures liées aux motivations, aux croyances et aux ressources personnelles.

La structure motivationnelle- les valeurs, les idéaux, les intérêts et les objectifs de l'individu. Elle renvoie à la signification personnelle et à l'importance que représente la rencontre pour le bien-être de l'individu. L'influence de ce pattern s'effectue à plusieurs niveaux. Il guide l'individu à travers la transaction, en favorisant la mise en œuvre des conduites lui permettant d'atteindre un objectif ou d'être conséquent avec ses valeurs, et en renonçant aux conduites qui au contraire l'en éloignent. Le degré de l'engagement pour certaines valeurs ou certains objectifs modèle la sensibilité de l'individu aux différentes facettes de la rencontre, ainsi que sa vulnérabilité. La force de l'engagement peut être un facteur de vulnérabilité lorsque la menace porte par exemple atteinte à une motivation primaire pour l'individu. Néanmoins, elle peut prendre la forme d'une ressource potentielle supplémentaire dans laquelle l'individu trouve la volonté lui permettant de maintenir ses efforts de faire-face.

Les croyances portent sur le monde et sur l'individu lui-même. Elle comportent les croyances en Dieu, la justice et le destin, ou encore les croyances générales ou situationnelles de l'individu en ses capacités de contrôle sur le monde. Ces croyances déterminent la manière dont une personne évalue son environnement et le sens qu'elle donne aux événements.

Les ressources personnelles sont de différents ordres. Elles peuvent être physiques, comme la santé, l'énergie ou la résistance dont dispose l'individu, psychologiques, avec les aptitudes à la résolution de problèmes ou à la recherche d'informations, sociales, comme les habiletés à communiquer avec autrui pour gagner notamment sa coopération et son aide, ou encore matérielles, comme les moyens financiers ou les outils disponibles.

Il est à noter que ces caractéristiques individuelles sont grandement déterminées par les expériences personnelles passées, leur mémorisation et les apprentissages qui en sont issus. Aussi, elles influencent d'autant plus la perception de la relation personne-environnement que celle-ci est nouvelle et ambiguë. Au contraire, lorsque la situation est claire et précise, le jugement repose davantage sur des facteurs situationnels. Ces variables environnementales font référence aux caractéristiques du stresser et aux ressources sociales dont bénéficie l'individu.

Les caractéristiques du stresser correspondent à la nature et à l'intensité du danger, à son imminence, à sa durée, et à son degré de familiarité ou d'ambiguïté pour l'individu.

Les ressources sociales font intervenir la disponibilité de l'entourage familial, amical et professionnel à apporter un soutien social.

Ces caractéristiques, individuelles et contextuelles, ont un impact indéniable sur l'évaluation de l'événement stressant, et ainsi sur le choix des stratégies de faire-face. Ces stratégies font elles-mêmes l'objet d'une évaluation, au regard des changements qu'elles induisent sur l'état émotionnel de l'individu et dans la relation personne-environnement. En retour, l'évaluation de l'efficacité des stratégies affecte la perception initiale que l'individu avait de la situation stressante, qui est réévaluée à la lumière des nouvelles informations dont dispose l'individu.

2. Le coping

Le terme de coping fait référence à l'ensemble des processus qu'un individu interpose entre lui et un événement éprouvant, afin d'en maîtriser ou diminuer l'impact sur son bien-être physique et psychique. Les individus ne subissent en effet pas passivement les situations difficiles qui s'imposent à eux, mais interviennent constamment pour établir des conditions qui leur soient propices. Cette tentative de maîtrise poursuit deux buts essentiels: éliminer ou réduire les conditions environnementales stressantes, mais aussi le sentiment de détresse qu'elles induisent.

L'étymologie du verbe anglais to cope trouverait son origine dans le français: coup, couper (frapper); et au-delà le latin colpus, colaphus: frapper de façon vive et répétitive, en particulier avec la main (Paulhan & al., 1995). Cela souligne le caractère actif et conscient du processus, qu'il convient donc de distinguer des mécanismes de défense. Le terme anglo-saxon coping strategy pourrait traduire dans la littérature scientifique roumaine par stratégie de faire face ou stratégie d'ajustement. Faire face souligne le caractère confrontatif du processus, mais parmi les stratégies de coping il en est qui consistent à éviter le problème. Ajustement ne convient pas davantage, car il n'est pour nous qu'une forme particulière de coping dans la finalité même de son action directe sur la situation. On accepte donc le terme de «coping» pour éviter toute connotation non appropriée.

Lazarus et Folkman définissent le coping comme l'ensemble des efforts cognitifs et comportementaux toujours changeants que déploie l'individu pour répondre à des demandes internes et/ou externes spécifiques, évaluées comme très fortes et dépassant ses ressources adaptatives (Lazarus, 1984).

Cette conceptualisation du coping est issue de la théorie transactionnelle sur le stress et de la théorie cognitive des émotions. Le coping n'est pas un trait stable de la personnalité ni comme une réponse à une situation stressante spécifique, mais une transaction dynamique entre l'individu et la personne.

Les stratégies de coping

Diverses typologies ont été proposées afin de structurer les différents styles de coping ou d'ajustements au stress. Folkman et Lazarus (1988) distinguent trois modes d'actions des stratégies de faire-face sur la transaction personne-environnement:

-La première consiste à modifier l'attention, soit en la détournant de la source du stress (stratégies d'évitement), soit en l'orientant sur celle-ci (stratégies vigilantes). Les stratégies d'évitement consistent en des activités de substitutions mentales ou cognitives (activités sportives, relaxation, jeux, voyages, etc.) ou des comportements de fuite dans le sommeil ou la consommation de substances alcooliques ou médicamenteuses, par exemple. Les activités de substitution sont peu efficaces pour moduler l'état émotionnel. Les stratégies de vigilance orientent l'attention vers le problème afin de le contrôler ou de le prévenir. Elles procèdent de deux manières: la recherche d'informations sur la situation, et la mise en place de plans d'actions en vue d'une résolution du problème. Ces stratégies autorisent à la fois une modification de la relation personne-environnement, qui se répercute sur la réponse émotionnelle, et un changement direct de l'activité cognitive qui sous-tend l'état émotionnel.

-Un second mode d'action consiste à altérer la signification subjective de la transaction personne-environnement. Cette altération procède par des activités cognitives apparentées au déni et générant une distorsion de la réalité, telle que la prise de distance (refuser d'y penser, refuser d'y attribuer trop d'importance, blaguer sur le sujet, etc.), la comparaison positive (ça aurait pu être pire), la pensée réconfortante, la sous-estimation des aspects négatifs ou la réévaluation positive (transformer une menace en défi). Ces stratégies peuvent être utilisées efficacement pour diminuer la tension émotionnelle dans le cas de situations extrêmement stressantes et de courte durée, ou lorsque tout changement direct de la relation personne-environnement est impossible.

-Le dernier mode d'action consiste à modifier directement les termes actuels de la relation personne-environnement. Ces stratégies incluent l'élaboration et l'application de plans de résolution de problème, ainsi que des actions comportementales combatives dans le but de résoudre le problème. Cette confrontation directe avec le problème, contribue à donner les moyens à l'individu de modifier son rapport à l'environnement, et retentit indirectement sur son état émotionnel.

A partir de ces différentes possibilités d'actions, on considère communément que les stratégies d'ajustement ont ainsi pour fonction soit de préserver l'équilibre émotionnel de l'individu sans modifier en rien le problème, on parle ici de stratégies de coping centrées sur l'émotion; soit de modifier le cours des événements, ce qui a pour effet d'agir indirectement sur l'émotion, on parle alors de stratégies de coping centrées sur le problème. En règle générale, ces stratégies fondamentales apparaissent de façon concomitantes, dans des proportions relatives à l'évaluation cognitive de la situation stressante par l'individu. Ces stratégies se manifestent à travers de nombreuses actions. Le terme d'action est défini ici d'une manière extensive puisqu'il inclut des conduites extériorisées mais aussi intériorisées, telles que des pensées.

Implicitement, on cherche des réponses à la question: quelle est la stratégie la plus efficace parmi les variantes possibles d'un certain individu. Cette question a fait l'objet de plusieurs recherches personnelles, qui, avec l'instrument décrit par nous à la Conférence Nationale de Psychologie ont visé la réalisation d'un profil optimal du point de vue des stratégies du coping, pour une certaine spécialité militaire.

La prémise, acceptée par de la majorité de chercheurs dans le domaine, est que l'on peut considérer comme plus efficaces les stratégies centrées sur le problème que celles centrées sur les émotions. De plus, on considère que les stratégies d'éviter sont efficaces à court terme. En outre,

l'efficacité des stratégies du coping depend des caractéristiques de la situation. Conformément du modèle à qui nous avons adhéré, notamment de la possibilité de la contrôler.

Les avantages du modèle transactionnel

C'est une perspective flexible sur les stratégies du coping par le fait que chaque d'entre elles présente des avantages et aussi des désavantages, et Lazarus apprécie qu'il y a une erreur de séparer les deux fonctions du coping et de comparer l'efficacité, parce qu'elles sont interdépendantes et complémentaires le long de l'entier processus de faire face. En outre, l'étude de la valeur fonctionnelle d'une stratégie ou d'autre nécessite la reconsidération des critères d'évaluation unique et aussi des critères multiples.

Le modèle transactionnel du stress offre une perspective plus large que celui interactionniste en ce qu'il concerne le stress professionnel et de choisir les interventions qui visent la réduction des manifestations du stress par l'optimisation des stratégies du coping.

D'une perspective personnelle, ce modèle offre la base théorique du modèle thérapeutique présenté dans une autre section de la conférence; c'est un programme qui doit valider par une recherche doctorale encore plus ample.

Les limites de l'approche transactionnelle

L'approche transactionnelle de Lazarus et Folkman s'intéresse avant tout aux dimensions psychologiques et cognitives du stress. Et, quoique la pertinence et l'utilité d'une approche psychologique du stress soit unanimement admise, Brief et George (1995) estiment que d'un point de vue ergonomique, il manque une dimension essentielle dans le modèle transactionnel: l'organisation. Il est en effet important d'évaluer les conditions de travail qui déterminent les tâches et activités des opérateurs, à savoir les éléments qui lors de l'analyse du travail prennent part à l'évaluation objective de la situation et des exigences de travail. L'influence des variables contextuelles sur le processus d'évaluation de l'individu n'est effectivement pas à négliger car elle guide la stratégie d'ajustement, c'est pour cette raison qu'une approche ergonomique ne peut aborder le coping que comme un processus inconstant qui ne peut être envisagé comme un trait stable de la personnalité.

BIBLIOGRAPHIE / RÉFÉRENCES

- FOLKMAN, S., LAZARUS, R.S. (1988). The relationship between coping and emotion: implications for theory and research. *Social and Scientific Medicine*, 26(3), 309-317;
- LAZARUS, R.S. (1991). *Emotion & Adaptation*. Oxford: Oxford University Press;
- LAZARUS, R.S. (1993). Coping theory and research: past, present and future. *Psychosomatic Medicine*, 55, 234-247;
- LAZARUS, R.S. (2000). Toward better research on stress and coping. *American Psychologist*, 55(6), 665-673;
- LAZARUS, R.S. & FOLKMAN, S. (1984). *Stress, appraisal, and coping*. New-York: Springer Publishing Company;
- LAZARUS, R.S. & FOLKMAN, S. (1987). Transactional theory and research on emotions and coping. *European Journal of Personality*, 1, 141-169;
- PAULHAN, I. (1992). Le concept de coping. *L'Année Psychologique*, 92, 545-557.

Timișoara, 23-25 octombrie

ASPECTE PRIVIND IDENTIFICAREA COPILOR SUPRADOTAȚI ÎN CONTEXT ȘCOLAR

MARINCA Amalia, BERAR Ioan, PETROIU Ana, POPA Rodica,
NUȚ Sava, MARIȘ Andrada, ROMÂNIA
Universitatea „Tibiscus” Timișoara

marinca@vebso.ro

Rezumat

Studiul de față tratează problema identificării elevilor supradotați. Pentru a concepe o strategie de identificare am pornit de la modelul lui Renzulli, care definește ca fiind o construcție ce derivă din interacțiunea a trei dimensiuni: abilități superioare mediei, creativitate și angajare în sarcină. Astfel am selectat o baterie de probe psihologice: Matrici Progresive Standard Raven, Probe de Creativitate, Fișa psihopedagogică MDM 1970, Chestionarul de Personalitate Eysenck.

Au fost testați 192 de elevi din clasele V-VIII (11-14 ani), de la Liceul de Informatică „Grigore Moisil”, Timișoara.

Datele obținute au fost prelucrate statistic, urmărind stabilirea corelațiilor între rezultatele la teste (M.P.(s) Raven, Probe de Creativitate, E.P.Q.), pe o parte și aprecierile profesorilor pe de altă parte, iar apoi au fost interpretate psihologic.

Concluziile cercetării au arătat că supradotarea este o sinteză complexă de abilități cognitive superior dezvoltate, creativitate ridicată și un mod specific de angajare în sarcină.

Abstract

This study discusses the problem of the identification of gifted students. To conceive an identification strategy, we started from the Renzulli model that defines it as being a construction, which derives from the interaction of three dimensions: abilities superior to average, creativity and commitment to the task. For that we've selected a series of psychological tests: Raven Standard Progressive Matrix, Creativity Test, The MDM 1970 Psycho-Pedagogical Counter and the Eysenck Personality Questionnaire.

There have been tested 192 students from V th –VIII th grades (between 11-14 years), from The High school of Informatics “Grigore Moisil”, Timisoara.

The data gathered has been statistically processed, watching the correlation established between the results obtained in tests (M.P. (s) Raven, Creativity Test, E.P.Q.) on the one hand, and teachers evaluations, on the other hand, and then, they were psychologically interpreted.

The conclusions of the research have shown that being gifted is a complex synthesis of superior developed cognitive abilities, a high creativity and a particular way of commitment to the task.

Introducere

Identificarea elevilor supradotați constituie o problemă complexă care are implicații majore în educație. Unii cercetători și cadre didactice manifestă preocupări pentru rezolvarea acestei probleme, fapt care necesită cunoașterea definițiilor și a conceptelor –cheie legate de supradotare, a comportamentului copilului supradotat precum și a strategiilor de identificare.

Cine sunt cei supradotați și din ce este constituită înzestrarea sunt probleme universale. Diversele concepții existente iau în considerare o varietate de abilități și caracteristici psihice prezente la copiii supradotați. Evoluția procesului de delimitare conceptuală asupra dotării a pornit de la definirea și identificarea persoanelor dotate pe baza coeficientului intelectual. Astfel amintim studiul longitudinal al lui Terman, început în anul 1920 (Vernon, Adamson, 1977). Asistăm apoi la conturarea unei noi concepții în definirea supradotării, conform căreia creativitatea constituie un aspect major al înzestrării. „Adevărata înzestrare” este rezultatul interacțiunii dintre inteligența convențională și abilitățile creative (Cropley, 1994).

În prezent se adoptă o viziune multidimensională privind supradotarea. Opiniile psihologice au lărgit considerabil aria semantică a conceptului, incluzând nu numai abilități ridicate ci și trăsături de personalitate comune unui grup. Reprezentativă în acest sens este definiția propusă de I. Berar (2003): „ dotarea superioara reprezintă o calitate/ dimensiune a personalității,

formată, structurată din componente cognitive, afectiv-motivaționale și volitiv-acționale, elaborată în ontogeneză prin asimilări și acomodări succesive ale subiectului la modelele, solicitările și condițiile oferite de societate și care, pe măsura constituirii, facilitează obținerea de performanțe superioare în unul sau mai multe domenii de activitate”.

Y. Benito (2003) caracterizează supradotatul ca fiind acel individ care are o inteligență mult superioară mediei (nivelul psihometric mai mare de 130), prezentând diferențe cognitive atât la nivel cantitativ, cât și calitativ; el dezvoltă capacități metacognitive la o vârstă timpurie, dă dovadă de perspicacitate în rezolvarea problemelor, capacitate creativă, are o motivație intrinsecă pentru învățare și prezintă o mai mare maturitate privind procesarea de informații (percepție și memorie vizuală).

De asemenea este elocventă concepția lui J. S. Renzulli care definește supradotarea ca fiind o construcție ce derivă din interacțiunea a 3 dimensiuni sau seturi de trăsături: **abilități superioare mediei, creativitatea și modul de angajare în sarcină.**

Referindu-se la aceste trăsături R. Sternberg le numește: **supradotarea analitică**, ce presupune abilitatea de a separa o problemă, de a înțelege părțile ei, și care este legătura dintre acestea, **supradotare sintetică**, care include perspicacitatea, intuiția, creativitatea și **supradotarea practică** ce este dată de funcția motivației de energizare orientată a individului către un domeniu sau sarcină de lucru specifică (Callahan, 1996).

Criteriile de evaluare și selecție depind în cea mai mare măsură de concepția referitoare la supradotare. Sursele de informații pentru diagnosticarea naturii și a nivelului de dezvoltare a aptitudinilor includ date biografice, chestionare și probe standardizate / teste (Crețu, 1998).

Majoritatea specialiștilor sunt de părere că, pentru a identifica acești copii trebuie să se utilizeze mai multe criterii, printre care: probe standardizate pentru a măsura abilitățile cognitive, raportul părinților și al profesorilor, precum și realizările academice sau performanțele școlare (Rizza, McIntosh, McCunn, 2001).

În concepția lui Feldhusen (Stănescu, 2002), identificarea supradotaților se realizează prin parcurgerea a 2 faze: „ screening-ul” general (rezultatele obținute la testele standardizate de inteligență sau de cunoștințe și recomandările profesorilor, părinților) și diferențierea în profunzime (examinarea suplimentară pentru a se stabili nivelul de dezvoltare al abilităților vizate).

Până acum nici o strategie de identificare nu s-a dovedit infailibilă, iar proporția copiilor înalt abilitați care rămân neidentificați datorită viciilor de elaborare și aplicare a modelului de identificare /diagnosticare, variază, după opinia diverșilor specialiști, între 30% -- 50%. Deseori recunoașterea unui elev supradotat poate fi îngreunată de faptul că acel copil are și caracteristici care, în mod obișnuit, nu sunt asociate cu supradotarea (Parsons, Hinson, Sardo-Brown, 2001). Așa sunt, de exemplu, elevii cu handicap sau cei proveniți din medii defavorizate.

Trebuie menționat că metodele și procedeele de identificare a supradotării variază considerabil de la o țară la alta, iar în SUA, de la un stat la altul. De exemplu, în SUA, un copil poate fi definit ca supradotat în școală, dar poate fi catalogat ca nefiind dotat în altă școală, chiar din același district (Kreger-Silverman, 1988).

Dificultatea identificării este generată în primul rând, de multitudinea și strânsa interdependența a factorilor care determină supradotarea. Elaborarea strategiilor de identificare trebuie să aibă în vedere că fiecare procedeu și instrument utilizat are o rază de acțiune limitată doar la o anumită parte din mulțimea factorilor ce coexistă în provocarea capacităților superioare. Așadar evaluarea trebuie făcută pluri-factorial. Trebuie corelate rezultatele la testele de inteligență cu cele la testele de creativitate. Pe lângă teste, trebuie apelat la rezultatele școlare (totuși, există supradotați cu insuccese școlare). Y. Benito (2003), recomandă ca fiecare caz să fie examinat individual fiind necesară o abordare multimetodică.

Metodologia cercetării

Având în vedere importanța pe care o are identificarea elevilor supradotați în procesul educațional, cercetarea de față își propune câteva **obiective** în legătură cu această problemă:

- Evidențierea corelației dintre inteligență și creativitate pentru a determina dacă Probele de Creativitate pot fi incluse în strategia de selecție a elevilor supradotați;

Timișoara, 23-25 octombrie

- Studierea corelației între inteligență și implicarea în sarcină, pentru a observa dacă implicarea în sarcină este influențată de coeficientul intelectual;
- Conceperea unei strategii de identificare / selecție a elevilor supradotați, care să poată fi utilizată în învățământul nostru;
- Studierea existenței unor diferențe semnificative ale trăsăturilor de personalitate (extraversiune, neuroticism și psihoticism) ale elevilor supradotați comparativ cu ale colegiilor lor;

În conformitate cu aceste obiective am formulat următoarele **ipoteze statistice**:

1. Există o corelație semnificativă între rezultatele obținute la testul MP(s) Raven și cele obținute la testul Probe de Creativitate pe eșantionul vizat.
2. Există o corelație semnificativă între rezultatele obținute la testul MP(s) Raven și punctajul acordat la itemul 5 (implicarea în sarcină) al Fișei Psihopedagogice MDM.
3. Există diferențe semnificative ale trăsăturilor de personalitate (extraversiune, neuroticism și psihoticism) între grupul de subiecți supradotați și ceilalți elevi.

Prezentarea subiecților

Lotul vizat în cercetarea de față este format din 192 de elevi, cu vârste cuprinse între 11 și 14 ani. Ei fac parte din clasele V-VIII ale Liceului de Informatică „Grigore Moisil”, Timișoara. Astfel au fost testați colectiv toți elevii următoarelor clase: a V-a C, a VI-a B, a VI-a C, a VII-a B, a VII-a D, a VIII-a C, a VIII-a E.

Cercetarea de față a avut loc în anul școlar 2002-2003.

Prezentarea instrumentelor

Pentru realizarea obiectivelor propuse și pentru verificarea ipotezelor s-au utilizat următoarele instrumente:

Testul **Matrici Progressive Standard Raven** (M.P.(s) Raven) – probă nonverbală pentru examinarea inteligenței generale. Testul cuprinde 60 de itemi, grupați în 5 serii (A,B,C,D,și E) a câte 12 itemi fiecare. Seriile, precum și itemii ce le compun se succed în ordinea dificultății gradate. Fiecare serie începe cu o sarcină ușoară, și apoi dificultatea crește. Pentru fiecare răspuns corect se acordă câte un punct, iar prin însumarea lor se obține scorul brut. Acesta se raportează la etalon și se obține coeficientul de inteligență (I.Q.).

Testul **Probe de Creativitate** – constituit de I.Berar. el constă din 10 probe (itemi), a căror rezolvare implică diverse aspecte care au legătură cu creativitatea: fluență verbală, flexibilitatea perceptivă, originalitatea, spiritul de observație și altele. Pentru a calcula scorul total obținut de fiecare elev se cotează cu 1-3 puncte răspunsurile corecte ale fiecărui item, în funcție de numărul lor, iar cele greșite sau omise se cotează cu 0.

Fișa psihopedagogică MDM 1970- adaptată de I. Berar în 1999. Aceasta este formată din 20 de itemi, fiecare având 4 variante de răspuns. Fișa se adresează cadrelor didactice, în cazul de față ea fiind completată de profesorii diriginți ai claselor de elevi. În cercetarea de față s-a folosit itemul 5 „învăță temeinic, cu interes și plăcere, sau superficial, fără interes și fără plăcere”, pentru identificarea implicării în activitatea școlară a elevilor supradotați. Cele 4 variante de răspuns ale itemului sunt cotate: „superficial, fără interes și fără plăcere”- se acordă un punct; „cu oarecare interes și plăcere” – se acordă două puncte; „ temeinic, cu interes și plăcere”- 3 puncte; „ cu mult temei, interes și plăcere”- 4 puncte.

Chestionarul de Personalitate Eysenck (EPQ) – chestionarul măsoară extraversiunea (E), neuroticismul (N), dezirabilitatea socială sau scala de disimulare (L) și psihoticismul (P). Chestionarul cuprinde 79 de itemi, având ca posibilități de răspuns „Da” și „Nu”. Fiecare scală are un număr de itemi aferenți, iar cota totală a scalei se calculează prin acordarea unui punct pentru fiecare răspuns care coincide cu grila de corecție.

Rezultate și discuții

Problematica relației dintre nivelul intelectual și creativitate a fost deseori cercetată în literatura de specialitate. Astfel prima ipoteză a cercetării, conform căreia există „o corelație semnificativă între rezultatele obținute la testul MP(s) Raven și cele obținute la probele de creativitate”, se confirmă. Pentru verificarea acestei prime ipoteze s-a calculat coeficientul de corelație Pearson obținându-se $r = 0,47$, la un prag de semnificație $p = 0,01$. Prin urmare instrumentul Probe de Creativitate poate fi inclus în strategia de selecție a elevilor supradotați. Se consideră că numai inteligența singură nu este suficientă pentru realizări remarcabile, creativitatea fiind un aspect major al înzestrării. După Y. Benito elevii supradotați au o capacitate creativă înaltă, se îndreaptă spre elemente noi, ciudate și misterioase ale mediului înconjurător, printr-o mare imaginație și fantezie, prezintă forme originale în rezolvarea problemelor, propunând în multe cazuri soluții neașteptate. Ei se arată deschiși experiențelor, receptivi la tot ce este nou și diferit în gândire.

Conform teoriei lui J.S. Renzulli, alături de abilități intelectuale înalte și o creativitate ridicată, elevii supradotați au un mod specific de angajare în sarcină, acesta caracterizându-se prin perseverență în realizarea cerințelor, niveluri înalte de interes pentru ceea ce realizează, motivație de lucru, instituirea unor standarde înalte pentru propria muncă, etc. Prin urmare pentru a verifica ipoteza a doua, s-a calculat coeficientul de corelație r obținându-se $r = 0,40$ la un prag de semnificație $p = 0,01$. Așadar ipoteza noastră se confirmă, fapt ce justifică folosirea itemului 5 al Fișei Psihopedagogice MDM 1970, alături de celelalte probe în identificarea elevilor supradotați.

Având în vedere rezultatele care s-au obținut prin calcularea corelațiilor, putem considera că MP(s) Raven, Probe de Creativitate și itemul 5 al Fișei Psihopedagogice MDM 1970 pot constitui instrumente ale unei strategii de identificare și selecție a subiecților supradotați. Astfel s-a făcut selecția unui lot de elevi supradotați, ținând cont de următoarele criterii: un IQ mai mare sau egal decât 120 (obținut la testul Raven), un scor mai mare sau egal decât 18 (obținut la Probe de Creativitate), precum și cota 4 (acordată la itemul 5 al Fișei Psihopedagogice MDM 1970). Selectarea elevilor supradotați s-a făcut cu ajutorul programului SPSS 11. După criteriile formulate mai sus, 32 de elevi au obținut un IQ mai mare sau egal de 120 de elevi, 43 de elevi au obținut un scor mai mare sau egal cu 18 la testul vizând creativitatea și 68 de elevi au obținut cota 4 privind implicarea în sarcină.

Astfel au fost identificați ca fiind supradotați un număr de 12 elevi din totalul de 192, care întrunesc toate cele trei condiții.

Verificarea celei de a treia ipoteze s-a făcut prin aplicarea testului t student pentru 2 eșantioane independente, obținându-se: la scala psihoticismului $t(190) = -0,84$ la un $p = 0,4$ ($p > 0,05$); la scala extraversiune $t(190) = -0,15$ la un $p = 0,8$ ($p > 0,05$); la scala neuroticism $t(190) = -1,33$ la un $p = 0,1$ ($p > 0,05$). De aici reiese că ipoteza noastră a fost infirmată, așadar nu există diferențe semnificative între elevii supradotați și colegii lor, privind aceste trei dimensiuni ale personalității. Psihoticismul, neuroticismul și extraversiunea nu pot constitui criterii în selecția elevilor supradotați, prin urmare Chestionarul de Personalitate Eysenck nu poate fi inclus într-o baterie de teste care identifică supradotații.

Concluzii

În urma studiului realizat, se constată că cele trei instrumente utilizate, Matrici Progressive Standard Raven, Probe de Creativitate, Fișa Psihopedagogică MDM 1970, pot face parte componentă a unei baterii destinate identificării elevilor supradotați în contextul școlar românesc. Astfel s-a respectat cerința conform căreia în selectarea supradotaților trebuie să se țină cont atât de aprecierile profesorilor, care îi cunosc bine pe elevi, cât și de rezultatele obținute de aceștia la probele psihologice. Pentru a evita riscul ca unii elevi să treacă neobservați, ar fi indicat a se include în această baterie și alte teste, cum ar fi de exemplu și un test de inteligență verbală.

Prin utilizarea Chestionarului de Personalitate Eysenck nu au rezultat diferențe semnificative între elevii supradotați selectați și ceilalți elevi, privind cele trei dimensiuni ale personalității evidențiate de acest instrument. Astfel nu se recomandă includerea lui într-o baterie de teste pentru selecția elevilor supradotați. Acest chestionar poate fi însă utilizat pentru a obține

informații asupra aspectelor personalității pe care el le vizează (psihoticism, neuroticism și extraversiune), referitoare la fiecare elev supradotat în parte.

Supradotarea este o sinteză complexă de abilități cognitive superior dezvoltate, creativitate ridicată și o anumită structură de personalitate. Pentru cunoașterea acesteia din urmă este necesară utilizarea unor probe psihologice care să evidențieze aspecte precum sunt stima de sine, independența și autonomia, capacitatea de adaptare școlară, diversele nevoi speciale ale elevilor supradotați, etc. identificarea unor asemenea aspecte ale personalității elevilor supradotați, dintre care unele ar putea constitui criterii în selecția acestora, poate face obiectul unei viitoare cercetări. Totodată pentru a cunoaște profilul de personalitate al elevilor supradotați se pot valorifica alături de testele psihologice, și unii itemi ai Fișei Psihopedagogice MDM 1970, cum sunt cei care se referă la comportament și respectarea angajamentelor luate, relațiile cu colegii și profesorii, emotivitate, impulsivitate.

Trebuie făcută precizarea că este utilă o identificare cât mai timpuriu realizată a elevilor supradotați, pentru ca aceștia să poată fi instruiți prin metode adecvate și cât mai eficiente.

ASPECTS REGARDING THE IDENTIFICATION OF GIFTED CHILDREN, IN AN EDUCATIONAL CONTEXT

Introduction

The identification of gifted students represents a complex problem that has major implications in education. Some researchers and teachers show preoccupation for solving this problem; fact that requires knowledge of definitions and concepts related to this matter, to the gifted child's behavior as well as to the identification strategies.

Who are the gifted ones and of what consists the endowment represent universal problems. The various existent concepts task into consideration a series of abilities and psychic characteristics present in gifted children. The evolution of the conceptual delimitation upon the endowment has started from defining and identifying the gifted persons based on the intellectual coefficient. Thus we remind the longitudinal study of Terman, started in 1920 (Vernon, Adamson, 1977). Then we are witnesses to the outline of a new concept in defining endowment. "The Real Endowment" is the result of the interaction between the conventional intelligence and the creative abilities (Cropley, 1994).

Nowadays a multidimensional vision regarding endowment is adopted. The psychological opinions have considerably enlarged the semantic area of the concept, including not only high abilities, but also personality features common to a group. The definition proposed by I. Berar (2003) is representative in this respect: "the superior endowment represent a quality / dimension of the personality, formed, structured from cognitive, affectively- motivational and volitiv- actional components, elaborated in ontogenesis through successive assimilations and accommodations of the subject to model the requirements and the conditions offered by the society and which, as they are being constituted, facilitate the achievement of superior performances in one or several domains of activity". The concept of I.S. Renzulli is one also eloquent, concept that defines the endowment as being a construction that derives from the interaction of three diversions or sets of feature: abilities superior to the average, creativity and the way of commitment to the task.

Speaking about these features, R. Sternberg names them: analytical endowment, which assumes the ability to separate a problem, to understand its parts and which is the relation of there, the synthetically endowment, which is given by the energizing motivation function of the individual towards a certain field or task (Calahan, 1996).

The evaluation and selection criteria depend greatly on the concept regarding the endowment. The sources of information for diagnosing the nature and the level of the aptitudes development include biographical data, questionnaires and standardized test (Cretu, 1998).

Most of the specialists believe that, to identify those children more criteria need to be used: standardized test to measure the cognitive abilities, the report of parents and teachers as well as the academic achievements (Rizza, McIntosh, McCunn, 2001).

According to Feldhusen (Stanescu, 2002), the identification of the gifted ones is achieved along 2 phases: the general screening and the profound differentiation.

So far, not even one identification strategy proved infallible, and the percent of the highly abilitated children who remain unidentified varies between 30% -50%. Often, recognizing a gifted student may be hardened by the fact that the child also has features that usually are not associated with endowment (Parsons, Himsons, Sardo-Brown, 2001). This is the case of handicapped student or of those coming from disfavored environments.

We must mention that the methods and the procedures to identify the endowment vary considerably from one country to another, and in the USA, from one state to another. For instance, in the USA, a child may be considered gifted in one school, but may be, at the same time considered not gifted in other school from the same district (Kreger- Silverman, 1988).

The difficulty of identification is generated firstly, by the multitude and the high interdependency of the factors that determine the endowment. So, the evaluation must be made in a multi-factorial way. Y. Benito (2003) recommends that each case should be examined individually, multimethodic approach being necessary.

The methodology of the research

Taking into account the importance of this matter in the educational process, this research has several **objectives**:

- To emphasize the correlation between intelligence and creativity in order to determine whether the Tests of Creativity may be included in the strategy from the selection of gifted students.
- To study the correlation between intelligence and the commitment to the task, in order to observe whether the commitment to the test is influenced by the intellectual level.
- To conceive a strategy for identification / selection of the gifted children which can be used in our educational system.
- To study the existence of significant differentiations in the personality features (extraversion, neuroticism, psychoticism) of the gifted students in comparison to those of their colleagues.

According to these objectives, we have formulated the following statistical **hypothesis**:

1. There is a significant correlation between the results obtained to the MP (s) Raven test and those to the Creativity Test.
2. There is a significant correlation between the results obtained to the MP (s) Raven test and score given at the fifth item (the commitment to the task) of the MDM Psycho-Pedagogical Counter
3. There is a significant difference of the personality features, between the gifted student and the others.

Presentation of the subjects

The batch envisaged in this research is made up of 192 students, with ages between 11 and 14 years. They are in the secondary school at the “ Grigore Moisil” high school Timisoara. Thus, students of the following classes were tested: Vth C, VIth B, VIth C, VIIth B, VIIth D, VIIIth C, VIIth E.

The present research took place in the 2002-2003 school year.

Presentation of the instruments

To achieve the objectives and to verify the hypotheses, there have been used the following instruments:

- The Raven Standard progressive Matrices- non-verbal test to examine the general intelligence. The test comprises 60 items, grouped in 5 series (A,B,C,D and E), 12 items each. The series as well as the items, succeed according to their difficulty. Each series begins with an easy task and then the difficulty is increased. For each correct answer, a point is given and their sum is the raw score. This is reported to the standard and so the IQ is obtained

- The Creativity Test- constituted by I. Berar it comprises 10 items whose solving involves different aspects related to the creativity: verbal fluency, perceptive flexibility, originality, and so on and so forth. To calculate the total score obtained by each student, are given for the correct answers 1-3 points for each question, and 0 points for wrong ones or the ones which have been omitted.
- The 1970 MDM Psycho-Pedagogical Counter-adapted by I. Berar in 1999. This is made up of 20 items, each one having 4 variants for the answer. The counter addresses the teachers of the participates classes. In the present research, it was used the fifth item “studies thoroughly, with interest and pleasure, or superficially, without interest and pleasure “, to identify the implication in the educational activity of the gifted students. The 4 variants are marked as follows: “superficially, without interest and pleasure “-1point; “ with some interest and pleasure “ -2 points; “thoroughly, with interest and pleasure “ -3 points; “ very thoroughly, with interest and pleasure “ -4
- Eysenck Personality Questionnaire – the test measures the extroversion (E), the neuroticism (N), the social desirability or the dissimulation scale (L), and the psychoticism (P). The questionnaire comprises 79 items, having “ yes” and “no” as choices for answers. Each scale has a number of items, and the whole quota of the scale is calculated by giving a point for each answer that matches the correction grid.

Results and Debates

The problem of the relation between the intellectual level and creativity has often been studied in the specialized literature. Thus the first hypothesis of the research, according to each “There is a significant correlation between the results obtained to the MP (s) Raven test and those to the Creativity Test” is confirmed. To verify this first hypothesis, the Pearson coefficient of correlation was calculated, the result being $r=0.47$, at a significance level of $p=0.01$. Consequently, this instrument may be included in the strategy for selecting the gifted students. It is considered that only the intelligence is not enough for remarkable achievements, creativity being a major aspect of endowment. According to Y. Benito, the gifted students have a high creative ability, head towards new elements of the environment, through a great imagination and fantasy present original forms in solving the problems, in many cases proposing unexpected solution. They are open to experience, receptive to everything that is new and different in the proses of thinking.

According to J. S. Renzulli’s theory, along with high intellectual abilities and creativity the gifted student have a particular way of committing to the task, which is characterized by perseverance in fulfilling the requirements, high levels of interests for that they achieve, motivation for work, setting of high standard for their own work, etc. Consequently to verify the second hypothesis the r correlation coefficient was calculated: $r= 0.40$ with a significance level $p=0.01$. So our hypothesis is confirmed, fact that justifies the use of fifth item in the 1970 MDM Psycho-Pedagogical Counter, along with other tests for gifted children identification.

Taking into account the result obtained by calculating the correlations, we can state that MP (s) Raven, Creativity Test and the fifth item in the 1970 MDM Psycho-Pedagogical Counter may represent instrument for selecting and identifying the gifted subjects. Thus, following criteria: an IQ higher or equal to 120 (achieved in Raven test) a score higher or equal to 18 (achieved in Creative Test), as well as the 4 quota (given in the fifth item in the 1970 MDM Psycho-Pedagogical Counter).

The selection of the gifted students was made with the help of the SPSS 11 program. According to the above mentioned criteria, 32 students have achieved an IQ higher or equal 120, 42 students have achieved or equal to 18 in the test of creativity, and 68 student have been given for 4 quota for commitment to the task.

There were identified 12 students among the 192 who fulfill all 3 conditions.

The verification of the third hypothesis was made using the t student test for 2 independence samples and the results were the following $t(190)=-0.84$ for $p=0.4$ ($p>0.05$); for extraversion $t(190)= -0.15$ for $p=0.8$ ($p>0.05$); for neuroticism $t(190)= -1,33$ for $p= 0.1$ ($p>0.05$).

From here we can see that our hypothesis was not confirmed, so there are no significant differences between the gifted students and their colleagues, concerning these 3 aspects of the personality. They cannot represent criteria for selecting the gifted students and consequently, the Eysenck Personality Questionnaire cannot be included in a series of tests of identification of the gifted children.

Conclusions

As a result of this study we notice that the 3 instruments that we used may be included in a set meant to identify the gifted students in the Romanian educational environment. Thus it was satisfied the requirement according to which, in selecting the gifted ones, must be taken into account the evaluations of their teachers who know them very well as well as the result achieved in the psychological tests. To avoid the risk of noticing some student, it would be preferable to also include some other test, of verbal intelligence, for instance.

After using the Eysenck Personality Questionnaire there were reported no significant difference between the selected gifted students and the others, with respect of those three aspects of the personality emphasized by this instrument. That's why is not recommended to be included in a set of tests for selecting the gifted students. But this test may be used to get information about the envisaged aspects of their personality.

Endowment is a complex synthesis of superior developed cognitive abilities, a high creativity and the particular personality structure. To get to know the latter it is necessary to use some psychological test that emphasize aspects of self esteem, independency and autonomy, the ability to adopt the educational environment, the various special needs of the gifted students etc. The identification of such aspects of the gifted students' personality among which some may represent selection criteria, may be the object of a future study. Also, to know the psychological profile of the gifted students, along with the psychological tests, some of the items of the 1970 MDM psycho-Pedagogical Counter may be used, such as those that refer to behavior and the relationship with colleagues and teachers, impulsivity, anxiety.

We must add that it is useful an identification as early as possible, so that the gifted students can be taught by adequate and efficient means.

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- Benito, Y., (2003), Copiii supradotați. Educație, dezvoltare emoțională și adaptare socială, Iași, Editura Polirom, p.77.
- Berar, I., (2003), Conceptul de supradotare, în: Cercetări și aplicații în psihologie, Timișoara, Editura Augusta, p. 20-21.
- Callahan, C., (1996), Redefining Giftedness, Internet
- Crețu, C., (1998), Curriculum personalizat și diferențiat, Iași, Editura Polirom, p.23
- Cropley, A., (1994), Creative Intelligence: a Concept of „True” Giftedness, European Journal for High Ability, nr. 5, p. 7-8.
- Kreger-Silverman, L., (1998), Gifted and Talented, in: Exceptional Children and Youth, The University of Kansas, edited by E.L.Meyen and T.M.Skrtic.
- Parsons, R.D., Hinson, S.L., Sardo-Brown, D., (2001), Educational Psychology, Belmont, Wadsworth/Thomson Learning, p. 131.
- Rizza, M., McIntosh, D., McCann, A., (2001), Profil Analysis of the Woodcock-Johnson IV Tests of Cognitive Abilities with Gifted Students, Psychology in the Schools, vol 38(5), p. 447.
- Stănescu, M.L., (2002), Instruirea diferențiată a elevilor supradotați, Iași, Editura Polirom, p. 66.
- Vernon, P.E., Adamson, G., Vernon, D.F., (1977), Supradotarea și inteligența, în: Bogdan, T., (coord.), Copiii capabili de performanțe superioare, București, Editura Didactică și Pedagogică, p. 181-219.

CUNOAȘTEREA EVALUATIVĂ ȘI UTILITATEA SOCIALĂ

MAZILESCU Crisanta-Alina
Universitatea Politehnică Timișoara, România

alina_mazilescu@yahoo.com

REZUMAT

Acest studiu își propune să arate că descrierea unei persoane se face în atât în termeni descriptivi, cât și în termeni de apreciere a valorii acesteia.

În prima etapă a studiului se solicită subiecților realizarea, în scris, a trei descrieri. În a doua etapă sunt analizate descrierile tuturor subiecților participanți și se realizează o listă cu toți termenii/expresiile care indică/reflectă caracteristici ale persoanelor descrise. În a treia etapă a studiului fiecare trăsătură din listă este apreciată de câte un grup de studenți din punct de vedere a utilității trăsăturii respective.

Subiecții participanți la această cercetare sunt studenți, anul IV, ai Universității „Politehnica” din Timișoara.

Rezultatele obținute susțin teoria dublei cunoașteri: cunoașterea descriptivă și cunoașterea evaluativă.

RESUME

L'étude réalisée se propose de montrer que la description d'une personne c'est fait en même temps, dans des termes d'appréciations de sa valeur et dans des termes descriptifs.

Dans la première étape de l'étude se sollicitent aux sujets de réaliser trois descriptions. Dans la deuxième étape ont été analysée les descriptions des tous les sujets qui ont participé et se réalise une liste avec tous les termes/expressions qui indiquent/reflet les caractéristiques des personnes décrites. Dans la troisième étape de l'étude chaque trait de la liste est apprécié par un group d'étudiants du point de vue de l'utilité du trait.

Les sujets qui ont participé à cette recherche sont étudiants, en quatrième année, à l'Université Politehnica de Timisoara.

Les résultats soutiennent la théorie de la double connaissance : la connaissance descriptive et la connaissance évaluative

CADRUL TEORETIC

Valoarea

Problema valorii a constituit dintotdeauna un domeniu de interes pentru cercetătorii științelor socio-umane (psihologi, sociologi, logicieni, economiști etc).

Psihologii au văzut în valoare o realitate psihică și s-au ocupat de geneza și forma valorii.

Filozofii au făcut din valoare când un element metafizic, când un element practic, încercând să

demonstreze, în mod logic, că valoarea este un element constitutiv al cunoașterii.

Sociologii au tratat valoarea ca fenomen social studiind legătura dintre valoare și realitatea socială. Ei au fost interesați atât de substratul pe care se întemeiază valorile sociale, cât și de celelalte elemente care fac parte din valorile umane.

DE-A LUNGUL TIMPULUI S-AU EVIDENȚIAT MAI MULTE ABORDARI PSIHOLOGICE ALE VALORII. CONCEPȚIA PERSONALISTĂ

Autorii acestei concepții îi atribuie valorii o natură subiectivă considerând că valoarea este direct dependentă de trebuința generată de un anumit lucru asupra unei persoane.

Reprezentarea unui obiect dezvoltă la nivelul personalității anumite trebuințe, și acestea vor da valoarea lucrului reprezentat. Cu cât trebuințele sunt mai mari cu atât valoarea obiectului este mai mare.

Dintre reprezentanții concepției personaliste îi putem aminti pe Th. Lipps, W. Windelband și G. Simmel.

Deși susține existența unui subiect și a unui obiect, această teorie neglijează obiectul și atribuie subiectului o importanță prea mare în definirea valorii.

Teoria materialistă a valorii

Teoria materialistă consideră valoarea ca o însușire intrinsecă lucrurilor, ca ceva obiectiv care nu are nevoie de o recunoaștere externă. Valoarea este capacitatea obiectului de a oferi o satisfacție imediată. Premisele acestei teorii au fost puse în evul mediu, și a avut de-a lungul timpului mulți reprezentanți: J. Locke, H. Munsterberg, O. Heyn, H. Hoffding etc.

Teoria materialistă exagerează importanța obiectului, neglijând subiectul și rolul său constitutiv în existența valorii.

Concepția simțirii intenționale

Concepția simțirii intenționale afirmă existența unei dispoziții de valoare, care se obiectivează sub acțiunea experienței. Ca urmare a acestui fapt valorile sunt considerate a fi niște calități date, sub forma unor valori virtuale care se pot actualiza.

Această concepție neagă relația funcțională subiect-obiect în formarea valorii.

STUDIILE CONTEMPORANE

Cercetările privind valoarea au ajuns și în domeniul cunoașterii psihologice. Astfel, apare ideea că valoarea unei persoane intervine în procesul cunoașterii acesteia.

Două concepții se diferențiază, cu precădere, în ceea ce privește cunoașterea valorii unei persoane, și anume:

- o concepție care consideră că nu există decît o formă de cunoaștere, cunoașterea descriptivă. Aceasta ne permite să aflăm ce sunt oamenii (obiectele cunoașterii) și care sunt proprietățile și caracteristicile acestora. Doar după ce se realizează cunoașterea descriptivă este posibilă evaluarea, datorită unui proces adițional ce atribuie trăsăturii o anumită valență. În această concepție evaluarea aparține doar registrului afectiv.
- A doua concepție susține ideea dublei cunoașteri: cunoașterea descriptivă și cunoașterea evaluativă.

Promotorii acestei teorii (Beauvois J-L, 1991 și Beauvois J-L, Dubois, N - 1992) consideră că pe lângă cunoașterea descriptivă, care ne informează asupra a ceea ce sunt persoanele și obiectele, există și o cunoaștere evaluativă. Aceasta ne informează asupra valorii obiectelor/persoanelor și utilizărilor pe care acestea le pot avea. Cu alte cuvinte, cunoașterea evaluativă este cunoașterea a ceea ce poate sau putem face cu o anumită persoană.

În concluzie, o trăsătură ne informează și asupra utilității persoanei caracterizată prin acea trăsătură. Din punctul de vedere al cantității informațiilor transmise (privind utilitatea), trăsăturile pot fi mai mult sau mai puțin evaluative.

În acord cu această teorie, studiul realizat își propune să arate că descrierea unei persoane se face atât în termeni de apreciere a valorii acesteia cât și în termeni descriptivi.

Timișoara, 23-25 octombrie

SUBIECTI

Subiecții participanți la această cercetare sunt studenți, anul IV, ai Universității „Politehnica” din Timișoara. În prima etapă au participat 50 studenți, 33 fete și 17 băieți, cu o vârstă medie de 22 ani.

Din acești subiecți a fost ales aleator un subiect pentru etapa a treia a studiului. Aici s-a făcut analiza descrierii realizate de subiectul ales din punct de vedere a utilității trăsăturilor prezentate.

Pentru etapa a treia s-au folosit 10 grupe de subiecți pentru analiza celor 10 trăsături care apar în descrierea făcută de subiectul ales.

Trăsături analizate	Nr grup	Nr sub/grup	Nr F/grup	Nr B/grup	Vs medie
Ambițios	G1	25	15	10	22
Aletic	G2	15	2	3	22
Calculat	G3	25	15	10	22
Competent	G4	22	13	9	22
Comunicativ	G5	25	15	10	22
Cu carențe	G6	15	7	8	22
Inteligent	G7	25	15	10	22
Model	G8	15	9	6	22
Perseverent	G9	18	10	8	22
Vesel	G10	17	7	10	22

METODA

În prima etapă a studiului realizat se solicită subiecților realizarea, în scris, a trei descrieri: descrierea unui coleg simpatic, descrierea unui coleg antipatic, și descrierea propriei persoane. Pentru fiecare descriere timpul acordat este de 5 minute.

În a doua etapă a studiului sunt analizate descrierile tuturor subiecților participanți și sunt aleși toți termenii/expresiile care indică/reflectă caracteristici ale persoanelor descrise. Cu toate aceste trăsături se realizează o listă.

În a treia etapă a studiului fiecare trăsătură din listă este apreciată de câte un grup de studenți din punct de vedere a utilității trăsăturii respective.

În acest scop subiecților li se prezintă mai întâi o definiție a utilității ca fiind „valoarea pe care poate să o aibă un subiect într-o relație socială sau din punctul de vedere al unei relații sociale”.

Apoi se discută cu fiecare grupă de subiecți exemplul folosit de Jean-Leon Beauvois în legătură cu „Doamna O care este o femeie afectivă, sensibilă, indulgentă și intuitivă...”, pentru a facilita înțelegerea conceptului de utilitate a unei persoane.

În continuare subiecții sunt rugați să răspundă la 5 întrebări referitoare la utilitatea unei persoane caracterizată printr-o anumită trăsătură aleasă din lista realizată în etapa precedentă. Întrebările puse sunt următoarele:

- Cum îți poate fi, ție, utilă o persoană cu caracteristica X?
- Cum poate fi utilă familiei tale o persoană cu caracteristica X?
- Cum poate fi utilă prietenilor tăi o persoană cu caracteristica X?
- Cum poate fi utilă colegilor tăi o persoană cu caracteristica X?
- Cui și cum poate fi utilă o persoană cu caracteristica X?

În acest articol este prezentat modelul analizei descrierii unui coleg simpatic, adică analiza descriptivă și evaluativă a trăsăturilor care apar în descrierea realizată de unul dintre subiecții participanți la cercetare.

Subiectul nr. 4 – sex masculin, 21 ani, student al facultății de Automatizări și Calculatoare, anul IV.

Sarcina de lucru – realizarea descrierii unui coleg (colegă) simpatic.

Timp necesar – 5 minute.

Timișoara, 23-25 octombrie

„ X este o persoană foarte inteligentă, competent, parcă făcut pentru secția de calculatoare. Pot lua multe exemple de la el, pentru că pentru el nu există lucruri care să-l împiedice în realizarea scopurilor sale. Este foarte calculat și își conduce viața după principiul: „cu pași mici, dar siguri.” Este un tip athletic, lucru care se vede în statura sa. Nu-mi vine în minte nici un defect, căci are destule, și nu știu de unde să încep.

Are o fire veselă și este foarte comunicativ.”

Trăsăturile stabilite în urma analizei acestei descrieri sunt:

Ambițios - *pentru el nu există lucruri care să-l împiedice în realizarea scopurilor sale*

Atlet – *Este un tip athletic, lucru care se vede în statura sa*

Calculat – *Este foarte calculat*

Competent – *competent, parcă făcut pentru secția de calculatoare.*

Comunicativ - *este foarte comunicativ*

Cu carențe - *Nu-mi vine în minte nici un defect, căci are destule, și nu știu de unde să încep*

Inteligent – *X este o persoană foarte inteligentă*

Model de urmat - *Pot lua multe exemple de la el*

Perseverent – *își conduce viața după principiul: „cu pași mici, dar siguri.”*

Vesel – *Are o fire veselă*

Cunoașterea descriptivă ne informează asupra a ceea ce sunt persoanele și care sunt proprietățile și caracteristicile acestora. Astfel, fiecare din trăsăturile de mai jos ne aduce un plus de informație despre persoana descrisă. Dicționarul *Le Petit Robert* (2004) definește astfel trăsăturile în cauză:

Ambițios – cel care are dorința puternică de a obține bunuri care-i pot flata amorul propriu (putere, onoare, reușită socială)

Atlet – persoană puternică și musculoasă

Calculat – persoană calmă, echilibrată

Competent – capabil de judeca bine un lucru ca urmare a cunoștințelor aprofundate în materie

Comunicativ – căruia îi place să-și comunice ideile, sentimentele

Cu defecte – persoană căreia îi lipsește ceea ce ar fi necesar sau de dorit

Inteligent – care are facultatea de a cunoaște și de a înțelege

Model de urmat – ceea ce servește sau trebuie să servească ca obiect de imitație

Perseverent – care continuă să facă ceva ca urmare a unui act suplimentar de voință

Vesel – căruia îi place să râdă, să se joace, să își manifeste bucuria

Cu aceste informații noi ne putem face o impresie despre persoana prezentată, ne putem contura o imagine asupra acesteia.

Dar, în același timp, fiecare din trăsăturile acestea ne informează și asupra utilității persoanei astfel caracterizată. Pentru a studia utilitatea fiecărei trăsături s-a aplicat un chestionar alcătuit din 5 întrebări. În partea de descriere a metodei, sunt precizate etapele studiului, itemii chestionarului și caracteristicile grupelor de studenți participante.

În urma prelucrării și analizei rezultatelor obținute s-au putut inventaria următoarele utilități ale persoanelor cu trăsăturile menționate:

Persoana AMBITIOASĂ

- i se pot încredința probleme dificile de rezolvat pentru că e un luptător;
- motivează pe cei din jurul său;
- coechipier (coleg de muncă) de nădejde;

Persoana ATLETICĂ

- coechipier în diverse activități sportive;
- de ajutor în muncile care implică forță fizică;
- oferă protecție în situații conflictuale;
- prezența lui poate îmbunătăți imaginea celor care îl însoțesc;
- model de viață și de sănătate.

Persoana CALCULATĂ

- nu te face niciodată să aștepți;

Timișoara, 23-25 octombrie

- îi poate tempera pe cei agitați și grăbiți;
- poți avea încredere în deciziile și acțiunile acestei persoane;
- model de urmat pentru cei care sunt împrăștiați;
- în situații critice, își menține sângele rece și poate fi mobilizator pentru a depăși momentele dificile;
- bun organizator;
- bun conducător;
- contribuie la creșterea bugetului familiei;

Persoana COMPETENTĂ

- model profesional de urmat;
- la locul de muncă poate oferi sfaturi și îndrumare de specialitate;
- poate rezolva orice problemă profesională;
- prin standardele impuse obligă partenerii să învețe și să lucreze mai mult;
- face lucruri de calitate, mulțumindu-i pe angajatori;
- e o persoană de încredere, responsabilă, care nu se implică în lucruri care îl depășesc;
- partener de discuții antrenant (pe teme profesionale);
- bun coechipier în competiții;
- bun în funcții de conducere;
- crește eficiența organizației în care lucrează.

Persoana COMUNICATIVĂ

- îți face plăcere să vorbești cu ea;
- nu te plictisești niciodată cu un astfel de partener de discuții;
- poți stabili ușor relații cu o persoană comunicativă;
- te poate ține la curent cu o mulțime de lucruri, informații noi;
- te poate scoate din situații dificile, chiar jenante;
- transmite rapid orice mesaj care vrei să fie transmis;
- se face ușor înțeleasă și poți înțelege ușor explicațiile ei;
- are multe relații care pot fi folosite oricui;
- dacă ești mai timid, te poate ajuta să îți faci prieteni;
- alături de această persoană viața poate fi mai frumoasă;
- poate fi un bun liant pentru grupul din care face parte;
- poate să aplaneze conflictele;
- bună în relațiile cu publicul;

Persoana cu DEFECTE

- oferă modele de comportament care trebuiesc evitate;
- mobilizează alte persoane pentru a nu face ceva sau a nu fi într-un anumit fel;

Persoana INTELIGENTĂ

- partener de discuții plăcute și interesante;
- crește productivitatea în întreprinderea în care lucrează;
- bun în echipele de cercetare;
- ajutor în rezolvarea multor probleme;
- bun partener de afaceri;

Persoana MODEL

- motivează pentru a face ceva sau a fi într-un anumit fel;
- oferă modele de comportament ușor de preluat

Persoana PERSEVERENTĂ

- exemplu mobilizator atunci când nu mai ai puterea de a continua un lucru;
- bun coleg de muncă, deoarece duce la bun sfârșit lucrul început;

- în competiții, bun coleg de echipă deoarece luptă până la epuizare;
- demn de încredere și responsabil atunci când se implică;
- poate oferi ajutor celor care au nevoie de el deoarece nu îi e greu să muncească;

Persoana VESELĂ

- este o companie plăcută pentru oricine, te simți bine lângă ea;
- te face să treci mai ușor peste griji și probleme;
- înviorează atmosfera grupului;
- ridică moralul celor din preajma sa, dă încredere;
- oferă clipe de bucurie și bună-dispoziție;
- într-un grup destinde atmosfera și diminuează conflictele;

Din exemplul prezentat se poate observa că pentru fiecare trăsătură au fost găsite una sau mai multe utilități. În funcție de numărul acestora trăsăturile pot fi mai mult sau mai puțin evaluative.

Se poate aprecia că trăsăturile prin care caracterizăm o persoană furnizează atât informații despre persoana respectivă, dar în același timp oferă și informații despre utilitatea acesteia. În consecință, sfera de cunoaștere vizează două domenii: cunoașterea descriptivă și cunoașterea evaluativă. Aceste rezultate susțin, astfel, teoria dublei cunoașteri.

Bibliografie

- Andrei, Petre (1997) – *Filozofia valorii*, Polirom, Iași;
- Beauvois, J-L; Joule, R-V și Monteil, J-M (1998) – *20 ans de psychologie sociale expérimentale francophone*, Presses Universitaires de Grenoble, France;
- Beauvois, Jean-Léon (1976) – Problématique des conduites sociales d'évaluation, *Connexion*, 19, 7-30, France;
- *** (2004) – *Le Petit Robert, Dictionnaire de la langue Française*, DICOROBERT Inc, Montreal, Canada

LA CONNAISSANCE EVALUATIVE ET L'UTILITE SOCIALE

LE CADRE THEORIQUE

La valeur

Le problème de la valeur a toujours été un domaine d'intérêt pour les chercheurs des sciences socio-humaines (psychologues, sociologues, logiciens, économistes, etc.).

Les psychologues ont défini la valeur comme une réalité psychique et ils ont été intéressés par sa genèse et sa forme.

Les philosophes ont vu dans la valeur soit un élément métaphysique, soit un élément pratique, et ils ont essayé de démontrer, logiquement, que la valeur est un élément constitutif de la connaissance.

Les sociologues ont traité la valeur comme un phénomène social et ils ont étudié la liaison qui existe entre la valeur et la réalité sociale. Ils se sont intéressés, en même temps, à l'origine de la valeur et à tous les autres éléments qui constituent les valeurs humaines.

THEORIES ET CONCEPTIONS SUR LA VALEUR

Plusieurs théories psychologiques sur la valeur ont été élaborées au fil du temps.

La conception personnaliste

Les auteurs de cette théorie ont attribué à la valeur une nature subjective, et ils ont considéré que la valeur est dépendante du fait qu'une personne a besoin de quelque chose.

La représentation d'un objet développe au niveau de la personnalité certains besoins qui donnent la valeur de la chose représentée. Si les besoins qui se réfèrent à un objet sont grands, la valeur de cet objet est grande.

Quelques représentants de cette conception sont Th. Lipps, W. Windelband et G. Simmel.

Même si elle soutient l'existence d'un sujet et d'un objet de la valeur, cette théorie néglige l'objet et attribue au sujet une importance très grande dans la définition de la valeur.

La théorie matérialiste de la valeur

La théorie matérialiste considère que la valeur est une caractéristique intrinsèque aux choses, comme quelque chose d'objectif, qui n'a pas besoin de reconnaissance externe. La valeur est la capacité d'un objet à donner une satisfaction immédiate. Les prémisses de cette théorie ont été élaborées au moyen âge et ont eu beaucoup de représentants : J. Locke, H. Munsterberg, O. Heyn, H. Hoffding etc.

La théorie matérialiste exagère l'importance de l'objet et néglige le sujet et son rôle constitutif dans l'existence de la valeur.

La conception du ressenti intentionnel

La conception du ressenti intentionnel affirme l'existence d'une disposition de la valeur, qui se met en évidence par l'expérience. A partir de cela, les valeurs sont considérées de la même manière que certaines qualités qui sont données sous la forme des valeurs individuelles qui peuvent s'actualiser.

Cette conception conteste la relation fonctionnelle sujet – objet dans la formation de la valeur.

Les études contemporaines

Les recherches sur la valeur commencent à intéresser le domaine de la connaissance psychologique car on considère que la valeur intervient dans le processus de la connaissance d'une personne.

Ainsi, on distingue deux conceptions:

- une conception qui considère qu'il existe une seule forme de connaissance, qui s'appelle la connaissance descriptive. Celle-ci ne permet pas de savoir ce que sont les gens et quelles sont leurs caractéristiques. L'évaluation de la personne n'est possible qu'après le processus de la connaissance descriptive qui se fait grâce à un processus additionnel. Dans cette conception l'évaluation appartient au registre affectif.
- la deuxième conception soutient l'idée d'une double connaissance: la connaissance descriptive et la connaissance évaluative. Les promoteurs de cette théorie (Beauvois J-L, 1991 et Beauvois J-L, Dubois, N - 1992) considèrent que ces deux connaissances existent simultanément. La connaissance descriptive nous informe sur ce que sont les personnes et les objets. La connaissance évaluative nous dit quelle est la valeur de la personne ou de l'objet et quelles sont ses utilisations.

En conclusion, on prend en compte de manière individuelle l'utilité de chaque trait de la personne. En fonction de la quantité des informations sur l'utilité, les traits peuvent être plus ou moins évaluatifs.

En accord avec cette théorie, l'étude réalisée se propose de montrer que la description d'une personne est faite en même temps dans des termes d'appréciations de la valeur de sujet et dans des termes descriptifs.

SUJETS

Les sujets qui ont participé à cette recherche sont des étudiants, de quatrième année, à l'Université « Politehnica » de Timisoara.

50 sujets ont participé à la première étape, 33 filles et 17 garçons. Leur âge moyen est de 22 ans. Nous avons tiré au sort un de ces sujets (sujet n°4 de sexe masculin) pour étudier les traits de personnalité qu'il a évoqués dans une de ses descriptions.

Pour la troisième étape, nous avons mis en place dix groupes de sujets pour travailler sur les dix traits de personnalités évoqués dans la description du sujet n°4.

Le tableau suivant présente la répartition des sujets dans les dix groupes de travail.

Les traits analysés	groupe	Nb de sujets	Nb de Filles/groupe	Nb de garçons/groupe	Age moyen
Ambitieux	G1	25	15	10	22
Athlétique	G2	15	2	13	22
Pondéré	G3	25	15	10	22
Compétent	G4	22	13	9	22
Communicatif	G5	25	15	10	22
Qui a des défauts	G6	15	7	8	22
Intelligent	G7	25	15	10	22
Exemplaire	G8	15	9	6	22
Persévérant	G9	18	10	8	22
Joyeux	G10	17	7	10	22

METHODE

Dans la première étape de l'étude, on demande aux sujets de réaliser, par écrit, trois descriptions : celle d'un collègue sympathique, celle d'un collègue antipathique et la description de sa propre personne. Pour chacune des descriptions le temps accordé est de 5 minutes.

Dans la deuxième étape de l'étude, les descriptions de tous les sujets ont été analysées pour établir la liste de tous les traits (ou expressions) qui indiquent ou reflètent les caractéristiques des personnes décrites.

Dans la troisième étape de l'étude, chaque trait de la liste est apprécié par un groupe d'étudiants selon son utilité.

Pour cela on présente aux sujets une définition de l'utilité en tant que « valeur que peut avoir un sujet dans une relation sociale ou du point de vue d'une relation sociale ».

Ensuite, chaque groupe de sujets a discuté l'exemple de Jean-Leon Beauvois en référence à « Madame O qui est une femme affective, sensible, indulgente et intuitive... ». Cette discussion permet de faciliter la compréhension du concept de l'utilité d'une personne.

Ensuite, les sujets ont répondu à 5 questions qui se réfèrent à l'utilité d'une personne. Les questions posées sont :

- Comment peut être utile, pour toi, une personne avec la caractéristique X ?
- Comment peut être utile pour ta famille une personne avec la caractéristique X ?
- Comment peut être utile pour tes amis une personne avec la caractéristique X ?
- Comment peut être utile pour tes collègues une personne avec la caractéristique X ?
- Pour qui et comment peut être utile une personne avec la caractéristique X ?

Dans les lignes suivantes, on présente la description d'un collègue sympathique effectuée par le sujet n°4, puis l'analyse descriptive et évaluative des traits apparus dans sa description.

Timișoara, 23-25 octombrie

« X, c'est une personne très intelligente, compétente, qui est faite pour la section informatique. C'est une personne exemplaire car rien ne l'empêche de réaliser ses objectifs. Il est très pondéré et sa devise, c'est « qui va lentement va sûrement. » Il est athlétique, et ça se voit dans sa stature. Je ne me souviens plus de ses défauts, même s'il en a beaucoup, et je ne sais pas par lequel je dois commencer.

Il est joyeux et il est très communicatif. »

Nous avons recensé les dix traits suivants :

Ambitieux - rien ne l'empêche de réaliser ses objectifs.

Athlétique - Il est athlétique, et ça se voit dans sa stature.

Avec défauts - Je ne me souviens plus de ses défauts, même s'il en a beaucoup, et je ne sais pas par lequel je dois commencer.

Communicative - il est très communicatif

Compétent - compétente, qui est faite pour la section informatique.

Intelligent - X c'est une personne très intelligente

Joyeux - Il est joyeux

Exemplaire - C'est une personne exemplaire

Persévérant - Sa devise, c'est « qui va lentement va sûrement. »

Pondéré- Il est très pondéré

La connaissance descriptive nous informe sur ce que sont les gens et quelles sont leurs traits et leurs caractéristiques. Ainsi, chaque trait mentionné ci-dessus nous donne une information de plus sur la personne décrite. Le dictionnaire *Le Petit Robert* (2004) présente les gens avec ces traits de la manière suivante:

Ambitieux : qui a le désir ardent d'obtenir les biens qui peuvent flatter l'amour propre (pouvoir, honneurs, réussite sociale)

Athlétique – qui est fort et bien musclé

Qui a des défauts : qui n'a pas ce qui serait nécessaire ou désirable (avec faiblesse ou imperfection)

Communicatif– qui aime à communiquer ses idées, ses sentiments

Compétent – capable de bien juger d'une chose en vertu de sa connaissance approfondie en la matière.

Intelligent – qui a la faculté de connaître et de comprendre

Joyeux – qui aime à rire, à jouer, à manifester sa joie

Exemplaire – qui sert ou doit servir d'objet d'imitation, d'étalon, d'exemple

Persévérant – qui continue de faire ou d'être ce qui est décidé, par un acte de volonté renouvelé

Pondéré – qui est calme, équilibré

Grâce à ces informations, nous pouvons nous faire une impression sur la personne décrite. Mais, en même temps, chaque trait nous informe sur l'utilité de la personne.

Ainsi, l'application de la troisième étape sur cette étude a permis d'obtenir une analyse de chaque trait de personnalité et de son utilité.

Nous présentons maintenant l'utilité attribuée à chaque caractéristique :

La personne ambitieuse

- on peut lui donner des problèmes difficiles à résoudre
- mobilise les personnes de son entourage
- un bon collègue de travail et un bon coéquipier en situation de compétition

La personne athlétique

- bon coéquipier dans les activités sportives
- bonne aide pour les travaux qui nécessitent de la force physique;
- offre une protection dans les situations conflictuelles;
- sa présence peut donner une bonne impression sur l'image de ses compagnons;
- modèle de vie et de santé;

La personne pondéré

- ne fait pas perdre de temps aux autres car il est ponctuel

- elle peut calmer les personnes agitées;
- on peut avoir confiance en ses décisions et ses actions;
- modèle d'imitation pour ceux qui sont désorganisés;
- dans des situations critiques, elle permet aux autres de garder leur sang froid et de trouver une solution
- bon organisateur;
- bon directeur
- si c'est un membre de notre famille, elle permet d'améliorer la situation financière

La personne compétente

- bon modèle professionnel
- peut donner de bons conseils aux gens qui travaillent avec lui
- peut résoudre les problèmes de ses amis
- « oblige » ses collègues à travailler aussi bien qu'elle
- bonne recrue pour les employeurs
- motive des discussions professionnelles intéressantes
- bon coéquipier dans les compétitions ;
- bon leader ;
- contribue au développement de l'entreprise

La personne communicative

- elle donne du plaisir à discuter
- elle n'est pas ennuyeuse
- on peut établir facilement des relations avec elle
- elle nous donne des informations nouvelles
- elle peut intervenir pour ses amis dans les situations difficiles et gênantes;
- elle transmet rapidement tous les messages;
- elle est facilement compréhensible
- on peut profiter de ses relations
- sa présence facilite les rencontres
- contribue à établir de bonnes relations entre les membres d'un groupe
- aplanit les conflits ;
- bonne recrue pour un poste de relations publiques

La personne avec des défauts

- donne des exemples de comportements à éviter
- incite les autres à ne pas l'imiter

La personne intelligente

- partenaire de discussions intéressantes ;
- permet l'augmentation de la productivité de son entreprise
- bonne recrue dans une équipe de recherche
- aide à résoudre des problèmes ;
- bon associé professionnel

La personne exemplaire

- motive son entourage à l'imiter ;
- offre des modèles des comportements faciles à imiter.

La personne persévérante

- exemple motivant
- bon collègue de travail
- bon coéquipier en situation de compétition
- capable d'assumer des responsabilités
- sa grande capacité peut aider son entourage

Timișoara, 23-25 octombrie

La personne joyeuse

- bon compagnon
- bon soutien dans les situations difficiles;
- sa joie est contagieuse
- permet de passer des moments agréables
- détend l'atmosphère et diminue les conflits dans un groupe

Cette liste nous donne donc des éléments sur la connaissance évaluative d'une personne.

En conclusion, on constate que une ou plusieurs utilités ont été trouvées pour chaque trait.

Ainsi, en fonction du nombre d'utilités, on peut dire qu'un trait est plus ou moins évaluatif.

Ces traits renseignent sur deux choses : ce qu'est la personne et son utilité.

En conséquence, la sphère de connaissance vise deux domaines : la connaissance descriptive et la connaissance évaluative.

Ces résultats soutiennent la théorie de la double connaissance.

Bibliographie

- Andrei, Petre (1997) – *Filozofia valorii*, (la philosophie de la valeur) Polirom, Iași
- Beauvois, J-L; Joule, R-V et Monteil, J-M (1998) – *20 ans de psychologie sociale expérimentale francophone*, Presses Universitaires de Grenoble, France
- Beauvois, Jean-Léon (1976) – Problématique des conduites sociales d'évaluation, *Connexion*, 19, 7-30, France;
- *** (2004) – *Le Petit Robert, Dictionnaire de la langue Française*, DICOROBERT Inc, Montreal, Canada.

BATERIA DE TESTE PSIHOLOGICE DE APTITUDINI COGNITIVE (BTPAC)

MICLEA Mircea, DOMUȚA Anca, PAUL Daniel, ROMÂNIA
 Universitatea „Babes-Bolyai” Cluj-Napoca
 Universitatea Avram Iancu, Cluj-Napoca

micleamircea@psychology.ro
ancadomuta@psychology.ro
danielpaul@psychology.ro

Rezumat

Bateria de teste psihologice de aptitudini cognitive (BTPAC) cuprinde 23 de teste și reprezintă concretizarea unei noi generații de teste psihologice. BTPAC măsoară aptitudinile cognitive, adică diversele noastre capacități endogene de prelucrare a informației. Aptitudinile evaluate de BTPAC sunt: abilitatea generală de învățare, aptitudinea verbală, aptitudinea numerică, aptitudinea spațială, aptitudinea de percepție a formei, abilități funcționărești, rapiditatea în reacții, capacitatea decizională. BTPAC are două variante: creion-hârtie și soft (on/offline). Cele două variante de construcție sunt similare, deosebindu-se doar prin mediul de prezentare al itemilor testelor: pe suport de hârtie (în prima variantă), respectiv pe suport soft (în cea de-a doua). Testele care măsoară rapiditatea în reacții sunt numai în varianta soft, deoarece varianta creion-hârtie nu conferă precizie măsurării. Cu excepția acestor teste, elaborate doar pentru aplicarea pe calculator, toate celelalte teste au fost elaborate pentru ambele variante. Toate aceste teste sunt standardizate pe populație românească, cuprinzând eșantioane de vârstă între 12 și 50 de ani. Vor fi trecute în revistă calitățile psihometrice ale BTPAC precum și modul de utilizare al bateriei în orientarea și selecția profesională.

Abstract

The battery of psychological tests measuring the cognitive abilities (BTPAC) contains 23 tests and represents the materialization of the new generation of psychological tests. BTPAC measures the cognitive abilities, namely the diversity of our endogen capacities to process information. BTPAC assesses the following capacities: the general learning ability, the verbal ability, the numerical ability, the spacial ability, the ability to perceive forms, working abilities, the rapidity in reactions, decision capacity. BTPAC has two forms: paper and pencil, and soft (on/offline). The two forms of construction are similar, the way of presenting the items is the only difference between them: on paper support - in the first variant, and on soft support in the second variant. The tests that measure rapidity in reactions can be found only on soft support because the paper and pencil variant does not grant precision to the measurement. All tests have been elaborated in the two variants, excepting these two tests. All tests are standardized on Romanian population, containing samples aged between 12 and 50. The psychometric qualities of BTPAC will be mentioned, as well as the usage of the battery in the field of professional orientation and selection.

Bateria de teste psihologice de aptitudini cognitive (BTPAC) cuprinde 23 de teste și reprezintă concretizarea unei noi generații de teste psihologice. BTPAC reușește să aducă **instrumentele de măsurare** la nivelul **teoriilor actuale**. Principiul pe baza căruia s-a reușit acest lucru a fost următorul: **cele mai relevante și mai valide sarcini cognitive au fost standardizate și etalonate, devenind teste**. În consecință, fiecare test are în spate zeci și sute de cercetări experimentale, ceea ce garantează validitatea sa de construct.

1. APTITUDINILE MĂSURATE DE BTPAC

BTPAC măsoară aptitudinile cognitive, adică principalele noastre capacități endogene de prelucrare a informației.

Stabilirea aptitudinilor măsurate de BTPAC s-a bazat pe luarea în considerare a două surse de informații:

1. Clasificările aptitudinilor existente în literatura de specialitate (ex. Carrol, 1993; Fleishman și colab., 1984);

Timișoara, 23-25 octombrie

2. Lista de aptitudini la care se face referire în Catalogul Ocupațiilor din România (COR, 2000) și Profilele Ocupaționale (PO, 1998-2000) publicate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Educației Naționale și Ministerul Tineretului și Sportului – Grupul de lucru pentru consiliere și informare privind cariera.

Prin corelarea acestor surse a rezultat un număr de 8 aptitudini cognitive, descrise succint în tabelul 1.

Tabelul 1. Aptitudinile evaluate de BTPAC

Aptitudine	Descriere
Abilitatea generală de învățare	Capacitatea de a dobândi noi cunoștințe și de a opera cu ele.
Aptitudinea verbală	Capacitatea de utilizare adecvată a lexicului, sintaxei și de comprehensiune a textelor.
Aptitudinea numerică	Capacitatea de a înțelege și opera cu conținuturi numerice.
Aptitudinea spațială	Capacitatea de a reține și de a opera cu reprezentări mintale spațiale.
Aptitudinea de percepție a formei	Capacitatea de percepere a constanței formei și a detaliilor obiectelor și de discriminare figură-fond.
Abilități funcționărești	Capacitatea de a identifica și corecta detalii verbale și numerice din textele scrise.
Rapiditatea în reacții	Capacitatea de reacție motorie la stimuli și rapiditatea procesării informației.
Capacitatea decizională	Abilitatea de a lua decizii corecte, cât mai raționale.

2. TESTELE BTPAC

Fiecare dintre cele 8 aptitudini cognitive de maximă relevanță pentru o performanță academică și profesională a fost operaționalizată printr-o serie de teste care o măsoară. Numărul testelor prin care s-a operaționalizat o aptitudine variază în funcție de complexitatea aptitudinii. De pildă, abilitatea generală de învățare fiind o aptitudine extrem de complexă, cu mai multe fațete, a fost operaționalizată prin șapte teste. În schimb, abilitățile funcționărești fiind o aptitudine mai specifică, cu mai puține fațete, a fost operaționalizată printr-un singur test, cu mai multe subscale.

Numărul total al testelor BTPAC este de 23, dintre care 3 – cele referitoare la timpul de reacție – există doar în varianta soft, din motive lesne de înțeles.

Prezentăm, mai jos, testele prin care se evaluează fiecare aptitudine în parte, împreună cu o succintă descriere a fiecărui test.

2.1. Abilitatea generală de învățare

Tablelul 2. Testele componente ale Abilității Generale de Învățare și descrierea acestora

Test	Descriere
1. Raționament analitic	Evaluează capacitatea subiectului de a obține informații noi din combinarea celor deja existente.
2. Transfer analogic	Evaluează acele procese care ne oferă posibilitatea rezolvării de noi probleme pe baza similitudinii cu probleme deja rezolvate.
3. Flexibilitatea categorizării	Evaluează capacitatea de a schimba rapid criteriul de categorizare și de a grupa obiectele pe baza noului criteriu.
4. Inhibiție cognitivă și memorie de scurtă durată	Evaluează capacitatea de a ignora fluxurile informaționale nerelevante în raport cu sarcina de rezolvat precum și retenția, pentru un scurt timp, a informațiilor în memorie.
5. Memoria de lucru	Evaluează capacitatea sistemului cognitiv de a stoca pe o durată scurtă de timp informații relevante din punct de vedere al sarcinii și de a opera în paralel cu aceste informații.
6. Interferența cognitivă	Evaluează capacitatea de a rezista la intruziunile altor fluxuri informaționale decât cel relevant pentru sarcină.
7. Atenția concentrată	Evaluează capacitatea de concentrare a atenției prin sarcini de amorsaj negativ.

Așa cum apare operaționalizată prin aceste teste, abilitatea generală de învățare apare ca o rezultată a **asimilării selective** de noi cunoștințe (ce implică concentrarea atenției și rezistența la interferență), a **organizării** lor în memorie (inhibiția cognitivă) și a **operării** cu cunoștințe (prin raționament, categorizare și transferul lor la probleme similare, sau activare în memoria de lucru).

2.2. Aptitudinea verbală

Tablelul 3. Testele componente ale Aptitudinii Verbale și descrierea acestora.

Test	Descriere
Vocabular	Evaluează capacitatea de a opera cu sensul cuvintelor, pentru a stabili gradul de apropiere semantică.
Sintaxă	Evaluează abilitatea de a construi propoziții și fraze.
Înțelegerea textelor	Evaluează capacitatea de a deriva sensul adecvat al unui text citit și de a face inferențe pe baza textului.

Abilitățile verbale rezultă din capacitatea subiectului de a înțelege sensul cuvintelor (lexicul), de a combina unitățile lexicale pe baza unor reguli gramaticale (sintaxă) și de a înțelege textele, prin efectuarea de inferențe adecvate.

2.3. Aptitudinea numerică

Tabelul 4. Testele componente ale Aptitudinii Numerice și descrierea acestora.

Teste	Descriere
Calcul numeric	Evaluează capacitatea de a realiza rapid și corect calcule matematice simple utilizând cele patru operații aritmetice: adunare, scădere, înmulțire, împărțire.
Raționament matematic	Evaluează capacitatea de a face raționamente pe baza unor șiruri numerice.

Aptitudinea numerică este o rezultantă a calculului și raționamentului matematic. Deși apropiate, cele două procese – de calcul numeric și de raționament – sunt componente distincte. Ele sunt distribuite diferit pe sexe, grupuri de vârstă etc. și exprimă fațete diferite ale aceleiași aptitudini.

2.4. Aptitudinea spațială

Tabelul 5. Testele componente ale Aptitudinii Spațiale și descrierea acestora.

Teste	Descriere
Imagini mintale – transformări	Evaluează capacitatea unei persoane de a transforma reprezentările imagistice, în particular prin rotire.
Orientare spațială	Evaluează capacitatea unei persoane de a analiza un câmp de stimuli dintr-o perspectivă dată și de a oferi informații despre acel câmp, pornind de la o nouă perspectivă cerută.
Generare de imagini	Evaluează capacitatea unei persoane de a reține mintal o serie de imagini și apoi de a le combina.

Capacitatea de a genera, reține și transforma imagini vizuale abstracte are trei fațete, așa cum arată și studiile de metaanaliză (Linn & Peterson, 1985):

- abilitatea de a transforma imagini;
- abilitatea de a opera într-un câmp perceptiv privit din diferite perspective (orientarea);
- abilitatea de a genera imagini noi din compunerea celor existente.

2.5. Aptitudinea de percepție a formei

Tabelul 6. Testele componente ale Aptitudinii de Percepție a Formei și descrierea acestora.

Test	Descriere
Constanța formei	Evaluează abilitatea de percepere a constanței formei obiectelor.
Perceperea detaliilor	Evaluează abilitatea de percepere a detaliilor din materialele grafice și obiecte.
Analiza perceptuală complexă	Evaluează abilitatea de discriminare figură-fond.

Abilitățile de percepție a formei integrează trei tipuri de operații:

- identificarea constanței formei;
- deteția detaliilor unei figuri complexe;
- analiza unei figuri perceptiv complexe (discriminarea figură-fond).

2.6. Abilități funcționărești

Tabelul 7. Testul component al Abilității Funcționărești și descrierea acestuia.

Test	Descriere
Abilități funcționărești	Testul evaluează trei aspecte: a) perceperea detaliilor din materiale scrise și tabele; b) identificarea diferențelor dintre original și copie; c) identificarea și corectarea cuvintelor și cifrelor într-un text.

Scalele de măsurare a abilităților funcționărești au rezultat din analiza muncii funcționarilor și din corelarea cu modalitățile de evaluare a acestor abilități prin instrumente deja validate (ex. GATB, pentru mediile americane și europene).

2.7. Rapiditatea în reacții

Tabelul 8. Testele componente ale Rapidității în Reacții și descrierea acestora.

Teste	Descriere
Timp de reacție simplu	Măsoară rapiditatea reacției motorii la apariția unui stimul.
Timp de reacție în alegeri	Măsoară rapiditatea alegerii între două situații-stimul.
Timp de reacție în accesarea memoriei	Măsoară rapiditatea reactualizării unei informații din memorie.

Rapiditatea reacțiilor se evaluează cel mai acurat prin combinarea timpilor de reacție și reflectă procesări diferite ale informației.

2.8. Capacitatea decizională

Testul de capacitate decizională măsoară **raționalitatea decidentului**, abilitatea sa de a evita indecizia sau posibilele distorsiuni care pot apărea în procesul decizional.

3. VARIANTELE DE ADMINISTRARE ALE BTPAC

BTPAC are două variante: creion-hârtie și soft (on/offline). Cele două variante de construcție sunt similare, deosebindu-se doar prin mediul de prezentare al itemilor testelor: pe suport de hârtie – în prima variantă – respectiv pe suport software – în cea de a doua. Testele care măsoară rapiditatea în reacții sunt numai în varianta soft, deoarece varianta creion-hârtie nu conferă precizie măsurării. Cu excepția acestor teste, elaborate doar pentru aplicarea pe calculator, toate celelalte teste au fost elaborate pentru ambele variante.

4. UTILIZAREA BTPAC. VERSIUNEA LUNGĂ ȘI VERSIUNEA SCURTĂ

Bateria de teste psihologice de aptitudini cognitive poate fi utilizată, în principal, în două scopuri:

- (1) pentru consiliere și orientare profesională (consiliere și orientare vocațională);
- (2) pentru evaluarea performanțelor cognitive individuale prin raportare la o normă pe populație.

În funcție de timpul avut la dispoziție pentru a stabili profilul aptitudinal individual, consilierul poate recurge la două versiuni ale BTPAC: versiunea lungă și versiunea scurtă. **Versiunea lungă** presupune efectuarea tuturor celor 23 de teste, de la toate aptitudinile. Nu e necesară aplicarea testelor într-o singură ședință, bateria putând fi administrată secvențial, pe mai

Timișoara, 23-25 octombrie

multe ședințe. Ea are avantajul că este foarte precisă în stabilirea profilului aptitudinal, dar necesită un timp mediu de administrare de aproximativ 3 1/2 ore, în funcție și de capacitatea subiecților de a înțelege instrucțiunile testelor. *Versiunea scurtă* înseamnă efectuarea numai a 8 teste, cele care, pe baza analizei factoriale s-au dovedit cele mai relevante pentru evaluarea aptitudinilor. Versiunea scurtă are o acuratețe bună, dar nu este atât de precisă ca și versiunea lungă, deoarece nu cuprinde toate fațetele aptitudinilor; versiunea scurtă este doar o aproximare a versiunii lungi. Timpul de aplicare al versiunii scurte este de aproximativ 70-80 de minute. Testele și ponderea cu care se combină pentru a da nivelul fiecărei aptitudini, atât în versiunea lungă, cât și în versiunea scurtă sunt prezentate în tabelul 9.

Tabelul 9.

Ponderile de combinare a testelor în medii ponderate în versiunea lungă și versiunea scurtă a BTPAC

Nr	Aptitudini	Teste componente	Versiunea lungă	Versiunea scurtă
1	Abilitatea generală de învățare	a. Raționament analitic b. Capacitate de inhibiție cognitivă c. Transfer analogic d. Categorizare e. Interferență cognitivă f. Atenție concentrată g. Memorie de lucru	1 1 1 1 0,3 0,5 0,75	1 0,5 - - - 0,3 -
2	Aptitudinea verbală	a. Vocabular b. Sintaxă c. Înțelegerea textelor	1 1 0,5	1 - -
3	Aptitudinea numerică	a. Calculul matematic b. Raționament matematic	1 1	- 1
4	Aptitudinea spațială	a. Imagini mintale – transformări b. Orientare spațială c. Generare de imagini	1 1 0,5	- 1 -
5	Aptitudinea de percepție a formei	a. Constanța formei b. Perceperea detaliilor c. Analiza perceptuală complexă	1 1 1	1 - -
6	Abilități funcționărești	Testul de abilități funcționărești	1	1
7	Rapiditate în reacții	a. Timp de reacție simplu b. Timp de reacție în alegere c. Timp de reacție al memoriei	1 1 1	- - -
8	Capacitatea decizională	Capacitatea decizională	1	-

În tabel sunt trecute ponderile pentru fiecare test în cele două versiuni: lungă și scurtă.

La versiunea scurtă nu am mai luat în considerare performanțele de timp de reacție și capacitate decizională, care nu au corespondent în profilurile ocupaționale.

Matchingul/compararea profilului individual cu profilul aptitudinal al ocupației se face luând în considerare aptitudinile 1-6 pe baza **MEDIEI PONDERATE la fiecare aptitudine.**

5. CONSTRUCȚIA ETALOANELOR ȘI INTERPRETAREA REZULTATELOR LA TESTELE DIN BTPAC

Construcția etaloanelor testelor BTPAC se bazează pe clase normalizate.

Clasele normalizate se obțin prin transformarea scorurilor brute în clase care au la bază distribuția normală; aceste clase au la bază curba de repartiție a legii normale – media fiind zero, iar mărimea unei clase de abatere standard (Albu, 1998). Axa se decupează în 5, 7 sau 9 intervale dispuse simetric. Pe baza tabelelor legii normale se determină pentru fiecare clasă aria suprafeței corespunzătoare fiecărui interval. Valorile pentru 5, 7, 9 clase sunt exprimate procentual astfel:

- 5 clase: 6,7%, 24,2%, 38,2%, 24,2%, 6,7%;
- 7 clase: 4,8%, 11,1%, 21,2%, 25,8%, 21,2%, 11,1%, 4,8%;
- 9 clase (stanine): 4%, 6,6%, 12,1%, 17,5%, 19,6%, 17,5%, 12,1%, 6,6%, 4%.

În cadrul testelor BTPAC s-a utilizat scara normalizată cu 5 clase.

Pentru construcția unui etalon au fost respectați următorii pași:

1. s-au ordonat scorurile de la cel mai mare la cel mai mic;
2. s-a stabilit frecvența pentru fiecare scor;
3. s-a stabilit frecvența cumulată;
4. s-a calculat procentul fiecărei clase;
5. s-a realizat corespondența scor - procent din distribuția de frecvență cumulată.

Semnificația încadrării unui scor într-o clasă normalizată este următoarea:

- Clasa 5 - nivel foarte bun - subiectul are o performanță mai bună decât 93,3% din populație.
- Clasa 4 - nivel bun - subiectul are o performanță mai bună decât 69,1% din populație.
- Clasa 3 - nivel mediu - subiectul are o performanță mai bună decât 30,9% din populație.
- Clasa 2 - nivel slab - subiectul are o performanță mai bună decât 6,7 % din populație.
- Clasa 1 - nivel foarte slab - subiectul are o performanță care-l încadrează între cei mai slabi 6,7 % din populație.

Cele cinci clase desemnează, de asemenea, intervale de performanță. Întrucât ele sunt ordonate, dispersia în interiorul unui interval e redusă și diferența dintre intervale e constantă, adică de 1σ . Nivelurile de performanță constituie, cu o anumită aproximație, o scală de intervale, pe care se pot face operații aritmetice.

Etaloanele BTPAC au fost construite separat pentru fiecare test pe sexe, respectiv pe patru intervale de vârstă: 12- 15 ani, 16- 18 ani, 19- 29 ani și peste 30 de ani, cuprinzând în final un număr minim/test de 1000 persoane. Nivelul aptitudinii a rezultat din media ponderată a nivelurilor testelor aferente, considerată ca o scală de intervale. Nivelul aptitudinii desemnează tot un interval de performanță, nu o cotă discretă, punctuală.

6. DEZVOLTĂRI VIITOARE ALE BTPAC

În afară de rafinarea indicatorilor psihometrici ai BTPAC, dezvoltări viitoare ale bateriei vizează următoarele aspecte:

- a) Utilizarea BTPAC pentru selecția profesională, ceea ce presupune stabilirea de norme pe fiecare profesie, nu numai a unui profil aptitudinal pe niveluri de performanță;
- b) Utilizarea BTPAC pentru evaluarea funcționării cognitive la persoanele cu diverse tipuri de psihopatologie;
- c) Utilizarea BTPAC pentru investigarea funcționării cognitive la diverse grupe de vârstă sau categorii socio-profesionale.

Rezultatele acestor cercetări vor fi publicate pe măsura obținerii lor.

THE COGNITIVE ABILITIES TEST BATTERY (BTPAC)

The Cognitive Abilities Test Battery (BTPAC) is formed of 23 tests, and represents a new generation of psychological tests.

BTPAC manages to bring the **assessment tolls** to the level of **contemporary theories**. The principle underlying this achievement was the following: the most relevant and valid cognitive tasks were standardized, norms were elaborated, the tasks being converted into tests. Thus, each test relies on hundreds of experimental studies, which ensures its construct validity.

1. ABILITIES ASSESSED BY THE BTPAC

The BTPAC assesses cognitive abilities, that is our main endogenous capacities for information processing.

The selection of the abilities measured by the BTPAC was based upon two sources of information

1. Classifications of abilities in the scientific literature (e.g. Carrol, 1993; Fleishman et. al., 1984);
2. The abilities list referred to in the Romanian Occupations Catalogue (COR, 2000), and the Occupational Profiles (PO, 1998-2000) both published by the Ministry of Labor and Social Protection, the Ministry of Education, and the Ministry of Youth and Sports – the work group for vocational counseling.

By putting together these sources, a number of 8 cognitive abilities resulted, which are shortly presented in table 1.

Ability	Description
1. General Learning Ability	The ability to acquire new information and to operate with this information
2. Verbal Ability	The ability to appropriately use the vocabulary, the syntax and to comprehend texts
3. Numerical Ability	The ability to understand and operate with numerical material
4. Spatial Ability	The ability to remember and operate with spatial mental representations
5. Form Perception Ability	The ability to perceive object details, the form constancy, and object-background discrimination.
6. Clerical Abilities	The ability to identify and correct verbal and numerical details in written texts
7. Reaction Speed/Time	The ability to exhibit motor reactions to stimuli, and information processing speed
8. Decision-making Ability	The ability of correct and rational decision making

2. TESTS INCLUDED IN THE BTPAC

Each of the 8 cognitive abilities of maximal relevance for academic and professional achievement, was operationalised into a series of tests that assessing it. The number of tests per ability varies according to the complexity of each ability. For instance, the general learning ability is a very complex, an multi-faceted one, and was operationalised by seven tests. The clerical ability, however, is a more specific ability, with less facets, and was therefore operationalised by a

single tests, with several sub-scales. The overall number of the BTPAC test is 23, 3 of which - the ones regarding reaction time - are only available in soft format, for reasons easy to grasp.

Bellow, we offer a presentation of tests assessing each ability, as well as a short description of each test.

2.1. General Learning Ability

Table 2. Tests assessing the General Learning Ability and their description

Test	Description
1. Analytical Reasoning	Assesses the subjects' ability of deriving new information by combining existing one.
2. Analogical Transfer	Assesses processes that offer us the possibility of solving new problems, based upon their similarity with already solved ones.
3. Categorization Flexibility	Assesses the ability to rapidly change the categorization criterion, and group objects based upon the new criterion
4. Cognitive inhibition and short term memory	Assesses the ability to ignore information irrelevant to the current task, as well as the short-time storage of information in the memory
5. Working memory	Assesses the ability of the cognitive system to store, for a short period of time, information relevant to the current task, and to operate in parallel with this information.
6. Cognitive interference	Assesses the ability to block intrusions of informational fluxes, other than those relevant to the current task
7. Focused attention	Assesses the ability to focus attention through negative priming tasks

As operationalised by these tests, the General Learning ability appears as the result of **selective assimilation** of new information (involving focused attention and resistance to interference), of **organizing** this information in the memory (cognitive inhibition), and of **operating** with it (through reasoning, categorization, and transfer to similar problems, or activation in the working memory).

2.2 Verbal ability

Table 3. Tests assessing the Verbal Ability and their description

Test	Description
Vocabulary	Assesses the ability to operate with the meaning of words in order to establish the degree of semantic vicinity
Syntax	Assesses the ability of constructing sentences and phrases
Text comprehension	Assesses the ability to appropriately understand the meaning of a text and to make inferences based upon it

Verbal abilities refer to the capacity of the subject to understand the meaning of words (vocabulary), to combine vocabulary units according to grammatical rules (syntax) and to understand texts, by making the appropriate inferences.

2.3. Numerical Ability

Table 4. Tests assessing the Numerical Ability and their description

Tests	Description
Calculation	Assesses the ability to make rapid and correct simple mathematical calculations, using the four arithmetical operations: addition, subtraction, multiplication, and division
Mathematical reasoning	Assesses the ability to make inferences based upon strings of numbers

The Numerical Ability is a result of mathematical calculation and mathematical reasoning. Although closely linked, the two are separate components. They are distributed differently per sex, age group etc., and express distinct facets of the same ability.

2.4. Spatial ability

Table 5 Tests assessing the Spatial Ability and their description

Test	Description
Mental Imagery – transformations	Assesses the ability of a person to transform imagistic representations, mainly through rotation
Spatial Orientation	Assesses the ability of a person to analyze a field of stimuli from a given perspective, and to offer information regarding the field, from a new perspective
Image Generation	Assesses the ability of a person to mentally store, and then combine a series of images.

The ability to generate, store and transform visual images has three components, as also shown by meta-analytical studies (Linn & Peterson, 1985):

- a) the capacity to transform images
- b) the capacity to operate in a perceptive field considered from different perspectives (orientation)
- c) the capacity to generate new images by combining existing ones

2.5. Form Perception Ability

Table 6. Tests assessing the Form Perception Ability and their description

Test	Description
Form Constancy	Assesses the ability to perceive the form constancy of objects
Detail Perception	Assesses the ability to perceive details in objects and graphic materials
Complex Visual Analysis	Assesses the object-background discrimination ability

Form perception abilities integrate three types of operations:

- a) form constancy identification
- b) detail detection in a complex shape/ figure
- c) the analysis of a complex perceptive shape (object-background discrimination)

2.6. Clerical Abilities

Table 7. Tests assessing Clerical Abilities and their description

Test	Description
Clerical Abilities	The test evaluates three aspects: a) the perception of details in written materials and tables b) the identification of the differences between the original and a copy c) the identification and correction of words and digits in a text

The scales measuring clerical abilities are a result of the job analysis of clerks, and of the correlation with already validated instruments for measuring these abilities (e.g. the GATB for the American and European context).

2.7. Reaction speed

Table 8. Tests assessing Reaction Speed/ Time and their description

Tests	Description
Simple Reaction Time	Assesses the speed of motor reactions at the presentation of a stimulus
Choice Reaction Time	Assesses the speed of the choice between two stimulus situations
Memory Retrieval Reaction Time	Assesses the speed of retrieving certain information from memory

Reaction speed is best evaluated by combining reaction times and reflects distinct types of information processing.

2.8. Decision-making Ability

The decision-making ability tests measures the rationality of the subject, his/her ability to avoid indecision or possible biases that can occur during the decision-making process.

3. BTPAC ADMINISTRATION

The BTPAC has two variants: paper-pencil, and soft (on/offline). The two variants are similar, except for one difference, represented by the medium of presentation of the test items: paper – in the first case – and software – in the second case. Tests assessing reaction speed are only designed in soft format, because the paper-pencil form would not provide the necessary accuracy. With the exception of these tests, available only in soft format, all the other tests have been developed in both formats.

4 BTPAC USAGE. THE LONG AND THE SHORT VERSION

The cognitive abilities test battery can be used mainly for two purposes:

- 1) vocational counseling
- 2) the assessment of individual cognitive performance by comparison to a population norm

Depending on the time available in order to elaborate the abilities profile, the counselor can choose among two versions of the BTPAC: the long version, and the short version. The **long version** entails the employment of all 23 tests. It is not necessary to employ all in one session; the battery can be administered sequentially, in several sessions. It has the advantage of being very precise in establishing the abilities profile, but it requires approximately 3 ½ hours to be administered, also depending on the subjects' capacity in understanding test instructions. The **short version** requires the administration of 8 test, those that, based upon factor analysis, have proved to be the most relevant in assessing the abilities. The short version has a good accuracy, but

Timișoara, 23-25 octombrie

it is not as precise as the long version, because it does not include all facets of the evaluated abilities; the short version is an approximation of the long version. The administration time for the short version is approximately 70-80 minutes. The tests and their respective weights in creating the profile of each ability, both for the short and the long version, are presented in table 9.

Table 9

The weights for combining the tests, in weighed means in the long and short version of the BTPAC.

Nr.	Abilities	Tests	Long version	Short version
1.	General Learning Ability	a) Analytical reasoning	1	1
		b) Cognitive inhibition	1	0,5
		c) Analogical transfer	1	-
		d) Categorization	1	-
		e) Cognitive interference	0,3	-
		f) Focused attention	0,5	0,3
		g) Working memory	0,75	-
2	Verbal Ability	a) Vocabulary	1	1
		b) Syntax	1	-
		c) Text comprehension	0,5	-
3.	Numerical Ability	a) Calculations	1	-
		b) Mathematical Reasoning	1	1
4.	Spatial Ability	a) Mental imagery – transformations	1	-
		b) Spatial orientation	1	1
		c) Image generation	0,5	-
5.	Form Perception Ability	a) Form constancy	1	1
		b) Detail perception	1	-
		c) Complex perceptual analysis	1	-
6.	Clerical Abilities	Clerical Abilities Test	1	1
7.	Reaction speed/time	a) Simple reaction time	1	-
		b) Choice reaction time	1	-
		c) Memory reaction time	1	-
8.	Decision-making ability	Decision-making ability test	1	-

The table shows the weights for each version of the test: long and short.

Reaction speed/time, and decision-making ability results, that do not have a correspondent in the occupational profiles, have not been included in the short version.

The comparison/matching of the individual abilities profile with that of a specific occupation is done taking into consideration abilities 1-6, based upon the WEIGHED MEAN for each ability.

5. CONSTRUCTION OF THE NORMS AND INTERPRETATION OF THE RESULTS FOR TESTS INCLUDED IN THE BTPAC

The construction of the BTPAC tables of norms is based upon normal intervals. These are obtained by transforming raw scores into intervals that are based upon the normal distribution; this intervals are based on normal curve, which has the mean 0 and standard deviation, 1 (Albu, 1998). The values for 5,7,9 classes are percentually expressed as follows:

- 5 classes: 6,7%, 24,2%, 38,2%, 6,7%
- 7 classes: 4,8%, 11,1%, 21,2%, 25,8%, 21,2%, 11,1%, 4,8%
- 9 classes: 4%, 6,6%, 12,1%, 17,5%, 19,6%, 17,5%, 12,1%, 6,6%, 4,4%

Within the BTPAC tests we have used the 5 classes.

The following steps were taken in elaborating the norms:

1. scores were put in order, from the highest to the lowest
2. the frequency of each score was determined
3. the cumulated frequency was determined
4. the percentage corresponding to each class was calculated
5. the score – percentage in the cumulated frequency distribution correspondence was determined

The significance of having a score within one of the normalized classes is the following:

- Class 5 – very high level – the subjects' performance exceeds that of 93% of the population
- Class 4 – high level – the subjects' performance exceeds that of 69,1% of the population
- Class 3 – medium level – the subjects' performance exceeds that of 30,9 % of the population
- Class 2 – low level – the subjects' performance exceeds that of 6,7 % of the population
- Class 1 – very low level – the subjects' performance places him/her among the weakest 6,7% of the population

The five classes also denote performance intervals. Since they are ordered, the dispersion within one interval is reduced and the difference between intervals is constant, that is 1σ . Levels of performance approximate an interval scale that allows arithmetic operations.

The BTPAC tables of norms for each test were elaborated separately for the two sexes, and according to four age groups: 12-15 years of age, 16-18 years of age, 19-29 years of age, and above 30 years of age, including a minimum number of 1000 people per test. The level of the ability resulted from the weighed means the tests corresponding to it, considered as an interval scale. The level of the ability represents a performance interval, not an exact quota.

6. FUTURE DEVELOPMENTS OF THE BTPAC

Besides refining psychometrical indexes of the BTPAC, future developments of the battery refer to the following aspects:

- a) Using the BTPAC for job selection; this entails elaborating norms for each profession, not only an ability profile.
- b) Using the BTPAC to evaluate cognitive functioning in subjects exhibiting several types of psychological disorders
- c) Using the BTPAC to investigate cognitive functioning in different age groups or socio-professional categories.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ / SELECTIVE REFERENCES

- Aiken, L. R. (1979). *Psychological testing and assessment* (3rd ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Albu, M. (1998). *Construirea și utilizarea testelor psihologice*. Cluj Napoca: Clusium.
- Anastasi, A. (1979). *Psychological Testing*, 4th Edition. New York: MacMillan Publishing Co.
- Anastasi, A. (1988). *Psychological Testing*, 6th ed. Macmillan, New York.
- Carroll, J.B. (1993). *Human cognitive abilities: a survey a factor analitic studies*. New York: Cambridge University Press.
- Fleishman, E.A., Quaintance, M.K., Broedling, L.A. (1984). *Taxonomies of Human Performance*. Academic Press.
- Snow, R. (1980) Aptitude processes. In R.E. Snow, P.A. Federicp & W.E. Montague, eds. *Aptitude learning and instruction: cognitive process analyses of aptitude* (vol 11, pp 27-63). Hilsdale, NY: Erlbaum.

Timișoara, 23-25 octombrie

AVANTAJE ȘI LIMITE PRIVIND UTILIZAREA TESTELOR ÎN DOMENIUL JUDICIAR

MITROFAN Nicolae, ROMÂNIA
Universitatea București

nmitrofan@hotmail.com

Rezumat

Este deja cunoscut faptul că este mult mai bine să previi un anumit comportament decât să te preocupi de consecințele sale. Bineînțeles, noi ne referim la conduita antisocială care are consecințe negative fie în plan uman, fie în plan material, fie în ambele. Psihologia, în special Psihologia judiciară, se străduiește de mult timp să ofere informații și instrumente care ar putea fi utilizate, atât pe tineri, cât și pe adulți, pentru a afla, respectiv, pentru a diagnostica anumite tendințe către adoptarea comportamentului deviant și, mai ales, către cel violent.

Investigațiile efectuate de noi au scos în evidență faptul că pot fi utilizate cu succes anumite instrumente psihodiagnostice. Este vorba, mai ales, de cele care încearcă să prognozeze adoptarea comportamentului deviant. Unele sunt mai vechi, cum este cazul „Tabelului predicției sociale” (Social Prediction Table), aparținând soților Glueck, care au o valoare prognostică mai modestă. Altele însă, sunt mult mai valoroase, deoarece iau în atenție mai mulți factori ce privesc adaptarea. Este cazul unui instrument construit de un grup de autori americani intitulat „Violence Risk Appraisal Guide” (VRAG). Aceste instrumente psihodiagnostice ridică și problema prezenței mai active a psihologului în domeniul judiciar.

Abstract

It is a well-known fact that it is much better to prevent a certain behaviour than to preoccupy on its consequences. We are talking, of course, about anti-social behaviour which has very bad consequences for the human or the material plan or for both. Psychology, and especially Forensic Psychology has for a long time been striving to offer information and instruments that could be used in order to find out, respectively to diagnose some tendencies for young and adult people to adopt violent behaviour.

Our investigations have pointed out the fact that certain psychodiagnosis tools could be successfully used. This is especially true for tests that are trying to anticipate on deviant behaviour, including violent behaviour. Some of these tests are rather old, such as the Social Prediction Table, created by the marital couple Glueck. This table has a modest prognosis value. Other tests, on the other hand, are more useful because they take into account many factors related to adaptation. This especially goes for the “Violence Risk Appraisal” (VRAG), which was created by an American group of specialists. These psychodiagnosis tools invite us to discuss the problem regarding the more active presence of psychologists within the forensic field.

Poate fi anticipat comportamentul violent ?

Dacă am răspunde simplu “Da” la această întrebare ar însemna că am rezolvat problemele extrem de complexe legate de creșterea infracționalității. Am folosi diferite instrumente psihodiagnostice și am identifica ușor și precis pe cei care vor adopta conduite agresive și violente. Și astfel cunoscându-i s-ar lua măsuri de tot felul pentru a-i împiedica să comită asemenea fapte. Ce frumos ar fi și ce util ! Din nefericire, nu există posibilități facile de cunoaștere și diagnoză a comportamentului uman. De asemenea, din nefericire, societatea, cu toate substructurile sale, nu are elaborată o strategie de intervenție educațional-corectivă eficientă asupra celor ce ar putea fi identificați ca infractori potențiali. Deci nimeni nu poate pretinde că, în urma unui diagnostic psihologic, ar putea preciza dacă sau nu un individ va comite o anumită infracțiune, momentul când se va întâmpla și tipul acesteia.

Comportamentul uman nu este simplu determinat ci multiplu determinat și condiționat. Cauzele care fac ca un anumit individ să adopte o anumită conduită pot fi în afară (o provocare, un atac etc.), înlăuntrul lui (impulsuri, compulsiuni, frustrări etc.) sau pot fi prezente ambele tipuri. Pe de altă parte, reactivitatea (modul de răspuns în raport cu o anumită situație stimul) individului este diferită, de la un individ la altul și, privind aceeași persoană, de la un moment la altul. Așadar, subiecți diferiți, în fața aceleiași sursă-stimul vor reacționa diferit (desigur, nu se va exclude varianta ca ei să reacționeze identic) iar același individ, față-n față cu aceeași situație-stimul poate

reacționa, identic sau diferit, în momente diferite. Iată, deci, câte complicații apar dacă ne-am rezuma să explicăm comportamentul uman, violent sau neviolent, folosind schema simplă de tipul S ----- R. În baza acesteia s-ar părea că, dacă am cunoaște sursa-stimul, am putea anticipa răspunsul, respectiv, conduita subiectului și, invers, atunci când cunoaștem modul de reacție și de comportare al subiectului am putea preciza ușor care este sursa-stimul. Or, o asemenea schemă nu este deloc validată de practică. Și acest lucru a trebuit să fie recunoscut, direct sau indirect, de diferiți autori care au elaborat diverse teorii privind etiologia comportamentului delinvențial și infracțional. Există extrem de multe teorii, fiecare dintre ele încercând să ofere cea mai bună explicație și să individualizeze factorii predominant responsabili implicați în producerea criminalității. Procedând la o analiză riguroasă a acestor teorii noi ne-am permis formularea următoarelor concluzii (N. Mitrofan și colab., 2000):

- a) de-a lungul timpului și pe diferite meridiane ale globului s-a produs un fel de “diviziune a muncii”, de diviziune a sarcinilor diferiților cercetători în vederea investigării factorilor cauzali dintr-o anumită perspectivă. Unii au insistat asupra factorilor bio-constituționali sau fiziologici, alții asupra factorilor ambientali și sociali, alții asupra unor factori psihologici individuali, alții asupra unor interinfluențe dintre individual și social etc.;
- b) nici una dintre aceste teorii nu poate fi respinsă în totalitate datorită nevalidării ei practice. Desigur, din punctul de vedere al validității există diferențe mari între diverse teorii însă nici una nu oferă explicații pentru tot întregul manifestărilor comportamentale antisociale. Am putea caracteriza aceste teorii printr-un grad de “fragilitate” a legăturii cauzale postulate. În raport cu aproape fiecare teorie realitatea reacționează disjunctiv în maniera “unii...da, alții...nu”. De exemplu: dacă structura XYX este responsabilă de comiterea infracțiunii, cum se explică faptul că mulți criminali nu au această anomalie cromozomială și, pe de altă parte, nu toți cei cu asemenea structură comit acte antisociale ? sau, dacă mediul socio-educativ și socio-economic este responsabil de apariția comportamentelor deviante, cum se explică faptul că numai unii ce aparțin mediilor precare comit asemenea acte și, pe de altă parte, cum se explică faptul că printre criminali se află indivizi care nu provin din asemenea medii ?
- c) încercarea de explicare a comportamentului infracțional constituie, în primul rând, o încercare de a găsi și contura un sistem teoretico-științific și metodologic cu mari posibilități integratorii și generalizatoare pentru realitatea concretă, însă tipurile și formele de “operaționalizare” practică a comportamentului infracțional sunt extrem de diverse, fiecare având, la limită, caracteristici strict individuale. Așa se explică faptul că încercările de generalizare a ipotezelor și concluziilor unor teorii eșuează în raport cu realitatea practică. Fiecare teorie, mai mult sau mai puțin, poate fi acuzată de efectuarea unei generalizări pripite. Ceea ce este valabil pentru unii este extins la nivelul tuturor, încălcându-se astfel principiul logic și practic. Propoziția logică “Unii indivizi complexați sunt criminali” nu conduce obligatoriu la propoziția logică generală “Toți indivizii complexați sunt criminali”;
- d) fenomenul criminalității este un fenomen deosebit de complex, hipercomplex, care refuză să “îmbrace haina” uneia sau alteia dintre teoriile elaborate, ce se consideră a fi suficientă și deplin consistentă în explicarea lui cauzală.

După aceste succinte considerații s-ar părea că nu există alternativă pentru ideea conform căreia precizarea exactă a cauzelor comportamentului infracțional este imposibilă. Desigur tot imposibilă ar părea să fie și posibilitatea de a prevedea adoptarea, în perspectivă, a comportamentului antisocial. Aici, însă, psihologia aplicată are un alt punct de vedere. Comportamentul uman nu poate fi explicat doar în baza unor teorii ce presupun relații simple de tip univoc cauzal, ci trebuie apelat la modalitățile de abordare de tip probabilistic. O cauză de tip A nu conduce, direct și sigur, la adoptarea conduitei antisociale însă ea, normal, crește probabilitatea apariției unui asemenea tip de conduită. Adăugarea unei alte cauze, de tip B, nu înseamnă că individul va adopta în mod sigur o conduită infracțională, însă probabilitatea de a o face crește. Deci, cu cât sunt mai multe cauze, cu atât mai mult probabilitatea ca individul să comită, în perspectivă, infracțiuni crește. Creșterile sunt uneori exponențiale. Nu înseamnă, însă, că, în mod sigur, individul va deveni infractor dar putem fi siguri de prezența riscului de a deveni. Și odată cunoscut riscul se pot face recomandări privind modalitățile de reducere a acestuia.

Ce instrumente putem folosi.

Aici am dori să facem câteva precizări extrem de necesare. În primul rând, trebuie să diferențiem psihologul specializat în utilizarea instrumentelor psihodiagnostice de alte categorii de specialiști (printre care și juriștii), care pot utiliza asemenea instrumente în mod limitat. De exemplu, testele proiective (Rorschach, TAT, Szondi etc.) nu pot fi aplicate decât de către psihologii calificați în a face acest lucru. La fel se pune problema și în ceea ce privește alte categorii de teste și este vorba, mai ales, de testele standardizate (teste de personalitate, teste de inteligență, teste de aptitudini etc.). Testele sunt standardizate atunci când ele “răspund” pozitiv la două cerințe majore: a) fidelitatea (reliability), adică testul trebuie să manifeste constanță pe linia informației furnizate asupra unui subiect testat în momente diferite; b) validitatea (adică capacitatea testului de a măsura ceea ce-și propune să măsoare (C. Hăvârneanu, 2000; M. Albu, 1998; Kaplan, R.M., Saccuzzo, D.P., 1993; Friedenberg, L., 1995).

În afara testelor standardizate există foarte multe teste nestandardizate, în ultimul timp, și la noi și în alte țări, fiind publicate din ce în ce mai multe volume (a se vedea, de exemplu, Chelcea, A., coord., 1994, 1997). Aceste instrumente nu răspund în întregime cerințelor de ordin științific, dar valoarea lor practică nu poate fi contestată. Mai ales că ele pot fi folosite de către nespecialiști în psihologie: părinți, cadre medicale, juriști, ingineri etc. Informațiile pe care le obțin cei ce le utilizează au un caracter predominant orientativ. Să ne gândim, de exemplu, că, într-o școală, elevii ce aparțin unei clase sunt testați cu asemenea instrumente de către diriginte. Acesta constată că doi elevi manifestă din ce în ce mai accentuat tendințe agresive. În acest caz, profesorul-diriginte nu trebuie să aștepte ca ei să adopte o conduită violentă (pentru că un asemenea risc există), ci trebuie să se ocupe de ei, singur sau apelând și la alți specialiști, pentru reducerea unor asemenea tendințe. Și în acest fel, pericolul unor drame și tragedii viitoare poate fi înlăturat. La fel se pot petrece lucrurile și în alte instituții.

Diversi autori, care s-au ocupat mai mult de problematica delincvenței, și-au propus să construiască un tip special de instrumente de predicție a comportamentului delincvent. Asemenea instrumente au apărut, mai ales, în S.U.A. și Anglia. Am putea da ca exemple: *Scala dezvoltată de W. Kwaraceus* (1966), de la Universitatea din Boston, intitulată “*The Kwaraceus Delinquency and Check List*” (*Scala lui Kwaraceus privind înclinarea spre delincvență și Lista de control*); “*Scala lui Mulligan*” (*The Mulligan Scale*); “*Scala lui Rutter*” (*The Rutter Scale*). De departe, însă, cel mai cunoscut (dar și cel mai controversat) instrument de predicție este cel elaborat de soții Sheldon și Eleanor Glueck (1950). Studiul reprezintă, în principal, o comparație detaliată a 500 de delincvenți dintr-o instituție corecțională și 500 de nedelincvenți, potriviți ca vârstă, inteligență generală, origine etnică și rezidența în vecinătăți neprivilegiate. În felul acesta ei au construit “*Tabelul predicției sociale*” (*Social Prediction Table*), ce cuprinde 5 factori cu valoare predictivă. Această tabelă arată în felul următor (a se vedea și N. Mitrofan și colab., 2000):

Factori sociali	Grad de saturare
1. Disciplinarea băiatului de către tată	
- deosebit de strict	71,8
- lax	59,8
- ferm dar amabil	9,3
2. Supravegherea băiatului de către mamă	
- nepotrivită	83,2
- moderată	57,5
- potrivită	9,9
3. Afecțiunea tatălui pentru băiat	
- indiferent sau ostil	75,9
- cald (incluzând superprotecție)	33,9
4. Afecțiunea mamei pentru băiat	
- indiferentă sau ostilă	86,2

-	caldă (incluzând superprotecție)	43,1
5.	Coeziunea familiei	
-	neintegrare	96,9
-	câteva elemente de coeziune	61,3
-	coeziune	20,6

Intenția soților Glueck a fost de a realiza o predicție a delincvenței încă de la intrarea copiilor în școală. După publicarea lucrării “*Unraveling Juvenile Delinquency*” (1950) au fost întreprinse o serie de studii americane în vederea verificării posibilităților de predicție ale acestor tabele. Rezultatele unui număr mare de asemenea studii au fost publicate, eșantioanele constând în grupuri de delincvenți (N cu valoarea între 50 și 150). Procentul raportat al identificărilor corecte a fost însă aproximativ între 80 și 90 (Weis, K., 1974). Toate aceste eșantioane au fost însă diferite în multe privințe față de cele inițiale în baza cărora s-a construit tabelul (de exemplu, au fost folosite fete, în loc de băieți, sau băieți de alte vârste, altă origine etnică, altă valoare a IQ etc.).

Noi tendințe privind construirea unor instrumente de prognozare a comportamentului violent.

Ne vom referi direct la contribuția unui grup de autori americani și anume, V.L. Quinsey, G.T. Harris, M.E. Rice, C.A. Cormier (1998). Ei au construit două instrumente, dintre care reținem, în special, pe unul și anume, *Violence Risk Appraisal Guide (VRAG)*. Iată componența, respectiv, itemii acestui instrument și modul în care se scorează. Este vorba de un subiect, mai exact un infractor, pe nume D.R.M., care a fost condamnat pentru comiterea unui viol folosind o armă. Semnul “!” pus între paranteze în dreptul unor alternative de răspuns desemnează faptul că acel răspuns este valabil pentru subiectul testat.

Copilăria

1. A locuit cu ambii săi părinți biologici până la vârsta de 16 ani (cu excepția separării cauzată de moarte; dacă au fost separați la naștere, răspunsul este NU)

Da = - 2

Nu = + 3 (!)

Părinții au divorțat când avea vârsta de 10 ani

Scorul: + 3 (Înalt)

2. Scorul neadaptării la viața și activitatea școlară (de la clasa I-a până la clasa a VIII-a)

Nu sunt probleme = - 1

Probleme minore și moderate de disciplină și de frecvență = + 2

Probleme severe de disciplină și de frecvență = + 5 (!)

A fost supus frecvent unor măsuri disciplinare pentru comportament deranjant în clasă și pentru faptul că s-a bătut cu alții; evaluat de 2 ori la vârsta de 11 ani pentru probleme de conduită; exmatriculat la vârsta de 11 ani pentru că a dat foc; exmatriculat la vârsta de 13 ani pentru că s-a bătut.

Scor: + 5 (Înalt)

A. Suspendat sau exmatriculat din școala generală (ciclul primar sau secundar)

Nu = scăzut Da = înalt (!)

Vezi factorul 2 de mai sus.

B. În ce clasă era (înainte de a comite infracțiunea)

> Clasa a IX-a = scăzut (!) < Clasa a IX-a = înalt

A părăsit școala când era în clasa X-a.

C. DACĂ A FOST ARESTAT ÎNAINTE DE VÂRSTA DE 16 ANI

Nu = scăzut (!) Da = înalt

Timișoara, 23-25 octombrie

Prima arestare a fost la vârsta de 16 ani pentru consum de alcool, respectiv, în 1973.

D. Probleme și abateri comportamentale înainte de vârsta de 16 ani

< 3 = scăzut > 3 = înalt (!)

chiul repetat suspendare de la școală (!) delincvență (!) fugi repetate minciună
sex repetat consum de alcool repetat (!) furturi (!) vandalism (!) violări (!) bătăi
(!)

Furt de mașină, la 12 ani; câteva furturi din magazinele din apropiere, la 10 ani; consum de alcool, la 12 ani; vătămare corporală, la 12 ani. Dat foc, bătăi, suspendare și vezi Factorul 2 de mai sus.

TOTAL = 7

Adaptarea la vârsta adultă

3. Istoria privind problema alcoolismului (1 punct pentru fiecare din următoarele: părinți alcoolici, consum de alcool la vârsta adolescenței, consum de alcool la vârsta de adult, consum de alcool implicat în infracțiunea anterioară, consum de alcool implicat în *Indexul infracțional*)

0 = - 1 *Părinții: tatăl era alcoolic, condamnat pentru vătămare corporală, bolnav de ciroză.*

1 sau 2 = 0 *Adolescent: a început să bea de la 12 ani, a fost depistat beat printre adolescenți, a fost condamnat la vârsta de 16 ani pentru consum de alcool înainte de vârstă*

3 = + 1 *Adult: chiolhanuri în weekend, bătăi, amnezii, concediat de 2 ori datorită alcoolului*

4 sau 5 = + 2 (!) *Înainte: consum de alcool sub vârstă, atacuri indecente*

Indexul: consumul de alcool

Scorul: + 2 (Înalt)

4. Statut marital

A fost căsătorit (sau a stat în concubinaj mai mult de 6 luni) = - 2

Niciodată căsătorit = + 1 (!)

Niciodată căsătorit sau implicat în vreo relație

Scor: + 1 (Înalt)

5. Scorul total Cormier-Lang pentru condamnările judiciare

0 = - 2 *1973 - Consum de alcool înainte de vârstă*

1 sau 2 = 0 *1978 - Consum de marijuana*

> 3 = + 3 (!) *1981 - Furt*

1982 - Furt

Scor: + 3 (Înalt)

6. Eșecul eliberării condiționate înainte de *Indexul infracțiunii* (revocarea eliberării condiționate, încălcarea normelor privind eliberarea condiționată, eșecul privind subordonarea față de norme și reguli etc.)

Nu = 0 *Oct. 1986 - 2 ani de eliberare condiționată*

Da = + 3 (!) *Oct. 1988 - în perioada eliberării condiționate, a comis o infracțiune*

Scor: + 3 (Înalt)

E. Perioada semnificativă privind angajarea în muncă (cel puțin 6 luni)

> 6 luni = scăzut < 6 luni = înalt (!)

Cea mai lungă perioadă când a fost angajat în muncă a fost de 5 luni.

F. SITUAȚIA DE VIAȚĂ; DACĂ LOCUIEȘTE CU CINEVA = SCĂZUT (!)

Situația de viață; dacă locuiește singur = înalt

Locuiește cu mama sa de la ultima sa eliberare

G. Trimiterea în instituții corecționale

Nu = scăzut Da = înalt (!)

1981 - 3 luni; 1981 - 8 luni; 1982 - 2 luni; 1986 - 2 ani < 1 zi

Timișoara, 23-25 octombrie

H. Istoria condamnărilor pentru infracțiuni comise cu violență înainte de *Indexul infracțiunii*

Nu = scăzut Da = înalt (!)

I. Evadarea sau încercarea de a evada dintr-o custodie securizantă

Nu = scăzut (!) Da = înalt

Nu este cazul

Variabile privind infracțiunea

7. Vârsta stabilirii *Indexului infracțiunii* (raportat la data nașterii)

> 39 de ani = - 5

34 – 38 de ani = - 2

Data stabilirii Indexului infracțiunii = 11 oct. 1989

28 – 33 de ani = - 1 (!)

Data nașterii = 10 sept. 1957

27 de ani = 0

89 - 57 = 32

> 26 de ani = + 2

Scorul: - 1 (scăzut)

8. Răni produse victimei (cele mai serioase) – pentru stabilirea *Indexului infracțiunii*

Moartea = - 2

Spitalizarea = 0

Victima atacată sexual

Tratament fără spitalizare = + 1

Armă prezentă dar nu răni

Nici o rănire sau răni ușoare = + 2 (!)

Scorul: + 2 (înalt)

9. Sexul victimei

Femeie = - 1 (!) Bărbat = + 1

Victima a fost o femeie de 26 de ani

Scorul: - 1 (scăzut)

J. Relația victimei cu infractorul

S-au cunoscut anterior = Scăzut

Victima l-a întâlnit în bar în acea

Nu s-au cunoscut anterior = Înalt (!)

noapte

Informații diagnostice

10. Corespunde criteriilor DSM-III pentru tulburări de personalitate

Nu = - 2

Corespunde criteriilor APD (Personalitate antisocială) și

Da = + 3 (!) anume, A.B.C.D.

Scorul: + 3 (Înalt)

11. Corespunde criteriilor DSM-III pentru schizofrenie

Da = - 3

Nu = + 1 (!)

Nu este cazul

Scorul: + 1 (Înalt)

12. Scorul la PCL-R (Lista de control a lui Hare privind psihopatia)

< 4 = - 5

5 – 9 = - 3

10 – 14 = - 2

Scorul rezultat în urma aplicării acestui instrument

15 – 24 = 0

a fost de 33

25 – 34 = + 4 (!)

35 – 40 = + 12

Scorul: + 4 (Înalt)

K. Rezultatele testării coeficientului de inteligență (Q.I)

> 90 = Scăzut

< 90 = Înalt (!)

Ultima testare psihologică a avut loc la terminarea liceului iar valoarea Q.I. a fost mai mică de 90

L. Atitudini suportive față de infracțiune

Nu = Scăzut

Da = Înalt (!)

Istoria conduitei deviate adoptate încă de la vârstă fragedă relevă lipsa responsabilității, lipsa unor atitudini pozitive față de victime, atitudini de acceptare a violului

Timișoara, 23-25 octombrie

M. Atitudini nefavorabile față de norme, reguli, convenții

Nu = Scăzut Da = Înalt (!)

Foarte săracă istoria privind angajarea în muncă, consum îndelungat de droguri, puțină răspundere față de sine, lipsa atașamentului față de alții, lipsa unor scopuri de viață realiste

Scorul total = + 25

Acest scor este raportat la tabelul de mai jos și, după cum se poate constata, el se încadrează în categoria a 8-a (semnul “!” în dreptul cifrei 8, ceea ce înseamnă că valoarea probabilității ca acest infractor să recidiveze în intervalul de 10 ani este de 82%.

Tabelulprivind probabilitatea recidivării în funcție de *Scorul riscului*

Categoria	Scala <i>Scorului riscului</i>	Probabilitatea recidivării în interval de 10 ani de risc (recidivism violent)
1	< - 22	.08
2	(- 21) - (- 15)	.10
3	(- 14) - (- 8)	.24
4	(- 7) - (- 1)	.31
5	(0) - (6)	.48
6	(+ 7) - (+ 13)	.58
7	(+ 14) - (0 20)	.64
8 (!)	(+ 21) - (+ 27)	.82 (!)
9	> + 28	1.00 (100 %)

AVANTAGES ET LIMITES EN CE QUI CONCERNE L'UTILISATION DES TESTS DANS LE DOMAINE JUDICIAIRE

Peut être anticipé le comportement violent?

Si on repondrait simplement „oui” à cette question ça signifiera que nous avons resolu les problemes complexes liées à la croissance de l'infracionalité. On utilisera des instrumentes psychodiagnostiques et on trouvera les individus qui deviendrons agressifs et on pourra prevenir leur infractions. Ça sera beau et util! Mais, nous n'avons pas des méthodes faciles pour la connaissance et le diagnose du comportement humaine. En même temps, la société n-a pas une strategie educationelle-corrective pour identifié les possibles infracteurs. Alors, personne ne peut dire que par une un diagnostique psychologique peut préciser quand et si un individu fera quelque infraction.

Le comportement humaine n'es pas simplement, mais multiple déterminé et conditioné. Les causes peut être a l'extérieur de l'individu (provocation, attaque etc.), a l'intérieur (impulsions, compulsions, frustrations etc.) ou tout les deux. D'autre part, la reactivité (la modalité de reponse a une situation stimulu) de l'individu est différente pour chaque personne et en momentes différentes. Alors, les différentes personnes reagissera différemment dans la même situation (biensûr existe la possibilite de réagir identiquement) et le même individu dans la même situation peut réagir différent ou identiquement dens des différentes moments. Voila les complications déterminées par l'utilisation de la schème S-R en ce qui concerne l'explication du comportement humaine violent ou non-violent. Si on considera cette schéma on pourra anticipé le

reponse, le comportement d'individu et quand on saura le reponse on pourra preciser le source-stimul. Mais, cette schéma est invalidé par la pratique et ce chose a été reconnu par les differents auteurs qui ont élaboré des théories sur l'étiologie du comportement delinquant et infractionnel. Il y a plusieurs des théories, chaquune essayant d'offrir la meilleure explication de la criminalité. Analysant cetttes théories nous avons conclusioné (N.Mitrofan et col., 2000):

- a) au cours du temps les chercheurs ont divisé entre eux les perspectives d'investigatione des facteurs causales. Les uns ont insisté sur les facteurs bio-constitutionnels ou physiologiques, les autres sur les facteurs ambients et sociaux, les autres sur les facteurs psychologiques individuels, les autres sur les influences entre individual et social etc.;
- b) ni une ni l'autre d'entre cetttes théories ne peut être nié par l'invalidité en pratique. Biensûr, en ce qui concerne la validité il y a des grandes differences entre elles, mais aucune ne peut offrir des explications pour totes les comportements antisociaux. On pourra dire que cetttes théories sont „fragiles” en ce qui concerne la liaisson causale, dans la manière: „les uns...oui, les autres...non”. Par exemple: si la structure XY est responsable pour l'infraction comment on porra expliquer le fait que plusieurs des infracteurs n'ont pas cette anomalie et, d'autre part, non tous qui ont cette structure font des actes antisociaux? Ou, si le milieu socio-educatif et socio-economique est responsable de l'apparition des comportements antisociaux comment on peut expliquer le fait que seulement les uns qui appartient a ce milieu font des actes comme cetttes et comment on peut expliquer le fait que parmi les infracteurs sont des individus qui n'appartiennent pas à ce milieu?
- c) l'essai d'expliquer le comportement infractionnel represente, premièrement, une essai de trouver un system théoretique-scientifique et metodologique avec la possibilité d'intégration et généralisation pour la réalité, mais avec des limites en ce qui concerne les caracteristiques individuels. Par ces motifs les essais de généraliser des ipothéses et conclusiones des unes des théories peuvent échouer en raport avec la réalité. Chaque théorie peut être accusé d'une généralisation pressée. La proposition logique „Les uns des individus complexes sont infracteurs” ne peut déterminer obligatoirement la proposition logique „Tous les individus complexes sont infracteurs”;
- d) le fenomen d'infractionnalité est un fenomen complex, hipercomplex, qui ne peut être expliqué seulement par l'une au par l'autre des théories elaborées.

Après cetttes considerationes on porra dire que n'existe pas la possibilité de preciser exactement les causes du comportement infractionnel et aussi la possibilité de le prognoser. Ici, la psychologie apliquée a un autre point de vue. Si on ne pourrait expliquer le comportement infractionnel par les liaisons causales, on porrait appeler à les modalités probabilistiques. Une cause A ne conduire directement et avec sourance a un comportement antisocial, mais offre la possibilité que ce comportement apparaître. Si une autre cause B vient en plus, la possibilité grandir. Alors, plusieurs causes, plusieurs chances de l'apparition du comportemet infractionnel. Les croissances sont parfois exponentielles et ça suppose qu'existe le risque d'apparition du comportement infractionnel et si on connaît le risque on porra faire des recomandationes pour le reduire.

QUELS INSTRUMENTS ON PEUT UTILISER?

Ici on voudrait de faire quelques precisationes necessaires. Premièrement, il faut differencier entre le psychologue specialisée en utilisation des instruments psychodiagnostiques et autres specialistes (par exemples, les juristes) qui peuvent utiliser ces instruments limités. Par exemple, les tests projectifs (Rorschach, TAT, Szondi etc.) peut être appliqués seulement par les psychologues califiés dans ce sens. La même situation ç'est quand on parle d'autres tests, specialement les tests standardisés (les tests de personnalité, tests d'intelligence etc.). Les tests sont standardisés quand on peut dire que sont: a) fidèle, le test est constant sur la ligne des informations en ce qui concerne un sujet testé dans des moments différents; b)valide, c'est a dire

Timișoara, 23-25 octombrie

la capacité de mesurer ce qui il se propose de mesurer (C.Havarneanu, 2000; Malbu, 1998; R.M.Kaplan, D.P.Saccuzzo, 1993; L.Friedenberg, 1995).

Mais, il existe aussi des tests qui ne sont pas standardisés et qui sont publiés dans plusieurs livres (par exemple, ChelceaA., coord., 1994, 1997). Ces instruments ne respectent pas en totalité les critères scientifiques, mais leur valeur pratique ne peut être contesté. En plus, ils peuvent être utilisés par les personnes qui n'ont pas une spécialisation en psychologie: les parents, les juristes, les ingénieurs etc.). Les informations qui sont obtenu ont un caractère informatif. Par exemple, dans une école les élèves sont testés par le professeur et il constate que deux élèves sont de plus en plus agressifs. En ces conditions le professeur peut signaler les spécialistes pour réduire ces tendances.

Différents auteurs qui ont été préoccupés par la délinquance ont essayé de construire des méthodes pour la prédiction du comportement violent. Ces méthodes ont apparu en SUA et Angleterre, par exemple: *La Scale développé par Kwaraceus* (1966) à l'Université de Boston qui s'appelle „*The Kwaraceus Delinquency and Check List*”, „*La Scale de Mulligan*” (*The Mulligan Scale*), „*La Scale de Rutter*” (*The Rutter Scale*). Mais, le plus connu et le plus controversé instrument est l'instrument élaboré par Sheldon et Eleanor Glueck (1950). L'étude présente une comparaison entre 5000 délinquants dans une institution correctionnelle et 500 non-délinquants ayant le même âge, intelligence, origine ethnique. Les deux ont construit „Le tableau de prédiction sociale” (*Social Prediction Table*), qui contient 5 facteurs avec une valeur prédictive (voir aussi N.Mitrofat et col., 2000):

	<i>Facteurs sociaux</i>	Degré de saturation
1.	La discipline de garçon par le père	
	- strictement	71.8
	- relâché	59.8
	- ferme, mais aimable	9.3
2.	La surveillance de garçon par la mère	
	- inapproprié	83.2
	- modéré	57.5
	- approprié	9.9
3.	L'affection du père pour le garçon	
	- indifférent ou hostile	75.9
	- chaleureux (incluant la surprotection)	33.9
4.	L'affection de la mère pour le garçon	
	- indifférente ou hostile	86.2
	- chaleureuse (incluant la surprotection)	43.1
5.	La cohésion familiale	
	- non-intégration	96.9
	- quelques éléments de cohésion	61.3
	- cohésion	20.6

L'idée des auteurs c'était de réaliser une prédiction de la délinquance en commencement avec l'entrée de l'enfant dans l'école. Après la publication du livre „*Unraveling Juvenile Delinquency*” (1950) ont été réalisées plusieurs études pour vérifier les possibilités de prédiction de ces tableaux. Les résultats ont été publiés (N entre 50-150, délinquants). Le pourcentage des identifications correctes c'était entre 80-90 (Weis, K., 1974). Toutes les groupes ont été différentes de celles sur lesquelles a été construit le tableau (par exemple, ont été utilisées des filles, au lieu des garçons, des garçons d'autre âge etc.).

Nouvelles tendances en ce qui concerne la construction des instruments pour la prédiction de comportement violent

Timișoara, 23-25 octombrie

On parlera directement de la contribution d'un group des auteurs americaines, V.L.Quinsey, G.T.Harris, M.E.Rice, C.A.Cormier (1988). Ils ont construit deux instruments, parmi lesquelles, Violence Risk Appraisal Guide (Vrag). Voila les items de ce instrument et la modalité d'attribuer le score. On parle d'un infracteur, D.R.M., qui a été condamné pour l'infraction de viol, en utilisant une arme. Le signe „!” pour certaines reponses signifie que ce reponse est valable pour le sujet examiné.

L'ENFANCE

1. Il a habité avec les deux parents jusqu'a l'age de 16 ans (avec l'exception de la separation par la mort; si ont été separé a la naissance le reponse est NON)

Oui= -2

Non= +3 (!)

Les parents ont divorcé a dix ans de l'enfant.

Score: +3 (élevé)

2. Le score de inadaptation à la vie et à l'activité scolaire (de première jusqu'a VIII-ème classe)

Pas de probleme = -1

Des problemes mineures et moderés de la discipline et de frequentation = +2

Des problemes sévères de discipline et de frequentation = +5 (!)

Il a été discipliné pour un comportement perturbant en classe et parce que il s'est battu avec les autres; il a été évalué deux fois jusqu'a onze ans pour des problemes du comportement; il a été exmatriculé a onze ans pour piromanie; il été exmatriculé a teize ans parce que il s'est battu.

Scor: +5 (élevé)

A. Suspendé ou exmatriculé de l'école générale

Non = bas Oui = élevé (!)

Voir le facteur ci dessous.

B. Il été dans quelle classe (en avant de l'infraction)

>classe IX-ème = bas (!) <classe IX-ème = élevé

Il a parti l'école en X-ème classe.

C. Si'l a été mis en état d'arrestation avant 16 ans

Non = bas (!) Oui = élevé

La première arrestation a été a seize années pour consommation d'alcool, en 1973.

D. Des problemes comportementales en avant de 16 ans

<3 = bas >3 = élevé (!)

Vol de la voiture a 12 ans; des vols dans des magasins a 10 ans; consommation d'alcool, a 12 ans; feu, raclées et suspension (voir le facteur 2).

Total = 7

L'ADAPTATION A L'ÂGE ADULTE

3. L'HISTOIRE SUR LA PROBLEME DE L'ALCOOLISME (1 POINT POUR CHAQUES: PARENTS ALCOOLIQUES, CONSOMMATION DE L'ALCOOL EN ADOLESCENTE, CONSOMMATION DE L'ALCOOL DANS L'ÂGE ADULTE, CONSOMMATION D'ALCOOL DANS L'INFRACTION, CONSOMMATION D'ALCOOL IMPLIQUÉ DANS L'INDEX INFRACTIONEL).

0 = -1 Parents: papa alcoolique, condamné pour agression psychique, malade de cirrhose

1 ou 2 = 0 Adolescent: a commecé a boire a 12 ans, a été condamné a 16 ans pour consommation d'alcool

3 = +1 Adult: raclées, amnésie, congédie deux fois à cause d'alcool

4 ou 5 = +2 (!) En avant: consommation d'alcool, des attaques indécentes

Index: consommation d'alcool

Score: +2

(élevé)

Timișoara, 23-25 octombrie

4. Statut marital

Il a été marié (ou en concubinage plus que 6 mois) = -2

Pas du tout marié = +1 (!)

Pas du tout marié ou impliqué dans une relation

Score: +1 (élevé)

5. Score total Cormier-Lang pour les condamnations judiciaires

0 = -2 1973 – Consommation d'alcool en avant de l'âge

1 ou 2 = 0 1978 – Consommation de marijuana

> 3 = +3 (!) 1981 – Vol

1982 – Vol

Score: +3

(élevé)

6. L'échec de l'élaboration conditionné en avant de l'Index infractionnel (la révocation de l'élaboration conditionné, l'échec en ce qui concerne le respect des règles etc.)

Non = 0 Oct. 1986 – 2 ans élaboration conditionné

Oui = +3 (!) Oct 1988 – dans la période d'élaboration conditionné a fait une infraction

Score: +3

(élevé)

E. La période signifiante en ce qui concerne le travail (au moins 6 mois)

> 6 mois = bas < 6 mois (élevé) (!)

La plus long période de travail c'était 5 mois

F. La situation de vie; il habite avec quelqu'un = bas (!)

La situation de vie; il habite seul = élevé

Il habite avec sa maman de la dernière élaboration

G. Des institutions correctionnelles

Non = bas Oui = élevé (!)

1981 – 3 mois; 1981 – 8 mois; 1982 – 2 mois; 1986 – 2 ans < 1 jour

H. L'histoire des condamnations pour des infractions avec violence en avant de l'Index infractionnel

Non = bas Oui = élevé (!)

I. L'évasion ou l'essai d'évasion

Non = bas Oui = élevé (!)

C'est pas le cas

LES VARIABLES EN CE QUI CONCERNE L'INFRACTION

> 39 ans = -5

34 – 38 ans = -2 La date d'établissement de l'Index d'infraction : 11 oct 1989

28 – 33 ans = -1 (!) La date de naissance: 10 sept. 1957

27 ans = 0 89 – 57 = 32

> 26 ans = +2

Score: -1 (bas)

7. L'âge d'établissement de l'Index d'infraction (en rapport avec la date de naissance)

8. Des blagues produites à la victime (le plus sérieuses) – pour l'établissement de l'Index d'infraction

Le mort = -2

L'hospitalisation = 0 La victime attaqué sexual

Traitement sans hospitalisation = +1 L'arme présente, mais pas des blagues

Pas des blagues ou des blagues superficielles = +2 (!)

Score: +2 (élevé)

9. Le sex de la victime

Femme = -1 (!) Homme = +1

La victime c'était une femme de 26 ans

Score: -1 (bas)

J. La relation de la victime avec l'infacteur

Ils sont connu antérieurement = bas *La victime la rencontre dans un bar dans la nuit*

Ils ne sont pas connu antérieurement = élevé (!)

DES INFORMATIONS DIAGNOSTIQUES

10. Corespondances avec des critères DSM III pour les troubles de personnalité

Non = -2 *Corespondances avec des critères DSM III pour APD (Personnalité antisociale) – A.B.C.D.*

Oui = +3 (!)

Score: +3 (élevé)

11. Corespondances avec des critères DSM III pour la schizophrénie

Oui = -3

Non = +1 (!) *C'est pas le cas*

Score: +1 (élevé)

12. Score à PCL-R (La liste de control de Hare en ce qui concerne la psychopatie)

< 4 = -5

5 – 9 = -3

10 – 14 = -2 *Le score était 33*

15 – 24 = 0

25 – 34 = +4 (!)

35 – 40 = +12

Score: +4 (élevé)

K. Les résultats pour le quotient d'intelligence (Q.I.)

> 90 = bas < 90 élevé (!)

La dernière examination a été fait a la finir du lycée et la Q.I. c'était sous 90

L. Des attitudes supportives en ce qui concerne l'infraction

Non = bas Oui = élevé (!)

L'histoire du comportement infractionnel en commencement de l'enfance indique la manque de la responsabilité, la manque des attitudes positives à l'égard des victimes, des attitudes d'acceptation du viol.

M. Des attitudes nefavorable a l'égard des règles, norme

Non = bas Oui = élevé (!)

Il a travaillé peu, consommation des drogues, peu de responsabilité à l'égard de soi, la manque de l'attachement à l'égard de les autres, la manque des buts de vie réalistes

SCORE TOTAL = +25

Ce score est rapporté à la tabel suivant et il correspondre à la 8-ème catégorie (c'est à dire la valeur de la probabilité de récidive en 10 ans est 82%).

LE TABEL
en ce qui concerne la probabilité de récidive en fonction du Score du risque

<i>La catégorie</i>	<i>La Scale du Score du risque</i>	<i>La probabilité de la récidive en 10 ans de risque (la récidive violent)</i>
1	< -22	.08
2	(-21) – (-15)	.10
3	(-14) – (-8)	.24
4	(-7) – (-1)	.31
5	(0) – (6)	.48
6	(+7) – (+13)	.58
7	(+14) – (+20)	.64
8	(+21) – (+27)	.82
9	> +28	1.00 (100%)

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- Mitrofan și colab., Psihologie judiciară, Edit. Șansa S.R.L., București, 2000.
- C. Hăvârneanu, Cunoașterea psihologică a persoanei, Edit. Polirom, Iași, 2000.
- M. Albu, Construirea și utilizarea testelor psihologice, Edit. Clusium, Cluj., 1998.
- R.M. Kaplan, D.P. Saccuzzo, Psychological Testing. Principles, Applications, and Issues, third edition, Brooks/Cole Publishing Company, Pacific Grove, California, 1993.
- Friedenberg, L., Psychological Testing. Design, Analysis, and Use, Allyn and Bacon, 1995.
- Chelcea (coord.), Psihoteste, Societatea Știință și Tehnică, S.A., București, 1994.
- Chelcea (coord.), Psihoteste 2. Cunoașterea de sine și a celorlalți, Edit. Știință și Tehnică, București, 1997.
- S. Glueck, E. Glueck, Unraveling Juvenile Delinquency, Harvard University Press, Cambridge, Mass, 1950.
- Mitrofan și colab., Op. cit.
- Weis, K., The Glueck social prediction table, an unfulfilled promise, în The Journal of Criminal Law and Criminology, vol. 65, nr. 3, sept. 1974.
- V.L. Quinsey, G.T. Harris, M.E. Rice, C.A. Cormier, Violent Offenders. Appraising and Managing Risk, American Psychological Association – Washington D.C., 1998.

RELAȚIA NIVELULUI ANXIETĂȚII SOCIALE CU ALTE ASPECTE PSIHOLOGICE: PERSONALITATE, DEPRESIE, STIMĂ DE SINE ȘI STIL DE LUCRU

NEAMȚ Teodora Sonia, ROMÂNIA

neamtt@yahoo.com

Rezumat

Lucrarea de față are drept scop studiul nivelului anxietății sociale la diferite grupe de vârstă și a relației anxietății sociale cu alte aspecte psihologice: depresie, stimă de sine, introversie - extraversie și stil de lucru. Metodologia lucrării cuprinde șase probe psihologice, care investighează: anxietatea socială (nivel, tipuri de teamă), anxietatea (ca structură), tipul de personalitate, stima de sine, depresia și interesele.

S-au luat în studiu 120 de subiecți de vârste, sexe, profesii și proveniențe diferite. Vârsta subiecților este luată în considerare conform stadializării realizate de E. Verza (1993). Din fiecare categorie de vârstă s-au luat în studiu 15 subiecți de sex bărbătesc și 15 de sex femeiesc.

Rezultatele obținute din verificarea celor patru ipoteze formulate sunt următoarele: femeile au un nivel al anxietății sociale mai ridicat decât bărbații, tipurile de teamă nu au legătură cu categoria de vârstă sau sexul, persoanele anxioase social nu sunt neapărat introvertite și nu au un stil de lucru predominant metodic, dacă nivelul anxietății sociale crește, crește și nivelul stării depresive și scade nivelul stimei de sine.

Abstract

This essay is on the one hand intended to be a study on the level of social anxiety at different age groups. On the other hand it is also intended to study the relation between the level of social anxiety and other psychological aspects: depression, self-esteem, introversion - extraversion and working style. The methodology of this study includes six psychological tests investigating social anxiety (level, types of fear), anxiety (as personality feature), and the type of personality, self esteem, depression and interests.

120 Subjects of different ages, sexes, professions and origins were surveyed. Their age is studied according to E. Verza's procedure (1993). 15 male subjects and 15 female subjects in each age group were analyzed.

The results obtained from the four hypothesis previously formulated are the following: women have a much higher level of social anxiety than men, the different types of fear have nothing to do with the age group or the sex of the individuals, the persons who are affected by social anxiety are not necessarily introvert and are not characterised by a predominantly methodic working style, and if the level of social anxiety raises, the level of depression will raise as well, but the level of self-esteem will decrease.

Relevanța studiului

Aproape toată lumea a cunoscut, la un moment dat, cel puțin o ușoară jenă atunci când a trebuit să se adreseze unui grup, unei persoane cu multă prestanță sau să facă o mărturisire mai intimă cuiva. Încă din 1977 Zimbardo susținea că: „*dintre toate temerile noastre, cea mai răspândită este, cu siguranță, teama de oameni.*”

Referiri la anxietatea socială, la timiditate în special, se fac de aproximativ 100 de ani. În tot acest timp s-au emis definiții, posibile cauze, consecințe, mecanisme, însă toate cu titlu probabil. Astfel că, în acest moment, nu se știe cu exactitate de unde provine anxietatea în fața celorlalți, de ce femeile sunt mai „rezervate” decât bărbații etc.

Cuvintele lui Sartre: „Infernul sunt ceilalți” sunt, cu siguranță, realitate pentru mulți dintre noi, o realitate dureroasă și aparent veșnică. Dacă avem suficient curaj să privim mai atent în jur vom descoperi că infernul nu e atât de negru pe cât credem (André și Légeron, 2001) și, cu un mic efort, prin cunoaștere, ne putem ajuta să trăim mai bine cu noi înșine, împreună cu ceilalți.

1. Delimitări conceptuale, forme, factori și terapia anxietății sociale

Ionescu (2000) încadrează anxietatea socială în cadrul tulburărilor nevrotice corelate cu stresul și tulburări somatoforme, tulburări anxioase - fobice, fiind sinonimă cu fobia socială și sociofobia. Definiția și descrierea făcute de Ionescu conturează o entitate nosografică de mare complexitate și polimorfism clinic, ilustrată prin: *teama intensă și continuă de a se afla în atenția unor persoane necunoscute, nefamiliare, străine, diferite de membrii grupului familiar sau de prieteni, înalt investite în plan social, cultural, profesional.*

Problema anxietății sociale nu este încă cunoscută în totalitate și a fost recunoscută ca tulburare de sine stătătoare destul de recent, prin 1980.

Criteriile DSM IV (1994), ICD - 10 (1992) de diagnoză și de **definire a anxietății sociale** evidențiază: *o teamă marcată și persistentă de a evolua în situații în care persoana e expusă unor oameni necunoscuți sau unor posibile evaluări din partea altora. Frica că va acționa într-un fel umilitor sau rușinos (sau va dezvălui simptome ale anxietății).*

Studiile efectuate în SUA au descris două forme ale anxietății sociale: anxietatea socială legată de performanță și anxietatea socială generalizată (<http://www.social-anxiety.co.uk/whatis.html>). André și Légeron (2001) disting patru forme mari ale anxietății sociale, în funcție de extinderea și de dimensiunea mai mult sau mai puțin patologică: tracul, timiditatea, personalitatea evitantă și fobia socială.

Formele anxietății, ca trăsătură sau structură de personalitate, expuse din diferite perspective includ și **forme de anxietate socială**. În perspectivă evolutivă, spre exemplu, anxietatea este clasificată în funcție de stadiile dezvoltării personalității. Anxietatea infantilă cuprinde: *anxietatea originară sau angoasa nașterii* - Rank (1924, apud. Radulovici, 2003), *anxietatea de separare* sau *angoasa lunii a VIII-a* - Spitz (1953, apud. Radulovici) și *anxietatea de contact*, anxietatea manifestată la apropierea unui străin, nu apare la toți copiii, ci doare la cei cu deschidere spre trăirea anxietății (Le Gall, 1995).

În opoziție cu perspectiva psihanalitică, Bowlby (1980, apud. Radulovici), având la bază cercetări etologice și behavioriste, distinge două tipuri de anxietate: „*teama de străini*”, care există la om și la animal și *angoasa de separare*, formă a comportamentului de atașare.

Jena, o altă formă a anxietății sociale este considerată o trăire neplăcută, generată parțial de auto-focalizarea excesivă datorată temerii de dezaprobarea celorlalți.

În acest moment nu se cunosc cu exactitate **cauzele anxietății sociale**. Elementele chimice ale creierului, cauze genetice, Stilul parental pot fi cauze a apariției tulburării (www.social-anxiety.org). Așadar, anxietatea socială este ceea ce se numește o tulburare plurifactorială, adică o tulburare a cărei origini sunt biologice, psihodinamice și sociologice.

Timiditatea legată de boala psihică a fost puțin studiată de către cercetători, deși timiditatea gravă, sistematizată, prelungită a fost denumită „*antecamera nevrozelor*”. Timiditatea este un tren favorizant al nevrozei și un teren foarte receptiv pentru obsesii.

Data fiind implicarea anxietății sociale asupra structurilor funcționale ale sistemului psihic se presupune că există modificări pe care acest fenomen le induce în cadrul unor sisteme sau moduri de manifestare a psihicului. Astfel, putem presupune la persoana anxioasă socială modificări la nivelul aspirațiilor, expectanțelor, stimei de sine, a intereselor etc.

La nivelul personalității, efectele anxietății sociale pot fi analizate din mai multe perspective: psihanalitică, a structurii personalității, a trăsăturilor de personalitate etc. Horney (1996, apud. Dimitriu, 1998) vorbește despre structurile motivaționale durabile constituite din nevoi, ca urmare a trăirii îndelungate a anxietății. Mișcările anxietății spre obținerea siguranței vor deveni trăsături caracteriale și vor defini tipurile atitudinale: de orientare spre oameni sau împotriva oamenilor, de retragere dinspre oameni. Acest din urmă tip arată o orientare spre detașare, reprezintă căutarea securizării prin evitarea contactului cu ceilalți.

În ceea ce privește timiditatea și vârsta, unele studii privind interacțiunea factorului genetic și a mediului asupra individului (Henderson și Zimbardo, 1996) arată că unele persoane se nasc timide, altele devin astfel datorită experiențelor de respingere, condițiilor care scad stima de sine și temei de a eșua în domeniul social.

Deși tratamentul medicamentos pare a avea efecte în cazul acestei afecțiuni (cele mai populare medicamente prescrise sunt Paxilul și Prozacul), tratamentul psihoterapeutic sau psihosocial este cel mai eficient. La întrebarea legată de ce tratează psihoterapia, unii răspund că conflictele afective inconștiente, alții deprinderile, gândurile automate, gestalturile neterminate,

perturbările de comunicare. Există curente care susțin că singura modalitate terapeutică eficientă pentru tratarea anxietății sociale este cea cognitiv - comportamentală.

2. METODOLOGIE

2.1. Obiectivul lucrării: studiul nivelului anxietății sociale la diferite grupe de vârstă și a relației anxietății sociale cu alte aspecte psihologice: depresie, stimă de sine, introversie - extraversie, stilul de lucru.

2.2. Ipoteze

1. Nivelul stării de anxietate socială este comparabil la femei și bărbați indiferent de categoria de vârstă.

2. Teama de a fi evaluat de ceilalți (1) este mai frecventă decât celelalte tipuri de teamă la vârsta școlară mare în comparație cu celelalte categorii de vârstă.

3. Dacă nivelul stării de anxietate socială crește, nivelul stimei de sine scade și nivelul stării depresive crește.

4. Persoanele cu nivel ușor și mediu al anxietății sociale au ca dimensiune dominantă introversia și un stil de lucru predominant metodic.

2.3. Probe utilizate

a) Chestionarul de anxietate socială André - Légeron, elaborat de André și Légeron are 14 itemi și măsoară: nivelul (anxietatea socială), reacțiile la teamă și tipul de teamă.

b) Scara de anxietate Cattel

c) Indicatorul de Tipuri Myers - Briggs (M.B.T.I.)

d) Scala pentru evaluarea stimei de sine Rosenberg

e) Chestionarul de autoevaluare a depresiei Zung

f) Chestionar de interese este o probă tradusă și adaptată de M. Klein după Career Match-up din Career Prospects, Canada, 1994. Se obține un profil al intereselor subiectului prin luarea în considerare a punctajelor cele mai mari de la două tipuri de interese.

2.4. Lotul de subiecți

S-au luat în studiu 120 de subiecți de vârste, sexe, profesii și proveniențe diferite. Vârsta subiecților este luată în considerare conform stadializării realizate de E. Verza (1993): perioada școlară mare, adolescența târzie, tinerețea și vârsta adultă.

3. PREZENTAREA ȘI ANALIZA STATISTICĂ A DATELOR

În cadrul analizei cantitative s-a folosit programul de prelucrare statistică a datelor SPSS 10, iar metodele folosite au fost: metode parametrice (testul Student - t, comparația dintre medii - m) și metode nonparametrice - tehnica lui χ^2 .

3.1. Analiza cantitativă a datelor

IPOTEZA 1: nivelul stării de anxietate socială este comparabil la femei și bărbați indiferent de categoria de vârstă.

Tabelul 1. Rezultatele comparării nivelului de anxietate socială pentru toate categoriile de vârstă și ambele sexe.

	N	Media	Abaterea standard	t	Pragul de semnificație
14 - 60 ani f	60	25,4667	9,1940	3,225	,002
14 - 60 ani m	60	20,3167	8,2122		
14 - 18 ani f	15	29,1333	7,5106	1,786	,044
18 - 25 ani f	15	24,2667	7,4111		
14 - 18 ani f	15	29,1333	7,5106	,933	,359
25 - 35 ani f	15	25,8000	11,6263		
14 - 18 ani f	15	29,1333	7,5106	2,073	,047
35 - 60 ani f	15	22,6667	9,4617		
18 - 25 ani f	15	24,2667	7,4111	-,431	,670
25 - 35 ani f	15	25,8000	11,6263		
18 - 25 ani f	15	24,2667	7,4111	,516	,610
35 - 60 ani f	15	22,6667	9,4617		
25 - 35 ani f	15	25,8000	11,6263	,810	,425
35 - 60 ani f	15	22,6667	9,4617		
14 - 18 ani m	15	24,2667	8,0220	1,687	,103
18 - 25 ani m	15	19,3333	7,9970		
14 - 18 ani m	15	24,2667	8,0220	2,204	,036
25 - 35 ani m	15	17,8000	8,0463		
14 - 18 ani m	15	24,2667	8,0220	1,490	,147
35 - 60 ani m	15	19,8667	8,1492		
18 - 25 ani m	15	19,3333	7,9970	,523	,605
25 - 35 ani m	15	17,8000	8,0463		
18 - 25 ani m	15	19,3333	7,9970	-,181	,858
35 - 60 ani m	15	19,8667	8,1492		
25 - 35 ani m	15	17,8000	8,0463	-,699	,490
35 - 60 ani m	15	19,8667	8,1492		
14 - 18 ani f	15	29,1333	7,5106	1,715	,097
14 - 18 ani m	15	24,2667	8,0220		
18 - 25 ani f	15	24,2667	7,4111	1,752	,091
18 - 25 ani m	15	19,3333	7,9970		
25 - 35 ani f	15	25,8000	11,6263	2,191	,037
25 - 35 ani m	15	17,8000	8,0463		
35 - 60 ani f	15	22,6667	9,4617	,868	,393
35 - 60 ani m	15	19,8667	8,14,92		

Din tabelul nr. 1 se observă că compararea întregului lot feminin cu cel masculin arată un nivel de anxietate socială mai ridicat în rândul femeilor față de bărbați. Comparăția între diferitele categorii de vârstă ale lotului feminin arată că fetele de vârstă școlară mare au un nivel al anxietății sociale semnificativ mai ridicat decât al adolescentelor și femeilor adulte, iar în cadrul lotului masculin, băieții de vârstă școlară mare s-au dovedit a fi la fel de anxioși ca și adolescenții, dar semnificativ mai anxioși decât tinerii. Compararea intersexuală a celor două loturi arată că femeile păstrează un nivel al anxietății sociale constant mai ridicat decât al bărbaților.

Timișoara, 23-25 octombrie

IPOTEZA 2: teama de a fi evaluat de ceilalți (1) este mai frecventă decât celelalte tipuri de teamă la vârsta școlară mare în comparație cu celelalte categorii de vârstă.

Tabelul 3. Rezultatele feminin și masculin, 14 - 60 ani.

Sex	χ^2	df	Pragul de semnificație
Feminin	4,802	9	,851
Masculin	10,306	9	,326

Atât în cazul lotului feminin cât și în a celui masculin pragurile de semnificație sunt mai mari decât .05, deci ipoteza este infirmată, diferența dintre frecvențele comparate fiind nesemnificativă.

IPOTEZA 3: dacă nivelul stării de anxietate socială crește, nivelul stimei de sine scade și nivelul stării depresive crește.

Tabel 4. Rezultatele corelațiilor dintre anxietate socială, stimă de sine și depresie la ambele sexe și la toate categoriile de vârstă (N = 120).

		Anxietatea socială	Stima de sine	Depresia
Anxietatea socială	r	1,000	-,496	,396
	p	,	,000	,000
Stima de sine	r	-,496	1,000	-,534
	p	,000	,	,000
Depresia	r	,396	-,534	1,000
	p	,000	,000	,

Din tabelul nr. 4 rezultă că între anxietatea socială și stima de sine există o legătură puternic semnificativă, dacă nivelul anxietății crește, nivelul stimei de sine scade. A doua corelație efectuată, cea între anxietatea socială și depresie ne arată un $r = 0,39$ la un $p = .00$. Pragul foarte semnificativ obținut și semnul pozitiv al coeficientului de corelație ne îndreptățește să spunem că, din nou, între cele două variabile există o legătură, ea fiind de această dată direct proporțională.

IPOTEZA 4: persoanele cu nivel ușor și mediu al anxietății sociale au ca dimensiune dominantă introversia și un stil de lucru predominant metodic.

Tabelul 5. Rezultatele introversie - extraversie, ambele sexe, toate categoriile de vârstă (N = 120).

χ^2	df	Pragul de semnificație
11,857	3	,008

Din tabelul nr. 5 reiese faptul că există diferențe semnificative ($p = .008$) între dominanța introversiei - extraversiei la persoane cu anxietate socială ușoară și medie.

Tabelul 6. Rezultatele stil de lucru, ambele sexe, toate categoriile de vârstă (N = 120).

χ^2	df	Pragul de semnificație
5,813	12	,925

După cum se observă din tabelul nr. 6 pragurile nu sunt semnificative ($p > .05$) la nici unul dintre loturile comparate. Așadar nu există diferențe semnificative statistic între stilurile de lucru ale persoanelor cu anxietate ușoară și medie.

3.2. Analiza calitativă a datelor

În cadrul lucrării, compararea întregului lot feminin cu cel masculin arată un nivel de anxietate socială mai ridicat în rândul femeilor față de bărbați, diferența dintre cele două loturi fiind semnificativă. Este posibil ca acest rezultat să se datoreze fenomenului de dezirabilitate socială a unor caracteristici în rândul femeilor și de respingere a lor în rândul bărbaților.

Timișoara, 23-25 octombrie

La nivelul comparării nivelului anxietății sociale la lotul masculin se observă o scădere a nivelului anxietății sociale odată cu înaintarea în vârstă până la vârsta tinereții, după care crește ușor la adulți. Pornind de la vârsta timidității spre adolescență și tinerețe, bărbații își canalizează energia spre diferite activități, din ce în ce mai solicitante, pe care trebuie să le înfrunte și să le depășească.

După cum se observă, la femei, lucrurile sunt diferite față de bărbați. Scăderea nivelului anxietății sociale la adolescente este oarecum normală: s-a depășit vârsta modificărilor psihice, dar în special a celor fizice, care le complexează foarte tare pe fete, au depășit și vârsta evaluărilor școlare, a stărilor prelungite de reverie și de izolare socială.

În cadrul comparării intersexuale a celor două loturi, femeile păstrează un nivel al anxietății sociale constant mai ridicat decât al bărbaților, deși doar la tineri se observă o diferență semnificativ mai mare la femei. O explicație ar fi că, de fapt, nu există diferențe între sexe în incidența anxietății sociale, dar bărbații, determinați de contexte sociale și stereotipuri perceptivă, au învățat tehnici de a-și înfrâna timiditatea pentru că aceasta e considerată un atribut feminin. Este foarte posibil ca în studiul de față femeile să aibă într-adevăr o structură mai anxioasă decât a bărbaților, iar diferențele să nu mai apară în cadrul comparării separate a categoriilor de vârstă datorită numărului semnificativ mai scăzut de subiecți (15 subiecți, față de 60).

Ideea conform căreia teama de a fi evaluat de ceilalți (1) este mai frecventă la vârsta școlară mare decât la celelalte categorii de vârstă pornește de la ideea că persoanele de vârstă școlară mare, aflate încă în perioada școlarizării și a permanentelor schimbări, sunt mai înclinați spre a se teme de evaluarea negativă a celor din jur.

La analiza valorilor absolute a frecvențelor celor patru tipuri de teamă se observă: teama de a fi evaluat negativ de ceilalți are o frecvență mai mare în cadrul lotului feminin, la preadolescente, adolescente și femeile adulte. În cadrul lotului masculin teama de evaluare este preponderentă doar la tineri. Tipul de teamă cu cea mai scăzută frecvență este teama de a fi privit. Se pare că oamenii nu se simt stânjeniți atunci când li se acordă atenție, chiar dacă a fi privit înseamnă că ești evaluat, pozitiv sau negativ.

Deși diferențele discutate mai sus sunt deduse din analiza valorilor absolute a frecvențelor celor patru tipuri de teamă, nu există suficientă susținere statistică pentru a putea spune că diferențele dintre tipurile de teamă sunt semnificative.

Stima de sine considerată ca o trăsătură de personalitate în raport cu valoarea pe care un individ o atribuie persoanei sale (Doron și Parot, 1999), este un fenomen strâns legat de anxietatea socială. Corelația realizată în această lucrare a confirmat existența unei legături între stimă de sine și anxietate socială, dacă cea nivelului anxietății sociale crește, nivelul stimei de sine scade și invers.

A doua parte a aceleiași ipoteze verifică existența la anxioșii sociali a unui fenomen psihopatologic: depresia. Rezultatele obținute sunt în concordanță cu alte studii (Predescu, 1976, apud. Dimitriu, 1998): „timidul este predispus să evolueze spre forma depresivă a neurasteniei”. Anxiosul social se izolează încet de semenii, evită tot mai mult contactele sociale, nu mai caută suport social, ceea ce, treptat, duce la însingurare și depresie.

În cadrul ultimei ipoteze s-a pornit de la presupunerea că este posibil ca o persoană deranjată de prezența altora, să fie o persoană mai puțin comunicativă, fără inițiativă în emiterea de mesaje, deci introvertită. Studiul de față nu demonstrează acest lucru pentru nici unul dintre cele două sexe. Acest lucru ne conduce la concluzia că persoanele anxioase social nu sunt neapărat introvertite.

Stilul de lucru poate fi influențat de anumite structuri de personalitate, de trăsături de caracter, de aptitudini etc. Persoanele anxioase social sunt persoane meticuloase, persoane ale detaliilor, deci ar trebui să fie metodice. Rezultatele obținute ne spun însă altceva: valorile absolute a frecvențelor diferitelor stiluri de lucru arată, paradoxal, o frecvență ridicată a stilului social, la toate categoriile de vârstă și la ambele sexe. Acest stil de lucru implică o persoană convingătoare, cooperantă, ceea ce ne îndepărtează mult de anxietatea socială.

4. Concluzii și discuții

Compararea întregului lot feminin cu cel masculin arată un nivel de anxietate socială mai ridicat în rândul femeilor față de bărbați, diferența dintre cele două loturi fiind semnificativă. Aceste rezultate infirmă ipoteza formulată.

Comparația între diferitele categorii de vârstă ale loturilor feminine și masculine arată că fetele de vârstă școlară mare au un nivel al anxietății sociale semnificativ mai ridicat decât al adolescenților și femeilor adulte, dar fără diferențe semnificative față de nivelul anxietății sociale al tinerelor, iar băieții de vârstă școlară mare s-au dovedit a fi la fel de anxioși ca și adolescenții, dar semnificativ mai anxioși decât tinerii. Compararea intersexuală a celor două loturi arată că femeile păstrează un nivel al anxietății sociale constant mai ridicat decât al bărbaților, deși doar la tineri se observă o diferență semnificativ mai mare la femei.

A doua ipoteză stipulează că teama de a fi evaluat de ceilalți (1) este mai frecventă la vârstă școlară mare decât la celelalte categorii de vârstă. Rezultatele noastre arată că nu există o frecvență semnificativ mai ridicată a fricii de a fi evaluat de ceilalți la școlarii mari.

Ipoteza numărul trei consideră că un nivel scăzut al stimei de sine se asociază cu o creștere a nivelului anxietății sociale și cel al stării depresive. Este probabil ca o persoană cu un nivel scăzut al anxietății sociale să aibă o stimă de sine ridicată sau medie, să se considere valoros, să fie degajat în fața semenilor. Pe de altă parte, anxiosul social se izolează treptat de semenii, evită tot mai mult contactele sociale, nu mai caută suport social, ceea ce, treptat, duce la însingurare și depresie. Ipoteza a fost confirmată în întregime.

În cadrul ultimei ipoteze apare ideea că persoanele anxioase social au ca dimensiune dominantă a personalității introversia și un stil de lucru predominant metodic. Dacă analizăm valorile absolute a frecvențelor introversiei și extraversiei, vom observa că majoritatea persoanelor cu nivel ușor și mediu al anxietății sociale sunt extravertite și nu există o preponderență susținută statistic a unuia dintre cele cinci stiluri de lucru printre persoanele anxioase social. Analiza valorilor absolute a frecvențelor diferitelor stiluri de lucru arată, paradoxal, o frecvență ridicată a stilului social, la toate categoriile de vârstă și la ambele sexe.

THE RELATION BETWEEN THE LEVEL OF SOCIAL ANXIETY AND OTHER PSYCHOLOGICAL ASPECTS: PERSONALITY, DEPRESSION, SELF-ESTEEM AND WORKING STYLE

The Relevance of the Study

Almost everybody experienced embarrassment when he or she had to talk to a group, to an important person or confess to somebody. In 1977, Zimbardo affirmed that „of all our fears, the most common one is the fear of people.”

References to social anxiety, especially to shyness, have been made for around 100 years. For this whole period of time, definitions have been formulated and possible causes, consequences, mechanisms have been attributed to this fact, but all of them are just presuppositions. At this moment, nobody knows exactly the origins of anxiety towards the others, why women are more reserved than men, etc.

Sartre's maxim „Hell is the others” is certainly a painful and apparently eternal reality for many of us. If we had enough courage to look around us more carefully, we would discover that hell is not as bad as we think (André and Légeron, 2001) and, with a little effort and openness, we could manage to accept ourselves and the others as well.

1. Concepts delimitation, forms, determination and the therapy of social anxiety

Ionescu (2000) includes social anxiety in the category of neurotic disorders that are associated with stress and somatic disorders, anxiety, phobia, being synonymous with social phobia and socio-phobia. The definition and description made by Ionescu describe a complex nosographic entity, characterized also by clinical polymorphism. Its obvious signs are continuous and intense fear of being observed by persons who are unknown; non-familiar, different from the members of the person's family or friends, strangers, or persons who have high positions in the social, cultural or professional domain.

The problem of social anxiety is still researched, and has recently been recognized as independent psychological disorder (around 1980).

The DSM (1994) and ICD – 10 (1992) diagnosis and **definition** methods applied to **social anxiety** highlight *a deep and persistent fear of situations where the individual is exposed to strangers or to evaluations from other persons; the fear that he or she will act in a humiliating or shameful way (or will show symptoms of anxiety).*

Some studies made in the US described two forms of social anxiety: the social anxiety about performance and the generalized social anxiety (<http://www.social-anxiety.co.uk/whatis.html>). André and Légeron (2001) describe four forms of social anxiety, depending on the pathologic scope and dimension: *fright, shyness, the sidestep personality and the social phobia.*

The forms of anxiety as feature or structure of one's personality also include forms **social anxiety**. From a progressive perspective, for example, anxiety is classified according to the development stages of personality. The infantile anxiety includes: *the original anxiety or the birth anguish* - Rank (1924, in Radulovici, 2003), *the separation anxiety or the 8th month anguish* - Spitz (1953, in Radulovici) and *the contact anxiety*, manifested in the presence of a stranger, which is characteristic only for children who are inclined towards feelings of anxiety (Le Gall, 1995).

In opposition to the psycho-analytical perspective and considering etologiste and behaviorist studies, Bowlby (1980, in Radulovici), says that there are two types of anxiety: *the fear of strangers*, characteristics for both humans and animals, and *the anguish of separation*, a consequence of attachment.

Embarrassment, another form of social anxiety, is considered a very unpleasant feeling, partially caused by excessive auto-focalization generated by the fear of the others' disapproval.

At this moment, the exact **causes of social anxiety** are not known. The chemic elements of the brain, genetic causes, and parental style can be causes of this disorder (www.social-anxiety.org). Thus, social anxiety is a pluri-factorial disorder, more exactly, a disorder whose origins are biological, psycho-dynamical and sociological.

Shyness caused by psychological disease was little studied by the researchers, although serious, systematic, prolonged shyness was named „the way that leads to neurosis”. Shyness favors neurosis and obsession.

Because social anxiety influences the functional structures of the psychic system, it is assumed that there are modifications this phenomenon induces to some systems or behaviors. Therefore, we can assume that the person who suffers form social anxiety has been subject to modifications at the level of aspirations, expectations, self-esteem, interests, etc.

At the level of personality, the effects of anxiety can be analyzed from several perspectives: the psycho-analytical point of view, the structure of personality, the personality features, etc. Horney (1996, in Dimitriu, 1998) talks about the lasting motivational structures that are made of needs, as a consequence of a prolonged experience of anxiety. The movement of anxiety towards obtaining security will become personality features and will define the types of attitudes: orientation towards people or against people, or avoidance of people. The latter shows an orientation towards detachment and the search of security by avoiding the contact with the others.

As far as age and shyness are concerned, some studies on the influence of interaction between the genetic factor and the environment upon the individual (Henderson and Zimbardo, 1996) show that some are born shy, while others become shy because of the experiences of rejection, the conditions that cause the disappearance of self-esteem, and the fear to fail in the social domain.

Although treatments based on pills can have results in the case of this disease (the most popular pills prescribed by doctors are Paxil and Prozac), the most effective is the Psychotherapeutic or psychosocial treatment. When the subjects were asked what the object of psycho-therapy is, some said that it is the unconscious emotional conflicts; others said that it is the automatic behaviors and thoughts, unfinished acts, or the communication disturbances, etc. There are trends that affirm that the only effective therapeutic modality for treating the social anxiety is the cognitive-behaviorist modality.

2. METHODOLOGY

2.1. The objective of this study: the analysis of the level of social anxiety at different age groups, and the relationship between social anxiety and other pathological aspects: depression, self-esteem, introversion – extraversion and working style.

2.2. Hypothesis

1. The level of social anxiety of men and women can be compared, no matter what their age is.
2. The fear of being evaluated by the others (1) occurs more frequently than the other types of fear at teenagers, in comparison with the other age categories.
3. If the level of social anxiety raises, the level of self-esteem will fall, and the level of depression will raise.
4. The persons with a low and medium level of social anxiety are in general introvert and have a methodic working style.

2.3. Applied tests

a) The André - Légeron questionnaire for social anxiety, elaborated by André and Légeron. It has 14 items and measures the level of social anxiety, the reactions to fear and the types of fear.

b) The Cattell anxiety scale

c) The Myers - Briggs type indicator (M.B.T.I.)

d) The self-esteem Rosenberg scale

e) The Zung questionnaire for the self-evaluation of depression

f) The interests' questionnaire – a test translated and adapted by M. Klein, from Career Match-up, Career Prospects, 1994, Canada. A profile of the subject's interests is created by considering the highest score from two types of interests.

2.4. The number of subjects

120 subjects were surveyed. They were of different ages, sexes, professions and origins. Their ages were considered according to E. Verza's (1993) classification: gymnasium period, late adolescence, youth and adult age.

3. THE PRESENTATION AND STATISTIC ANALYSIS OF DATA

Within the quantitative analysis, the SPSS 10 program for statistic processing was used. The methods that were applied were parametric (the Student test - t, the comparison between environments - m) and nonparametric - the χ^2 .

The quantitative analyze of data

Timișoara, 23-25 octombrie

HYPOTHESIS 1: comparisons can be drawn between men's and women's level of social anxiety, no matter what their age is.

Table 1. The results on comparing the level of social anxiety of all age groups and both sexes

	N	Average	Standard deviation	t	Significance threshold
14 - 60 / f	60	25,4667	9,1940	3,225	,002
14 - 60 / m	60	20,3167	8,2122		
14 - 18 / f	15	29,1333	7,5106	1,786	,044
18 - 25 / f	15	24,2667	7,4111		
14 - 18 / f	15	29,1333	7,5106	,933	,359
25 - 35 / f	15	25,8000	11,6263		
14 - 18 / f	15	29,1333	7,5106	2,073	,047
35 - 60 / f	15	22,6667	9,4617		
18 - 25 / f	15	24,2667	7,4111	-,431	,670
25 - 35 / f	15	25,8000	11,6263		
18 - 25 / f	15	24,2667	7,4111	,516	,610
35 - 60 / f	15	22,6667	9,4617		
25 - 35 / f	15	25,8000	11,6263	,810	,425
35 - 60 / f	15	22,6667	9,4617		
14 - 18 / m	15	24,2667	8,0220	1,687	,103
18 - 25 / m	15	19,3333	7,9970		
14 - 18 / m	15	24,2667	8,0220	2,204	,036
25 - 35 / m	15	17,8000	8,0463		
14 - 18 / m	15	24,2667	8,0220	1,490	,147
35 - 60 / m	15	19,8667	8,1492		
18 - 25 / m	15	19,3333	7,9970	,523	,605
25 - 35 / m	15	17,8000	8,0463		
18 - 25 / m	15	19,3333	7,9970	-,181	,858
35 - 60 / m	15	19,8667	8,1492		
25 - 35 / m	15	17,8000	8,0463	-,699	,490
35 - 60 / m	15	19,8667	8,1492		
14 - 18 / f	15	29,1333	7,5106	1,715	,097
14 - 18 / m	15	24,2667	8,0220		
18 - 25 / f	15	24,2667	7,4111	1,752	,091
18 - 25 / m	15	19,3333	7,9970		
25 - 35 / f	15	25,8000	11,6263	2,191	,037
25 - 35 / m	15	17,8000	8,0463		
35 - 60 / f	15	22,6667	9,4617	,868	,393
35 - 60 / m	15	19,8667	8,14,92		

Table no. 1 shows that the comparison between men and women is a good evidence for proving that the level of anxiety is higher in the case of women than in the case of men. The comparison between women's age groups shows that girls in the first age group have a significantly higher level of anxiety than teenagers and adult women, while in men's age groups, boys in gymnasium seemed equally anxious to the teenagers, but significantly more anxious than young men. The intersexual comparison shows that women keep a constantly higher level of social anxiety when compared to men.

HYPOTHESIS 2. The fear of being evaluated by the others (1) is more frequent than the other types of fear at the gymnasium level as compared to the other age groups.

Table 3. Male -female results, 14 – 60 years old.

Sex	χ^2	df	Significance threshold
Female	4,802	9	,851
Male	10,306	9	,326

Both in the case of the female group and the case of male group, the significance threshold is higher than 0,5, so the hypothesis is infirmed. Thus, the difference between the compared frequencies is not significant.

HYPOTHESIS 3: If the level of social anxiety raises, the level of self-esteem will drop, and the level of depression raises.

Table 4. The results of the co-relation between social anxiety, self-esteem and depression at both sexes and all age groups (N = 120).

		Social anxiety	Self-esteem	Depression
Social anxiety	r	1,000	-,496	,396
	p	,	,000	,000
Self-esteem	r	-,496	1,000	-,534
	p	,000	,	,000
Depression	r	,396	-,534	1,000
	p	,000	,000	,

Table no. 4 shows that there is a very strong connexion between social anxiety and self-esteem; if the level of social anxiety raises the level of self-esteem drops. The second co-relation, the one between social anxiety and depression shows an r of 0, 39 and a p of 00. The very significant threshold and the positive sign of the co-relation indicator allow us to conclude between the two variables there is a strong connexion, but this time, it is directly proportional.

HYPOTHESIS 4. People with a low and medium level of social anxiety are usually introvert and a predominantly methodic working style.

Table 5. The results for introversion – extraversion, both sexes, all age groups (N = 120).

χ^2	df	Significance threshold
11,857	3	,008

Table 5 proves that there are significant differences ($p = .008$) between the dominance of introversion-extraversion for persons with a low or medium level of social anxiety.

Table 6. Results for working style, both sexes, all age groups (N = 120).

χ^2	df	Significance threshold
5,813	12	,925

Table 6 shows that the thresholds are not significant ($p > .05$) for either category. Therefore, there are no significant statistic differences between the working styles of the persons with a low or medium level of anxiety.

3.2. The qualitative analysis of data

According to this study, women have a significantly higher level of social anxiety than men. It is possible that this result is due to the phenomenon of social desirability of some features that affects women and causes feelings of repulsion to men.

In men's group, the level of social anxiety drops in the process of ageing, until youth. After this period, it raises. Beginning with the age of shyness, and continuing with adolescence and

youth, men focus their energy towards different types of activity, more and more difficult, which they have to face and accomplish.

As it can be observed, things are different in the case of women and men. The lower level of social anxiety at teenagers is within the limits of normality: the age of physical and psychological modifications that provoke all sorts of complexes to girls is over, and the school evaluations and prolonged states of reverie and social seclusion are over, too.

If we draw an intersexual comparison between the two groups, women have a constantly higher level of anxiety than men, although it is only in the case of young people that this difference is obvious. A possible explanation could be that there is no difference between men and women in the respect of the occurrence of social anxiety, but men, having contact with different social contexts and perception stereotypes, learnt techniques of refraining their shyness, this being considered a feminine feature. Anyway, it is possible that in this study women are more anxious than men, which might not be illustrated in the separate comparison of the age groups, because of the reduced number of subjects (15 subjects, compared to 60)

The theory according to which the fear of being evaluated by the others (1) is more frequent in the case of people in the first age group than in the case of people belonging to other age groups derives from the idea that these persons, being still in school and being affected by permanent changes, are more inclined to be afraid of the negative evaluation of the people around them.

When analyzing the absolute values of the frequencies of the four types of fear, we can observe that the fear of negative evaluation is more frequent in the case of women, preadolescents, adolescents and adult women. The fear of negative evaluation in the case of men is more frequent only in the group of young men. The type of fear that is less frequent is the fear of being looked at. It seems that people are not embarrassed when attention is paid to them, even if being looked at means being evaluated, positively or negatively.

Although the above discussed differences are deduced from the analysis of the absolute values of the frequencies of the four types of fear, there is no sufficient statistic support to say that the differences between the types of fears are significant.

Self-esteem as personality feature reported to the auto evaluation of a person (Doron and Parot, 1999), is tightly connected to social anxiety. The relations analyzed in this study confirmed the existence of a connection between self-esteem and social anxiety; if the level of social anxiety raises, the level of self-esteem drops, and vice versa.

The second part of the same hypothesis shows that the socially anxious usually suffer from depression. The results we obtained are confirmed by other studies as well (Predescu, 1976, in Dimitriu, 1998): „the shy person is likely to develop a depressive form of neurasthenia”. The socially anxious gradually isolates him or she from people, avoids more and more social contacts and does not seek anymore social support, which gradually leads to seclusion and depression.

The last hypothesis presupposes that a person who is disturbed by others' presence could be a less communicative person, without initiative in emitting messages, therefore introvert. This study does not demonstrate this for either of the two sexes. This can lead us to the conclusion that the socially anxious persons are not necessarily introvert.

The working style can be influenced by some personality features or skills. The socially anxious are meticulous; they love details, so they should have a methodic working style. The results we obtained say something else: the absolute values of the frequencies of different working styles surprisingly show a higher frequency of the social style, at all age groups and at both sexes. This style implies a person who is convincing, co-operative, which deviates a lot from social anxiety.

4. Conclusions and discussions

The comparison between men and women shows a higher level of social anxiety in the case of women than in the case of men. The difference is significant, which infirm the hypothesis previously formulated.

The comparison between the different age groups in women's case shows that girls in the first age group have a significantly higher level of social anxiety than in the case of teenagers and

adult women, but not very different from the level of social anxiety in the case of young women. Boys in the first age group proved equally anxious to the teenagers, but significantly more anxious than young men. The intersexual comparison of the two groups shows that women keep a constantly higher level of social anxiety when compared to men, although it is only the young people where this difference is dramatic.

The second hypothesis attempts to prove that the fear of being evaluated by the others is more frequent in the case of girls and boys in gymnasium than in the case of other age groups. Our results prove that, in the first group, there isn't any significantly higher frequency of fear of being evaluated by the others.

Hypothesis no. 3 considers that a low level of self-esteem determines a high level of social anxiety and depression. It is probable that a person with a low level of social anxiety could have a high self-esteem or consider him or herself valuable, and be relaxed in front of the others. On the other side, the socially anxious person gradually isolates him or she from people, avoids more and more social contacts, does not seek social support, which gradually leads to loneliness and depression. The hypothesis was fully confirmed.

The last hypothesis attempts to prove that the socially anxious are mainly introvert and have a predominantly methodic working style. If we analyze the absolute values of the frequencies of introversion and extraversion, we will see that the majority of persons with a low and medium level of social anxiety are extravert, and none of the five working styles is preponderant. The analysis of the absolute values of the differences between the persons with different working styles surprisingly shows a higher frequency of the social style at all age groups and both sexes.

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- André, C., Légeron, P., 2001, **Cum să ne eliberăm de frica de ceilalți?**, București, Editura TREI.
- Dimitriu, E., 1998, **Timiditatea și terapia ei**, București, Editura Știință și Tehnică.
- Doron, R., Parot, Fr., 1999, **Dicționar de psihologie**, București, Editura Humanitas.
- Hohn, M., Vârgă, D., Mărușter, L., 1999, **Curs de statistică aplicată în științe sociale, vol. II**, Timișoara, Tipografia Universității de Vest.
- Holdevici, I., 1998, **Psihoterapia tulburărilor anxioase (Să ne eliberăm de frici, obsesii și fobii)**, București, Editura CERES.
- Ionescu, G., 2000, **Psihiatrie clinică standardizată și codificată**, București, Editura Univers Enciclopedic.
- **Manual de diagnostic și statistică a tulburărilor mentale**, 2000, București, Asociația psihiatrilor liberi din România.
- Radulovici, I., 2003, **Studiul anxietății în practica medicală și în viața socială** - Teză de doctorat (nepublicată).
- Verza, E., 1993, **Psihologia vârstelor**, București, Editura HYPERION.
- <http://www.social-anxiety.co.uk/whatis.html>

DIAGNOSIS AND TREATMENT OF ADULTS SUFFERING FROM ADHD

PIETERS-KORTEWEG Erry, OLANDA

ELEOS Dutch Reformed Institution for Community Mental Health Services, Dordrecht

erry.pieters@eleos.nl

Abstract

Attention - deficit and hyperactivity disorder is an expression often used nowadays normally in connection with active and impulsive children. Meanwhile it is evident that ADHD is a disorder also to be found in adults as well. It is estimated that 3-5% of children and adolescents suffering from ADHD and about 1% of the adult population. This is as many as the estimated total of people with schizophrenia in any country! Not so much is known about adults with ADHD. Adults often have longstanding problems before being properly diagnosed. Usually adults suffering from ADHD are diagnosed when they find out that their children have ADHD. This health problem may run in families.

This lecture will be about what factors are necessary to diagnose ADHD in adults. Information on the standard of treatment in the Netherlands will be given.

Time will also be spent on psycho-education; this is teaching people suffering from ADHD about their problems.

Rezumat

Deficitul atenției și tulburarea hiperactivă sunt expresii des utilizate în prezent în legătură cu copiii activi și impulsivi. Cu toate acestea este evident că ADHD este o tulburare ce poate fi regăsită și la adulți. Se estimează că 3-5% din copii și adolescenți și aproximativ 1% din populația adultă suferă de ADHD. Acest procent îl egalează pe cel total al persoanelor cu schizofrenie în orice țară. Nu se cunoaște însă prea mult despre adulții suferinzi de ADHD. De multe ori, aceștia au probleme prelungite în timp înainte de a fi diagnosticați corect. În mod normal, adulții cu ADHD sunt diagnosticați după ce se descoperă la copiii lor această boală. Rădăcinile bolii se află în familie.

Prezentarea de față va aborda factorii care sunt necesari în diagnosticarea ADHD la adulți. Se vor prezenta informații despre tratamentul standard al acesteia în Olanda.

Va fi discutată și educația psihologică a persoanelor ce presupune învățarea efectivă a problemelor determinate de boală.

Adults with ADHD

1. What is ADHD?
2. Co-morbidity
3. Causes
4. Under- and over-diagnosis
5. Treatment

Ad 1. What is ADHD?

- **Five characteristics**

- Inattentiveness
- Over-activity
- Impulsiveness
- Mood swings
- Irritability

- ADHD is a disorder with an early start in life, a life long course and dysfunctioning. it's not a temporary problem!
- not a result of raising a child!
- brain volume ↓; especially the frontal cortex and the basal ganglia.
- formerly named '*minimal brain damage*'.
- 3-5% children

- persistent in 50% throughout life (?)
- prevalence in adults about 1%
- male: female
 - Children 3:4
 - Adults 1:1

Signs of inattentiveness

- easily distracted
- often failing to listen
- doing all at the same time
- not finishing things
- making lots of mistakes
- forgetting things
- loosing things, not remembering where putting them

Signs of over-activity

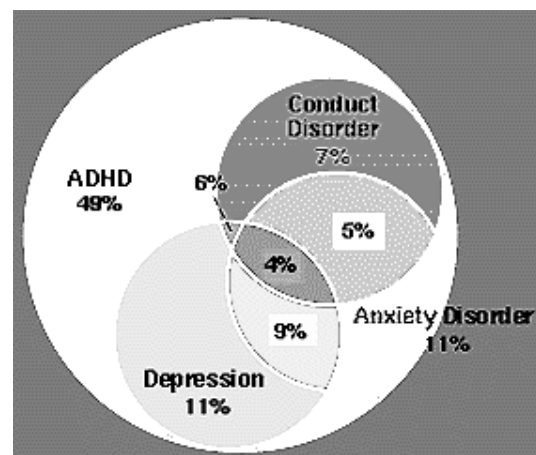
- not being able to sit still
- constantly moving hands and feet
- wiggling and fiddling
- a constant feeling of inner restlessness
- rattling on
- not being able to relax
- not being able to stop talking
- always being busy doing something

Signs of impulsiveness

- to act without thinking
- making a pushy impression
- not being able awaiting your turn
- impulsively spending money or gambling
- impulsively starting relations or jobs or breaking them off
- bulimic attacks
- sensation seeking (driving, sport)
- easily starting to quarrel

ADHD in Adults and Co-morbidity

- ADHD in adults has 78% co-morbidity (Biederman e.a. 1993)
- same findings in a dutch survey
 - 78% has one co-morbid disorder
 - 33% has two (J.J.S. Kooij e.a. 2001)
- co-morbidity as a child:
 - Learning problems
 - Anxiety and depression 25%
 - Conduct disorder 50%

- co-morbidity as adolescent:
 - Learning problems
 - Anxiety and depression 25%
 - Conduct disorder 50%
 - Substance abuse
 - Criminality
- ¹comorbidity in adults:
 - Depression 20-30%
 - Bipolar disorder 8%
 - Anxiety disorder 20-30%
 - Substance abuse 25-45%
 - Smoking 40% (average 20%)
 - Cluster B personality disorder 25%
- 93% will in due time develop a disorder on axis i of DSM-IV
- 78% now have a disorder on axis i of DSM-IV
- 61% now have a disorder on axis ii of DSM-IV

Recognising ADHD in adults

- working problems
- marital problems
- financial problems/ gambling
- sensation seeking
- obsessive compulsiveness (often with extreme tiredness)
- mood problems
- temper tantrums/ aggression
- criminality
- present in 1% of the overall population
- 17-45% have an alcohol problem
- 9-30% have a drugs problem
- in 8 studies (n=880) for drug abuse 25-30% was found to have adhd

What causes ADHD?

- **heterogenic causes**
 - Genetic factors 50-80%
 - 25% of children with ADHD has family with ADHD. Hereditary pattern of co-morbidity.
 - Parent with ADHD → 57 % risk for having child with ADHD
 - Child with ADHD → 32% risk for having sibling with ADHD
 - Twin research:
 - monozygotic twins 50-80% concordance
 - Dizygotic twins 30% concordance
 - Perinatal distress 2%
 - especially serious forms of ADHD
 - Psychosocial problems 8%
 - especially persistent forms of ADHD

ILLUSTRATION FROM JOSEPH BIEDERMAN AND STEPHEN FARAONE, HARVARD MAHONEY NEUROSCIENCE INSTITUTE LETTER, WINTER 1996 VOLUME 5 NUMBER 1

- Lead poisoning
- Use of alcohol and nicotine during pregnancy by the mother

Diagnosis ADHD in Adults

- starts before the age of 7 years
- has more than 6/9 DSM-IV criteria as a child for ADHD
- significant dysfunctioning at school and at home
- continuous pattern of symptoms throughout time
- at the moment still 5/9 DSM-IV criteria for ADHD present and significant dysfunctioning in several fields of life

Making a diagnosis

- anamnesis and hetero-anamnesis for present symptoms
- DSM-IV for present and childhood
- hetero-anamnesis parents/ siblings on childhood symptoms
- comparing DSM-IV from present and childhood with the information from the parents and siblings
- family-anamnesis
- old school report cards
- information about former psychiatric care
- assessing co-morbidity
- assessing other possible diagnoses

Making a differential diagnosis

- **MAJOR DEPRESSION**
 - Shared features:
Subjective report of poor concentration, attention and memory; difficulty with task completion
 - Distinctive features:
Enduring dysphoric mood or anhedonia; sleep and appetite disturbance
- **BIPOLAR DISORDER**
 - Shared features:
Hyperactivity, difficulty with maintaining attention and focus; mood swings
 - Distinctive features:
Enduring dysphoric or euphoric mood; insomnia; delusions
- **GENERALIZED ANXIETY**
 - Shared features:
Fidgetiness; difficulty concentrating
 - Distinctive features:
Exaggerated apprehension and worry; somatic symptoms of anxiety
- **SUBSTANCE ABUSE OR DEPENDENCE**
 - Shared features:
Difficulties with attention, concentration and memory; mood swings
 - Distinctive features:
Pathologic pattern of substance use with social consequences; physiological and psychological tolerance and withdrawal

- **PERSONALITY DISORDERS, PARTICULARLY BORDERLINE AND ANTISOCIAL PERSONALITY**

- Shared features:

Impulsivity; affective instability

- Distinctive features:

Arrest history (antisocial personality); repeated self-injurious or suicidal behaviour (borderline personality); lack of recognition that behaviour is self-defeating

Over- and Under-diagnosis

- new diagnostic category in adults
- insufficient knowledge
- complicated co-morbidity with overlapping symptoms.

Under-diagnosis

- making diagnosis exclusively dependent on the clinical impression
- thinking of adhd only with men
- difficult remembering before the age of 7 years old.
- not knowing how to ask further
- not thinking about the decline of symptoms or defence mechanisms
- thinking that another diagnosis excludes ADHD.

Over-diagnosis

- forgetting to ask for life long course
- forgetting to do a hetero-anamnesis
- just considering screenings lists
- forgetting to check if the symptoms occur in several fields of life
- forgetting that the symptoms should produce a life long dysfunctioning.

Decline of ADHD symptoms during life

Definitions of remission: (DSM-III-R criteria, cut off point 8/14)			
Remission	< 8 crit.	< 4,5 crit.	GAF>
65			
Syndromal	*		
Symptomal	*	*	
Functional	*	*	*

- **FOLLOW-UP RESEARCH:**

- Syndromal remission 60%
- Symptomatic remission 30%
- Functional remission 10%

N.B. At the level functional remission patients had still 7 criteria average! (cut off point 8!)

- Attention problems least in remission

Epidemiological research in Olanda

- N=1800
- prevalence 1-3%
- men equals women
- from 4 criteria up they found that dysfunctioning in several fields of life was included.
(J.J.S. KOOIJ E.A., 2003)

Treatment ADHD in Adults

1. treatment starts with the diagnosis.
2. education (partner also)
3. no alcohol or drugs
4. medication
5. coaching individually
6. coaching group
7. psychotherapy
8. support-group

AD 2. EDUCATION:

- Prevalence in childhood and adulthood
- Genetic factors
- Consequences ADHD and co-morbid disorders for life
- Grief for lost opportunities
- Treatment possibilities and impossibilities
- How to go on after the diagnosis

AD 3. NO ALCOHOL OR DRUGS:

- Treatment depends on how serious the abuse is.
- Registration abuse per day
- Willingness to cooperate
- Before starting medication abuse should diminish or stop

AD 4. MEDICATION:

- Adolescents treated with Ritalin have better outcome on future substance abuse

DRUGS USED IN THE TREATMENT OF ADHD

- Methylphenidate (Ritalin®)
 - $\frac{3}{4}$ effective; so $\frac{1}{4}$ not effective
- Dextro-amfetamine
- Desipramine
- Bupropion
- (Clonidine)

MEDICATION WITH CO-MORBIDITY

- No alcohol or drugs
- First treat co-morbid disorder
- Start Ritalin when anxiety/ depression in remission
- Ritalin can be combined with SSRI, TCA and even with Lithium

AD 5./6.COACHING:

- Pragmatic approach
- Education
- Support
- Fellow-sufferers-contact
- Learning to work purposeful

Timișoara, 23-25 octombrie

- Highly structured sessions
- Working through themes

Themes in coaching

- How to organize time and money?
- How to deal with internal/ external chaos?
- How to deal with ADHD in the family?
- Consider your professional education
- Job-rehabilitation
- Feelings of grief
- Negative self-esteem

Coaching: Planning time:

Problem:	Bad planning, coming late, not having overview of time
Goal:	Overview, good planning
Method:	<i>Weekly scheme:</i> put fixed and variable activities in a scheme <i>Goals scheme:</i> attainable goals, small steps, weekly evaluation <i>Watch and agenda:</i> learn how to use them <i>Timer:</i> to learn to understand time

Coaching: Dealing with chaos:

Problem:	Papers everywhere, mess, sometimes filthy
Goal:	Order and overview
Method:	Asking for help, cleaning and throwing things away so making choices, little steps, Keeping things tidy

Coaching: ADHD in the family:

Problem:	Conflicts in the family; like between patient and his child with ADHD
Goal:	Aid for every member of the family and stability in the family
Method:	Get diagnosis and treatment for the child. Information for the parents about how conflicts arise. Treatment for the patient and if necessary the partner.

- **COACHING WHEN DONE IN A GROUP:**

- 6 patients 2 therapists
- Closed group
- Once a week for 4 hours during 8 weeks
- Highly structured sessions
- Thematic approach

Ad 7. Psychotherapy

7.1 BEHAVIOURAL THERAPY

- Second choice for children with ADHD
- Not yet developed for adults
- Partly overlap themes and method coaching
- Structured, pragmatic
- Cognitive therapy maybe helpful with negative self esteem

7.2 PSYCHO-ANALYTIC PSYCHOTHERAPY

- Not effective for nuclear symptoms ADHD
- Possibly:
- Insight in connection with negative self-esteem and having been the 'black sheep'.
- Developing acceptance
- Not proper at the beginning of the treatment process

7.3 RELATION THERAPY

- Learning to deal:
 - *with having another child*
 - *Not taking responsibility*
 - *Not keeping promises*
 - *Always late*
 - *Spending to much money*
 - *Making a row/ tantrums*

AD 8. SUPPORT-GROUP:

- » In Olanda we have Balans (www.balansdigitaal.nl) and Impuls (www.impulsdigitaal.nl). Impuls is the association for adults with ADHD. Balans is the association for parents with children with ADHD.
- » Helpline
- » Regional support-groups on a voluntary basis
- » ADHD-café
- » Information in writing (books, leaflets etc.)

Adulții cu ADHD

1. Ce este ADHD?
2. Co-morbiditate
3. Cauze
4. Diagnosticul supra- și sub-evaluat
5. Tratament

Ad 1. Ce este ADHD?

- **Cinci caracteristici**

- Incapacitate de menținere a atenției
- Hiperactivitate
- Impulsivitate
- Schimbări de dispoziție
- Iritabilitate

- ADHD este o tulburare cu un debut timpuriu, însoțește individul pe tot parcursul vieții apărând diferite disfuncțiuni. nu este o problemă temporară!
- nu este rezultatul modalității de creștere a unui copil!
- volumul creierului ↓; în special cortexul frontal și ganglionii bazali.
- nume anterior cunoscut: *'afectare minoră a creierului'*.
- 3-5% dintre copii
- persistentă la 50% de-a lungul vieții (?)
- prevalența la adulți este de aproximativ 1%
- bărbați: femei
 - Copii 3:4
 - Adulți 1:1

Semne de tulburare a atenției

- cu ușurință distras
- adesea eșuează în a asculta
- face totul în același timp
- nu termină ceea ce începe
- face multe greșeli
- uită
- pierde lucruri, nu-și amintește unde le-a pus

Semne de hiperactivitate

- nu poate sta pe loc
- permanent își mișcă mâinile și picioarele
- se leagăna și murmură
- un sentiment constant de neliniște interioară
- nu este capabil să se relaxeze
- nu se poate opri din vorbit
- întotdeauna este ocupat, făcând ceva

Semne de impulsivitate

- acționează fără a gândi
- lasă impresia unei persoane insistente
- nu este capabil să-și aștepte rândul
- este impulsiv în cheltuirea banilor și jocuri de noroc
- este impulsiv la începutul sau finalizarea unor noi relații sau loc de muncă
- atacuri bulimice
- căutarea de senzații (șofat, sport)
- cu ușurință începe o ceartă

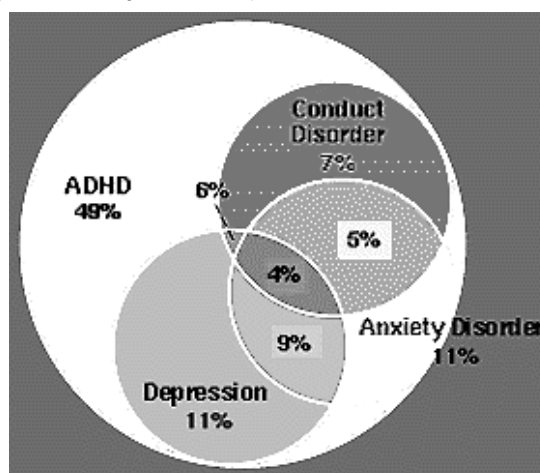
ADHD la adulți și comorbiditatea

- ADHD la adulți are o comorbiditate de 78%
(Biederman e.a. 1993)

- aceleași rezultate apar și într-un studiu olandez
 - 78% au o tulburare comorbidă
 - 33% au două

(J.J.S. Kooij e.a. 2001)

- comorbiditatea la copii:
 - Probleme de învățare
 - Anxietate și depresie 25%
 - Tulburare de conduită 50%
- comorbiditate în adolescență:
 - Probleme de învățare
 - Anxietate și depresie 25%
 - Tulburare de conduită 50%
 - Abuz de substanțe
 - Criminalitate

- comorbiditatea la adulți:
 - Depresie 20-30%
 - Tulburare bipolară 8%
 - Tulburare de anxietate 20-30%
 - Abuzul de substanțe 25-45%
 - Fumat 40% (media 20%)
 - Tulburare de personalitate Cluster B 25%
- 93% vor dezvolta în timp o tulburare pe axa I a DSM-IV
- 78% în prezent au o tulburare pe axa I a DSM-IV
- 61% au în prezent o tulburare pe axa II a DSM-IV

Recunoașterea ADHD la adulți

- probleme în muncă
- probleme maritale
- probleme financiare/jocuri de noroc
- căutare de senzații
- elemente obsesiv-compulsive (adesea cu oboseală extremă)
- probleme de dispoziție
- temper tantrums/agresivitate

- criminalitate
- apare la 1% din populația generală
- 17-45% au probleme cu alcoolul
- 9-30% au probleme legate de consumul de droguri
- în 8 studii (n=880) privind abuzul de droguri, 25-30% dintre persoane au fost identificate ca având ADHD

Cauzele ADHD?

- **cauze heterogene**
 - Factori genetici 50-80%
 - *25% dintre copiii cu ADHD au un istoric familial privind ADHD. Pattern ereditar de comorbiditate.*
 - *Părinte cu ADHD → 57 % risc de a avea un copil cu ADHD*
 - *Copil cu ADHD → 32% risc de a avea un frate cu ADHD*
 - *Cercetări legate de situația gemenilor:*
 - Gemeni monoziagoți, concordanță de 50-80%
 - Gemeni dizigoți, concordanță de 30%
 - Stres perinatal 2%
 - în special în formele severe de ADHD
 - Probleme psihologice 8%
 - în special în formele persistente de ADHD
 - Otrăvirea cu plumb
 - Uz de către mamă a alcoolului și nicotinei în perioada gravidității

Diagnosticul adulților cu ADHD

- se poate face înainte de vârsta de 7 ani
- are mai mult de 6/9 criterii DSM-IV
- disfuncții semnificative la școală și acasă
- pattern continuu de simptome de-a lungul timpului
- pentru moment 5/9 criterii DSM-IV pentru ADHD existent și disfuncții semnificative în diverse domenii ale vieții

Stabilirea diagnosticului

- anamneza și heteroanamneza pentru simptomele prezente
- DSM-IV în prezent și copilărie
- hetero-anamneza pentru părinți/frați privind simptomele copilăriei
- compararea DSM-IV pentru prezent și copilărie cu informațiile de la părinți și frați
- anamneza familială
- referințe de la școală
- informații despre îngrijire psihiatrică anterioară
- evaluarea comorbidității
- evaluarea altor posibile diagnostice

Realizarea unui diagnostic diferențial

- **DEPRESIA MAJORĂ**
 - Trăsături comune:
Raport subiectiv privind concentrarea, atenția și memoria slabe; dificultate în îndeplinirea sarcinilor

- Trăsături distinctive:
Dispoziții disforice sau anhedonie; tulburări ale somnului și apetitului
- **TULBURARE BIPOLARĂ**
 - Trăsături comune:
Hiperactivitate, dificultate în menținerea atenției și focusare; schimbări de dispoziție
 - Trăsături distinctive:
Dispoziții disforice sau euforice; insomnie; delir
- **ANXIETATE GENERALIZATĂ**
 - Trăsături comune:
Oboseală; dificultăți de concentrare
 - Trăsături distinctive:
Aprehensiune exagerată și îngrijorare; simptome somatice ale anxietății
- **ABUZUL SAU DEPENDENȚA DE SUBSTANȚE**
 - Trăsături comune:
Dificultăți de atenție, concentrare și memorie; schimbări de dispoziție
 - Trăsături distinctive:
Pattern patologic al utilizării substanțelor, cu consecințe sociale; toleranță fiziologică și psihologică și retragere
- **TULBURĂRI DE PERSONALITATE, PERSONALITATE BORDERLINE PARTICULARĂ ȘI ANTISOCIALĂ**
 - Trăsături comune:
Impulsivitate; instabilitate afectivă
 - Trăsături distinctive:
Antecedente penale (personalitate antisocială); comportament auto-mutilant sau suicidar (personalitatea borderline); dificultăți de recunoaștere a faptului că acest comportament este defensiv.

Supra- și sub-evaluarea diagnosticului

- nouă categorie de diagnosticare pentru adulți
- cunoștințe insuficiente
- comorbiditate complicată cu simptome suprapuse.

Sub-evaluarea diagnosticului

- realizarea diagnosticului doar în funcție de impresia clinică
- imaginea de ADHD asociată doar bărbaților
- dificultăți în a-și aminti perioada dinaintea vârstei de 7 ani
- blocajul în aprofundarea problemei
- nu se iau în considerare declinul simptomelor și mecanismele de apărare
- gândirea prin care se consideră că un alt diagnostic exclude ADHD.

Supra-evaluarea diagnosticului

- se uită întrebările legate de cursul vieții
- se uită realizarea unei hetero-anamneze
- se iau în considerare doar listele de screening
- nu se verifică dacă simptomele apar în anumite secvențe de viață
- se uită faptul că simptomele ar trebui să producă o disfuncționalitate pe toată durata vieții.

Timișoara, 23-25 octombrie

Declinul simptomelor ADHD pe parcursul vieții

Definiții ale remisiunii: (criteriile DSM-III-R, cut off point 8/14)			
Remisiune	< 8 crit.	< 4,5 crit.	GAF > 65
Sindrom	*		
Simptom	*	*	
Funcțional	*	*	*

- **Cercetări ulterioare:**

- Remisiunea sindroamelor 60%
- Remisiunea simptomelor 30%
- Remisiune funcțională 10%

N.B. La nivelul remisiunii funcționale pacienții au totuși aproximativ 7 criterii! (cut off point 8!)

- Probleme atenționale, cel puțin în remisiune

Cercetare epidemiologică în Olanda

- N=1800
- prevalență 1-3%
- nu există diferențe femei-bărbați ca număr
- de la 4 criterii în sus au descoperit că diferitele disfuncționalități au fost incluse.

(J.J.S. KOOIJ E.A., 2003)

Tratamentul adulților cu ADHD

1. tratamentul începe cu diagnosticul.
2. educația (și a partenerului)
3. fără alcool și droguri
4. medicație
5. antrenamentul individual
6. antrenamentul în grup
7. psihoterapia
8. grupul de suport

AD 2. EDUCAȚIA:

- Prevalență în copilărie și perioada adultă
- Factori genetici
- Consecințele ADHD și tulburările comorbide în viață
- Apăsarea față de oportunitățile pierdute
- Posibilitățile și imposibilitățile
- Cum să continui după diagnostic

AD 3. FĂRĂ ALCOOL ȘI DROGURI:

- Tratamentul depinde de cât de serios este abuzul
- Înregistrarea abuzul pentru fiecare zi
- Disponibilitatea pentru cooperare
- Înainte de a începe medicația, abuzul trebuie să scadă sau să fie stopat.

AD 4. MEDICAȚIE:

- Adolescenții tratați cu Ritalin au rezultate mai bune privind abuzul de substanțe ulterior

DROGURI UTILIZATE ÎN TRATAMENTUL ADHD

- Methylphenidate (Ritalin®)
 - $\frac{3}{4}$ eficient; $\frac{1}{4}$ ineficient
- Dextro-amfetamine
- Desipramine
- Bupropion
- (Clonidine)

MEDICAȚIE LEGATĂ DE COMORBIDITATE

- Fără alcool și droguri
- Mai întâi se tratează tulburarea comorbidă
- Se începe tratamentul cu ritalin când anxietatea/depresia sunt în remisiune
- Ritalinul poate fi combinat cu SSRI, TCA și chiar cu Lithium

AD 5./6. EDUCAREA:

- Abordare pragmatică
- Educație
- Suport
- Contactul cu persoane care au aceeași problemă
- Învăță să lucreze cu sens
- Sesiuni intens structurate
- Lucrează pe anumite teme

Teme pentru educație

- Cum să organizeze timpul și banii?
- Cum să se confrunte cu haosul intern/extern?
- Cum să se confrunte cu ADHD în familie?
- Este importantă și educația profesională
- Reabilitarea în muncă
- Sentimente de apăsare
- Stimă de sine negativă

Timișoara, 23-25 octombrie

Educare: Planificarea timpului:

Problema:	Planificare defectuoasă, întârziere, nu are nu are percepția timpului
Ținta:	Imagine de ansamblu, bună planificare
Metoda:	<i>Schema săptămânală:</i> să pună activități fixe și variabile într-o schemă <i>Schema țințelor:</i> ținte tangibile, pași mici, educație săptămânală <i>Ceas și agendă:</i> învață cum să le folosească <i>Cronometru:</i> învață să înțeleagă timpul

Educare: Cum să se confrunte cu haosul:

Problema:	Hârtii împrăștiate, dezordine, uneori mizerie
Ținta:	Ordine și imagine de ansamblu
Metoda:	Cum să ceară ajutor, curățenie și cum să arunce lucrurile, prin urmare luarea deciziilor, pași mici, Să păstreze curățenia

Educare: ADHD în familie:

Problema:	Conflicte în familie; relație bună între pacient și copilul său cu ADHD
Ținte:	Ajutor pentru fiecare membru al familiei și stabilitatea familială
Metodă:	Diagnosticul și tratamentul copilului. Informații pentru părinți privind modalitatea de apariție a conflictelor. Tratamentul pacientului și dacă este necesar cel al partenerului.

• **EDUCAȚIA ÎN GRUP:**

- 6 pacienți 2 terapeuți
- Grup închis
- O dată pe săptămână, 4 ore, timp de 8 săptămâni
- Ședințe intens structurate
- Abordare tematică

Ad 7. Psihoterapie

7.1 TERAPIE COMPORTAMENTALĂ

- A doua alegere pentru copiii cu ADHD
- Încă nu este dezvoltată pentru adulți
- Parțial suprapunerea temelor și metoda de educare
- Structurat, pragmatic
- Terapia cognitivă poate fi de ajutor în cazul stimei de sine negative

7.2 PSIHOTERAPIA PSIHANALITICĂ

- Nu este eficientă pentru simptomele nucleare în ADHD
- Posibilitate:
- Introspecție în legătură cu stima de sine negativă și faptul că se consideră “oaia neagră.
- Acceptare
- Nu este adecvată pentru începutul tratamentului

7.3 TERAPIA RELAȚIONALĂ

- Confruntarea:
 - *Cu situația de a avea un alt copil*
 - *Neasumarea responsabilității*
 - *Cu situațiile când nu își respectă promisiunile*
 - *Întârzierea permanentă*
 - *Cheltuirea unor sume mari de bani*

AD 8. GRUPUL DE SUPORT:

- » În Olanda există Balans (www.balansdigitaal.nl) și Impuls (www.impulsdigitaal.nl). Impuls este asociația pentru adulții cu ADHD. Balans este asociația pentru părinții care au copii cu ADHD.
- » Liniile telefonice de ajutor
- » Grupuri de suport regionale pe bază de voluntariat
- » Cafeneaua ADHD
- » Informații în scris (cărți, pliante etc.)

Timișoara, 23-25 octombrie

THE DIAGNOSIS AND TREATMENT OF VICTIMS OF SEXUAL ABUSE

PIETERS-KORTEWEG Erry, OLANDA

ELEOS Dutch Reformed Institution for Community Mental Health Services, Dordrecht

erry.pieters@eleos.nl

Abstract

The sexual abuse of children shocks people mostly because the victims are considered defenceless. The media give information via newspaper and TV about the most extreme cases. Not much is told or written about the background of sexual abuse; about the consequences of sexual abuse and how to prevent your children from being sexually abused. Why do adults abuse children sexually? How can parents and teachers recognise signs that possibly indicate sexual abuse? Yet, not only children are abused sexually. Sexual harassment within marriage is a penal offence in the Netherlands, as is sexual abuse within medical or psychological care. Disciplinary rules for workers within medical and mental health care are therefore strictly applied in the Netherlands.

This lecture will be about what factors are necessary to diagnose victims of sexual abuse. Information on the standard of treatment in the Netherlands will be given.

The prevention of sexual abuse, especially in connection with working in the field of mental health care will be discussed.

Rezumat

Abuzul sexual al copiilor șochează oamenii, în special datorită faptului că victimele sunt considerate lipsite de apărare. Mass-media prezintă prin intermediul ziarelor și televiziunii cazurile extreme, însă nu se prezintă prea mult contextul în care se produce abuzul sexual, consecințele acestuia și cum să previi copiii pentru a nu fi abuzați sexual. De ce adulții abuzează sexual copiii? Cum pot părinții și profesorii să recunoască semnele care pot indica un posibil abuz sexual? Și totuși, nu doar copiii sunt abuzați sexual. Hărțuirea sexuală în cadrul mariajului, precum și abuzul sexual în cadrul îngrijirii medicale și psihologice sunt considerate infracțiuni în Olanda. Prin urmare, regulile de disciplină pentru cei care lucrează în domeniul îngrijirii medicale și mintale sunt foarte strict aplicate în Olanda. Această prezentare va aborda factorii necesari în diagnosticarea victimelor abuzului sexual. Se vor prezenta informații despre tratamentul standard al acestuia în Olanda.

Va fi discutată, de asemenea, prevenirea abuzului sexual, în special în legătură cu munca desfășurată în aria sănătății mintale.

DEFINITION OF SEXUAL ABUSE (OLANDA):

Sexual abuse of children are those sexual contacts between (young) adults and children below the age of 16, that are against the wishes of the child and without the child being able to refuse these contacts.

Sexual offenders put emotional pressure on to the child and forces the child through their authority not to withdraw from the sexual advances.

About the history of sexual abuse:

Sexual abuse is an old problem of all societies worldwide. Already in the Bible we find the story of Tamar and Amnon. The story in which Amnon tricks his sister into his bed. It's a 'perfect' example of how the offender sets out his actions in order to manipulate his future victim.

“And it came to pass after this, that Amnon the son of David loved the sister of Absalom the son of David, who was very beautiful, and her name was Tamar. 2 And he was exceedingly fond of her, so that he fell sick for the love of her: for as she was a virgin, he thought it hard to do any thing dishonestly with her. 3 Now Amnon had a friend, named Jonadab the son of Semmaa the brother of David, a very wise man: 4 And he said to him: Why dost thou grow so lean from day to day, O son of the king? why dost thou not tell me the reason of it? And Amnon said to him: I am in love with Tamar the sister of my brother Absalom. 5 And Jonadab said to him: Lie down upon thy bed, and feign thyself sick: and when thy father shall come to visit thee, say to him: Let my sister Tamar, I pray thee, come to me, to give me to eat, and to make me a mess, that I may eat it at her hand. 6 So Amnon lay down, and made as if he were sick: and when the king came to visit him, Amnon said to the king: I pray thee let my sister Tamar come, and make in my sight two little messes, that I may eat at her hand.” (II Samuel 13)

Sexual Abuse: Law in the Netherlands

- sexual contact with a child below 12 years of age is against the law.
- between the age of 12 and 16 it's also against the law, but there is no action undertaken if the crime is not reported.
- because of the battle against sexual abuse a law is being prepared by which action can be undertaken without the crime being reported to the police.

Timișoara, 23-25 octombrie

- it's also against the law if an adult has sexual contact with a minor (below 18 years of age), that is dependent from him or her. like a father with a child, a teacher with a pupil and a therapist with a patient.
- the period of limitation is 12 years for assault and 15 years for rape. starting from the time a victim becomes of age. (18th year in the netherlands)

Sexual Abuse: Who are the victims?

- more than 15% of all dutch women report a negative sexual event with a member of her family before the age of 16.
- little more than half of these women report serious sexual abuse: Rape (more than once); more than one offender; or far-reaching sexual acts were being commanded.
- 30% once; 30% more than 5 times
- 40% of all victims have been abused once or more before the age of 16.
- the abuse is most likely to happen between 8 and 12 years of age.
- no dutch records are available about male victims. yet abroad 3-9% of all boys have a history of sexual abuse, mostly by offenders outside of the family.
- girls are mostly victims of someone inside the family.

Sexual abuse: Who are the sexual offenders?

- the sex offender is not ‘hiding in the bushes!’
- the sex offender is not ‘the masked man’ people warn their children for!
- parents should better warn their children for that nice well-known male in or immediately in the surroundings of their families. they are the most common sex offenders.
- sexual abuse is an offence of every milieu.
- the sexual offenders are nearly always male; 80-95% are elderly brothers, uncles, grandfathers and fathers. and especially the fathers go all the way.
- 24% of the victims have a history of (mostly once) sexual abuse by someone outside the family. (50% reported (attempted) rape or were forced to perform masturbation.)
- only 1% of the (co-) offenders is female.
- their victims are mostly their own children.
- boys are equally abused by them as girls.
- 50-75% of the female offenders are performing the abuse under pressure of the man present.
- most female offenders themselves have a history of sexual abuse or neglect.

TYPES OF SEXUAL OFFENDERS:

1. paedophiles
2. the opportunistic offender
3. anti-social offenders
4. lover boys

Ad 1. Paedophiles:

- **Adult males who are only sexually attracted to boys (sometimes girls).**
- They associate more often with children than with adults.
- They have recurring sexual fantasies and an intense sexual urge directed to children.
- They want to be as a child among children. They feel threatened by adults.
- They carefully manipulate children into sex and tend to have long relations with them.
- Mostly the relation stops in puberty, as the child develops mature sexual features.

Ad 2. Opportunistic offenders:

- Mostly males with a sexual preference for adults.
- Often temporary radical circumstances → sexual relation with (their) children or dependent youngsters.
- The relations can last for years
- They face a misbalance in life, marital problems or got fired. Often the abuse is accompanied by domestic violence.
- Victims are mostly elderly girls.
- Victims feel very ashamed.

Ad 3. Antisocial offenders:

- Mostly males:
- This type offender not very common
- Not able to establish lasting relationships
- Not able to have empathic feelings towards others
- Lack of conscience
- History of conviction for sexual and other offences
- Getting violent if the victim tries to resist
- The most cruel ones may kill their victims (great impact on society!)

Ad 4. Lover boys:

- lover boys travel through the country searching for potential victims...
- only (young) good looking males.
- try to make their victims fall in love with them.
- victims are vulnerable girls at risk. those tending to engage in a dependent relations.
- lover boys try to extract them from their family ties.
- they make the victim emotionally and financially dependent.
- they manipulates/ force their victims into prostitution.

Sexual offenders:

- have often signs of multiple offender-types
- there is no biological cause (yet) known for sexual abusing children
- the offenders often have their own history of neglect, abuse of being let down.
- sexual offenders have problems with maintaining intimacy → they feel emotionally lonely even if with partner.

About diagnosis and treatment

About recognising sexual abuse

- children often keep silent about the abuse; especially boys have extreme feelings of shame.
- explicit feelings of shame, guilt or fear
- recognition sometimes through accidental findings of bruises, (genital) complaints.
- always take the stories of children on sexual abuse serious!!
- a story gets more and more reliable if the child provides information on 'what, where and when'.
- some non-specific signs:
 - Sleeping problems
 - Loss of appetite, belly-ache e.c.i.
 - Sudden mood swings
 - Fear for certain people or places
 - Regression phenomena: Bed-wetting, Extremely shyness, Thumb-sucking,

Timișoara, 23-25 octombrie

- all sexual behaviour not appropriate for the development of the child:
 - Not appropriate sexual games
 - Obsessive sexual behaviour
 - Extreme masturbation
 - Showing genitals often
 - Repeatedly talking about sex
 - Not appropriate knowledge about sex
- avoidance of (physical) contact
- failing performance
- indifferent behaviour
- looking bad, feeling depressed
- making vague remarks about home
- fussing about their outward appearance/ not keeping limits/ being sexual provoking.

Consequences of sexual abuse

- sexual abuse intervenes with the physical self perception; victims often feel dirty.
- failing school performances/ behaviour problems/ depression
- violated trust → isolation, becoming timid
- violated body concept → becoming insecure, auto mutilation
- attack of one's faith → why doesn't god do something?
- the earlier the abuse, the greater the damage

Dare to speak!

Folder Dutch ministry of justice

Coping mechanisms environment

- denial (hoping things aren't so)
- onlookers dilemma (others don't do anything, i will be making a fool of myself)
- belief in a fair world – victim gets the blame
- vague signals, sometimes contra dictionary
- fear: who says a, must say b
- religious motives

Coping mechanisms offenders

- denial (completely or partially)
- accusations (wife, daughter, circumstances)
- rationalisation (explaining, glossing over, apologizing, justifying, trivializing)
- religious motives (god has already forgiven me)

Treatment

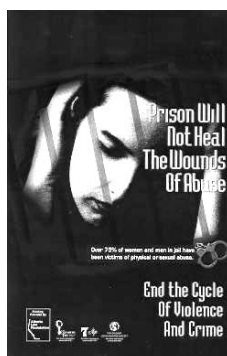
Treatment goals

- stopping the abuse
- offender takes responsibility for the abuse
- offender is able to somehow imagine the feelings of the victim
- offender has concrete plans to prevent recidivism

Treatment victim

Treatment victim

- working through-reliving the trauma
- daily structure
- attitude towards the offender
- (dis)advantages reporting the abuse
- relation with god

Treatment offender

- personality dependent
- individual/ group
- learning to take responsibility
- justice
- declining one's behavior/ respecting the person

Timișoara, 23-25 octombrie

Treatment brothers/sisters

Family therapy

- learning about communication in the family
- own experiences /risks
- loyalties

Treatment mother

- rolls as a mother and as a partner
- dependance and support
- anger and concern
- own life-experiences
- reactions surroundings/ church

Treatment

AFTER THREE MONTHS CASE-MANAGEMENT CONSULTATION

- Information
- Evaluation
- Stagnations
- Planning future treatment

Prevention

DIAGNOSTICUL ȘI TRATAMENTUL VICTIMELOR ABUZULUI SEXUAL

DEFINIREA ABUZULUI SEXUAL (OLANDA):

Abuzul sexual asupra copiilor se referă la contactele sexuale dintre (tineri) adulți și copii sub 16 ani, împotriva dorințelor copilului și fără ca acest copil să fie capabil de refuza aceste contacte. Abuzatorii sexuali exercită o presiune emoțională asupra copilului și îl forțează, prin autoritatea lor, să nu se retragă de la avansurile sexuale.

Despre istoricul abuzului sexual:

Abuzul sexual reprezintă o problemă veche a tuturor societăților din lume. Chiar și în Biblie găsim povestea fraților Thamar și Amnon. În această poveste Amnon își ademenește sora în pat. Este un exemplu perfect al modului în care abuzatorul își pregătește acțiunile pentru a putea manipula viitoarea victimă.

2

“And it came to pass after this, that Amnon the son of David loved the sister of Absalom the son of David, who was very beautiful, and her name was Thamar. 2 And he was exceedingly fond of her, so that he fell sick for the love of her: for as she was a virgin, he thought it hard to do any thing dishonestly with her. 3 Now Amnon had a friend, named Jonadab the son of Semmaa the brother of David, a very wise man: 4 And he said to him: Why dost thou grow so lean from day to day, O son of the king? why dost thou not tell me the reason of it? And Amnon said to him: I

2 www.hobrad.com/amnon.jpg

Timișoara, 23-25 octombrie

am in love with Thamar the sister of my brother Absalom. 5 And Jonadab said to him: Lie down upon thy bed, and feign thyself sick: and when thy father shall come to visit thee, say to him: Let my sister Thamar, I pray thee, come to me, to give me to eat, and to make me a mess, that I may eat it at her hand. 6 So Amnon lay down, and made as if he were sick: and when the king came to visit him, Amnon said to the king: I pray thee let my sister Thamar come, and make in my sight two little messes, that I may eat at her hand.” (II Samuel 13)

Abuzul sexual: Legea olandeză

- contactul sexual cu un copil sub vârsta de 12 ani este împotriva legii.
- între 12 și 16 ani este ilegal, dar nu se acționează în nici un fel dacă actul nu este reclamat.
- datorită luptei împotriva abuzului sexual, se pregătește o lege prin care se poate acționa și fără raportarea crimei abuzului la poliție.
- este împotriva legii ca un adult să aibă contact sexual cu un minor (sub 18 ani), care este dependent de el/ea, cum sunt: tatăl și copilul, profesorul și elevul, terapeutul și pacientul.
- perioada de acuzare este de 12 ani pentru tentativă și 15 ani pentru viol. acest lucru este valabil începând cu momentul în care victima devine majoră (18 ani în olanda).

Abuzul sexual: Cine sunt victimele?

- mai mult de 15% dintre femeile olandeze raportează un eveniment sexual negativ cu un membru al familiei înainte de vârsta de 16 ani.
- ceva mai puțin de jumătate dintre aceste femei raportează abuz sexual:
Viol (mai mult decât o dată); mai mult decât un singur abuzator; sau au existat acte sexuale cu un conținut neobișnuit.
- 30% o dată; 30% de mai mult de cinci ori
- 40% dintre toate victimele au fost abuzate cel puțin o dată înainte de 16 ani.
- abuzul pare să se întâmple cel mai des între 8 și 12 ani.
- nu există informații privind victimele bărbați. totuși, în afara țării, 3-9% din toți băieții au un istoric al abuzului sexual, de cele mai multe ori abuzatorii fiind din afara familiei.
- fetele sunt de obicei victime ale persoanelor din familie.

Abuzul sexual: Cine sunt abuzatorii sexuali?

- abuzatorul sexual nu este cel care „se ascunde în tufișuri!”
- abuzatorul sexual nu este „omul mascat” pe care îl menționează oamenii prevenindu-și copiii!
- părinții ar trebui să-și avertizeze copiii în privința persoanei cunoscute și draguțe apropiată familiei. aceștia sunt cei mai obișnuiți abuzatori sexuali.
- abuzul sexual este o ofensă a fiecărui mediu.
- abuzatorii sexuali sunt aproape întotdeauna bărbați; 80-95% sunt frați mai mari, unchi, bunici și tați. și de obicei tații sunt cei care merg până la capăt.
- 24% dintre victime au un istoric (de cele mai multe ori o experiență) privind abuzul sexual, abuzatorul fiind din afara familiei. (50% au raportat (încercarea de) viol sau au fost forțați să se masturbeze)
- dar 1% dintre (co-) abuzatori sunt femei.
- victimele lor sunt de obicei proprii copii.
- nu există diferențe între băieți și fete privind abuzul acestora.
- 50-75% dintre abuzatorii femei realizează abuzul sub presiunea unei prezențe masculine.
- cele mai multe dintre femeile abuzatori au ele însele un istoric propriu de abuz sexual sau neglijare.

Tipuri de abuzatori sexuali:

- 1 pedofili
- 2 abuzatorul oportunist
- 3 abuzatorii anti-sociali
- 4 iubiții

Ad 1. Pedofilii:

- Bărbați adulți care sunt atrași sexual doar de băieți (uneori fete).
- Se asociază mai des cu copiii decât cu adulții.
- Au fantezii sexuale recurente și o nevoie sexuală intensă direcționată spre copii.
- Ei doresc să fie ca și un copil printre copii. Se simt amenințați de adulți.
- Manipulează cu grijă copiii în a face sex și tind să aibă relații luni cu ei.
- De cele mai multe ori, relația se oprește în pubertate, atunci când copiii dezvoltă trăsături sexuale mature.

Ad 2. Abuzatorii oportuniști:

- De cele mai multe ori bărbați cu o preferință sexuală pentru adulți.
- Adesea în circumstanțe temporare radicale → relații sexuale cu (proprii) copii sau tineri dependenți în relație.
- Relațiile pot dura câțiva ani
- Ei se confruntă cu o lipsă de echilibru în viață, probleme maritale sau concedieri. Adesea, abuzul este acompaniat de violența domestică.
- Victimele sunt de cele mai multe ori fete mai tinere.
- Victimele se simt rușinate.

Ad 3. Abuzatorii antisociali:

- De cele mai multe ori bărbați:
- Acest tip de abuzator nu este foarte comun
- Nu este capabil să stabilească relații de durată
- Nu poate avea trăiri empaticice față de alții
- Lipsa conștiinței
- Istoric de condamnare pentru abuz sexual sau alte condamnări
- Devine violent atunci când victima încearcă să-i reziste
- Cele mai cruzi dintre ei își pot ucide victimele (un impact puternic asupra societății!)

Ad 4. Iubiții:

- iubiții călătoresc prin țară căutând potențiale victime ...
- doar bărbați (tineri) arătoși.
- încearcă să le determine pe victime să se îndrăgostească de ei.
- victimele sunt fete vulnerabile la risc, cele care încearcă să se angajeze într-o relație dependentă.
- iubiții încearcă să le rupă legăturile familiale.
- o fac dependentă emoțional și financiar.
- își manipulează/forțează victimele în a se prostitua.

Abuzatorii sexuali:

- manifestă adesea semne de abuz repetat
- nu există o cauză biologică cunoscută (până în prezent) pentru abuzarea sexuală a copiilor
- abuzatorii au de cele mai multe ori propria istorie de neglijare, abuz sau părăsire.
- abuzatorii sexuali au probleme cu menținerea intimității → se simt însingurați emoțional chiar și atunci când au partener.

Despre diagnostic și tratament

Despre recunoaștere abuzului sexual

- de cele mai multe ori copiii nu spun nimic despre abuz; în special băieții au trăiri intense ale rușinii.
- trăiri explicite de rușine, vină sau frică
- recunoașterea se poate face uneori accidental, descoperindu-se vânătăi, acuze (genitale).
- întotdeauna povestioarele copiilor privind abuzul sexual trebuie luate în serios!!
- povestirea este tot mai credibilă atunci când se oferă informații privind „unde, când și cum” s-a întâmplat.
- câteva semne nespecifice:
 - Tulburări ale somnului
 - Pierderea apetitului, dureri de stomac etc.
 - Schimbări bruște ale dispoziției
 - Frică față de anumite persoane sau locuri
 - Fenomene de regresie: micțiune necontrolată, timiditate excesivă, sugerea degetului

- toate comportamentele sexuale neadecvate vârstei de dezvoltare a copilului:
 - Jocuri sexuale neadecvate
 - Comportament sexual obsesiv
 - Masturbare exagerată
 - Arătarea frecventă a organelor genitale
 - Discuții repetate despre sex
 - Cunoștințe neadecvate privind activitatea sexuală
- evitarea contactului (fizic)
- eșecuri în performanțe
- indiferență în comportament
- arată rău, se simte deprimat
- face remarci vagi privind „acasă”
- doresc să iasă în evidență prin aspectul exterior, fără a avea limite, fiind provocatori sexual.

Consecințe ale abuzului sexual

- abuzul sexual interferează cu percepția fizică a propriei persoane; victimele se simt adesea murdare.
- au eșecuri școlare/ probleme comportamentale/ depresie
- încrederea le este violată → izolare, timiditate
- conceptul corporal este violat → devin nesiguri, auto mutilare
- atac la credință, religie → de ce nu face Dumnezeu nimic?
- cu cât abuzul este mai timpuriu, cu atât problemele sunt mai mari

Îndrăznește să vorbești!

Mecanisme de coping ale abuzărilor

- negarea (sperând că lucrurile nu sunt așa)
- dilema privitorului (ceilalți nu fac nimic, mă voi face de râs)
- credința într-o lume corectă – victima este învinuită
- semnale vagi, uneori contradictorii
- frică: cine spune a, trebuie să spună b
- motive religioase

Mecanisme de coping ale abuzatorilor

- negarea (completă sau parțială)
- acuzații (soția, fiica, circumstanțele)
- raționalizarea (explicarea, cosmetizarea, scuzele, justificarea, trivializarea)
- motive religioase (dumnezeu m-a iertat deja)

Tratamentul

Ținte ale tratamentului

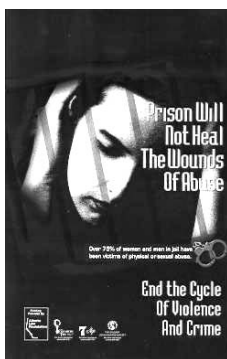
- oprirea abuzului
- abuzatorul își asumă responsabilitatea pentru abuz
- abuzatorul își poate imagina într-un fel trăirile victimei
- abuzatorul are planuri concrete de prevenire a recidivismului

Timișoara, 23-25 octombrie

Tratamentul victimei:

- munca pentru eliberarea de traumă
- structura zilnică
- atitudinea față de abuzator
- (dez)avantaje în denunțul abuzului
- relația cu Dumnezeu

Tratamentul abuzatorului

- dependent de personalitate
- individual/grup
- să învețe să-și asume responsabilitatea
- dreptatea
- refuzul comportamentului unei persoane/ respectarea persoanei

Tratamentul fraților/surorilor

Terapia familială

- să învețe să comunice în familie
- propriile experiențe/riscuri
- loialitate

Tratamentul mamei

- rolurile ca mamă și ca partener
- dependență și suport
- furie și îngrijorare
- experiențe ale propriei vieți
- medii în care se reacționează/ biserica

Tratamentul

DUPĂ TREI LUNI SE PROGRAMEAZĂ O ÎNTÂLNIRE PENTRU MANAGEMENTUL CAZULUI

- Informare
- Evaluare
- Stagnări
- Planificarea tratamentului viitor

Prevenție

Timișoara, 23-25 octombrie

TULBURĂRILE PSIHOSOMATICE, ABORDARE COGNITIV-COMPORTAMENTALĂ

POP Mărioara, ROMÂNIA

mia_pop@hotmail.com

Rezumat

Efectele factorilor psihologici asupra sănătății noastre, sunt recunoscute încă de la Galenus, în secolul II. Mai recent, medicina psihosomatică încearcă să coreleze factorii psihologici cu o varietate de probleme fizice.

Studiul propune o descriere a modalităților procesului de somatizare, precum și principalele teorii explicative. Ne ocupăm apoi de dificultățile ce apar în procesul de intervenție, în lucrul cu clienții cu tulburări psihosomatice insistându-se pe particularitățile modelului cognitiv, ilustrat cu un studiu de caz.

Modelul cognitiv include trei aspecte:

legătură între gânduri, comportamente, emoții și factorii fizici, care interacționează în cercul vicios pentru menținerea problemei. Terapia cognitivă este concentrată pe pattenurile de gândire și modalitatea în care gândurile influențează emoțiile;

Incidentele critice care precipită problemele;

Atitudinile de neajutorare și credințele care predispon individul să dezvolte astfel de simptome.

Există și un al patrulea aspect, cu însemnătate particulară în tulburările somatice, care se referă la contextul social larg care poate influența toate nivelele: normele culturale și expectanțele; profesiile medicale și tendința de a diagnostica problemele psihologice prin excludere mai degrabă decât făcând un diagnostic pozitiv; familia și ceilalți factori sociali.

Tulburările psihosomatice sunt extrem de frecvente. De aceea considerăm necesar acest demers al integrării și aplicării noilor orientări ale psihologiei și în acest domeniu.

Abstract

The effects of psychological factors on our health has been recognized for a long time. More recently, the field of psychosomatic medicine has looked at psychological causes and correlated of a wide range of psysical problems.

It describes some of somatoform disorders and the process of somatization. Then, we discuss about the difficulties meeting in the psychotherapeutic process, insisting on a cognitive framework described in detail, with a case studies as illustration.

The cognitive model includes tree aspects:

a link between thoughts, behaviours, emotions and physical factors, which intwract in a vicious circle to maintain the problem. Cognitive therapy has focused on patterns of thinking and the way thoughts influence our feelings.

critical incidents that precipitate the problem.

unhelpful attitudes and beliefs that predispose the individual to developing the problem.

A fourth aspect, particulary important when looking at somatic problems, is the wider social context which may influence all three levels: cultural norms and expectations, the medical profession and tendency to diagnose psychological problems by exclusion rather than make positive diagnoses, and familial and other social factors. Psychosomatic problems are extremely common. So, we think that is necessary to apply the new direction in psychology: the cognitive approach.

1.Elemente generale

Efectele factorilor psihologici asupra sănătății noastre, sunt recunoscute încă de la Galenus, în secolul II. Mai recent, medicina psihosomatică încearcă să coreleze factorii psihologici cu o varietate de probleme fizice.

S-a dovedit că 30 până la 80% din persoanele care apelează la un medic generalist și din pacienții care nu sunt internați au simptome care nu pot fi diagnosticate în mod clar (Creed et. al., 1992; Mayou, 1993 apud Stoudemire).

Somatizarea este un proces prin care un individ, conștient sau inconștient, se folosește de corp sau de simptomele fizice pentru câștiguri psihologice sau beneficii personale (Alan Stoudemire). Ea reprezintă formarea unui simptom (semn funcțional sau fizic) a cărui cauză unică sau parțială este de natură psihogenă. Este mai frecventă la populația clinică care se prezintă la

medic sau care este internată. Estimările prudente indică că, cel puțin 10% din toate serviciile medicale, sunt oferite pacienților care nu au tulburări organice evidente, clare; aceste estimări nu includ serviciile oferite pacienților cu sindroame psihiatrice identificate (Smith et al., 1986).

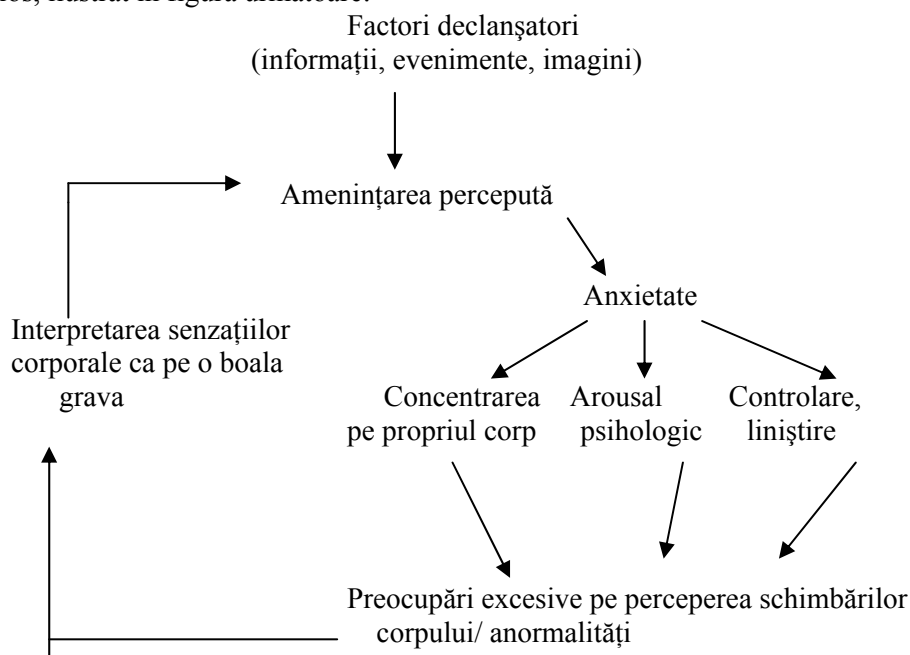
Conceptul de somatizare solicită ca individul să ceară ajutor pentru o problemă medicală și să primească diagnostic pentru o tulburare psihologică. În practică, definiția este de asemenea folosită pentru a descrie indivizii care se prezintă cu simptome medical inexplicabile dar nu au probleme psihologice evidente, deschise. Robbins și Kirmayer, 1991 (apud Sanders), disting trei tipuri diferite ale somatizării:

1. somatizarea ca simptome somatice fără o explicație medicală
2. somatizare ca o îngrijorare asemănător hipocondriacilor
3. somatizarea ca o prezentare somatică a tulburărilor psihologice.

Elementele esențiale ale tulburărilor somatoforme sunt simptomele somatice care sugerează o tulburare somatică (din acest motiv, somatoforme) pentru care nu există date organice demonstrabile sau mecanisme fiziologice cunoscute. Deși simptomele tulburărilor somatoforme sunt "somatice", procesele fiziopatologice specifice implicate nu sunt demonstrabile prin procedurile de laborator existente și sunt conceptualizate cel mai clar cu ajutorul constructelor psihologice. Pentru acest motiv, ele sunt clasificate ca tulburări mentale.

Multe cercetări din domeniul psihoterapiei acestui tip de tulburări au apărut în interiorul abordării cognitive. Și celelalte forme de terapie au ajutat la înțelegerea acestor clienți. În acest context, am putea aminti contribuțiile psihoterapiei de grup (Melson et. al., 1982), tehnicile reatribuirii (Gask et. al., 1989), terapia comportamentală (Warwick and Marks, 1988), terapia rezolvării de probleme (Wilkinson and Mynors-Wallis, 1994). Terapia cognitivă a propus soluții în tot mai variate domenii ale psihopatologiei. Modelul folosit în bolile psihosomatice, a fost cel din atacul de panică (Clark, 1986) sau hipocondria (Warwick and Salkovskis, 1989, 1990). Modelul cognitiv îmbină vulnerabilitatea individuală a clientului, credințele despre sine și susceptibilitatea sa la boală, cu simptome fizice și psihologice și susținerea lor. Astfel, se indică cum interpretarea individuală sau neinterpretarea simptomelor fizice ca dovadă că au serioase probleme medicale, conduce la un cerc vicios ce include îngrijorarea față de probleme, simptome noi și un distress emoțional suplimentar.

Simptomele, răspunsul emoțional, gândurile și comportamentul, interacționează într-un cerc vicios, ilustrat în figura următoare:

Sursa: Hawton et. al., 1989, Cognitive Behaviour Therapy for Psychiatric Problems (apud D.Sanders)

Timișoara, 23-25 octombrie

Modelul cognitiv include trei aspecte:

1. O legătură între gânduri, comportamente, emoții și factorii fizici, care interacționează în cercul vicios pentru *menținerea* problemei. Terapia cognitivă este concentrată pe pattenurile de gândire și modalitatea în care gândurile influențează emoțiile.
2. Incidentele critice care *precipită* problemele;
3. Atitudinile de neajutorare și credințele care *predispun* individul să dezvolte astfel de simptome.

Există și un al patrulea aspect, cu însemnătate particulară în tulburările somatice, care se referă la largul contextul social care poate influența toate nivelele: normele culturale și expectanțele; profesiile medicale și tendința de a diagnostica problemele psihologice prin excludere mai degrabă decât făcând un diagnostic pozitiv; familia și ceilalți factori sociali.

Central în modelul cognitiv de susținere a simptomelor fizice, este modalitatea prin care individul *interpretează* simptomele. Dacă clientul observă simptomele fizice și le interpretează ca fiind simptome ale bolii, va fi foarte probabil tulburat din punct de vedere emoțional.

Credințele individuale despre sine, ceilalți și lume susține modalitatea în care reacționăm și ne poate face mai vulnerabili la anumite probleme (Person, 1989 apud Sanders). O parte din aceste asumptii, credințe personale ne-ar putea ajuta, fiind suficient de flexibile pentru a ne permite adaptarea la schimbările ce au loc în noi înșine sau în lumea noastră. Modelul cognitiv face distincția între *asumptiile* sau atitudinile noastre care formează regulile noastre de conviețuire și *schemele cognitive* care leagă modalitățile fundamentale ale înțelegerii noastre. Asumptiile pot relata modalitatea în care funcționăm în lume (trebuie să fim iubit de ceilalți) iar schemele reflectă credințele intime, necondiționate (sunt o persoană rea, sunt vulnerabil). Beck et. al. (1990) și Young (1990) discută în detaliu diferențele dintre asumptii și scheme.

Credințele care susțin tulburările psihosomatice ar putea fi împărțite în două categorii: prima categorie le cuprinde pe acelea cu privire la înțelesul, interpretarea simptomelor fizice influențând mărimea, gradul în care individul se vede pe sine ca vulnerabil la boli grave și ceea de-a doua categorie, credințe cu privire la înțelesul distresului psihologic care influențează modalitatea în care persoana se ocupă, gestionează dificultățile și stresul.

Un alt aspect al conceptualizării cognitive a problemelor psihosomatice, este de a considera incidentele critice, evenimentele ca declanșatoare a problemelor. De exemplu, dacă individul se concentrează pe simptomele fizice, incidentele critice pot include bolile prietenilor sau ale membrilor familiei, noi informații despre boală din media sau citirea unor cărți medicale (Warwick și Salkovkis, 1990).

2. Elemente de consiliere și psihoterapie

Mulți dintre clienții cu aceste tulburări pot să nu vadă relevanța unei forme de psihoterapie în problema lor. Mulți au experiența unei atitudini neînțelegătoare din partea medicilor și ar putea fi supărați sau chiar ostili unei formule terapeutice. Unii dintre ei nici nu știu că au probleme psihologice, ei pot vedea vizita la psiholog ca o urmare a maladiei fizice, secundar tratamentului indicat în boala fizică.

Este vital a angaja clientul în psihoterapie într-un mod care nu amenință percepția de sine pe care o are individul; să se țină cont de îndoielile, neîncrederea clientului în terapie și să se ofere o alternativă la înțelegerea problemelor fără a elimina, respinge credințele clientului despre problema sa. Odată ce clientul s-a angajat în terapie, o substanțială parte a muncii terapeutice a fost realizată. În acest sens, ședința inițială are o mare importanță. O cale de inițiere a clientului în angajamentul terapeutic, este de a face o evaluare detaliată a simptomelor fizice și să ajungă la o înțelegere a tratamentului medical al clientului înainte de privirea asupra factorilor psihologici. Discuția despre istoria bolii poate fi o cale spre perceperea interacțiunii dintre cauzele fizice și cele psihice. Pot fi de folos și întrebările deschise, de explorare și reflecțiile.

Sumarizând, aceste informații care îl fac pe client să reflecteze la relația dintre cauzele fizice și cele psihice, poate fi începutul unei discuții detaliate despre factorii psihologici implicați.

Psihoterapia este mai eficientă dacă clientul acceptă că factorii psihosociali afectează problemele lui somatice și dacă clientul și terapeutul sunt în stare să fie de acord asupra unor scopuri acceptabile ale psihoterapiei.

Factorii care pot prezice succesul terapiei (din Bass și Benjamin, 1993):

Răspuns bun la psihoterapie	Răspuns slab la psihoterapie
Vârsta tânără	Durerea care este urmată de o răsplată
Loc de muncă permanent	Durerea constantă, neîncetată
Satisfația în muncă	Durerea neagravată de stres sau anxietate
Durere agravată de stres și anxietate	Istorie îndelungată a unor intervenții chirurgicale eșuate
Viața bună înainte de apariția simptomelor	Credințe de neajutorare
Prezența unui probleme psihologice raportată	Absența unei probleme psihologice raportată

Terapia cognitivă oferă câteva scopuri clare care se concentrează pe dezvoltarea unei conceptualizări pentru problema clientului și dezvoltarea unei relații terapeutice care poate conduce terapia la succes. Scopurile specifice sunt:

- ◆ Începerea procesului terapeutic prin dezvoltarea unei relații terapeutice, să-l ajute pe client să se simtă înțeles și oferirea unui cadru în care clientul și terapeutul pot lucra într-un mod colaborativ;
- ◆ Să ofere clientului o rațiune pentru terapie;
- ◆ Consilierul să câștige destule informații pentru a începe dezvoltarea conceptualizării cazului;
- ◆ Să ofere clientului o înțelegere folositoare a ceea ce ar putea menține simptomele folosindu-se de conceptualizarea cazului;
- ◆ Să dezvolte țeluri, scopuri pentru terapie.

Conceptualizarea are două aplicații practice:

- ◆ Face posibilă înțelegerea și aflarea unui sens problemei clientului utilă atât terapeutului cât și clientului
- ◆ Ajută la dezvoltarea unui plan terapeutic

Modelul general de conceptualizare a cazului, în manieră cognitivă ar putea fi sintetizată schematic, astfel:

Timișoara, 23-25 octombrie

Experiența timpurie

Informații despre experiențele clientului timpurii sau alte experiențe care ar putea duce la formarea credințelor și asumțiilor

Dezvoltarea credințelor despre sine, ceilalți și lume
 “Sunt rău; sunt slab și vulnerabil”

Asumții sau reguli pentru viață

Incidente critice

Situații sau evenimente în care regulile sunt încălcate sau asumțiile sunt activate

Factorii care mențin problemele Simptomele fizice,
 comportamentele, gândurile, emoțiile care formează cercul vicios

Surse: Beck et. al., 1990; Freeman, 1992; Freeman et. al., 1990; Kirk, 1989; Pearson, 1989, 1993 apud Sanders)

Stadiile evaluării:

- ◆ Agenda-cadru pentru evaluare
- ◆ Discutarea a ceea ce simte clientul față de procesul psihoterapeutic;
- ◆ Problemele generale și importanța lor
 - descrierea problemelor fizice – detalierea descrierilor simptomelor somatice, fizice, gândurile, răspunsurile emoționale, comportamentul;
 - cum face față simptomelor, inclusiv evitarea unor activități din cauza problemelor;
- ◆ istoria problemelor, inclusiv investigațiile medicale;
- ◆ credințele clientului față de probleme
- ◆ istoria medicală a sa și a familiei sale;
- ◆ funcționarea generală;
- ◆ factorii sociali și interpersonalii (familia, interacțiunile sociale);
- ◆ situațiile psihosociale (munca, acomodarea la situații noi);
- ◆ medicația;
- ◆ conceptualizarea problemelor;
- ◆ dezvoltarea scopurilor pentru terapie.

După stabilirea și realizarea acestor faze (conceptualizare și stabilirea obiectivelor) urmează faza de mijloc a terapiei care are 4 scopuri:

- ◆ găsirea căilor care să-l ajute pe client să-și înțeleagă simptomele;
- ◆ reducerea factorilor care ar putea menține simptomele;
- ◆ strategii care să-l ajute pe client să facă față simptomelor;

- ◆ concentrarea pe ceilalți factori care contribuie la menținerea problemelor (stresul, dificultățile etc.)

Terapia cognitivă ajută clientul să înțeleagă legătura dintre gânduri și simptomele fizice, dintre emoții și comportamente. Ipoteza propusă de abordarea cognitivă pentru explicarea tulburărilor psihosomatice este următoarea: modalitatea în care o persoană interpretează simptomele fizice sau pattern-urile cognitive care acompaniază simptomele, influențează ceea ce simte individul și ceea ce va face ca răspuns la simptom, care va influența la rândul său simptomele fizice. Identificarea și modificarea gândurilor este pasul cheie care trebuie realizat pentru spargerea acestui cerc vicios care duce la menținerea problemelor.

Experiențele care există în domeniul psihoterapiei persoanelor cu tulburări somatoforme, au fost sintetizate în review-uri de Creed et. al., 1992 și Mayou et. al., (1995). Terapia psihodinamică concentrată pe dezvoltarea relației terapeutice în care clientul poate explora dificultățile utilizând metafora pentru a face legătura dintre simptomele somatice și emoții, și ajutarea clientului să facă față stresului cotidian, s-a arătat folositoare chiar și în cazurile cronice (Guthrie et. al., 1991,1993). Psihoterapia de grup s-a arătat folositoare în diferite forme de probleme somatice și anxietate față de sănătate (Stern și Fernandez, 1991). Intervențiile cognitiv-comportamentale s-au dovedit eficiente prin tehnicile de relaxare, antrenamentul de asertivitate și rezolvare de probleme, modificarea cognițiilor, tehnici de managementul stresului (Blanchard et. al., 1992,1993).

Importanța angajării clientului în psihoterapie și oferirea unei relații terapeutice în care se pune accent pe re-conceptualizarea problemelor și găsirea de soluții sunt etapele necesare în remediarea tulburărilor psihosomatice.

3.Studiu de caz

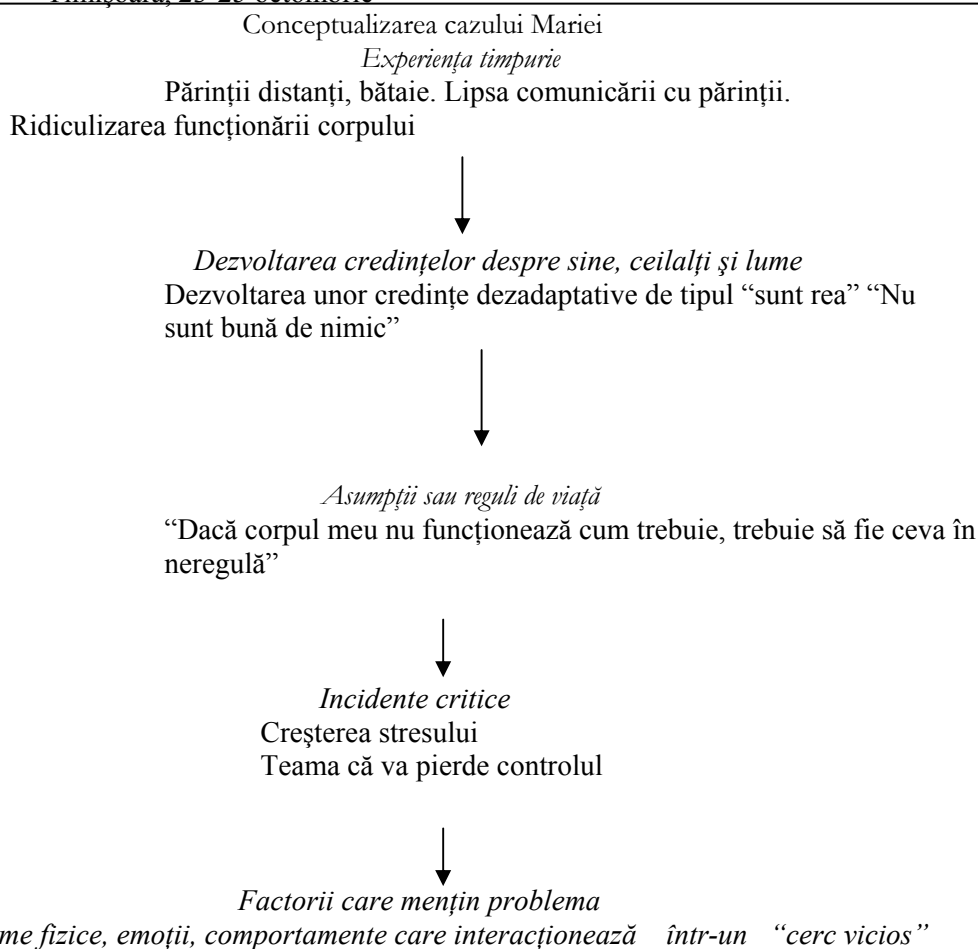
Mary este o profesoară de 52 de ani care a început să experimenteze dureri puternice în piept, dureri care radiază de-a lungul brațelor. La început a atribuit simptomele oboselii determinate de locul de muncă și de îngrijirea mamei sale bolnave. La al patrulea atac însă a fost necesară intervenția ambulanței fiind mult mai sever. Primul medic care a examinat-o pe Maria a spus că tocmai a suferit un atac de anghina și ar fi posibil chiar și un atac de cord. A rămas în spital patru zile pentru analize și investigații medicale. I s-a spus că inima este în regulă, sănătoasă, nu are anghina pectorală, și durerea este probabil psihosomatică. I s-a recomandat să ia lucrurile puțin mai ușor, nestresant, pentru o vreme. Maria a continuat să experimenteze dureri puternice și a fost foarte îngrijorată când I s-a spus că simptomele sunt doar “în mintea ei”.

Pentru a se putea simți “înțeleasă”, sunt necesare întrebările în detaliu referitoare la cât de dificil consideră că sunt simptomele de suportat, despre ceea ce simte când are acele dureri puternice. Odată ce Maria descrie amănunțit simptomele fizice se poate trece la explicația pe care Maria o oferă pentru aceste dureri. Discuția poate fi astfel îndreptată, prin întrebări exploratorii, spre factorii psihologici care ar putea să le cauzeze sau să le mențină.

Maria își amintește că mama sa o bătea pentru motive aparent neînsemnate. Maria a început să aibă menstruație la 14 ani și avea dureri mari. În timpul ambelor dureri (de la bătaie și menstruală) mama sa o trimitea în camera sa pentru două zile. Ea prefera durerea menstruală celei provocate de mama sa.

Timișoara, 23-25 octombrie

După etapa de evaluare și conceptualizare, este necesară realizarea unei legături între factorii somatici și testarea ipotezelor pentru explicarea simptomelor. Acest stadiu implică teme pentru acasă o agendă “de lucru”. Modificarea gândurilor dezadaptative este o parte importantă a terapiei cognitive. Maria a putut identifica că, atunci când experiențiază un atac de cord, ea gândește “voi avea un atac de cord”, “nu mă voi simți niciodată mai bine. Un jurnal al simptomelor și gândurilor conține: data și ora, simptomele, ce gânduri ai și cât de mult crezi în acele gânduri, gânduri alternative și cât de mult crezi în acestea și comportamentul.

În cursul terapiei, Maria descrie durerea sa în termeni de “simt că întreaga lume mă apasă pe inimă”. Această imagine a fost extrem de utilă în explorarea acelor aspecte ale vieții ei care exercită o mare presiune în viața ei.

Informațiile pentru identificarea asumpțiilor și credințelor a venit, în cazul Mariei prin utilizarea imageriei, amintiri, identificarea paternurilor proprii de gândire (de tipul “toate simptomele fizice pot indica o boală serioasă”).

Am folosit imageria pentru a descoperi înțelesurile din spatele comportamentelor proprii. Maria a putu să descopere asumpții alternative dar adaptative. Învățarea unui set de credințe poate fi comparată cu învățarea scrisului cu cealaltă mână, ceea ce cere multă răbdare și practică. Ținerea unui jurnal de-a lungul a câteva luni a determinat-o pe Maria să poată observa consecințele și avantajele noilor credințe.

Maria a avut sentimente confuze referitor la încheierea terapiei. Ea era în stare să facă legătura dintre diversele surse de stres din viața sa și simptome și a realizat că teama că va pierde controlul asupra inimii a fost exagerată. A început să vorbească despre simptomele sale cu partenerul său și să aplice noile credințe adaptative în viața de zi cu zi.

PSYCHOSOMATIC DISORDERS, A COGNITIVE BEHAVIORAL APPROACH

1. General aspects

The effect of psychological factors on our health has been recognized for a long time. Galen put forward the idea that the passions were important causes of illness. More recently, the field of psychosomatic medicine has looked at psychological causes and correlates of a wide range of physical problems.

A large proportion, around 30 to 80 per cent, of people attending general practitioners and medical outpatient clinics have symptoms which cannot be clearly medically diagnosed (Barsky and Klerman, 1983; Creed et al., 1992; Mayou, 1993)

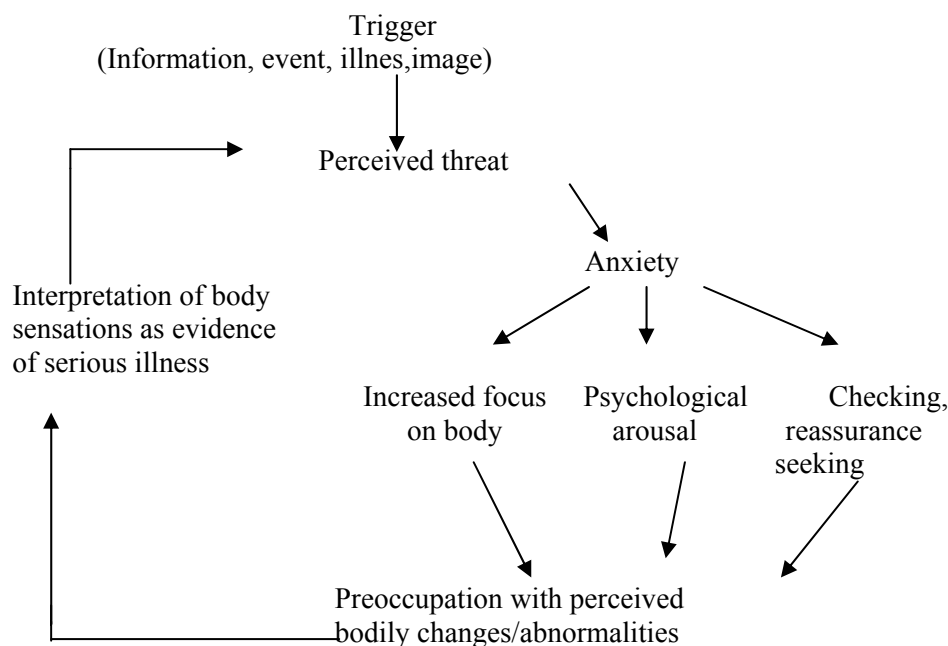
The concept of somatization requires that the individual ask for help for a physical complain and has a diagnosable psychological disorder. Robbins and Kirmayer (1991) distinguish three different types of somatization:

1. Somatization as medically unexplained somatic symptoms
2. Somatization as worry akin to hypochondriasis, the tendency to worry about the possibility that one has, or is vulnerable to a serious physical illness
3. Somatization as the somatic presentation of psychological disorder.

Much of the research and development of new psychological therapies has arisen within cognitive therapy. Other forms of therapy have added a great understanding this group clients (Bass, 1990; Kirmayer and Robbins, 1991). These include brief dynamic psychotherapy (Guthrie 1995); group psychotherapy (Melson et al., 1982); technique of reattribution (Gask et al., 1989); behaviour therapy (Warwick and Marks, 1999).

There is increasing work on applications of cognitive therapy to the area of somatic problems which are not primarily caused by or the result of physical disease, and which may or not coexist with psychological disorder. Much of the work has arisen from cognitive models of panic disorder (Clark, 1986) and hypochondriasis (Warwick and Salkovskis, 1989, 1990).

These four aspects – the symptoms, thoughts, emotional response and behaviours – interact to form a vicious circle, as illustrated in this figure:

Source: Hawton et. al., 1989, Cognitive Behaviour Therapy for Psychiatric Problems (apud D.Sanders)

The cognitive model includes three aspects:

(a) a link between thoughts, behaviours, emotions and physical factors, which interact in a vicious circle to *maintain* the problem. Cognitive therapy has focused on patterns of thinking and the way thoughts influence our feelings. (b) critical incidents that *precipitate* the problem. (c) unhelpful attitudes and beliefs that *predispose* the individual to developing the problem.

A fourth aspect, particularly important when looking at somatic problems, is the wider social context which may influence all three levels: cultural norms and expectations, the medical profession and tendency to diagnose psychological problems by exclusion rather than make positive diagnoses, and familial and other social factors. Psychosomatic problems are extremely common. So, we think that it is necessary to apply the new direction in psychology: the cognitive psychology.

The second aspect of the cognitive model proposes that our individual assumptions and beliefs about ourselves, other and the world underlie how we react to situations and may make us vulnerable to certain problems (Persons, 1989). Some of our attitudes and beliefs may be helpful and sufficiently flexible to allow us to adapt to changes in ourselves. The cognitive model distinguishes between our *assumptions* which form our rules for living, and core beliefs or *schema*, relating to basic and central ways of understanding ourselves and the world. Beck et al. (1990) and Young (1990) discuss assumptions and schema in greater detail.

The third aspect of the cognitive conceptualization of psychosomatic problems is to consider what critical incidents or events triggered the problem.

For example, if the individual has concerns about the meaning of physical illness, illnesses in friends or family, new information about illnesses from the media (Warwick and Salkovskis, 1990).

2. Counselling and psychotherapy elements

This client group poses particular difficulties for the counsellor or therapist. It is vital actively to engage the client in therapy in a way that does not threaten the individual's view of the self. It is probably the case that once the client is engaged in counselling, a substantial part of the therapeutic work has been done.

The initial session is vital. Asking in detail about physical symptoms, how much pain the client has had to put up with, and how concerned she or he is helps the client to "feel understood".

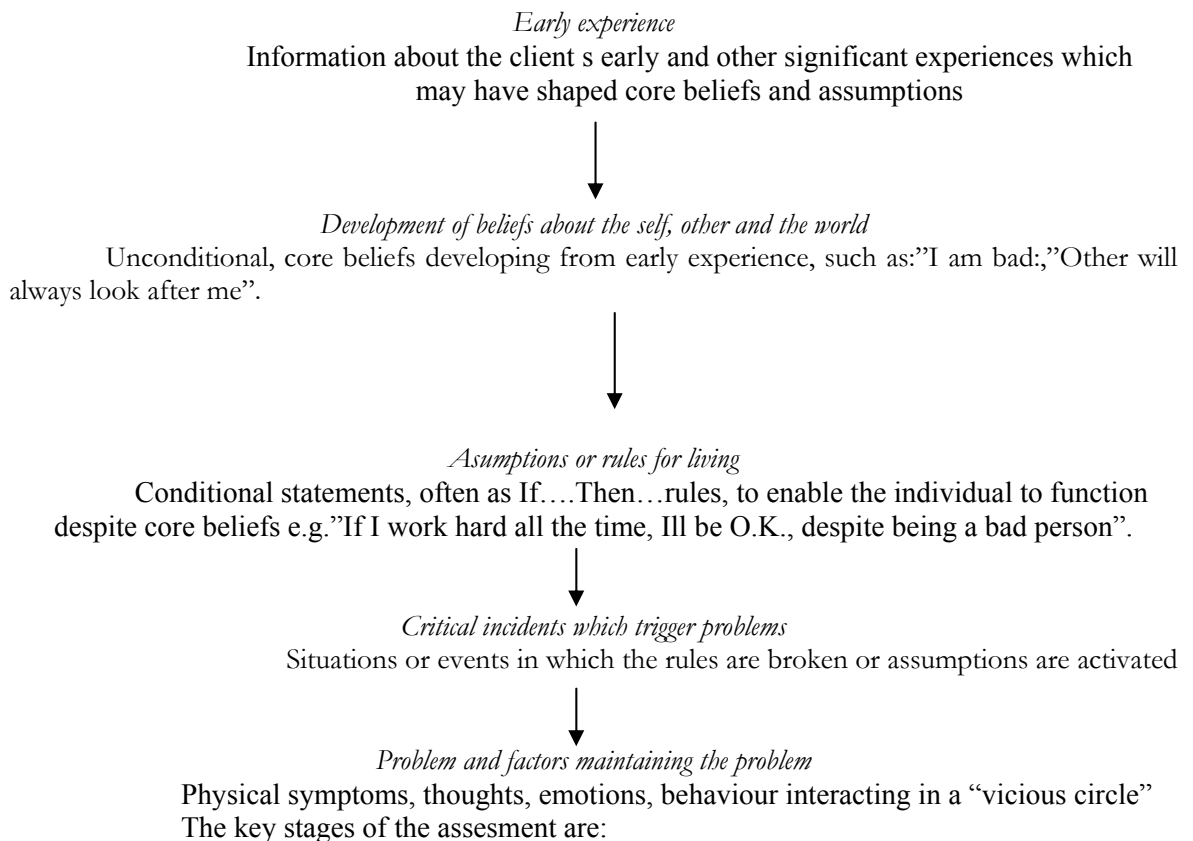
Factors which may predict success (from Bass and Benjamin, 1993):

Good response to psychological therapy	Poor response to psychological therapy
Younger age	Pain-contingent compensation payment
Continuing employment	Constant pain
Work satisfaction	Pain not aggravated by stress or anxiety
Pain aggravated by stress or anxiety	Long history of unsuccessful surgery
Life event before the onset of symptoms	More unhelpful illness beliefs and assumptions about causes of problems
Presence of reported psychological distress	Absence of reported psychological distress

Cognitive therapy offers some clearly defined aims, particularly focusing on developing a conceptualization of the client's problems and developing a therapeutic relationship in which to conduct therapy (Kirk, 1999). The specific aims are:

- To begin the process of counselling/therapy by beginning to develop a therapeutic relationship, helping the client to feel understood, and offering an environment where the client and counsellor can work in a collaborative way,
- To offer the client a rationale for counselling.

- To offer the client a useful understanding of what may be maintaining as well as causing the symptoms, using the case conceptualization as a model.
 - To develop goals for counselling or therapy.
The conceptualization has two main practical applications:
 - It enables the client and counsellor to understand and make sense of the client's problems
 - It is a means of developing an overall plan to guide the counselling/therapy
- The general model of case conceptualization is:

- Setting an agenda for the assessment
- Identifying and discussing how the client feels about counselling
- The client's main problems and their maintenance:
 - description of physical problems – detailed description of somatic symptoms, thoughts, emotional response, behaviour
 - factors making the problem better or worse-situations, behaviours, mood, physiological factors, thoughts, other people, stress, etc.
 - how the client copes with the symptoms, including avoiding activities or situations because of the problems
 - History of the problems, including medical investigations
 - Information the client has been given about the problems and the client's beliefs about the problems
 - Medical and illness history and family history of illnesses
 - Interpersonal and social factors: family, relationships, others' response to client's problems
 - Psychosocial situation: employment, accommodation, work and any ongoing difficulties
 - Medication
 - Conceptualization of the problems
 - Developing goals for counselling.

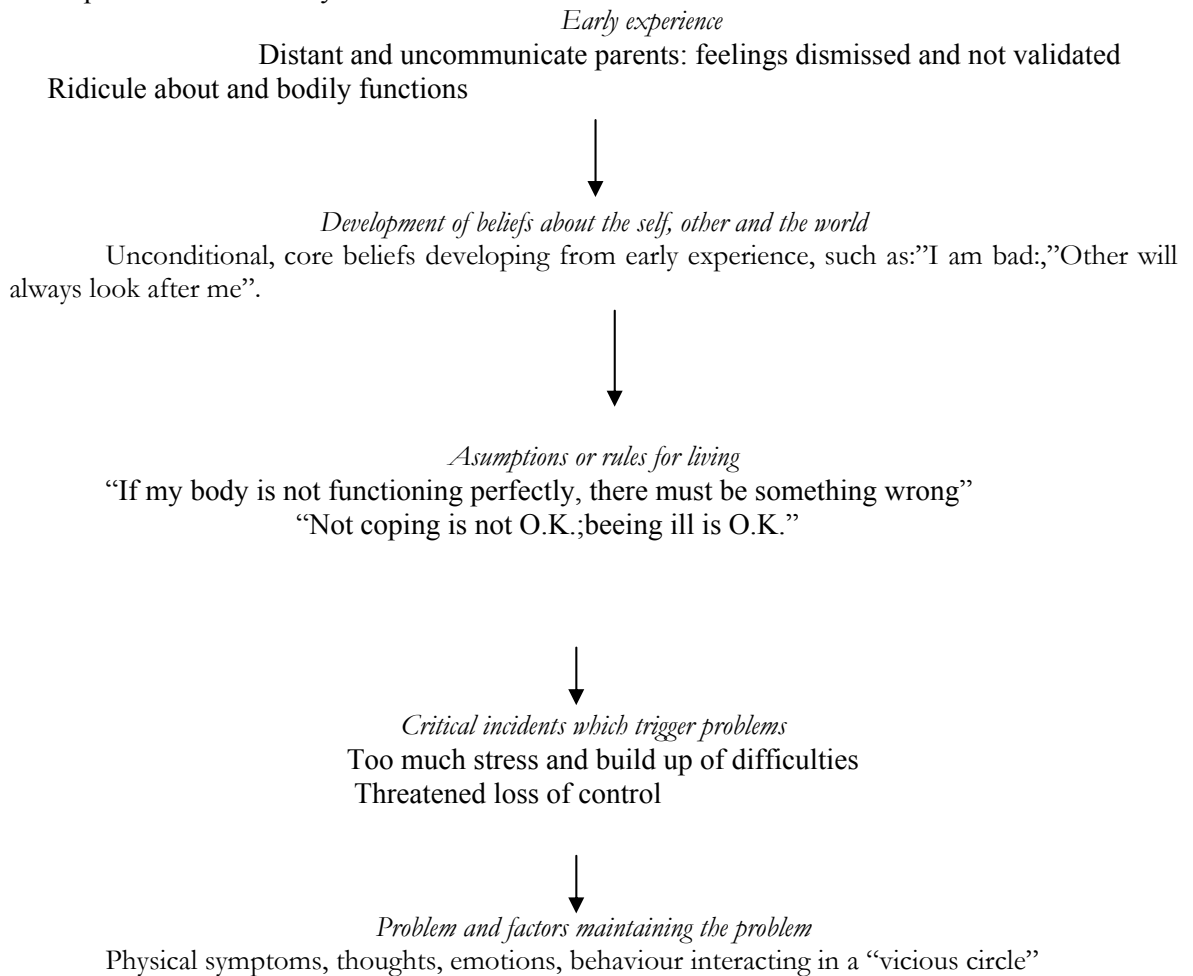
After the conceptualization, the middle stages of counselling/therapy may move four key stages:

- Helping the client to reattribute the symptoms by discovering alternative explanations.
- Dealing with factors maintaining the symptoms.
- Focusing on helpful strategies.
- Dealing with other issues and difficulties.

The cognitive therapy involves helping clients to understand links between thoughts and beliefs and physical symptoms, feelings and behaviours. The cognitive model of somatic problems hypothesizes that the way a person interprets physical symptoms, or the person's patterns of thoughts that accompany symptoms, influences how the individual feels and what they do in response to the symptoms, which in turn influences the physical symptoms. Therefore, beginning to identify and modify thoughts is the key step in breaking vicious circles which may be maintaining the individual's problem.

4. Case study

Mary, a 52-year-old teacher, started to experience several mild attacks of pain in her chest, radiating down her arms, accompanied by feeling breathless, faint and numb in her fingers. The first three times she noticed the symptoms went away: she attributed them to being tired and overworked by her demanding job and looking after her elderly mother. However, the fourth attack, which happened in the supermarket, was much more severe: Mary collapsed with the pain and the manager called an ambulance. The first doctor to examine Mary said that she suffered an acute attack of angina and may even have had a heart attack. She stayed in hospital for four days for tests. She was then told her heart was fine, she did not have angina, and that the pain was probably psychosomatic and to take things easy for a while. Mary continued to experience attacks of pain, and was extremely worried that her symptoms were "all in her mind" and she was "going mad". Asking in detail about physical symptoms, how difficult the client finds the symptoms, how much pain the client has had to put up with, and how concerned she is helps the client to "feel understood". Once Mary has described their physical symptoms and medical tests are discussed her views on what might be causing them, the discussion was shifted toward psychological factors that may cause or maintain the symptoms. Open, exploratory questions and reflections were very useful. Mary remembered her mother beating her for no apparent reason. Mary started menstruating at the age of 14, and experienced severe dysmenorrhoea. During her youth of pain, her mother would send her to her room for two days and leave her alone. The pain of menstruation was preferable to the pain from her mother's beatings.

 Conceptualization for Mary

After conceptualization is necessary to making a link between psychological and somatic factors for discovering and testing alternative hypotheses to explain symptoms. This stage involving session agendas and home task for dealing with maintaining factors. Modifying unhelpful thoughts is a part of cognitive therapy. Mary could identify that when she experienced a heart attack, she thought: "I am having a heart attack", "I can't die here: no one will find me", "I'll never get better". A diary of symptoms and thoughts contains: date and time, symptoms rating of how bad, what went through your mind, and how much did you believe the thought? (0-10), alternative thought and how much did you believe the thought (0 – 10) and action.

Mary, during the course of therapy described her heart pains in terms of "as though I've got the world on my heart". This image was extremely useful in helping her to explore the world of pressures in her life, which felt like a great weight.

The information for identifying assumptions and beliefs comes from many sources:

- themes which emerge during therapy, Mary had a strong theme of needing to be in control expressed as a fear of losing control of her heart, of her life and her feelings.
- Patterns in the client way of thinking: All physical symptoms may indicate serious disease".
- Global evaluating of the self and others
- Memories or family saying
- Using imagery – for Mary, her fear of losing control meant that she found it very difficult to express her feelings.

We use imagery to try and uncover the meaning behind expressing himself. With questions for help Mary to discover alternative assumptions, we modify and revise assumptions. Learning a new set of beliefs may be compared to learning to write with the other hand: if one is right handed, learning to write with the left hand takes time, patience and practice. Keeping a diary

overall several month, of evidence in favour of the new beliefs enables Mary to see the consequences and advantages of the new beliefs (Greenberger and Padesky, 1995).

Mary had very mixed feelings about ending therapy she was able to make the links between the various stresses in her life and the symptoms and realized that his fears about losing control of her hart were exaggerated. She had begun to look at her assumptions about having to cope, be in control and keep her feelings to herself, and begun to talk about the problems in her relationship. Part of her wanted to end counselling therapy and retreat back into herself; part of ger wanted to continue the journey she had started and was concerned about ending therapy.

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- Alexander, F.(1987) – *Psyhosomatic medicine:its principle and applications*, WW Norton and Company
- Holdevici, I. (2000) – *Gândirea pozitivă*, București
- Luban-Plozza, B., Poldinger, W., Kroger, F.(1986) – *Boli psiho-somatice în practica medicală*
- Petrescu, I.(1987) – *Studiu clinico-psihiologic asupra stărilor somatoforme*, Revista Psihologia, nr.3
- Sanders, D. (1996) – *Counselling for psyhosomatic problems*, Sage Publication, 1996
- Stoudemire, A.(1990) – *Clinical psychiatry for medical students*, J.B.Lipincott Company
- Tudose F.;Tudose C.; Dobrânci L.(2002) – *Psihopatologie și psihiatrie pentru psihologi*, Ed. Infomedica
- Văleanu, V., Daniel, C.(1979) – *Psihosomatica feminină*, București, Editura Medicală
- Young, J.E., Kloso, J.S. (1993) - *Reinventing your life*, London:Penguin, 1993

SCHEME COGNITIVE ȘI SATISFACȚIE MARITALĂ

POPA Simona, SECUI Monica, ROMÂNIA
Universitatea din Oradea, Catedra de Psihologie

spopa@uoradea.ro

Rezumat

Schemele sunt structuri cognitive fundamentale ce organizează experiența individului, procesează informația ulterioară și formează baza pentru eventualele distorsiuni ale acestei informații. Pentru evaluarea schemelor cognitive, în cadrul acestui studiu a fost folosit Chestionarul Schemelor Cognitive (Young & Brown). Rezultatele dovedesc că soții și soțiile care nu manifestă scheme cognitive defectuoase sunt mai bine adaptați vieții de cuplu și de asemenea realizează evaluări realiste ale evenimentelor de cuplu și de familie, pe când partenerii care îmbrățișează aceste scheme cognitive sunt mai puțin satisfăcuți de viața de familie, iar evaluările evenimentelor de viață sunt distorsionate.

Abstract

Schemata are the underlying cognitive structures that organize the individual's experience, process the incoming information, and that can form the basis for the individual instances for distortion. In this study it was used The Schema Questionnaire (Young & Brown) to assess subjects' cognitive schemas. The results proved that whereas the schemas of well-adjusted wives and husbands allow for a realistic appraisal of marriage life events, those of maladjusted partners result in reality distortion of and facilitate psychological distress.

Modelul cognitiv - comportamental al familiei sugerează că familiile și astfel membrii societății vor manifesta sănătate mentală dacă adulții implicați vor avea o bună înțelegere a ceea ce înseamnă familie și își vor învăța și copiii acest lucru. De asemenea modelul cognitiv - comportamental susține ca și factori de predicție a fericirii maritale: 1) cognițiile referitoare la familie pe care soții le au și 2) deprinderile lor de rezolvare de probleme. Cognițiile despre familie ale partenerilor sunt considerate a fi buni predictorii deoarece ele oferă indivizilor semnificație, ordine, sensul controlului în relațiile lor cu soțiile /soții, copiii sau alți membri ai familiei.

Schema familiei descrie toate cognițiile pe care un individ le are despre propria sa viață de familie și despre familie în general, acestea pot fi grupate în cadrul schemei într-o serie de substructuri având funcții specifice:

- constituția familiei - oferă reguli de funcționare a familiei;
- cogniții cu privire la modul de relaționare din cadrul teoriei personale - direcționează indivizii în interacțiunea unuia cu celălalt;
- raportul costuri – beneficii - ajută la calculul beneficiilor pe care le are în familie în funcție de costurile investite;
- strategii de rezolvare de probleme - rezolvarea dificultăților inevitabile cu care se poate confrunta familia.

Schemele individuale sunt structuri cognitive fundamentale ce organizează experiența individului, procesează informația ulterioară și formează baza pentru eventualele distorsiuni ale acestei informații. Afirmăm mai sus că schema familiei este reprezentată de toate cognițiile pe care individul le are despre propria sa viață de familie și despre viața de familie în general. Astfel de cogniții sunt asumțiile indivizilor despre viața de familie, atribuirile evenimentelor ce au loc în familie, convingerile despre ea ar trebui să existe în familie ca un tot unitar, idei despre cum ar trebui să fie relația dintre soți, ce fel de probleme sunt expectate în căsătorie și rezolvarea lor, ce presupune construirea și menținerea unei familii sănătoase, ce responsabilități ar trebui să aibă fiecare membru, consecințele asociate cu neîndeplinirea rolurilor, la ce costuri și ce beneficii ar trebui să se aștepte indivizii dacă se vor căsători (Schwebel A. I. & Fine, Mark A., 1994). Aceste scheme nu numai că direcționează percepția, interacțiunea și comportamentul indivizilor, dar și oferă o consistență acestora. Ca intersecție între schemele individuale și schema de familie am ales pentru această cercetare conceptul de schemă impus de Jeffrey Young.

Timișoara, 23-25 octombrie

J. Young (2003) introduce termenul de scheme dezadaptative timpurii și le definește ca fiind teme largi cu privire la sine și propriile relații cu ceilalți ce se dezvoltă în copilărie, se elaborează pe parcursul vieții și sunt disfuncționale într-o anumită măsură.

Caracteristicile acestor scheme dezadaptative timpurii sunt:

- Se dezvoltă în copilărie ca rezultat al interacțiunii dintre temperamentul înăscut și experiențele negative de zi cu zi ce apar în relația copilului cu persoanele apropiate;
- Sunt responsabile pentru generarea unui distress emoțional puternic, conduc la consecințe defavorabile persoanei sau celor din jurul său;
- Împiedică dezvoltarea autonomiei, exprimării proprii, acceptării și a bunei interrelaționări;
- Sunt convingeri bazale, patternuri adânc înrădăcinate, teme centrale ale sinelui și auto-perpetuate;
- Sunt activate de evenimentele zilnice relevante schemei sau de o stare biologică.

Au fost identificate optsprezece scheme grupate în cinci categorii numite domenii ale schemelor, fiecare dintre cele cinci categorii reprezintă o componentă importantă a nevoilor pe care un copil le are.

Primul domeniu este reprezentat de **separare și respingere** și constă în expectanța că nu vor fi satisfăcute nevoile de securitate, siguranță, îngrijire, empatie, acceptare și respect. Acest prim domeniu este compus din cinci scheme:

1. **Abandon / instabilitate (AB)** – sentimentul că cei apropiați nu vor putea să ne ofere susținerea emoțională de care avem nevoie, să ne protejeze pentru că ei la rândul lor sunt emoțional instabili, nu sunt prezenți, vor muri iminent sau ne vor părăsi pentru altcineva.
2. **Neîncredere / abuz (MA)** – credința că într-un final tot vom fi înșelați, că ceilalți ne înșală, abuzează de noi, ne fac să suferim, ne umilesc sau mint. Acest rău creat de ceilalți este perceput intențional.
3. **Deprivare emoțională (ED)** – ceilalți nu ne oferă dragostea necesară. Există trei forme majore de deprivare emoțională: a) deprivarea de îngrijire (absența atenției, afecțiunii, și căldurii sufletești). b) deprivarea de empatie (absența înțelegerii) c) neoferirea protecției (absența direcționării, ghidării)
4. **Deficiență / rușine (DS)** – sentimentul că suntem fără valoare, suntem răi, nedoriți, inferiori sau incapabili în anumite aspecte importante ale vieții, iar dacă acest lucru se vede nu vom mai fi iubiți de ceilalți. Persoanele care interiorizează această schemă sunt sensibili la critică, sunt foarte conștienți de ei înșiși, se compară cu ceilalți, nu se simt în siguranță în prezența celorlalți, au sentimentul de rușine legat de propriul "handicap". Acesta poate fi personal (impulsuri de furie) sau public (înfățișare fizică neaspectuoasă).
5. **Izolare socială / înstrăinare (SI)** – senzația de izolare față de restul lumii, că suntem diferiți de alții și că nu putem face parte dintr-un grup.

Al doilea domeniu este cel al **slabei autonomii și performanțe** și se referă la propria capacitate de a supraviețui și funcționa independent. Reprezentative pentru acest domeniu sunt următoarele scheme:

1. **Dependență / incompetență (DI)** – credința că suntem incapabili de a ne îndeplini bine responsabilitățile zilnice fără un considerabil sprijin din partea celorlalți. Se manifestă neajutorarea.
2. **Vulnerabilitate la rău și boală (VH)** – frica exagerată de catastrofe iminente ce pot să ni se întâmple oricând și nu le putem preveni. Această frică poate apărea în legătură cu diferite boli de care ne putem îmbolnăvi (atacuri de inimă), cu diferite probleme emoționale grave (teama de a nu înnebuni) sau alte catastrofe externe (prăbușirea avioanelor).
3. **Protecționism / sine nedezvoltat (EM)** – o relație de apropiere și o implicație emoțională exagerată cu una dintre persoanele apropiate (deseori părinți), relație care împiedică dezvoltarea propriei identități și a relaționării sociale. Este o convingere că cel puțin una dintre persoanele implicate nu va putea trăi fără cealaltă, nu va putea fi fericită dacă nu va avea sprijinul acesteia. Persoanele care manifestă această schemă sunt persoane fără un scop, care nu știu pentru ce trăiesc.
4. **Eșec (FA)** – blamarea de sine, convingerea că nu este capabil să facă ceva bine, că inevitabil va greși, va eșua în autorealizare (școală, carieră, sport), că e prost, cu un statut social scăzut, mai puțin de succes ca și ceilalți de aceeași vârstă.

Al treilea domeniu conține scheme cu privire la **limite defectuoase** și constă în incapacitatea sau stabilirea cu deficiență a limitelor interne, a responsabilităților față de altul, a scopurilor pe termen lung. Apar dificultăți în respectarea drepturilor celorlalți, în stabilirea și atingerea unor scopuri personale realiste. Acest domeniu este caracterizat de două scheme:

1. **Revendicare / grandiozitate (ET)** – credința că suntem superiori altor oameni, revendicăm drepturi și privilegii speciale, regula reciprocității nu funcționează în acest caz. Revendicăm dreptul de a face ce vrem, indiferent dacă ceea ce dorim este ancorat în realitate sau nu, indiferent care este costul pentru celălalt. Un sens exagerat al superiorității se manifestă (suntem printre cei mai faimoși oameni) cu scopul de a obține control și putere.
2. **Autocontrol / auto-disciplină insuficientă (IS)** – dificultatea de a fi controlat, disciplinat în obținerea scopurilor, insuficient control al emoțiilor și impulsurilor, toleranță scăzută la frustrare, dorința excesivă de menținere a confortului, de evitarea a situațiilor neplăcute în detrimentul persoanei.

Dependența de alții este cel de al patrulea domeniu iar schemele componente constă în focalizarea excesivă pe satisfacerea dorințelor, nevoilor altora în detrimentul satisfacerii propriilor dorințe și nevoi, acest lucru realizându-se pentru a câștiga dragostea și aprobarea celor din jur. Scheme acestui domeniu sunt:

1. **Subjugarea (SB)** – supunerea excesivă controlului celorlalți de obicei pentru a evita furia, părăsirea sau alte represalii. Are două forme principale: subjugarea nevoilor (propriile preferințe, decizii și dorințe sunt suprimate) și subjugarea emoțiilor (exprimarea emoțiilor este suprimată, în special cea a furiei).
2. **Sacrificiul propriu (SS)** – fixarea excesivă asupra satisfacerii voluntare a nevoilor zilnice ale celorlalți cu propriile noastre costuri. De ce? Pentru a preveni îndurerarea celorlalți, pentru a evita sentimentul de a fi egoist, pentru a menține relația cu acea persoană percepută ca nevoiașă.
3. **Căutarea aprobării / recunoașterii (AS)** – căutarea exagerată a aprobării, recunoașterii sau atenției celorlalți, fapt ce împiedică dezvoltarea identității de sine. Stima de sine este dependentă de reacția celorlalți în principal.

Cel de al cincilea domeniu este dat de **hipervigilență și inhibiție** – sentimentele, impulsurile, alegerile spontane sunt împiedicate a se exprima, persoana nu-și rezervă dreptul de a fi fericit, relaxat. Sănătatea, relațiile apropiate au de suferit în urma acestui fapt. Schemele celui de al cincilea domeniu sunt:

1. **Negativism / pasivitate (NP)** – aspectele negative ale vieții sunt exagerat conturate, subliniate, scoase la iveală, maximizate (durere, moarte, pierdere, dezamăgiri, conflicte, vină, resentimente, probleme nerezolvate, greșeli potențiale, trădări etc.) în timp ce evenimentele pozitive, optimiste sunt minimalizate.
2. **Inhibiție emoțională (EI)** – inhibarea acțiunilor, sentimentelor, comunicării spontane pentru a evita în special dezaprobarea celorlalți, sentimentul de rușine și de pierdere a controlului asupra propriilor impulsuri. Cele mai întâlnite arii de inhibiție ar fi: a) inhibarea furiei și agresivității, b) inhibarea impulsurilor pozitive, c) dificultate în exprimarea vulnerabilității sau a comunicării propriilor sentimente, d) excesiva invocare a raționalității și eliminarea emoționalului.
3. **Standarde nerealiste / hipercriticalitate (US)** – credința că trebuie să atingem niște standarde interiorizate foarte ridicate de comportament și performanță cu scopul de a evita critica. Aceste standarde nerealiste pot apărea sub forma perfecționismului, atenției deosebite la detalii, reguli rigide de tipul “trebuie”, nemulțumirea că mai multe s-ar fi putut realiza.
4. **Pedepsirea (PU)** – convingerea că oamenii ar trebui aspru criticați pentru greșelile lor. Implică tendința de a fi furios, intolerant, punitiv și nerăbdător cu acei oameni (inclusiv noi înșine) ce nu satisfac propriile noastre expectanțe sau standarde. Greșelile sunt uitate cu greutate, nu se ține seama de natura failibilă a omului.

În terapia maritală și de cuplu partenerii vor fi ajutați să-și identifice schemele, să le recunoască atât pe cele proprii cât și pe cele ale partenerului.

Acest studiu pleacă de la presupunerea că prezența schemelor cognitive dezadaptative la partenerii unui cuplu va conduce la distress emoțional puternic, la comportamente disfuncționale manifestate în cadrul cuplului și prin urmare la o satisfacție maritală scăzută.

METODĂ

Subiecți

Au fost implicați 40 de subiecți (20 de cupluri) voluntare, vârsta lor fiind cuprinsă între 22-50 de ani, căsătoriți de 1-36 de ani, cu și fără copii.

Materiale și Procedură

Au fost aplicate fiecărui subiect *Chestionarul Schemelor Cognitive* (Young și Brown), *Scala de gânduri, emoții și comportamente pentru cupluri* (Popa și Popus) și *Scala de Satisfacție Maritală*. Curseu și colab. (2000) au realizat o adaptare preliminară a *Chestionarului Schemelor Cognitive* pe populați românească. *Scala de gânduri, emoții și comportamente pentru cupluri* a fost dezvoltată de Popa și Popus, (Popus, 2000) și măsoară cognițiile iraționale / raționale, cognițiile inferențiale (atribuiri), emoții și comportamente disfuncționale ce pot să apară în diferite situații maritale specifice. În acest studiu am folosit mai mult evaluarea emoțiilor și comportamentelor. *Scala de Satisfacție Maritală* măsoară bineînțeles satisfacția maritală cu privire la diferite domenii maritale: responsabilități în gospodărie, creșterea copiilor, activități sociale, bani, comunicare, sex, progres profesional, independență personală, independența partenerului, satisfacție maritală generală. Toate instrumentele folosesc scala Likert.

Rezultate

Pe baza rezultatelor obținute la *Chestionarul Schemelor Cognitive*, pentru fiecare scală, subiecții au fost grupați în două loturi: subiecți cu o schemă cognitivă dezadaptativă puternică, deci cu o disfuncționalitate ridicată (HD) și subiecți cu disfuncționalitate scăzută, cu slabe credințe dezadaptative (LD). Criteriul de grupare a fost media. Diferențele dintre grupurile HD și LD au fost testate folosind testul t pentru eșantioane independente. Satisfacția diadică, distresul emoțional și comportamentele dezadaptative diferă semnificativ în funcție de grup.

Pentru primul domeniu, cel al separării și respingerii, cele mai puternice scheme ce exercită o influență asupra satisfacției maritale, stării emoționale și comportamentele partenerilor sunt: deprivare emoțională (ED), neîncredere / abuz (MA), izolare socială / înstrăinare (SI) și abandon / instabilitate (AB). Nu au existat diferențe semnificative pentru deficiență / rușine (DS). Presupunem că această schemă s-ar manifesta mai mult în perioada pre-maritală decât în perioada căsătoriei, atunci partenerii ar încerca mai mult să-și ascundă defectele, căsătoria presupune o oarecare dezvoltare a acestora și o încercare de acceptare a defectelor celuilalt.

Când unul dintre parteneri consideră că este privat de atenția, afecțiune, căldura, empatia și protecția (ED) celuilalt, cu siguranță va fi mai puțin satisfăcut de viața maritală, în special de comunicarea dintre ei ($t = 2.51$, $p = .02$ $mLD = 9.04$, $s.d. = 1.02$, $mHD = 7.26$, $s.d. = 2.94$). Distresul emoțional este mai puternic pentru cei cu o puternică interiorizare a acestei scheme decât pentru cei ce cred mai puțin în ea, acest lucru fiind valabil atât pentru emoțiile funcționale cât și pentru cele disfuncționale (emoții disfuncționale $t = 2.44$, $p = .02$ $mLD = 72.27$, $s.d. = 21.78$, $mHD = 93.77$, $sd = 30.20$; emoții funcționale $t = 2.18$ $p = .03$ $mLD = 89.70$, $s.d. = 23.03$, $mHD = 109.50$, $s.d. = 31.62$). Vor fi mai deprimați ($p = .001$), triști ($p = .014$), enervați ($p = .005$), furioși ($p = .008$), și răniți ($p = .014$). Nu apar diferențe semnificative între grupuri pentru comportamente cum ar fi cearta sau bătaia. Se pare că această schemă ar fi responsabilă mai mult pentru declanșarea comportamentelor orientate spre sine decât a comportamentelor orientate spre alții, ori noi am măsurat doar aceste ultime reacții.

Un partener ca este convins că celălalt îl minte, înșală, umilește, profită de el va fi mai puțin satisfăcut de viața sa de familie (MA) ($HDm = 8.10$, $HDsd = 1.87$; $LDm = 9.13$, $LDsd = 1.28$; $t = 1.97$, $p = .05$). Comunicarea va fi mai puțin eficientă în cuplurile caracterizate de schema MA ($HDm = 7.16$, $HDsd = 2.99$; $LDm = 9.04$, $LDsd = .99$; $t = 2.54$, $p = .019$). Nu s-au înregistrat diferențe semnificative nici pentru distresul emoțional, nici pentru cele două comportamente (cearta și bătaia).

Din nou se dovedește că schemele influențează semnificativ comunicarea în cuplu, de data aceasta schema izolării sociale / înstrăinării (SI) ($t = 1.98$, $p = .05$ $mLD = 8.90$, $s.d. = 1.74$, $mHD = 7.50$, $s.d. = 2.62$). O astfel de schemă ce se bazează pe izolarea socială, retragerea din relații generează sentimente de anxietate ($HDm = 16.15$, $HDsd = 6.01$; $LDm = 11.55$, $LDsd = 4.21$; $t = 2.7$, $p = .011$), dispoziția spre emoții negative disfuncționale fiind de asemenea ridicată ($t = 2.04$, $p = .049$).

Referitor la schema abandonului / instabilității (AB) nu s-au obținut diferențe semnificative pentru nici una dintre variabilele dependente. Tristețea este cea mai puternică emoție generată de această schemă ($p=.045$, $mLD=14.90$, $sd=5.51$, $mHD=19.26$, $sd=6.61$). Se pare că senzația de abandon trebuie să fie foarte puternică astfel încât satisfacția maritală și ulterior relația să se destrame.

Schema celui de al doilea domeniu cu efectele cele mai puternice asupra dispoziției afective, consecințelor comportamentale și implicit a satisfacției maritale a soților este eșecul (FA). Din nou diferențele s-au dovedit a fi semnificative pentru satisfacția legată de comunicare ($t= 3.54$, $p=.045$, $mLD=9.44$, $sd=.70$, $mHD=7.38$, $sd=2.55$), dar și de independența partenerului ($t= 2.93$, $p=.007$, $mLD=9.22$, $sd=.87$, $mHD=7.61$, $sd=2.31$). Acceptarea necondiționată de sine este opusul acestei scheme și este unul dintre elementele care stau la baza unei bune comunică în cuplu și a dezvoltării propriiei independențe și a partenerului. Cuplurile în care partenerii se judecă, cred despre ei că sunt ratați se ceartă mai mult ($t=2.39$, $p=.022$, $mLD=17.93$, $sd=.80$, $mHD=20.76$, $sd=.85$), procesul comunicării fiind astfel deficient. Ambele categorii de emoții negative disfuncționale ($t=2.22$, $p=.033$, $mLD=72.46$, $sd=23.81$, $mHD=92.25$, $sd=28.78$) și funcționale ($t= 2.15$, $p=.039$, $mLD=89.18$, $sd=23.39$, $mHD=108.14$, $sd=30.21$) vor solicita partenerii. Ei tind să fie mai deprimați ($t=2.60$, $p=.014$), răniți ($t=2.05$, $p=.049$), triști ($t=2.23$, $p=.032$), enervați ($t=2.71$, $p=.010$), dezamăgiți ($t=2.05$, $p=.048$), îngrijorați ($t=2.33$, $p=.025$),

Frica exagerată de catastrofe iminente (VH) va genera emoții disfuncționale mai puternice ($t= 2.15$, $p=.04$, $mLD=73.84$, $sd=23.76$, $mHD=93.29$, $sd=29.76$), în special anxietate ($t= 3.28$, $p=.003$, $mLD=11.26$, $sd=3.99$, $mHD=16.72$, $sd=5.86$) și depresie ($t= 2.25$, $p=.032$, $mLD=14.60$, $sd=5.10$, $mHD=19.11$, $sd=6.79$).

Nu s-au obținut diferențe semnificative pentru schemele dependență / incompetență (DI), protecționism / sine nedezvoltat în nici una dintre variabilele dependente.

Revendicarea / grandiozitatea (ET) este singura schemă a domeniului al treilea pentru care s-au înregistrat diferențe semnificative, în speciale la nivelul satisfacție maritale generale și a satisfacției legate de comunicare. Dacă unul dintre parteneri este convins de superioritatea sa față de celălalt, va încerca să-l domine pe acesta, comunicarea dintre ei nu va genera satisfacție ($t= 2.19$, $p=.039$, $mLD=8.95$, $sd=1.84$, $mHD=7.36$, $sd=2.96$). Datele pentru satisfacția maritală generală sunt următoarele: $t= 2.37$, $p=.024$, $mLD=9.23$, $sd=1.22$, $mHD=8.05$, $sd=1.84$).

Subjugarea excesivă a propriilor preferințe, dorințe, decizii (SB) conduc la puternice emoții negative atât disfuncționale ($t= 2.81$, $p=.009$, $mLD=71.90$, $sd=21.15$, $mHD=96.93$, $sd=30.18$) cât și funcționale ($t= 2.19$, $p=.038$, $mLD=89.90$, $sd=20.84$, $mHD=110.41$, $sd=33.68$). Partenerii vor fi mai anxioși ($t=4.07$, $p=.001$), sad ($t=2.16$, $p=.040$) și mai îngrijorați ($t= 3.14$, $p=.004$). Cearta poate urma unui sacrificiu de sine dus la extrem (SS) ($t= 2.17$, $p=.037$, $mLD=18.14$, $sd=3.96$, $mHD=20.82$, $sd=3.62$). Faptul că unul dintre parteneri voluntar și succesiv satisface nevoile celuilalt, iar acesta nu manifestă reciprocitate creează un cerc vicios. Primul va fi dezamăgit că nu obține nici o mică parte din ceea ce oferă, iar cel de al doilea așteaptă din ce în ce mai multă grațitudine din parte primului. Când aceste expectanțe nu se realizează partenerii se ceartă.

Diferențele au fost semnificative pentru inhibiție emoțională (EI), schemă aparținând celui de al cincilea domeniu. O excesivă inhibiție a actelor, sentimentelor, comunicării spontane este urmată de un puternic distress emoțional ($t= 2.02$, $p=.036$, $mLD=74$, $sd=23.10$, $mHD=94.31$, $sd=30.47$), în special de depresie ($t= 2.14$, $p=.041$, $mLD=14.76$, $sd=5.09$, $mHD=19.18$, $sd=6.93$) și anxietate ($t= 2.75$, $p=.013$, $mLD=11.75$, $sd=4.03$, $mHD=16.47$, $sd=6.29$).

Expectanțele noastre cu privire la efectele schemelor dezadaptative asupra satisfacției maritale, a emoțiilor și comportamentelor negative din diadă au fost mai ridicate. Câteva dintre cauzele neobținerii rezultatelor așteptate ar putea fi: eșantionul mic, gruparea subiecților în funcție de medie și nu de intervalul ($m\pm sd$), am măsurat numai comportamente direcționate spre alții lăsând la o parte cele direcționate spre sine sau scala de evaluare a emoțiilor și comportamentelor a fost una specifică, pe când cea de evaluare a schemelor una generală.

Analiza de regresie lineară arată că schemele dezadaptative sunt predictorii buni pentru satisfacția maritală generală și pentru dezvoltarea distressului emoțional. Satisfacția maritală generală poate fi prezisă în procent de 10-23% pe baza schemelor dezadaptative cum ar fi deficiență / rușine (DI) sau dependență / incompetență (DI). Scheme cum ar fie deprivare emoțională (ED) și neîncredere / abuz (MA) pot prezice dezvoltarea emoțiilor negative disfuncționale ca și consecință în procent de 25-11%. Apariția emoțiilor negative funcționale poate

Timișoara, 23-25 octombrie

fi prezisă în procent de 30-11% ca urmare a manifestării schemelor depravare emoțională (ED) și indezirabilitate socială (SU). ED are o bună calitate predictivă și pentru comportamente disfuncționale cum are fi cearta (20%). Datele analizei de regresie pot fi consultate în tabelul de mai jos.

Table 1. Datele analizei de regresie

Schema	General Marital Satisfaction		Dysfunctional emotions		Functional emotions		Behavioral Consequences	
	R2	p	R2	p	R2	p	R2	p
ED	13	.018	25	.002	30	.000	c -20 b - 16	.004 .010
AB	14	.014	18	.010	18	.007		
MA	14	.016	11	.039	13	.026		
DS	23	.002	21	.005	19	.006		
FA	12	.030	21	.006	27	.001	c - 13	.025
DI	10	.038	17	.011	18	.007		
ET	15	.012						
SI			21	.005	18	.007		
SU			15	.020	11	.037		
VH			20	.006	13	.025		
SB			13	.026				
EI			13	.027	14	.019		
IS					13	.025		

COGNITIVE SCHEMATA AND MARITAL ADJUSTMENT

The cognitive-behavioral family model suggests that healthier families, and thus healthier members of society would emerge if the adults responsible for each family had a better understanding of families, how they work, and thought this to their children. The cognitive-behavioral family model suggests that two factors can predict the likelihood of marital adjustment: 1) the family-related cognitions that spouses bring into the relationship and 2) the quality of their problem-solving skills. Family cognitions are important predictors because they provide meaning, order, a sense of control to individuals as they interact with their spouse, children or other family member.

Family schema describes all the cognitions that individuals hold about their own family life and about family life in general. These cognitions can be grouped in more subconstructs, each of them having a specific function:

- the family constitution – the rules that regulate family function;
- the relationship script – direct individuals in interacting with family members and others;
- the cost-benefit analysis – enable individuals to determine whether they are gaining sufficient benefits from their family members, given their costs;
- the problem solving strategies – guide individuals to solve the inevitable difficulties.

Individual schemas are the underlying cognitive structures that organize the individual's experience, process the incoming information, and that can form the basis for the individual instances for distortion. Family schema includes assumption about family life, attribution about why events occur in the family, beliefs about how should exist within the family unit; ideas about hoe spousal relationship should work, what responsibilities each member should have, what are the consequences of no meeting these responsibilities, how they should handle the different problems that appear, what costs and benefits are involved marriage (Schwebel A. I. & Fine, Mark A., 1994).

The main construct of this research is the early maladaptive schemas, because their characteristics placed them at the intersection of individual schema with family schema.

J. Young (2003) defines the early maladaptive schema as a broad, pervasive theme regarding oneself and one's relationships with others, developed during childhood and elaborated throughout one's lifetime, and dysfunctional to a significant degree.

The characteristics of these schemas are:

- developed through the childhood as a result from an interplay of innate temperament with everyday negative experiences as a child with significant others;
- responsible for generating high levels of disruptive affect; extremely self-defeating consequences; and/or significant harm to others;
- interfere significantly with meeting core needs for autonomy, connection, self-expression, acceptance;
- are core beliefs, deeply entrenched patterns, central to one's sense of self, and self-perpetuating;
- are activated by everyday events relevant to the schema or by a biological mood state.

There were identified 18 schemas grouped into 5 broad developmental categories of schemas called schema domains, each of the five domains representing an important component of a child's core needs.

The first domain is represented by **disconnection and rejection**, and consists in the expectation that the needs for security, safety, nurturance, empathy, acceptance, and respect will not be met. Five schemas are composing this domain:

6. **Abandonment / instability (AB)** - the sense that significant others will not be able to continue providing emotional support, strength, protection because they are emotionally unstable and unpredictable (e.g., angry outbursts), unreliable, or erratically present; because they will die imminently; or because they will abandon the subject in favor of someone better.
7. **Mistrust/abuse (MA)** - include the sense that one always ends up being cheated relative to others or the expectation that others will hurt, abuse, humiliate, cheat, lie, manipulate, or take advantage. Usually involves the perception that the harm is intentional or the result of unjustified and extreme negligence.
8. **Emotional deprivation (ED)** – the expectation that one's desire for a normal degree of emotional support will not be adequately met by others. There are three major forms of deprivation: a. Deprivation of nurturance (absence of attention, affection, and warmth). b. Deprivation of empathy (absence of understanding) c. Deprivation of protection (absence of strength, direction, or guidance from others)
9. **Defectiveness /shame (DS)** - the feeling that one is worthless, bad, unwanted, inferior, or invalid in important respects; or that one would be unlovable to significant others if exposed. May involve hypersensitivity to criticism, rejection, and blame; self-consciousness, comparisons, and insecurity around others; or a sense of shame regarding one's perceived private (angry impulses) or public (undesirable physical appearance) deficiencies.
10. **Social Isolation / alienation (SI)** - the feeling that one is isolated from the rest of the world, different from other people, and/or not part of any group or community.

The second domain **impaired autonomy and performance** refers to the one's perceived ability to separate, survive, function independently, or perform successfully. Four schemas are representatives for this domain:

5. **Dependence / Incompetence (DI)** – the belief that one is unable to handle one's everyday responsibilities in a competent manner, without considerable help from others. Often presents as helplessness.
6. **Vulnerability to harm or illness (VH)** - exaggerated fear that imminent catastrophe will strike at any time and that one will be unable to prevent it. Fears can be related with medical catastrophes (heart attacks), emotional catastrophes (going crazy), external catastrophes (airplane crashes).
7. **Enmeshment / undeveloped self (EM)** - excessive emotional involvement and closeness with one or more significant others (often parents), at the expense of full individuation or normal social development. Often involves the belief that at least one of the enmeshed individuals cannot survive or be happy without the constant support of the other. Often experienced as a

feeling of emptiness and floundering, having no direction, or in extreme cases questioning one's existence.

8. **Failure (FA)** – the belief that one has failed, will inevitably fail, or is fundamentally inadequate relative to one's peers, in areas of achievement (school, career, sports, etc.). Often involves beliefs that one is stupid, untalented, ignorant, lower in status, less successful than others, etc.

Impaired limits is the third domain and consist in the deficiency in internal limits setting, responsibility to others, or long-term goal-orientation. Leads to difficulty respecting the rights of others, cooperating with others, making commitments, or setting and meeting realistic personal goals. Two schemas are linked with this domain:

3. **Entitlement / grandiosity (ET)** - the belief that one is superior to other people; entitled to special rights and privileges; or not bound by the rules of reciprocity that guide normal social interaction. Involves insistence that one should be able to do or have whatever one wants, regardless of what is realistic, what others consider reasonable, or the cost to others. Other manifestation can be an exaggerated focus on superiority (being among the most successful, famous) in order to achieve power or control.
4. **Insufficient self-control / self-discipline (IS)** - difficulty in sufficient self-control to achieve one's personal goals, or to restrain the excessive expression of one's emotions and impulses, low frustration tolerance, and exaggerated emphasis on discomfort-avoidance at the expense of personal fulfillment, commitment, or integrity.

Other-directedness is the fourth domain and its schemas are excessive focused on the desires, feelings, and responses of others, at the expense of one's own needs in order to gain love and approval or avoid retaliation. Three schemas are representatives for this domain:

4. **Subjugation (SB)** - excessive surrendering of control to others because one feels coerced, usually to avoid anger, retaliation, or abandonment. The two major forms of subjugation are subjugation of needs (suppression of one's preferences, decisions, and desires) and subjugation of emotions (suppression of emotional expression, especially anger).
5. **Self-sacrifice (SS)** - excessive focus on voluntarily meeting the needs of others in daily situations, at the expense of one's own gratification. Why? To prevent causing pain to others, to avoid guilt from feeling selfish; or to maintain the connection with others perceived as needy.
6. **Approval –seeking / recognition - seeking (AS)** - excessive emphasis on gaining approval, recognition, or attention from other people, at the expense of developing a secure and true sense of self. One's sense of esteem is dependent primarily on the reactions of others rather than on one's own natural inclinations.

The fifth domain is **overvigilance and inhibition** – the excessive emphasis on suppressing one's spontaneous feelings, impulses, and choices often at the expense of happiness, self-expression, relaxation, close relationships, or health. The schemas are:

1. **Negativity / pessimism (NP)** - a lifelong focus on the negative aspects of life (pain, death, loss, disappointment, conflict, guilt, resentment, unsolved problems, potential mistakes, betrayal etc.) while minimizing or neglecting the positive or optimistic aspects
2. **Emotional inhibition (EI)** - the excessive inhibition of spontaneous action, feeling, or communication, usually to avoid disapproval by others, feelings of shame, or losing control of one's impulses. The most common areas of inhibition involve: (a) inhibition of anger and aggression; (b) inhibition of positive impulses (joy, affection, sexual excitement, play); (c) difficulty expressing vulnerability or communicating freely about one's feelings, needs, etc.; or (d) excessive emphasis on rationality while disregarding emotions.
3. **Unrelention standards/ hypercriticalness (US)** - the underlying belief that one must strive to meet very high internalized standards of behavior and performance, usually to avoid criticism. Unrelenting standards typically present as: (a) perfectionism, inordinate attention to detail; (b) rigid rules and “shoulds” in many areas; or (c) preoccupation with time and efficiency, so that more can be accomplished.
4. **Punitiveness (PU)** - the belief that people should be harshly punished for making mistakes. Involves the tendency to be angry, intolerant, punitive, and impatient with those people (including oneself) who do not meet one's expectations or standards. Usually includes difficulty in forgiving mistakes in oneself or others, because of a reluctance to consider extenuating circumstances, allow for human imperfection, or empathize with feelings.

In couple therapy, couples are helped identifying their own and each other's schemas, they learn how to recognize "schema clashes" (when one person's schemas are activated and their response then triggers their partner's schemas, and so on). This opens up a new approach for couples in working with each other and navigating through conflicts toward resolution.

In this study we supposed that people expressing maladaptive schemas would be less satisfied by their couple life, they would manifest a high level of emotional distress, and dysfunctional behavior.

METHOD

Subjects

40 subjects (20 couples), volunteers composed the sample of this research; their age ranges between 22 and 50 years; they are spending together 1-36 years of marriage; some of them have children some of them don't.

Materials and Procedure

The Schema Questionnaire (*Young and Brown, 1990*), The Scale of thoughts, emotions and behaviors for couples (*Popa & Popus, 2002*), and The Marital Satisfaction Scale were administered to each subject. *Curseu & all (2000)* realized a preliminary adaptation and validation of Schema Questionnaire on Romanian population. The Scale of thoughts, emotions and behaviors for couples was developed by *Popa & Popus, (Popus, 2000)* and measure irrational - rational beliefs, inferential beliefs, emotions and dysfunctional behaviors that can be related with different specific situations that couple confronts. In this study we used especially the emotion and behavior evaluations. The Marital Satisfaction Scale measure couple satisfaction regarding different marital domain: house responsibilities, growing children, social activities, money, communication, sex, professional progress, personal independence, partner's independence, general satisfaction. All these instruments are using Likert scale.

Results

The subjects were grouped based on the scores obtained at each schema of *Schema Questionnaire*. For each schema, the subjects that obtain scores higher than the mean were considered highly dysfunctional (HD) and those whose scores were lower than the mean were considered low dysfunctional (LD). Differences between the HD and LD groups were tested using t-test for independent sample. Dyadic satisfaction, the emotional distress, and maladaptive behaviors significantly differ between the groups.

For the first domain - **disconnection and rejection** the strongest schemas that influence marital adjustment, emotional state and behavior manifestations in couple are **emotional deprivation (ED)**, **mistrust/abuse (MA)**, **social isolation / alienation (SI)**, and **abandonment/instability (AB)**. No significant differences were found for **defectiveness /shame (DS)**. We suppose that this schema is more specific for the pre-marital stage, when the partners are trying to hide their deficiencies than for the marital stage, where the partners start to accept each other imperfections.

When one of the partners consider that she / he is deprived by her/his mate attention, affection, warmth, empathy, and protection (**ED**) will be less satisfied especially by their communication ($t = 2.51, p = .02, mLD = 9.04, s.d. = 1.02, mHD = 7.26, s.d. = 2.94$). The emotional distress is stronger for highly believer, both functional and dysfunctional negative emotions are stronger expressed (dysfunctional emotions $t = 2.44, p = .02, mLD = 72.27, s.d. = 21.78, mHD = 93.77, s.d. = 30.20$; functional emotions $t = 2.18, p = .03, mLD = 89.70, s.d. = 23.03, mHD = 109.50, s.d. = 31.62$). They will be more depressed ($p = .001$), sad ($p = .014$), annoyed ($p = .005$), angry ($p = .008$), and hurt ($p = .014$). No significant differences appeared for behavioral manifestation as fighting and beating. We measure only other-directed behaviors, no self-directed reaction. It seems that this schema is responsible more for dysfunctional self-directed behavior than for others-directed reactions.

A partner that believes that her/his mate is cheating on her/him and intentionally lies, hurts, humiliates her/him (**MA**) will be less satisfied by her/his couple life ($HDm = 8.10, HDsd = 1.87; LDm = 9.13, LDsd = 1.28; t = 1.97, p = .05$). The communication is less effective in the couple characterized by MA ($HDm = 7.16, HDsd = 2.99; LDm = 9.04, LDsd = .99; t = 2.54, p = .019$). No

significant differences between groups were found in emotional distress and dysfunctional behavior.

Again the satisfaction offered by communication in couple is significantly influenced by schemas, especially in this case by the **social isolation / alienation (SI)** schema ($t= 1.98, p=.05$ $mLD=8.90, s.d.= 1.74, mHD= 7.50, s.d.= 2.62$). When one of mates believes that the other one is isolating her/him, will become more anxious ($HDm=16.15, HDsd = 6.01; LDm = 11.55, LDsd = 4.21; t = 2.7, p=.011$), her/his disposability to negative dysfunctional emotions will be higher ($t = 2.04, p=.049$).

Regarding **abandonment / instability (AB)** no significant differences were obtained for any of dependent variable: marital satisfaction, dysfunctional behavior, negative emotions. Sadness is the strongest emotion generated by this schema ($p=.045, mLD=14.90, sd=5.51, mHD=19.26, sd=6.61$). It seems that the power of the abandonment feeling has to be very high that the marital satisfaction and relationship to break down.

Failure (FA) proved to be the schema of the second domain with the strongest effect on marital satisfaction, behaviors, and emotions that reach the partners. The satisfaction about couple communication and the partner's independence were most influenced by this schema (communication - $t= 3.54, p=.045, mLD=9.44, sd=.70, mHD=7.38, sd=2.55$; partner's independence - $t= 2.93, p=.007, mLD=9.22, sd=.87, mHD=7.61, sd=2.31$). Unconditional self-acceptance is the opposite of this schema and it helps a better communication in couple and the development of proper and partner's independence, autonomy. The couples where the partners are judging themselves, thinking at them as losers will fight more ($t=2.39, p=.022, mLD=17.93, sd=.80, mHD=20.76, sd=.85$), so the communication process is deficient. The negative emotions, both the disturbed ($t=2.22, p=.033, mLD=72.46, sd=23.81, mHD=92.25, sd=28.78$), and appropriate ($t= 2.15, p=.039, mLD=89.18, sd=23.39, mHD=108.14, sd=30.21$) will overwhelm the partners. They tend to be more depressed ($t=2.60, p=.014$), hurt ($t=2.05, p=.049$), sad ($t=2.23, p=.032$), annoyed ($t=2.71, p=.010$), disappointed ($t=2.05, p=.048$), concern ($t=2.33, p=.025$),

The exaggerated fear that imminent catastrophe (**VH**) will generate more negative dysfunctional emotions ($t= 2.15, p=.04, mLD=73.84, sd=23.76, mHD=93.29, sd=29.76$), the anxiety ($t= 3.28, p=.003, mLD=11.26, sd=3.99, mHD=16.72, sd=5.86$) and depression ($t= 2.25, p=.032, mLD=14.60, sd=5.10, mHD=19.11, sd=6.79$) will be stronger.

No differences were found for **dependence / incompetence (DI)** and **enmeshment / undeveloped self (EM)**.

Entitlement / grandiosity (ET) is the only one from the third domain that seems to determined partners to complain about communication and the general marital satisfaction. If one of them is convinced that she or he is superior to the other will dominate her/his partner, the communication between them will not generate satisfaction ($t= 2.19, p=.039, mLD=8.95, sd=1.84, mHD=7.36, sd=2.96$). The data for the general marital satisfaction are: $t= 2.37, p=.024, mLD=9.23, sd=1.22, mHD=8.05, sd=1.84$).

The excessive subjugation one's preferences, decisions, and subjugation of emotional expression (**SB**) conducts to more negative emotions both disturbed ($t= 2.81, p=.009, mLD=71.90, sd=21.15, mHD=96.93, sd=30.18$) and appropriate ($t= 2.19, p=.038, mLD=89.90, sd=20.84, mHD=110.41, sd=33.68$). The partners will be more anxious ($t=4.07, p=.001$), sad ($t=2.16, p=.040$), and concern ($t= 3.14, p=.004$). Fighting follows an excessive self-sacrifice (**SS**). The fact that one of the partners voluntarily often meets the needs of the other at the expense of one's own gratification and the other one does not offer reciprocity creates a vicious circle. The first one will be disappointed that she/ he is not receiving as much as is offering and the second one is expecting more and more the gratification behavior. When these expectancies are not meet partners are arguing.

Significant differences were found only for one schema of the fourth domain **emotional inhibition (EI)**. The excessive inhibition of spontaneous action, feeling, or communication, usually to avoid disapproval by others, feelings of shame, or losing control of one's impulses is followed by a stronger emotional distress ($t= 2.02, p=.036, mLD=74, sd=23.10, mHD=94.31, sd=30.47$), especially of depression ($t= 2.14, p=.041, mLD=14.76, sd=5.09, mHD=19.18, sd=6.93$) and anxiety ($t= 2.75, p=.013, mLD=11.75, sd=4.03, mHD=16.47, sd=6.29$).

We expected stronger effects of maladaptive schema on marital satisfaction, emotional distress and dysfunctional behavior. Some of the reasons that we haven't obtained the expected

results could be: a small sample; the fact that the grouping criterion was only the mean and not the (m+/-sd.) interval; we measured only the other directed dysfunctional behavior, the self-directed dysfunctional behavior was ignored. Other error could be one of measure - the fact that it was used a general scale for schema evaluation and a specific scale for emotions and behaviors estimation. The predictive qualities of maladaptive schemas in general marital satisfaction, emotional distress and undesirable behavior were proved. Based on these schema the emotional distress development can be predicted the best.

Linear regression analysis shows that maladaptive schemas are good predictors for the general marital satisfaction and also for the emotional distress. The general marital satisfaction can be predicted 10-23% based on maladaptive schemas as defectiveness /shame (DS) and respectively dependence / incompetence (DI). Schemas as emotional deprivation (ED) and mistrust / abuse (MA) can predict negative dysfunctional emotions development in 25-11% of cases, and the negative functional emotions 30-11% (ED-social undesirability SU). ED schema has also the best predictive quality (20%) for undesirable behavior development (fighting). The linear regression data can be consulted in the bellow table.

Table 1. Linear Regression Data

Schem a	General Marital Satisfaction		Dysfunctional emotions		Functional emotions		Behavioral Consequences	
	R2	p	R2	p	R2	p	R2	p
ED	13	.018	25	.002	30	.000	c -20 b - 16	.004 .010
AB	14	.014	18	.010	18	.007		
MA	14	.016	11	.039	13	.026		
DS	23	.002	21	.005	19	.006		
FA	12	.030	21	.006	27	.001	c – 13	.025
DI	10	.038	17	.011	18	.007		
ET	15	.012						
SI			21	.005	18	.007		
SU			15	.020	11	.037		
VH			20	.006	13	.025		
SB			13	.026				
EI			13	.027	14	.019		
IS					13	.025		

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- Curseu, P. & all (2000). Adaptarea și validarea preliminară a Chestionarului Schemelor Cognitive (Young & Brown, 1990), *Cogniție Creier Comportament*, IV (2-3), pag 245-271.
- Popus, A (2002). Cognition and Marital Satisfaction. Unpublished license dissertation. Oradea
- Schwebel, I. A. & Fine, A. M. (1994). Understanding and Helping Families. A Cognitive-Behavioral Approach. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, Hillsdale
- Simons, A.J., Kalichman, S. & Santrock, W. J. (1994). Human Adjustment. Brown & Benchmark, Madison.
- Young, J (2003). Schema Therapy for Difficult Patients. Workshop Annual Congress of the EABCT, Prague

PORTRETUL ABUZATORULUI ÎN ROMÂNIA

RADU Alina Ramona, ROMÂNIA
Universitatea din Oradea, Catedra de Psihologie

psiho20@hotmail.com

Rezumat

Violența domestică este definită ca fiind orice act sau omisiune a unui act, în contextul relațiilor familiale, realizat de către unul dintre membrii familiei, prin care este subminată viața, integritatea corporală sau libertatea unui alt membru al familiei. Acest fenomen atinge în România cotele unei veritabile probleme sociale, iar legiuitorul a instituit un cadru legal cu privire la violența familială, cadru care presupune și demararea unor programe terapeutice pentru abuzatori. În acest context am considerat oportună inițierea unei cercetări în scopul realizării portretului abuzatorului român, a evidențierii convingerilor care stau la baza propagării abuzului.

Ca instrumente de lucru am utilizat Inventarul de credințe cu privire la a-ți bate soția (Saunders, 1987), Indexul Abuzului (NiCharty, 1995) și Inventarul comportamentelor abuzive (Radu, 2003).

Eșantionul luat în studiu cuprinde 65 de cupluri căsătorite, cu vârstele între 22-65 de ani. În urma studiului am evidențiat liniile personalității abuzive și mentalitatea care determină abuzul; pornind de la aceste rezultate am propus un program terapeutic pentru abuzatori, program bazat pe intervenții și restructurări la nivel cognitiv, afectiv, fiziologic și comportamental.

Abstract

Domestic violence is defined as being any act or omission of an act, in the context of family relationship, an act that undermines life, body integrity or the freedom of another member of the same family. This phenomena represents a real social problem in Romania and the legal authorities issued a procedure and a law concerning domestic violence; this procedure also implies therapeutic programs for abusers.

That's why we considered this to be the appropriate moment to initiate a research to point out the Romanian abuser's portrait and to reveal the dysfunctional beliefs that determine and sustain abuse.

For our purpose we used next instruments: Inventory of beliefs about wife beating (Saunders, 1987), Abuse Index (NiCharty, 1995) and Inventory of Abusive Behaviour (Radu, 2003). The sample consisted of 65 married couples aged between 22 and 65.

Studying this problem we pointed out the line of the abusive type and taking into account these results we proposed a therapeutic program based on intervention, on cognitive, on affective, on physiological and on behavioural level.

Violența domestică în România atinge cotele unei veritabile probleme sociale de multă vreme însă abia acum se întrezăresc preocupări de punere în discuție și soluționare a acestor chestiuni. Conform statisticilor internaționale violența domestică a ajuns la praguri alarmante (F.B.I.-ul informează că pe mapamond o femeie este bătută la fiecare 15 secunde). În România un studiu realizat de Organizația Mondială a Sănătății (O.M.S.) arată că 1 din 3 femei este victima abuzului domestic.

Principala problemă este că acest tip de abuz se petrece în spatele ușilor închise, uși închise de nepăsare, de o mentalitate tradiționalistă și defectuoasă.

La nivel social circulă o serie de mituri legate de abuz, mituri transmise intergenerațional și care internalizate nu fac altceva decât să propage și să exacerbeze fenomenul în cauză.

Teoreticienii în încercările lor de conceptualizare a fenomenului pun abuzul pe seama unor serii de factori cauzali: distribuția inegală a puterii în societate în funcție de sex (abordarea feministă), sisteme familiale disfuncționale în interiorul cărora conflictele izvorăsc din încercarea reciprocă de dominare a membrilor diadei (teoria sistemelor familiale); o altă abordare consideră

violența ca fiind un comportament învățat și întărit, prin care abuzatorul urmărește să-și mențină puterea și controlul în cadrul relației (teoria învățării sociale).

Teoriile psihiatrice consideră că majoritatea abuzatorilor prezintă tulburări psihice de tip borderline, tulburare de personalitate dependentă sau tulburări de personalitate antisocială. Psihologii pe de altă parte consideră abuzul ca fiind rezultatul interacțiunii factorilor individuali cu cei sociali și sunt mai preocupați de abordarea de tip practic-aplicativ a fenomenului (realizarea unor tipologii ale abuzatorului, crearea unor programe de intervenție eficiente pentru victime și abuzatori).

La nivelul simțului comun abuzul este pus pe seama consumului de alcool, a stresului cauzat de situația economică incertă în care trăim, de răsturnarea sistemelor de valori veritabile și înlocuirea acestora cu false valori, a lipsei de cultură sau a incapacității de controlare a furiei. Stith, Williams și Rosen (1990) definesc violența intrafamilială ca fiind orice act comis de către o persoană de pe poziția unui rol marital, sexual, parental sau de ocrotire, asupra altor persoane, cu roluri reciproce.

Consiliul Europei încearcă să surprindă caracteristicile violenței domestice fără a îngusta prea mult aria de definiție: „*Violența în familie este orice act sau omisiune a unui act, în contextul relațiilor familiale, de către unul dintre membrii familiei, prin care este surminată viața, integritatea corporală, psihologică sau libertatea unui alt membru al familiei sau afectează în mod grav dezvoltarea personalității acestuia*”. Contextul familial este definit mai departe ca fiind, „un cuplu căsătorit sau necăsătorit, descendenții acestuia, familiile de origine, descendenții sau rudele oricărui dintre copiii cuplului, cu condiția ca aceștia să locuiască împreună sau să continue relațiile determinate de o coabitare anterioară”.

Violența domestică este un patern de comportamente abuzive în care o persoană își impune puterea și controlul asupra altei persoane cu care are sau a avut o relație.

Poate cel mai extrem exemplu despre cum poate fi comportamentul sexual folosit în a controla și umili partenerul este acela de viol marital.

La sfârșitul anilor 1970, Dr. Walker - pornind de la teoria neajutorării învățate a lui Seligman - teoretizează că sindromul femeii bătute cuprinde 2 elemente distincte: *un ciclu de violențe și simptome ale neajutorării învățate*.

Ciclul de violențe este compus din 3 faze: faza de tensiune în creștere, faza activă - în care bătaia este prezentă, și faza de calm, de respiro de după. În faza de *tensiune în creștere* - subiecții sunt victimele unor agresii verbale și a unor incidente de brutalitate/lovituri minore cum ar fi pâlmuirea, pișcăturile și abuzul psihologic. În această fază victima încearcă să își împace agresorul prin utilizarea bunătații, a supușeniei sau evitându-l. Oricum încercările victimei de a-l îmbuna pe agresor sunt adesea lipsite de rezultat și se realizează doar o întârziere a incidentului major - bătaia propriu-zisă.

Faza de tensiune în creștere încetează și începe cea activă în momentul în care violența verbală și actele minore de violență sunt înlocuite de bătaia propriu-zisă. *Perioada activă* - de bătaie durează de la 2 la 24 de ore. Violența în timpul acestei faze este imprevizibilă și inevitabilă și statisticile arată că riscul ca agresorul să îșiucidă victima este acum la cote maxime. Abuzatorul ține victima într-o constantă stare de frică, de tensiune și ea devine incapabilă să mai utilizeze tehnicile de a-l ține în frâu pe agresor, tehnici care dădeau mici rezultate în faza anterioară. Victima - conștientizând lipsa sa de control încearcă să înfrunte violența devenind pasivă.

Urmează la închiderea acestui ciclu - *faza „luna de miere”* - în care abuzatorul își cere iertare pentru comportamentul său nesăbuit și promite că nu se va mai repeta. În această fază abuzatorul se comportă ca și la începutul relației când cei 2 s-au cunoscut și s-au îndrăgostit. Această fază este cea mai victimizantă din punct de vedere psihologic deoarece abuzatorul păcălește victima care se simte ușurată că incidentul a luat sfârșit și îl crede că s-a schimbat. Oricum abuzatorul reîncepe să își hărțuiască victima și ciclul o ia de la început.

Conform acestei teorii Dr. Walker susține ca teoria lui Sellinger - a neajutorării învățate explică de ce victimele rămân în continuare cu abuzatorul după ce acest ciclu al violențelor se repetă de mai multe ori, la fel ca și câinii din cuștile cu șoc electric care rămân pasivi și se expun șocului.

Studiile recente au început să cerceteze modul în care soții violenți își explică și raționalizează violența.

Timișoara, 23-25 octombrie

Într-un studiu timpuriu Shields și Hanneke (1983) interviează 69 de bărbați care au fost violenți față de partenera lor. Ei au fost întrebați de ce s-au comportat astfel iar răspunsurile lor au fost incluse în 2 categorii generale care măsurau locusul cauzalității: intern (propriile sale caracteristici sau atitudini) și extern (circumstanțe, alți oameni). Utilizându-se acest sistem de codare s-a descoperit că bărbații tind să atribuie unor factori externi cauzele violenței lor. De fapt cea mai frecventă explicație dată a fost că soția este responsabilă de producerea violenței: 42% din bărbați făcând această atribuire.

Într-un studiu similar, Bograd (1988) interviuând 15 bărbați abuzivi ajunge la aceeași concluzie: 58% din bărbați spun că au fost violenți pentru că soțiile lor nu și-au îndeplinit obligațiile care îi revin unei bune soții iar 28% spun că au fost violenți pentru că soțiile lor au fost agresive fizic sau verbal. De asemenea bărbații tind să atribuie cauzele violenței unor alți factori externi: 40% au atribuit cauzele alcoolului și drogurilor, 33% stresului resimțit în acea perioadă. Când au fost întrebați ce au urmărit prin acest comportament o treime din bărbați au declarat că nu au avut nici un scop; restul de două treimi declară că au avut un scop pozitiv: să pună capăt conflictului și comunicării agresive. Majoritatea declară că nu au reușit să întrevadă o altă soluție prin care să pună capăt conflictului.

Într-un studiu mai amplu, Dutton (1986) interviează 75 de bărbați violenți dintre care 25 s-au prezentat la terapie în mod voluntar iar 50 au fost trimiși de instanță. El descoperă că 52% din bărbații care s-au înscris voluntar își atribuie lor înșiși cauzele violenței, 32% atribuie cauzele situației și doar 16% pun violența pe seama partenerii.

Deoarece literatura de specialitate postulează faptul că există anumite trăsături caracteristice ale abuzatorului precum și credințe specifice care determină și propagă abuzul am dorit evidențierea acestora la nivelul abuzatorului din România.

Ipotezele noastre sunt:

Ip.1. *Cu cât trăsăturilor caracteristice ale unui potențial abuzator vor fi prezente cu atât abuzul va fi mai pregnant în cuplu*

Ip.2 *Convingerile proabuz influențează abuzul propriu-zis ; Dacă subiecții vor avea convingeri proabuz puternice atunci probabilitatea de a recurge la abuz este mai mare.*

Ca și **instrumente de lucru** am utilizat:

1. Inventarul de credințe cu privire la a-ți bate soția - o scală de 30 de itemi propusă de Dr. Daniel Saunders(1987), pentru a măsura atitudinile și credințele cu privire la violența fizică asupra soției. Cuprinde 5 subscale ale căror scoruri se însumează pentru a obține un scor total care exprimă atitudinea subiecților cu privire la considerarea abuzului fizic ca fiind acceptabil. Atât subscalele cât și scala compusă au o *validitate acceptabilă*. Scala are o *fiabilitate bună*, cu un scor alpha de .89. Subscale: bătăia femeii este justificată, femeia are de câștigat de pe urma abuzului, ajutorul ar trebui acordat, abuzatorul este cel responsabil și agresorul ar trebui pedepsit.

2. Inventarul comportamentelor abuzive - un instrument de 50 de itemi propus de noi după literatura de specialitate care cuprinde 15 factori –dimensiuni ale portretului abuzatorului. În componența fiecărui factor intră mai mulți itemi sub formă de descriere de comportamente abuzive. Instrumentul are o *fiabilitate excelentă* cu un scor alpha de .94. *Validitatea* este de asemenea foarte bună el corelând semnificativ cu Indexul Abuzului și cu IMS.

3. Indexul Abuzului - un instrument de 30 de itemi propus de Ginny NiCarthy – pentru a stabili dacă o femeie se află într-o relație de tip abuziv și care este gradul de pericolozitate al acestei relații.

Indexul Abuzului are o *fiabilitate excelentă* cu un scor alpha de .93 și o *validitate* bună corelând semnificativ cu IMS.

Cuprinde următoarele subscale: abuz fizic, abuz emoțional, abuz sexual și economic.

În cercetare au fost incluse 65 de cupluri căsătorite cu vârstele cuprinse între 22-65 de ani. Subiecții provin atât din modul urban cât și din cel rural în proporție cvasiegală și au participat la cercetare pe bază de voluntariat.

În ceea ce privește **procedura de lucru** - soții și soțiile au completat individual chestionarele după ce au fost instruiți cum să completeze. Aceștia au fost rugați să răspundă cât mai sincer la fiecare întrebare fiind asigurați în prealabil de confidențialitatea răspunsurilor.

Analiza datelor ne-a condus la următoarele **concluzii**: constatăm că bărbații geloși, care consideră că gelozia este un semn de dragoste, care își interoghează și suspectează neconținut partenera, fiind invidioși pe timpul pe care aceasta îl petrece în compania altor persoane și terifiți de ideea că ea ar putea interacționa cu alți bărbați (chiar și numai la locul de muncă)- în cadrul relației de cuplu vor fi mai agresivi cu partenera atât din punct de vedere fizic cât și verbal, își vor forța partenera să facă sex în momente sau poziții nedorite, deplasate chiar. Tot aceștia vor încerca să limiteze independența financiară a partenerii, libertate și puterea ei de decizie.

Observăm că un bărbat care încearcă să pună stăpânire pe viața, deciziile, modul de a fi, de a acționa, de a se îmbrăca al partenerii în cadrul diadei va manifesta de asemenea un comportament violent față de partenera sa, o va umili și degrada, o va trata asemeni unui obiect posedat, care și-a pierdut în timp valoarea și puterea de decizie.

Datele ne indică faptul că un individ care se va implica rapid în relația de cuplu, care va cere partenerii să se mute împreună la scurt timp după ce s-au cunoscut, prezintă riscul evident de a deveni în relația de mai târziu un partener agresiv din punct de vedere fizic, un manipulator și un șantajist emoțional. De asemenea un astfel de individ va considera că partenera sa este un obiect sexual asupra căruia are drepturi și libertăți depline și va încerca să o transforme într-o persoană totalmente dependentă de el din punct de vedere financiar pentru a-i limita orice șansă de a părăsi relația abuzivă în care trăiește.

Și în cazul indivizilor care pretind de la partenerii lor de viață să se comporte impecabil în societate și în relația intimă, să le asigure satisfacția și confortul absolut pe toate dimensiunile vieții de cuplu sunt prezente în relațiile pe care le construiesc comportamentele de abuz fizic, emoțional, sexual și economic.

Un partener care va încerca să își determine soția să rupă toate relațiile cu familia, prietenii, colegii, cu tot ceea ce reprezintă suport social pentru persoana în cauză încă de la începutul relației, este foarte probabil ca pe parcursul parteneriatului să se transforme într-un individ care va recurge la corecția fizică ori de câte ori va simți că poziția sa dominantă este în pericol, care nu va ține cont de dorințele și identitatea partenerii, care va încerca neconținut să își minimalizeze și umilească partenera și să o convertească într-o persoană neputincioasă, neajutorată și totalmente dependentă de el.

Un individ care externalizează întotdeauna vina pentru propriile sale nereușite, care își va acuza partenera și pe cei din jur ori de câte ori lucrurile iau o turnură defavorabilă prezintă un considerabil risc de a se transforma într-un abuzator cu drepturi depline asupra consoartei sale. El va recurge la violență fizică și abuz verbal pentru a se răzbuna pe partenera « vinovată » care de altfel este proprietatea sa deplină.

Un bărbat care consideră că toate sentimentele îi sunt induse de parteneră și că doar ea este vinovată dacă el se înfurie deoarece ea controlează tot ceea ce simte el, un astfel de individ imatur din punct de vedere afectiv se poate converti într-un partener violent, într-un individ care va încerca să pună stăpânire pe viața partenerii, care nu o va respecta și nu îi va acorda drepturi egale în relație.

El își va brutaliza partenera dacă aceasta i se va opune, o va critica în public sau în privat ori de câte ori ca simți nevoia, o va trata asemeni unui bun posedat de care poate dispune în orice moment după bunul său plac, acest bun fiind lipsit de orice putere. Un astfel de individ nu se va da înapoi de la nici un fel de mijloace – șantaj emoțional, agresivitate, rănirea partenerii pentru a obține ceea ce dorește.

Un individ care consideră că femeia îi este inferioară bărbatului, că locul femeii este lângă cratiță și lângă copii și de asemenea că o femeie nu este desăvârșită ca persoană decât dacă are un bărbat lângă ea în cadrul relației de cuplu își va lovi sau îmbrânci partenera în timpul certurilor, o va critica și desconsidera, transformând-o într-o persoană neajutorată și dependentă de el. Tot un astfel de individ își va forța partenera să facă sex atunci când nu dorește, când este bolnavă sau obosită, sau o va supune la perversiuni sexuale împotriva dorinței acesteia.

Soțul care își amenință frecvent consoarta cu violența pentru a o stăpâni, de-a lungul relației nu se va limita la simpla proliferare de amenințări ci va trece la punerea lor în practică brutalizându-și femeia de lângă el.

El va încerca neconștient să o manipuleze și șantajeze pentru a obține ceea ce dorește din partea acesteia. Analiza datelor ne permite de asemenea să afirmăm faptul că un individ care atunci când se înfurie distruge obiectele din jurul lui, care dă cu pumnul sau picioarele în masă sau perete atunci când se enervează, mai devreme sau mai târziu va înlocui obiectul pe care își descarcă furia cu propria sa parteneră.

Comportamentul unui abuzator poate fi de-a dreptul derutant pentru cei din jur dar mai ales pentru partenera sa, el fiind caracterizat de explozivitate, imprevizibilitate și trecerea bruscă de la o dispoziție la alta. Toate aceste caracteristici corelează cu hipersensibilitatea unor astfel de persoane. Un bărbat care își idolatrizează partenera, care își construiește întregul univers în jurul ei, care nu poate să își imagineze viața lipsit de parteneră și care devine depresiv la simplul gând că un astfel de lucru ar fi posibil, un individ care amenință că se va sinucide dacă va fi abandonat va recurge cu siguranță la orice mijloc - fizic, verbal, emoțional sau la constrângerea economică pentru a preîntâmpina această „catastrofă”.

Pe baza cercetării am desprins și convingerile subiecților care corelează cu prezența abuzului în cadrul diadei; astfel soțul care consideră că există anumite circumstanțe în care un bărbat este complet îndreptățit să își abuzeze partenera, cei care cred că femeia își dorește să fie abuzată pentru a obține atenția și compasiunea celoralți, cei care consideră abuzul o chestiune privată, de familie, cei care cred că femeia nu trebuie să divorțeze de abuzator și că pedepsele privative de libertate nu sunt eficiente în acest caz vor recurge mai des la abuz decât cei cu convingeri contrare.

Pornind de la aceste rezultate am propus un program terapeutic pentru abuzatori ce presupune o intervenție la nivel cognitiv, afectiv, fiziologic și comportamental.

THE ROMANIAN ABUSER'S PORTRAIT

In Romania domestic violence reaches the levels of true social problems for a long time, but only in the last period there have appeared attempts to discuss and solve this issue. According to the international statistics domestic violence has reached to alarming levels (F.B.I.- informs that a woman is being beaten every 15 second on earth).

In Romania a study made by The Worldwide Health Care Organization, shows that one of three women is the victim of abuse.

The basic problem is that this kind of abuse takes place behind the closed doors, doors closed by carelessness and by a traditionalist, deficient mentality.

At the social level there are circulated a series of myths related to abuse, myths that are being transmitted from generation to generation and which make nothing else but propagate and exaggerate the phenomenon.

In their attempts to conceptualize the phenomenon, the theorists owe the abuse to a series of cause factors: the unequal distribution of power in society according to sex (the feminist approach), dysfunctional family systems within which the conflicts are generated by the mutual attempt of member domination (the family system theory). Another approach considers violence as an obtained and enforced behavior through which the abusers intend to maintain the power and control in a relationship (the theory of social learning).

Psychiatric theories consider the most of the abusers present psychiatric disturbance of borderline type, dependent personality disorder or antisocial personality disorder. On the other side, psychologists consider abuse as a result of the interaction between individual and social factors and are more concerned by the practical-applying approach.

To the level of common sense generated by the uncertain economical situation in which we live, by disordering the system of valid values and by replacing these with false ones, to the lack of culture or incapacity of controlling anger.

Smith, Williams and Rosen (1990) define interfamily violence as any act committed by a person in the position of a marital, sexual or parental position upon other persons with reciprocal roles.

The European Council tries to surprize the the characteristics of domestic violence without shrinking too much the defintory area: „The family violence is any act or omission of an act in the context of family relationships by one of the members of the family by which life, corporal, psychological integrity and liberty of another member of the family is suppressed or seriously affects the development of ones personality”.

Domestic violence is a pattern of abusive behaviours in which a person’s power is imposed upon another with whom he has or had a relationship. Maybe the most extreme example about how sexual behavior can be used in controlling and humiliating the partner is that of marital rape.

At the end of 1970’s, Dr. Walker starting from Seligman’s theory of learned helplessness theorizez two distinctive elements: a cycle of violence and symptoms at learned helplessness.

The cycle of abuse is composed of three phases> the phase of rising tension, the active phase in which beating is prezent and the calm phase, the releif after.

In the rising tension phase the subjects are the victims of verbal abuse, of some incidents of brutality (minor hits as slapping, pinching) and psychological abuse. During this phase the victim tries to make up with her agressor by use of kindness, obedience, submission and avoidance. Anyway the victims attempst to make up with the agressor are often laked of result and only delays the major incident- the beating.

The rising tension phase stops and begins the active one in the moment in which verbal abuse and minor acts of violence are replaced with the proper beating.

The active period of beating lasts from 2 to 24 hours. Violence during this phase is unpredictable and inevitable and statistics show that the risc for the agressor to kill his victim is maximum. The abuser keeps the victim in a constant state of fear, tension and the victim becomes uncapable to use the techniques to control the agressor, techniques which proved to have little results. The victim- being aware of her lack of control tries to avoid violence by becoming passive.

Enclosing the cycle, there comes the honeymoon phase during which the abuser appologizes for his foolish behaviour and promises not to do it again. In this phase the abuser behaves like at the bigining of the relationship when the two met and fall in love.

This phase is the most victimizing from the psychological poin of view because the abuser tricks the victim who is relieved that the incident came to end and believes him that he has changed. Anyway the abuser restarts to haress his victim and starts over soon.

According to this theory Dr. Walker sustains that Sellinger’s theory of learned helplessness explains why the victims remain in the abusive relationship after this cycle of violence repeats over and over again, just like dogs in the cages with electrical shocks that remain passive and expose themselves to shocks.

The latest studies began to study the way in which violent husbands explain themselves and rationalize violence.

In an early study Shields question 69 men, violent with their partners. They were asked why they did behave like that and their answers were included in 2 general cathogories which measured the locus of control> internal (his own characteristics and attitudes) and external (circumstances, other people).Using this system of oncoding it has been discovered that men tend to atribuite some external cauzative factors to their violence. Actually the most frequent given explanation was that the wife is responsible for his violence:42% of men made this attribution.

In a similar study, Bograd (1998), interviewing 15 abusive men reaches the same conclusion> 58% of men say they were violent because their wives hadn’t fulfilled the duties of a good wife, and 28% say that their wives were physical or verbal aggressive. Also, men tend to atribute the causes of violence to other external factors:40% blamed it to the use of alcohol and drugs, 33% blamed the stress they felt that period. When they were asked what was the purpose of his behavior, one third of men declared they had no purpose;the rest of two thirds of men declared

they had a positive purpose: to end the conflict and the aggressive communication. Most of them declare they haven't managed to see another solution to end the conflict.

In a more ample study, Dutton (1986) interviews violent men of whom 25 presented themselves to therapy as volunteers and 50 were sent by Court. He discovers that 52% of the men who volunteered attribute themselves the causes of violence, 32% to situation and 16% to their partners.

As literature postulates the fact that there are certain features of the abuser as well as specific beliefs which generates and expands the abuse we wanted to underline these at the level of Romanian abuser.

Our hypothesis are:

Ip.I-The most present the characteristics features of a potential abuser are, the most pregnant will be the abuse within the couple.

Ip.II-The proabuse beliefs influence the proper abuse> If the subjects will have strong proabuse beliefs, then the probability to appeal to abuse is higher.

As working instruments we used:

1.Inventory of beliefs about wife beating- a scale of 30 items proposed by Dr. Daniel Saunders (1987)- for measuring attitudes and beliefs regarding physical violence upon the wife. It contains 5 subscales, the scores of which are summed to obtain a total score which expresses the the subjects attitudes regarding the physical abuse as being acceptable. Both the subscales and the composed scale have an acceptable validity. The scale has a good fiability with an alpha score of .89. The subscales are: beating woman is justified, the woman has something to gain from the abuse, the help should be given, the abuser is the one responsible and the agressor should be punished.

2.Inventory of abusive behaviours-an instrument of 50 items proposed by us after the speciality literature which contains 15 factors- dimensions of the abuser's portrait. In each factor there are enclosed more items as forms of describing abusive behaviours.

The instrument has an excelent fiability with an alpha score of .94. Validity is also very good being significantly corelated with Abuse Index.

3. Abuse Index- has an excelent fiability with an alpha score of .93 and a good validity significantly corelated with IMS. It contains the following subscales: physical abuse, emotional abuse, sexual and economical abuse.

In our research there have been included 65 married couples aged between 22 and 65. The subjects come both from urban and rural areas in cvasiequal proportions and also volunteered for the research.

As far as the working made as concerned – the husbands and wives individually filled in the questionnaires after having been trained how to do it. They were asked to answer most sincerely to each question being preassured of total confidentiality.

The data analysis leded to the following conclusion: we notice that gealous men, who consider that jealousy is a sign of love, who interrogate and always suspect their partner, being envious on the time the latter spends in the company of other persons, and terrified by the idea that she could interact with other men(iven only at job)- inside the couple they will be more aggressive with the partner both physically and verbally, will force them to have sex in unwanted moments and positions.

These will also try to limit the financial independence of their partners, her freedom and power of decision. We notice that a man who tries to master the life, decisions, way of be, act or dress of the partner, he will humiliate and degrade her, will treat her like a possessed object which has lost its value.

The data indicate the fact that an individual who will rapidly involve in a relationship, who will ask the partner to move together in a short while after they met presents the obvious risk to become an aggressive partner in the future relationship from a physical point of view, a manipulator and an emotional blackmailer. Also, such an individual will consider that his partner is a sexual object upon which he has full rights and liberties and will try to transform her in a total dependent person from a financial point of view in order to limit her any chance to leave the abusive relationship.

Also in the case of individuals who pretend that their partners should behave impeccably in society and intimate relationship, to assure the absolute satisfaction and comfort on every aspect of their couple life the risk is present.

A partner who will try to determine his wife to break up all the relations with her family, friends, colleagues, with all that which represents social support for the victim from the very beginning of their relationship, it is very likely that along the relation he becomes an individual who uses force and physical correction any time he feels that his dominant position is endangered, who will not care about partner's identity and desires, who will constantly try to minimize and humiliate the partner and to convert her in a helpless, dependent person.

An individual who always externalizes guilt for his own failures, who will accuse his partner and everybody else around anytime things take a bad turn presents a considerable risk to become an abuser with full rights upon his mate. He will make use of physical violence and verbal abuse in order to revenge the "guilty" partner who, otherwise is his property.

A man who considers that all feelings are generated by his partner and that only she is guilty if he gets mad because she controls all his feelings, such an immature individual can turn into a violent partner, into an individual who will not respect her and will not allow her to have equal rights.

He will brutalize his wife, will criticize her in public or in private any time he feels so, he will treat her like a possessed object which he can use any time he wants, this good being lacking of any power. Such an individual can use any means-emotional blackmail, aggression, hurting the partner- in order to gain what he wants.

An individual who considers the woman as being inferior to him, who thinks a woman's place is at home with the children and housekeeping, and that a woman is not defined as a woman unless she has a man beside her; this man will slap or push her during the quarrels, will criticize and devalue her. He will also force her to have sex when she doesn't want, when she is ill or sick, or will subdue her to sexual perversions against her will.

The husband who constantly threatens his wife in order to control her along the relationship, he will not limit himself only to threats, but he will also put them in practice. He will always try to manipulate and blackmail her to obtain what he wants from her.

The analysis of the data allows us to affirm that an individual who destroys objects around him when he is angry, who hits the table with his feet, sooner or later will replace the object with his own partner.

An abuser's behavior can be really devastating for the others especially for his partner, being described by explosiveness, unpredictability and sudden change from one emotional state to another. All these features go hand in hand with hypersensitivity of such persons. A man who makes an idol an ideal of his partner, who builds his entire universe around her, who can not imagine his life without his partner and who gets depressed to the thought that such a thing could be possible, an individual who threatens to commit suicide if he is abandoned will certainly make use of any physical, verbal, emotional mean or economic constraint to precede this "catastrophe".

According to this research we extracted the subject's beliefs that go hand in hand with the presence of abuse inside the relationship, thus the husband who considers that there are some circumstances in which a man has the right to abuse his partner, those who believe that the woman wants to be abused in order to gain others attention and compassion, those who consider abuse as a private, family matter, those who believe that the woman must not divorce the abuser and that freedom private punishments are not efficient in this case – will more often use abuse than others with opposite beliefs.

Studying this problem we pointed out the line of the abusive type and taking into account these results we proposed a therapeutic program based on intervention on cognitive, affective, physiological and behavioral level.

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- **American Psychiatric Association-** *Diagnostic and Statistic Manual of Mental Disorders-* (DSMIV)-, Washington, DC: American Psychiatric Association.
- **Cahill, Matthew & Trynieszewski, Cindy** (1995)-*Psychiatric Disorders: Profesional Care Guide-*, Editura Springhouse Corporation, Pennsylvania
- **Cheektoway Police Department** (2000)-*A Guide to recognizing Behaviors of abusive persons*, Cheektoway
- **Dobash, R.E. & Dobash .R** (1979)- *Violence Against wives*, New York, Editura Free Press.
- **Dutton, Donald** (1998)- *The Abusive Personality: Violence and Control in Intimate Relationships-* Editura Harcover
- **Dutton, Donald& Golant,Susan** (1997)- *The Batterer- A psychological Profile-*Editura Paperback
- **Edleson, J.L.,&Tolman, R.M** (1992)- *Intervention for men who batter : An ecological approach*, Ediura CA: Sage Peblication, Newbury Park
- **Harvey, John H.; Orbuch, Terri L.; Weber,Ann L**(1999)- *Attributions, Accounts, and Close relationships*, Springer-Verlag, New York
- **Hotaling, G.T. & Sugarman, D.B-** *An analysis of risk markers in husband to wife violence: The current state of Knowledge. Violence and Victims*, nr.1/1996 pag.101-124
- **Jacobson, N & Gottman, J** (1998)- *When Men Batter Women*, New York, Editura Simon & Schuster
- **Kaufman Kantor &Jasinski, J.L.-** *Dynamics of Partner Violence and Types of Abuse and Abusers in Partner Violence- A 20-year Literature Review and Synthesis*”, Family Research Laboratory, University of New Hampshire
- **Kemp, Alan.**(1998)- *Abuse in the family: an introduction*, Editura Brooke/Cole Publishing Company, USA
- **Mitrofan, Iolanda;Ciupercă Cristian** (2002)-*Psihologia vieții de cuplu- între iluzie și realitate-* Colecția Alma Mater, București
- **Walker, Lenore** (1979)- *The Battered Woman*, Editura Harper and Row, New York

Timișoara, 23-25 octombrie

ANALIZA UNUI MODEL DE ABORDARE INTEGRATIVĂ ÎN DIAGNOZA ȘI PREDICȚIA ANXIETĂȚII

RADULOVICI Ioana, ROMÂNIA
Universitatea de Vest, Timișoara

ioana_radulovici@yahoo.com

Rezumat

Studiul de față își propune analiza eficienței unui model de abordare integrativă în evaluarea anxietății, comparativ cu evaluarea realizată printr-o singură probă autoevaluativă. Eficiența acestui model se reflectă în acuratețea diagnozei și a predicției anxietății. Abordarea integrativă cuprinde evaluarea multidimensională (evaluarea unor conținuturi psihice diverse) și evaluarea multiprocedurală (utilizarea mai multor proceduri de evaluare).

Metodele utilizate au fost: Testul proiectiv Zulliger, Chestionarul de anxietate Cattell, Inventarul de anxietate STAI, Chestionarul pentru structura motivațională a personalității și o listă pentru analiza comportamentală. Analiza statistică a datelor s-a realizat prin metoda regresiei logistice.

Eșantionul studiat cuprinde 129 persoane (98 persoane aparținând populației nonclinice, 19-26 ani și 31 persoane cu tulburare de anxietate generalizată - conform criteriilor DSM-IV, 29-31 ani). Participanții au fost împărțiți în trei categorii de anxietate: "anxietate crescută nonclinic", "anxietate scăzută nonclinic" și "clinic - tulburare de anxietate".

Rezultatele studiului arată creșterea eficienței în diagnoza și predicția anxietății prin utilizarea unui model integrativ, atât pentru populația nonclinică, cât și pentru cea clinică.

Domeniile de aplicabilitate ale rezultatelor obținute sunt: prevenția primară în sănătatea mentală și selecția de personal.

Abstract

The purpose of this study was to analyse the efficiency of an integrative model for diagnosis and prediction of anxiety as compared to the anxiety assessment only using self-report scales. The efficiency of this model is revealed by the accuracy of anxiety diagnosis and prediction. By integrative approach we mean an assessment of different psychological contents realised by different types of psychological instruments.

The instruments used are: the Zulliger Projective Test, State-Trait Anxiety Inventory, Cattell Anxiety Questionnaire, Questionnaire for Motivational Structure of the Personality and a list for behavioural assessment. Data was analysed by the logistic regression method.

The samples examined included 129 persons (98 persons belonging to non-clinical population, aged between 19 and 26 and 31 persons suffering from a generalised anxiety disorder - DSM-IV criteria, aged between 29 and 31). The participants were divided into three anxiety categories: "non-clinical increased anxiety", "non-clinical decreased anxiety" and "clinical- anxiety disorder".

The results show that the diagnosis and prediction of anxiety using an integrative approach are more efficient than those realised only using the scores of self-report scales, both for the non-clinical and the clinical population. Primary prevention in mental health and the personal selection field can benefit from these results.

Este bine cunoscut faptul că anxietatea este conceptualizată ca fiind un proces complex care cuprinde alături de trăirea emoțională, manifestările neurovegetative și expresivitatea comportamentală specifice și o serie de elemente cognitive (cogniții, procese ale memoriei), factori motivaționali, imaginativi etc. Dată fiind această natură multi-dimensională a anxietății, conform lui Edelman (1922), este firesc să se pretindă oricărui sistem conceptual, de evaluare și terapeutic să aibă o abordare a anxietății care să îi reflecte complexitatea.

În acest context, considerăm că este posibilă integrarea eficientă a informațiilor referitoare la mai multe aspecte psihologice, într-un proces diagnostic și predictiv coerent.

Scopul acestui studiu este să analizăm eficiența abordării integrative în evaluarea și predicția anxietății, comparativ cu evaluarea și predicția realizate utilizând o singură probă autoevaluativă. Abordarea integrativă cuprinde *evaluarea/ predicția multidimensională* (utilizarea unor conținuturi psihice diverse) și *evaluarea/ predicția multiprocedurală* (utilizarea mai multor

proceduri de evaluare). Eficiența unei asemenea abordări se va reflecta în acuratețea diagnozei și a predicției anxietății.

Centrăm analiza asupra câtorva elemente psihologice importante, în opinia noastră, pentru evaluarea persoanei care trăiește anxietate intensă, în normalitate sau în cadrul unui episod psihopatologic. Printre acestea, ca elemente ale terenului, vom analiza unele **trăsături ale personalității**, potențiali factori predispozanți pentru trăirea mai intensă / mai îndelungată a anxietății sau chiar pentru decompensarea psihopatologică. Ne interesează și **structura motivațională**, cunoscută ca având un rol important în apariția și în menținerea trăirilor intense de anxietate. Dat fiind faptul că, atât structura personalității cât și motivația ne informează despre posibile conduite ale persoanei, ne interesează și identificarea **tipului de comportamente** realizate efectiv și mai frecvent de către persoana care trăiește anxietate sau care are o tulburare de anxietate. Aceste caracteristici psihologice, apreciate prin autoevaluare, vor fi integrate într-un ansamblu de informații, obținute proiectiv, referitoare la **resursele adaptative disponibile** ale individului, la **capacitatea și la stilul de a face față solicitărilor cotidiene și stresorilor**, la particularitățile **contactului interpersonal**, la dinamica **proceselor defensive** etc.

În cadrul unor studii anterioare am stabilit faptul că acești factori au relații semnificative cu starea și cu trăsătura de anxietate și faptul că diferențiază în mod semnificativ indivizii aparținând populației nonclinice fără stări de anxietate și cu stări de anxietate intense, pe de o parte și cei din populația clinică, pe de altă parte (Radulovici, 2003, a,b).

Există desigur și alte caracteristici psihologice importante pentru evaluarea anxietății, cum ar fi cognițiile disfuncționale și gândurile automate. Acestea trebuie să facă parte obligatoriu dintr-un model de abordare integrativă a anxietății. În lucrarea de față nu intenționăm elaborarea unui model exhaustiv pentru evaluarea anxietății, ceea ce analizăm de fapt este procesul evaluativ și mai puțin un anume conținut al acestuia. Dacă un asemenea mod de abordare a evaluării și predicției este valid și eficient pentru studiul anxietății, atunci conținutul psihologic evaluat poate fi nuanțat în funcție de scopul evaluării.

Obiectivele studiului:

Stabilirea valorii predictive a unor variabile de personalitate, motivaționale, comportamentale, de stil și resurse adaptative, de contact interpersonal, de dinamică a proceselor defensive etc., pentru categoriile de anxietate considerate;

Integrarea acestor variabile în modele predictive compuse pentru categoriile de anxietate crescută și de tulburare de anxietate și analiza comparativă a eficienței lor predictive.

METODĂ

PARTICIPANȚI

Eșantionul studiat cuprinde 129 persoane: 98 de persoane aparținând populației nonclinice, 19-26 ani și 31 de persoane cu diagnosticul de tulburare de anxietate generalizată - conform criteriilor DSM-IV, 29-31 ani. Participanții au fost împărțiți în trei categorii de anxietate: "anxietate crescută nonclinic", "anxietate scăzută nonclinic" și "clinic - tulburare de anxietate".

INSTRUMENTE

1. Testul Zulliger (ZIGT) a fost elaborat de către Hans Zulliger, în 1942. Testul constă din trei planșe cu pete de cerneală, care se bazează pe principiile fundamentale ale investigării psihologice rorschachiene. În opinia lui Morali-Daninos și Canivet (1966), Testul Zulliger este un alt test decât Testul Rorschach deoarece construcția particulară a testului și existența a doar trei planșe nu este adecvată unei descrieri complete a personalității, ci el oferă doar *o bună detectare a elementelor nevrotice* și, conform autorilor, *decelarea semnelor tipic patologice care apar în testul Rorschach*.

2. Chestionarul de anxietate R.B. Cattell (1984). Evidențiază: **cota generală, globală, de anxietate; anxietatea voalată**, inconștientă, mascată prin diferite comportamente; **anxietatea simptomatică**, manifestă și trăită conștient; **factori de personalitate** care contribuie la trăirea anxietății și specifică formele sale de manifestare.

Timișoara, 23-25 octombrie

3. Inventarul de anxietate STAI (State & Trait Anxiety Inventory) elaborat de către C.D. Spielberger, R.L. Gorsuch și R. Lushene (1968). Evaluează intensitatea stării de anxietate (forma X-1) și prezența trăsăturii de anxietate (forma X-2).

4. Chestionarul pentru structura motivațională a personalității (SMP) elaborat de Cesaree și Marke, evaluează prin 165 de itemi, nevoile psihogene sub forma a 11 factori de ordinul I și 4 factori de ordinul II. *Factorii de ordinul I* sunt: nevoia de performanță, de afiliere, de agresiune, de apărare, de conștiință, de exhibiție, de autonomie, de îngrijire a altora, de ordine și de ajutor, iar *factorii de ordinul II* sunt: nevoia de auto-justificare rațională, de dominare rațională, de sociabilitate, de dependență pasivă și de non-conformism agresiv

5. "Analiza comportamentului", o listă de comportamente, alcătuită de noi, în care sunt descrise 26 de comportamente (expresive, de relaționare socială, de rezolvare de probleme, decizionale etc.). Sarcina subiectului este de a aprecia, pe o scală de la 1 la 10, frecvența cu care efectuează acele comportamente în ultima perioadă de timp. Durata de timp la care se referă evaluarea a fost perioada sesiunii de examene, pentru eșantionul nonclinic al studenților și perioada episodului psihopatologic, de la debutul manifest, pentru persoanele lotului clinic cu tulburare de anxietate.

PROCEDURĂ

Toate probele au fost aplicate colectiv pentru eșantionul nonclinic și individual pentru cel clinic, în condiții de instructaj standard.

ANALIZA STATISTICĂ A DATELOR

Am utilizat metoda regresiei logistice. Am stabilit categoriile nonclinice de anxietate crescută și scăzută pe baza scorului global de anxietate obținut la Chestionarul Cattell și am considerat subiecții lotului clinic ca o categorie aparte de anxietate. Am obținut astfel variabila criteriu.

REZULTATE

I. Stabilirea valorii predictive a variabilelor psihologice, pentru categoriile de anxietate considerate.

Rezultatele referitoare la modelele predictive singulare ale variabilelor considerate, prezentate în tabelul nr. 1 (anexe), arată că:

- **trăsătura de anxietate (modelul STAI 2)**, evaluată prin indicatorul Inventarului STAI, este un predictor semnificativ al apartenenței individului la *categoria nonclinică de anxietate crescută*. Procentul de indivizi împărțiți corect în categoriile nonclinice de "anxietate crescută" și de "anxietate scăzută" este de 81,18%; deși modelul predictiv al trăsăturii de anxietate influențează într-o anumită măsură distribuția subiecților în *categoria "clinic - tulburare de anxietate"*, el nu este semnificativ statistic;

- **factorii motivaționali (modelul SMP)**: nevoia de agresiune (SMP-C), nevoia de conștiință (SMP-E) și nevoia de dominare (SMP-F) constituie un bun model predictiv al apartenenței individului în categoria *nonclinic-anxietate crescută* (80,00%); pentru *populația clinică*, variabilele SMP, compuse într-un model, nu reprezintă predictorii semnificativi;

- **factorii comportamentali (modelul AC)**: tremurul mâinilor sub supravegherea unui superior și comportamentul de amânare a unei activități din teama că se va finaliza nefavorabil alcătuiesc un model predictor semnificativ statistic, pentru categoria *nonclinică de anxietate crescută*; totuși, acest model este destul de slab (63,33%); comportamentele efectuate de individ mai frecvent atunci când are simptomatologia tulburării de anxietate, nu alcătuiesc un model predictiv semnificativ pentru încadrarea individului în *categoria clinică*;

- **(modelul ZIGT)** indicatorii **labilității emoționale**, ai **tendințelor hipocondriace** și ai **tendinței de disimulare în contactul emoțional** (răspunsurile CF, An și "mască" din ZIGT, conform Bohm, 1985 și Zulliger, 1957) alcătuiesc un model predictiv destul de slab (69,41%) pentru apartenența individului la categoria *anxietate crescută - nonclinică*; în schimb, modelul format din: **indicele deficitului de coping**, **indicele de apărare de intelectualizare** și al **adaptabilității prin acțiunea reglatoare a gândirii** (indicii CDI, II și F% din ZIGT, conform Exner, 1986 și Loosli-Usteri, 1962 apud Anzieu și Chabert, 1992) este un predictor semnificativ și foarte bun pentru categoria *clinică - tulburare de anxietate* (93,44%).

II. Integrarea variabilelor psihologice în modele predictive compuse pentru categoriile de anxietate crescută și de tulburare de anxietate și analiza comparativă a eficienței lor predictive.

Indicatorii statistici care caracterizează modelele predictive compuse obținute de noi, sunt prezentați în tabelul nr. 2 (anexă). Iată câteva dintre aceste rezultate:

* **modelul compus ZIGT + STAI 2** este semnificativ statistic și are un procent bun de distribuire a subiecților în categorii *nonclinice de anxietate crescută și scăzută* (84,71%), spre deosebire de modelele singulare ZIGT (69,41%) și STAI 2 (81,18%). Și pentru categoria clinică, crește acuratețea predictivă prin considerarea trăsăturii de anxietate alături de indicii ZIGT. Modelul compus este semnificativ și distribuie foarte bine subiecții în categoriile de anxietate crescută și *clinic-tulburare de anxietate* (95,08%).

* **ZIGT + SMP** deși este semnificativ statistic pentru categoriile *nonclinice de anxietate* și are un procent bun de distribuire (81,18%), creșterea acurateței în predicție cu 1,1% față de modelul SMP singular (80,00%), nu justifică însă compunerea celor șase factori (CF, An, "mască" ai ZIGT și C, E și F ai SMP) într-un singur model. Pentru *populația clinică*, alăturarea factorului SMP II (nevoia de dominare rațională) factorilor ZIGT, într-un model compus aduce o creștere a acurateței predictive de la 93,44% (al modelului singular ZIGT), la 96,72% (al modelului compus ZIGT și SMP).

* **ZIGT + AC** este un model semnificativ pentru *populația nonclinică* și cu un procent al distribuirii în categorii de 74,92%. Compunerea acestor factori într-un model predictiv sporește acuratețea împărțirii în categoriile de anxietate realizate de către fiecare model singular în parte (69,41% ZIGT și 63,33% AC). Contribuția factorilor comportamentali alături de variabilele predictor ZIGT, pentru categoria *clinic* este ne semnificativă.

* **SMP + AC** este unul dintre cele mai bune predictoare pentru categoria *nonclinică de anxietate crescută* (83,53% dintre subiecții studiați sunt corect distribuiți). În ceea ce privește categoria *clinic*, factorii motivaționali împreună cu cei comportamentali nu sunt predictori semnificativi.

CONCLUZII ȘI DISCUȚII

I. Rezultatele obținute evidențiază faptul că unele dintre scorurile probelor utilizate de noi sunt predictori valizi pentru diferite categorii de trăire a anxietății, ceea ce justifică integrarea lor în ecuația unei abordări multidimensionale și multiprocedurale a evaluării și predicției anxietății.

Variabilele care evidențiază anxietatea ca **trăsătură de personalitate** reprezintă predictori importanți ai stării de anxietate. Acest fapt poate reprezenta o dovadă a valorii lor predispoziționale pentru trăirea intensă / îndelungată a stării de anxietate, la persoanele populației nonclinice. Trăsătura anxioasă este un predictor destul de slab al tulburării de anxietate.

Factorii motivaționali alcătuiesc un model predictiv semnificativ pentru apartenența individului la categoria de "anxietate crescută nonclinic", dar nu și pentru categoria "clinic".

Frecvența comportamentului de amânare a unei activități sau decizii din teama de a se finaliza nefavorabil, alături de nesiguranța în actele motorii, reprezintă predictori semnificativi pentru nivelul de intensitate la care este trăită starea de anxietate, pentru populația nonclinică. Frecvența unor comportamente specifice nu se constituie ca predictor semnificativ al tulburării de anxietate.

Labilitatea emoțională, tendințele hipocondriace și cele de **disimulare** alcătuiesc un model predictiv ZIGT destul de slab pentru apartenența individului la categoria "anxietate crescută - nonclinic". Indicele **deficitul de coping**, indicele **defensei de intelectualizare** și al **adaptabilității prin acțiunea reglatoare a gândirii** sunt predictori foarte buni pentru tulburarea de anxietate.

II. Majoritatea modelelor compuse din variabilele ZIGT și factori de personalitate, motivaționali, comportamentali, de stil și resurse adaptative, de contact emoțional, de defensivitate etc. au o acuratețe predictivă superioară celei a modelelor singulare în parte.

Integrarea anxietății ca trăsătură de personalitate, în modelul predictiv ZIGT face ca **modelul compus ZIGT + STAI 2 să fie cel mai bun model predictiv pentru depistarea anxietății crescute în populația generală** (84,71%). Predicția realizată de fiecare factor în parte este scăzută față de cea rezultată prin integrarea factorilor într-un singur model. În plus, validitatea predicției realizate doar prin scorul STAI 2, deși importantă (81,18%), ar putea fi pusă sub semnul întrebării, în lumina unor rezultate anterioare (Radulovici și Duma, 2001) care atestă influența dezirabilității sociale asupra scorurilor provenite din autoevaluare. Astfel, luând în considerare mai multe aspecte psihologice (variabile proiective și de autoevaluare), într-un singur model predictiv, ar putea fi limitate efectele distorsiunilor autoevaluării și sporită acuratețea predictivă.

Timișoara, 23-25 octombrie

Acuratețea predicției realizate prin modelul ZIGT, pentru persoanele cu tulburare de anxietate, deși foarte bună, este crescută prin integrarea în model a unui factor motivațional, astfel că **modelul ZIGT + SMP II devine cel mai bun model predictiv pentru categoria tulburare de anxietate**, dintre cele studiate de noi.

Rezultatele obținute de noi atestă faptul că un model integrativ de evaluare și predicție a anxietății, multidimensional și multiprocedural, nu este doar adecvat din punct de vedere conceptual dar este și funcțional, și superior abordării unidimensionale și autoevaluative.

Rezultatele acestui studiu pot fi valorificate în *cercetare*: pentru stabilirea eficienței și acurateții abordării integrative și pentru alte conținuturi psihologice; în *prevenția primară în sănătatea mentală și somatică*, prin depistarea anxietății crescute și identificarea elementelor de morbiditate ale anxietății din populația nonclinică și clinică; în *selecția de personal* deoarece un model integrativ cum este cel studiat de noi permite evidențierea elementelor motivaționale ale individului, labilitatea emoțională, tendințele de disimulare, efectele psihologice ale muncii în condiții de solicitare accentuată, modul în care individul își folosește resursele adaptative etc.

ANEXĂ

Tabelul nr. 1. Indicii statistici ai modelelor predictive simple pentru categoriile nonclinice (1) și pentru categoria clinică (2)

Model predictiv simplu	Wald / p	R2 Nagelkerke	λ^2 Raport de verosimilitate / p	λ^2 Hosmer & Lemeshow / p	Exp (B)
STAI 2	(1) 21,64 / .000	0.457	34,35 /,0000	7,71 /,358	0,8468
	(2) 5,620 / .017	0.129	6,201 /,0128	6,5231 /,3487	0,9328
SMP C E F	(1) 10,4069 / .0013	0.485	36,923 /,0000	12,2462 /,0927	1,3562 1,5445 0,72
	10,8017 / .0013				
	8,2725 / .0040				
AC C4 C23	(1) 6,9540 /,0084	0,311	21,756 /,0000	6,7776 /,4524	1,3448 1,2401
	3,5431 /,0598				
ZIGT CF An Mască F% II CDI	(1) 3,92 /,047	0,296	20,563 /,0001	11,14 /,132	0,655 0,450 4,404
	4,03 /,44				
	7,101 /,007				
	7,6459 /,005	0,848	61,62 /,0000	1,3623 /,9948	1,915 0,084 28,843
	6,3567 /,011				
	7,4028 /,006				
(2)					

Timișoara, 23-25 octombrie

Tabelul nr. 2. Indicii statistici ai modelelor predictive compuse pentru categoriile nonclinice (1) și pentru categoria clinică (2)

Model predictiv compus	Wald / p	R2 Nagelkerke	λ^2 Raport de verosimilitate / p	λ^2 Hosmer & Lemeshow / p	B
ZIGT+ STAI 2	3,3581 /,066				-0,42
CF	2,3915 /,122	0,56	44,45 /,0001	7,3831 /,390	-0,69
(1)	1,5837 /,208				0,95
An	15,9197				0,16
	/,0000				
Mască	6,2761 /,0122	0,882	66,104 /,0000	5,4569 /,7078	0,20
STAI 2	5,2529 /,0219				-3,02
(2)	5,7769 /,0162				4,39
F%	3,4978 /,0615				-0,12
II					
CDI					
STAI 2					
ZIGT + SMP	6,2621 /,0123	0,875	65,121 /,0000	,5982 /,9997	0,1656
F%	5,7928 /,0161				-3,0315
(2)	7,6990 /,0055				3,7254
II	3,0829 /,0791				-0,0282
CDI					
SMP II					
ZIGT + AC	3,5944 /,0580	0,444	31,103 /,0000	5,7020 /,5749	-0,4266
CF	5,6745 /,0172				-1,2338
(1)	3,9687 /,0464				1,1781
An	5,2631 /,0218				0,4062
Mască					
C 23					
SMP + AC	5,9471 /,0147	0,519	4,033 /,0000	6,6116 /,4704	0,2420
C	8,7358 /,0031				0,4050
(1)	6,9773 /,0083				-0,2802
E	3,2394 /,0419				0,2256
F					
C 23					

THE ANALYSIS OF AN INTEGRATIVE MODEL FOR DIAGNOSIS AND PREDICTION OF ANXIETY

The fact that anxiety has been conceptualised as a complex process comprising beside the emotional experience, neural-vegetative phenomena and specific behavioural expressiveness also a series of cognitive elements (cognition, processes of memory), motivational and imagination factors etc. is well known. Considering this multi-dimensional nature of anxiety, according to Edelmann (1922), it is natural to demand from each conceptual system of assessment and therapy to have an approach to anxiety showing its complexity.

In this respect we consider it possible to efficiently integrate the information on various psychological aspects in a coherent diagnostic and predictive process.

The purpose of this study is to analyse the efficiency of an integrative approach in the assessment and prediction of anxiety, as compared with assessment and prediction based on singular self-evaluation evidence. The integrative approach comprises multi-dimensional *assessment/prediction* (the use of various psychic contents) and multi-procedural *assessment/prediction* (using several assessment procedures). The efficiency of such an approach reflects in the accuracy of diagnosis and prediction of anxiety.

We focus our analysis on some important psychological elements in our opinion, for assessing the person experiencing high anxiety, in normality or during a psychopathological episode. Among these, we are going to analyse as background elements some **personality traits**, potential predisposing factors for experiencing anxiety more intensely/ for a longer time, or even for psychopathological de-compensation. We are also interested in the motivational structure, which is known to have an important role in the appearance and retaining of high anxiety. Given the fact that both the structure of personality and motivation give us information on possible conducts of a person, we are interested to identify the **type of behaviours** actually and frequently developed by a person experiencing anxiety or having an anxiety disorder. These psychological characteristics, assessed by self-evaluation are going to be integrated in the entirety of information, obtained as projection, regarding the **adaptive resources** of the individual, the **capacity and way to handle everyday stress and its causes**, the characteristic features of **interpersonal contact**, the dynamics of **defensive processes** etc.

In previous studies I have proven that these factors have significant relations with the state and trait of anxiety and the fact that they differentiate non-clinical individuals without states of anxiety or with high states of anxiety, on one hand and clinical individuals on the other hand (Radulovici, 2003, a, b).

There are, of course, other important psychological features to assess anxiety, such as disordered cognition and automatic thoughts. These have to belong to an integrative model of approach to anxiety. In this paper we do not intend to work out an exhaustive model for anxiety assessment, but we analyse the process of evaluation and to a less extent a certain content of this. If such an approach to the assessment and prediction is valid and efficient for studying anxiety, then the assessed psychological content could be tinted according to the purpose of assessment.

Objectives of the study

- I. **To establish the predictive value** of some personality, motivational, behavioural, style variables and adaptive resources, of interpersonal contact, of defensive process dynamics etc. for the considered categories of anxiety;
- II. **To integrate these variables in predictive models composed** for categories of increased anxiety and anxiety disorders and comparative analysis of their predictive efficiency.

METHOD

PARTICIPANTS

The sample on which the study has been carried out involved 129 persons: 98 non-clinical persons between 19 and 26 years old and 31 persons with the diagnosis of generalised anxiety disorder – according to the DSM-IV criteria, between 29 and 31 years old. The participants were divided in three categories of anxiety, i.e. “high anxiety non-clinical”, “low anxiety non-clinical” and “clinical – anxiety disorder”.

INSTRUMENTS

1. **The Zulliger-test (ZIGT)** was worked out by Hans Zulliger in 1942. The test consists of three panels with inkblots, based on the fundamental principles of Rorschach’s psychological investigation. According to Morali-Daninos and Canivet (1966), the Zulliger test is different from the Rorschach Test, because of its different construction. The existence of only three panels is not appropriate for a complete personality assessment, but offers a **good detection of neurotic elements** and, according to the authors it detects the typical pathological signs that appear in the Rorschach test.

2. **The R.B. Cattell anxiety questionnaire** (1984). Shows the **general, global quote of anxiety, the hidden, unconscious anxiety**, masked by various behaviours; **symptomatic anxiety** that manifests itself and is experienced under awareness; **personality factors** that contribute to experiencing anxiety and specify its ways to manifest itself.

3. **The STAI State & Trait Anxiety Inventory** worked out by C.D Spielberger, R.L. Goruch and R. Luschene (1968). It evaluates the intensity of states of anxiety (form X-1) and the presence of the anxiety trait (form X-2).

4. **The questionnaire for the motivational structure of the personality (SMP)** worked out by Cesaree and Marke evaluates by 165 items the psychic needs as 11 I. order and 4 II. order factors. The *I order factors* are: the need for achievement, affiliation, aggression, defence, consciousness, exhibition, autonomy, care for others, order and help, while the *II order factors* are: the need for rational self-justifying, rational domination, sociability, passive dependence and aggressive non-conformity.

5. **“The behaviour analysis”**, a list of behaviours, worked out by us, describing 26 behaviours (expressive, of social relations, of problem solving, of decision-making etc.). The task of the subject is to assess, on a scale from 1 to 10, the frequency of certain behaviours recently. The period studied by this assessment was the examination period for the non-clinical group of students and the period of the psycho-pathological episode since it manifested itself for the persons from the clinical lot with anxiety disorders.

PROCEDURE

All the tests were applied collectively for the non-clinical sample group and individually for the clinical one, in conditions of a standard preparation of the groups.

STATISTICAL DATA ANALYSIS

We have used the method of logical regression. We established the non-clinic increased and low anxiety categories using the Cattell Questionnaire global anxiety scores and used the subjects of the clinical lot as a distinct anxiety category. We obtained therefrom the anxiety criterion.

RESULTS

I. Establishing the predictive value of psychological variables for different anxiety categories

The results on singular predictive models of the considered variables presented in Table 1. show that:

- **the state of anxiety (model STAI 1)**, assessed by the STAI Inventory is a significant predictor of the individual's affiliation to the *non-clinical high anxiety category*. The percentage of individuals correctly divided into the non-clinical categories of "high anxiety" and "low anxiety" is of 81.18%, although the predictive model of the anxiety trait influences to a certain extent distribution of subjects in the category "clinical – anxiety disorder", it is statistically non-significant.
- **motivational factors (the SMP model)**: the need for aggression (SMP – C), the need for consciousness (SMP – E) and the need to dominate (SMP – F) constitute a good predictive model of the individual's affiliation to the "non-clinical high anxiety" category (80.00%); while for the clinical population the SMP variables caught in a model are not significant predictors;
- **the behavioural factors (AC model)**: hand tremble under surveillance of a superior and the behaviour to postpone an activity from the fear that it might end worse are a statistically significant predictive model for the high anxiety non-clinical category; although this model is quite weak (63.33%), the behaviours executed more frequently by the individual showing the symptoms of anxiety disorder, do not constitute a significantly predictive model to categorise the individual into the clinical category;
- **(the ZIGT model) indicators of emotional unstableness, of hypochondriac tendencies and the tendencies to dissimulate emotional contact** (the CF, An and "mask" responses from ZIGT, according to Bohn, 1985 and Zulliger, 1957) constitute a quite weak predictive model (69.41%) for affiliating the individual to the "high anxiety – non-clinical" category, but the model formed by: **the loss of coping index, the index of defence to intellectualisation and of the adaptability by adjustment action of the mind** (indices CDI, II and F% from ZIGT, according to Exner, 1986 and Loosli-Usteri, 1962 apud Anzieu and Chabert, 1992) is a significant and very good predictor for the "clinical – anxiety disorder" category (93.44%).

II. Integration of psychological variables into complex predictive models for the high anxiety and anxiety disorder categories and comparative analysis of their predictive efficiency.

The statistical indicators describing the complex predictive models that we have obtained are presented in Table no. 2 (annex). Here's some of these results:

- * **the composed ZIGT + STAI 2 model** is statistically significant and has a high percentage of distribution of subjects in the non-clinical high and low anxiety categories (84.71%), as compared to the singular models ZIGT (69.41%) and STAI 2 (81.18%). Also for the clinical category the predictive accuracy increases by considering the trait of anxiety together with the ZIGT indices. The complex model is significant and divides the subjects very well in the high anxiety and clinical–anxiety disorder categories (95.08%).
- * **ZIGT + SMP** though statistically significant for the non-clinic anxiety categories, with a good percentage of distribution (81.18%), the increase of prediction accuracy by 1.1% as compared to the singular SMP model does not justify composing six factors (CF, An, "Mask" from ZIGT and C, E and F from SMP) into one model. For the clinical population bringing together the SMP II factor (the need for rational domination) to the ZIGT factors in a complex model brings an increase of predictive accuracy from 93.44% (singular ZIGT model) to 96.72% (complex ZIGT and SMP model).
- * **ZIGT + AC** is a significant model for the non-clinical population with a percentage of distribution into categories of 74.92%. Composing these factors in a predictive model increases the distribution accuracy into anxiety categories from the singular models (69.41% ZIGT and 63.33% AC). Contribution of behavioural factors beside the ZIGT predictor variables for the "clinical" category is non-significant.
- * **SMP + AC** is one of the best predictors for the high anxiety non-clinical category (83.53% of the subjects are correctly distributed). As concerning the clinical category, motivational factors beside behavioural ones are not significant predictors.

CONCLUSIONS AND DISCUSSION

I. The results obtained show the fact that some of the results of the probes used by us are valid predictors for different categories of experiencing anxiety, what justifies their integration in the equation of a multi-dimensional and multi-procedural approach of anxiety assessment and prediction.

The variables showing anxiety as **trait of personality** are important predictors of the state of anxiety. This is evidence of their value for experiencing anxiety more intensely/ for a longer time by the non-clinical population. The anxious trait is a quite weak predictor of anxiety disorder.

Motivational factors form a significant predictive model for the individual's affiliation to the "high anxiety non-clinical", but not for the "clinical" category.

The frequency of the behaviour to postpone an activity from the fear that it might end worse, beside uncertainty in motor acts are significant predictors for the level of intensity in experiencing the state of anxiety for the non-clinical population. The frequency of specific behaviours does not give a significant predictor of anxiety disorder.

Emotional unstableness, hypochondriac tendency and the tendency to dissimulate form a weak predictive ZIGT model to divide the individual in the "high anxiety – non-clinical" category.

The index of the **loss of coping**, the index of **defence against intellectualisation and adaptability by adjustment action of the mind** are very good predictors for the anxiety disorder.

II. Most of the models composed by ZIGT variables and personality, motivational, behavioural, style and adaptive resource factors, of interpersonal contact, of defensive process dynamics etc. have a superior predictive accuracy than each of the singular models.

To integrate anxiety as trait of personality in the ZIGT model makes **the complex ZIGT + STAI 2 the best predictive model for finding out high anxiety in the general population** (84.71%). The prediction achieved by each factor is low as compared to the one that results by integrating all factors in a model. Moreover, the validity of prediction achieved only by the STAI 2 score, though important (81.18%), might be questioned in the light of previous results (Radulovici and Duma, 2001) showing the influence of social desirability on the scores of self-evaluation. Thus, considering various psychological aspects (projective and self-evaluation factors) within a single predictive model could limit the distortion effects of self-evaluation and increase predictive accuracy.

Predictive accuracy achieved by the ZIGT model for persons with anxiety disorder, though very good, could be further increased by integrating a motivational factor, thus the **ZIGT + SMP II model becoming the best predictive model for the anxiety disorder category**, of those we have studied.

The results obtained by us give evidence that an integrative multi-dimensional and multi-procedural model of assessment and prediction of anxiety is not only appropriate from conceptual point of view, but is also functional and superior to the unidimensional and self-evaluative approach.

ANNEXE

Table no. 1. Statistical indices of the simple predictive models for the non-clinical (1) and clinical (2) categories

Simple predictive model	Wald / p	R2 Nagelkerke	λ^2 Reliability ratio / p	λ^2 Hosmer & Lemeshow / p	Exp (B)
STAI 2 (1)	21.64 / .000	0.457	34.35 / .0000	7.71 / .358	0.8468
(2)	5.620 / .017	0.129	6.201 / .0128	6.5231 / .3487	0.9328
SMP (1) C	10.4069 / .0013	0.485	36.923 / .0000	12.2462 / .0927	1.3562
E	10.8017 / .0013				1.5445
F	8.2725 / .0040				0.72
AC (1) C4	6.9540 / .0084	0.311	21.756 / .0000	6.7776 / .4524	1.3448
C23	3.5431 / .0598				1.2401
ZIGT (1) CF	3.92 / .047	0.296	20.563 / .0001	11.14 / .132	0.655
An	4.03 / .44				0.450
Mask	7.101 / .007				4.404
(2) F%	7.6459 / .005	0.848	61.62 / .0000	1.3623 / .9948	1.915
II	6.3567 / .011				0.084
CDI	7.4028 / .006				28.843

Table no. 2. Statistical indices of the complex predictive models for the non-clinical (1) and clinical (2) categories

Complex predictive model	Wald / p	R2 Nagelkerke	λ^2 Reliability ratio / p	λ^2 Hosmer & Lemeshow / p	B
ZIGT+ STAI 2	3.3581 / .066				-0.42
CF	2.3915 / .122	0.56	44.45 / .0001	7.3831 / .390	-0.69
(1)	1.5837 / .208				0.95
An	15.9197 / .0000				0.16
Mask	6.2761 / .0122				0.20
	5.2529 / .0219	0.882	66.104 / .0000	5.4569 / .7078	-3.02
STAI 2	5.7769 / .0162				4.39
(2)	3.4978 / .0615				-0.12
F%					
II					
CDI					
STAI 2					
ZIGT + SMP	6.2621 / .0123				0.1656
F%	5.7928 / .0161	0.875	65.121 / .0000	.5982 / .9997	-
(2)	7.6990 / .0055				3.0315
II	3.0829 / .0791				3.7254
CDI					-
SMP II					0.0282
ZIGT + AC	3,5944 /,0580				-
CF	5,6745 /,0172	0,444	31,103 /,0000	5,7020 /,5749	0.4266
(1)	3,9687 /,0464				-
An	5,2631 /,0218				1.2338
Mască					1.1781
C 23					0.4062
SMP + AC	5,9471 /,0147				0.2420
C	8,7358 /,0031	0,519	4,033 /,0000	6,6116 /,4704	0.4050
(1)	6,9773 /,0083				-
E	3,2394 /,0419				0.2802
F					0.2256
C 23					

BIBLIOGRAFIE / REFERENCES

- American Psychiatric Association (1994), *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*, ed. IV, Washington DC.
- Anzieu, D., Chabert, C. (1992), *Les méthodes projectives*, Paris, P.U.F.
- Bohm, E (1985), *Traité du psychodiagnostic de Rorschach*, Masson, Paris.
- Edelman, R.J. (1992), *Anxiety: Theory, Research and Intervention in Clinical and Health Psychology*, J. Wiley & Sons, New York.
- Exner, E.J. jr. (1986), *Rorschach. The Comprehensive System*, French transl. Anne Andronikof – Sanglade, Frison-Roche, Liege.
- Morali-Daninos, A., Canivet, N, (1966), *La technique du test "Z"*, les Editions du Centre de Psychologie Appliquée, Paris.
- Radulovici, I., (2003, a), Validitatea și eficiența Testului Zulliger în predicția anxietății, *Revista de Psihologie Aplicată*, nr. 1/2003, pp. 57-74 (Rom).
- Radulovici, I, (2003, b), Studiul anxietății în practica medicală și în viața socială, Ph.D. thesis defended in May 2003, University of Bucharest, unpublished (Rom).
- Radulovici, I, Duma, S. (2001), Efecte ale distorsiunilor menționate asupra autoevaluării, în *Revista de Psihologie Aplicată*, nr. 4, pp. 77-88 (Rom).
- Zulliger, H. (1957), *Le Test-Z collectif*, ed. Huber, Bern.

RECENT RESEARCH WITH THE RAVEN PROGRESSIVE MATRICES

RAVEN John, MAREA BRITANIE

Consultant on Education, Human Resources, and Institutional Structures

Associated with Economic and Social Development

john@ednet.co.uk

Abstract

The origins of the RPM as a research tool to study the genetic and environmental determinants of "cognitive ability" will first be discussed. Thereafter, the theoretical basis of the test will be reviewed. In particular, educative ability will be distinguished from reproductive ability, g, "fluid" and "crystallised" intelligence, and intelligence more generally.

Data from standardisations recently carried out among adults in both the UK and US will be presented. When these data are compared with those obtained in earlier studies, they show that there is no decline in RPM scores with increasing age - only a continuous secular increase in scores over time.

Norms from different parts of the world reveal striking similarity at any point in time.

The juxtaposition of these two findings invalidates many possible explanations of the increase over time. Reproductive ability, by contrast, has increased little over time and shows a sharp decline after age 60.

Because the changes over time reveal an unsuspected environmental impact on educative ability, it is clear that it is not necessary to posit a genetic explanation for the ethnic differences.

The implications for educational and social policy and the training of psychologists will be discussed.

Rezumat

Vor fi discutate mai întâi originile MPR ca și instrument de cercetare pentru studierea determinantelor genetice și de mediu ale „abilității cognitive”. Apoi vor fi luate în considerare bazele teoretice ale testului. În particular, abilitatea educativă va fi delimitată de abilitatea reproductivă, g, inteligența „fluidă” și „cristalizată” și inteligența în sens general.

Vor fi prezentate date obținute din standardizări recente realizate, obținute de la adulți din Marea Britanie și Statele Unite. Când aceste date sunt comparate cu cele obținute în studii anterioare, se demonstrează că nu există declin în scorurile MPR odată cu înaintarea în vârstă, doar o creștere a scorurilor în timp.

Etaloane din diverse părți ale lumii arată similarități marcante în orice moment în timp.

Juxtapunerea acestor două rezultate invalidează multe explicații posibile ale creșterii în timp.

Abilitatea reproductivă, prin contrast, a crescut ușor de-a lungul timpului și arată un ușor declin după vârsta de 60 ani.

Deoarece schimbările de-a lungul timpului arată un impact al mediului neașteptat asupra abilității educative, este clar că nu este necesar să se expună o explicație genetică a diferențelor etnice.

Vor fi discutate aceste implicații pentru politica educațională și socială și trainingul psihologilor.

This seminar will be divided into four parts.

Part I will deal with the *Raven Progressive Matrices* and *Vocabulary Tests*. The theoretical background to, and current uses of, the tests will be described. Results from recently-completed studies will be summarised. These deal with the stability of the norms across cultures and their change over time. Research into the sources of variance in test scores (such as education and ethnic origin), into the effectiveness of training programmes, and into the predictive validity of the tests will be reviewed.

Part II will summarise research into the nature, development, and assessment of high-level competencies. Such competencies include initiative, managerial ability, and the ability to communicate effectively. A new psychometric model for assessing these qualities will be described and the results of studies in which the model has been applied will be discussed. Studies

underlining the importance of these qualities in society will be presented. Research into their origins in upbringing, education, and the workplace will be presented.

Part III will deal with the developments which are needed to manage the educational system for truly effective schooling. Research clarifying the qualities to be nurtured by schools and the barriers to doing so will first be summarised. It will be shown that the developments which are most needed cannot be achieved through the kind of centralised prescription and checking procedures introduced over the past decade. Instead, they necessitate the creation of a pervasive climate of innovation. This has three components: (i) extensive "parallel organisation" activity; (ii) changes in the behaviour of public service bureaucrats; and (iii) a new, network-based, supervisory structure to monitor and facilitate the work of the educational system.

In **Part IV**, the concepts and methods of organisational psychology will be applied to the management of society. Modern society is very different from what most people take it to be. Radical change is needed. Neither market processes nor current governmental arrangements are capable of introducing the necessary developments. The way forward hinges on finding better ways of getting public servants to create a ferment of innovation and, especially, to initiate the collection of information, sift it for good ideas, and act on it in an innovative way in the long-term public interest. Getting them to do these things means introducing new forms of staff and organisational appraisal and a new interface with the public.

CERCETĂRI RECENTE CU MATRICILE PROGRESIVE RAVEN

Acest seminar va fi împărțit în patru părți.

Partea I vizează *Matricile Progresive Raven* și *Testele de vocabular*. Vor fi descrise fundamentele teoretice și actualele utilizări ale testelor. Vor fi prezentate rezultatele studiilor recent elaborate. Acestea se referă la stabilitatea etaloanelor din diverse culturi și schimbarea lor de-a lungul timpului. Sunt prezentate și cercetări privind sursele de varianță în scorurile testelor (cum ar fi educația și originea etnică), privind eficacitatea programelor de training și validitatea predictivă a testelor.

Partea a II-a include cercetări despre natura, dezvoltarea și evaluarea competențelor de nivel înalt. Astfel de competențe includ inițiativa, abilitatea managerială și abilitatea de a comunica eficient. Va fi luat în discuție un nou model psihometric pentru evaluarea acestor calități și rezultatele cercetărilor în care acest model a fost aplicat. Se vor prezenta cercetări care subliniază importanța acestor calități în societate, precum și originile acestora provenite din educație și locul de muncă.

Partea a III-a are în vedere dezvoltările necesare în sistemul educațional pentru un învățământ eficient. În primă fază vor fi enumerate calitățile care trebuie promovate în școală și barierele întâlnite în acest proces. Se va arăta că această dezvoltare, impetuos necesară, nu poate fi atinsă prin procedurile de tip centralizat și de control introduce în ultimul deceniu. În locul acestor proceduri va fi necesară crearea unui climat inovativ. Acesta are trei componente: (i) Activitatea extensivă "organizare paralelă"; (ii) schimbări în comportamentul birocratic din serviciul public; (III) o nouă structură de tip rețea, de supervizare, care să monitorizeze și să faciliteze activitatea sistemului educațional.

În **Partea a IV-a**, conceptele și metodele psihologiei organizaționale vor fi aplicate managementului societății. Societatea modernă este diferită de ceea ce consideră cei mai mulți dintre oameni. Este necesară o schimbare radicală. Nici procesele de piață și nici aranjamentele guvernamentale nu sunt capabile să introducă modalitățile de dezvoltare necesare. Direcțiile ulterioare constau în a găsi modalități mai bune de a achiziționa funcționari publici care să creeze

un mediu inovativ și, în special, să inițieze colectarea de informații, să le schimbe ci idei noi și să acționeze într-o manieră inovativă în interesul public de lungă durată. A-i determina să facă aceste lucruri înseamnă introducerea unei noi structuri de personal și estimare organizațională și o nouă interfață cu publicul.

RELEVANT PUBLICATIONS

PART I

- Raven, J., Raven, J.C. and Court, J.H. **Manual for Raven's Progressive Matrices and Mill Hill Vocabulary Scales**. Oxford, England: Oxford Psychologists Press. San Antonio, TX: The Psychological Corporation.
- *Particularly the following Sections:*
- Raven, J., Raven, J.C. and Court, J.H. (1998). **Section 1: General Overview**.
- Raven, J., Raven, J.C. and Court, J.H. (2000). **Section 3: Standard Progressive Matrices (Including the Development of SPM+)**.
- Raven, J., Raven, J.C. and Court, J.H. (1998). **Section 5: The Mill Hill Vocabulary Scale**.
- Court, J.H. and Raven, J. (1995). **Section 7: Normative, Reliability, and Validity Studies and References**.
- Raven, J., Summers, W.A. et al. (1989). **A Compendium of North American Normative and Validity Studies. Research Supplement No.3**.
- Court, J.H. (1995). **A Researcher's Bibliography for Raven's Progressive Matrices and Mill Hill Vocabulary Scales**. Available in hard copy or disk form from Mrs. C. Raven, 15 Methuen Avenue, Fulwood, Preston PR2 4QX, Lancs., UK.
- Raven, J. (1989). The Raven Progressive Matrices: A review of national norming studies and ethnic and socio-economic variation within the United States. **Journal of Educational Measurement**, **26**, 1-16.
- Flynn, J.R. (1987). Massive IQ gains in 14 nations: What IQ tests really measure. **Psychological Bulletin**, **101**, 171-191.

PART II

- Raven, J., & Stephenson, J. (Eds.). (2001). **Competence in the Learning Society**. New York: Peter Lang.
- Raven, J. (1991). **The Tragic Illusion: Educational Testing**. New York: Trillium Press; Oxford, England: Oxford Psychologists Press.
- Raven, J. (1988). Developing the talents and competencies of all our children. **Gifted International**, **5**, 8-40.
- Raven, J. (1988). Toward measures of high-level competencies: A re-examination of McClelland's distinction between needs and values. **Human Relations**, **41**, 281-294.
- Raven, J. (1987). Values, diversity and cognitive development. **Teachers' College Record**, **89**, 21-38.
- Raven, J., Johnston, J. and Varley, T. (1985). **Opening the Primary Classroom**. Edinburgh: Scottish Council for Research in Education. North America: Ontario Institute for Studies in Education, Toronto.
- Raven, J. (1984). **Competence in Modern Society: Its Identification, Development and Release**. Oxford: Oxford Psychologists Press.
- Raven, J. (1983). The relationship between educational institutions and society with particular reference to the role of assessment. **International Review of Applied Psychology**, **42**, 249-274.
- Raven, J. (1982). Educational Home Visiting and the growth of competence and confidence in adults and children. **Curriculum Inquiry**, **12**, 87-105.
- Raven, J. (1980). **Parents, Teachers and Children**. Edinburgh: Scottish Council for Research in Education. North America: Ontario Institute for Studies in Education, Toronto.

- Raven, J. (1977). **Education, Values and Society: The Objectives of Education and the Nature and Development of Competence**. Oxford, England: Oxford Psychologists Press.
- Raven, J. (1977). On the components of competence and their development in education. **Teachers' College Record**, **78**, 457-475.

PART III

- Raven, J. (1994). **Managing Education for Effective Schooling: The Most Important Problem is to Come to Terms with Values**. New York: Trillium Press; Oxford, England: Oxford Psychologists Press.
- Raven, J. (1990). The barriers to achieving the wider goals of general education. **British Educational Research Journal**, **16(3)**, 273-296.
- Raven, J. (1989). Equity in diversity: The problems posed by values - and their resolution. In F. Macleod (Ed.), **Families and Schools: Issues in Accountability and Parent Power**. Brighton, England: Falmer Press.

PART IV

- Raven, J. (2001). Psychologists and Sustainability. **The American Psychologist**, **56** 455-457.
- Raven, J. (2000). Rethinking democracy. **The Good Society (Journal of the Committee on the Political Economy of the Good Society [PEGS])** **9(3)**, 31-37.
- Raven, J. (1995). **The New Wealth of Nations: A New Enquiry into the Nature and Origins of the Wealth of Nations and the Societal Learning Arrangements Required for a Sustainable Society**. Unionville, New York: Royal Fireworks Press; Sudbury, England: Bloomfield Books.
- Raven, J. (1989). Democracy, bureaucracy and the psychologist. **The Psychologist**, **2(11)**, November, 458-466.
- Raven, J. (1988). Choice in a modern economy: New concepts of democracy and bureaucracy. In S. Maital (Ed.), **Applied Behavioural Economics, Vol. II**. Brighton, England: Wheatsheaf.

EGOTIM – UN INSTRUMENT COMPUTERIZAT DE PSIHODIAGNOSTIC AL STRUCTURILOR EULUI

SAVA Florin Alin, ROMÂNIA
Universitatea de Vest din Timișoara

afsava@socio.uvt.ro

Rezumat

În lucrarea de față sunt prezentate două dintre cele mai întâlnite concepții din cogniția socială referitoare la modul în care Eul afectează procesarea informațiilor. Schemele de sine și teoria discrepanței sinelui constituie abordări ce identifică structuri precise ale Eului ce pot face obiectul psihologiei diferențiale, prin particularitățile de procesare a informației pe care le impun de la o persoană la alta.

Deși există modalități clasice de testare a acestor concepte prin metode de tip „creion-hârtie”, varianta computerizată propusă prin programul EgoTim - construit special pentru acest scop, prezintă o serie de avantaje. Între acestea am putea sublinia înregistrarea timpului mediu de reacție al persoanelor la stimulii prezentați, randomizarea prezentării stimulilor și flexibilitatea bazei de date constituite pentru prelucrări statistice ulterioare.

Abstract

This paper presents two of the most used theories from social cognition that are related to how self affects information processing. Both self-schemata and self-discrepancy theory identify specific self structures that may be seen as topics of psychology of individual differences due to information processing particularities that this self structures involve.

In spite of the existence of several classical „paper and pencil” ways to assess these concepts, the EgoTim computerized version has several advantages. Among them we underline response latency recording facility or the possibility to randomize stimuli, as well as to process the results using most common statistical software.

Disponând de resurse limitate în procesarea informației, individul se dovedește a fi deosebit de selectiv în analiza acestora. Selectivitatea, printre altele, este rezultatul unor structuri cognitive ce joacă un rol esențial în modul în care o persoană își organizează informațiile despre lume și sine. Între structurile cognitive, am putea regăsi și structurile Eului, ca instanță cu rol predominant în procesarea informațiilor (Boncu, 1997). Informațiile referitoare la propriul comportament social, în special cele cu un caracter regulat, dau naștere unor patternuri comportamentale și perceptive.

În lucrarea de față vom aminti, pe scurt, două asemenea structuri: schemele de sine (Markus, 1977), respectiv standardele de performanță reprezentate de Eul ideal și Eul cuvenit din teoria discrepanței Eului a lui Higgins (1987). Aceste structuri pot fi diagnosticate prin intermediul software-ului de față.

Schemele de sine

„Schemele de sine sunt generalizări cognitive referitoare la sine, rezultate din experiența anterioară a individului, care organizează și orientează procesarea informațiilor referitoare la sine” (Markus, 1999, p.124). Ulterior s-a demonstrat că schema de sine influențează și procesarea informațiilor despre ceilalți. Mai mult, pe măsură ce individul acumulează experiență într-un anumit domeniu, schema de sine se va dezvolta, iar persoanele în cauză vor manifesta rezistență tot mai crescută vizavi de informațiile care nu sunt congruente cu acestea. De exemplu, un cadru didactic care și-a dezvoltat în timp o părere negativă despre elevi, și a ajuns la concluzia că trebuie să fie dur în relaționare cu aceștia, își va schimba cu dificultate această impresie și stil de acțiune, fiind rezistent la informații incongruente cu această viziune. Deși construite pe baza experiențelor anterioare ale individului, schemele de sine nu servesc drept simple mijloace de depozitare a informației, ci ele influențează activ procesarea acestora.

Studiile realizate de Markus (1977) arată că persoanele cu o schemă de sine dezvoltată într-un anumită dimensiune comportamentală, de pildă dependența – independența, procesează informațiile legate de acest domeniu mult mai ușor decât persoanele aschematice pe această dimensiune. Astfel, persoanele care se consideră independente, tind să considere că au mai multe trăsături similare (ex. competitiv, singur, încăpățânat) și să le confirme pe acestea prin comportamentele adoptate. De asemenea, ele tind să judece și pe cei din jurul său prin prisma acestei dimensiuni. În schimb, persoanele aschematice nu vor fi atât de mult orientate în evaluarea situațiilor personale sau a celorlalți de această dimensiune a schemei de sine.

Evaluarea schemei de sine prin intermediul programului EgoTim

Programul este conceput cu design extrem de flexibil, ce presupune posibilitatea de a schimba adjectivele sau trăsăturile folosite în probele de auto-evaluare. De exemplu, în cazul evaluării schemei de sine pe dimensiunea comportamentală disciplinat – indisciplinat, programul permite utilizarea unei serii libere de adjective relevante pentru domeniul respectiv. Astfel, atributele descriptive pentru disciplină pot fi prezentate în categoria „Pol A” din program, cele descriptive pentru categoria indisciplină pot fi prezentate în categoria „Pol B”, iar cele care nu au relevanță pentru domeniul respectiv, dar au rolul de a masca intenția testării pot fi incluse în categoria „Pol Neutru”. La aceste trei categorii, se adaugă o categorie denumită „trial”, menită să familiarizeze subiecții cu proba respectivă.

Mai mult, pentru a controla gradul de dezirabilitate a atributelor prezentate, fiecare dintre cei trei poli poate fi segmentat în atribute dezirabile, neutre sau indezirabile. În urma completării testului se obțin două categorii mari de indicatori: numărul de atribute auto-descriptive și timpul mediu de reacție pentru atributele considerate auto-descriptive. Aceste categorii sunt compuse dintr-o multitudine de indici secundari precum numărul de atribute indezirabile, dar auto-descriptive din polul A etc.

O altă facilitate a programului este posibilitatea de a randomiza atât ordinea de prezentare a itemilor de la o testare la alta, cât și tastele utilizate pentru a confirma sau infirma caracterul auto-descriptiv al trăsăturilor de personalitate incluse. Astfel, se poate produce o contrabalansare vizând influența lateralității asupra timpului de reacție în selectarea itemilor auto-descriptivi, prin schimbarea alternativă a tastelor corespunzătoare pentru „Da, mi se potrivește această trăsătură”, respectiv „Nu mi se potrivește această trăsătură”.

În sfârșit, rezultatele pot fi exportate cu ușurință în Excel, iar de acolo în SPSS sau în alte programe statistice de prelucrare a datelor obținute. În cercetare, diferențierea dintre persoanele schematică în polul A ori în polul B și cele aschematice se face în urma unei analize de cluster ori a unei analize factoriale de tip Q, prin care vom identifica subiecții care au unul din cele trei tipare de răspuns, preconizate de Markus (1977).

Discrepanța sinelui

Imaginea pe care o are o persoană despre ea însăși afectează modul de prelucrare a informațiilor primite din mediul înconjurător. Întotdeauna ființa umană a fost direcționată de standarde normative. Dorințele, idealurile, speranțele eroilor din literatură, ori responsabilitățile și îndatoririle acestora au fost deseori motive de acțiune. Diferența dintre cele două categorii constă într-un comportament de apropiere în cazul primului grup, alcătuit din speranțe, idealuri, dorințe, respectiv într-un comportament de evitare a situațiilor neplăcute, prin asumarea de responsabilități și îndatoriri. Această funcție normativă este descrisă, conform teoriei lui Higgins (1987) de anumite structuri ale Eului. Astfel, el stipulează două categorii distincte de standarde de comparare: Eul ideal – așa cum și-ar dori persoana respectivă să fie și Eul cuvenit – așa cum ar trebui să fie conform dorințelor celorlalți. Față de aceste două standarde se compară modul actual de a fi a unei persoane, stare denumită Eul actual.

Conform acestei viziuni, individul încearcă mereu, prin toate comportamentele sale, să reducă cât mai mult distanța dintre situația actuală reprezentată de caracteristicile Eului actual și situația viitoare spre care el tinde. Fiind bazată pe principiul homeostaziei, persoana va fi mai puternic motivată să acționeze pentru a reduce discrepanța cea mai mare. Astfel, dacă distanța dintre Eul actual și Eul Ideal este mai mare decât discrepanța dintre Eul actual și Eul cuvenit, individul va selecta în special comportamente de apropiere, asumându-și mai des riscuri pentru a atinge obiectivele dorite. În cazul opus, în care cea mai mare discrepanță este între Eul actual și Eul cuvenit, individul tinde să selecteze predominant comportamente de evitare, pentru a preîntâmpina îndeplinirea unor obiective nedorite. Mai mult, chiar în cazul unor comportamente identice,

motivația poate fi diferită. Indivizii la care predomină discrepanța dintre Eul actual și Eul ideal pot decide să facă sport pentru a obține un bun tonus de muncă. În schimb, persoanele cu discrepanță mare între Eul actual și Eul cuvenit pot decide să facă sport pentru a preveni unele probleme de sănătate prin creșterea rezistenței organismului la efort.

Pentru a identifica cele două categorii de indivizi, au fost imaginate mai multe probe psihologice dintre care cea mai renumită este chestionarul Eurilor (în engleză „Selves Questionnaire”). Proba presupune din partea respondenților să enumere o serie de adjective-trăsături care îi caracterizează sau pe care doresc să le posedă. Discrepanța dintre Eul actual și fiecare din cele două standarde se calculează scăzând numărul total de diferențe dintre cele două instanțe din totalul aspectelor comune dintre ele. Pe baza acestor calcule se operaționalizează două categorii de persoane: orientate spre comportamente de promovare, dacă predomină discrepanța dintre Eul ideal și Eul actual și orientate spre comportamente de evitare, dacă predomină discrepanța dintre Eul cuvenit și Eul actual (Higgins, 2000).

Evaluarea discrepanței sinelui prin intermediul programului EgoTim

Teoria discrepanței sinelui poate fi operaționalizată și prin intermediul software-ului de față. Cei trei poli A, B și neutru pot fi constituiți din adjective personalizate pentru fiecare subiect, stabilite în prealabil, printr-un chestionar. Polul A poate fi constituit din trăsăturile considerate drept componente ale Eului cuvenit, cele ale polului B, drept componente ale Eului ideal, iar cele ale polului neutru, drept elemente de complezență, pentru a completa setul de trăsături prezentate. Discrepanța dintre Eul actual și Eul ideal, de exemplu, se poate calcula extrăgând din numărul maxim (numărul de trăsături exprimate în Eul ideal), pe acelea pe care individul le consideră auto-descriptive. De pildă, din cele nouă adjective ale Eului ideal prezentate pe ecran, persoana poate alege patru ca fiind auto-descriptive, diferența rămasă fiind de cinci puncte. Similar, se poate proceda și în cazul discrepanței dintre Eul actual și Eul cuvenit. Pentru a elimina aspectul dezirabil al multor asemenea elemente, se măsoară și timpul de reacție afectat alegerilor făcute. Pe baza celor doi parametri, alegerile făcute și timpul mediu de reacție, se poate obține o mai bună diferențiere a celor două tipuri de persoane, cele la care predomină discrepanța dintre Eul actual și Eul ideal, respectiv cele la care predomină discrepanța dintre Eul actual și Eul cuvenit.

EGOTIM – A COMPUTERIZED TOOL FOR ASSESSING SELF-STRUCTURES

The human being has limited resources in processing information from the environment thus it has to be extremely selective when analyzing this information. Selectivity, among others aspects, is the result of several cognitive structures that play an important role in the way people organize information about self and the world. Among these cognitive structures, self-structures have an essential part in information processing (Boncu, 1997). Information on our social behavior, particularly on its regular aspects, generates behavioral and perceptive patterns.

In this paper, we will briefly describe, two such structures: self-schemata (Markus, 1977), as well as some standards of performance represented by ideal-self and ought-self according to Higgins' self-discrepancy theory (Higgins, 1987). These structures may be easily diagnosed by using the EgoTim software.

Self-schemata

“Self-schemata are cognitive generalizations about the self, derived from past experiences that organize and guide the processing of self-related information contained in the individual social experiences (Markus, 1999, p.124). Later on studies demonstrated that self-schemata also influence the processing of information about others. Moreover, as the individual accumulated more experience in a certain domain, his self-schemata will develop and consequently, he will be more resistant to counter-schematic information. For instance, a teacher who adopted a negative attitude towards pupils and therefore believes that he should be severe when relating with pupils, will not easily change his impressions or relating style. He becomes very resistant to any information that does not converge to his schema. Even though they are built on individual's past experience, self-

schemata does not function as simple means of encoding and preserving information, but they actively influence the processing of the information.

In his studies, Markus (1977) showed that persons who have very developed self-schemata on a specific dimension of behavior (for instance dependent – independent) will process this information related to this domain much easier than those that do not have a clear self-schemata for this dimension. Thus, individuals who think of themselves as independents, tend to consider more similar traits (e.g. competitive, lonely, and stubborn) as being self-descriptive, as well as to manifest a convergent behavior. They also tend to judge people around them through their self-schemata. On the contrary, aschematics will be less interested in assessing personal situations or others on this particular self-schemata.

Assessment of the self-schemata by using the EgoTim software

This software has a very flexible design, which allows the user to change the adjectives or the traits used in self-evaluation tasks. For instance, in assessing self-schemata on the disciplined-undisciplined behavioral dimension, the program enables the use of different series of relevant adjectives, for that particular domain. Thus, descriptive attributes for “discipline” may be presented in the “pole A”, traits describing “indiscipline” may be included in “pole B”, whilst adjectives irrelevant to this area can be included in the “neutral pole”. The last set of traits is meant to hide the purpose of testing, as filler items.

Moreover, in order to control the social desirability of some included adjectives, each of the three poles may be divided in desirable, neutral, and undesirable attributes. After completing the test two major categories of results are obtained: the number of self-descriptive adjectives and the latency time for the chosen self-descriptive attributes. These categories consist in many other secondary indices, as the number of self-descriptive traits included in the pole A (undesirable attributes).

Another advantage is represented by the possibility to randomize not only the presentation order of the items, but also the computer keys used for selecting or rejecting a specific adjective as self-descriptive. Thus, a counter-balancing measure is taken as a mean to reduce other possible influences such as the laterality preference, by alternating the computer keys for “yes, it describes me” or “no, it does not describe me”.

Finally, the results may be easily exported in Excel, and from here in SPSS or any other major statistical software. In research, differences between schematic persons in pole A or B and aschematic people are emphasized through cluster analysis or Q-type factor analysis. Both methods allow us to identify subjects with the three patterns of response specified by Markus (1977).

Self-discrepancy

The image a person has on her / his self affects the processing of information received from the environment. The human being has always been guided by normative standards. Desires, ideals, the hopes of literary heroes, or their responsibilities and duties were often the reason for their activities. The difference between the two categories consists in an approaching behavior for the first group (made up of hopes, wishes, ideals) and an avoidance behavior due to unpleasant situations, by assuming responsibilities and duties. This normative function is described, according to Higgins' theory (1987), by some structures of the self. Thus, he stipulates two different categories of standards related to self: ideal-self – the way a certain person would like to be - and the ought-self – the way a certain person should be, according to other people's wishes. Both these standards serve as a comparison point for the actual-self that refers to the way a certain person actually is.

According to this approach, the individual is constantly trying to reduce the distance between the actual situation and a future one, when relating to these two categories of standards. Based on the homeostatic principle, the person will be stronger motivated to act towards reducing the biggest discrepancy. Thus, if the distance between the actual-self and the ideal-self is bigger than the one between the actual-self and the ought-self, the individual will mainly select an approaching behavior, by taking risks more often in order to achieve his / her goals. On the other hand, if discrepancy between the actual self and the ought self is bigger than that from actual self and ideal self, individuals will primarily select avoidance behaviors in order to avoid undesired adjectives. Moreover, even when identical behaviors are concerned, the motivation may differ. People with a stronger actual – ideal discrepancy take up sports to maintain a good fit, whereas an

actual – ought strong discrepancy individual may decide to take up sports in order to prevent health problems by increasing the organism's resistance to effort.

In order to identify these two categories of individuals, several psychological instruments have been used. Among them, the "Selves Questionnaire" is the most well-known. Subjects completing this questionnaire are asked to enumerate a number of traits that characterize them or that they would like to possess. Actual – ideal and actual – ought discrepancies are obtained by subtracting the total number of mismatches between the two self-structures from the total number of common aspects between two instances. Two categories of individuals will result: those oriented towards approach behavior (a stronger self-ideal discrepancy) and those oriented towards avoidance behavior (a stronger self-ought discrepancy).

The assessment of self-discrepancy by using the EgoTim software

Self-discrepancy theory may be also be measured by using the present program. The three poles A, B, and neutral can be build up from personalized adjectives, for each subject that has been previously tested through a questionnaire. The pole A may include traits associated with ought self, whilst the pole B may include traits associated with the ideal self. The neutral pole may contain other filler items in order to complete a set of traits.

Actual – ideal discrepancy may be computed by extracting from the maximum number of traits expressed in the ideal self pole those which the individual considers to be as self-descriptive. For instance, out of the nine adjectives associated with ideal self, the subject may decide on four of them as being self-descriptive. Then, the results of five points can be seen as a measure of discrepancy between the ideal and the actual self. We also may take into consideration the latency response measures as indices of the importance to achieve apart from those traits. We can compute in the same way the discrepancy between ought and actual self.

In order to eliminate the aspects of social desirability for many of these elements, we also can control the latency time associated with the chosen traits. Based on these parameters, assigned traits and latency time, we obtain a better differentiation between the two types of persons, those with a predominant actual – ought discrepancy and those with a bigger actual – ideal discrepancy.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ/ SELECTIVE REFERENCES

- *** (2003). Manualul de utilizare a programului software EgoTim. Manuscris nepublicat.
- Higgins, E.T. (1987). Self-discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review*, 94, 319-340.
- Higgins, E.T. (2000). Beyond pleasure and pain. În E.T. Higgins și A.W. Kruglanski (eds.). *Motivational Science. Social and Personality Perspectives* (p.231-255). Philadelphia: Psychology Press.
- Markus, H.R. (1977). Self-schemata and processing information about the self. *Journal of Personality and Social Psychology*, 35, 63-78.

IDENTITATE ȘI STEREOTIPURI DE GEN ÎN PERIOADA ADOLESCENȚEI

SECUI Monica-Liana, POPA Simona, ROMÂNIA
Universitatea din Oradea, Facultatea de Științe Socio-Umane

msecui@uoradea.ro

Rezumat

Genul este un concept psihologic important, care vizează o gamă largă de aspecte, de la convingeri individuale, la impactul sistemelor sociale. Identitatea de gen, ca parte a conceptului de sine derivată din apartenența la categoria bărbaților sau femeilor, este legată și de trăsăturile asociate de persoană cu fiecare categorie de gen, astfel cunoașterea stereotipurilor de gen fiind importantă pentru studiul identității persoanei. Lucrarea prezintă evoluția identității de gen în perioada adolescenței și conținutul stereotipurilor față de cele două sexe. A fost evaluat nivelul masculinității, feminității și conținutul stereotipurilor pentru 125 de adolescenți (64 de fete și 61 de băieți), grupați în două categorii de vârstă (preadolescenți și adolescenți). Datele obținute confirmă doar parțial ipoteza intensificării genului, băieții prezentând o creștere a masculinității în adolescență, în cazul fetelor nivelul feminității rămâne relativ constant. Fetele, față de băieți, au o percepție mai puțin stereotipă a caracteristicilor tipice femeilor. Aceste rezultate sugerează că în cazul băieților rolul masculin exercită o presiune spre conformism mai ridicată, comparativ cu rolul feminin pentru fete. Sunt discutate implicațiile concluziilor studiului pentru domeniul consilierii și psihoterapiei.

Abstract

Gender is an important psychological concept that spans from individual beliefs to the impact of social systems. Gender identity, as psychological sense of oneself as a man or a woman, is related to personality traits that an individual associates with each gender category, so gender stereotypes are important in the gendered self-study. The paper presents the path of gender identity development in adolescence, and also the content of gender stereotypes. A sample of 125 adolescents (64 girls and 61 boys) in two age groups (early and later adolescence) undertook a task designed to assess their gender stereotypes and a measure of masculinity and femininity. Our data indicate that gender intensification hypothesis is relevant only for boys, who clearly presented an increase of masculinity during adolescence, while girls' level of femininity did not differ across the ages. Girls, compared to boys had a less stereotypical perception of women characteristics. These results suggest that the masculine role exerts for boys a stronger pressure to conformity than the feminine role for girls. Implication of our findings for counseling and psychotherapy are discussed.

A aparține unui sex are implicații profunde, dincolo de diferențele la nivel anatomic, cromozomial și hormonal. Funcționarea umană este influențată de gen, sub toate aspectele sale: înfățișare, activități, aspirații, valori etc. Fără să ne surprindă, studiul genului este foarte popular. O importanță deosebită se acordă în ultima perioadă reprezentărilor colective referitoare la caracteristicile și rolurile atribuite celor două sexe și a modului în care acestea sunt interiorizate de către indivizi în cadrul conceptului de sine. Noi ne-am focalizat atenția asupra adolescenților, iar cadrul de la care am pornit este cel oferit de Huston (1983, apud Ruble și Martin, 1998-Tabelul 1), considerând că abordarea multidimensională furnizează o modalitate optimă de organizare a informațiilor. Cele patru constructe de la care pornește categorizarea genului rămân aceleași: convingeri sau concepții, identitate sau percepția sinelui, preferințe și reacții comportamentale. Pentru fiecare construct există șase tipuri de conținut: sexul ca și variabilă biologică / categoria de sex; activități și interese; atribute individuale-sociale; relații sociale; simboluri și stiluri; valori relaționate cu genul.

În această cercetare am investigat aspecte legate de primele două concepte ale matricii: convingeri și concepții asupra stereotipurilor de sex, precum și identitatea/ percepția sinelui în termeni de trăsături tipic asociate genurilor.

Identitatea de gen este definită ca parte a conceptului despre sine derivată din conștiința apartenenței la una sau alta din categoriile de gen. Ea are ca premise capacitatea copilului de a eticheta corect sexele și dobândirea conservării/ permanenței categoriilor de sex (constanță și

Timișoara, 23-25 octombrie

stabilitate). Include o serie de fațete ale sentimentului de apartenență la o anumită categorie de gen: activități și interese legate de ceea ce este recomandat/ admis pentru femei și bărbați, atribute personale și sociale tipic asociate cu categoria de gen corespunzătoare, convingeri cu privire la relațiile sociale și valoarea asignată categoriilor de gen. Fiecare dintre aceste aspecte constituie o parte a sensului pe care genul îl are pentru persoană, fie ea copil, adolescent sau adult.

Tabelul 1 Matricea categorizării genurilor: constructe și conținut (Ruble și Martin, 1998)

<i>Constructe</i> <i>Conținut</i>	<i>A. Cunoștințe și convingeri</i>	<i>B. Identitate sau percepția sinelui</i>	<i>C. Preferințe</i>	<i>D. Reacții comportamentale</i>
<i>1. Sexul ca variabilă biologică / categoria de sex</i>	A1. Etichetarea și constanța categoriei de sex	B1. Conștiința apartenenței la o categorie de sex	C1. Dorința de a fi femeie sau bărbat	D1. Afișarea atributelor specifice genului
<i>2. Activități sau interese</i>	A2. Cunoașterea stereotipurilor de gen	B2. Percepția propriilor interese	C2. Preferința pentru jucării, jocuri, activități	D2. Angajarea în jocuri, activități, sarcini
<i>3. Caracteristici individuale și sociale</i>	A3. Concepții despre trăsături-tipice genului	B3. Percepția propriilor trăsături și capacități	C3. Dorința de a avea anumite caracteristici	D3. Manifestarea trăsăturilor și abilităților tipice
<i>4. Relații sociale</i>	A4. Concepții despre normele de gen care afectează relațiile	B4. Percepția influenței genului asupra propriilor relații	C4. Preferința pentru prieteni, părinți, modele, bazată pe gen	D4. Influența categorizării sociale asupra activităților
<i>5. Stiluri și simboluri</i>	A5. Conștiința stilurilor și simbolurilor legate de gen	B5. Auto-percepția aspectelor verbale și non-verbale legate de stilul genurilor	C5. Preferința pentru obiecte sau caracteristici cu valoare simbolică	D5. Manifestarea comportamentelor tipice genului
<i>6. Valori relaționate cu genul</i>	A6. Cunoașterea valorii mai mari atașate social unei categorii de sex sau unui rol de gen	B6. Biasări ale percepției de sine asociate cu identificare cu un grup	C6. Biasarea in-group/ out-group atitudinea față de egalitatea rolurilor	D6. Discriminarea in-group/ out-group

În cercetarea de față am cuantificat identitatea de gen pornind de la auto-atribuirea unor caracteristici asignate în mod tipic celor două sexe. Se remarcă o asimetrie a rolurilor de gen, cel masculin fiind centrat asupra cultivării independenței, competitivității, asertivității, în timp ce rolul feminin este axat asupra grijii, sensibilității față de nevoile celorlalți. Conținuturile diferite ale rolurilor de gen determină practici diferite de socializare care, conjugate cu acțiunea unor factor biologici, duc la formarea identității de gen (Mitrofan și Ciupercă, 1996). În mod tradițional modelele de personalitate presupun că bărbații sunt caracterizați de un set de trăsături și comportamente interrelate care sunt numite masculine, în timp ce femeile posedă un set de caracteristici numite feminine. Mai mult, se considera că masculinitatea și feminitatea sunt poli ai unei singure dimensiuni, însă introducerea conceptului de androgenie (Bem, 1974 apud Hoffman, 2001) și lucrările pe această temă au produs o revizuire a acestei poziții, propunând modelul masculinității și feminității ca dimensiuni independente. Aceste două patternuri de trăsături și comportamente corespund dimensiunilor instrumentale și respectiv expresiv-emoționale ale personalității, în concordanță cu conținutul rolurilor de gen.

Din perspectiva evoluției auto-definirii pe baza trăsăturilor masculine și feminine, pe la 3-4 ani percepția sinelui începe să se diferențieze de-a lungul tipizării genurilor, nu însă suficient pentru ca diferențele între sexe să fie semnificative (Intons-Peterson, 1988, apud Lott și Maluso, 1995). Pentru 8-9 ani cele mai multe studii indică faptul că fetele și băieții se caracterizează în termenii paternurilor de gen, rezultatele nefiind întotdeauna concordante. Per ansamblu, studiile arată că percepția de sine a trăsăturilor expresive și instrumentale devine mai mult tipizată cu vârsta pe parcursul adolescenței, chiar dacă există o mare suprapunere între cele două sexe (Boldizar, 1991).

Stabilitatea evaluării pe dimensiunile tipice genului este de interes pentru că unii autori consideră că anumite evenimente ale vieții vor influența adoptarea lor. Este clar că în dezvoltarea identității de gen vârsta adolescenței ocupă un loc aparte, deosebit de important, pe parcursul său

realizându-se adaptarea la maturizarea fizică și sexuală, dezvoltarea competențelor sociale și relațiilor cu persoanele de sex opus și evaluarea opțiunilor viitoare legate de activitatea profesională și viața de cuplu. Conform ipotezei intensificării genului, începând cu această perioadă este observată preocuparea sporită pentru înscrierea în cadrul conturat de expectanțele tipice genului propriu (Trew și Kremer, 1998).

Se admite de asemenea că identitatea de gen este doar una dintre componentele sistemului de convingeri despre gen, alături de stereotipurile de sex/gen și de atitudinea față de rolurile de gen (Deaux și LaFrance, 1998) și ca atare studiul identității de gen trebuie corelat cu cel al componentelor amintite.

Stereotipurile de gen se referă la ansamblul convingerile împărtășite social cu privire la trăsăturile și conduita persoanelor care fac parte din categoria bărbaților, respectiv a femeilor (Brehm și Kassin, 1989). Ele stau la baza rolurilor de gen, iar problema care se pune este în ce măsură aceste diferențe prezumate la nivel colectiv sunt cauzate de ceva intrinsec naturii celor două sexe (diferențe de ordin biologic) sau au fost create prin structura socială și de putere. Rezultatele cercetărilor care și-au propus să elucideze această problemă au fost condensate de studii metaanalitice. Concluziile acestora (Maccoby și Jacklin, 1974, apud Radu, Iluț și Matei, 1994; Feingold, 1994) converg în direcția sublinierii similitudinilor și minimizării diferențelor între bărbați și femei, acordând un credit sporit teoriilor care pun accentul pe factorii sociali și cognitivi în explicarea modului în care se dezvoltă identitatea de gen. Cercetarea stereotipurilor s-a concentrat asupra identificării convingerilor diferite referitoare la trăsăturile de personalitate; au fost găsiți doi clusteri ai trăsăturilor: grija / expresivitatea pentru femei și dominanța / instrumentalitatea pentru bărbați (Williams & Best, 1988). O problemă majoră a studiului stereotipurilor este evaluarea rolului lor în interpretarea informațiilor și influențarea comportamentelor. Cercetările au arătat că stereotipurile de gen au un efect direct asupra cogniției și conduitei, pentru că persoanele nu pot să-și monitorizeze conștient utilizarea explicită a informațiilor stereotipe (Devine, 2001). Mai mult, stereotipurile de gen pot să funcționeze ca predicții care au tendința de a se îndeplini (self-fulfilling prophecy), fiind confirmate prin apariția reacțiilor comportamentale ale celorlalți în acord cu stereotipurile.

Întregul sistem de convingeri cu privire la gen se repercutează asupra activității persoanei, atât în domeniul profesional, cât și în sfera relațiilor sociale, în special în cadrul relațiilor intime. În plus ele influențează și procesul de formare a imaginii despre altul prin așteptările normative induse de categorizarea socială și stereotipurile tipice fiecărui grup. Devine astfel posibilă apariția discriminării, în forma sa directă sau subtilă.

Metodologia cercetării

IPOTEZE

- Postulăm că există diferențe semnificative între adolescenți și preadolescenți la nivelul masculinității și feminității, adolescenții prezentând un grad mai ridicat de identificare cu rolul de gen corespunzător sexului.
- Există diferențe semnificative în cazul atribuirii caracteristicilor dezirabile social pentru prototipul propriului grup, comparativ cu prototipul out-group-ului: atât fetele cât și băieții au tendința de a atribui mai multe trăsături favorabile propriei categorii, comparativ cu cealaltă categorie de sex, fiind prezentă eroarea etnocentrismului.

Subiecți: 125 de participanți selectați aleator din cadrul populației de elevi din municipiul Oradea (34 de fete din ciclul gimnazial - $M=13,14$ ani; 30 de fete din ciclul liceal - $M=17,50$ ani; 30 de băieți din ciclul gimnazial - $M=13,31$ ani; 34 de băieți din ciclul liceal - $M=17,86$ ani).

Materiale și procedură:

1. Inventarul atributelor personale (Personal Attributes Questionnaire, Spence, Helmreich și Stapp, 1975, apud Lenney, 1991) – folosit pentru evaluarea gradului de identificare cu rolurile de gen, în termenii posesiei auto-percepute a respondentului a trăsăturilor de personalitate care sunt considerate stereotipic ca diferențiind cele două sexe, fiind în același timp dezirabile social. În cercetarea de față vom utiliza doar scorurile obținute de subiecți la primele două scale, considerând validă concepția teoretică actuală (masculinitatea și feminitatea privite ca două dimensiuni distincte).

2. Inventarul rolului de sex Bem (Bem, 1974, apud Lenney, 1991) – utilizat pentru a pune în evidență conținutul stereotipurilor de sex/gen. Cuprinde 60 de atribute, dintre care 20 sunt considerate tipice pentru genul feminin, 20 tipice genului masculin și 20 neutre-nu sunt asociate cu nici o categorie de gen-dintre care 10 sunt dezirabile social, iar 10 indezirabile. Sarcina subiecților constă în evaluarea pe o scala în cinci trepte, format Likert, gradul în care fiecare atribut caracterizează femeia, respectiv bărbatul, matur, sănătos și adaptat social (instrucție preluată din cercetarea realizată de Broveman, 1970, apud Radu, Iluț, Matei, 1994). Ordinea de prezentare a atributelor din listă este diferită pentru cele două caracterizări. Am variat și ordinea de prezentare a listelor (pentru a minimiza efectele datorate ordinii de prezentare): pentru jumătate dintre subiecți am prezentat mai întâi lista de atribute pentru evaluarea prototipului categoriei feminine, iar pentru cealaltă jumătate am prezentat la început lista pe baza căreia este caracterizat prototipul categoriei masculine. Menționăm că prezența în listă a trăsăturilor neutre, însă asociate cu dezirabilitatea socială, permite evidențierea erorii etnocentrismului (group-serving bias).

Probele au fost aplicate colectiv, păstrând anonimatul subiecților. Instrucția este inserată la începutul fiecărei probe, fiind citită o dată de către operator. Subiecților le-au fost date explicații referitoare la anumiți itemi în cazul cărora au întâmpinat dificultăți de înțelegere.

Rezultatele obținute și interpretarea lor

Ipoteza intensificării genului se bazează pe ideea că apariția semnelor pubertății îi va face pe ceilalți să aștepte comportamente adulte din partea adolescenților, inclusiv adoptarea mai multor comportamente și atribuirea mai multor trăsături tipice genului (Hill și Lynch, 1983, apud Ruble și Martin, 1998). Ca atare se va realiza o mai puternică identificare cu rolurile de gen corespunzătoare sexului persoanelor pe parcursul adolescenței. Comparațiile realizate de noi pentru nivelul feminității și masculinității preadolescenților și adolescenților confirmă doar în parte aceste rezultate (Tabelul 2). Așa cum ne așteptam în cazul ambelor trăsături există diferențe semnificative între cele două sexe, fetele fiind caracterizate de un nivel de feminitate mai ridicat, iar băieții de masculinitate.

Tabelul 2 Comparația nivelului de feminitate și masculinitate în funcție de sex (masculin/feminin) și vârstă (preadolescență/adolescență)

Variabilă	Criteriul	F _{omnibus}	Prag de semnificație	Media lotului (sex/vârstă)	
				Masculin/ Preadolescență	Feminin/ Adolescență
Feminitate	Sex	12.374	.001	28.333	30.529
	Vârstă	.048	.826	29.363	29.500
	Sex*Vârstă	3.670	.058		
Masculinitate	Sex	11.039	.001	29.600	27.245
	Vârstă	3.654	.058	27.745	29.100
	Sex*Vârstă	4.549	.035	Prezentare în Tabelul 3	

Nivelul feminității nu variază în funcție de vârstă, neînregistrându-se o intensificare a sa pe perioada adolescenței. În cazul fetelor nici masculinitatea nu suferă modificări odată cu înaintarea în vârstă, însă pentru băieți se confirmă ipoteza intensificării genului: adolescenții prezintă un nivel mai ridicat al identificării cu rolul masculin, comparativ cu preadolescenții (Tabelul 3).

Rezultatele obținute de noi nu sunt surprinzătoare. Studiile asupra schimbării la nivelul trăsăturilor auto-atribuite, focalizate asupra pubertății și adolescenței, au scos în evidență dovezi limitate ale accentuării caracteristicilor de gen: unele indică diferențe din ce în ce mai mari între sexe odată cu înaintarea în vârstă doar la nivelul masculinității (Galambos, Almeida și Petersen, 1990, apud Ruble și Martin, 1998), iar altele arată că diferențele intersexe cresc atât pentru masculinitate, cât și pentru feminitate (Butcher, 1989).

Tabelul 3 Comparații ale nivelului de masculinitate între cele patru loturi stabilite în funcție de sex și vârstă

Lot 1	Media 1	Abaterea standard 1	Lot 2	Media 2	Abaterea standard 2	Diferența mediilor (1-2)	Prag de semnific
Băieți Pread	28.16	4.54	BăiețiAdol	31.03	3.81	-2.8667	.034
Băieți Pread	28.16	4.54	FetePread	27.32	4.05	.8431	.844
Băieți Pread	28.16	4.54	FeteAdol	27.16	3.98	1.0000	.737
Băieți Adol	31.03	3.81	FetePread	27.32	4.05	3.7098	.002
Băieți Adol	31.03	3.81	FeteAdol	27.16	3.98	3.8667	.000
Fete Pread	27.32	4.05	FeteAdol	27.16	3.98	.1568	.998

În concluzie rezultatele noastre sunt concordante și cu ideea că rolul de gen masculin exercită în cazul bărbatilor o presiune mai mare în direcția conformării. Acest lucru este legat și de atitudinea timpurie a părinților, în special a taților, dar și a altor agenți ai socializării (cadre didactice, grupul de covârșnici, mass-media), față de comportamentele băieților socotite neconforme cu rolul de gen masculin. Un astfel de comportament este mult mai rapid sancționat, penalizat, decât în cazul fetelor (Trew și Kremer, 1998). Welch-Ross și Schmidt (1996) arată că în perioada preșcolară fetele au, comparativ cu băieții, mai puține preferințe stereotipe și cunoștințe cu privire la rolul de gen, acest lucru fiind considerat o consecință a practicilor diferite din cursul socializării. Peck et. al. (1986-apud Burn, 1996) consideră că normele incluse în rolul masculin se structurează în jurul a trei factori. Primul se referă la expectanțele conform cărora bărbatul trebuie să dobândească o poziție socială înaltă și respectul altora, valoarea sa fiind dată de venitul său și statutul ocupațional (norma statutului). Al doilea include imaginea bărbatului ca rezistent din punct de vedere fizic, emoțional și cognitiv (norma rezistenței), iar al treilea se referă la evitarea de către bărbați a activităților și profesiilor văzute ca feminine (norma antifeminității). Aceste norme, în special norma antifeminității, duc la o mai mică acceptare a identificării, în cazul bărbatilor, cu rolul feminin, în timp ce pentru comportamentul femeilor există în multe contexte expectanțe tipice rolului masculin, fiind chiar încurajate de cadrul oferit de mișcarea feministă să transgreseze stereotipizarea tradițională.

Pe baza listei de trăsături furnizată de Inventarul rolului de sex Bem am stabilit conținutul stereotipurilor cu privire la cele două grupe de sex, prin determinarea valorii modale a gradului în care atributele sunt asigurate de către subiecții de sex feminin și masculin prototipului fiecărei categorii. Ambele categorii de subiecți atribuie în mai mare măsură trăsăturile specifice domeniului emoțional-expresiv (empatie, sensibilitate la nevoile altora, milă, dorința de a-i ajuta pe ceilalți, blândețe, căldură) femeii, iar pe cele agentive (independență, dominanță, asertivitate) bărbatului. Interesant este că ambele sexe tind să se perceapă reciproc mai accentuat stereotipic comparativ cu percepția fiecărui sex despre sine pe cele două dimensiuni: fetele evaluează prototipul sexului masculin ca având într-un grad mai mic trăsături feminine decât o fac băieții, iar băieții apreciază că reprezentanta sexului feminin posedă în mai mică măsură trăsături masculine, comparativ cu modul în care o caracterizează fetele. Apare deci o discrepanță clară între auto- și hetero-stereotip în direcția efectului de contrast între categorii pe dimensiunea mai importantă pentru definirea propriului grup. În plus anumite trăsături tipic socotite masculine -eu puternic, abilități de lider, capacitatea de asumare a riscului- sunt atribuite sistematic de fete prototipului propriei categorii în aceeași măsură în care este evaluat reprezentantul sexului masculin. Astfel constatăm o mai mare acceptare a androgeniei propriei categorii în cazul fetelor, ceea ce constituie încă o dovadă a libertății mai mari a fetelor de a se auto-defini în termeni asociați în mod tipic cu cealaltă categorie.

Pe baza atribuirilor realizate de subiecți pentru prototipul propriului grup și al out-group-ului pe baza trăsăturilor neutre dezirabile social am pus în evidență atât pentru fete, cât și pentru băieți eroarea etnocentrismului (group-serving bias). Există în cazul subiecților de ambele sexe

tendința de a atribui mai frecvent trăsături dezirabile social prototipului propriei categorii, comparativ cu atribuirile realizate în cazul celeilalte categorii.

Tabelul 4 Frecvența de atribuire a caracteristicilor dezirabile pentru reprezentanții celor două categorii în cazul subiecților de sex feminin

Portretul \ Gradul	femeii (auto-portret)	bărbatului (hetero-portret)
caracteristic	252	200
necaracteristic	56	94
$\chi^2 = 15.29, p < .01$		

Tabelul 5 Frecvența de atribuire a caracteristicilor dezirabile pentru reprezentanții celor două categorii în cazul subiecților de sex masculin

Portretul \ Gradul	femeii (hetero-portret)	bărbatului (auto-portret)
caracteristic	218	226
necaracteristic	57	37
$\chi^2 = 4.13, p < .05$		

Compararea valorilor indicatorilor statistici indică faptul că biasarea în favoarea grupului propriu este mai pronunțată pentru fete (tabelul 4 și 5). Acest lucru este concordant cu rezultatele obținute de alți autori. Yee și Brown (1994, apud Swim et al., 1995) analizează pe baza paradigmei grupurilor minimale favorizarea grupului de sex și arată că fetele tind să favorizeze în mai mare măsură decât băieții propriul grup. O explicație posibilă derivă din conștiința fetelor că aparțin unui grup perceput ca deținând un mai mic nivel al puterii pe plan social, existând tendința grupurilor minoritate de a fi mai solidare și de a prezenta o mai accentuată eroare etnocentrică.

Concluzii

Ipoteza intensificării genului se bazează pe ideea că începând cu perioada pubertății sporesc presiunile sociale în direcția interiorizării rolurilor de gen. Ca atare se va realiza o mai puternică identificare cu rolurile de gen corespunzătoare sexului persoanelor pe parcursul adolescenței. Rezultatele noastre susțin doar în parte această ipoteză: nivelul feminității nu variază în funcție de vârstă pentru nici una dintre categoriile de sex, însă băieții prezintă în adolescență un nivel mai ridicat al identificării cu rolul masculin, comparativ cu perioada preadolescenței. Rolul de gen masculin exercită în cazul băieților o presiune mai mare în direcția conformării. Acest lucru este confirmat și de conținutul stereotipurilor de gen pentru cele două categorii de sex. Cu toate că ambele categorii de subiecți atribuie în mai mare măsură trăsăturile legate de domeniul emoțional femeii, iar pe cele agentive bărbatului, anumite caracteristici considerate în mod tipic masculine sunt atribuite sistematic de fete prototipului propriei categorii în aceeași măsură în care este evaluat reprezentantul sexului masculin. Pe baza atribuirilor realizate de subiecți pentru prototipul in-group-ului și al out-group-ului la nivelul trăsăturilor dezirabile social s-a evidențiat atât pentru fete, cât și pentru băieți eroarea etnocentrismului (group-serving bias). Aceasta este mai pronunțată în cazul fetelor, o posibilă explicație fiind derivată din percepția propriului grup ca având o mai mică putere la nivel social.

Întărirea aderării la rolurile tradiționale de gen atrage după sine și o serie de costuri, atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Imaginea societății prin "lentilele genului" este asociată cu încurajarea restricțiilor impuse ambelor sexe, afectând negativ convingerea că ființa umană în general are potențialul și oportunitățile necesare realizării în orice domeniu. În cazul activităților de consiliere și psihoterapie persoanele pot fi ajutate să rezolve conflictele de rol de gen, să conștientizeze influența negativă exercitată de stereotipurile de gen asupra evaluării propriei persoane și a celorlalți, precum și să facă față stărilor afective negative generate de situațiile în care persoana simte că a fost victima discriminării datorită apartenenței la o anumită categorie de sex. Pentru consilieri și terapeuți este important să cunoască problematica specifică genului și să susțină dorința clienților de a depăși restricțiile impuse de rolurile de gen când acestea le afectează negativ starea de bine (Hoffman, 2001).

GENDER IDENTITY AND GENDER STEREOTYPES IN ADOLESCENCE

To belong to a sex category has profound implications at anatomical, chromosomal and hormonal levels. All levels of human functioning are influenced by gender: appearance, activities, aspirations, values and so on. It is of no surprise gender studies are very popular. Recently, a specific interest has been given to the issue of collective representations regarding the characteristics and roles attributed to the two sexes and the way in which these are interiorized within the self-concept. In this study we focused on adolescents, starting with Huston's point of view (1983, apud Ruble & Martin, 1998), keeping in mind the fact that a multidimensional approach offers an optimal way for organizing the information. The four constructs from which the study of the gender begins remain the same: beliefs or concepts, identity or self-perception, preferences and behavioral enactment. For each construct there are six types of content: biological/categorical sex, activities and interests, personal-social attributes, gender-based social relationships, styles and symbols, gender-related values (Table 1).

In this paper we studied aspects related to the first two constructs of the gender-typing matrix: beliefs and concepts regarding gender stereotypes as well as identity/ self-perception in terms of typical traits associated to gender.

Gender identity is defined as a part of the self-concept that derives from the conscious knowledge regarding ones belonging to one of the gender categories. Its premises are: the capability of the child to correctly label the sexes and the acquisition of conservation/ permanency of the sexual categories. It also includes a series of aspects regarding the sense of belonging to a certain gender category: activities and interests regarding what is recommended/ allowed for women and men, personal and social attributes that are typically associated to the corresponding gender category, beliefs regarding social relations and values assigned to the gender categories. Each one of these aspects constitutes a part of the meaning of gender for the person, whether he is a child, adolescent or adult.

In this study we quantified gender identity starting from the self-attribution of some characteristics that are typically assigned to the two sexes. A certain dissymmetry between the two gender roles was observed, the masculine one being focused on independence, competition and assertiveness, while the feminine one was focused on sensibility to the needs of others. The different content of the gender roles determine different types of social activities, and these, related with some biological factors, shape the gender identity (Mitrofan & Ciupercă, 1996).

Timișoara, 23-25 octombrie

Table 1 A matrix of gender typing: constructs by content (Ruble & Martin, 1998)

Construct Content Area	A. Concepts or Beliefs	B. Identity or Self-Perception	C. Preferences	D. Behavioral Enactment
1. Biological/ Categorical Sex	A1. Gender labeling and constancy	B1. Inner sense of maleness and femalness	C1. Wish to be male or female	D1. Displaying bodily attributes of one's gender
2. Activities and interests	A2. Knowledge of gender stereotypes	B2. Self-perception of interests	C2. Preference for toys, games, activities	D2. Engaging in play, activities, occupations
3. Personal-social attributes	A3. Concepts about gender stereotypes	B3. Perception of own traits and abilities	C3. Preference or wish to have certain attributes	D3. Displaying gender-typed traits
4. Gender-based social relationships	A4. Concepts about norms for gender-based relations	B4. Self-perception of own patterns of relationships	C4. Preference for friends, parents, and models	D4. Engaging in social activity with others on the basis of sex
5. Styles and symbols	A5. Awareness of gender-related symbols or styles	B5. Self-perception of nonverbal, stylistic characteristics	C5. Preference for stylistic or symbolic objects or personal characteristics	D5. Manifesting gender-typed verbal and nonverbal behavior
6. Gender-related values	A6. Knowledge of greater value attached to one sex or gender role	B6. Biased self-perceptions associated with group identification	C6. In-group/ out-group biases, prejudice	D6. In group/ out-group discrimination

Traditional personality models suppose that men are characterized by a set of traits and behaviors that are interrelated and that are called “masculine”, whereas women display a set of characteristics that are called “feminine”. Further more, it was considered that masculinity and femininity are two poles of a single dimension, however the introduction of the term “androgyny” (Bem, 1974 apud Hoffman, 2001), and the various studies based on this topic determined a revision of this idea and the suggestion of a new model of masculinity and femininity as well. In this new model, masculinity and femininity are considered to be two independent dimensions. These two patterns of traits and behaviors correspond to the instrumental and expressive-emotional dimensions of personality, in accordance with the content of the gender roles.

From the perspective of self-defining development on the basis of masculine and feminine traits, around the age of 3 to 4 years, the perception of self begins to differentiate along the gender typing. This is not sufficient enough, though, for a significant difference between the two sexes (Intons-Peterson, 1988, apud Lott & Maluso, 1995). For the 8 to 9 years age group most studies indicate that girls, as well as boys, characterize themselves in terms of the gender patterns. The results of these studies, however, are not always concordant. In general, studies show that the self-perception of the expressive and instrumental traits becomes even more typical as age progresses during adolescence, even if there is a large overlap of the two sexes (Boldizar, 1991).

The stability of the evaluations on the dimensions that are typical for the specific gender is important because some authors consider that some life events will influence their acquisition. It is certain that in the development of gender identity, adolescence plays a key role due to the adaptation to the sexual and physical maturity, the development of social skills and relationships with other members of the opposite sex, as well as the evaluations of future possibilities regarding professional activities and couple life, that take place during this time period. According to the gender intensification hypothesis, beginning with this age period an increase in the interest for complying with the expectations for the specific gender role is observed (Trew and Kremer, 1998).

It is a known fact that gender identity is only one of the components of the gender beliefs system, together with gender stereotypes and the attitude towards gender roles (Deaux & LaFrance,

1998). Because of this, gender identity studies must be correlated with studies about the previously mentioned components.

Gender stereotypes are defined as a set of beliefs that are socially accepted regarding the traits and behaviors of people belonging to the male category and the traits and behaviors of people that belong to the female category (Brehm & Kassin, 1989). Stereotypes underline gender roles, and the problem that arises is that of determining whether these collectively presumed differences between the two sexes are caused by biological or social factors. Results from meta-analytic studies (Maccoby & Jacklin, 1974, apud Radu, Iluț & Matei, 1994; Feingold, 1994) show that the most important factors in explaining the development of gender identity are the social and cognitive ones. The study of stereotypes has focused on identifying the different beliefs regarding personality traits; two clusters of traits have been found: nurturance for females and dominance-instrumentality for men (Williams & Best, 1988). A major problem of stereotypes is the evaluation of its role in the interpretation of the information and its influence on behavior. Results from previous studies indicate that gender stereotypes have a direct effect on cognition and behavior because humans cannot consciously observe their own explicit utilization of the stereotypic information (Devine, 2001). Furthermore, gender stereotypes can function as self-fulfilling prophecies, being further confirmed by the behavioral reactions of others in accordance with these stereotypes.

The entire gender beliefs system has a great influence on the person's activity, in the professional domain, social relations and most of all in intimate relationships. Furthermore, they influence the perception of the others due to the expectations that one held, expectations induced by social categorizing and gender stereotypes. Thus the possibility of discrimination in its direct or indirect form arises.

METHOD

Hypotheses

1. We suppose there will be a significant difference between adolescents and preadolescents regarding masculinity and femininity, adolescents displaying a higher level of identification with the corresponding gender role.
2. There will be a significant difference regarding the attribution of socially desirable characteristics between the prototype of the subjects own group and the prototype of the other group: boys, as well as girls, will assign the favorable traits more to their own group, showing the group-serving bias.

Participants

A total of 125 school students participated in this study (34 secondary school girls - $M=13.14$ years old, 30 high school girls - $M=17.50$ years old, 30 secondary school boys - $M=13.33$ years old, and 31 high school boys - $M=17.86$ years old). The participants were randomly selected from the population of pupils in Oradea.

Materials and procedure

1. The Personal Attributes Questionnaire (Spence, Helmreich & Stapp, 1975, apud Lenney, 1991), was used for measuring the degree in which the subject identified with the gender role in terms of self-perceived traits that are considered stereotypical in differentiating the two sexes and being at the same time socially desirable. In this study we used only the scores for the first two scales, one for evaluation of masculinity and the second for evaluation of femininity, considering that the recent theoretical conception is valid (masculinity and femininity as two distinct dimensions).
2. Bem Sex Role Inventory (1974, apud Lenney, 1991) was used to establish the content of the gender stereotypes. This inventory is composed of 60 attributes, 20 of which are considered to be typical feminine, 20 are considered to be typical masculine and 20 that are considered neutral. These neutral ones are not associated with any of the gender categories and 10 of them are socially desirable and 10 are socially undesirable. The subject is instructed to evaluate using a 5 point Likert scale the degree in which each of the attributes characterizes a mature, healthy and socially adapted man or woman (the instruction was adapted from Broverman et al., 1970 apud Radu, Iluț & Matei, 1994). The order in which the attributes were presented was different for the two portraits. We also varied the order in which we presented the lists (this was done to reduce the

order effect): for half the subjects we presented first the list of attributes for evaluating the female prototype and for the other half we presented first the list of attributes for evaluating the male prototype. We mention that the socially desirable attributes within the list allowed us to measure the group-serving bias.

Both the questionnaire and inventory were collectively administered keeping the subjects anonymous. The operator read the instructions once for each of the tasks at the beginning. Subjects received additional explanations regarding some items if they encountered difficulties.

RESULTS AND DISCUSSIONS

The gender intensification hypothesis is based upon the assumption that the signs of puberty will determine others to expect adult behaviors from adolescents, including the acquisition of more behaviors and the attribution of more traits that are gender specific (Hill & Lynch, 1983 apud Ruble & Martin, 1998). Thus, a much stronger identification with the corresponding gender roles will occur during adolescence. Results obtained by us, from the comparisons made on both the feminine and masculine levels for adolescents as well as for preadolescents, only partially concur with this hypothesis. As expected, in both cases of traits, significant differences between the sexes were obtained, girls being characterized by a higher level of femininity and boys by a higher level of masculinity (Table 2).

Table 2 Comparison of the levels of femininity and masculinity by sex (masculine/ feminine) and age (preadolescence/ adolescence)

Variable	Criterion	F _{omnibus}	Sig.	Sample mean (sex/age)	
				Masculine/ Preadolescence	Feminine/ Adolescence
Femininity	Sex	12.374	.001	28.333	30.529
	Age	.048	.826	29.363	29.500
	Sex*Age	3.670	.058		
Masculinity	Sex	11.039	.001	29.600	27.245
	Age	3.654	.058	27.745	29.100
	Sex*Age	4.549	.035	Presentation in Table 3	

The level of femininity does not vary with age; there was no record of an increase in its levels during adolescence. There is no modification in masculinity levels for girls as age progresses, for boys however, the hypothesis of gender intensification does concur: adolescents show a higher level of identification with the masculine role comparing to preadolescents (Table 3).

Our results are somewhat surprising. Studies regarding changes at the level of self-attributed traits, which also focus on puberty and adolescence, have proved that the increase of gender characteristics with age is limited: some authors show that the increase of these differences between the sexes is true only for masculinity (Galambos, Almeida & Petersen, 1990 apud. Ruble & Martin, 1998), and others show that this increase is true for both masculinity and femininity (Butcher, 1989).

The results are in accordance with the idea that the masculine gender role exerts a greater pressure on men to comply. This is also related to the early attitudes of the parents, mainly the fathers, but other agents of the socialization process as well (teachers, peers, mass-media) towards the behaviors of boys, especially those that are considered not to be appropriate with the masculine gender role.

Timișoara, 23-25 octombrie

Table 3 Comparisons of the levels of masculinity between the four samples by sex and age

Sample 1	Mean 1	Std. dev. 1	Sample 2	Mean 2	Std dev. 2	Mean diff. (1-2)	Sig.
BoysPread	28.16	4.54	BoysAdol	31.03	3.81	-2.8667	.034
BoysPread	28.16	4.54	GirlsPread	27.32	4.05	.8431	.844
BoysPread	28.16	4.54	GirlsAdol	27.16	3.98	1.0000	.737
BoysAdol	31.03	3.81	GirlsPread	27.32	4.05	3.7098	.002
BoysAdol	31.03	3.81	GirlsAdol	27.16	3.98	3.8667	.000
GirlsPread	27.32	4.05	GirlsAdol	27.16	3.98	.1568	.998

Boys are penalized, sanctioned quicker for such a behavior than are girls (Trew and Kremer, 1998). Welch-Ross and Schmidt (1996) show that in the preschool age period girls, in comparison to boys, have less stereotypic preferences and knowledge regarding the gender role. This is considered to be a consequence of the different practices used during the socialization process. Peck et al. (1986 apud Burn, 1996) considers that norms that are included in the masculine role are structured around three factors. The first one refers to the expectation that men must obtain a high social position and the respect of others, his value being determined by his income and his occupational status (status norm). The second one includes the man's image as being physically, emotionally and cognitively resistant (resistance norm). The third one refers to the avoidance of those activities and professions that are considered to be feminine (anti-feminine norm). These norms, especially the anti-feminine norm, determine a smaller degree of acceptance to identify with the feminine role in the case of men. In the case of women's behavior however, there are many circumstances in which women are expected to behave in a manner that is typical for males, further more, they are being encouraged by the feminist movement to overcome the traditional stereotypes.

Based on the list of traits offered by the Bem Sex Role Inventory we were able to reveal the content of the stereotypes of the two sex groups by determining the modal value of the degree in which the attributes were assigned by the male and female subjects to the prototype of each sex category. Both male and female subjects attributed more traits associated with nurturance (understanding, sensitive to the needs of other, eager to soothe hurt feelings) to women and the agentive ones (independence, dominance, assertiveness, self sufficiency) to men. It is interesting that both sexes have the tendency to evaluate the other sex as being closer to the corresponding stereotype: girls, more than boys, consider that the male prototype has less feminine traits and boys, more than girls, consider that feminine prototype has less masculine traits. Thus, a clear discrepancy appears between the in-group stereotype and the stereotype of the other group. There is a contrast effect between the categories on the dimension that is most important for defining one's own group: femininity for girls and masculinity for boys. Furthermore, some traits that are considered to be typical masculine - strong personality, leadership abilities, willing to take risks - are systematically assigned by girls to the female prototype in the same amount they attributed these traits to the masculine prototype. Thus, we consider that there is a wider acceptance of androgyny in the case of girls. This constitutes further evidence of a greater freedom for girls, in the sense that they are able to define themselves in terms that are typically associated with the opposite group.

The attributions of the socially desirable neutral traits, made by the subjects for their own group prototype and for the other group prototype allow us to reveal the group-serving bias. For both cases of subjects there was a tendency to attribute the desirable traits more frequently to the prototype of the subject's own group.

Timișoara, 23-25 octombrie

Table 4 Attribution frequency of desirable traits for the representatives of both categories in the case of female subjects

Degree \ Portrait	Woman (in-group portrait)	Man (out-group portrait)
Characteristic	252	200
Uncharacteristic	56	94
$\chi^2 = 15.29, p < .01$		

Table 5 Attribution frequency of desirable traits for the representatives of both categories in the case of male subjects

Degree \ Portrait	Woman (out-group portrait)	Man (in-group portrait)
Characteristic	218	226
Uncharacteristic	57	37
$\chi^2 = 4.13, p < .05$		

The comparison of the values of the statistical indices revealed that the group-serving bias was greater for girls. This finding is in accordance with results obtained by other authors. Yee and Brown (1994), on the basis of the minimal group paradigm, found that girls, more than boys, have the tendency to favor their own group. A possible explanation derives from the idea that girls consider themselves to belong to a less powerful social group, and thus show more solidarity and present a greater group-serving bias, as minority groups often do.

CONCLUSION

The gender intensification hypothesis is based upon the assumption that starting with puberty, social pressure increases in the way of gender role acquisition. Following this, a greater identification with the corresponding gender roles occurs during adolescence. Our results only partially confirm this hypothesis: the level of femininity does not vary with age for either of the two sex categories, and boys, however, do show a higher level of identification with the masculine role in adolescence than in preadolescence. The masculine gender role exerts a greater pressure on males to comply. This is also confirmed by the content of the gender stereotype for both categories of sexes. Even though both categories of subjects attribute more communal traits to women and more agentive ones to men, some characteristics that are considered to be typical for males are systematically attributed by girls to the prototype of their own category in the same amount in which the male representative is evaluated by them, proving that girls are more willing than boys to overcome the traditional stereotypes. On the basis of the socially desirable traits attribution to the prototype of the subject's own group and to the representative of the other category, the group-serving bias for participants of both sexes was revealed. The bias seems to be greater for girls, maybe as a need for solidarity, because they perceive their own group as being less socially powerful.

There are costs for both women and men in societies where the adherence to the norms of masculinity and femininity is reinforced. The view of the world through the "lenses of gender" is associated with the encouragement of the restrictions imposed on both sexes, negating the potential of the whole human being. In the counseling and psychotherapy practice we can help the clients to deal with the gender role conflicts, emerging from the violation of gender role norms, the devaluation of self or others because of gender stereotypes, or the feeling of being devaluated by others from the same reasons. It is important for the counselor and the therapist to have knowledge of the gender issues, and his/ her attitudes to support the clients' desires to break the limitations of gender roles (Hoffman, 2001).

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Boldizar, J.P.(1991). Assessing sex typing and androgyny in children: The children's role inventory. *Developmental Psychology*, 54, 1335-1354
- Burn, S. (1996). *The Social Psychology of Gender*. New York: McGraw-Hill
- Butcher, J.E. (1989). Adolescent girls' sex role development: Relationship with sports participation, self-esteem, and age at menarche. *SexRoles*, 20, 575-593
- Devine, P. (2001). Implicit prejudice and stereotyping: How automatic are they?. *Journal of Personality and Social Psychology*, 81, 757-759.
- Feingold, A. (1994). Gender differences in personality: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 116, 429-456
- Hoffman, R.M. (2001). The measurement of masculinity and femininity: Historical perspective and implications for counseling. *Journal of Counseling and Development*, 79, 472-485
- Lenney, E. (1991). Sex roles. The measurement of masculinity, femininity, and androgyny. In Robinson, J., Shaver, Ph., & Wrightsman, L. (Eds.). *Measures of Personality and Social Psychological Attitudes*, San Diego: Academic Press
- Lott, B. & Maluso, D. (1995). The social learning of gender. In Beall, A. & Sternberg, R. (Eds.). *The Psychology of Gender*, New York: Guilford
- Mitrofan, I., & Ciupercă, C. (1996). *Psihologia relațiilor dintre sexe*. București: Ed. Alternative
- Radu, I., Iluț, P., & Matei, L.(1994). *Psihologie socială*. Cluj-Napoca: Ed. Exe
- Ruble, D. & Martin, C. (1998). Gender development. In Damon, W. & Eisenberg, N. (Eds.). *Handbook of Child Psychology*, New York: Wiley
- Swim, J., Aikin, K., Hall, W. & Hunter, B. (1995). Sexism and racism: Old-fashioned and modern prejudices. *Journal of Personality and Social Psychology*, 68, 199-214
- Trew, K., & Kremer, J. (1998). *Gender and Psychology*. London: Arnold
- Welch-Ross, M., & Schmidt, C. (1996). Gender-schema development and children's constructive story memory: Evidence for a developmental model. *Child Development*, 67, 820-835
- William, J.&Best, D. (1988). *Measuring Sex Stereotypes. A Multinational Study*. London: Sage Publications

Timișoara, 23-25 octombrie

O ABORDARE EXPERIMENTALĂ A STRUCTURILOR EULUI ȘI IMPACTUL ACESTORA ASUPRA DISPOZIȚIEI AFECTIVE ȘI STRATEGIILOR COMPORTAMENTALE

SULEA Coralia, SAVA Florin Alin, ROMÂNIA
Universitatea de Vest din Timișoara, Catedra de Psihologie

csulea@socio.uvt.ro, afsava@socio.uvt.ro

Rezumat

Lucrarea conține două studii experimentale privind influența discrepanței Eului, ca factor situațional, asupra trăirilor afective și strategiilor de autoreglare comportamentală. Ambele studii s-au realizat pe studenți (N1 = 54, N2 = 59) care au fost manipulați experimental prin tehnica amorsajului, fie în direcția unei discrepanțe crescute între Eul actual și Eul cuvenit, fie în direcția unei discrepanțe sporite între Eul actual și Eul ideal. Rezultatele obținute nu sprijină ipotezele formulate, conform cărora fiecare tip de discrepanță a Eului duce la consecințe afective și comportamentale specifice. Aceste rezultate neașteptate au fost interpretate din două puncte de vedere alternative. Prima direcție pune sub semnul îndoielii viziunea lui Higgins legată de similaritatea efectelor obținute între discrepanța Eului ca stare și discrepanța Eului ca trăsătură. Cea de-a doua direcție viza unele probleme metodologice legate de manipularea inadecvată a variabilei independente din cele două experimente.

Abstract

The article contains two experimental studies about the effects of situational self-discrepancy on affective states and behavioral regulation strategies. Both studies involved undergraduate students (N1 = 54, N2 = 59) who were primed either to an actual – ought discrepancy or to an actual – ideal discrepancy. The results did not support our hypotheses that each type of self-discrepancy leads to different affective and behavioral outcomes. These unexpected results were discussed using two alternative directions. The first one challenged Higgins' view that situational self-discrepancy may lead to similar results to those obtained in the case of a dispositional self-discrepancy. The second interpretation involved some methodological flaws related to an inappropriate manipulation of the independent variable.

Lucrarea are la bază teoria discrepanței eului și analizează implicațiile diferitelor stări ale eului asupra trăirilor emoționale și strategiilor comportamentale. Higgins (1987) distinge între *Eul actual* (atributele pe care cineva le posedă în mod real), *Eul ideal* (reprezentarea aspirațiilor, speranțelor sau dorințelor unei persoane) și *Eul cuvenit* (atributele pe care o persoană crede că ar trebui să le aibă, obligațiile și responsabilitățile sale). Ultimele două instanțe constituie standarde prin care persoanele își orientează comportamentele. De exemplu, atunci când o persoană percepe o discrepanță mare între Eul actual și Eul ideal tinde să fie dezamăgită, tristă, iar acțiunile sale sunt orientate spre apropierea de idealul dorit. Similar, o discrepanță mare între Eul actual și Eul cuvenit poate determina anxietate, iar acțiunile persoanei sunt orientate mai degrabă spre evitarea, îndepărtarea acestei temeri.

Cercetările vizând discrepanța între stările eului au demonstrat că distanța între Eul actual și Eul ideal este asociată cu emoții de natură depresivă, iar discrepanța între Eul actual și Eul cuvenit este mai degrabă asociată cu emoții din sfera anxietății (Abelson, 1983).

O abordare conexă a stărilor eului realizează o asociere între auto-reglarea în funcție de Eul ideal și strategiile de promovare, deoarece aceste strategii urmăresc atingerea unor obiective dezirabile. Similar, auto – reglarea în funcție de eul cuvenit se asociază cu strategiile de prevenire, deoarece acestea urmăresc evitarea unor obiective indezirabile. În consecință, focalizarea pe promovare este asociată cu situațiile de câștig – non câștig care, în plan emoțional se manifestă prin emoții de bucurie sau tristețe. Focalizarea pe prevenire implică situații de tip pierdere – non pierdere, iar în plan emoțional cu trăiri de tipul anxietății sau liniștii.

Aceste predicții au fost, în general, sprijinite de diverse studii (Higgins, 1994, Higgins și Tykocinski, 1992) însă nu toate studiile au confirmat aceste rezultate (Key, Mannella, Thomas și Gilroy, 2000). Toate acestea însă s-au focalizat pe conceptualizarea discrepanței între stările eului ca trăsătură, implicând diferențe inter-individuale care predispun spre activarea unui anumit tip de strategii comportamentale. Tehnica amorsajului ne oferă o altă posibilitate de abordare a orientării

spre strategiile comportamentale prin focalizarea atenției spre un anumit tip de standard. De exemplu, inducerea experimentală a strategiilor de promovare se poate face cerând subiecților să descrie care este idealul de persoană dorit de ei înșiși sau de părinții lor și dacă s-au petrecut de-a lungul anilor schimbări în speranțele și aspirațiile lor. O altă modalitate de a manipula situațional accesibilitatea unei anumite standard al eului (Eul ideal sau Eul convenit) se poate face prin focalizarea pe promovare (o situație de tip câștig – non câștig) sau pe prevenire (o situație de tip pierdere – non pierdere). Acestea pot fi construite pe bază de scenarii sau prin manipularea unor stimulări (cum să procedeze ca să câștige o anumită sumă de bani, respectiv ce să facă pentru a evita pierderea unei sume de bani) (Brockner, Higgins, 2001).

Problema pe care noi o abordăm prin experimentele de față vizează măsura în care manipulările situaționale ale standardelor eului conduc la rezultate similare cu cele obținute în situațiile unor diferențe structurale la nivelul strategiilor. Cu alte cuvinte, ne propunem să vedem dacă manipularea experimentală a gradului de discrepanță între Eul actual și Eul ideal determină strategii de promovare și trăiri afective de tip bucurie-tristețe și dacă manipularea gradului de discrepanță între eul actual și eul convenit induce strategii de prevenire și trăiri afective de tipul anxietății sau liniștirii.

Experiment I

Ipoteza studiului I

Activarea temporară a discrepanței între Eul actual și Eul ideal prin amorsaj determină o intensificare a trăirilor de tip depresiv iar activarea temporară a discrepanței între Eul actual și Eul convenit determină o intensificare a trăirilor de tip anxios.

Subiecți

La acest experiment au participat 54 de subiecți, dintre care 46 de sex feminin și 8 de sex masculin. Lotul a fost împărțit aleator în două grupe experimentale, una de 28 de subiecți în care s-a manipulat discrepanța dintre Eul actual și Eul ideal și un eșantion de 26 de subiecți la care s-a urmărit analiza discrepanței dintre eul actual și eul convenit.

Metoda și design-ul cercetării

Tehnica amorsajului a fost utilizată pentru a surprinde influența structurilor eului asupra dispoziției afective. Drept stimul de amorsaj a fost folosită tehnica redactării unui eseu de o pagină vizând fie evoluția speranțelor și idealurilor lor, fie evoluția responsabilităților și îndatoririlor acestora.

Un scurt chestionar vizând starea afectivă a studenților de la examen a fost aplicat deoarece examinarea acestui lot de subiecți s-a realizat după finalizarea unui examen scris. Rolul acestuia era de a controla statistic trăirile emoționale ale subiecților în urma acestui examen.

Variantă prescurtată a Chestionarului de Simptome Kellner (*apud.* Bech, 1993) a fost de asemenea utilizată în cadrul acestui experiment pentru a surprinde stările emoționale de tip depresie sau anxietate în urma manipulării experimentale. Structura chestionarului a presupus 3 dimensiuni: anxietate, depresie și bunăstare.

Așadar, am utilizat un design experimental unifactorial cu două nivele: amorsajul discrepanței dintre eul actual și eul ideal, respectiv a discrepanței între eul actual și eul convenit iar variabila dependentă a fost reprezentată de trăirile afectivă ale subiecților. Relația dintre cele două variabile a fost controlată statistic prin evaluarea trăirilor afective ale subiecților înainte de manipularea experimentală.

Procedura

Pentru a induce discrepanța între Eul actual și Eul ideal s-a apelat la următoarea instrucțiune „*Descrieți ce fel de persoană sunteți și comparați-vă cu persoana care ați dori să fiți. De asemenea, prezentați ce schimbări în aspirațiile și dorințele dumneavoastră s-au produs de-a*

Timișoara, 23-25 octombrie

lungul anilor (1 pagină)”. Cel de-al doilea tip de manipulare a vizat surprinderea discrepanței între Eul actual și Eul cuvenit care a fost evidențiată prin folosirea următoarei instrucțiuni: „*Descrieți ce fel de persoană sunteți și comparați-vă cu persoana care ar trebui să fiți. De asemenea, prezentați ce schimbări în responsabilitățile și obligațiile dumneavoastră s-au produs de-a lungul anilor (1 pagină)*”. Participanții au avut la dispoziție o pagină pentru redactare și majoritatea eseurilor redactate pe această temă au fost între o pagină și $\frac{3}{4}$ pagini.

Pentru a surprinde efectul acestor manipulări experimentale asupra dispoziției afective, subiecții au răspuns la varianta prescurtată a Chestionarului de Simptome Kellner prin **da** sau **nu** la un set de 54 de afirmații (expresii, gânduri sau emoții) în funcție de starea care îi caracteriza în acel moment. Proba vizează în special trăirile de moment și nu anumite dimensiuni structurale.

Rezultate

Pentru testarea ipotezei am folosit tehnica ANCOVA, utilizând ca și covariabila teama de anxietate a subiecților față de examen. Rezultatele obținute indică în cazul depresiei un $F(1, 47) = 0.13$, $p > 0.5$, iar în cazul anxietății un $F(1, 45) = 0.11$, $p > 0.5$. Ambele rezultate sunt ne semnificative și infirmă așteptările noastre cu referire la posibilitatea de a manipula experimental discrepanța între stările eului.

Experiment II

Dacă manipularea experimentală nu a avut succes în activarea unor trăiri afective specifice teoriei stipulate de Higgins (1987), am recurs la o altă manipulare experimentală menită să influențeze în direcția prezisă strategiile comportamentale adoptate.

Ipoteza studiului 2

Obiectivele de apropiere, cum este o situație de tip *câștig*, corespunzătoare unei discrepanțe dintre Eul actual și Eul ideal va favoriza adoptarea strategiilor de promovare în dauna celor de prevenire. O situație inversă se întâlnește atunci când individul încearcă să evite o *pierdere*.

Subiecți

A fost testat un grup de 59 de studenți, dintre care 47 de sex feminin și 12 de sex masculin. Lotul a fost împărțit aleatoriu în două grupe experimentale: cea bazată pe scenariul de promovare fiind alcătuită din 29 de subiecți, iar cea bazată pe scenariul de prevenire fiind alcătuită din 30 de persoane.

Designul cercetării și procedura

Prin intermediul a două scenarii legate de activitatea școlară a studenților s-a încercat manipularea experimentală a celor două strategii de reglare a comportamentului expuse în teoria lui Higgins (2000). Prin strategia de promovare s-a urmărit accentuarea ideii de câștig în caz de reușită și de non-câștig în caz de nereușită, în timp ce prin strategia de prevenire s-a accentuat ideea de pierdere în caz de nereușită sau de evitare a pierderii în caz de reușită. Așadar, avem un design experimental intergrup, cu un singur factor cu două trepte: tipul de scenariu vizând fie strategiile de promovare, fie cele de prevenire.

În continuare este prezentat scenariul de promovare, cu litere italice fiind trecute elementele inductoare. Între paranteze sunt trecute modificările introduse în scenariul de prevenire.

„Cadrele didactice au decis ca notarea activității la seminar să includă realizarea unui eseu, ca modalitate de evaluare a cunoștințelor.

Studenții primesc un punct în plus (Studenților li se scade un punct) la examen dacă eseurile lor sunt notate (nu sunt notate) cu calificativul bun. Studenții ale căror eseuri nu primesc (primesc) acest calificativ nu beneficiază de acel bonus de un punct la examen (nu sunt sancționați prin scăderea unui punct).

Pentru a realiza un eseu cât mai bun, studenții pot utiliza o serie de strategii cu implicații diferite pentru evaluarea performanțelor studenților. În cele ce urmează vor fi prezentate șase asemenea strategii. Vă rugăm să încercuiți trei din cele șase strategii care, în opinia dumneavoastră, sunt cele mai potrivite pentru a obține bonusul de un punct (a evita scăderea cu un punct a notei la examen).

Variabila dependentă constă în numărul de strategii de promovare alese de către subiect. Rezultatele obținute pot varia între 0 (nici o strategie de promovare aleasă) și 3 (în cazul selectării tuturor strategiilor de promovare). În cadrul strategiilor de promovare am inclus trei dintre alternativele de răspuns: să utilizeze o formă de prezentare cât mai atractivă; să caute pe internet site-uri de specialitate cu articole noi pe tema eseului; și să meargă în audiență la titularul de seminar pentru a-i cere bibliografie suplimentară pe tema aleasă. Pe de altă parte, cele trei strategii comportamentale de prevenire au fost: să fie preocupat să depună lucrarea conform termenului stabilit; să meargă la bibliotecă pentru a face rost de cărțile aflate în număr redus; și să renunțe la filmele preferate din săptămâna înaintea predării eseului pentru a realiza cât mai bine eseu.

Aceleași strategii sunt apoi ierarhizate de către subiecți în privința gradului de eficiență, rezultând o ierarhie a rangurilor.

Ca modalitate de lucru, subiecții au fost rugați să completeze, pe bază de voluntariat, răspunsurile lor la scenariul primit. Timpul necesar pentru a completa întreaga probă nu a fost în jurul a 3 minute, iar răspunsurile au fost oferite în regim de anonim.

Rezultate

În urma aplicării testului t pentru două eșantioane independente s-a obținut un $t(57) = 0,77$, $p > .05$, test unilateral, un rezultat nesemnificativ statistic. Prin urmare, ipoteza cercetării nu este susținută și deci, nu putem concluziona că în urma manipulării experimentale prin amorsaj, scenariile de tip câștig – non-câștig ar induce tendința de a utiliza predominant strategii de promovare. Același rezultat a fost obținut și în urma analizării poziției ierarhice pentru fiecare din cele șase strategii amintite. Excepție a făcut scenariul care presupunea căutarea pe internet a unor articole noi de specialitate. Acesta și-a schimbat semnificativ poziția în ierarhie, astfel că subiecții aflați în situația de a obține un bonus l-au considerat ca fiind mai eficient decât subiecții aflați în situația de a evita scăderea unui punct la examen $z = 1,78$, $p < .05$, test unilateral.

Discuții

Rezultatele obținute pot fi interpretate din perspective diferite. Pe de-o parte, acestea s-ar putea alinia celorlalte cercetări (Boldero și Francis, 1999, Key și colab., 2000) care au contestat o parte a predicțiilor rezultate din teoria discrepanței eului sau metodele de analiză a acestora. Din acest punct de vedere, rezultatele obținute ar infirma posibilitatea de a activa temporar aceste discrepanțe între stările eului. Această alternativă este întărită și prin faptul că nu s-a observat nici o tendință din datele obținute spre a sprijini ipotezele formulate deoarece diferențele dintre medii erau infime și chiar în direcție contrară. Ideea care se conturează în această perspectivă este că discrepanțele eului influențează comportamentul uman atunci când sunt conceptualizate ca trăsătură însă pot fi considerate insignifiante în cazul activării lor temporare în situații experimentale.

O explicație alternativă constă în alegerea inadecvată a intensității variabilei independente. Pe lângă activarea discrepanțelor între stările eului este foarte importantă luarea în considerare a magnitudinii acestei discrepanțe. De pildă, lungimea eseului menit să manipuleze experimental discrepanța dintre stările eului este un important în determinarea magnitudinii acestei discrepanțe. De aceea, studiile viitoare ar putea folosi eseuri mai lungi pentru a determina amploarea discrepanțelor. Similar, utilizarea unor situații câștig – non câștig sau pierdere – non pierdere (câștigul unei sume de bani sau posibilitatea de a pierde o sumă de bani) constituie o abordare alternativă mai apropiată de situațiile din realitate.

**AN EXPERIMENTAL APPROACH OF SELF-GUIDES
AND ITS IMPACT ON MOOD
AND BEHAVIORAL REGULATION STRATEGIES**

The paper relies on self discrepancy theory and analyzes different self-guides' implications on mood and behavioral strategies. Higgins (1987) distinguishes between *actual self* (the characteristics someone really has), *ideal self* (person's representations of aspirations, hopes or wishes) and the *ought self* (attributes that a person thinks he or she should have, obligations and responsibilities). The last two represent standards through a person guides his/her behaviors. For example, when a person perceives a big discrepancy between actual self and ideal self, that person tends to be disappointed, sad, and his/her actions are orientated towards the desired ideal. Similarly, a large discrepancy between actual self and ought self can cause anxiety, and person's actions are oriented rather towards avoiding, eliminating this fear.

Research on self-guides discrepancy showed that the distance between actual self and ideal self is associated with depressive emotions and the discrepancy between actual self and ought self is rather associated with anxiety (Abelson, 1983).

A related approach on self guides makes an association between self regulation, according to the ideal self and promotion strategies because these strategies aim at reaching certain desirable objectives. In a similar manner, self regulation, according to the ought self, is associated with prevention strategies because these aim at avoidance of undesirable outcomes. As a consequence, focus on promotion is associated with win –win situations which in emotional area are expressed through joy or sadness. Focus on prevention implies losing- non losing situations and in the emotional area, anxiety or quiescence are present.

These predictions were in general supported by several studies (Higgins, 1994, Higgins & Tykocinski, 1992) but not all studies confirmed these results (Key, Mannella, Thomas & Gilroy, 2000). All these studies focused on conceptualizing the discrepancy between self-guides considered as trait, implying inter-individual differences which predispose to activating a certain type of behavioral strategy. Priming technique offers another approach of behavioral strategies through focusing attention towards a certain type of standard. For example, experimental determination of promotion strategies can be done by asking subjects to describe which is their ideal person desired by themselves or by their parents and if certain changes happened along the years regarding their hopes and aspirations. Another approach is represented situational manipulation of the accessibility of a certain self-guide (ideal or ought) through focus on promotion (a win - win situation) or prevention (losing – non losing situation). These can be based either on scenarios or on manipulating some stimulations (how to proceed in order to win a certain amount of money, respectively what to do in order to avoid losing a certain amount of money) (Brockner, Higgins, 2001).

The problem approached here through experiments aims at analyzing the extent that situational manipulation of self-guides leads to similar results with the ones found in situations of structural differences in strategies. We propose an experimental manipulation to see if the discrepancy degree between actual self and ideal self determines promotion strategies and joy – sadness mood and if manipulation of the discrepancy degree between actual self and ought self induces prevention strategies and anxiety – quiescence mood.

Study 1 hypothesis

Temporary activation of discrepancy between actual self and ideal self through priming determines an intensification of depressive mood and temporary activation of discrepancy between actual self and ought self determines an intensification of anxiety.

Subjects

In this experiment participated 54 subjects (46 women and 8 men). The group was split randomly in two experimental groups, one of 28 subjects where discrepancy between actual self

and ideal self was manipulated and a sample of 26 subjects where the discrepancy between actual self and ought self was determined.

Research's method and design

Priming technique was used in order to detect the influence of self-guides on mood. As a priming stimulus we used the technique of writing one page essay regarding hopes and ideals' evolution or, responsibilities and duties' evolution.

A short questionnaire regarding students' mood at the exam was applied because the examination of these group of subjects was realized after a written exam. The role of this questionnaire was to control statistically the subjects' mood after the exam.

The short version of Kellner Symptoms Questionnaire (cf. Bech, 1993) was also used in this experiment in order to surprise see depressive or anxious states following the experimental manipulation. The questionnaire's structure has dimensions: anxiety, depression and well-being.

We used a one factor experimental design with two levels: priming the discrepancy between actual self and ideal self, respectively the discrepancy between the actual self and ought self. The dependent variable was represented by the subjects' mood. The relation between the two variables was statistically controlled through evaluating subjects' mood before the experimental manipulation.

Procedure

In order to induce discrepancy between actual self and ideal self we gave the following instruction: *Describe what kind a person you are and compare with the person you wish to be. Also present what sorts of changes have occurred along the years regarding your aspirations and wishes (1 page)*. The second manipulation concerned the detection of the discrepancy between actual self and ought self, which was highlighted through the following instruction: *Describe what kind a person are you and compare with the person you should be. Also present what sorts of changes have occurred regarding your responsibilities and duties along the years (1 page)*. The participants had one page for writing and most thematic written essays were between $\frac{3}{4}$ pages and 1 page long.

In order to detect the effect of these experimental manipulations on mood, the subjects answered at the short version of Kellner Symptoms Questionnaire by yes or no to a list of 54 affirmations (expressions, thoughts, emotions) according to the mood that characterized them at that moment. This questionnaire is especially focused on momentary moods and not on structural dimensions.

Results

For hypothesis testing we used ANCOVA technique, utilizing as a co-variable subjects' anxiety towards the exam. The results indicate in depression area $F(1,47) = 0.13$, $p > 0.5$, and regarding anxiety $F(1,45) = 0.11$, $p > 0.5$. Both results are not significant and didn't confirm our expectations regarding the possibility of manipulating experimentally self-guides' discrepancy.

Experiment 2

If experimental manipulation wasn't successful in activating specific moods according to Higgins' theory, we focused on another experimental manipulation created to influence the adopted behavioral strategies in the predicted direction.

Study 2 hypothesis

Approach objectives, like a win situation, according to actual self and ideal self discrepancy, will favor promotion strategies to the detriment of the prevention ones. A reverse situation is found when the individual tries to avoid a loss.

Subjects

A group of 59 students was tested (47 women and 12 men). The group was divided randomly in two experimental groups: one based on the promotion scenario being formed by 29 subjects and one based on prevention scenario being formed by 30 persons.

Research's method and design

Through two scenarios related to students' activity at the university we tried to manipulate experimentally the two behavioral regulatory strategies exposed in Higgins' theory (2000). Through promotion strategy emphasized of the idea of winning in case of success and non winning in case of failure, while through prevention strategy was emphasized the idea of loss in case of failure or avoidance of loss in case of success. So, we had an inter group experimental design, with one factor in two steps: the scenario types regarding promotion or prevention strategies.

Next is presented the promotion scenario and with italic characters are specified the induction elements. The modifications in the prevention scenarios are mentioned between the brackets.

"Teachers have decided that seminars' activity will include the realization of an essay, as an instrument of evaluating knowledge.

Students will receive one extra point (students will lose one point) at the exam if their essays are marked (are not marked) with a good rating. The students' essays that don't get (get) the rating don't benefit of that one point bonus at the exam (they are not sanctioned by losing one point).

In order to realize a good essay, students can utilize several strategies with different implications for students' performance evaluations. As follows, six strategies are presented. Please mark three out of the six strategies which, in your opinion, are the most appropriate to *get the one point bonus (to avoid losing a point from the exam's mark).*"

The dependent variable consists in the number of promotion strategies chosen by the subject. The results can vary between 0 (no promotion strategy has been chosen) and 3 (when all promotion strategy were chosen). In promotion strategies we included three from the response alternatives: to utilize an attractive presentation form, to search on professional internet sites new articles related to the essay's theme; to ask the course coordinator for supplementary bibliography. On the other hand, the three prevention behavioral strategies were: to be preoccupied to hand in the paper according to the established deadline; to go to the library in order to get the books that are in small number; to renounce at the favorite movies in the week before handing in the essay in order to create a good essay.

The same strategies are then arranged hierarchically by the subjects according of the degree of efficiency, having as a result a hierarchy of ranks.

As a working procedure the subjects were asked to complete, voluntarily, their responses on the received scenario. The necessary time for finishing the task was about three minutes and the responses were given anonymous.

Results

After applying t test for two independent samples $t(57) = 0.77$, $p > .05$ was obtained, unilateral test, a result which is not statistically significant. Consequently, the research's hypothesis is not sustained and so, we cannot conclude that after experimental manipulation through priming, win – non win scenarios would induce the tendency to utilize predominantly promotion strategies. The same result was obtained after analyzing the hierarchical position for each of the six strategies presented. Exception was represented by the scenario involving searching on the internet new articles. This has changed significantly the position in the hierarchy so that subjects in the condition of getting a bonus have considered it as being more efficient than the subjects in the condition to avoid losing a point at the exam, $z = 1.78$, $p < 0.5$, unilateral test.

Discussions

The results obtained can be interpreted from different perspectives. On one hand, these can be aligned to other research (Boldero & Francis, 1999, Key & al.) which have contested a part of predictions resulted from self-discrepancy theory or their analysis methods. From this point of view, the obtained results didn't confirm the possibility to activate temporarily these self-discrepancies. This alternative is also strengthened by the fact that no tendency was observed from the obtained data in order to support the formulated hypothesis because differences between the means were very small and even in a contrary direction. In this perspective, the idea that rises is that self-discrepancies influence human behavior when are conceptualized as a trait but they can be insignificant when they are activated temporarily in experimental situations.

An alternative explanation consists in an inadequate selection of the independent variable's intensity. Along with the activation of self-discrepancies it is very important to take into consideration the magnitude of this discrepancy. For example, the essay's length used to manipulate the discrepancy between self guides is an important aspect in determining the magnitude of the discrepancy. That is why, future studies could use longer essays in order to determine the discrepancy's magnitude. Similarly, using win- non-win or losing – non-losing situations (the gain of a certain amount of money or the possibility of losing it) represents an alternative approach closer to the reality.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ/ SELECTIVE REFERENCES

- Brockner, J., & Higgins, E.T. (2001). Regulatory focus theory: Implications for the study of emotions at work. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 86(1), 35-66.
- Higgins, E.T. (1987). Self – discrepancy: A theory relating self and affect. *Psychological Review*, 94, 319 – 340.
- Higgins, E.T. (2000). Beyond pleasure and pain. În E.T.Higgins și A.W. Kruglanski (eds.). *Motivational science. Social and personality perspectives* (p.231-255). Philadelphia: Psychology Press.
- Key, D.E., Mannella, M., Thomas, A.M., & Gilroy, F.D. (2000). An evaluation of Higgins' self-discrepancy theory and an instrument to test its postulates. *Journal of Social Behavior and Personality*, 15(3), 303-320.
- Bech, P. (1993). *Rating Scales for Psychopathology, Health Status and Quality of Life. A Compendium on Documentation in Accordance with the DSM-III-R and WHO Systems*. Berlin – Heidelberg: Springer – Verlag.

Timișoara, 23-25 octombrie

UTILIZAREA HĂRȚILOR CONCEPTUALE PENTRU EVALUAREA UNUI PROGRAM COMPUTERIZAT DE INSTRUIRE A CADRELOR DIDACTICE

TRIF Gheorghe Florin, JURCĂU Nicolae, ROMÂNIA

Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

Nicolae.Jurcau@dppd.utcluj.ro, Trif.Gelu@guest.utcluj.ro

Rezumat

Studiul descrie utilizarea hărții conceptuale ca metodă de evaluare a unui program computerizat de instruire, pe o temă de psihologia educației, aplicat la studenții Universității Tehnice din Cluj-Napoca. În literatura de specialitate se găsesc argumente favorabile dar și nefavorabile față de introducerea acestei metode de evaluare. Pentru a soluționa dificultățile inerente introducerii evaluărilor bazate pe hărțile conceptuale, am experimentat utilizarea unui suport de hartă conceptuală. Mai întâi studenții învățau un tutorial pe o temă de psihologia educației. Apoi, studenților li se cerea să elaboreze o hartă conceptuală pentru a le fi evaluate cunoștințele. Un grup de studenți desena harta utilizând conceptele relevante pe care le-au învățat. Al doilea grup primea în plus o hartă conceptuală incompletă căreia trebuiau să-i adauge conceptele lipsă. Ultimul grup a obținut rezultate semnificativ mai bune decât primul datorită reducerii încărcăturii mentale necesare pentru elaborarea hărții. Sunt discutate și implicațiile interpretării calitative a conținuturilor hărților pentru proiectarea programelor computerizate de instruire.

Abstract

This study describes the use of concept mapping (CM) in assessment related to an educational psychology computer-based instruction program for university students at the Technical University from Cluj-Napoca. Empirical studies have provided a lot of evidence regarding the benefits and limits of the introduction of this particular assessment method. In order to solve the difficulties of concept map evaluation we have tested the utilization of an incomplete support map. First the students learned a computer-based tutorial in educational psychology. Then, they had to elaborate a concept map for assessment purposes. One group of student drew the map using the relevant concepts learned. Another group used an incomplete support map that was to be filled in with relevant concepts. The latest group outperformed the first one, results that were explained in terms of reducing cognitive loading. The implications of qualitative interpretation of maps content for computerized instruction design were also analysed.

Introducere

Termenul *hartă conceptuală* a fost utilizat în numeroase sensuri și de către cercetători aflați pe poziții teoretice diferite. Considerăm util un demers de clarificare conceptuală a acestuia. Atât termenul de hartă cât și cel de concept au sensuri multiple și sunt utilizate în domenii diverse. Termenul compus „hartă conceptuală” moștenește atribute de la ambii termeni. În vederea construirii definiției conceptului vom recurge la o analiză a funcției pe care acesta îl îndeplinește. Distingem trei niveluri de analiză pentru specificarea funcționalității conceptului:

- din punct de vedere *abstract*, hărțile conceptuale sunt rețele de noduri și arce similare cu garfurile definite în matematică;
- dintr-o perspectivă *vizuală*, sunt diagrame care reflectă semiotica împărțită de membrii unei comunități;
- din punct de vedere al *discursului*, hărțile conceptuale sunt mijloace utilizate de *limbajul vizual* pentru a transmite și reprezenta cunoștințele.

Vom prezenta în continuare o serie de studii consacrate analizării eficacității utilizării hărților conceptuale în procesul de predare-învățare. Este de remarcat faptul că metoda a fost utilizată cu succes pentru arii curriculare dintre cele mai diverse, de la domenii umaniste (literatură, limbi străine), socio-umane (psihologie, istorie) și până la domenii exacte (matematică, fizică, tehnologii).

Barenholz și col. (1992) au utilizat hărțile conceptuale pentru proiectarea, aplicarea și evaluarea unui modul de instruire pe o temă de microbiologie, la elevi de liceu (clasele a X-a și a

XI-a). Impactul implementării programului asupra performanțelor elevilor a fost măsurat prin compararea grupului experimental (în care subiecții erau instruiți cu ajutorul hărților conceptuale), cu grupul de control (erau instruiți în absența acestora). Pentru grupul experimental hărțile conceptuale au fost utilizate în: a) proiectarea materialului: la începutul fiecărui capitol erau prezentate conceptele generale și relațiile dintre ele; și b) ca strategie de învățare: după fiecare lecție elevii primeau ca temă elaborarea unei hărți conceptuale. Subiecții din grupul de control au fost instruiți să elaboreze hărți conceptuale fără ca această metodă să mai fie utilizată pentru predare sau ca temă de casă. Eficiența învățării a fost evaluată prin comparații pre/post test pentru toate grupurile și prin comparații intergrupuri (experimental, de control). S-au utilizat instrumente de evaluare multiple: întrebări cu răspunsuri la alegere, întrebări deschise, definirea conceptelor, hărțile conceptuale realizate de subiecți. Diferențele între mediile pretest-posttest au fost semnificative statistic pentru toți subiecții, demonstrând progrese în achiziția cunoștințelor. Pentru diferențele intergrupale, câștigul procentual al subiecților care au utilizat hărțile conceptuale a fost semnificativ mai mare decât ale celor din grupul de control. Aplicarea unui chestionar privind atitudinile elevilor față de introducerea acestei tehnici a surprins următoarele fenomene:

- sarcina de realizare a hărților conceptuale este privită de majoritatea subiecților ca având o dificultate moderată, fiind importantă pentru învățare;
- majoritatea au fost de acord că hărțile conceptuale reprezintă o strategie utilă pentru organizarea și înțelegerea fenomenelor studiate;
- o mică parte dintre subiecți (11%) nu agreează ideea utilizării acestora, utilitatea percepută a acestei metode fiind scăzută pentru aceștia.

Programe computerizate de elaborare a hărților conceptuale

Inițial hărțile conceptuale au fost utilizate exclusiv în format creion-hârtie. Deși majoritatea cercetărilor relevă existența unor influențe pozitive asupra învățării, există și câteva dezavantaje ale utilizării unui astfel de format, și anume:

- profesorul nu poate furniza feedback eficient în momentul realizării hărților de către subiecți;
- sarcina construirii unei hărți conceptuale pe hârtie este complexă și de multe ori dificilă pentru un neinițiat;
- hărțile conceptuale construite pe hârtie sunt dificil de revizuit și refăcut;
- este dificilă construirea prin colaborarea dintre mai mulți indivizi a unei hărți mentale.

Aceste probleme au fost depășite odată cu crearea unor aplicații informatice pentru elaborarea hărților conceptuale. Aplicațiile au fost dezvoltate și apoi testate experimental în numeroase studii. Cele mai cunoscute programe pentru realizarea hărților conceptuale sunt *SemNet* (Fisher - 1990), *Smart Ideas*, *DecisionMaker*, *CMap Tools* dezvoltat în cadrul Universității West Virginia (Institute for Human and Machine Cognition).

Aplicația *Cmap Tools* permite construirea de hărți conceptuale adnotate cu imagini, diagrame, înregistrări audio-video. Alte facilități oferite de acest program sunt: stocarea și accesarea hărților conceptuale pe servere multiple, trăsături care permit vizualizarea și modificarea acestora de către utilizatori aflați în locații geografice diferite.

Echipa de specialiști care a dezvoltat aplicația este preocupată în continuare de îmbunătățirea ei și de includerea unor trăsături noi care să stimuleze formarea unor reprezentări mai bogate care să demonstreze înțelegerea unui domeniu. Canas și col. (2002) au introdus și testat într-un workshop un nou modul care permite căutarea de concepte corelate cu cele incluse în harta conceptuală aflată în proces de construcție. Modulul de „*sugerare a conceptelor*”, caută pe Internet concepte relevante pentru contextul în care se dezvoltă harta conceptuală și sugerează utilizatorului includerea lor în hartă. Desigur că relevanța conceptului sugerat este dată de scopurile persoanei care construiește harta, însă aceste sugestii pot contribui la extinderea și clarificarea modelului conceptual dezvoltat de utilizator. Elaborarea listei de concepte sugerate utilizatorului necesită parcurgerea următorilor pași:

1. analiza hărții conceptuale parțial construite de utilizator: se extrag conceptele rădăcină (cu nivel de generalitate ridicat) și nodurile de tip *autoritate* (cu un număr mare de legături cu alte concepte);
2. identificarea documentelor relevante prin utilizarea unui motor de căutare, în care se utilizează cuvintele cheie găsite în faza anterioară;

3. extragerea conceptelor relevante: în documentele identificate se caută toate cuvintele învecinate conceptelor cheie și apoi se realizează un tabel care va fi prezentat utilizatorului.

Modulul a fost validat experimental prin utilizarea hărților conceptuale dezvoltate de experți pe o temă de tehnologii electrice. După ce experții au completat hărțile conceptuale, cercetătorii au folosit fragmente din acestea pentru a testa programul. Dintre conceptele identificate de aplicație în lista de sugestii, 60% s-au regăsit în hărțile conceptuale realizate de experți.

Într-un studiu realizat de Chang și col. (2001) a fost dezvoltată o aplicație pentru elaborarea hărților conceptuale. Autorii au investigat modalități de îmbunătățire a utilizării hărților conceptuale pentru achiziția cunoștințelor. S-au urmărit efectele introducerii unui sistem de suport în elaborarea hărților conceptuale care va îmbunătăți performanța subiecților (măsurată prin calcularea similarității dintre hărțile dezvoltate de subiecți și hărți dezvoltate de experți). Grupul experimental, care beneficia de sistemul suport, avea de elaborat hărți parțial completate cu concepte și legături extrase din hărțile experților, în timp ce grupul de control trebuia să realizeze hărți conceptuale pe cont propriu. Similaritatea dintre hărțile dezvoltate de subiecții din grupul experimental și cele dezvoltate de experți era semnificativ mai mare decât similaritatea calculată pentru subiecții din grupul de control. Rezultatele obținute au fost explicate prin prisma teoriei capacității de procesare limitate. Subiecții din grupul de control au avut nevoie astfel de resurse de procesare mai reduse pentru a concepe hărțile conceptuale.

Obiectivele cercetării

Scopul lucrării este de a compara două versiuni de elaborare a hărților conceptuale: liberă și asistată, ca metodă de evaluare parțială a cunoștințelor dobândite în urma învățării unui program de instruire computerizată pe o temă de psihologia educației.

Versiunea asistată a elaborării hărților conceptuale presupune utilizarea unei hărți incomplete dezvoltate de un expert, un eșafodaj în care sunt lăsate libere un număr de noduri și legături între ele. Studenții completează spațiile goale pentru a completa structura. Metoda cunoscută în literatura de specialitate sub numele de „completarea structurii” a fost validată de Vaan Merriboer (1990) pentru a evalua structurile organizate de cunoștințe. Scopul introducerii acestei metode rezidă în reducerea încărcăturii mentale și furnizarea unor cadre de referință pentru studenții novici într-un anumit domeniu.

Versiunea construirii de către individ a hărții conceptuale a permis studenților să-și elaboreze hărțile conceptuale fără a beneficia de schema suport.

Evaluarea cu ajutorul hărților conceptuale are un dublu scop: pe de o parte stabilirea nivelului cunoștințelor achiziționate de individ, iar de altă parte furnizarea de feedback studentului, dar și profesorului care își reconsideră astfel activitățile de reproiectare a conținutului pachetului informatic distribuit.

Aceste considerente ne determină să formulăm următoarele obiective pentru cercetarea de față:

1. Investigarea utilității furnizării de ajutor (hartă incompletă a expertului) în evaluarea parțială a cunoștințelor achiziționate de studenții care parcurg programe de instruire online pe o temă de psihologia educației.

Ipoteza specifică

Cunoștințele evaluate cu ajutorul versiunii asistate de evaluare vor fi mai complete (comparativ cu modelul conceptual al profesorului) decât cele evaluate prin versiunea în care studenții nu primesc ajutor sub forma unei hărți incomplete.

2. Studiarea implicațiilor analizării hărților conceptuale elaborate de studenți pe două direcții: a) importanța feedbackul-ui acordat studenților pentru revizuirea structurilor de cunoștințe pe care aceștia le-au dobândit și b) latura informativă a hărților realizate de studenți pentru deciziile de reproiectare și îmbunătățire a calității programelor de instruire computerizate.

Metoda

Prin acest experiment s-a vizat surprinderea unei relații cauzale între tipul de versiune utilizat pentru evaluarea cunoștințelor (asistat sau nu) și nivelul cunoștințelor achiziționate de studenți (prin comparare cu harta conceptuală dezvoltată de profesor).

Variabila independentă - tipul hărții conceptuale furnizate pentru evaluare - are două modalități: versiunea asistată (hartă conceptuală incompletă plus conceptele aferente) și versiunea elaborării individuale (doar conceptele).

Variabila dependentă este dată de calculul similarității între hărțile conceptuale realizate de studenți și harta realizată de profesor.

Experimentul s-a realizat în trei faze:

Faza I: Pe parcursul activității desfășurate la un seminar studenții au fost familiarizați cu noțiunea de hartă conceptuală și apoi au fost instruiți să elaboreze hărți conceptuale computerizate cu ajutorul programului CMap versiunea 2.9.1. **Faza II:** La seminarul următor studenții au parcurs o temă de Psihologia Educației pe o aplicație computerizată (prezentată mai jos). La sfârșit li s-a aplicat un test de evaluare a cunoștințelor. **Faza a III-a:** După o săptămână studenții au fost evaluați cu ajutorul hărților conceptuale prezentate în cele două versiuni.

Subiecți

La experiment au participat un număr de 60 de subiecți, studenți – Anul II la Facultatea de Automatică și Calculatoare din cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca. Intervalul de vârstă al subiecților este între 19 și 21 de ani.

Pentru a se asigura motivația subiecților, aceștia au fost informați că realizarea corectă a hărților conceptuale contează pentru un punct la nota finală de la examenul de Psihologie Educațională, din cadrul modulului de pregătire psihopedagogică pe care aceștia îl urmează.

Aparatură

Faza I: Pentru elaborarea hărților conceptuale a fost utilizată aplicația informatică CMap Tool versiunea 2.9.1. dezvoltată de „Institute for Human and Machine Cognition”.

Faza a II-a: A fost aplicat un program de instruire computerizată având ca temă: „Modificări comportamentale aplicate în școală” pe o rețea formată din 16 calculatoare, din cadrul laboratorului de psihopedagogie al Departamentului pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca. Softul educațional a fost conceput și realizat în format html – hypertext markup language - cu elemente de programare java. Tutorialul este organizat pe cinci capitole și are la bază designul instrucțional fundamentat de modelul clasic de instruire - Gagne și Briggs.: 1. Istoric, 2. Identificarea și operaționalizarea comportamentului, 3. Întărirea pozitivă, 4. Tehnici de accelerare/ decelerare a comportamentului: extincția și contractul de contingente, 5. Studiu de caz. După parcurgerea tutorialului s-a aplicat un test de cunoștințe computerizat.

Faza a III-a: Conform cu metodologia de cercetare, subiecții din cele două grupuri experimentale au primit două materiale diferite. Harta completă (a expertului) a fost realizată de experimentator prin extragerea conceptelor cheie din conținutul tutorialului prezentat în faza a II-a. Subiecții din grupul experimental asistat au primit o hartă incompletă și conceptele necesare pentru realizarea sarcinii. Subiecții din grupa neasistată au primit doar lista cu conceptele pe care trebuiau să le înțeleagă într-o structură coerentă de cunoștințe (vezi figura 8). Pentru o mai bună vizualizare materialele au fost imprimate pe hârtie.

Procedură

Faza I: Subiecților li s-au prezentat în prima parte a seminarului noțiunile esențiale referitoare la hărțile conceptuale, utilizându-se videoproiectorul. În a doua parte a seminarului subiecții au exersat realizarea unor hărți conceptuale pe o temă studiată anterior. Programul computerizat utilizat în realizarea hărților conceptuale este CMap versiunea 2.9.1. (vezi figura 4). Studenții au fost instruiți să realizeze patru activități necesare pentru elaborarea hărților conceptuale: a) identificarea temei centrale a hărții care va fi inclusă într-un nod; b) introducerea conceptelor subordonate în noduri similare care radiază din nodul central; c) identificarea relațiilor dintre nodurile similare și trasarea unei legături care conține o etichetă; d) repetarea pașilor anteriori pe măsură ce informațiile noi sunt adăugate la hartă și se stabilesc conexiuni multiple între concepte.

Faza a II-a: Pe baza metodologiei de cercetare, fiecare subiect a fost instruit asupra procedurii de testare. Subiecții intrau în laboratorul de psihopedagogie (Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic, Universitatea Tehnică din Cluj) și se așezau în fața unui monitor.

Timișoara, 23-25 octombrie

Pe display apăreau afișate instrucțiunile de parcurgere a fiecărei versiuni ale tutorialului. Subiecților li se spunea să parcurgă cu atenție materialele prezentate pentru că la sfârșit vor primi un test de evaluare a cunoștințelor achiziționate.

Faza a III-a: În această fază subiecții au fost informați că se va realiza o evaluare a cunoștințelor asimilate în seminarul precedent cu ajutorul hărților conceptuale. Subiecții erau familiarizați cu elaborarea hărților conceptuale utilizând programul CMap. Subiecții din grupul asistat aveau la dispoziție o hartă incompletă și o listă de concepte pe care să le introducă în spațiile corespunzătoare. Subiecții din grupul neasistat primeau doar o listă cu conceptele cheie pe care trebuiau să le integreze într-o structură propozițională. După terminarea probei fiecare student își salva harta conceptuală într-un fișier în care erau indicate numele, grupa și ora testării. Hărțile conceptuale au fost centralizate pe un calculator, imprimate și apoi evaluate de către profesor.

Rezultate

Măsurarea gradului de realizare a obiectivelor cercetării a fost făcută atât cantitativ cât și calitativ. În **faza a II-a** a experimentului s-a urmărit dacă există diferențe între cunoștințele achiziționate de subiecții din cele două grupe experimentale, ca urmare a aplicării programului de instruire computerizat.

Pentru a verifica această posibilă variabilă, s-a calculat scorul obținut de subiecți la testul de cunoștințe. Pentru fiecare item rezolvat corect subiectul primea 1 punct, pentru cele incorecte fiind notat cu 0 puncte. Prin însumare algebrică se obținea scorul total la testul de cunoștințe care putea lua valori între 0 și 16.

Diferențele de scoruri între subiecții care au primit în faza a treia versiunea asistată și cei care elaborau hărțile individual este ne semnificativă, mediile fiind sensibil egale, în primul caz 9.5, respectiv 9.2 în ultimul caz. Testul U aplicat datorită distribuției asimetrice nu are o valoare semnificativă statistic: $z = 0.32$, $p < .80$.

În faza a III-a s-a urmărit surprinderea unei relații cauzale între tipul de versiune aplicate pentru evaluare (asistată, liberă) și nivelul cunoștințelor dobândite de studenți ca urmare a parcurgerii tutorialului din faza a doua.

Evaluarea hărților conceptuale (Chang, 2001) se realizează prin calcularea unui indice de similaritate între schema realizată de student și harta realizată de profesor. Calculul presupune două etape:

- calcularea similarității între concepte care se realizează prin numărarea conceptelor corect identificate de student (așezate la locul potrivit în structură); numărul de concepte din harta profesorului se împarte apoi la numărul de concepte identificate de student; rezultă un indice de similaritate (IS1) a conceptelor cu o valoare mai mică sau egală cu 1
- calcularea similarității între lanțurile conceptuale ale profesorului și cele ale studentului (un lanț conceptual este format din două concepte și legătura dintre ele); se punctează ca răspuns corect al studentului pentru calcularea acestui indice numai lanțurile conceptuale în care toate trei elementele sunt corecte); numărul lanțurilor conceptuale din harta expertului se împarte la numărul lanțurilor conceptuale din harta studentului rezultând indicii de similaritate IS2;
- scorul final al similarității se calculează realizând media aritmetică a celor doi indici.

Pentru a verifica ipoteza specifică am calculat mediile și abaterile standard ale indicilor de similaritate. Histogramele de frecvență obținute ne-au permis utilizarea unei metode parametrice de comparare a mediilor, testul t, ale cărui valori sunt semnificative statistic - $t = 8,48$ ($p < 0.001$).

Discuții

Obiectivul 1. Rezultatele experimentale indică o superioritate a sistemului asistat de evaluare față de sistemul în care studenții realizau hărțile conceptuale fără asistență. Teoria cea mai la îndemână pentru explicarea acestui fenomen este cea privitoare la gradul de solicitare a resurselor de procesare (încărcarea cognitivă).

Din perspectiva acestei teorii, rezultatele obținute au două implicații:

- ca metodă de evaluare, hărțile conceptuale au fost criticate pentru efortul de procesare suplimentar necesar pentru elaborarea lor care poate interfera cu procesele de reactualizare a informației. Introducerea unei structuri incomplete eliberează o mare parte din resursele cognitive ale studenților, care se pot concentra pentru a reflecta asupra conținutului conceptual pe care trebuie să-l înțeleagă și să-l organizeze.

- utilizarea hărților conceptuale ca strategie de învățare în procesul de predare este mai eficientă dacă studenții beneficiază de asistență sub forma unei hărți conceptuale incomplete a unui expert. Explicația provine din reducerea încărcăturii mentale necesare pentru elaborarea hărții. Resursele de procesare eliberate pot fi utilizate de către student pentru a reuși înțelegerea întregului conținut informațional.

Rezultatele concordă cu teoriile învățării care susțin necesitatea introducerii unui eșafodaj cognitiv, care să reducă solicitările la care este supus individul care învață și astfel să faciliteze învățarea.

Care sunt implicațiile pentru dezvoltarea gândirii reflexive?

Unul dintre aspectele incontestabile ale hărților conceptuale îl reprezintă stimularea reflexivității studenților. Organizarea conceptelor și elaborarea de structuri complexe de cunoștințe este o sarcină dificilă. Potrivit lui Collins și Brown (1988), mai mult de jumătate dintre elevii care au fost instruiți folosindu-se hărțile conceptuale considerau că această metoda este foarte dificilă. Trebuie menționat că studiul a fost realizat utilizându-se tehnica clasică, creion-hârtie. Introducerea programelor computerizate ușurează mult utilizarea tehnicii, iar ghidajul oferit de harta incompletă a expertului facilitează completarea cu succes a sarcinii de către student. Realizarea unor hărți conceptuale permite surprinderea înțelegerii materialului studiat, a relațiilor multiple existente între concepte, cu alte cuvinte depistarea profunzimii recepționării și procesării informației de către student.

Deși este evidentă superioritatea pe termen scurt a utilizării de sisteme de asistență în elaborarea hărților conceptuale, ne întrebăm dacă nu există și anumite limite ale acestora. Astfel, este posibilă obișnuirea studenților cu furnizarea de ajutor și scăderea interesului pentru utilizarea acestei strategii și în alte domenii în care studenții achiziționează cunoștințe.

O temă viitoare de cercetare ar viza scăderea treptată a ajutorului furnizat de profesor pentru elaborarea hărților conceptuale, pe măsură ce această tehnică ar intra în arsenalul strategiilor de învățare utilizate de către acesta. Pe termen lung este evidentă superioritatea elaborării fără ajutor a hărților conceptuale de către student.

Având în vedere însă stilul didacticist de predare-învățare cu care sistemul de învățământ din România a obișnuit elevul, este dificilă introducerea neasistată a unor tehnici centrate pe elev, pe descoperirea de către acesta a cunoștințelor și a relațiilor dintre acestea. Cercetarea de față este utilă astfel pentru demontarea scepticismului care însoțește introducerea unor tehnici și instrumente noi, care se poate face cu acordarea inițială de suport și eliminarea treptată a acestuia pe măsură ce indivizii ajung să-și automatizeze deprinderile dobândite.

Obiectivul 2. Motivul principal pentru alegerea testării hărților mentale ca metodă de evaluare a fost depistarea apariției înțelegerii conceptelor prezentate în aplicația informatică. Ausubel precizează foarte clar condițiile care fac diferența între înțelegerea superficială și înțelegerea în profunzime a informației recepționate de elev: a) prezentarea materialului într-un limbaj clar, cu exemple bine gândite care să aibă puncte de reper în baza de cunoștințe a individului; b) existența cunoștințelor anterioare care să permită elevului să înțeleagă conceptele nou prezentate și c) motivația elevului de a înțelege materialul și nu doar să memoreze definiții ale conceptelor sau proceduri de lucru. Dacă pentru primele două condiții profesorul poate interveni direct, pentru ultima dintre ele de obicei o face indirect prin alegerea metodelor de evaluare a cunoștințelor, testele obiective fiind criticate în special pentru aportul lor la dezvoltarea învățării pe de rost și procesarea superficială a materialului predat. Care este răspunsul pe care îl putem da în ceea ce privește motivația studenților după acest experiment?

Analiza calitativă a protocoalelor relevă existența unor lacune în înțelegerea conceptelor de către studenți. Elaborarea hărților conceptuale, sarcină care solicită resurse de procesare mai ample și obligă studentul să reflecteze asupra materialului studiat poate declanșa apariția curiozității epistemice. Feedback-ul pe care îl primește studentul după completarea hărții îi permite să realizeze care îi sunt lacunele de înțelegere a întregului domeniu studiat, fiind mult mai informativ decât simpla revizuire a definițiilor pe care nu le-a știut la un test obiectiv de cunoștințe.

Prezentăm în continuare câteva exemple de concepte care au fost înțelese greșit de către studenți și o să analizăm care sunt implicațiile cunoașterii acestora de către experimentator pentru dezvoltarea pachetului informatic în viitor.

Conceptul inserat în poziția corectă de cele mai puține ori (mai puțin de 5%) a fost „*contingența cu comportamentul*”, una dintre trăsăturile definitorii ale conceptului supraordonat

Timișoara, 23-25 octombrie

„întărirea”. Chiar dacă este menționat în tutorial de mai multe ori și exemplificat, datorită frecvenței rare a acestuia în limbajul cotidian este de presupus că studenții nu au găsit suficiente ancoră în baza de cunoștințe pentru a-l înțelege și a-l reține. Ce se poate modifica în proiectarea programelor de instruire computerizate pentru a contracara acest fenomen? Există mai multe posibilități:

- realizarea unui dicționar pentru conceptele esențiale care să conțină și termenii mai puțin obișnuiți;
- asocierea unei hiperlegături de la aceste concepte spre enciclopedii online care să faciliteze accesul la un număr mai mare de definiții
- inserarea unor motoare de căutare a conceptelor relevante legate de harta aflată în procesul de construcție sau de tutorialul parcurs (vezi Cannas, 2002).

O altă constatare interesantă a vizat segmentul conceptual cu cele mai numeroase erori și anume „Contractul de contingență”, un concept subordonat celui de „tehnică de modificare comportamentală”. Se poate ca explicațiile acestui fenomen să se datoreze unei erori de proiectare a tutorialului, informațiile cu privire la acest conținut fiind într-o fereastră a cărei deschidere presupunea accesarea unei legături. Se poate ca o mare parte dintre studenți să nu fi accesat aceea legătură și să fi pierdut informația aferentă. Măsurile care pot fi luate pentru corectarea aceste anomalii vizează modificarea prezentării textului în fereastra cu teoria (mai multe informații despre contractul de contingență), suplimentate de furnizarea unor modalități de exersare concomitente cu parcurgerea teoriei.

Implicații pentru cercetările ulterioare

Două au fost obiectivele importante urmărite prin acest studiu: 1) aplicarea și testarea unei metode noi de evaluare a cunoștințelor achiziționate de către studenți ca urmare a parcurgerii unui program de instruire computerizat pe o temă de Psihologia Educației și 2) latura informativă a hărților conceptuale dezvoltate de studenți pentru luarea deciziilor de proiectare a unor programe furnizate pe Internet.

Motivația a fost dublă, pe de o parte o mare parte din aplicațiile furnizate pe Internet se confruntă cu nivelul redus al interesului și implicării studenților, iar pe de altă parte din nevoia de a testa și remedia posibilele probleme de proiectare a modulelor pe mai multe teme de Psihologia Educației pe care intenționăm să le dezvoltăm în continuare.

Sunt din ce în ce mai numeroase studiile care relatează utilizarea hărților conceptuale ca instrument de evaluare, cercetătorii amintiți solicitând înlocuirea treptată a testelor obiective cu această metodă. Deși în studiul nostru nu ne-am propus validarea metodei ca modalitate de evaluare finală, în viitor intenționăm să utilizăm această metodă atât în proiectarea materialelor care pot fi distribuite pe Internet cât și în evaluările de final.

USING CONCEPT MAPS FOR COMPUTER-BASED TEACHER TRAINING PROGRAMS ASSESSMENT

Introduction

It is necessary to clarify the significance of „concept map” since it was used with many meanings by researchers with different theoretical backgrounds. Both terms: „map” and „concept” have multiple contents and are used in many domains. The composite term „concept map” inherited features from both of them. In order to construct the concept definition we begin to analyze his functionality. We discern three level of analysis of concept functionality:

- from an *abstract* point of view – concept maps are networks with arches and nodes that are similar with mathematical defined graphs;
- from a *visual* perspective, they are diagrams which reflect the semiotic shared by a community;
- from a *discourse* perspective, concept maps are visual language means used to communicate and represent knowledge.

We will present a series o studies that focused on efficacy of concept maps in the teaching and learning process. It is notable that this method was succesfully used in various curricular areas,

from humanistic domains (literature, foreign languages), social science (psychology, history) and realistic domains (mathematics, physics, etc.)

Barenholz and co. (1992) had used concept maps for the design, implementation, and evaluation of an instruction module in microbiology, on high schools students (tenth and eleventh grades). The impact of program implementation on student's performances was measured through a comparison of the experimental group (those who studied with concept maps) with the control group (in which student are instructed without them). For the experimental group concept maps were used in: a) designing materials: at the beginning of each chapter the general concepts and their relationships were presented; and b) as learning strategy: after each lesson the students received as homework the elaboration of a concept map. The control group subjects were trained only in concept map elaboration (without using concept mapping in designing or homework). Learning efficacy was evaluated through pre/post test comparisons for both groups and through inter-group comparison. They used multiple evaluation tools: open questions, concept definition, concept maps drew by subjects. The difference between pretest-post test means was statistically significant for all subjects, proving learning progress. For inter-group differences, the percentual gains of subjects that used concept maps were greater than those of the control group subjects.

The student's attitude toward the introduction of this technique was investigated through a questionnaire. The conclusions were:

- the concept map elaboration as a learning task is of moderate difficulty and is important for learning for the majority of subjects;
- almost all agreed that concept maps is an efficient strategy for the organization and representation of knowledge;
- a small amount of the subjects (11%) didn't like using concept maps, perceived utility being small for them.

Software for concept map elaboration

At the beginning concept maps was used only in paper and pencil format. Although there is a theoretical consensus about positive benefits for learning, there are also drawbacks for this particular format:

- the professor can't provide efficient feedback at the time the students are busy elaborating the map;
- concept map drawing is a complex and tough task, especially for a novice;
- paper and pencil concept maps are hard to rebuild and revise;
- it is difficult to construct concept maps through group collaboration.

This problems was solved by software packages designed for concept map elaboration. The software was build and experimentally tested in many studies. The most popular computer programs for concept maps are *SemNet* (Fisher - 1990), *Smart Ideas*, *DecisionMaker*, *CMap Tools* developed at University of West Virginia (Institute for Human and Machine Cognition).

CMap Tools software was designed for building concept maps enriched with images, diagrams, audio and video files. There are also other facilities of this application: accessing and storing of concept maps on multiple servers, features that allow visualization and modification of maps by users from different geographical locations.

The team that developed the application is preoccupied about improving it and adding new features that stimulate development of richer concepts that could prove understanding of a domain. Canas and co. (2002) have introduced and tested a new module that facilitates searching of concepts correlated with those included in an unfinished concept map. The „*suggesting module*” searches on the Internet relevant concepts for the context of concept map elaboration and suggests them to the user for map inclusion. The appropriateness of suggested concepts depends on the goals of the map builder, but those suggestions can also contribute to the expansion and clarification of the user's conceptual model.

The elaboration the list of user's suggested concepts require the following steps:

1. analysis of user's incomplete map: the extraction of root nodes (high level of generality) and authority nodes (that have many links with other concepts)
2. relevant documents identification through a search engine, in which keywords found in previous phases are used;
3. relevant concept extraction: searching for all the word similar with the keywords in previously identified documents and then elaboration of a table that will be presented to the user.

The module was validated through the utilization of expert concept maps developed on an electrical technologies theme. After expert map elaboration, the researchers used parts of maps for testing the software. 60 % of suggestion list concepts were common to expert concept maps.

Chang & co (2001) developed an application for concept map elaboration. The author's investigated new ways of knowledge acquisition through concept maps. The authors investigated the effects of using a support system for concept map elaboration. It was supposed that this system would improve the subjects' performance (measured by the similarity calculus between subjects and experts maps). The experimental group, who used the support system, had to fill in incomplete expert maps, while control group needed to elaborate the maps themselves. The similarity index was significantly greater for the experimental group than for the control group. The results were explained in terms of cognitive loading theory. The control group subjects needed more resource allocation than the experimental group.

The research objectives

The paper's purpose was to compare two versions of concept map elaboration: a free and an assisted one. The development of the maps was used as an evolution method for knowledge learned from a computer-assisted tutorial on educational psychology.

The assisted version of concept map elaboration consisted in an incomplete support map developed by an expert, a scaffold environment in which there are free spaces for concepts and links. The students fill in empty spaces for structure completion. The method is known as „fill in the structure” and was validated by Vaan Merrieboer (1990) for organized knowledge structure evaluation. The goals of introducing this method are to reduce cognitive loading and to offer frameworks for novice students.

The „construct by himself” version permits students to elaborate the maps without the support scheme.

The concept map evaluation had a double purpose: the establishment of the acquired knowledge level and providing feedback for both student and professor (who reconsider his design activities for the content of tutorial).

These aspects entitled us to formulate the objectives for this research:

1. Investigation the utility of help provision (the expert incomplete map) for students' knowledge evaluation, following learning based on an on-line educational psychology tutorial.

Specific hypothesis

We expect more complete knowledge (compared with the professor's conceptual model) for assisted students than for those who construct the maps by themselves.

2. The study of the analysis of student concept maps implications: a) the relevance of feedback given to students for revising knowledge structures; and b) the informative nature of students maps for the tutorial design decisions and quality improvement.

Method

We studied the causal relationship between the evaluation version type (assisted or not) and the level of knowledge achieved by the students (compared to professor conceptual map).

The independent variable – type of the evaluation concept map with two modalities: assisted version (incomplete concept map and the adequate concepts) and self-constructed version (only the concepts).

The dependent variable was measured by the similarity indices between student concept maps and professor constructed map.

The experiment has three phases:

Phase I: The students learned about concept maps in a seminary educational activity and elaborated maps with the CMap software version 2.9.1. **Phase II:** In the following seminar students consulted and learned an educational psychology computer based tutorial. In the end they were evaluated with an objective knowledge test. **Phase III:** After a week students were evaluated with the two versions of concept maps.

Subjects

60 students, age 19-21, from the second year of the Computers Department of the Technical University Cluj-Napoca participated in this study. The subjects were given as a bonus one point at the final grade for the educational psychology exam for participation in this research study to ensure motivation.

Aparatus

Phase I: CMap Tool version 2.9.1. developed by „Institute for Human and Machine Cognition” was used in concept map elaboration.

Phase II: A computer-based tutorial: „*Behaviour modification in school settings*” was applied on a 16-computer network, from Teacher Training Department lab. The Educational software was conceived and developed in html format with java programming elements. The tutorial was organized in five chapters and was based on Gagne and Briggs classical design model: 1. History, 2. Behavior identification and operationalization, 3. Positive reinforcement, 4. Acceleration and deceleration techniques: contingency contracts and extinction, 5. Case study. After tutorial learning students were evaluated with an objective knowledge test.

Phase III: Consistent with the research methodology, experimental and control group subjects received two different materials. The complete concept map (expert) was developed by the experimenter through extraction of key concepts from the tutorial presented in phase two. The experimental group received an incomplete concept map and the adequate concepts for task completion. The other group received only the concepts necessary for map elaboration. For a better visualization the subjects received a printed copy of the material.

Procedure

Phase I: In the first part of the seminary the professor presented the essential notions about concept maps using a video-projector. Then subjects were presented with a practice trial of the elaboration of a concept map for a previously learned lesson. The software used for concept map elaboration was CMap version 2.9.1. There are four activities in which students were trained to elaborate concept maps: a) identification of the central map theme which will be included in a node; b) introduction of subordinated concepts in similar nodes that radiate from central node; c) identification of relationships between similar nodes and drawing of labeled links; d) the reiteration of previous steps while new information is added to the map and multiple concept connections are established.

Phase II: Each subject was instructed about the testing procedure based on the research methodology. Subjects entered the psycho-pedagogical lab (Teacher Training Department, Technical University Cluj-Napoca) and sat in front of a computer display. The tutorial instruction appeared on the display. Subjects were asked to focus on the presented materials because in the end they will be evaluated with an objective knowledge test.

Phase III: Subjects was informed that the knowledge assimilated in the precedent seminary would be evaluated using concept maps. Subjects were familiar with concept map elaboration based on CMap software. The experimental group received an incomplete concept map and a complete list of concepts to fill in the blanks. The control group received only a list of key concepts and they had to build a propositional structure (concept map). After the task completion each student saved the concept map in a file specifying name, date and hour of test completion.

Results

The evaluation of the degree to which research objectives were met was done both quantitatively and qualitatively. In phase two of the experiment, we evaluated if there were significant differences between the experimental and control groups regarding subjects achieved knowledge following tutorial completion. We checked this confounded variable scoring the answers given by the subjects on the objective test. For each correctly solved item the subject received 1 point, and for each wrong answer a 0 score was given. The final score (between 0 and 16) was obtained by adding the points.

The difference in the objective test scores between the groups hasn't reach the significance level, the means for both distributions being quite close, 9.5 for the first case and 9.2 for the second one. The value of the nonparametric U test for the asymmetric distribution was: $z = 0.32$, $p < .80$.

In the third phase we investigated the possible causal relationship between the evaluation version type (assisted or free) and the level of knowledge achieved by students based on tutorial learning.

Concept map evaluation was accomplished through computing similarity indices between student scheme and professor map. The computation followed the following steps:

- the computation of the similarity between concepts through counting students' correctly identified concepts; the number of concepts from professor's map is divided by the number of concepts identified by the students; the result is a similarity index (IS1) whose values are smaller or equal to one.
- the computation of the similarity between professor's and student's conceptual chains (a conceptual chain is composed by two concepts and the link between them); only the chains with all three elements correctly identified are counted; the number of expert conceptual chains are divided by the number of students' conceptual chains (IS2).
- The final score for similarity indices is computed as the average of the previous indices.

For testing the specific hypothesis, we computed means and standard deviations of the similarity indices. The frequency charts entitled us to use a parametric method for comparing means, the t test whose value reached the significance level. ($t=8,48$ $p<0.001$).

Discussion

Objective 1. The experimental results proved the superiority of the assisted evaluation system compared with the non-assisted one. The adequate theory for explaining those differences is the cognitive loading theory.

Based on this theory, the result has two implications:

- as an evaluation method, concept maps were criticized for extra processing effort needed for their elaboration. This could hinder the knowledge recall process. The introduction of an incomplete map frees many cognitive resources of the students, so they can focus on the semantic content that should be organized.
- using conceptual maps as a learning strategy in the teaching process is more efficient if the students receive help (incomplete expert map). The explanation is derived from the reduced cognitive loading associated with processing the map. Students could use the free resources for understanding the entire informational content.

The results are sustained by learning theories that claimed the necessity of scaffolding aid for students. This will reduce the pressure on the individual learner and will stimulate learning. What are the implications for reflexive learning?

One of the unchallenged aspects of concept maps are the stimulation of students reflexivity. Concept organization and building complex knowledge structures are difficult tasks. According to Collins & Brown (1988) more than 50% of the students trained with concept maps thought that this was a difficult method. The study used the classical paper and pencil method. The introduction of software made the method easier, and the incomplete expert map facilitated the successful completion of the task. Constructing a concept map facilitates the discovery of the material's meaning, of the multiple relationships between concepts. We could say that the method allows the record of the student's level of perception and processing of the learned information. Although the short-term superiority of the support system for map elaboration is evident, we wonder about the limits of help provision. It is possible that students get used with getting help and accordingly, we could presume a decreasing interest in the method if it is used in other courses as well. A future research might investigate the progressive helping withdrawal for map elaboration, as students get used to the method. The superiority of map elaboration without help from the teacher is obvious on the long term.

The Romanian Educational System is centered on teacher, so we could hardly insert student-centered methods, in which students discover knowledge and the links between pieces of information. The present research could go beyond skeptical opinions that appear when new techniques are introduced. We could do that through an initial support system followed by gradual withdrawal of help as students practice their abilities.

Objective 2. The main reason for choosing concept maps as an evaluation method was to find out if the students understand the meaning of information presented in the tutorial. Ausubel clearly defines the differences between shallow and deep understanding of information: a) clear

language for information presentation, with well defined examples anchored in the student knowledge base; b) existence of previous knowledge that enable the student to understand the new information; c) student's motivation to understand the information presented and go beyond superficial learning of definitions and procedures. In the first two conditions, the teacher could get involved directly but in the last one he could only indirectly interfere through the choice of the knowledge evaluation methods. The objective tests were criticized for measuring superficial learning and processing. What is the answer we could give as a result of this experiment?

The qualitative analysis of protocols reveals the existence of some gaps in students' understanding of the concepts. Designing conceptual maps is a challenging task that requires extensive information processing resources and oblige students to reflect upon the material under study, which also might lead to a genuine epistemic inquiry. The feedback that students receive after completing the map gives them the opportunity to understand where they misunderstood the topic, this process being more informative than the more simple one, consisting on the revision of definitions for concepts that were previously wrongly-defined.

Next, we will provide some examples of concepts that were misunderstood by students and we will analyze the implications of the experimenter's acknowledgment of this situation for the development of future software.

The least correctly identified concept (less than 5%) was "behavior contingency", one of the most important attributes of an upper-hierarchical construct, reinforcement. Even if the concept of behavior contingency is several times presented in the tutorial, and is associated with some examples, students did not find sufficient anchors in their common language in order to understand and memorize it. How can specialists in designing tutorials overcome this problem? There are several possibilities:

- the existence of a dictionary meant to include common language explanations for essential concepts;
- the use of hyperlinks to online encyclopedias that explain the scientific concepts of interest, so that the student gets access to an extended number of construct definitions;
- the use of searching engines when looking for relevant concepts related to those presented in the under-construction map or related to the tutorial (see Cannas, 2002).

Another interesting finding related to the most misunderstood concept, "behavior contingency", is that the term was erroneously associated to a different upper construct – "behavior modification technique". This can be explained as a consequence of an inappropriate tutorial design, since the information related to this concept could be read only if students access a link to another document. Thus, there are big chances that many students that read the tutorial did not click on the link to open the document. The problem can be easily corrected by designing a new tutorial if this is the cause of misunderstanding the concept of behavior contingency. Also, this information can be supplemented by presenting new exercises, in addition to the corresponding theory.

Implications for future research

This study has two main objectives: 1) to apply and test a new method of evaluation for students' knowledge on a topic of Educational Psychology after teaching via tutorials and 2) using the concept maps developed by the students in order to improve the design of future online tutorials.

Two main reasons underlie the above-mentioned goals. On one hand, a lot of online tutorials are confronted with a reduced interest and involvement of the students and, on the other hand, there was a need to improve future tutorials on themes pertaining to Educational Psychology, an activity that we intend to continue thoroughly.

There are an increasingly great number of studies, which suggest the use of concept maps as an evaluation instrument. The above-mentioned scholars recommend the replacement of the traditional objective evaluation methods with this new one. Although we did not intend to validate this method as a final evaluation method, the conceptual maps can be tested in future studies not only as a way to design online tutorials, but also to help the final evaluation process.

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Barenholz, H., Tamir, P. (1992). *A comprehensive use of concept mapping in design. Research in Science & Technological Education*, 1992, Vol. 10 Issue 1, p37.
- Cañas, A., J., Carvalho, M., Arguedas, M. (2002) *Mining the Web to Suggest Concepts during Concept Mapping: Preliminary Results*, XIII Simpósio Brasileiro de Informática na Educação – SBIE – UNISINOS 2002, Brazil.
- Cañas, A. J., D. B. Leake, D. C. Wilson, (1999). *Managing, Mapping and Manipulating Conceptual Knowledge*, AAAI Workshop Technical Report WS-99-10: Exploring the Synergies of Knowledge Management & Case-Based Reasoning, AAAI Press, Menlo Calif.
- Chang, K.E., Sung Y.T. & Chen, S.F. (2001). Learning trough computer-based concept mapping with scaffolding aid, *Journal of Computer Assisted Learning*, 17, 21/33.
- Coffey, J. W., R. Hoffman, A. J. Cañas (2002). *A Concept Map-Based Knowledge Modeling Approach to Expert Knowledge Sharing*, and K. M. Ford, IKS 2002- The IASTED International Conference on Information and Knowledge Sharing, November, Virgin Islands.
- Coleman, E., B. (1998). Using Exploratory Knowledge During Collaborative Problem Solving in Science, *The Journal of the learning sciences*, 7, 387-427
- Collins, A. & Brown, J.S. (1988). The computer as a tool for learning through reflection. In *Learning Issues for Intelligent Tutoring System*. (eds. H. Mandl & A. Lesgold) pp. 1-18. Springer-Verlag, New York.
- Donn, J.S. (1990). The relationship between student learning approach and student understanding and use of Gowin's Vee in a college level biology course following computer tutorial instruction. Unpublished doctoral dissertation, Cornell University, New York.
- Gaines, B., R., Kremer R. (1996). *Interactive Concept Maps in Web Documents*, Proceeding of WebNet'96 World Conference of The Web Society, October 16/19, San Francisco, SUA.
- Okebukola, Peter Akinsola (1992). Can good concept mappers be good problem solvers in science?, *Research in Science & Technological Education*, Vol. 10 Issue 1, p37.
- Novak, J., D., Gowin, (2001). *Progress in Application of Learning Theory*, Theory into Practice, Cornell University.
- Novak, J.D. (1998). *Learning, creating and using knowledge: Concept maps as facilitative tools in schools and corporations*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Novak, J.D. (1990). Concept maps and Vee diagrams: Two metacognitive tools to facilitate meaningful learning. *Instructional Science*, 19, 29–52.
- Novak, J.D. (1991) *Clarify with concept maps*. Science Teacher, 58, 45–49.
- Van Merriënboer, J.J.G. (1990). Strategies for programming instruction in high school: Program completion vs. program generation. *Journal of Educational Computing Research*, 6, 265–287.

**PSIHOLOGIA IN ROMÂNIA IV
(frustrări - atestări - emigrări)
PSYCHOLOGY IN ROMANIA IV
(frustrations - certifications – emmigrations)**

TODEA V. Gelu
Asociația Psihologilor din Banat - Timișoara

todeavgelu@yahoo.com

Rezumat

A patra cercetare privind starea psihologiei și a psihologilor, la sfârșit de mileniu II și început de mileniu III, din România, vine să definească un moment de răscruce a disciplinei și a reprezentanților acesteia. Acest moment ne-am propus să-l studiem caracterizându-l anticipat prin: numărul mare de absolvenți ai facultăților de psihologie, caracteristica centralizată a atestărilor profesionale, tendințe manifeste statistic de implicare în ocupații conexe și tendința de emigrare a psihologilor.

Esanționul semnificativ, de psihologi investigați cu ajutorul unui chestionar profesional construit de către noi, a fost format de un număr de 211 psihologi din toată țara, dintre care 80% din noua generație.

Opțiunile colegilor prelucrate statistic parametric și non-parametric validează caracteristicile acestui moment de răscruce a carui caracteristici le-am presupus și le-am expus mai sus. Totodată s-au degajat și alte aspecte de notat: lipsa legislației specifice, ineficiența ONG-urilor profesionale specifice, frustrarea centrelor universitare privind posibilitatea atestărilor la nivel regional, salarizarea proastă, responsabilitatea ridicată, pericolul compromisurilor profesionale în raport cu imaginea profesiei în sfera conștiinței socialae, penuria națională de metode de lucru licențiate și lipsa preocupării pentru cercetarea aplicativă ca suport științific pentru demersurile noastre profesionale.

Existența unui potențial deosebit la psihologii autohtoni nu scuză starea precară a psihologiei autohtone, construirea imaginii profesionale se face în raport cu semenul nostru.

Abstract

The fourth research regarding the state of psychology and psychologists in Romania, at the end of the second millenium and the beginning of the third millenium, defines a crucial moment for this discipline and the people who perform it. We have taken on the task to study this moment by previously describing its traits: a large number of graduating students in psychology, the centralized character of the professional certificates, statistically certified tendencies of involvement in kindred occupations and the psychologists' tendency to immigrate.

A significant sample of 211 psychologists from all over the country, among which 80% of the new generation, has been investigated by means of a professional questionnaire built by us.

Our colleagues' options, processed by parametrical and non-parametrical statistics, confirm the upper mentioned traits of this crucial moment. At the same time, other important aspects emerged: the lack of specific legislation, the inefficiency of specific professional ONGs, the discontent of the university centers regarding the possibility of regional certification, unsatisfying remuneration, high responsibility, the peril of professional compromise regarding the image of this profession in the area of social consciousness, a nationwide lack of licensed instruments of study and the carelessness regarding the applicative research seen as a scientific support for our professional approaches.

The existence of a considerable potential among Romanian psychologists does not excuse the precarious state of the Romanian psychology, and the establishment of professional image is made regarding our fellow men.

Capitolul 1 Caracteristici Eșantion / Sample characteristics

IDENTITATEA CELOR CHESTIONAȚI / THE NAME

Si-au dat numele? They gives their name's?

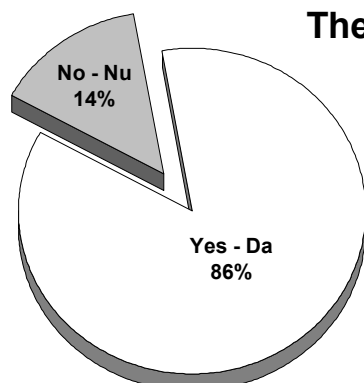

Fig. 1 Identitatea celor chestionați / The Name

Continuăm cercetările noastre anterioare, începute în 1997, cu PSIHLOGIA ÎN ROMÂNIA IV, sau starea psihologiei autohtone prin prisma reprezentanților ei în număr de 211. Putem să afirmăm că majoritatea, 86% au responsabilitatea opiniilor lor despre profesia lor și starea ei. Aceasta validează cercetarea noastră. Dintre cei 14%, care nu și-au dat numele, la o analiză de protocoale, se relevă mai mult o ezitare decât opțiuni majore, care le-ar depăși responsabilitatea și îndrăzneala părerilor sau convingerilor: 3% dintre aceștia sunt persoane peste 45 de ani, iar restul de 11% sunt tineri absolvenți, dintre care unii sunt șomeri.

In consistency with our previous researches, started in 1997, we are continuing with Psychology in Romania IV, or the native psychology status through his 211 members viewpoint. We can sustain that the majority, 86 % assumed the responsibility for their opinion about the profession and its position. This validated our study. After a check list analysis between the 14% anonymous, its reveals an hesitation not major options that overcome their responsibility and their daring to an opinion or their conviction: 3% are over 45 years old and the rest of 11% are just graduated some of them being employees.

DISTRIBUTIA PE SEXE / SEX DISTRIBUTION

Distributia pe sexe Gender distribution

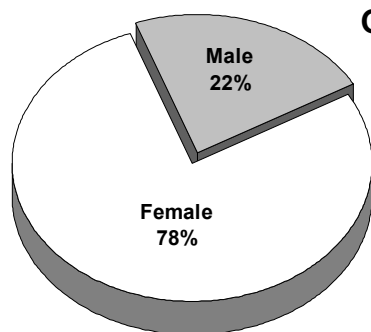

Fig. 2 Distribuția pe sexe / Sex distribution

Față de cercetările anterioare procentul de psihologi de sex feminin a crescut cu circa 6%, de fapt în toată lumea femeile dețin procente semnificative în această nobilă profesie. În foarte rare cazuri, ne referim la țări, acest procent este sub 70%, în majoritatea țări europene.

Consecințele acestei situații sunt, credem, benefice pentru anumite ramuri aplicative ale psihologiei: medicală, educațională, psihoterapie. În psihologia activităților profesionale procentul acestora scade sub 60%.

In comparison with the previous researches, the percentage for female psychologist is higher with 6%, however higher rates in this noble profession is own all over the world by females. But in a very few countries, most of them European, this percentage is under 70%. For certain applied psychology domains, like psychotherapy, educational psychology, and clinical psychology the consequences of this situation are benefic.

The percentage lowers down to 60% in professional activities' psychology.

VÂRSTA / AGE

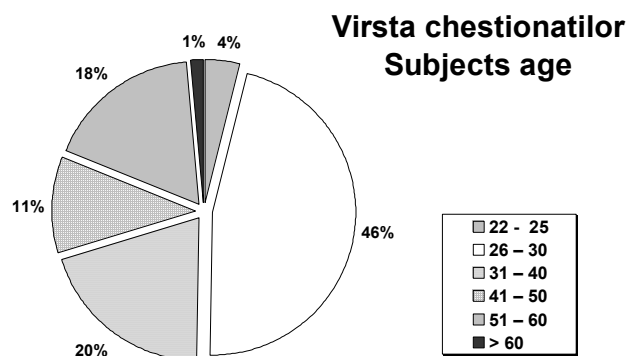

Fig. 3 Vârsta / Age

Față de cercetările noastre anterioare procentul de psihologi sub 30 de ani a crescut semnificativ, acum este de 50% și îl prognosticăm ca fiind în creștere.

Cauza principală este sistemul formativ actual din învățământul superior care, putem afirma, scoate psihologi pe bandă rulantă. Scuzabil pentru acest proces ar fi doar pregătirea schimbului dintre generații, după cei “13 ani de singurătate a practicienilor” 1977-1990, vezi cercetarea noastră “Psihologia în România III” în Volum “EXTENSO EUPSIRO 2001” sau pe net la www.apb.etopia.ro, secțiunea Articole. În rest starea de lucruri se datorează următorilor factori: numărul mare de facultăți și secții, uneori hibride, care oferă tinerilor șansa unei diplome de psiholog, a doua cauză este așa zisul efect “taxă și la stat”, în sfârșit fascinația termenului de psihologie care nu și-a dobândit un conținut real, lipsa legislației specifice și a eforturilor tinerilor psihologi de a se crede în posesia unei magice titlaturii. Vom mai trata această problemă.

Comparing to our previous research the percentage of psychologists under 30 has considerably increased being now of 50% and we expect that their number continue to grow.

The main reason for this state of being is the contemporary system of study in universities, which produces psychologists in bulk. Of some excuse for this process would be the exchange of generation preparations, after the so called 13 years of loneliness of the practitioners” 1977-1990 (Psihologia in Romania III “Extenso eupsiro 2001”, www.apb.etopia.ro Articles). Otherwise of the present state of being three elements are responsible: the great number of faculties and sections (sometimes hybrid) which offer young people the chance to get a degree in psychology, a second cause would be the so called effect “taxa si la stat”, and finally the fascination of the word “psychology” which has not gained yet its real meaning due to the lack in legislation and the young psychologists’ tend to consider their degree as a sort of magic title.

STAREA CIVILĂ / MARITAL STATUS

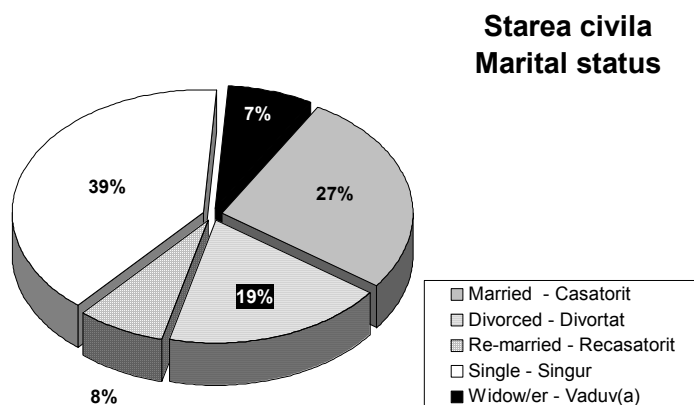

Fig. 4 Starea civilă / Marital status

Dar să ne apropiem și mai mult de statutul celor care s-au oferit să-și exprime opinia avizată despre ei psihologii și implicit despre psihologia autohtonă. Viața lor socială este clar influențată de starea lor civilă care în mare parte se datorează vârstei. În această direcție Fig. 6 ne poate și ea orienta. 39% dintre psihologi, în mare parte femei tinere, sunt necăsătoriți. Ne îngrijorează oarecum procentul de divorțați 19%. Ambele grupe relevate sunt, prin adăugare, aproape 50% din totalul eșantionului, persoane care sunt singure din acest punct de vedere destul de formal. O mică parte sunt integrați socio-familial 27% și aceștia fac parte din generația de mijloc sau dintre cei experimentați.

Anumite tendințe ale generațiilor tinere ne fac să credem că integrarea maritală nu va evolua spectaculos în următorii ani. Factori economici, nesiguranța job-ului, inapetența întreprinderilor pentru a angaja psihologi, posibilitatea, încurcată de formalisme ce-i drept, de a putea fi un întreprizător în sfera acestei profesii liberale sunt rețete și rețete neștiute sau neurmate încă de tinerii psihologi.

Let's examine the status of those who have offered to express their opinion on psychologists and, implicitly on the indigene psychology. Their social life is no doubt affected by their marital status. For this reason, fig.6 can give us a clue. 39 % of the young psychologists, most of them young women are unmarried. The 19% of divorced psychologists give somehow a reason of concern. Both these groups sum together about 50% of the total sample. A small part are integrated, 27% of these belong to the middle generation or to the experimented ones.

Certain tendencies of the young generation lead us to the assumption that the marital integration will not evolve in a spectacular manner during the following years. Economic factors such as the uncertainty of jobs, companies' lack of interest in hiring psychologists and the possibility, strangled by bureaucracy of becoming a freelancer are yet the unknown complexities and recipes for young psychologists.

NUMĂRUL DE COPII AL PSIHOLOGILOR / NUMBER OF CHILDREN

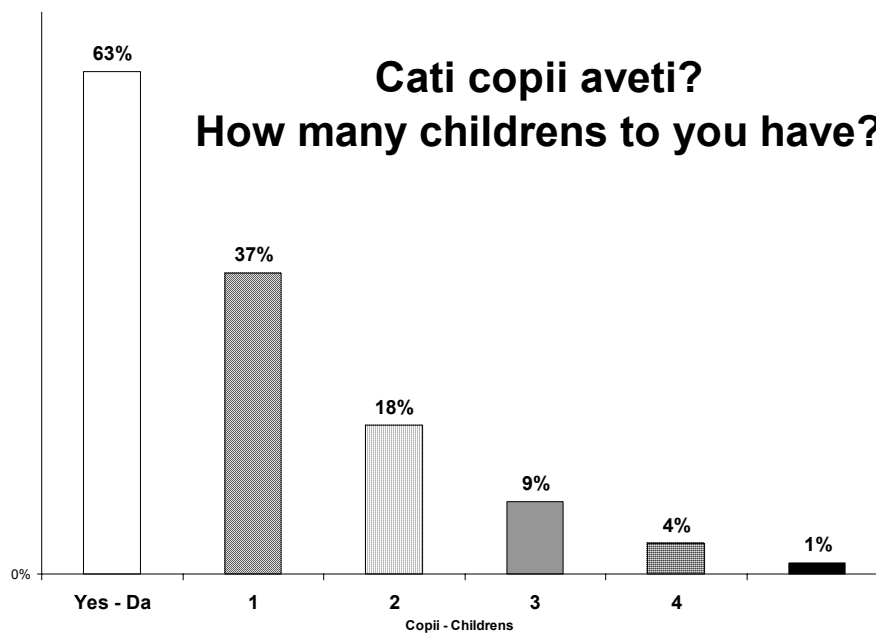

Fig5 Numărul de copii al psihologilor / The number of children

63% dintre psihologi nu au copii, 37% însă s-au înscris, familial sau nu, pe această traiectorie. Majoritatea au optat pentru un copil 18%, apoi procentele scad vertiginos. Din acest punct de vedere considerăm că psihologii nu și-au dorit niciodată, decât în cazuri rare, mulți copii. Este destinul intelectualilor de ieri de azi și de mâine. Probabil va exista o creștere a natalității în următorii ani în ceea ce privește copii psihologilor, dar o prognoșticăm ca fiind ponderată, poate chiar scăzută. Media de vîrstă la care se concep copii este mai crescută decît acum, între 30-40 de ani. Și psihologii aderă mai mult sau mai puțin conștient la marotele vremurilor.

63% of the psychologists do not have children, yet 37% have considered this issue. The majority has made the "one child" option 18% percentage decrease rapidly. From this point of view, we assume that psychologists have rarely optioned for the "many children" choice. This is, however, the destiny intellectuals of yesterday today and tomorrow have. In this respect, there will be probably a raise in childbirth within the next years but we predict it to be a balanced one, even low. The conception age media is now higher than (between 30 and 40 years) and the psychologists stick more or less to the times patterns.

URBANITATE VS RURALITATE CA DOMICILIU URBANITY VS. RURALITY AS RESIDENCE

Domiciliu - Living in

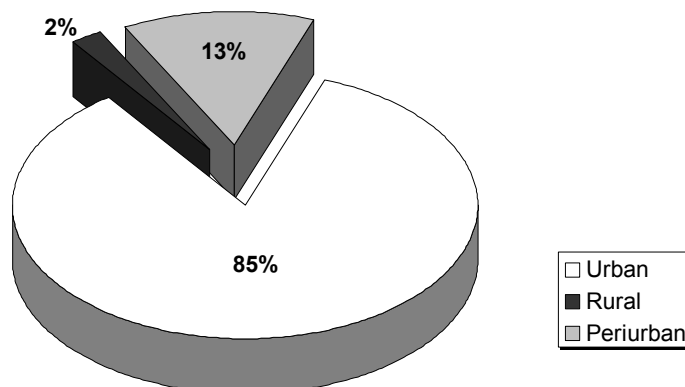

Fig. 12 Urbanitate vs Ruralitate ca domiciliu / Urbanity vs. Rurality as residence

Este cert că profesia de psiholog este aproape exclusiv apanajul urbanității, cu cât dezvoltarea este mai lentă într-o țară sau alta. Marile orașe devin încet încet metropole înghițind ruralitatea din jurul lor, mai mult ruralitatea se urbanizează, lent la noi, dar se urbanizează.

Centrele universitare polarizează psihologii spre a fi urbani până la fine de carieră. Aceasta nu înseamnă că cei proveniți din mediul rural sau periurban nu vor avea și ei această tendință. De fapt motivația deciziei liceenilor sau liceenelor de a se forma ca psihologi are și componenta aceasta, după facultate este aproape sigur că se rămîne în perimetre urbane. Trebuie să ne gândim și la faptul că există și așezăminte rurale care oferă psihologilor posibilitatea unei cariere de practician. Ne referim la stațiuni balneoclimaterice, la așezăminte caritabile pentru copii cu nevoi speciale, fizice, psihice sau afective. Cei care vin din mediul rural sau semirural la oraș sunt mai motivați pentru accensiune, sunt cei care vor să rămînă și parcă fug de locul de baștină, chiar dacă acesta este urban dar e o urbanitate mai provincială. Motivații și motive inclusive aspirații.

It has become a common place to find psychologists developing their activity in urban areas especially when it applies to a developing country. The big cities become little by little metropolis swallowing the villages in the surrounding area more even the village turns to urbanity itself. The university centres gather psychologists coming from all the areas including the rural or suburban ones. As a matter of fact, the motivation that stands for the high-schools boys and girls decision to become psychologists is related to this possibility to work in an urban area.

We should keep in mind that there are rural areas which offer psychologists a career opportunity. We have in mind here the watering and climatic resorts, the many foundations that deal with disabled children with various special needs. Those who come in the suburban or rural areas are motivated by accession.

Capitolul 2 Statutul informal al psihologului român (2003) fără statut oficial. The Psychologists' status (2003) without statute.

PSIHOLOGI UNIVERSITARI / PSYCHOLOGISTS IN THE UNIVERSITY FIELD

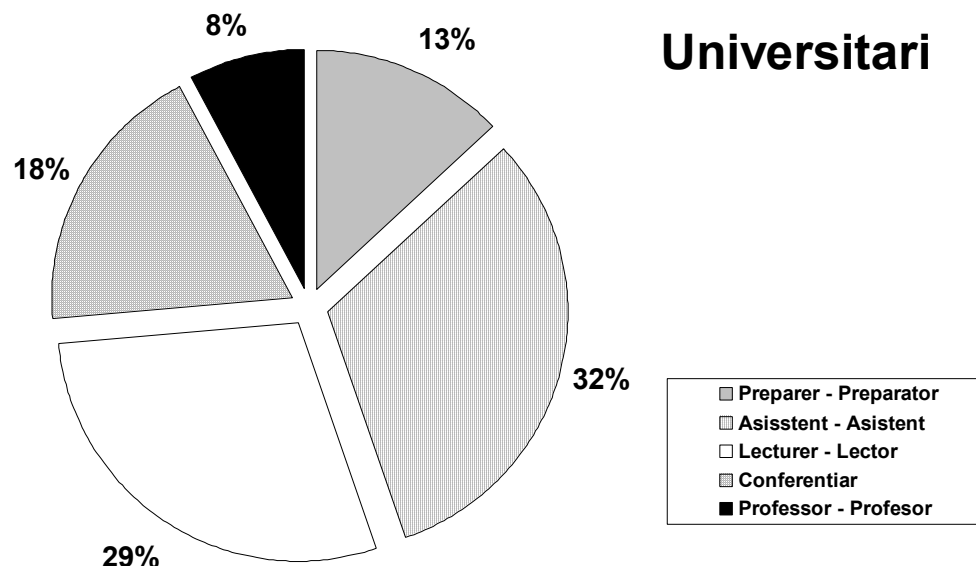

Fig. 13 Psihologi universitari / Psychologists in the University field

Ne-a bucurat faptul că în eșantion s-au înscris și colegii noștri universitari. Probabil că au înțeles că trebuie să aibă și ei părerile lor în legătură cu ce se întâmplă cu absolvenții lor. Ne punem întrebarea: Oare absolvenții pe care-i avem sunt pe măsura celor care i-au format?

Un lucru este cert, din rezultatele cercetărilor noastre anterioare, că formarea este predominant teoretică, (vezi pe www.apb.etopia.ro - PSIHLOGIA IN ROMÂNIA III). Din acest motiv ne bucură faptul recent că rectorii încearcă să compatibilizeze ariile curriculare universitare autohtone cu cele europene, iar latura formării aplicative se accentuează pînă la un învățămînt specializat. Ore viitorul nu ne rezervă disponibilitate și flexibilitate pentru a face față cerințelor pieței? Sperăm ca în 2004 să se ajungă la un consens.

Vă lăsăm pe dvs. să analizați situația psihologilor universitari, mai ales că presiunea celor tineri se pare că este mare, iar lectorii sunt doctoranzi. Din păcate cei care trebuie să-i formeze spre a deveni adevărați doctori sunt din ce în ce mai puțini. Mai mult cei care se ocupă administrativ cu evidența pașilor spre obținerea doctoratului tratează situația într-un spirit kafkian foarte consecvent și fără feed-back pentru cei implicați.

We are happy that our fellow members in the university staff have participated in this research. They have probably understood the impact of their opinion regarding their graduates' future. The question here is: are the graduates worth their teachers? One thing is certain as it comes from our previous research, the forming is predominantly a theoretic one. (www.apb.etopia.ro - PSIHLOGIA IN ROMÂNIA III). Therefore, we are glad that the rectors try to match the local curricula with the European ones, and the applied forming becomes a specialized teaching. Will the future provide necessary flexibility and suitability to respond the market demands (needs)? Let us hope that 2004 brings a consensus.

We leave it to you to analyze the situation of the psychologists members in the university staff especially that the pressure from the young seems to be high and the lecturers are future Ph.D's. Unfortunately those who are meant to train them are few. Even more, those involved in the

administrative evidence of the steps towards the Ph.D. deal in a kafkian spirit with no feedback to those implied.

STATUTUL ANGAJATORULUI / THE EMPLOYER'S STATUTE

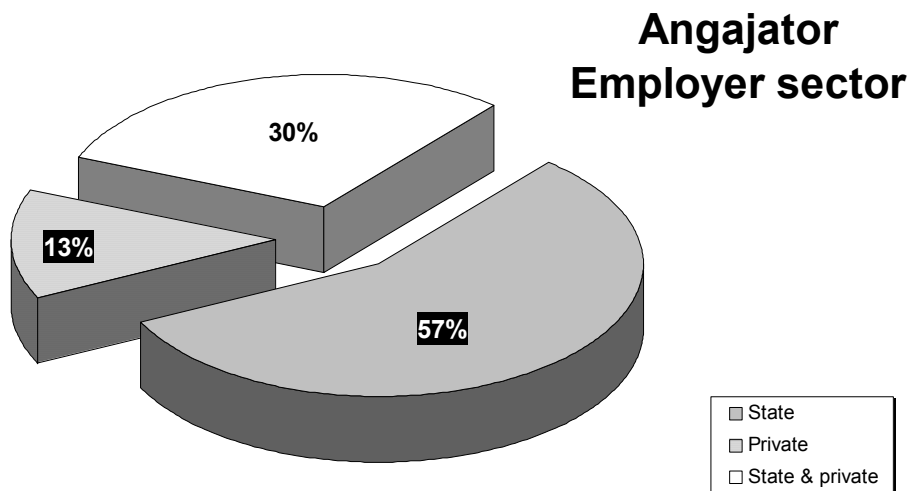

Fig. 14 Statutul angajatorului / The employer's statute

Față de cercetările anterioare trebuie să menționăm că psihologii autohtoni sunt pe cale de ași câștiga un statut informal cât mai autonom. Aceasta se relevă din faptul că 30% dintre ei lucrează în cele două sectoare distincte apărute după 1990: cel de stat și cel privat, mai mult 13% s-au angajat pe propriile forțe și în sectorul privat.

Fenomenul se datorează în primul rând salarizării (a se vedea Fig.19)

extrem de mici a psihologilor din sectorul de stat și oarecum acelor din așa zisa privatizare a M.T.C.T. –ului pentru fantomatica rețea de examinare a șoferilor dar și a Ministrului Muncii și Solidarității Sociale pentru cei care doresc să facă selecție în profesii cu risc crescut.

Aici ne permitem să semnalăm încă o anomalie, psihologii din rețeaua bugetară a Ministerului Transporturilor, care sunt specializați în selecția și nu numai, a persoanelor pentru și din profesii cu risc crescut, sunt vreo 46 astfel de profesii în cauză, pentru a asista alte persoane din alte profesii, în majoritate similare, trebuie să dea acest atestat prin Asociația Psihologilor din Romania contra unei taxe care deocamdată este 60 de euro, în lei la cursul zilei bineînțeles, iar câștigul lor net lunar este sub 100 de euro chiar după 30 de ani de experiență profesională.

Paralelisme sunt în floare sau psihologii sunt nevoiți să trăiască în lumi paralele și puțin coerente. Fenomenul compromisurilor profesionale continuă mai ales în majoritatea „laboratoarelor private” pentru șoferi amatori dar și profesioniști cu voia Comisiei Centrale, atenție bugetate, a onor Direcției Medicale din M.T.C.T.. Această Comisie nu se ocupă de rețeaua bugetară, pe care ar trebui să o coordoneze metodologic și să-i asigure dezvoltarea, ci se ocupă de „atestarea” rețelei paralele, rețea care este formată din mulți tineri psihologi cu dosare de atestare voluminoase în formă dar majoritar vide în conținut

Comparing to our previous research we have to mention that the local psychologists are gaining an autonomous statute, this becomes obvious from the fact that 30% of them work in the two sectors that have emerged after 1990 the state and private one. More than 13 % were employed in the private sector by their own means. This phenomenon is first due to the poor salaries in the state job areas and secondly to the offers of a so called privatization of the drivers' examination web by the MTCT, and third the Ministry of Work and Social Protection' offer of privatization in the personnel selection for the high risk profession.

Here we would like to signal an anomaly: the psychologists employed in the Ministry of Transport web who are qualified in the selection of personnel for the high-risk profession (there are 46 such professions) and also in the psychological assistance, have to give this examination for the certificate of practice, which for the moment costs 60 Euro (in ROL) while the monthly salary is under 100 Euro even to the ones with a 30 years experience. Psychologists have to live more and more in parallel and less coherent worlds. The phenomenon of professional compromise goes on especially within the majority of the private laboratories for professional and non-professional drivers, with the tolerance of the Central Commission of the Medical Direction in the Ministry of Transport. This commission does not look after the state web in order to coordinate and to assure a proper development, but gets involved in the parallel web confirmation, the latter being formed of young psychologists, owners of huge folders of confirmation which are empty in content.

PRACTICIENI ȘI SITUAȚIA CARIEREI LOR / PRACTITIONERS AND THEIR CAREER'S CONDITION.

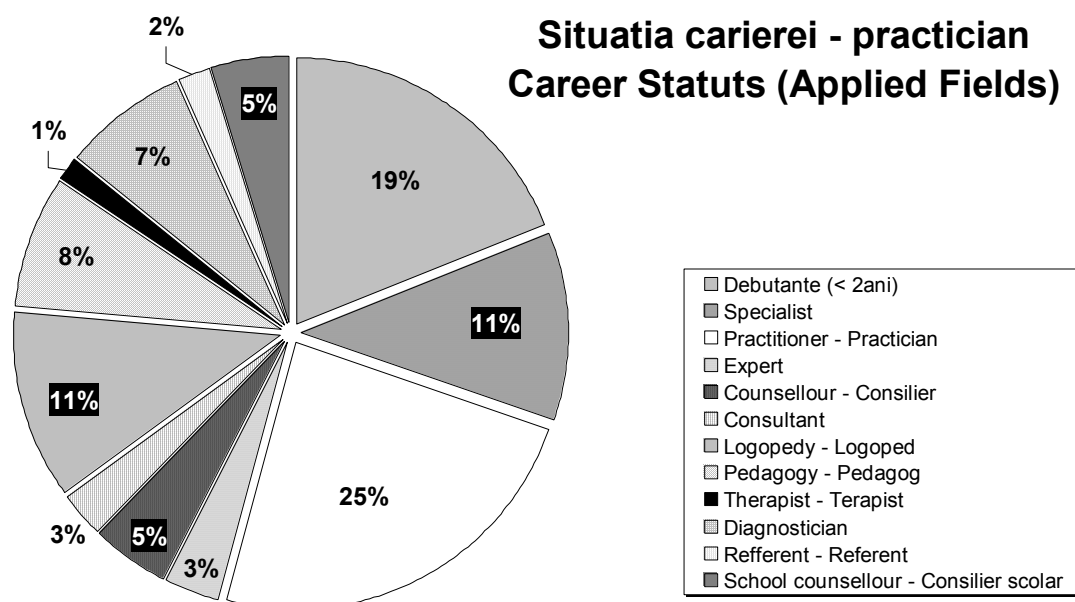

Fig.15. Practiceni și situația carierei lor / Practitioners and their career's condition.

Debutanții, sub 1 an vechime, au certă prioritate în acest studiu, aceștia reprezintă, prin autodefinire, 19%. Colegii care au răspuns la chestionar au fost liberi să-și autodefinescă caracteristica statutului lor. Din acest motiv paleta este foarte largă neputându-se stabili categorii clare și în consecință mai puține. Nici nu dorim să încercăm aici o categorisire, pe parcursul analizei se vor detașa aspecte de statut și altele interesante.

Considerăm că este important de reținut faptul că asistăm la o pulverizare a statutului de psiholog în substatute centrate pe o oarecare utilitate a implicării lor în instituțiile, organizațiile unde lucrează, concomitent cu nivelări ale competențelor mai mult sau mai puțin țintite în raport cu locul de activitate profesională. De ex.: debutant, specialist (11%), practician (25%), oare ceilalți nu sunt practicieni, și în fine psihologi experți (5%).

În lipsa oricărei legislații specifice, care ar putea face distincția între nivelele de competență și specializări, psihodiagnosticienii sunt (7%), terapeuții sunt (5%), aceștia ultimii, au o poziție statutară care nici nu este recunoscută în țară decât prin niște certificate primite de la organizatorii de cursuri care au ca țintă optimistă cucerirea acestei poziții pentru psihologii autohtoni, dar mai ales culegerea taxelor de rigoare. Logopedzii sunt (11%) care au un statut consacrat, dar distinct de sursa de formare, de când cineva a făcut, cuiva matur, o încercare de corectare a vorbirii în taina locațiilor primăverii.

Timișoara, 23-25 octombrie

Apoi confuzia crește între psiholog - pedagog (8%) și consilier școlar (3%).

După părerea noastră, psihologii din mediul educațional ar trebui să îndeplinească toate cele trei competențe și atunci am avea un procent de (21%). În proiectul de lege propus de către Asociația Psihologilor din Banat în 1998 și înregistrat cu numărul 405 la Parlamentul României, aceste categorii sunt menționate ca distincte și credem mai clare, pentru ca angajatorii și psihologii să nu mai fie victimele confuziei. De fapt în lista ocupațiilor și profesiilor există doar profesia de PSIHOLOG, poz. nr. 43.

The debutantes have no doubt, priority in this research, they represent, by self-definition, a 19%, the college had that response to the questionnaires were free to self define their professional status. Because of this, there are not very accurate categories and in consequences fewer. To obtain a taxonomy is not the issue here, anyway some statute aspects will be obvious in our analyze itinerary.

We consider that is important to memorize the fact that we assist to the pulverizing of the physiologist statute in sub-statute centered by the utility of their implication in the organizations were they work. In the same time leveling of competences more or less targeted in relation with the place of work. For example: debutantes, specialists (11%) practitioners 25 %, are not the others practitioners? And finally experts in psychology, 5 %.

In the absence of a specific legislation to make the distinction between levels of competence and specialization: 7 % are psycho diagnosticians, and 5 % therapists, these last ones' statute is not even recognized in the country only through certificates issued by trainers in courses. These certificates have the optimistic target i.e. to conquer this status for autochthonous psychologists, but mainly the fee collecting. The speech therapists are 11% and their is statute acknowledged but diverse by its' forming source. Confusion increases in the situation of the psychologist, the pedagogue (8%) and school councilor (3%). In our opinion the psychologist in the education field should have all these three abilities and than we would have a 21%. In the project of law forwarded to the Romanian Parliament under the number 405 by the Psychologists' Association from Banat these three categories are mentioned more clearly and distinguishably so that the employers and psychologists are no more victims of confusion. In fact in the list of professions only the profession of psychologist is mentioned at number 43

PRACTICIENI SI DISPERSIA LOR PE DOMENII / PRACTITIONERS DISPERSION BY DOMAINS.

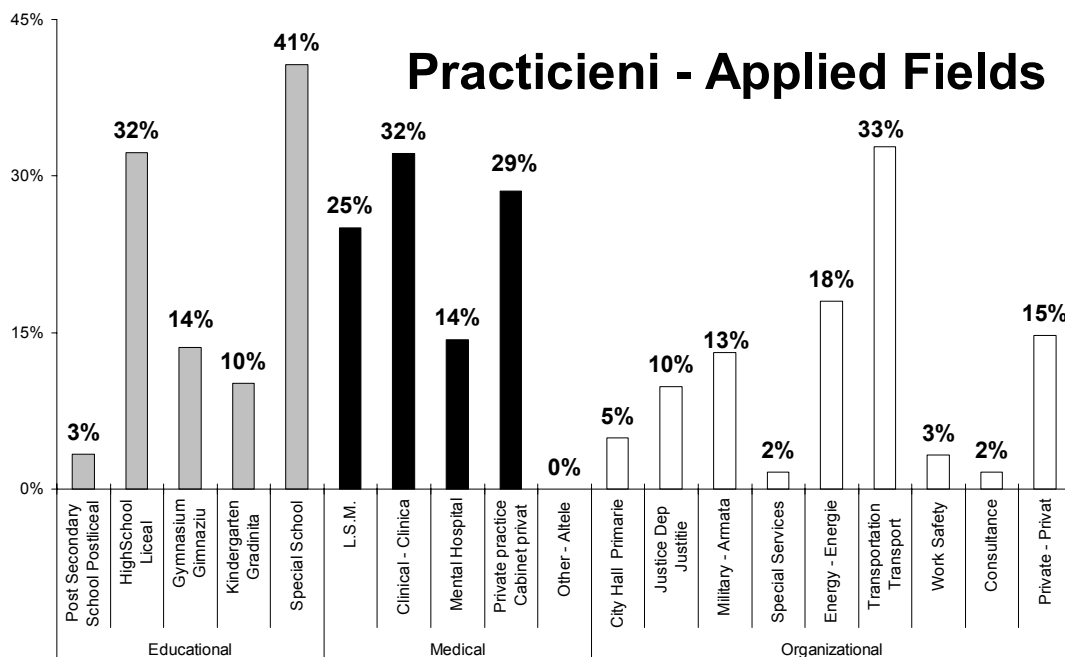

Fig 16 Practicieni si dispersia lor pe domenii / Practitioners dispersion by domains.

În acest caz am reușit să facem o oarecare departajare pe cele trei domenii clasice de implicare: educațional, medical și organizațional, inclusiv zona privată.

EDUCAȚIONAL: Așa zisele încă "școli speciale" dețin ponderea parcticienilor din mediul educațional (41%). Urmează hibridul statut (profesor - psiholog) din învățământul liceal (31%) care aleargă de la o școală la alta să-și încropească norma didactică. Mai întâlnim și profesori de psihologie care nu sunt psihologi, în liceu, dar care predau psihologia. Ne punem întrebarea: Oare cum, în aceste condiții, un psiholog poate să se ocupe de factorul uman din această vașnică instituție - școala - din moment ce psihologul aleargă după orele dătătoare de salariu neciuntit dar suficient de mic? Ce se pierde prin această haotică organizare? Răspuns: Competența unui specialist cu statut distinct care ar trebui să abordeze școala și după principiile organizaționale în totalitatea inerentelor sale resorturi umane.

MEDICAL: De remarcat că numărul cabinetelor private a crescut semnificativ față de 2001, acum reprezintă 29%. Însă după ce legi? Proaste și la cheremul Colegiului Medicilor care de fapt îi vor ca slujbași pe psihologi. OUG nr. 88/1998 prevede o organizare hibridă, „vă asociați dar fără personalitate juridică”, aceasta-i una, a doua: „nu intră nimeni în cabinetul psihologului fără trimitere de la medic”. Rezultat: Lipsă crasă de autonomie profesională pentru psihologi. Oare mai știe cineva de colaborare interdisciplinară? sau Oare mai știe cineva de faptul că scopul acestor specialiști este același de a sprijini pe semenul lor prin prisma competenței pe care o dețin și care trebuie respectată de către medici.

Studentii la psihologie caută și ei, cu obstinație, din cauza confuziei de statut, anormalitatea pe care tind să o vadă și acolo unde nu este, și care, în sens statistic, abia dacă se ridică la circa 7%. Dar oare cine alimentează acest 7% în afara nefericirilor ereditare? Este cert că normalitatea, care, este drept, se observă mai greu, se definește mai greu. Ce ne facem noi psihologii cu interstițiala zonă marginală care ar trebui să ne dea mai mult de furcă fiind deocamdată expeditată în derizoriu. Acolo credem că este nevoie de psihodiagnostic diferențial. Așa că, deocamdată, ne complacem să ne simțim bine în iluzia conceptelor fascinate care țin de psihopatologie riscând să atribuim unui om normal și invers descriptori ce doar fascinează dar nu definesc realitatea. Simplificăm ceea ce este complex și complicăm ceea ce este simplu. Construim statui virtuale fiind robii cuvintelor și nu simțului realității la care trebuie să atribuim constructe pline de conținut semnificativ.

În clinici, în spitale, în LSM-uri, private sau nu, salahoesc psihologi braț la braț cu asistentele, ca salarizare, încântați de faptul că pacienții îi strigă „domn’ doctor”, de fapt ar pierde mult timp să le explice ce este aceea un psiholog. (71%). Ați văzut vreun psiholog din domeniul medical care a abordat instituția în care lucrează ca pe o organizație? Eu nu!

ORGANIZAȚIONAL: Credem că aici normalitatea și-a mai intrat în drepturi: cabinetele private au 15% pondere, aceasta e bine. Ne uităm spre Europa. La fel justiția și domeniul militar au și ele un procent destul de bun (23%), aici psihologii sunt mai autonomi deși rețelele formate depind încă mult de centru, psihologii înțeleg mai repede ce este aceea responsabilitate lovindu-se de fenomene de dezadaptare destul de frecvente în ultimii ani printre populațiile țintă. La fel și în transporturi, rețeaua bugetară reprezintă (33%). Primăriile sunt interesate de a angaja psihologi, ar fi bine să accentueze această formulă socio-existențială profesionistă. În urmă cu câțiva ani nu am înregistrat nici măcar acest procent de 5%. Pe scurt utilitatea psihologului a început să fie resimțită, chiar așa fără un statut distinct, nu mai vorbim de salarizarea psihologilor din domeniul bugetar care a rămas la baza descurajantă a unui ridicol jenant și multidecenial.

In this case, we managed to make a division between the three classic domains: educational, medical, and organizational including the private area.

Educational: The so called “specials schools” hold the weight of numbers of practitioners in the education area 41% follows the hybrid statuted (teacher- psychologists) in high schools 31% teachers who teach psychology although their qualification is not that of psychologist. We asked ourselves: how can a psychologist deal with the human factor in this vigorous institution-the school when he or she has to rush from one course to another in order to complete the rate necessary to get a small salary. What is it to be lost through this chaotic organization? Answer: a specialist’ competence that should treat the school in accordance to the organization principles and his or her human resorts.

Timișoara, 23-25 octombrie

Medical: It is remarkable that the number of private psychological offices has significantly increased comparing to 2001 and now represents 29%. But by obeying what law? An unfitted one and being at the Medics' Society's well please who in fact is seeking to subdue the psychologists work. The Government's Decision no./1998 authorize a hybrid organization, which leads to a lack of professional autonomy for psychologists. Has anyone taken into consideration the inter-discipline collaboration or does anyone still know that the goal of these specialists is similar to sustain their peers through psychological competence that should be respected by medics?

This confusion influences in a negative way the searches of the students in psychology who tend to see abnormality everywhere and which as a statistic is only of almost 7%. This abnormality is genetically sustained. For sure the normality is harder to identify and defines even harder. So, what we psychologists do about the interstitial limit zone that should studied hard instead of being minimized? We think that a differential psycho diagnoses is requested. For now, we like to use the fascinating concepts that belong to psychopathology with the risk to describe a normal human being in a way that does not define reality but fascinates. We tend to simplify what is complex and to complicate what is simple. We build virtual statues by being slaves to words and not to the sense of reality to whom we have to confer constructs with a significant content. In hospitals, clinics and mental health laboratories psychologists work hard while their salary is equal to that of a nurse. Even though they are pleased to be called "doctor" by their patients it would take too much time to explain what a psychologist is (70%) I have never seen a clinical psychologist who approach the medical institution as an organization.

Organizational: We believe that here the normality has won its' rights: private offices hold 15%, which is a good thing. We are heading to Europe. In justice and the military domain, the psychologists have more autonomy even though the webs are still strongly related to centre. The percentage is good enough too (23%). Here the psychologists understand much quicker what responsibility has to deal with adaptation problems very frequently over the last years among the target populations. The same situation is to be found in the transport area, the budgetary represent 33%. The mayoralities showed their interest in hiring psychologists. Some years ago, the percentage was under 5%.

In short, the need for psychologists started to show, even though there is no a distinct statute for this profession and the salaries in the budgetary sector are ridiculous.

NUMARUL DE JOBURI ALE UNUI PSIHOLOG / THE NUMBER OF JOBS OF A PSYCHOLOGIST

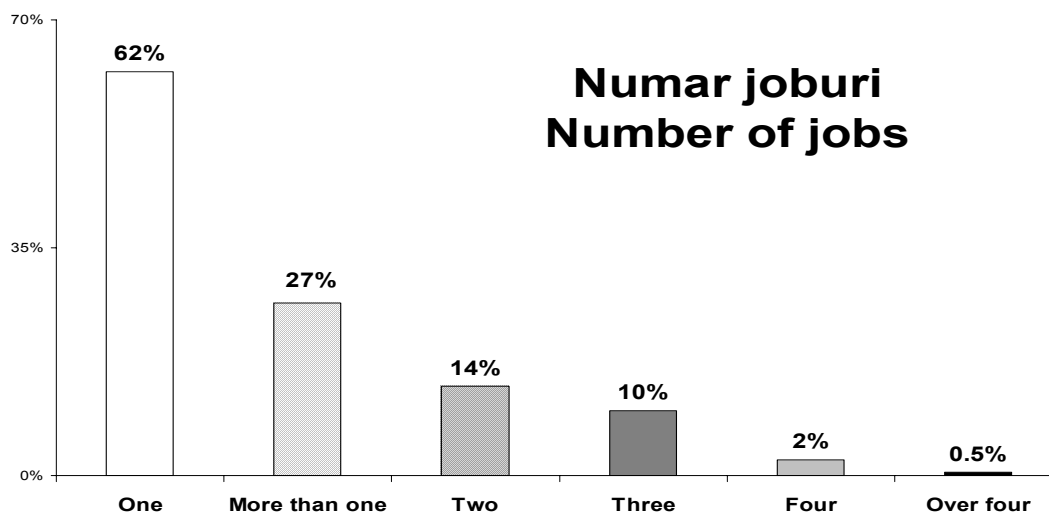

Fig. 17 Numarul de joburi ale unui psiholog
The number of jobs of a psychologist

De reținut că : 27%, dintre psihologi, au mai multe joburi, din care 27% cite 2, 10% cite 3 și chiar 2% cite 4. Fenomenul –mai multe joburi- se datorează în primul rând salarizării deosebit de jenante a psihologului autohton. Cu jumătatea plină a paharului am spune: "Este bine că pot munci!", cu jumătatea goală a paharului am spune: "Câți își fac bine treaba bine în mai multe

joburi?”. Seninătatea, uneori debordantă, cu care ne privim jobul sau joburile, după atestări făcute de comisii mai mult sau mai puțin atestate ele însele, ne dă sentimentul că înotăm sau ne scufundăm în forme fără fond, implodăm. Trebuie să gândim pozitiv totuși.

Notice that 27% of the psychologists have many work places from these 27% have 2,10% 3 and 2% have 4 jobs. The phenomenon is due primarily to the very poor salaries the autohtonous psychologists are paid. Thinking on the bright side one would say, ”It is good that they work” but again we would say:” How well the job is done in all these work places?” The serenity with which we look to our job or jobs, following certificates issued by committees more or less certified themselves, gives us the feeling of a swimming through coreless forms, or that of an implosion.

CE FAC CEI CE NU PROFESEAZA? / WHAT DO THE PSYCHOLOGISTS THAT DO NOT PRACTICE THEIR PROFESSION

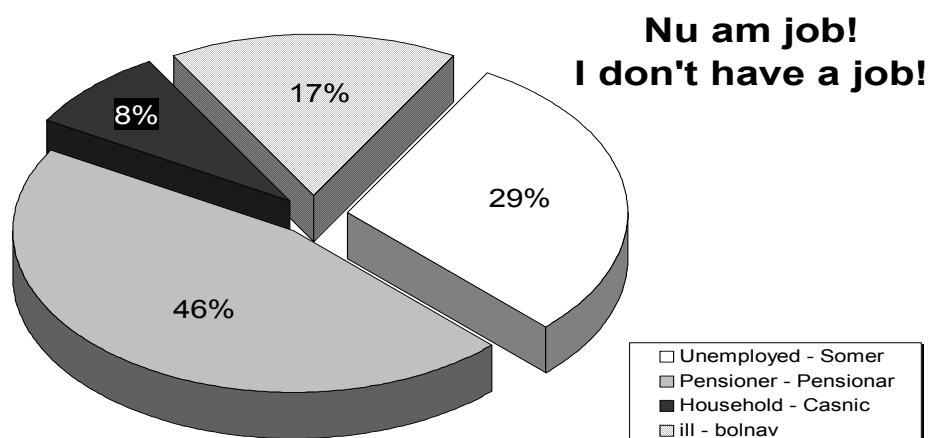

Fig. 18 Ce fac cei ce nu profeseaza?

What do the psychologists that do not practice their profession

Aici vrând nevrând se trăiește într-un conținut a căror forme se definesc cât de cât clar, socialmente spus: 46% pensionari, numărul lor va crește semnificativ în următorii 5-6 ani. Și șomajul este un fenomen socialmente determinat, ca procent este destul de dur (27%) deși aceștia ar trebui să constituie partea cea mai dinamică a breslei: tinerii absolvenți pentru care structurile societății în schimbare nu au apetit încă, dacă mai adăugăm și cei sau cele 9%, casnici sau casnice, mai bine zis, avem 38%.

Din păcate 17% sunt bolnavi, suferinzi. Afecțiunile le-am comunicat în ROMANIA III/2001.

Here we have a percentage of 46 retired, their number will increase in the next 5-6 years; the unemployment is also a phenomenon socially determined and the percentage for this category is 27 even if this part is the most dynamic one (the young graduates whom the changing society structures have yet not shown interest) We can also add a 9% of house wives, we can as well say the total percentage is 38. Unfortunately 17% are ill. The illnesses have been described in ROMANIA III/2001.

Capitolul 3 Problemele și destinele carierei de psiholog

The net monthly remuneration

SITUATIA CASTIGULUI NET LUNAR AL PSIHOLOGULUI /

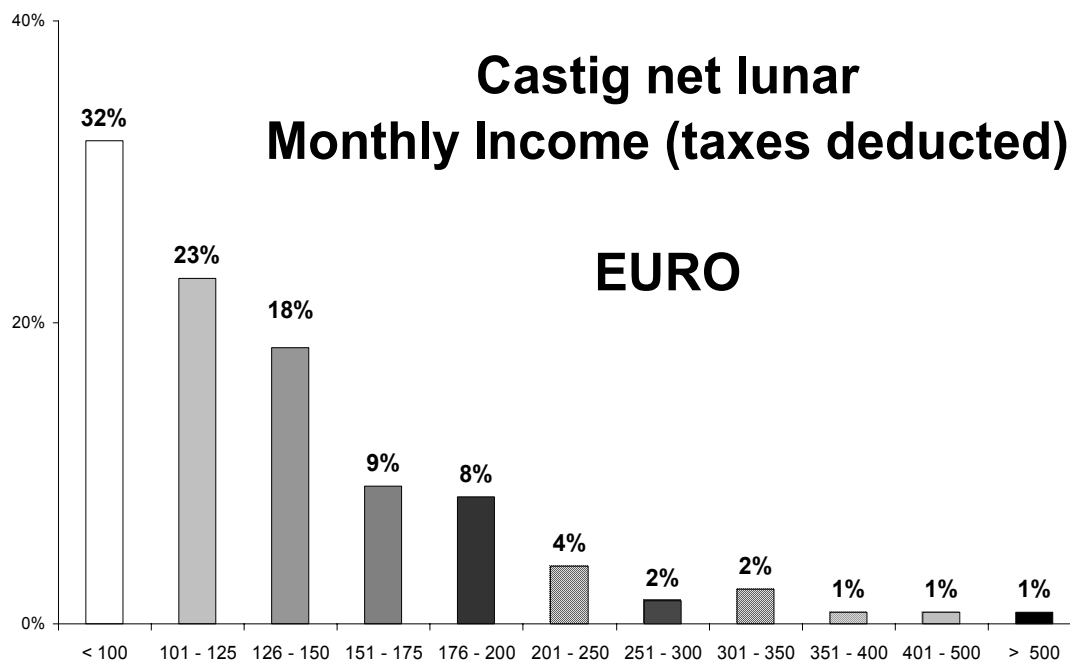

Fig. 19 Situația câștigului net lunar al psihologului
The net monthly remuneration

Analiza succintă pe care o vom face se va raporta la moneda europeană (€). 32% dintre psihologi (debutanții) primesc salariul minim pe economie, aceasta înseamnă sub 100 €, circa 60 €, abia 18% dintre psihologi tind să ajungă la 150 € circa 6 mil. lei. Starea de lucruri este generată de faptul că aceste câștiguri, pe de o parte, sunt multe de tip bugetar și pe de altă parte, psihologii autohtoni nu se asociază ușor pentru a se impune, în aceste condiții își vînd prea ieftin profesionalitatea. Acest lucru ne aduce aminte de o butadă a profesorului Nicolae Mărgineanu menționată încă din 1942 în cartea sa "Psihotehnica" editată la Sibiu, psihologul este "ca un ceas de aur vîndut pe un pol" (pol = 20 de lei).

Trebuie să amintim că în anul de grație 2000, proiectul legii nr. 504/1998, a psihologiei și a psihologului român, propusă de Asociația Psihologilor din Banat, care includea și constituirea Colegiului Psihologilor sub autoritatea Asociației Psihologilor din România, a fost blocată în Parlament pentru că un articol prevedea ca în perspectivă salarizarea psihologilor să fie aliniată la standardele europene. (UE).

Modul în care grilele de salarizare impuse de Ministerului Sănătății și a Familiei includ și pe cele ale psihologilor plătindu-i ca atare, adică prost, ca pe niște "căței de lux ai spitalelor", care în cazul restructurărilor sunt considerați "maidanezii sau comunitarii spitalelor", primii pe liste. Mai mult, sunt spitale cu statut de clinici universitare care administrează laboratoare de psihologie bugetare și care nu includ acest criteriu cînd este vorba de salariile psihologilor. Se pot menționa: Spitalele Universitare CFR: București, Cluj, Iași și Timișoara. Motivantă măsură, nu ?!

Abia pentru 11% dintre psihologi câștigul net depășește 200 €, acum circa 8 mil. lei. Sunt acei psihologi care cumulează câștiguri nete de la 2-3 joburi.

O întrebare credem că își are locul aici: Rezultatele noastre profesionale se ridică la o valoare pecuniară cît de cît decentă ? Sau..... doar vrem ori nu știm să ne vindem munca ? Un prim răspuns se impune: Cu mijloacele pe care le avem la dispoziție deocamdată, intrinseci și extrinseci, nu prea avem, imediat vorbind, altă șansă. Sunt psihologi care își sacrifică economiile pentru a cumpăra teste, pentru a cumpăra birotică și softuri, pentru a urma cursuri postuniversitare, pentru ași da atestări. Aceasta înseamnă că încearcă să se implice. Dar sunt și psihologi cărora nu li se

asigură un minimum de condiții profesionale conform normativelor în vigoare și atunci nu trebuie să ne mirăm că migrează spre posturi care nu au nimic comun cu profesia lor de bază dar sunt mai bine plătite. Există și șansele unor mariaje confortabile din punct de vedere pecuniar care nu de multe ori sunt ocolite.

In the analysis that follows, we are going to relate to Euro. 32% of the psychologists (debutantes) get the minimum remuneration under 100 Euro, at about 60 Euro, only 18% of the psychologists tend to reach 150% (6.000.000 ROL). This situation can be explained by the fact that these incomes come in the budgetary area, on the other hand the local psychologists will not easily unite in order to force themselves upon, under these circumstances they sell too cheap their professionally. This reminds us a quotation from Professor Nicolea Margineanu's book "Psihotehnică" published in 1942 in Sibiu "the psychologist is a golden watch sold for a dime". We have to remind that in 2000 the project of law 504/1998 initiated by the Psychologists' Association of Banat where it has been stipulated that the psychologists' salaries should match the European standards did not pass the parliament's vote. The Ministry of Health and Family's payment standards for psychologists are at the lowest while the psychologists are the head of the unemployment lists completed by hospitals management. The university hospitals in Bucharest, Cluj, Iasi, and Timisoara that have specialized laboratories of psychology give psychologists the same poor budgetary remuneration instead of paying them by taking into account the higher grade of the institutions. Is this a motivating measure?

Only 11% of psychologists earn over 200 Euro (at about 8 000 000 ROL) This comes from 2 or 3 jobs remuneration. We find appropriate to ask: are our professional results worth of some decent payment or we do not know who to sell our work? An answer would be taking into consideration the means, we do not have, other chances at least for the next future. The psychologists spend their feeble economies to buy testes, PC hardware and software, to follow courses, to get certificates. This means they are willing to involve. But there are psychologists who do not have the minimum of professional conditions so we should not be surprised to find they leave their posts to jobs that have nothing in common with their profession but better paid. There are also the chances of conformably solid marriages, which are not often avoided.

EVALUAREA ACESTOR CÂȘTIGURI NETE / THE EVALUATION OF THESE NET INCOMES

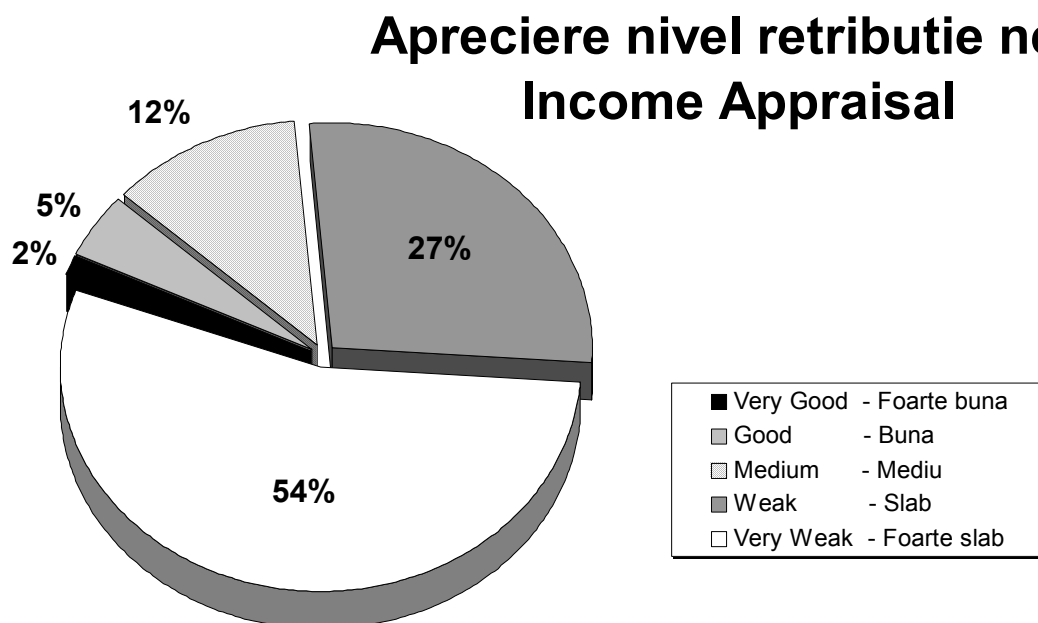

Fig. 20 Evaluarea acestor câștiguri nete -The evaluation of these net incomes

Timișoara, 23-25 octombrie

Abia 2% dintre noi o apreciem ca fiind foarte bună, probabil sunt acei psihologi care au 2-3 joburi sau sunt angajați pe post de psiholog la organizații private, care organizații, firme, le prețuiesc munca. Suntem curioși dacă peste câțiva ani acest procent se va păstra, mai ales că avem tendința de a ne autoprezenta în moduri de multe ori individualist cu un Ego destul de dilatat. Vom confirma așteptările avansate prin discursurile noastre că o să facem și o să dregem?

Patronii nu-și pot permite să păstreze "flori la butoniere" adică să se laude la diverse întruniri că au și ei psihologul lor, ei vor rezultate și demonstrarea lor.

Totuși activitatea noastră nu este evaluată ca valoare socială în 18% din cazuri dacă evaluarea se face conform criteriului: câștigului net lunar. Aceasta este aproape de necontestat într-o țară unde "mîna și mintea de lucru este ieftină", modelul este după cum vedeți contagios. Păcat că, în multe cazuri, rezultatele muncii noastre, ori sunt înghițite de un conglomerat hibrid (medico-managero-pedagogico-etc.) unde disponibilitatea, face casă comună la nivel bazal și nu la vîrf unde perceperea eficienței noastre este mai facilă, cu servitutea.

Dragostea de sine și de profesie fac o casă bună cu tagma profitorilor mai mult sau mai puțin instituționalizați.

Pe de altă parte costurile atestărilor și a cursurilor meteorice este ridicol de mare pentru cei 81%. Ai nevoie, poți să le obții cu taxele aferente, mari de altfel, ceea ce te provoacă să compensezi într-un timp cît mai scurt, și asta cum se face, cît mai simplu, prin compromisuri profesionale care cresc numărul de « persoane asistate/unitatea de timp » și bineînțeles crește și numărului de taxe încasate pe aceeași unitate de timp.

Fenomenele relatate de J. Evans la Congresul profesional de la Montreal (1994) continuă nestingherite de corul mic a vocilor noastre de atenționare. (vezi art. Experiența de la Montreal din Vol II a Simpozionul de Psihologie Aplicată organizat de Asociația Psihologilor din Banat în 1977 la Timișoara, Ed. Eurobit)

Colegiul Medicilor ne dictează din 1998/prin HGR 88, o Comisie de atestare din actualul MTCT dictează și aceasta, o alta din APR face la fel vis a vis de atestări. Oare cine i-a atestat pe cei care atestază? Și atunci ne miră de ce suntem prost plătiți?

Only 2% of us appreciate this situation as being very good, probably the psychologists who have 2 or 3 jobs or are employed by private organizations, or companies who appreciate their work. We would be interested to know if in a few years this percentage will stand, especially there is the tendency to self-represent ourselves in an individualistic manner with an expanded Ego. Will we confirm our expectations as we state them through our discourses? What employers want are the results. Yet, if the evaluation of our work judged after the monthly remuneration our activity is not estimated as social value in 18% of cases. This is almost incontestable in a country where work both physical and mental is cheap the pattern is as you can notice, contagious. Pity that in many cases, the results of our work are often lost in a hybrid conglomerate (medical, managerial, pedagogical) where availability, goes well together at the basis level not at the top where the perception of our efficiency is more easily sensed, with servitude. Egocentricity and love for profession go well together with the profit makers more or less institutionalized. On the other hand, the expenses and fees for courses and certificates are ridiculously high for the 81%. One can get them if needed, at those high charges but this lead to a will to recover one's investments as soon as possible and this leads to professional compromises. The phenomena mentioned by J. Evans at the Professional Congress in Montreal in 1994 continue to exist in spite of the warning signals from the psychologists. (Art. The Montreal Experience vol. II the Applied Psychology Symposium Timisoara 1977) The Medics' Society dictates in the 88 HGR /1998 a Commission of Validation within the Ministry of Transport, another one in the APR does the same. But who validated the ones that validates us? And then we ask ourselves why be we so poorly paid?

CAUZE ALE CÂȘTIGULUI NET NESATISFĂCĂTOR / CAUSES OF THE LOW NET SALARIES

Cauze retributie slaba - Caused by ...

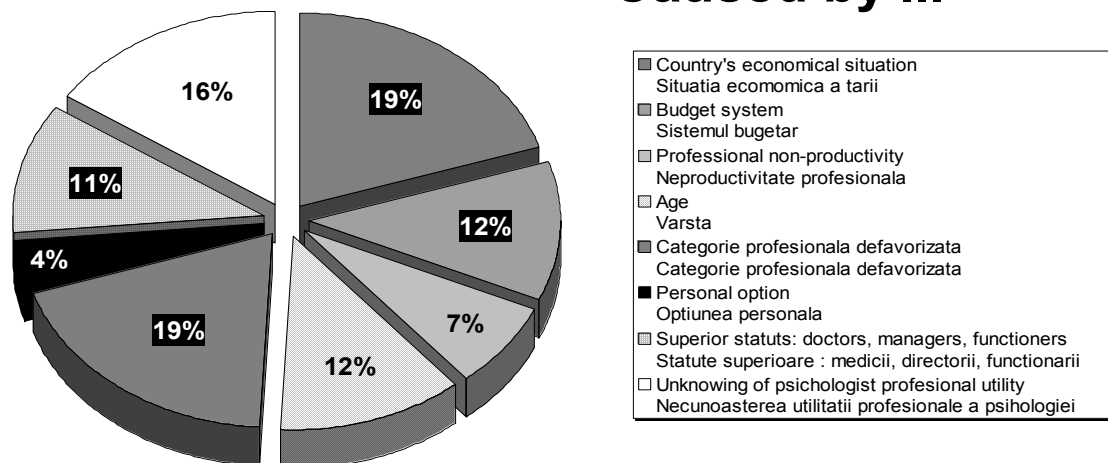

Fig. 21 Cauze ale câștigului net nesatisfăcător / Causes of the low net salaries

Am avansat anterior o filosofie aplicată aparținătoare psihologului român, acum să devenim mai concreți. 13% evaluează branșa noastră ca fiind o categorie profesională defavorizată și în funcție de starea economică a țării cu balanța suficient înclinată spre cantitatea de importuri.

Ne întrebăm cum stăm noi cu importurile și cu citatele necitate din cursuri, cărți de specialitate?

Înregistrăm un procent de 4% de sacrificii pe altarul psihologiei din resurse motivaționale. Puțini pentru o realitate destul de dură. Sunt utopicii, victime ale creatorilor de iluzii, adică de oratorii didactici ruși de realități, în felul lor, și conseruatori.

Servitutea pentru noi (11%) este o pildă de masochism intelectual și statutar.

Cei 19% sunt printre cei mai realiști prin așa zisa etichetă de "neproductivi profesional" și sper ca acest procent să nu se refere la rezultatele unor cadre didactice, a unor formatori profesionali, ci la cei din domeniul cu adevărat aplicativ care au tendința de a reduce totul la test și la rezultatele aplicării sale: cote, date, etc.. Inabilitatea se vede din capitolele, parcă anorexice, de analiză a datelor din lucrările de licență.

Există în România vreo baterie de teste validată cum scrie la carte? Credem că numai noua baterie "Cognitrom" construită la Cluj, îndeplinește această funcție esențială doar pentru scopul de orientare școlară și profesională, cum și-au propus autorii.

Oare câți psihologi din domeniul educațional vor lucra cu aceasta, deși unora li se cere să facă acest tip de asistență și consiliere?

We have previously put forward the applied philosophy of the Romanian psychologist, let us now come to matter that is more concrete. 13 % evaluate our profession branch as being a professional category affected by the poor shape of the Romanian economy. We ask ourselves what about the imports in our domain? We have a 4% of sacrifice on the altar of psychology of motivational reasons. Few for a though enough reality. These are the utopians victims of the illusion makers, of the orators detached from reality and, in their way, conservatives. Servitude for us (11%) is an example of intellectual and statute masochism. The 19 % are among the most realistic ones through the so called label "professionally unproductive" and I hope that this percentage does not refer to certain teachers' results, but to those from the applied domain who have the tendency to reduce all to test and results: data, quota, etc Is there any set truly validated of tests in Romania? We find that the new set of tests "Cognitrom" created in Cluj is fit only for the scope of school and vocational orientation, the authors had this objective in mind. How many

psychologists from the education field are going to work with this set even if some of them are asked perform this type of assistantship and counseling?

CARIERA IN ROMÂNIA? / CAREER IN ROMANIA?

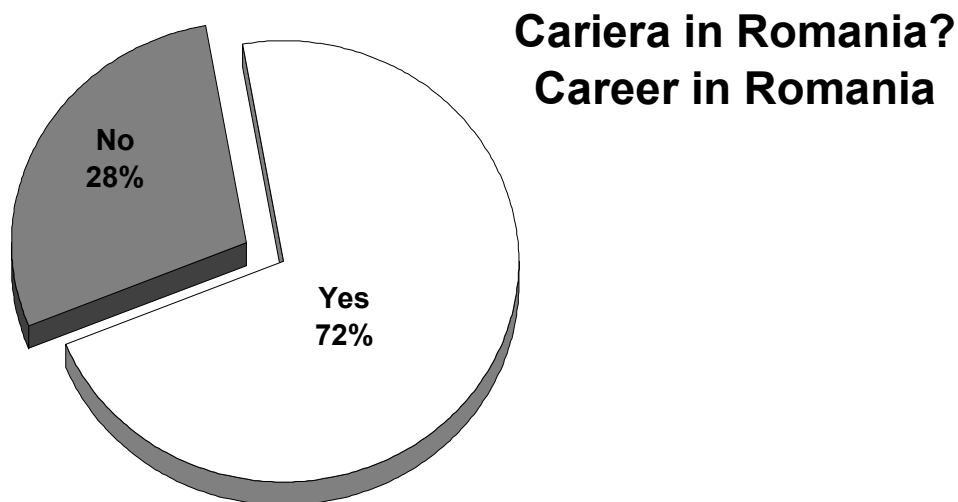

Fig. 22 Cariera in România? / Career in Romania?

72% dintre psihologi preferă să-și construiască o carieră de psiholog în România.

28% însă nu au această preferință, sunt cunoscătorii de o limbă străină și doresc să emigreze probabil, întru și pentru psihologie.

Trebuie să inspectați și diagrama cu « Motivele Emigrării (Fig.37) » ca să vă dați seama că 12% & 26% își doresc să emigreze din varii motive nu numai din cauze profesionale, mai ales că 75% din lotul studiat sunt psihologi de sex feminin.

72% of psychologists prefer to build their career in Romania.

28% of psychologists know a foreign language and want to emigrate.

If you examine the diagram containing the reasons for emigration you will notice that 12% and 26% have many other reasons than the professional achievement to emigrate, especially that 75% of the studied lot are female.

DOMENII DE INTERES PENTRU O CARIERĂ DE PSIHOLOG ÎN ROMÂNIA / DOMAINS OF INTEREST FOR A PSYCHOLOGISTS' CAREER IN ROMANIA

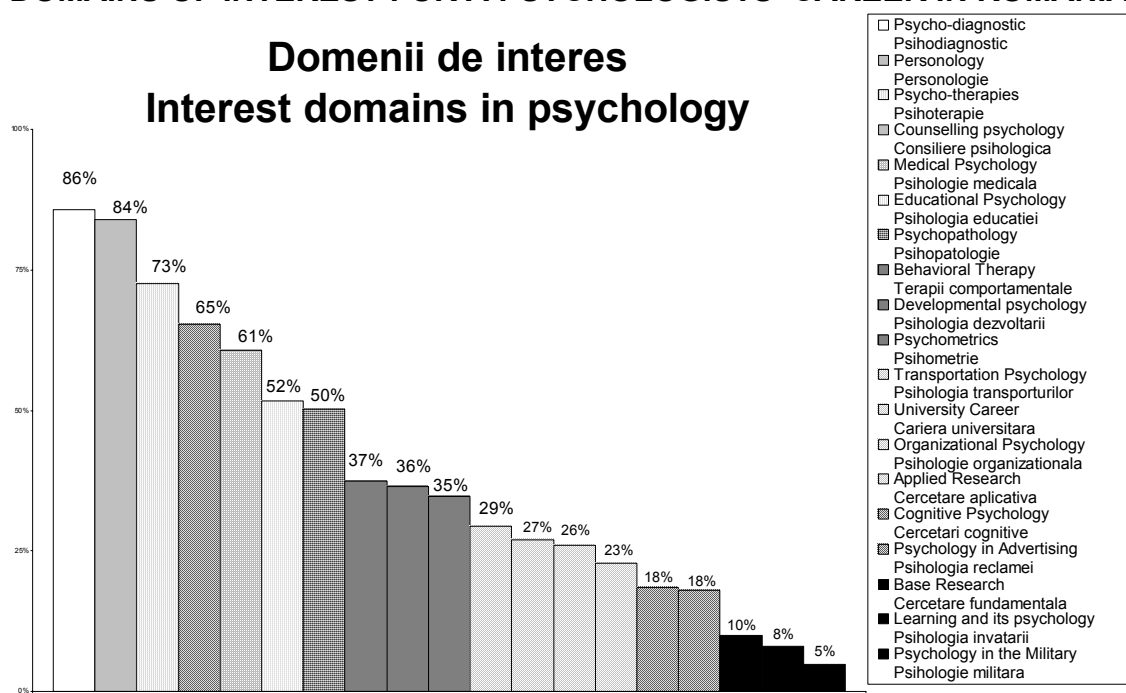

Fig. 23 Domenii de interes pentru o carieră de psiholog în România
Domains of interest for a psychologists' career in Romania

99% vor să cunoască OMUL, 96% vor să-l abordeze holistic, 74% se apropie de anormalitatea OMULUI aflat în suferință, 74% vor să și intervină după ce au cunoscut OMUL, iar 73% sunt mai „pragmatici”, vor să intre în moda cunoașterii șoferilor, „o psihologie de statut mai ales” să nu zicem șoferi amatori că amatorism destul avem în această branșă lansată oficial și birocratic pe piața întreprinzătorilor psihologi, circa 600, acum. Abia 21% vor să se implice într-o problemă acută a generațiilor tinere, dependența de droguri, nu mai amintim de consumul preferențial pentru alcool de la 10-11 ani până la adânci bătrâneți mioritice.

Și amalgamul continuă, e drept sectorizat și cu o convergență pe domenii țintite, specializate chiar fascinante. Săraca personalitate, definită în diverse feluri de către psihologi, pe orice treaptă de dezvoltare sau regres ar fi aceasta. Universitațile oferă destui psihologi care parcă nu văd pădurea din cauza copacilor.

Probabil asistăm la un fenomen socio-profesional ce presupune o orientare spre ultraspecializare, ori se trece prin momentul zero pentru o posibilă dezvoltare a carierei. Totul credem că pleacă de la accentuarea formării, predominant teoretice, în facultățile noastre.

Dacă se va trece la accentuarea reală a formării aplicative, după cum rectorii se pare au hotărât în 2003, ne întrebăm: "Câți dintre tinerii universitari, nu ne referim la excepții, și cei în prag de pensionare, se simt măcar apropiați de practica psihologică?"

De 12 ani, la facultatea de psihologie a Universității Tibiscus din Timișoara, la disciplina Psihodiagnostic (an II) se ajunge la determinarea, prin modulele de lucrări practice, studenților să învețe tehnicile de aplicare a testelor și nu numai, pe subiecți voluntari, urmînd ca apoi să construiască profilele psihologice, să facă portrete psihologice majoritar descriptive în această etapă, dar atât de necesare pentru practica psihologică. Ei învață cum se obține și informația non-test de la acești subiecți voluntari, recrutați de studenții care sunt incluși în programul acesta. Este destul de puțin pentru un psiholog, dar mult pentru un student și procesul ar trebui să continue în anii următori pînă la stadiile explicative.

99% seek to know the human being, 96% prefer a holistic approach, 74% come close to the abnormality of the suffering human being, 74% want to intervene after they have met the SPC, and 73% are more practical and choose the drivers' psycho testing domain. Only 21% want to involve in the young generation's problems, the drogoue addiction as to the alcohol addiction, this is

Timișoara, 23-25 octombrie

a vice present among all categories of age. All starts with our university courses that emphasize on the theoretic basis mainly leaving aside the applied part. If there is a real change in the manner of study and the applied psychology as the rectors have decided in 2003, then we would question on the young university teachers show real interest in the applied psychology. The Faculty of Psychology of the Tibiscus University in Timisoara has attempted an aproach by introducing in the curricula for the second year of study the discipline of Psychodiagnoses. Thus the students were encouraged to make use of the testes and learn the tehinques of using the test sets on volunteers and build their psychological profile. These profiles were mostly descriptive at this stage, but so necessary for the exercise. The students learn how to get the not-test information from the volunteers recruited by the students included in this practice. This is rather insignificant for a psychologist but for a student it means a lot, and we think the process should go on with the explicative stages in the next years.

IERARHIA DOMENIILOR DE INTERES GENERAL ÎN PSIHOLOGIE A HIERARCHY OF THE DOMAINS OF GENERAL INTEREST IN PSYCHOLOGY

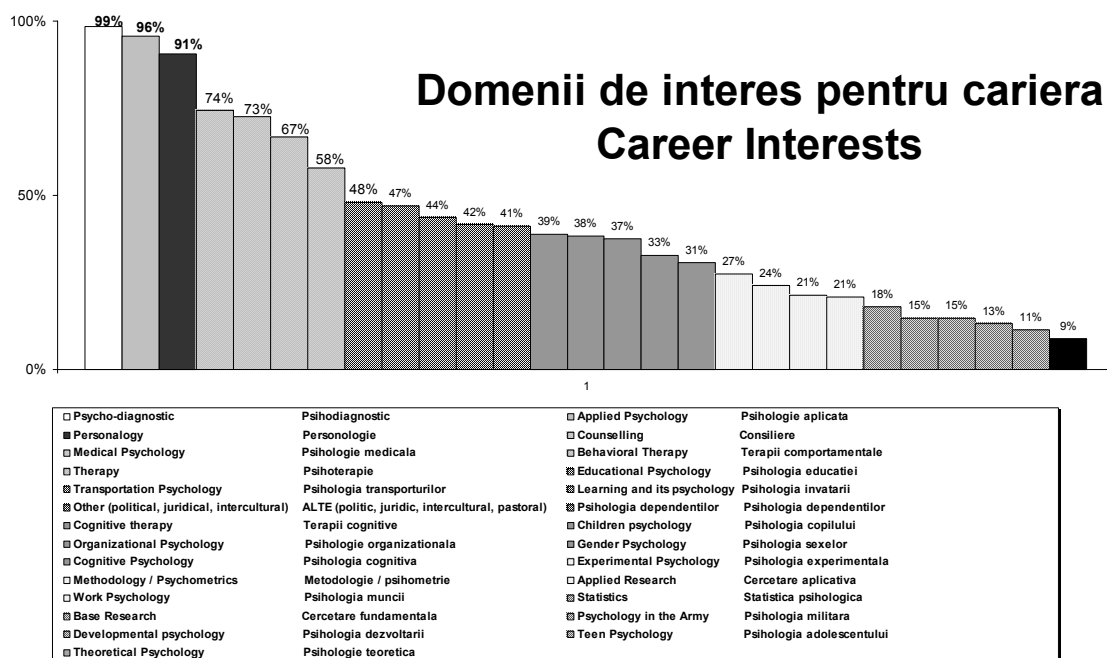

Fig. 24 Ierarhia domeniilor de interes general în psihologie
A hierarchy of the domains of general interest in psychology.

S-au identificat 15 domenii de interes aplicativ și altele patru de factură oarecum generală.

- 61 %, din opțiuni, sunt pentru psihologie medicală, avînd ca țintă OMUL aflat în suferință;

- 52 %, din opțiuni, pentru psihologie educațională, avînd ca țintă elevul, un OM în altă ipostază;

- Abia 26%, din opțiuni, se plasează în domeniul psihologiei organizaționale avînd ca țintă OMUL ca actor principal, cu performanțe și competențe, al organizației înțeleasă ca sistem socio-dinamic și aflată pe diverse trepte de evoluție;

Putem afirma că acest ultim procent este suplinit de opțiunile de 29% pentru domeniul transporturilor, dacă abordăm organizațional și domeniul acesta, precum și de cele 18% alocate de colegi psihologiei reclamei.

Cercetarea fundamentală nu întrunește decît 10% din opțiuni, însă acest procent, cumulat cu procentul cercetării aplicative inclusiv cea cognitivă ajunge la 51%. Se pare că pasiunea de a

cerceta nu-i părăsește pe colegii noștri, numai să o realizeze. Din păcate finanțările pentru acest domeniu lasă de dorit, precum și interesul potențialilor finanțatori.

Opțiunea principală este una generală, pentru psihodiagnostic, adică 86%, aproape la fel se prezintă și opțiunea holistică adică personologia în 84% din cazuri, suplinită de dorința de intervenție prin psihoterapie în 73% din cazuri. Psihologul nu poate asista la nesfârșit la starea SPC-ului, dorește să și intervină, chiar cu o preferință de 37% pentru terapii comportamentale.

Se relevă astfel, din diagramă, o diversitate mai puțin coerentă pentru diverse domenii de interes, nefăcându-se diferențierea clară între aplicativ și general.

Pentru 35% din opțiuni, mai ales cele ale tinerilor, se dorește realizarea unei cariere universitare, dar totodată ne întrebăm: Sunt aceștia în stare să devină în scurt timp formatori adevărați și reformatori realiști, pentru generațiile care vin, sau mai simplu simt ei nevoia unei rigori în învățare, în studiu a ceea ce nu au reușit în mare parte pînă acum neavînd legătură cu practica?

There was indentified a number of 15 domains of applied interest and other 4 of a general essence.

61% of the options go to medical psychology, aiming at the suffering human being

52% of the options go to educational psychology aiming at the pupil

Only 26% of the options go to the psychology of organization aiming at Man as the Actor playing the leading role; the organization understood as a socio dynamic system on various stages of evolution.

We can assert that this last percentage is replaced by the 29% options for the transportation domain if we look for an organization aspect of this field as well as the 18% aloted by our fellow psychologists to the advertising area.

The research acquire 10% of the options, but this percentage added to the percentage obtained for the applied research including the cognitive one reaches 51%. It seems that passion of investigation is still present with our fellow psychologists, they just have to go on. Unfortunately, the budgets for this area is poor and so are the interest of the potential sponsors. The main option is a general one, for psychodiagnose that is 86% almost similar to the percentage of 84 gained by the holistic option replaced by the wish of intervention through psychotherapy in 73% of cases. The psychologist cannot simply watch the SPC's status he or she wishes to intervene; there is here a preference of 37% for comportamental therapies.

The diagram reveals a diversity of domains of interest but makes no clear difference between general and applied. 35% of the options, especially those made by the young fellows go to a university career. Yet we wonder: are these young fellows fit to become in a short time good teachers and realistic reformers? Or in simple words: do they feel the urge of rigor in teaching, by studying of what they have not succeeded yet and not being related to the practice?

FORMA DE REALIZARE A CARIEREI ÎN ROMÂNIA WHERE WOULD YOU LIKE TO BE ACTIVE AS A PSYCHOLOGIST?

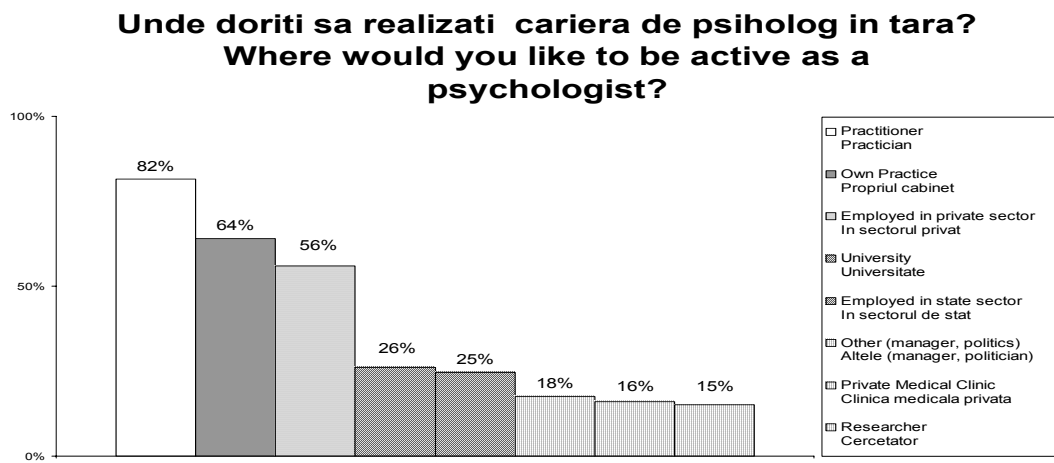

Fig. 25 Forma de realizare a carierei în România - Where would you like to be active as a psychologist?

Timișoara, 23-25 octombrie

82% dintre colegii noștri doresc orice domeniu cu condiția să practice psihologia;

Interesante sunt dorințele în procent de 64%, respectiv 56%, de a se realiza în sectorul privat, ceea ce ascunde tendința spre o autonomie profesională reală, respectiv și pentru un câștig mai consistent. În aceste context putem asocia și opțiunile de 16% (clinică medicală privată), 26% își doresc o carieră universitară, în acest caz % este ușor crescut, după părerea noastră, însă este scuzat de puzderia, încă, a facultăților de psihologie care în viitor își vor probabil restrânge numărul. Se poate observa din diagramă că cercetarea fundamentală este în suferință, fapt constatat și în cercetările noastre anterioare în legătură cu starea și evoluția psihologiei în România. Utilizăm cu prisosință concepte fără să le cercetăm sau să le îmbogățim conținutul prin cercetare. Îndoiala, în multe cazuri, nici nu se mai află printre noi sau în mințile noastre profesionale. Totuși orientarea neo-experimentală clujeană poate că va avea sorți de izbândă cu tinerii care o susțin, o practică în țară și în afara ei.

Asociația Psihologilor din Banat are membrii și în străinătate, în număr de 27, dintre care 2 persoane sunt angajate în proiecte de cercetare fundamentală (USA) făcând parte din echipe interdisciplinare. La noi spiritul de echipă și de asociere avînd ca țintă scopul cercetării lasă încă de dorit. Este greu să treci, ca psiholog autohton, de la EU la NOI !

Cîți psihologi mai sunt în această situație, nu știm, sperăm să mai fie și mai ales sperăm să dea un feed-back pentru psihologia autohtonă chiar dacă nu se întorc.

82% of our fellow psychologists prefer any domain but under one condition to practice psychology. The wish to develop a career in the private sector present in a percentage of 64% and 56% stand for the tendency to a professional autonomy, and a better payment. Here we can add the options of 16% from the (private medical clinic), 26% wish to have a university career in this case the percentage is sensibly high, in our opinion, but understandable if we take into account the multitude of faculties of psychology which probably in the future will decrease.

As it can be seen from the diagram the fundamental research is poor, this thing has already been signaled in our previous researches related to the evolution of psychology in Romania. We rarely investigate or attempt to enrich the concepts we use. Doubt is no longer present in our professional minds. Yet the neo-experimental orientation in Cluj with all its' young people that sustain and practice it both in the country and abroad may have the chances to win.

The Psychologists' Association from Banat has 27 members abroad from who 2 are involved in research projects in the USA . Unfortunately in Romania when it comes to research, the team spirit still has to be formed. It is difficult for a autochthonous psychologist to pass from I to Us. We hope that the Romanian psychologists who are involved in research abroad give us notice even if do not wish to come back to Romania.

STAREA POSTUNIVERSITARA A PSIHOLOGULUI AUTOHTON THE POSTGRADUATE STATUS OF THE AUTOCHTHONOUS PSYCHOLOGIST

Competente postuniversitare castigate dupa 1990 Competences aquired after 1990

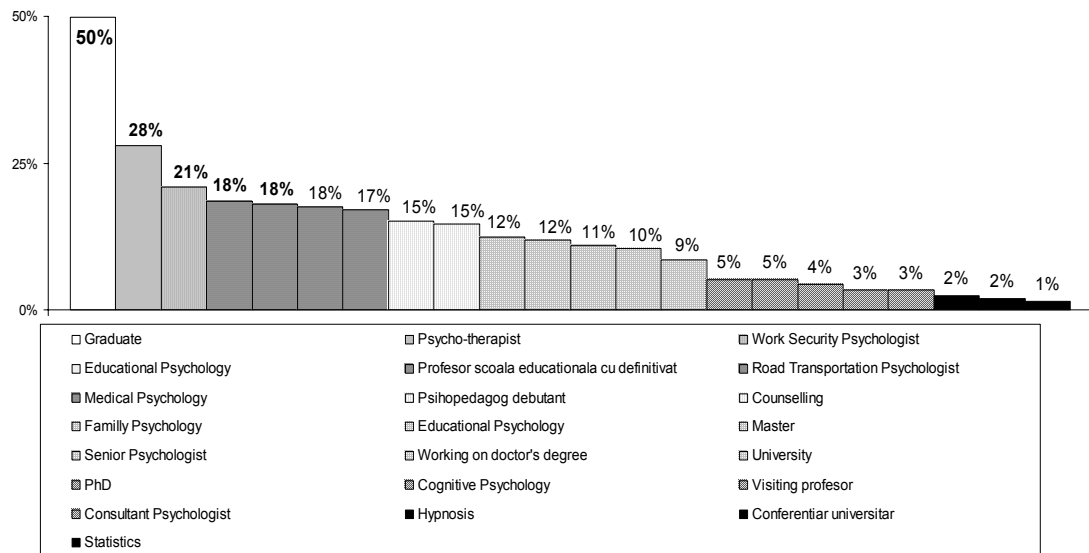

Fig. 26 Starea postuniversitară a psihologului autohton
The postgraduate status of the autochthonous psychologist

Pentru început menționăm că 50% dintre psihologi nu au urmat încă nici o formă de studiu organizat post-universitar. Ceilalți 50% s-au angrenat din motivații intrinseci sau forțați de împrejurări în câștigarea unor competențe pe o plajă destul de largă și uneori confuză din cauza unei coordonări mai puțin coerente, a unei lipse de informare promoțională și a lipsei unei legislații specifice.

21% dintre psihologi s-au specializat oarecum prin atestarea oferită de MMSS cu ajutorul Asociația Psihologilor din România în legătură cu probleme psihologice ale securității muncii. În psihologia transporturilor rutiere, pentru cabinetele private, mai sunt încă 9% de atestări. Acest ultim % este nesemnificativ față de cei aproape 600 de psihologi care se ocupă de "selecția șoferilor" într-un mod destul de controversat din punct de vedere științific. Însăși modul birocratic de acceptare a atestării în acest sector amprentat de amatorism psihologic determină un set de așteptare care nu vizează conținutul ci doar forma care dă bine și naște alte forme fără fond. Sunt multe de reproșat acestei situații, inclusiv nepreocuparea psihologilor implicați mai mult formal/transversal, pentru formarea unei mentalități robuste privind disciplina rutieră. Accidentele rutiere nu și-au scăzut rata, mai ales la tineri începători și la cei în vârstă. Oare mai avem nevoie de teoria aptitudinilor, oare se mai poate demonstra că o examinare psihologică, în acest domeniu, este fundamentată științific? Nu cumva o selecție psihologică, de acest fel, este confundată cu posibilitatea de a desfășura activitatea în sine? Forme, forme, forme.....!

Domeniul educațional este bine reprezentat, 18% sunt profesori definitivți, tot 18% sunt psihologi școlari consilieri, 12% psihologi educaționali, abia 3% psiho-pedagogi, în total 51%. Problema este tabloul destul de confuz și în acest domeniu, dacă ne luăm după titlaturile întâlnite.

Ar putea fi important de menționat că am înregistrat că 2% dintre psihologi se ocupă de hipnoză, dar ne întrebăm : Unde s-au făcut aceste inițieri, de către cine? Noi nu știm.

Mult mai sigur este procentul de 5% care constituie psihologii cu doctoratul dat, deși criteriile MEC-ului sunt destul de incoerente deocamdată, ca și această ierarhie a opțiunilor analizate doar pe aceste direcții.

Timișoara, 23-25 octombrie

50 % of the psychologists did not follow a postgraduate course. The other 50% who did, were motivated by circumstances and by the will to get competence on a large range, sometimes confusing due to a less coherent coordination and a lack of promotional information associated with a lack specific legislation.

21% of the psychologists have somehow specialised through the certification offered by the MMSS with the help of the Psychologists' Association from Romania in the work security field. 9% of certifications go to the private offices specialized in road transportation psycholog. This last percentage is rather insignificant towards the 600 psychologists who deal with "the selection of drivers" in a most controverseed way from a scientific point.

There are many things to say against this situation including the psychologists lack of interest in forming a healthy mentality in respect of the road rules. The rate of accidents did not decrease and it is higeramong beginners ,young people and elderly. Do we stillneed the theory of aptitudes? Can one demonstrate that a psychological examination in this area is scientifically founded ?Is not a psychological selection of this sort mistaken for the possibility to develop the action itself?

The educational area is better represented; 18% are teachers; the same 18 % go to school counselors 12% educational psychologists,only 3% psycho-pedagogues a totla of 51%.The problem is the frame which is rather confusing in this area ,if we examine the appellations present here.

It would be important to mention that 2% of psychologists deal with hipnosis. Who initiated them and where is something we do not know.

5% have a Ph.d even though the Ministry of Education's criteria are rather incoherent at the moment, and so is this option hierarchy analized up to now only by the criterium of direction.

Capitolul 4 Date priviind problema emigrarii Data on emigration

LIMBI STRAINE CUNOSCUTE DE PSIHOLOGI FOREIGN LANGUAGES MASTERED BY PSYCHOLOGISTS

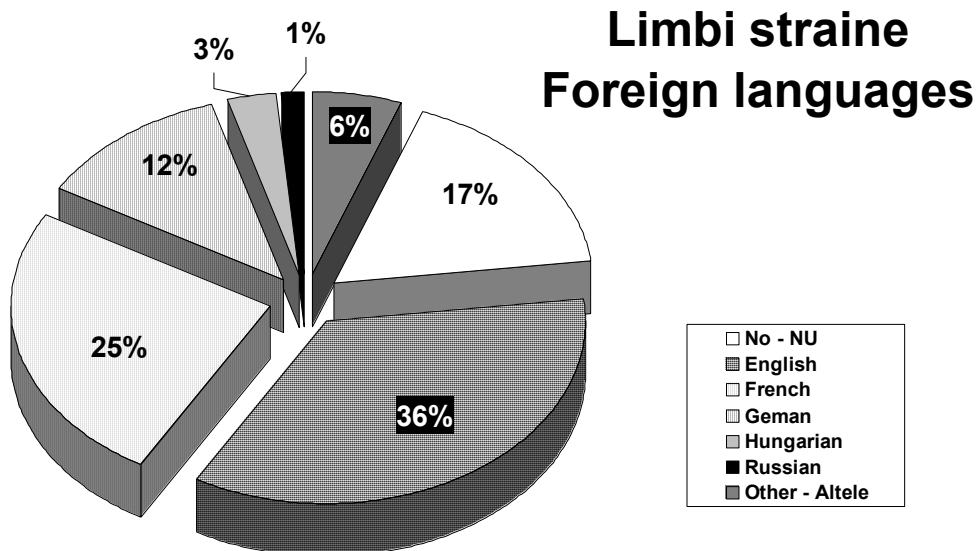

Fig. 27 Limbi străine cunoscute de psihologi
Foreign languages mastered by psychologists

Și breasla psihologilor este sub efectul globalizării: 36% dintre psihologi afirmă că stăpînesc limba engleză, 25% franceza și 12% germana.

Tinerii absolvenți, sperăm ca în 2 ani vor crește semnificativ procentul cunoscătorilor de engleză, în primul rînd. Studenții de azi, mulți dintre ei, simt această necesitate și se implică: traduc, discută despre noi surse de informare, caută și pe NET aceste surse. Credem că important este ca să fie învățați de a fi selectivi, mai ales că puzderia informațională oferă și capcane pseudoștiințifice de tip astro-psihologic și multe altele. Avem de a face cu o hibridizare consumatoare eventual de reacții emoționale și de gonflare a unui EU zăpăcit și dezorientat, cu o simptomatologie de factură mai mult reactiv - nevrotică.

Nimeni nu stopează proiecte de acest tip, însă o bruscă implicare sub umbrela acestui hibrid, de exemplu, crează senzația de omidă extraterestră conectată la o lume personală dezorientată. Chestiunea că și în aceste situații se percep taxe, de la naivi. Dar ce are acest text cu limbile străine cunoscute de către psihologi? Are pentru că piața este plină de reviste pseudoștiințifice, editate și în limbi străine, și acestea sunt consumate de pe poziția pseudo-stăpînirii unor sisteme conceptuale științifice.

AUTOEVALUĂRI ALE CUNOAȘTERII LIMBILOR STRĂINE SELFREPORTS ABOUT LEVELS OF LANGUAGES MASTERED

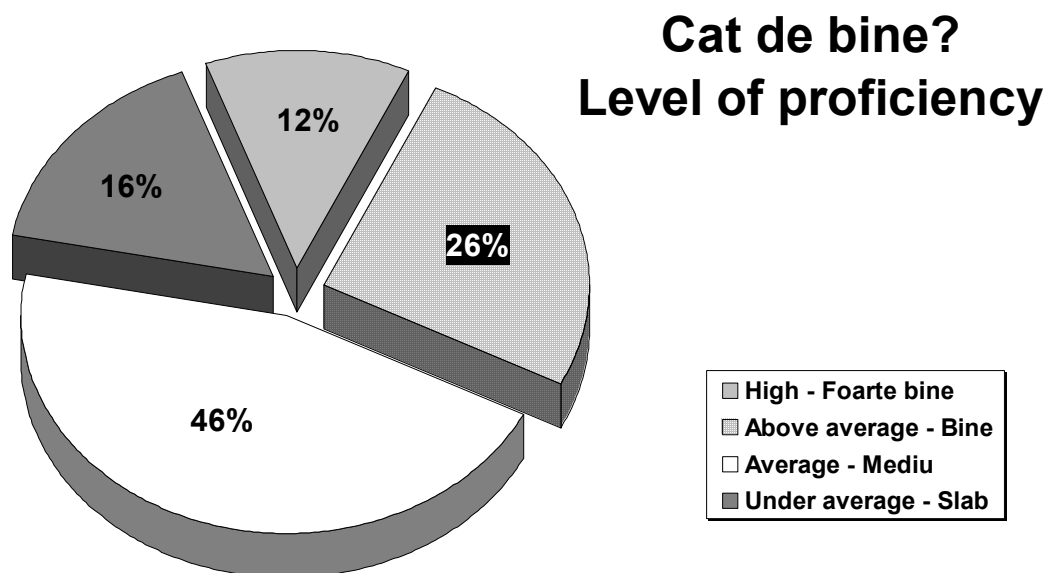

Fig.28 Autoevaluări ale cunoașterii limbilor străine
Selfreports about levels of languages mastered

Doar 12% dintre psihologi apreciază că stăpînesc o limbă străină foarte bine, 26% apreciază că o stăpînesc bine. 46% afirmă, probabil că nu exersează conversația, însă sunt în stare să traducă în limba română texte dintr-o limbă străină. În sfîrșit 16% se autoevaluează ca fiind începători.

Aceste date ne determină să facem un scurt comentariu.

Dacă limba engleză se impune pe zi ce trece, mai ales în media, în sursele bibliografice, această situație înpune și un efort progresiv de cunoaștere a acestei limbi, care este de fapt vîrfurile de lance al globalizării.

Această stare de lucruri este suplinită destul de puțin vizibil de ceea ce se face la cursurile de limbi străine din facultăți. În liceele absolvite, de membrii lotului nostru, lucrurile nu au stat deloc bine (vezi pe www.apb.etopia.ro - Psihologia în România III). Cercetarea relevă faptul că limbile străine nu ocupă un loc onorabil printre preferințele celor în cauză. Tot acolo se afirmă și faptul că sunt lacune de cunoaștere la discipline bazale: gramatică și matematică adică aritmetică.

Only 12% of the psychologists report that they are at an expert level, 26 % report that they are at upper intermediate or intermediate level .46% consider themselves able to translate into Romanian a text from an foreign language even if they don't practice spoken English.16% report as beginners.

Timișoara, 23-25 octombrie

This statistics enable us to make a short comment. An progressive effort for English language learning due to the fact that this language is number one in globalization. But this learning is not sustained by the Romanian educational system, especially in Romanian high-schools where our previous research (www.apb.etopia.ro Psihologia in Romania III) reveals that foreign language are not in the high school students' preferences.

DECIZIA DE EMIGRARE LA PSIHOLOGI / EMIGRATION DECISION

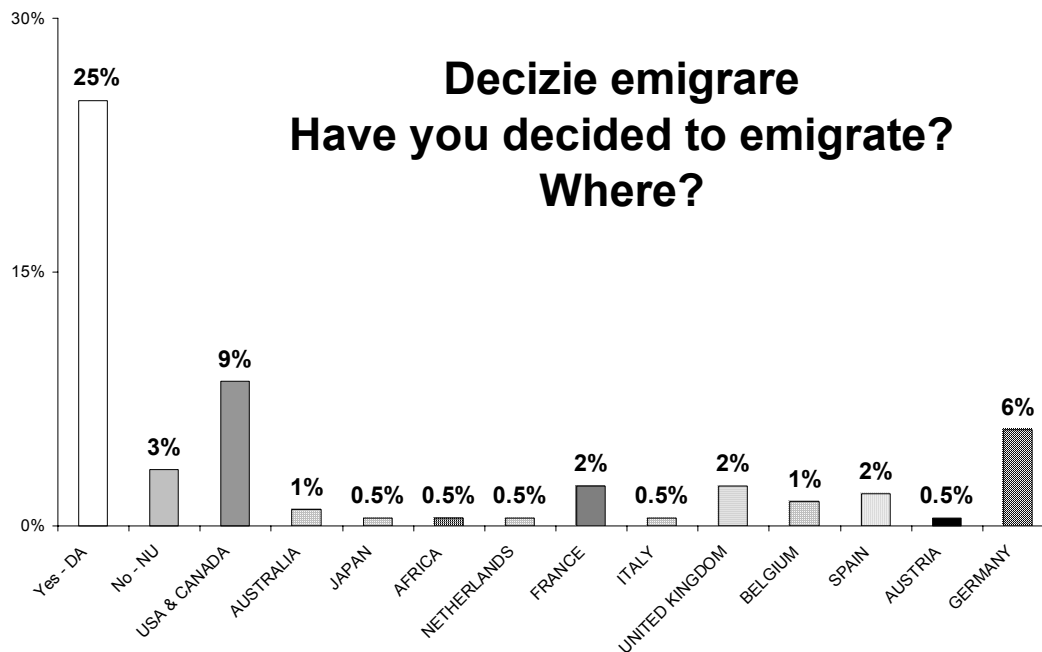

Fig. 29 Decizia de emigrare la psihologi / Emigration decision

25% dintre psihologi au decis acest mod de ași făuri existența, nu neapărat profesională. Doar 3% au decis NU, restul de 72% nu au răspuns la acest item. Probabil că aceștia din urmă nu s-au hotărât sau se gîndesc la dificultățile reale ale acestei decizii care implică și proceduri de conținut privind echivalarea studiilor lor din țară.

Merită totuși să analizăm ce orientări geografice au cei 25% care au decis să emigreze: 9% în USA & Canada, 6% în Germania, cei doi poli de dezvoltare a lumii de azi, din această parte a globului.

Totuși Europa Vestică este ținta predominantă de emigrare, fiind menționate în continuare nu mai puțin de 8 țări care întrunesc 13,5% din opțiuni.

Nu sunt ocolite, nesemnificativ ca procent, și alte zone ale lumii aflate la antipodi, 2% procent cumulativ cu opțiuni pentru: Africa, Australia și Japonia.

25% of the psychologists have chosen to build their existence, not necessarily from the profession's point of view. Only 3% decided no; 72% did not answer this item. These probably take into consideration the real difficulties of this decision which implies the validation of studies. Let us analyse the emigration map.

9% USA and Canada 6% Germany. Western Europe is still the main target, 8 countries are mentioned and these get together 13,5% of the options. There is a 2% with options for Africa Australia and Japan.

MOTIVE DE EMIGRARE / EMIGRATION REASONS

Motive de a emigrare Reasons to emigrate

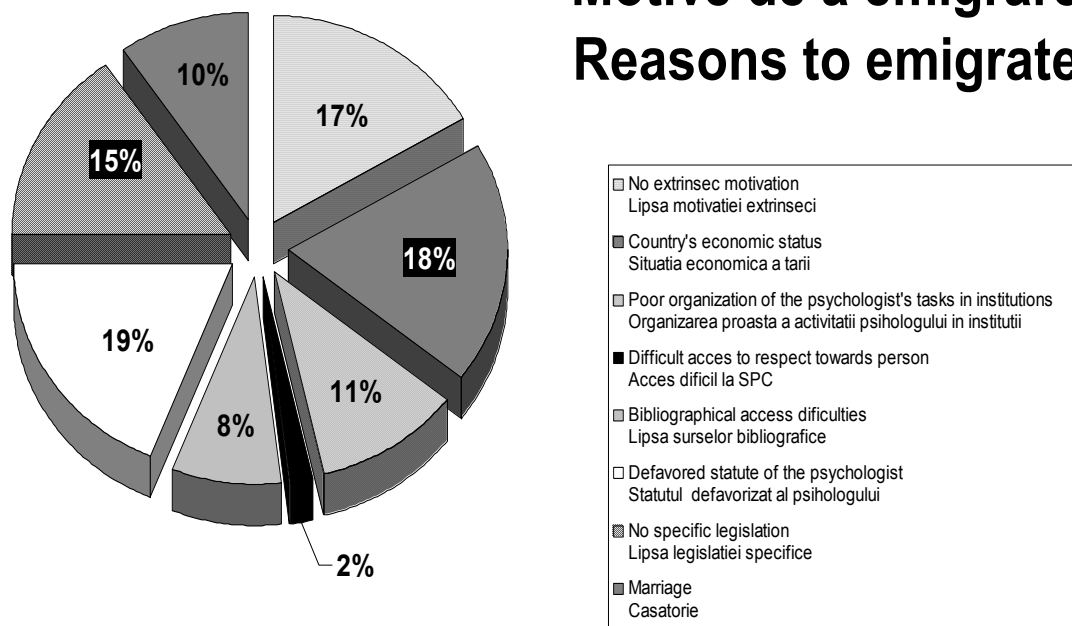

Fig 30 Motive de emigrare / Emigration reasons

Pentru 54%, dintre colegi, motivele de emigrare sunt de natură materială, extrinsecă.

Pentru 45% motivele însă sunt: deringolada organizatorică a societății noastre în plină schimbare adică legislație încă incompletă, pentru psihologi legislație inexistentă, organizarea proastă a activității în instituții, dar mai ales statutul psihologului cvasinexistent ceea ce duce și la crearea unor cutume nedeontologice, etc.

Abia 8%, dintre psihologi, emigrează pentru a se căsători fapt care contrazice ipoteza noastră, avansată în analiza anterioară. (Fig. 29)

Revenim la o mai veche teorie a noastră "când ceva nu merge ori se organizează formal, ori se desființează". În situația în care la noi în țară sunt peste 12.000 de psihologi absolvenți cu licență, soluția este organizarea atât a formării universitare, în continuare, sau postuniversitare cât și a rezolvării problemelor generate de inexistența unui statut și cod profesional.

Și pentru că ne-am cam obișnuit cu exemple din afară, a se vedea cum se face organizare în IAAP și cum se respectă criteriile lor organizatorice, sau mai aproape geografic, Codul de etică și deontologie profesională a psihologilor francezi, legiferat din 1985/1996, în ultima sa variantă. Exemple similare sunt o mulțime.

La noi asistăm totuși la încercări timide de organizare a vieții profesionale, care viață nu trebuie să fie dependentă doar de instituțiile angajatoare ci și de asociațiile profesionale, câte sunt constituite.

Tendențele actuale de organizare le vom analiza în continuare, chiar dacă rezultatele sunt puține și destul de polarizate spre centrul nou format prin reconstituirea "Asociației Psihologilor din România". Aceasta a încercat și încearcă să concentreze totul cu un stil autoritar. De pildă, prin condiționarea atestărilor de adrearea la asociație. Se face abstracție de principiul democratic al aderării prin cunoașterea și acceptarea conținutului statutului asociației cu inerentele avantaje și obligații. Mai mult relaționarea cu o altă asociație profesională cu statut juridic trebuie să se facă pe principii juridice de adreare și prin păstrarea autonomiei reale a asociației mai mici și nu prin impunerea unor criterii formal ultarexigente și cu iz de demontare a autonomiei celei zonale. Credem că formarea unei vieți sănătoase-democratice de asociație prin necondiționarea aderării în raport de alte interese, este singurul criteriu și factor de stabilitate a existenței profesionale a psihologilor autohtoni.

52 % give economic reasons 45 % give the are the organization chaos present in our society (incomplete legislation, or inexistent for psychologists, bad organization in institution, the half existence of the psychologists' statute which lead to unethical customs etc.) Only 8% emigrate for marriage reasons this contradicts our hypothesis in Fig. 29. See IAAP organization and their organizing criteria and the ethic code of the French psychologists proclaimed in 1995. The feeble attempts made are conditioned by employung companies and the professional organizations. The present tendencies are polarized in an authoritative manner by the Psychologists' Asociation from Romania. This asociation tries to concentrate everything and the disobey the democratic principle of adherence through aknowledging and acceptance the associations' statute. Even more the intercourse with an other asociation with juridical statute has to be done by the principle of the law that permitted a real autonomy of a smaller asociation .

Capitolul 5 Starea testelor psihologice si a utilizării lor

Tests and their utilisation status

SITUAȚIA ȘI ANALIZA TESTELOR ADAPTATE AUTOHTON

THE ANALYSIS AUTOHTONOUS ADAPTED TESTS

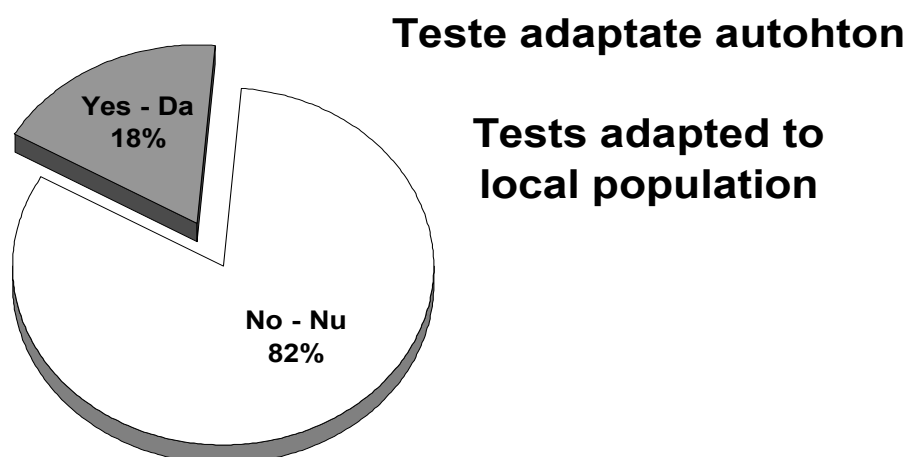

Fig. 31 Situația și analiza testelor adaptate autohton
The analysis autohtonous adapted tests

Deși se vede destul de clar, trebuie să afirmăm că situația instrumentelor de cunoaștere psihologică este precară. Doar 18% dintre psihologii chestionați utilizează teste adaptate autohton, 82%, din păcate, bîjbîie într-o rețea testologică care se alimentează din zone gri, rețea care fascinează mai ales pe tinerii absolvenți. Pe de altă parte facultățile nu satisfac curiozitatea studenților, puține dintre acestea dețin testotecă, în schimb la cursuri și seminarii se vorbește despre teste cu prisosință li se prezintă fragmente din teste. Psihologii experimentați, mulți dintre aceștia, posedă eventual doar etaloane confecționate, fără să aibă la bază necesarele studii de validitate și fidelitate. Gîndiți-vă, dragi colegi, că există totuși un prilej fecund de cercetare aplicativă, care finalizată, ar crește siguranța asistenței psihologice și implicit încrederea în ceea ce faci!

Absolvenții la lucrările de licență, dacă acestea nu au fost copiate, utilizează metode test cu titlu experimental, dar chiar dacă rezultatele sunt interesante, după absolvire și luarea examenului de licență părăsesc corabia înotînd spre insule paradiziace, uitînd că uraganele nu au epuizat din toponimia lor denumirile specifice cu prenume feminine. Dar să vedem ce se petrece!

We have to admit that the situation the knowledge is rather poor, only 18 % of the psychologists questioned use locally adapted testes 82% use tests unadapted tests but these fascinate sepecially young graduates. On the other hand few universities have tests even though these tests are havily mentioned in seminaries and courses. Many of the experienced psychologists have got only manufactured standards with no studies of validity fidelity. This would be an excellent oportunity for applied research which once finished would increase the security of psychological assistanship and of selfconfidence.

CE TESTE ADAPATE SE UTILIZEAZĂ? / WHAT ADAPTED TESTS DO YOU USE?

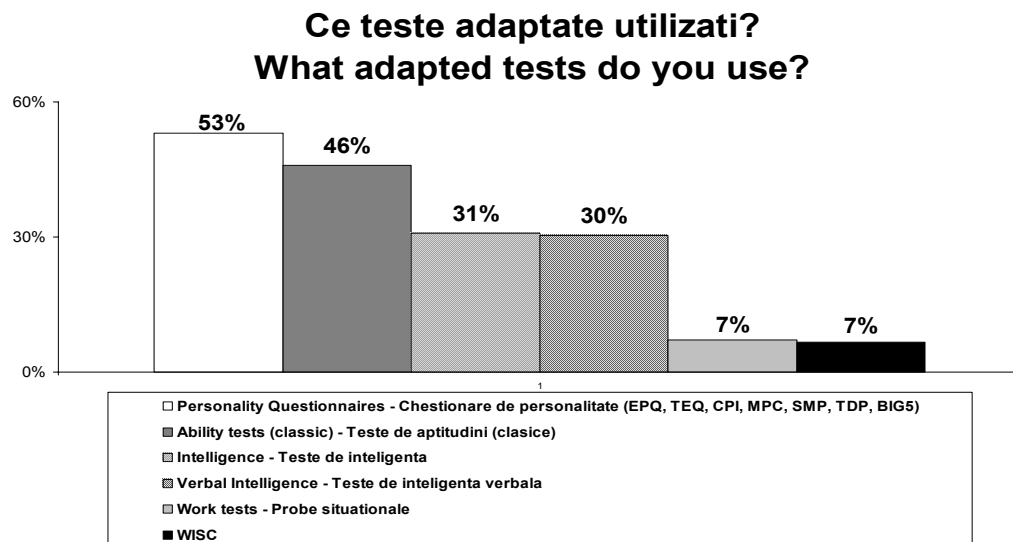

Fig. 32 Ce teste adaptate se utilizează? / What adapted tests do you use?

Chestionarele psihologice, aplicate standardizat, sunt pe primul loc cu 53%, însă știm că adaptările au caracter local, puține s-au făcut pe eșantioane extinse. Se știe destul de bine ce probleme de adaptare și validitate pun metodele test care conțin mesaje interrogative țintite și cu caracter predominant verbal. Cartea d-nei M. Miculescu nu scuză utilizarea chestionarelor, poate doar trezește interesul de a căuta autorii pentru accept, formele originale și de a te apuca de lucru. Microbul cercetării nu i-a atins încă nici pe tinerii absolvenți.

Testele aptitudinale adaptate, majoritatea de tip aparat, constituie o proporție de 46%. Acestea constituie cea mai importantă categorie de teste adaptate, tot local, fiindcă sunt foarte diverse și au o tradiție recunoscută, mai mult foarte des sunt utilizate în practica psihologică (psihologia activităților profesionale, psihologia educației). Sunt însă teste care au început să fie adaptate deja din perioada interbelică a secolului trecut. Validitatea lor de conținut a fost și este susținută de practicieni și dezvoltarea tehnologică. Critica lor vine de la J.M. Faverge care a făcut saltul de la aptitudine la blocuri-structuri aptitudinale, ne referim la comportamente explicite și înregistrabile. Pe de altă parte, predominantă cognitivă tinde să cucerească, cu strategia ei, piața activităților profesionale.

Testele de evaluare a inteligenței și a sorturilor sale, constituie 31% din testele adaptate sau construite de autori români acum câteva decenii. Noroc cu studiile recente asupra MPS-ului (Raven std.) făcute la Cluj de către Anca Domuța cu acceptul proprietarului de licență J. Raven. Studiile acestea s-au relizat pe un eșantion total imens de 3000 de persoane de vârste diferite, nivele de instrucție diferite, profesii diferite și alte variabile moderatoare.

Etaloanele pot fi utilizate pentru România. Predominanța activității cognitive în multe profesii a făcut ca însuși J. Raven să ia hotărârea ca să restructureze itemii și gradul lor de dificultate, varianta clasică fiind mai puțin sensibilă deja. În ceea ce privește categoria testelor de inteligență verbală iarăși stăm prost, cele construite de M. Bontilă și I. Holban nu sunt actuale din cauza termenilor verbali vechi folosiți ca itemi. Mai există o adaptare locală a Bateriei Lauster (197/1988).

Timișoara, 23-25 octombrie

Probele situaționale, care vor constitui viitorul se pare în materie de testare globală a competențelor profesionale, există datorită lui M. Bolos și V. Ceașu în transporturi și după știința noastră încă se utilizează.

Deși procentul este mic, doar 7%, în legătură cu WISC-ul vestea este bună, poate fi utilizat fiindcă este adaptat de un colectiv de psihologi bucureșteni în amintirea, ce mult fac motivațiile, autorului de origine română.

Standardized psychological questionnaires occupy the first place with 53%, but we know that the adaptations have a local spread and some have a national spread. It is well known that the adaptations of tests, which contain targeted interrogative messages, and with a predominantly verbal character raise problems. Ms. M Minulescu's book does not give us an excuse to use the questionnaires. The adapted aptitude tests form a 46% percentage; these are the most important category of adapted testes (locally) because they have a tradition. They are very often used in psychology practice. These tests have been adapted since the inter war period their validity is sustained by practitioners and the technological development. Their critic comes from J. M. Faverge who made the turn from aptitude to aptitude structures; we refer to explicit and recordable behaviors.

The intelligence tests get 31% of the adapted tests or built by Romanian authors some decades ago. Luckily, we have the recent studies on the MPS Raven elaborated in Cluj by Anca Domuta with the acceptance of the copyright owner John Raven. These studies have been applied on a huge sample of 3000 people with different ages, levels of education, trades and other variables. These standards can be used for Romania. The cognitive activity predominance in many professions determined J. Raven; himself to restructure the items and their grade of difficulty, the classic alternative is already less sensible. The verbal intelligence tests used those built by M. Bontila and I.Holban are also difficult to use because verbal terms that form the items are old. There is also a local adaptation of the Lausted test set (1971). The situation tests which will be the future of the global testing of the professional competencies already exist (M.Bolos and V.Ceașu) They are used in transportation and as far as we know still in use. Even if the percentage is small only 7% the WISC can be used because it is adapted by a group of psychologists in Bucharest in the memory of its' author who had a Romanian origin.

CE TESTE NEADAPATE SE UTILIZEAZĂ? / WHAT NON-ADAPTED TESTS DO YOU USE?

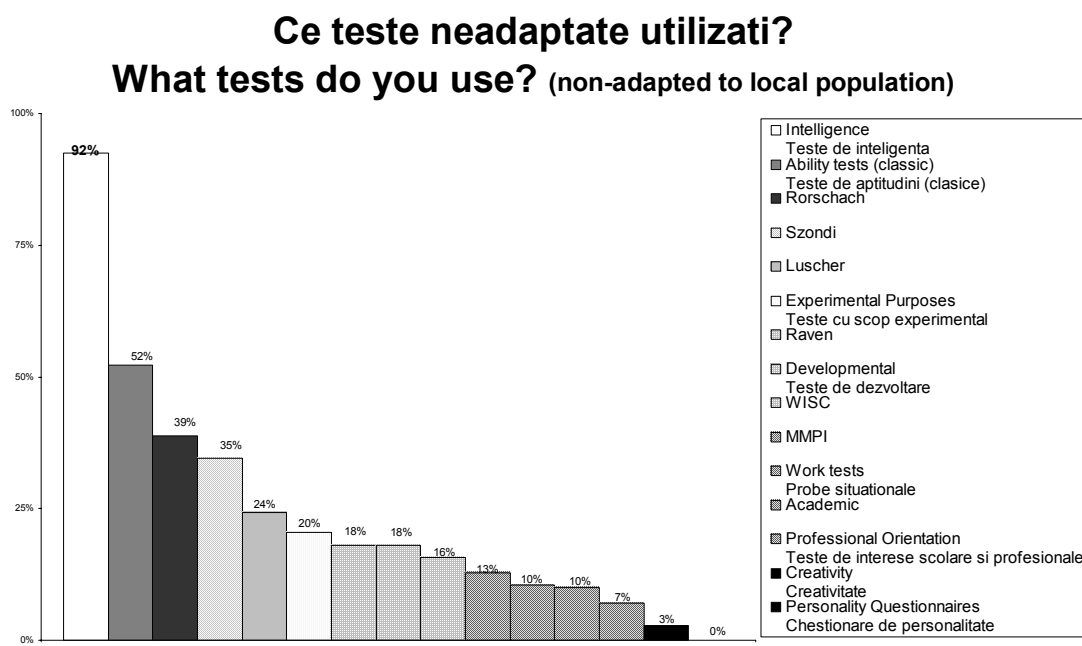

Fig. 33 Ce teste neadaptate se utilizează? / What non-adapted tests do you use?

Comentariul poate fi foarte bine intitulat "starea psihodiagnosticului" în România, dacă înțelegem în context nu numai transversalul ci și prognoza necesară. WISC-ul iese din discuție, deși colegii, care lucrează cu această baterie cunoscută, ar trebui să știe că a fost adaptat.

În primul rând, universitățile ar trebui să se ocupe de inocularea principiilor de utilizare a testelor, ar trebui să știe care sunt testele care au fost adaptate științific, care sunt în faze experimentale pentru ca tinerii absolvenți să aibă o țintă clar în practică și bineînțeles neapărat necesar de atins. Universitățile ar trebui să dețină testotecii.

În al doilea rând, ar trebui să fie un interes general, operaționalizat în practică, pentru a face lumină în "triunghiul Bermudelor" (SPC & metoda test & psiholog), altfel cohorta de teste neadaptate și utilizate va sprijini psihologul, neinițiat sau leneș în curiozitatea sa profesională, în a scufunda corabia personalității SPC-ului într-un ocean de cuvinte pompoase în care mai înoată pe ici pe colo cifrele pești sufocate. Ne lipsește o ecologizare a acestei situații, altfel avem șansa să iscăm o revoltă, surdă sau nu, împotriva testelor.

Aceasta nu ar fi nimic, dar pentru a face adaptări după traduceri ar trebui să și aplici aceste metode pentru a nu rămîne doar file la dosarele, în revenire de formă, de atestare.

Și ce rămîne dintr-un astfel de tip de cunoaștere formală: cuvinte descriptoare poate ordonate frumos care fac un transfer de fascinație de la utilizator la beneficiar sau nici atât, un fericit psihodiagnostic sintetic de apt sau iatrogenizant inapt.

Vor fi voci care vor suna patetic la aceste afirmații, că noi nu suntem de vină, însă posesorii acelor voci vor fi în stare să demonstreze legalitatea profesională a "psihodiagnozei" făcute de ei înșiși. De pildă în psihologia medicală, proba Szondi (35%) are peste 70 de ani de existență clinică, dar ar trebui să ne întrebăm: Oare psihopatologia și sau DSM IV revizuit și de curînd tradus în limba română, nu ne oferă un alt peisaj, cel puțin cultural, perceptibil și interpretabil al suferinței cu toate aspectele ei de la început de Mileniu III?

În rest credem că nu mai este nimic de comentat acum.

This commentary can be titled "the psychodiagnose status" in Romania.

The WISC is not the object of discussion here.

The universities should pay more attention with the inoculation of principles of using the tests, they should know which are the tests scientifically adapted, which of them are in an experimental phase so that the young graduates know exactly which to use in practice.

Secondly there should be a general interest in practice in order to make light in this Bermuda triangle (SPC & test method & psychologist) otherwise the bunch of unadapted tests would help the psychologists to sink the ship of the SPC's personality into an ocean of bombastic words. We need purification of this situation otherwise we risk to rise a riot against tests. What remains from such a type of formal knowledge? Words that describe, that perform a transfer of fascination from user to beneficiary, a happy psycho-diagnosis synthetically appropriate or inappropriate.

For instance the Szondi test (35%) has over 70 years of clinical existence, what we should ask is: do not the Psychopatology and/or the revized DSM IV offer another cultural landscape, perceptible, intrepretable, of sufferance in all its' III-rd Milenium aspects?

STAREA DOCUMENTAȚIEI TESTELOR UTILIZATE / THE DOCUMENTATION STATE

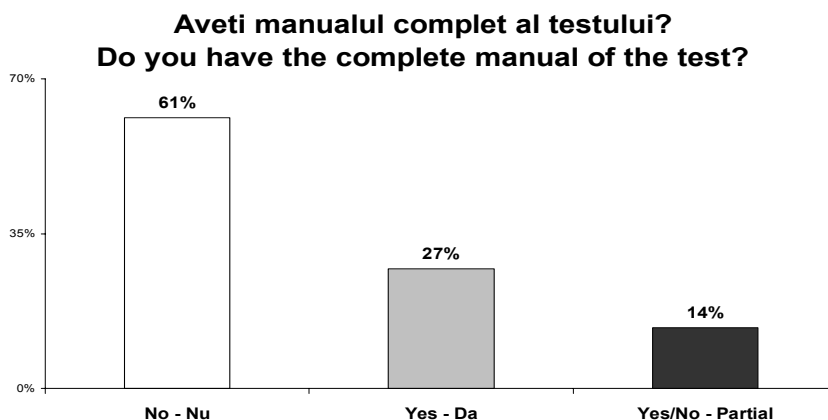

Fig. 34 Starea documentației testelor utilizate / The documentation state

Abracadabranta incoerență persistă, utilizăm teste, dar 61% dintre noi nu posedăm decât vârful de lance, care aruncat va compromite sigur traiectoria spre țintă, căzînd în fața ei, trecînd pe lîngă sau țintind iatrogenizant. Avînd imaginație descriem apoi cu nonșalanță atît traiectoria cît și faptul că am atins inima sau mintea țintei. Rezultatul: întrebări mai mult sau mai puțin explicite ce se amplifică pe bună dreptate pe măsură ce timpii trec.

De ce oare nu se amplifică odată și problemele specifice psihologului, de ce oare acesta nu se apropie profesional mai mult de metode pentru a le studia și a le face să renască chiar din propria lor cenușă, în unele cazuri?

Credem că lucrurile acestea se petrec din următoarele cauze: se face abuz doar de utilizare și nu de interpretarea științifică a testelor care pot fi doar potențiali predictorii, testele situația de testare fascinează nu numai pe psiholog ci pe SPC sau aparținători, noi îi spunem "fascinația de tip passpartout".

Psihologii (27%) care, întîmplător sau nu, dețin teste complete, inclusiv manualele lor, cred că simpla posesie a acestora este suficientă anulînd în multe cazuri necesara confruntare metodologică. Lumea lui EU nu implică echipa de studiu, însă orice proprietate care rămîne nemișcată se deteriorează devenind cu timpul o pată gri și un loc într-un raft al bibliotecii personale.

Poate că o revistă specializată ar rezolva problema comunicării despre studiile noastre, cîte și cum sunt ele, fiindcă nu putem să credem că în toate cazurile se întîmplă ca în situația descrisă mai sus. Credem că rezultate notabile sunt trecute sub tăcere, de însăși colegii psihologi, un stil pervers de a arunca la coșul uitării contribuții valoroase. Nu mai discutăm despre ce este plagiat sau nu.

Cîte reviste științifice pe domeniul psihologiei sunt editate în țară? După opinia noastră, vreo două și în tiraje mici, care exemplare mai completează pe ici pe colo bibliotecile facultăților sau cele personale. Mai mult, nu toți psihologii sunt obișnuiți să citească și să înțeleagă texte științifice.

Bibliogarfia existentă este încărcată de produse compilate și săracă în contribuții cu adevărat originale de parcă știința psihologiei umane s-a epuizat și s-a disipat în fragmente, unele cu aspect de cristal ce-i drept. Sperăm ca ieșenii să scoată lista bibliografică a producțiilor românești în psihologie din 1990 încioace. La Neptun în 2001 au prezentat proiectul acesta.

In this respect the incoherence persist, as 61% of us possess only the "peak of the lance".

The 27% of the psychologists that own complete sets of tests (handbooks as well) consider that the mere ownership of these sets is sufficient in many cases cancel the needed methodological confrontation. The Ego world does not involve the teamwork, but any property remains still decays and ends up on a bookcase shelf. A specialized magazine would perhaps solve the communication obstacle for our surveys and studies, as few as they may be. The thinks that the study results are sometimes not made public by our fellow psychologists themselves a devious way to throw at the recycle bin valuable contribution. We do not wish to bring into discussion the plagiarism issue.

How many scientific magazines in psychology are there published in Romania? In our opinion two or three issued in a limited number. These complete here and there the university and private libraries.

The existing bibliography is full of compiled products and poor in original contributions as if the science of human psychology has exhausted and spread itself into fragments (even if some of them are diamonds). We hope our colleagues in Iasi issue the bibliographical list of Romanian works in the psychological domain since 1990.

DE UNDE LE-AȚI PROCURAT? / THE PURCHASING SOURCES FOR TEST SETS.

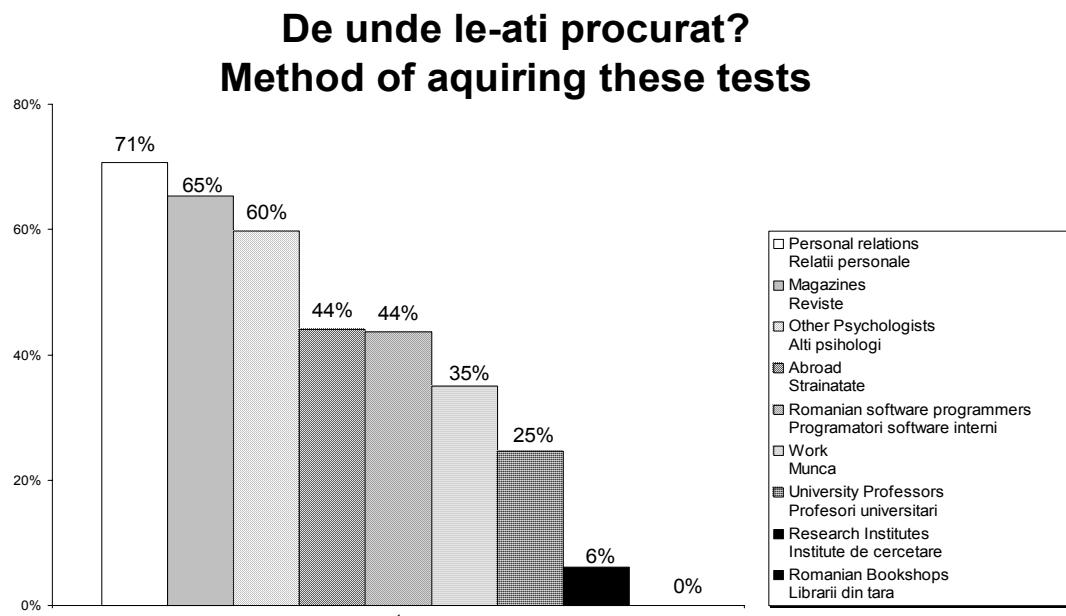

Fig. 35 De unde le-ati procurat? / The purchasing sources for test sets.

În primul rînd trebuie să afirmăm că independent de rezultatele acestei comunicări, în țară nu avem o sursă sau mai multe surse sigure, juridic vorbind, de procurare a testelor psihologice la modul complet. Manuale au mai apărut prin prezentări complete sau traduceri ale manualelor clasice sau a revizuirilor în cazul unor teste. Putem exemplifica: Testul Arborelui, Indreptarul TAT, Manualul Rorschach, referințele la testul Szondi, Testul Familiei, etc. Ne mai amintim că în urmă cu vreo 30 de ani într-o editură pentru agricultură, seria « Ceres » a apărut o problematică traducere a testului Luscher însă fără acceptul autorului, la fel și testul Raven Standard, cu corecție cu tot, la finele unui text, de altfel bine structurat, la o altă editură.

Ne îngrijorează că psihologii vorbesc de sursa "Reviste" (65%) și ne este teamă de o confuzie pe care credeam că o face doar vulgul. Nici o revistă serioasă de specialitate nu-și permite să ofere indicații cap-coadă despre un test sau altul, ci eventual rezultatele unor studii cu exemplificări necesare. La rubricile "Teste psihologice" din săptămînale se apelează atunci cînd vrei să te distrezi la modul cel mai amar cu puțință.

71% & 69% dintre psihologi fac totuși schimburi subterane de instrumentar psihologic (creion-hîrtie și mai nou soft) care ca informație nu sunt nicidecum complete.

Important ni se pare faptul că 44% au încercat să-și sacrifice economiile cumpărînd teste din străinătate unde există surse care, dacă dovedești că ești psiholog și ai competențele necesare, îți pot oferi teste pe care le poți achiziționa: EAP, ECPA, Teszt Czentrale, HSV, etc.

La criteriul locul de muncă lucrurile stau mai prost, 25% dintre psihologi au acest privilegiu de cunoaștere și utilizare a testelor, institutele de cercetare, cîte mai sunt, se dovedesc a fi surse minore, în doar 6% cazuri.

Softul psihologic se dezvoltă insidios, în majoritatea cazurilor pe buzunarele naivilor din branșă, cota de procurare fiind semnificativă, adică în 44% din cazuri. Pirateria este în floare ca și

în cazul, scuzați, a maneleleor. Excepție face bateria "Cognitrom" clujenilor care oferă pe lângă manual și posibilitatea de formare ca utilizator, în acțiuni de orientare școlară și profesională.

First, we have to affirm that we do not have an unfailing source from juridical point of view to purchase the complete sets of psychological tests. Handbooks have been published especially the translations of classics or revisions of tests. For example: The Tree Test, The TAT guidebook, The Rorschach handbook, references at the Szondi test, The Family Test etc. Some 30 years ago in the Ceres series of a publishing house specialized in the agricultural domain, a controversial translation of the Luscher test, without the author's accept. The same with the Raven Standard test found in the end of a well defined text published by another publishing house.

We are worried at the psychologists' tendency to talk about the "Magazine" source. (65%) No serious scientific magazine affords to offer complete information on tests, but to show results of the studies with the necessary examples. The "psychological test" columns in weekly magazines are fit to amusement only.

71% and 69% of the psychologists exchange psychological tools (on paper support or soft) but these are incomplete in information.

What is important is that 44% tried by scarifying their savings to purchase tests from abroad from the EAP, ECPA, Teszt Czentrale, HSV etc.

The place of work criterion offers a worse image. 25% of the psychologists have this privilege to know and use tests, the research institutes, few as they are left offer minor sources in only 6% of cases.

The software develops mostly at the expences of the naives in the branch, the purchasement quota is significant 44% of cases. Piracy is at its' highest. A notable exception in the Cognitrom set of test for school and vocational orientation developed by the team in Cluj which offer together with the handbook the possibility to train as a user.

CALITATEA TESTELOR UTILIZATE / THE QUALITIES OF THE TESTS

Testele dvs sunt ? / Your tests are ?

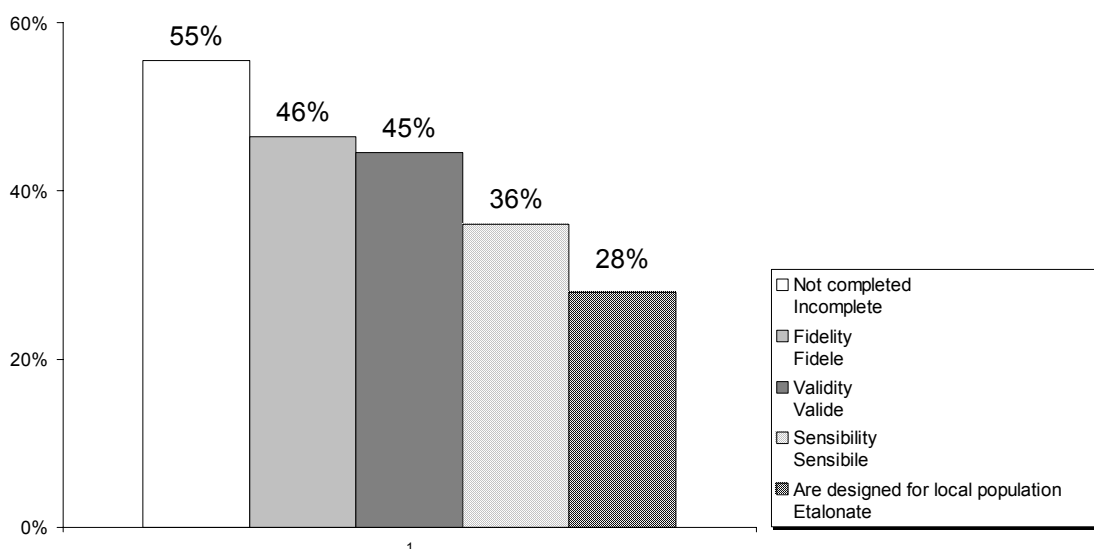

Fig. 36 Calitatea testelor utilizate / The qualities of the tests.

Pentru 55% dintre psihologi testele utilizate sunt incomplete din punctul de vedere al calităților lor științifice, calități de altfel indispensabile în orice psihodiagnoză.

Validitatea este abia pe locul III cu 45% procente, în loc să fie pe primul loc.

Fidelitatea, (46%), credem, că este percepută nu prin definiția ei ci prin relevanța sa cazuistică.

Sensibilitatea ne confirmă oarecum aserțiunile de mai sus, doar 36% din opțiuni o afirmă și atunci ne gândim că aceste calități sunt sau ar trebui să fie complementare.

În această situație, doar 28% opiniază că lucrează cu un instrumentar etalonat pe populații locale. Toate acestea întăresc caracterul logic a unei dorințe mai vechi a noastre: măcar să se repete, dar în fapt, intenția de organizare a unei Comisii Metodologice care să monitorizeze și să schimbe această situație care transformă acum un potențial, cât de cât consistent, de metode test într-un pseudoinstrumentar. La începutul anilor '70 a mai avut loc o intenție organizatorică de acest fel care nu s-a transformat în realitate, dar spiritul ei a influențat formarea psihologilor din această fereastră de timp. În revista de psihologie a academiei a apărut și un cod deontologic al psihologului, ca proiect. Cel nou zace prin parlament și acum. Asociațiile noastre profesionale ar trebui ca prin colaborare să se implice în această direcție, fiind bine să ne facem noi ordine, nu să apară terți care să ne-o facă amplificând sacrificiile.

Acum degeaba un cabinet privat de psihologie are doldora de hîrtii într-un dosar așa zis metodologic, cu teste sau fragmente din ele, cînd posesorul sau psihologii în cauză nu le utilizează și totuși acordă prin voioșia taxelor percepute, avizări psihologice mai ales de tipul APT pe fișele standard ale doritorilor purtători de conștiință socială dar și de oralitate ce contagiază imediat alți potențiali clienți (vezi situația examinărilor șoferilor, mai ales amatori, cei care se ocupă, cu securitatea muncii, chiar și în LSM-uri, comisiile de evaluare a copiilor cu probleme sau nu, etc.). Aici avem nevoie de o monitorizare permanentă.

Pe scurt, sunt multe cazuri în care nici măcar aplicarea de teste, ce să mai vorbim de baterii, nu se face sau dacă se face se face prost și nu constituie astfel o bază de interpretare. Dar totuși cuvîntul magic de APT apare oficializat pe fișa unui viitor dosar care-ți dă dreptul la formare profesională sau la continuarea exercitării profesiei sau activității. S-a gândit cineva care este bugetul de timp pentru aplicarea unei baterii de teste cu țintă precisă, pentru corecții, dacă nu ai calculator și pentru interpretare, înscrisuri, etc.? Se pare că nu, altfel cum se pot examina pe zi uneori zeci de persoane. O examinare psihologică doar implică uneori ore întregi!

For over 55% of the psychologists, the used tests are incomplete in the respect of the scientific qualities, which are of vital importance in any psycho-diagnosis.

Validity comes only on the third place with 45%.

Fidelity 46% acknowledged is through its case relevance rather than its definition.

Sensibility confirms somehow our assertions only 36% of the options, state it and we assume that these qualities are or should be complementary.

Only 28% affirm that they work with standardized tools fit for local population.

All these strengthen the logic for an older wish; the intention to organize a Methodological Commission able to monitor and change this situation that turn a somewhat consistent potential of methods into a pseudo tool set.

In the beginning of the 70ies such an organizing intention has been brought into discussion, it did not come into being but its' spirit influenced the forming of psychologists in this period. The Academy Magazine has even published a project of the psychologists' ethical code. The present one still waits to be voted by the parliament.

Our professional associations should to collaborate and to involve in this direction because it is better to organize ourselves than to let other do this for us.

Even with a private office is equipped with all the requested paperwork (tests, fragments of tests etc) if the psychologist does not make a use of the tools and gives in accordance with the perceived fees the approval on standard files of clients (drivers, the work security evaluation etc) all this is futile. In short, there are many cases where tests' applying is not accomplished or is badly done and does not make a base for interpretations. Has anyone thought of the time needed to apply a set of tests, for corrections and interpretations if they do not use a PC? Obviously not. Otherwise, how can they examine tens of people daily? A complete examination involves sometimes many hours.

Timișoara, 23-25 octombrie

ÎNCREDEREA PSIHOLOGILOR ÎN TESTE / THE PSYCHOLOGISTS' CONFIDENCE ON TESTS

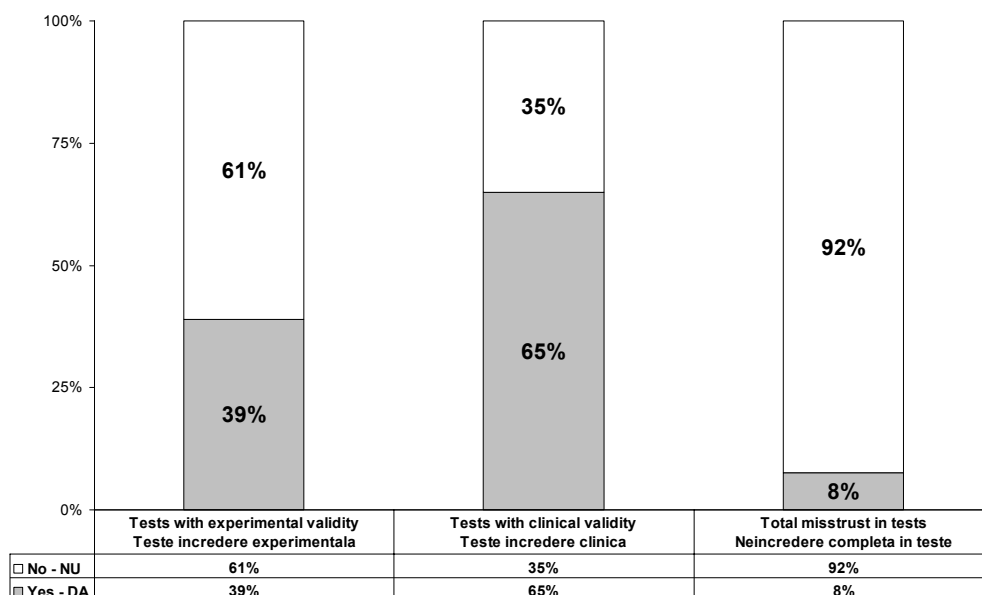

Fig. 37 Încrederea psihologilor în teste / The psychologists' confidence on tests

Problemele pe care le crează pentru psihologi orientarea experimentală și aplicarea acesteia în diverse etape ale carierei profesionale au cauze multiple (vezi art. Psihologia în România I /1997 & III/2001) și se resimt și în cercetarea de față prin încrederea pe care o au utilizatorii testelor psihologice atunci când i-am chestionat despre validitate, fidelitate, dorind să știm ce argumente au aceștia pentru a demonstra oricui validitatea actului de cunoaștere psihologică a oricărui SPC.

Așa că rezultatele sunt pe măsura formării noastre ca psihologi. 61% dintre psihologi nu au încredere experimentală în teste, 35% nu au încredere clinică, la aceasta nu ne așteptam, ceea ce înseamnă că este mai comod să faci cazuistică (65%) adică, după nonempatic vorbind, să fii robul propriei imaginații și a propriului bagaj lexical, mai mult sau mai puțin sistematizat, pe care-l servești SPC-ului nu de puține ori pe moment fascinându-l și nu de puține ori iatrogenizându-l sau chiar lăsându-l indiferent.

În schimb 92% dintre psihologi, au încredere în testul psihologic ca singur mod de cunoaștere psihologică chiar dacă este ales eclectic, procentul ne permite să afirmăm aceasta, la fel și analiza anterioară, ceea ce ar putea să însemne că doar 8% se îndoiesc de rezultatele lor. Gravă eroare științifică și simplă lipsă de logică! Sentința născută de această afirmație este dură, dar credem că este în același timp singura logică în acest context.

Până la urmă se pare că psihologilor le place să se joace cu cuvintele de specialitate și dacă se poate și cu cele care conțin dimensiuni psihopatologice, mai ales că acestea sunt precis fascinante sau impregnate SPC-ul pe moment. În această perioadă de frământări în plan mental, de schimbări de clișee mentale, chestiunea funcționează. Și așa se schimbă rezistențele la schimbare sau ne mențin vechiul pseudostatut.

Dar oare ce ar trebui să punem în loc? Se pare că dacă vom continua așa vom pune în loc sau facem loc unor noi căi de compromisuri profesionale. Este greu să sădești în tînărul absolvent sîmburele adevăratelor principii ale cercetării aplicative previzionînd ale sale consecințe benefice în argumentarea psihodiagnozei și al lucrului bine făcut.

The problems the psychologist has to face in respect to the experimental orientation and its applicability during the various stages of his or her professional career have multiple causes.(art.from Psihologia in Romania I 1997 and III/2000). These problems reflect in the test users' confidence present in the research in the answers given to questions related to tests' validity and fidelity.

These results match our background as psychologists . 61% of the psychologists do not trust tests as experiments, 35% do not trust tests clinically, this is something we did not expect, and it means that it is easier to make case research (65%).

92% of the psychologists trust tests as being the only incontestable way of psychological knowledge, even if selectively chosen the percentage allow us to state this, the same the previous analysis which means that only 8% doubt their results.

Capitolul 6 Statul psihologului și viața de asociație The psychologist's statute and the Association activity

STATUL PSIHOLOGULUI / THE PSYCHOLOGIST'S STATUTE

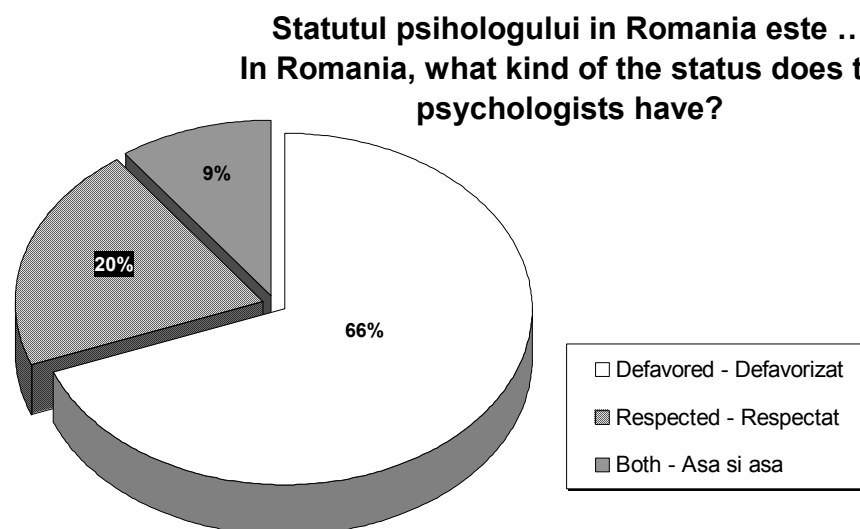

Fig. 38 Statul psihologului / The psychologist's statute

Din diagramă se observă că 66% dintre psihologi afirmă că au un statut defavorizat. Mai lipsesc un slogan și câteva ieșiri în stradă.

Cine sunt cei 20% care afirmă că statutul lor este respectat: cadre universitare în primul rând, în majoritatea lor acestea nu se confruntă cu realitățile practicii psihologice, iar ceilalți sunt practicienii care sunt respectați ca profesioniști.

9% sunt cei care ezită să răspundă, sunt cei care abia și-au început cariera.

Rădăcinile sunt adânci, experimentații își transferă frustrările la generația tânără.

Avem însă o dilemă: Să fii realist cu tinerii colegi sau să le infuzezi optimism cu riscul de a le oferi iluzii despre fascinanta și eterna psihologie autohtonă? Care ar fi calea dreaptă?

Trăim abundent într-o lume a lui EU și mai puțin în lumea lui NOI și această abundentă trăire afectează psihologia și psihologii.

În aceste situații "triunghiul Bermudelor" - PSIHOLOG & METODĂ & SPC - se pare, înghite de toate, în nici un caz metoda nu este de vină, și cu atât mai mult SPC-ul. Psihologul își va purta povara compromisurilor profesionale în raport cu sine și cu metoda utilizată dacă este conștient de acest lucru.

Viitorii absolvenți, entuziaști de felul lor, datorită vârstei mai ales, își caută teme de licență și le găsesc s-au le sunt recomandate. În viitor se pare conform normelor europene după 3 ani de studiu vor face o specializare și lucrurile vor fi mai țintite. Noi credem că și acum și atunci, în această căutare, este esențială găsirea terenului de acces pentru luni de zile, acolo se vor găsi probleme de psihologie aplicată de rezolvat cu duimul. Deocamdată accesul este esențial. Căutări au loc și acum însă se renunță destul de repede datorită "ofertelor" care se ivesc la tot pasul: licențe tipice de vânzare, perfuzii de date inventate adaptate la procedee tipice, acces la xeroxarea

Timișoara, 23-25 octombrie

licențelor din alte facultăți, etc. Atîta timp cît zona publicitară a ziarelor, Net-ul oferă licențe de vînzare, cum mai este posibil un control strict chiar și din partea coordonatorilor. Tipicul structurii licențelor este bun dar se oferă prin aceasta o formă care poate înghiți multe. Nu mai amintim de cascada modalităților de evaluare. De pildă, lucrare de licență plagiată odată, în forma originală evaluată cu 6, în forma plagiată evaluată cu 9 la distanță de 1 an. Alt exemplu: Lucrare premiată la o conferință internațională și prezentată apoi ca lucrare de licență este notată cu nota 6 (șase). La master, alt exemplu, o persoană după ce plătit taxele, pentru dizertație îi sunt respinse 4 lucrări, dintre care a treia, la încercare dezamăgitului psiholog este prezentată o lucrare proiect, ne referim la formă, identică, notată cu 10 cu un an în urmă, acum este subevaluată drastic deși conținutul era aproape la fel. După 4 încercări persoana reclamă sub evaluările făcute pe nedrept și rezultatul: este exmatriculat verbal. Și apoi liniste!

Fig 38 as it is shown in the diagram 66% of the psychologists agree they have a disadvantageous statute. A slogan and a few demands cried out in the street would complete the frame.

Who are the 20% that agree their status is respected. First the university teachers, then the practitioners that are respected as professionals.

9% avoided an answer, these are those who have just started their career.

The roots of this discontentment are deep and the feeling pass from one generation to another.

Yet we have a dilemma: should one be realistic and show the younger colleagues what to expect or give them an optimistic view over the fascinating autochthonous psychology?

The living in the world of "I" instead of "Us" affects both the psychologists and psychology.

In these situation the "Bermuda triangle psychologist /method / SPC swallows everything; anyway neither the method nor the SPC are guilty.

The psychologist will bear the burden of his professional compromises.

The future graduates enthusiastically look for subjects of their diploma papers. In the future, in accordance with the European recommendations after 3 years of study the graduates will go for a specialization and then things will be better shaped.

Unfortunately, the quest for subjects is sometimes easily abandoned in favor of the offers one finds on the Internet or even in the publicity columns of newspapers. Diploma papers for sale with no possibility of control from the examiners, and here we have another problem with the evaluation. For example a diploma paper marked in its' original with a 6 is marked with a 9 a year later after being plagiarized. Another example: A paper awarded on the occasion of an international conference and presented after as a diploma paper is marked 6. The MA dissertation papers may offer other similar examples.

CONFUZII ALE STATUTULUI DE PSIHOLOG / CONFUSIONS OF THE PSYCHOLOGISTS' STATUS

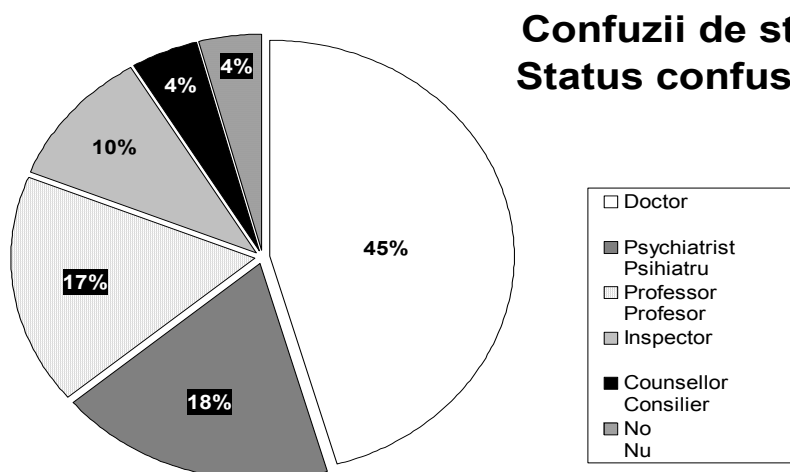

Fig. 39 Confuzii ale statutului de psiholog / Confusions of the psychologists' status

Fascinația profesiei de psiholog continuă motivînd membrii breslei să se "înnobileze" cu statute care li se atribuie mai ales din necunoaștere. În sfera conștiinței sociale există peste tot, astfel de confuzii care amprentează realitatea statutului psihologului mai ales dar și în cazul altor profesii. În cazul psihologilor, se pare că intersecția ariilor de competențe, adresabilitatea mai facilă cu "domn' doctor", "domn' profesor" decît cu "domn' psiholog", acceptul tacit al psihologilor să fie contactați astfel, duce la menținerea stării de confuzie.

În primul rînd menționăm confuzia oscilantă între doctor 45% și psihiatru 18% care cumulate ajung să se constituie întradevăr într-o mare confuzie în proporție de 63%.

Deși în cu totul alte condiții, fosta singurătate cu care s-au obișnuit mulți practicieni, dăinuie și acum. Formatorii, în multe cazuri, s-au detașat de problemele existențiale profesionale ale practicienilor și mai ales ale tinerilor absolvenți. Au început totuși cursuri postuniversitare care sperăm să păstreze o brumă de legătură între aceste două categorii bazal identice, ale breslei noastre.

În școli, titulatura de profesor pentru psiholog în 17% din cazuri apare, deși confuzia este oarecum scuzabilă, dar nu a sosit timpul ca psihologul să abordeze școala ca pe o organizație și să o ajute din acest punct de vedere pe care îl vedem mai benefic pentru: elevi, alte cadre didactice, managementul școlar, monitorizarea procesului educațional, orientarea școlară și profesională, consilierea părinților sau aparținătorilor, logopedie, etc.

În cazul confuziei cu funcția de inspector (10%), lucrurile devin dea dreptul curioase și plauzibile prin faptul că doar inspectoratele școlare au cooptat în unele cazuri psihologi pe acest post.

Revenind la psihologul din spitale, clinici, și în această situație psihologii ar trebui să aibă o vedere mai largă asupra spitalului ca organizație, mai ales că managementul acestora, la noi, este încă bicefal, pe de o parte specialistul care dorește dezvoltare în toate sensurile, pe de altă parte administrația care nu are bani să satisfacă aceste dorințe de altfel argumentate logic. La mijloc sunt salariații sindicalizați sau nu și mai ales pacienții care au de suferit. Scena organizațională are mai mulți actori pentru psihologul angajat.

De fapt și universitățile ca organizații sunt în aceeași situație. Oare sunt definite clar, cel puțin în aceste două cazuri, scopurile lor?

The fascination the profession of psychologist is present giving motivation to the members of the guild to ennoble themselves with statuses attributed mostly out of ignorance. Confusions are present in the addressing forms: doctor, teacher.

First, the confusion between psychologist and doctor 45% as well as the one between psychologists and psychiatrist 18% give a total of 63 % which is indeed a high percentage.

In schools the confusion of the addressing form " teacher" for psychologist in 17 % even though here the confusion is somehow acceptable. Perhaps the time has come for the psychologist to regard school as an organization at its' whole and thus help the pupils, the teachers, the school management and to monitor the education process, the vocational orientation, parents counseling.

The inspector function is also a confusion source (10%) due to the fact that the school inspectorates have hired in some cases psychologists on the post of inspector.

The psychologist in the hospitals and clinics should also have a larger view on the organization, especially because the management of these institutions is two headed: the administration on one side on the other side the expert. In the middle the employees and the patients who suffer. This stage has many actors for the psychologist as a health system employee.

Even the universities as organizations find themselves in the same situation as the two described above

SURSE ALE DEZBINĂRII PSIHOLOGILOR / SOURCES OF SCISSION AMONG PSYCHOLOGISTS

Ce-i dezbină? What drives them apart?

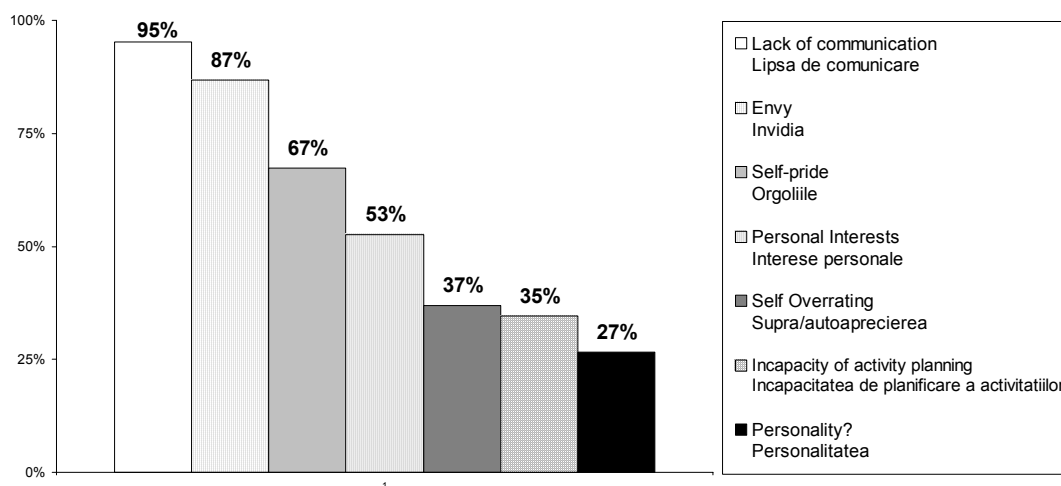

Fig. 40 Surse ale dezbinării psihologilor / Sources of scission among psychologists

Dorind să știm cum colaborează psihologii autohtoni, la itemul acesta am obținut o ierarhie procentuală care însă combină compozit suferințele acceptate ale unei individualități implicate social.

Este destul de grav că 95% dintre psihologi, declară că lipsește comunicarea între psihologi, deși ar dori-o, nu o fac. Știam de mult această tară profesională și această cercetare o confirmă a nu știu a câta oară după cele anterioare. Acesta a fost unul din motivele cruciale ale strategiei pe care am ales-o încă din 1975 să organizăm cele 4 conferințe naționale și internaționale de psihologie aplicată. În același timp să organizăm altfel decât în mod clasic programele științifice derulate: prin concepte operaționale să facem secțiuni care determină întâlniri ale unor specialiști din diverse domenii de aplicabilitate a psihologiei. Ținta a fost aceeași OMUL, SEMENUL NOSTRU, din diverse unghiuri, nu neapărat clasice.

Am fost întotdeauna împotriva unei așa zise psihologii de status și am pledat pentru a se afirma și demonstra că doar personalitatea poate valoriza un statut sau altul, deci este important să o cunoști în primul rînd și abia apoi să analizezi compatibilitatea sa cu un statut sau altul: școlar, profesional, paciental, în final existențial. Psihologia de statut are printre cauze și faptul că psihologii din cele trei domenii clasice nu comunică datorită unei conformări la cutuma tradițională. Mai nou a apărut și domeniul psihoterapeutic, deși pentru psihologii români acesta nu este recunoscut oficial. Această îndoctrinare cu clișee clasice, care-și are cauzele încă din formare, a dus la incomunicabilitate și la ținte statutare: elev, suferind, muncitor, macargiu, funcționar, manager, pilot, șofer, etc.

În rest nu mai dorim să comentăm: invidia, orgoliile, interese personale, supraautoaprecierea, managementul prost al carierei, personalitate inadecvată. Vă lăsăm să gândiți, credem că este suficient.

95 % of the questioned psychologists disclose the lack of communication, even if wanted this does not happen. This research confirms the our previous state of being once again again. It was one of the crucial reasons which determined us to organize since 1975 four national and international conferences of applied psychology and in the same time to organize in a different manner than classic the scientific programmers developed through operation concepts to make sections that produce meetings of experts from various domains of applicability in psychology.

Our target is the Man our peer, perceived from different angles not necessarily a classic one. We have always been against of a such called status psychology and have always peeled that only personality can give value to a status or another, so it is important come to know the personality in the first place and then to analyze its compatibility to a given status (school, profession, patient, in a word, existential). The status psychology has among its' causes the fact that psychologists from the three classic domains do not communicate. Recently the domain of psychotherapy has developed even if for the Romanian psychologists this field is not officially recognized. This indoctrination with classic clichés, which has its basis in forming lead to lack of communication and to statutory targets: pupil, patient, worker, manager, pilot, driver etc.

We do not wish to comment on envy, vanity, personal interests, over-self-evaluation bad career management, and unfitted personality. We leave it to consider yourselves that would be enough.

CE ÎI UNEȘTE PE PSIHologii ROMÂNII? / WHAT UNITES THE ROMANIAN PSYCHOLOGISTS?

Ce-i unește pe psihologii romani? What binds the romanian psychologists together?

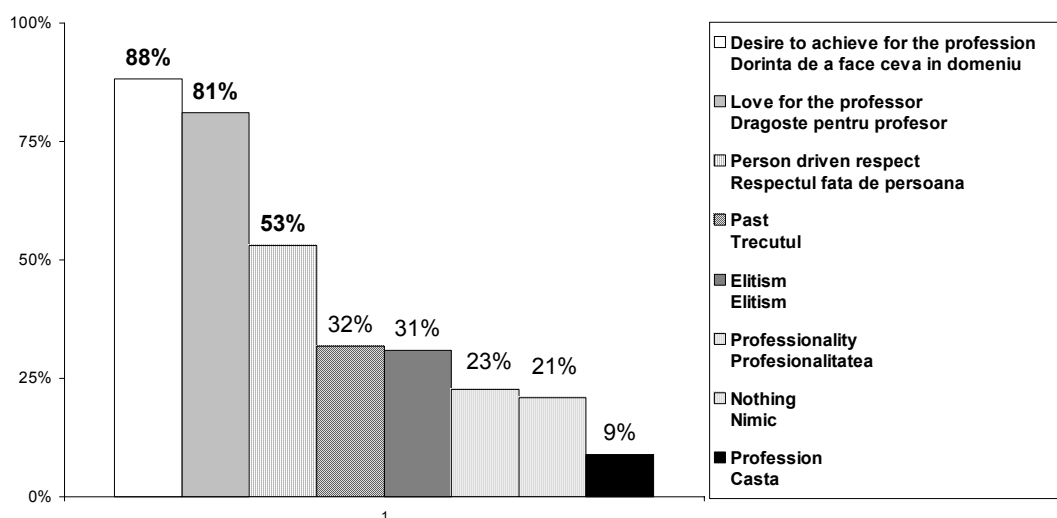

Fig. 41 Ce îi unește pe psihologii români? / What unites the Romanian Psychologists?

Întîlnim aici și ecoul analizei precedente, surse de dezbinare, 25% dintre colegi mărturisesc că nu îi unește nimic, iar procentul de 9%, care vrea să dovedească existența sentimentului de castă, este nesemnificativ, poate doar un timid început căruia nu-i știm sursele, cauzele și nici șansele.

32% reprezintă pe cei experimentați care își aduc aminte în comun de suferințele îndurate pe toate planurile mai ales în anii '50 și apoi în cei "13 ani de singurătate a practicienilor".

31% afirmă că pe psihologi îi unește elitismul, prețios termen, care însă se leagă mai mult de confuziile de statut analizate anterior. Nu credem că acest procent se referă la elita psihologiei românești care acum poate fi numărată pe degete.

Interesant că 81% dintre psihologi își respectă formatorii și poate că le continuă liniile trasate în inimile și mințile unora, sper, ca adevărați discipoli. Sperăm să nu fie un ecou al iluziilor posibil create de aceștia.

88% dintre psihologi vor cu adevărat să "facă ceva" în profesie mai ales că 53% își afirmă respectul față de SEMEN - SPC. Acest item deschide calea spre necesitatea codului de etică și deontologie profesională.

Timișoara, 23-25 octombrie

Here we meet the echo of the previous analysis (sources of scission). 25% of our colleagues avoid that nothing unites them and the 9% who want to prove the existence of the caste spirit are insignificant, it maybe a feeble start with unknown reasons.

32% represent the experimented ones who remember the sufferings they had to endure especially in the fifties and the "13 years of loneliness of the practitioners".

31% find elitism as being the linking element. This euphemism is rather related to the confusions of status previously analyzed. We do not think that they had in mind the Romanian elite that can now be counted by fingers.

An interesting fact is that 81% of the psychologists respect their mentors and may continue their spirit as real disciples.

88% of the psychologists want "to do something" in regard to their profession especially that 53% affirm their respect towards the peer (SPC).

This item opens the road to the ethic code.

REPERE ALE UNUI COD ETIC ȘI DEONTOLOGIC / MARKS OF AN ETHIC CODE

Cuvinte cheie: cod etic / deontologie Keywords of the ethical and deontological code

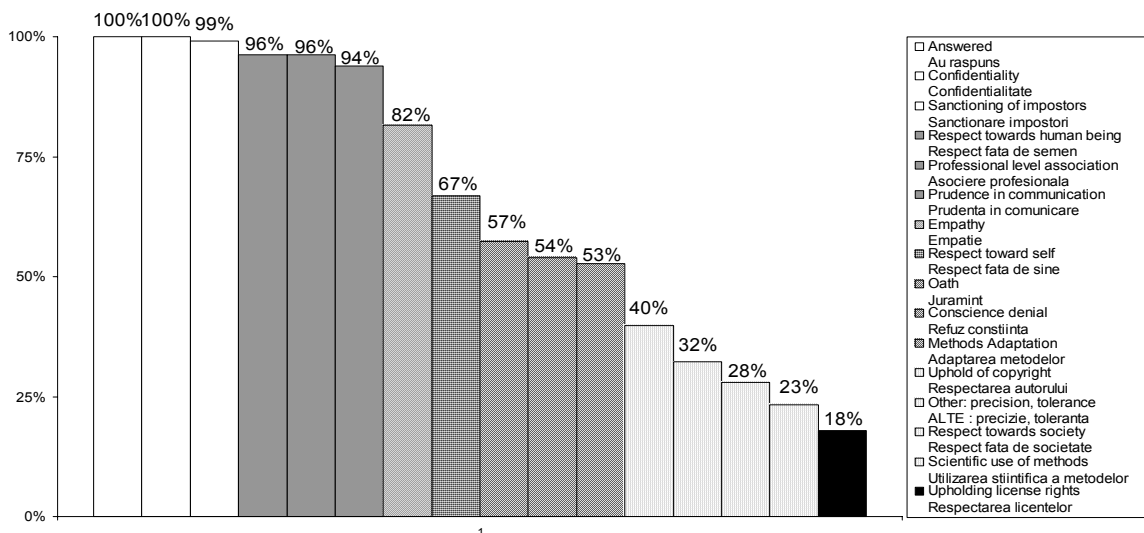

Fig. 42 Repere ale unui cod etic și deontologic / Marks of an ethic code

100% din membrii voluntari ai eșantionului au oferit cuvintele cheie ale unui așteptat cod de de etică și deontologie. Rezultatele ar trebui să atragă atenția asociațiilor profesionale constituite sau în curs, care sunt responsabile de elaborarea unui astfel de cod.

Există de fapt un proiect anexat la Legea 504/98, cea blocată la Cameră. Un organism temporar dar specializat ar trebui să se ocupe de o redactare a acestui cod, care în prim rînd trebuie să-l oferim conștiinței sociale într-un mod cu totul transparent.

Apoi asociațiile ar trebui să-și formeze grupe de monitorizare a respectării sale de către psihologi și angajatori și care să nu se ocupe de impunerea regulilor și de încasare de taxe, a se vedea proiectul care susține, scos din contextul problemelor model ale vremurilor care le trăim, nu mai departe colectarea de taxe, cum a ajuns să fie interpretată forma preconizată de a fi "Colegiul Psihologilor", la fel aprobată, cu amendamente, de Senat în 2002, amendamente care se referă la conținutul statutului de psiholog specificate în proiectul 504/98. Nu mai comentăm existența unui terț proiect, cu nr. 70/2001.

Ierarhia obținută ne oferă o imagine care ține mai mult de implicarea persoanei psihologului și nu: ce face, cum face, cînd face și unde își face psihologul cu metodele sale, cu licențele obținute, cu competențele cîștigate, cu regulile legale ale copyright-ului, profesia. Aici se

găsesc obișnuințele profesionale care ar trebui să devină cutume măcar fiindcă acestea precis vor rezista tentației de a face compromisuri profesionale.

96% dintre colegi implică dreptul al asociere profesională, ceea ce dovedește că mulți dintre psihologi nu cunosc sau nu înțeleg ce înseamnă viața într-o asociere a cărei posibilitate legală există încă din perioada interbelică.

Ce facem profesional, ne hotărâm pentru EU sau și pentru NOI?

În orice caz, procentele mari înregistrate dovedesc că se vrea în adevăratul sens al cuvântului ca acest cod să existe și să fie respectat.

100% of the volunteers in our sample have offered the key words of an expected ethic code. These results should ring a bell to the existing or the being formed associations which are responsible with the code's elaboration.

There is a project attached to the project law 504 /98 (the one not validated by the parliament). A temporary commission of experts should deal with the writing of this code,

Then the associations should form monitor groups in order to survey its' obeying and not with the imposing of rules or tax collection. For documentation, see the project of the Psychologists Society. Voted with amendments by the Senate in 2002. The amendments refer to the Psychologists statute specified in the project of law 504/ 1998.

The obtained hierarchy offers an image that involves the psychologist as a person and not he or she odoes with her methods, diplomas, competence, and the copyright. Here the proffessional habits that should become customs are to be found even for the fact that these customs will restis the tendencies to compromise.

96% of our colleagues involve the right to associate which proves that many of the psychologists do not know or do not understand what life within an association is . This association exists from the inter war period.

What is to be done ? Shall we decide for "I" or for "Us" ?

Anyway the high percentages prove that this code is certainly best liked and regarded with respect.

PSIHOLOGUL ȘI ASOCIAȚIILE PROFESIONALE (ONG) / THE PSYCHOLOGIST AND THE NGO'S

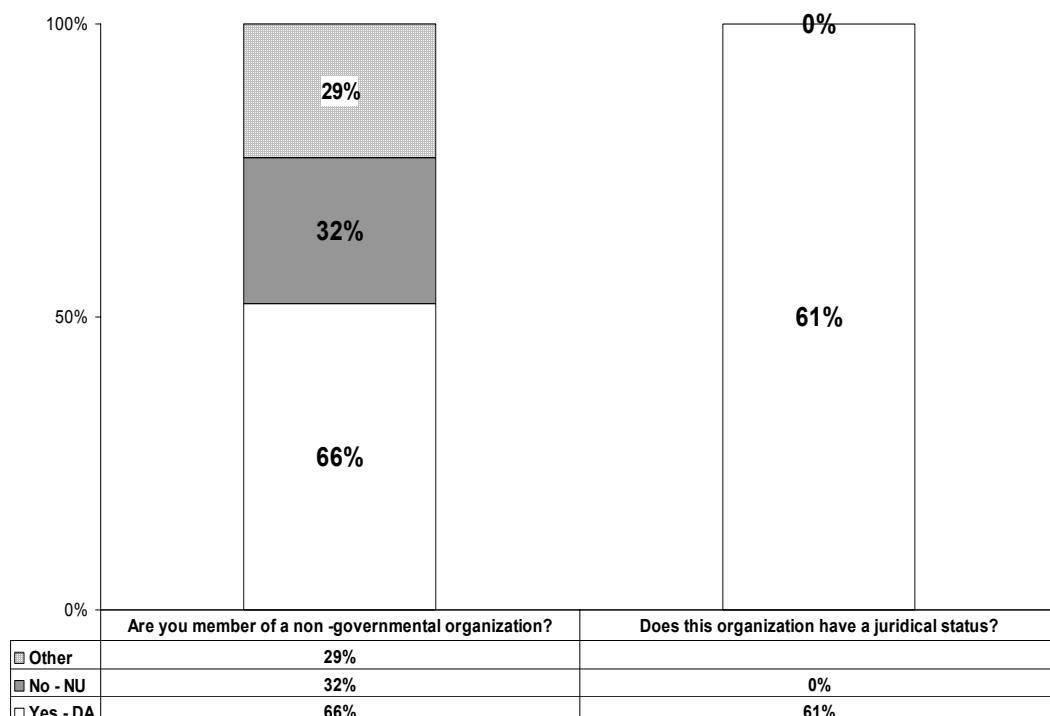

Fig. 43 Psihologul și asociațiile profesionale (ONG) / The psychologist and the NGO's

Timișoara, 23-25 octombrie

Ne bucurăm că 65% dintre psihologi autohtoni sunt membrii ai unor ONG-uri, motivele aderării sunt însă diverse: interese personale pentru a câștiga de pe urma implicării în proiecte, obligativitatea de a fi membru pentru a avea acces la atestări, obținerea unor recomandări favorabile și bineînțeles pozitiv vorbind, dorința de asociere și de colaborare într-un cadru organizat. Aceste aspecte probabil că îi scuză pe cei care nu au aderat, cei 29% și care probabil așteaptă un prilej de adreare în favoarea lui EU sau optimistul: în favoarea lui NOI.

Ne întrebăm retoric, câți dintre acești aderenți cunosc clar statutul asociației la care au aderat?

Putem să afirmăm că în AΨB, din 1995 încoace, nimeni nu a aderat, și sunt circa 250 de psihologi din țară, fără să consulte și să accepte statutul asociației. Este drept că circa 40% din lotul de studiu sunt membrii AΨB și 61% sunt aderenți la alte asociații cu personalitate juridică. De aceea nu vrem să pierdem prilejul ca să felicităm AΨR că în iulie 2003 a primit confirmarea juridică, neascunzînd faptul ca aceasta s-a grăbit și datorită insistențelor noastre (AΨB). Mai mult autorul acestui studiu, poate destul de controversat, cum este și existența, este membru AΨR din 1976, însă actul original de constituire (1959) semnat printre alții de L. Blaga, Al Roșca, Al. Zapan, a fost pierdut prin 1991-1992, cînd 2 psihologi, din păcate timșoreni, s-au angajat că elaborează un alt statut și vor da continuitate asociației.

We are happy that 65% of the psychologists are members of the NGO's. The reasons of this adherence are different: personal interests, the request to be a NGO member to be accepted to examinations, to obtain recommendations and to fulfill the wish to associate and collaborate in an organized environment.

These aspects may be an excuse for the ones who din not join the 29% that probably are waiting for a chance to affiliate.

We wonder how many of those who have affiliated know the statute of the association they joined.

We ca say that since 1995 all the members that joined theΨB at about 250 members from all over the country, have consulted the statute before they agreed to join the association. It is true that 40% of this sample are "AΨB" members and 61% are members to other associations legally registered. We take the opportunity to congratulate the "AΨR" who in July 2003 received the legal confirmation not hiding the help received from the in "AΨB" hurrying this event. More, the author of this study, no matter how controverseed, has been a member of the "AΨR" since 1976, but sadly the original act (1959) singed by L Blaga, Al Rosca and Al Zapan was lost in 1991 or 1992 when two psychologists from Timisoara charged to elaborate a new statute.

PARTICIPAREA LA VIAȚA ASOCIAȚIILOR / EVOLVEMENT IN THE ASSOCIATION'S ACTIVITY

Participarea la viata asociatiei Participation in the organization is

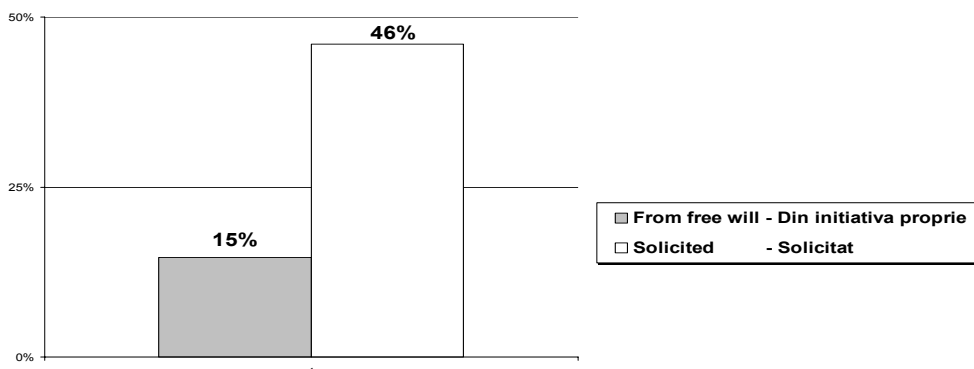

Fig. 44 Participarea la viața asociațiilor / Evolvement in the association's activity

46% dintre psihologii înscriși participă numai când sunt solicitați și doar 15% fac acest lucru din proprie inițiativă. Există în mare mult adevăr în această mărturisire colectivă. Ne aducem aminte de o discuție informală: "Ce face asociația pentru mine, altceva decât să-mi ceară cotizația?!" Răspuns: "Dacă și cotizația trebuie să-ți fie cerută atunci nici nu mai merită să discutăm." Cu alte cuvinte: "Ce faci tu pentru asociație?" Ce se mai poate discuta despre principiul voluntariatului, dacă nici principiul și scopul asocierii nu se cunoaște.

Puțini sunt cei implicați, restul gravitează monitorizînd atent ce se întîmplă și dacă au ceva de cîștigat, dacă se implică într-un proiect, atunci apar sau așteaptă să fie solicitați.

AΨB-ul, de pildă, a ajuns să organizeze 4 conferințe naționale și internaționale în domeniul psihologiei aplicate, în 1997, 1999, 2001 și în 2003. În acest context putem să afirmăm că:

Cei care s-au implicat, de fiecare dată, majoritatea sunt tot aceiași voluntari dedicați și asta nu din cauză că unii sunt din staful ales, ci din cauză că simțeau nevoia să activeze în mod asociativ, unii chiar s-au specializat pe anumite probleme.

În afară de 2 persoane nimeni din organizatori nu s-a implicat efectiv în atragerea sponsorilor, abia la EUΨRO 2003, numărul acestora a crescut la 4, din care o persoană care înainte colecta 90% din fonduri, acum a rămas să colecteze 60%.

Există un "clișeu" care funcționează dezastros de bine, acela că o sponsorizare rezolvată prin intermediul propriei persoane duce la pierderea sau sacrificarea unei relații personale. Productiv clișeu, nu? Iarăși apare dilema EU sau NOI.

Campaniile de atragere a sponsorilor pentru AΨB îți dă uneori sentimentul că pur și simplu cerșești, elitist ce-i drept, dar cerșești.

Pe de altă parte, Legea "sponsorizărilor" din România, nu oferă avantaje semnificative sponsorului, decât că trebuie să-și declare profitul ca să se calculeze % de deducere și faptul că sponsorizatul are obligația să facă reclamă sponsorului.

Sponsorii mici sunt mai ofertanți, cei mari foarte rar și nu întotdeauna consistent. Pentru EUΨRO 2003, de exemplu, am contactat cu cereri oficiale înregistrate, un număr de 55 de sponsori potențiali, doar 2 au răspuns DA, 2 s-au scuzat dar au răspuns, ceilalți 51 nici măcar nu s-au sinchist să răspundă într-un fel sau altul. No comment!

În concluzie: Sentimentul NOI este dominat copios de sentimentul EU & EU și EU! Așa arată economia de piață în sfera dividendelor emoțional-afective acum.

46% of the associated psychologists take part into the association's activity only when requested; 15% do this from their own initiative. There is a great truth in this confession. We remember here an informal dialogue: "What does the association do for me except for asking the regular fee?" Answer: "If the association has to ask even for the regular fee, which one should pay without being invited to do so is it worth discussing this matter any further?" In other words, "What do you do for the association?" It is futile to bring into discussion the volunteer principle.

Few are those really involved, the rest simply gravitate carefully observing what is going on or if there is anything to gain from the involvement in a certain project they show up or wait to be invited.

The "AΨB" organized 4 national and international conferences in 1997, 1999, 2001, and 2003 in this respect we can declare that:

Those who involved every time are the same devoted volunteers, because they felt the urge to act in an association some even become experts in solving problems

Except for two persons nobody from the organizers involved effectively in collecting sponsorships. Only for the EUΨRO 2003 their number has gone up to 4, from who a person who collected 90% of the funds now collected only 60%.

There is a cliché that works awfully well: a sponsorship matter solved by a person leads to the loss of the sacrifice of a personal relation. Quite a productive cliché!

The campaign to raise money for event organization gives the feeling of elitists' beggary.

Being a sponsor in Romania does not give any advantage. The sponsor has to declare the profit in order to be deducted the sponsored sum and the beneficiary of the sponsorship has to advertise the sponsor.

Timișoara, 23-25 octombrie

The small sponsors are more generous the big ones seldom offer help and not always significant sums. For example, we have contacted by official requests 55 potential sponsors for the EUΨRO 2003. Only two of them responded affirmatively other two sent letters of excuse and the rest of 51 did not even bother to answer. No comment!

Conclusion: the concept of “Us” is dominated by the” I & I & I” concept! Thus works our market economy in the sphere of emotional dividends for the moment!

Capitolul. 7 Problema colegiului și a atestărilor la colegi The problem of the Psychologists Society and the certifications as a psychologist

NECESITATEA COLEGIULUI PSIHOLOGILOR / THE NEED OF THE PSYCHOLOGISTS' SOCIETY

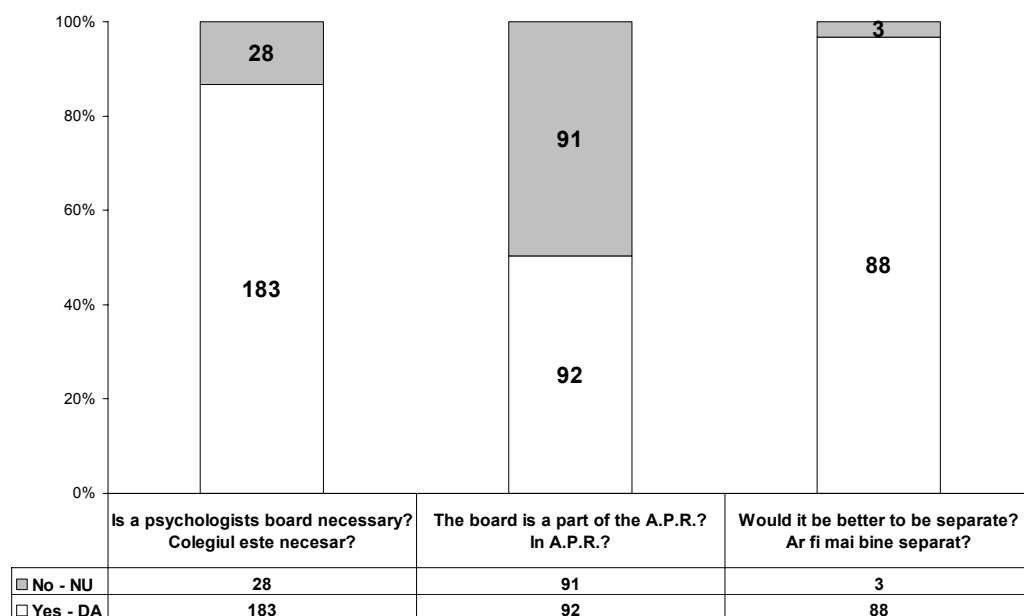

Fig. 45 Necesitatea Colegiului Psihologilor / The need of the Psychologists' Society

80% dintre psihologi afirmă că acest organism este necesar să fie constituit și să funcționeze, 50% sunt pentru ca acesta să funcționeze în cadrul AΨR, iar 98% doresc o funcționare zonală coordonată de asociații afiliate la AΨR. Este o istorie întregă cu acest colegiu încă neconstituit. Constituirea acestuia a fost ideea AΨB încă din 1997, lansată la Simpozionul Național de Psihologie Aplicată din 14-16 martie a aceluiași an la Timișoara însă în contextul generos al legii noastre.

În contextul Legii 504/1998, cea blocată acum în parlament, cu apelativul informal al șefului Comisiei de învățământ: ”Cele mai trebuie și laăștia?!” există capitolul despre înființarea COLEGIULUI PSIHOLOGILOR și regulamentul de constituire și funcționare al acestuia, totul integrat în contextul asociativ la psihologilor din România și sub controlul strict al acestui context pyramidal descentralizat: central și zonal sau regional. Ulterior a apărut o altă propunere legislativă centrată doar pe Colegiu ca organism autonom cu pretenție de „a tot făcător” pentru psihologi și chiar psihologie, care impunea ca orice gest care-l face să fie plătit de psihologii care au majoritatea sub 100 de euro/net lunar, nu mai vorbim de șansele neacordate debutanților, șomerilor (28,5%). În sfârșit, o perfectă „mașină de colectat taxe” dacă s-ar fi constituit în această formă.

Nu mai amintim de centralizarea excesivă, costurile scumpe ale atestărilor, perioada scurtă dintre 2 atestări periodice. AΨR nu ar mai fi existat din start.

La conferința neptuniană, în primăvara anului 2002, s-a reușit să se integreze acest organism sub controlul strict al AΨR, cotizația/an la AΨR să fie diferențiată pentru șomeri, pensionari, debutanți la 5 dolari USA acum EURO, iar la membrii plini 8 dolari, acum EURO. Propunerea a fost supusă la vot în fața a circa 200 de participanți la Conferința AΨR.

Pentru informarea dvs., pe pagina AΨR www.apsi.ro tot 10 euro au rămas, mai mult, în noiembrie sau octombrie / 2003 s-a autoschimbat Consiliul Director al AΨR. „Curat statutar coane Mitică!”

Autorul acestei cercetări nu a fost de acord niciodată cu aceste formule, iar pe net/e-mail, am avut dezbateri interminabile cu accente critice la formula propusă pentru colegiu în legea aprobată de Senat și amendată la Cameră, de același Senat, amendare care viza tocmai inexistența în text a celor menționate în textul legii propuse de noi, dar blocate în 2001. Culmea, răspundeam în primul Consiliu Director, post 2000, al AΨR, de partea legislativă. Ce s-a ales de propunerile noastre bănuți? Opinii în detaliu, pro și contra, le găsiți pe www.apb.etopia.ro la secțiunea Articole.

80% of the psychologists agree that this organization is necessary.

50% agree that this new organization should activate within the "AΨR" and 98% see the activity developed within the catching area of the affiliated organizations to the "AΨR".

The AΨB came out with the idea of a Psychologists' Society sine 1997 on the occasion of the National symposium of Applied Psychology (Timisoara 14-16 March).

The context of the project of law 504/1998 there is a chapter dedicated to the forming of this Psychologists Society together with creation act everything integrated in the associative context of the psychologists in Romania and under the control of this context, decentralized: central, regional and local. Another project of law focused on the Psychologists' Society as an autonomous institution only has been forwarded. This "Jack of all trades" for psychologists and psychology claimed to be paid for everything when the psychologists' salaries in Romania hardly reach over 100 Euro. What about the chances never given to the debutantes and unemployed (28.5%)...Finally, a perfect "tax collection machine" would they have been constituted in this form.

Not to mention the excessive centralization, the high costs for certification, the short period between two periodical certifications. "AΨR" could have not existed from the very beginning.

At the Neptune conference held in spring 2002, this body has been integrated under the strict control of the "AΨR", the annual fee has been differentiated for unemployed people, pensioners and debutantes at 5 USD now EURO, while the fee for the full members was established at 8 USD now EURO. The proposal was submitted to vote in front of 200 participants at the "AΨR" Conference.

For your information, the AΨR web page www.apsi.ro, still mentions the 10 EURO fee and even more, in October or November 2003, the AΨR the Managing Board self-changed.

The author of this study has never agreed these formulas and I had several interminable critical debates on the net/email about the formula proposed for the society in the law approved by the Senate and amended in the Chamber by the same Senate. The amendment expressly referred to the absence in the text of those formulated by us in the draft of the law, but blocked in 2001. And we were responsible with the legal issues in the first AΨR Managing Board after 2000... And guess what happened to our proposals...Pros and contras can be found on the web page www.apb.etopia.ro, section Articles.

Timișoara, 23-25 octombrie

UNDE AR TREBUI SA SE FACĂ ATESTĂRILE PROFESIONALE? WHERE SHOULD BE DONE THE PROFESSIONAL CERTIFICATION?

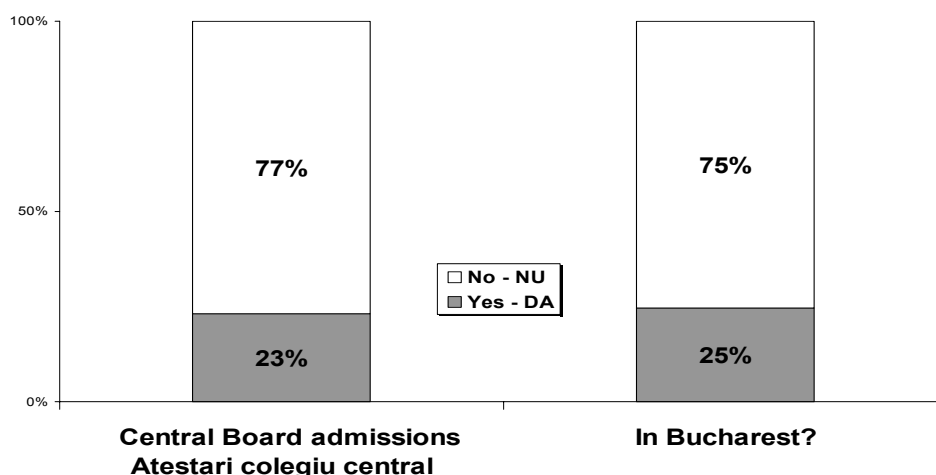

Fig. 46 Unde ar trebui să se facă atestările profesionale?
Where should be done the professional certification?

Din grafice se relevă clar dorința de descentralizare a acestor forme de monitorizare și atestare profesională: 77% nu doresc să fie atestați de Comisia Centrală a colegiului și respectiv 75% nu doresc ca acestea să se facă în București.

Organizarea atestărilor, considerăm că trebuie să fie operațională la nivele regionale, în câteva centre universitare, unde formarea psihologilor este deja consacrată: București, Cluj, Iași și Timișoara, prin comisii mixte și cu sprijinul nemijlocit al asociațiilor zonale sau regionale.

AΨB este pregătită în general să facă această necesară asistență pentru membrii săi sau pentru alți psihologi care nu sunt membrii dar doresc să fie atestați și pe care nu-i condiționăm să adere la AΨB sau AΨR, dar dacă sunt atestați de către AΨB vor trebui să continue seria reatestărilor tot în acest context.

Organizarea nu va fi elitistă, membrii comisiei de atestare vor fi primii atestați de către profesori reprezentanți de marcă, adică nedistanțați de realitățile practicării psihologiei, ai centrelor universitare menționate. COMISIA Colegiului Central ar rămâne în acest fel ca for de contestație, de supervizare și de monitorizare a eficienței acestor atestări, cu condiția ca aceasta să fie mixtă, adică să aibă reprezentanți din cele 4 centre menționate dar și din domeniile practice ale psihologiei, din cercetare.

În concluzie: psihologii din țară doresc să se atesteze, dar descentralizat.

From the graphics, the decentralization of these forms of monitoring and certification is very obvious: 77% do not wish to be certified by the Central Commission of the Association and respectively 75% do not want to be certified in Bucharest.

The organization of the certification should be operated at regional levels, in several academic centers, renown for the psychologists formation courses: Bucharest, Cluj, Iasi and Timisoara, with joint commissions and with the full support of the area or regional associations.

AΨB is generally prepared to provide this type of assistance for its members or for other psychologists which are not members but want to be certified and which can not be obliged to join AΨB or AΨR, but if they are certified by AΨB they should follow the further certifications in this context.

The organization will not be elitist, the members of the certification commission will be first certified by famous professors from the above mentioned academic centers, up to date to the realities of the psychological practice. The COMMISSION of the Association and center level would remain just a unity for contest, supervising and monitoring the efficiency of the certifications, with the condition to be joint, that is to include representatives of the 4 centers above mentioned and also from the practical fields of psychology and research.

In conclusion: the psychologists from the country want to be certified, but decentralized.

ARGUMENTELE DESCENTRALIZĂRII ATESTĂRIILOR PROFESIONALE THE ARGUMENTS OF THE DESCENTRALIZATION OF THE PROFESSIONAL CERTIFICATIONS

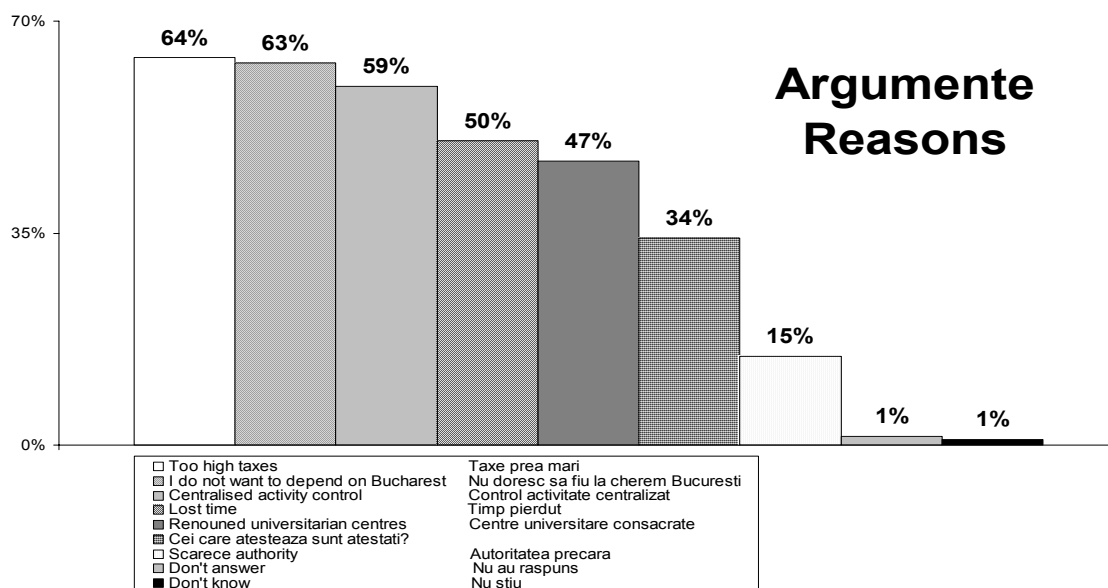

Fig 47 Argumentele descentralizării atestărilor profesionale
The arguments of the decentralization of the professional certifications

64% dintre psihologi, contestă taxele prea mari; 60 EURO= circa 2.500.000 lei, debutantul are 2.800.000 lei câștigul brut, la cursul zilei din 2003;

63% nu doresc să depindă de deciziile luate la București;

59% contestă controlul centralizat al activității și al evoluției lor profesionale;

50% consideră că pierd timpul și banii cu deplasările la București;

47% consideră că Centrele universitare regionale de formare a psihologilor sunt date la o parte chiar dacă în comisia de evaluare sunt reprezentanți și din teritoriu;

34% dintre colegi au mult curaj, acesta nu este tupeu nici măcar ca interpretare ironică, și își pun întrebări legitime de tipul: "Dacă cei care atestă, la rândul lor sunt atestați și de către cine?"

15% sunt cei care pun problema precarității autorității celor care atestă, pot fi cumulați procentual la cei anteriori menționați și ar rezulta un semnificativ procent de 49%.

În concluzie: fenomenul de centralizare evoluează în voia lui și neproductiv dacă nu se rezolvă rapid existența unei legislații de tip democratic, el ne poate sufoca și imploda pe unii, iar pe alții disipa. Era dosarelor, alt clișeu, începe cu CV-uri gonflate, bani chiuvernisiți pentru forme, autonomii pretabile la compromisuri profesionale în psihologia autohtonă.

64% of the psychologists contest the expensive fees; 60 EURO (about 2,500,000 ROL), a beginner earns about 2,800,000 ROL /exchange rate in 2003;

63% do not want to depend on the decisions taken in Bucharest;

59% are contesting the centralized control of their professional activity and evolution;

50% consider that they waste time and money traveling to Bucharest;

47% consider that the regional academic formation centers of the psychologists are pushed aside, even if the evaluation commission includes representatives from the territory;

34% colleagues have courage, they are not insolent when they ask pertinent questions such as "Who certifies the members of the certification commissions?"

15% put the problem of the uncertainty of the certification authority; they can be added to the previous percentage, generating a significant percentage of 49%.

In conclusion: the phenomenon of centralization has a randomly and unproductive evolution if a democratic legal frame will not be specifically clarified. This phenomenon can suffocate and implode us and even dissipate us. The age of files, another cliché, starts with inflated CVs, money saved for forms, autonomies generating professional compromises in the autochthonous psychology.

Timișoara, 23-25 octombrie

SOLUTII PROPUSE PENTRU COMISIILE DE ATESTARE SOLUTIONS PROPOSED FOR THE CERTIFICATION COMMISSIONS

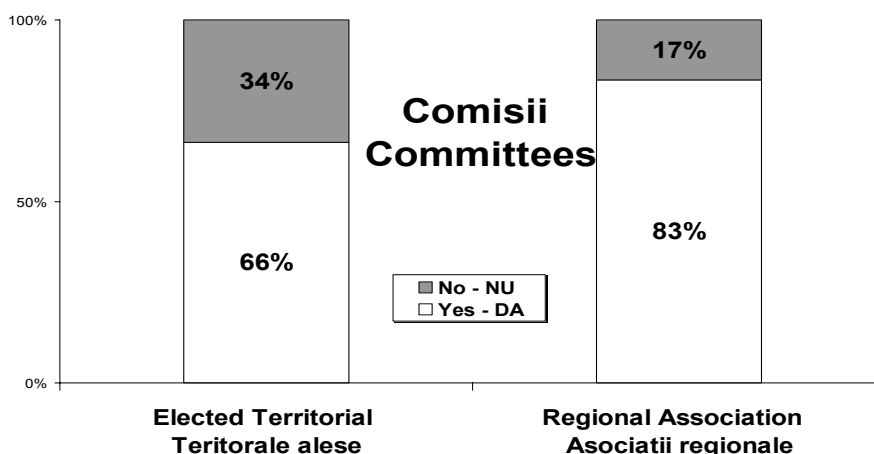

Fig. 48 Soluții propuse pentru comisiile de atestare
Solutions proposed for the certification commissions

După cele rezultate și oferite în diagramă, ar fi două soluții:

Acolo unde nu sunt asociații profesionale constituite juridic, în cele 4 centre, să se aleagă dintre membrii AΨR, Comisii regionale, 66% sunt cei care propun aceasta.

Acolo unde sunt asociații constituite juridic, 83% optează pentru funcționarea Comisiilor de Atestare, menționate în statutul lor juridic.

Cum rămîne însă cu AΨR și relația acesteia cu Asociațiile Regionale, cîte din acestea sunt constituite și funcționează cu adevărat?

Este o problemă juridică și financiară care apare la intenția de aderarea asociațiilor regionale la AΨR și care ține de decizii luate prin Adunările Generale ale fiecărei asociații regionale. În ce formă și cu ce contribuție?

AΨB are membrii care au aderat la AΨR, dar au făcut-o independent de faptul că erau membrii AΨB și mai ales pentru a avea acces la atestările care vizau "psihologia și securitatea muncii". Este dreptul lor democratic, dar dacă se făcea acest lucru prin AΨB precis cotizația era mai mică, la fel și taxa de atestare.

Afilieră unei asociații profesionale regionale la una națională este după noi o necesitate, însă nu în condiții impuse, ci reciproc avantajoase cu respectarea personalității juridice a fiecăreia dintre părți.

Following the results presented in the diagram, there are two solutions:

Where there are no professional associations legally constituted, in the 4 above mentioned centers, regional commissions to be elected with AΨR members, 66% make this proposal.

Where there are associations legally constituted, 83% are opting for the operation of the Certification Commissions, specified in their legal statute.

But, what about AΨR and its relation with the Regional Associations, how many of them are constituted and are really operating?

A legal and financial problem occurs when the regional associations intends to join AΨR. This problem is linked to the decisions taken within the General Assemblies of each regional associations. In what form and with what contribution?

AΨB has members that jointed the AΨR, but they did it irrespective of their AΨB membership and mostly in order to have access to the certifications related to "psychology and work safety". It is their democratic right, but if they had done it through AΨB, both the fee and the certification tax would have been cheaper.

The affiliation of a regional professional association to a national one is, for us, a necessity, but not under imposed conditions but in reciprocally beneficial conditions and respecting the legal responsibility of each party.

PERIODICITATEA ATESTĂRILOR / THE CERTIFICATION PERIODICITY

Dupa cati ani atestarea? How many years after have you made your attestation?

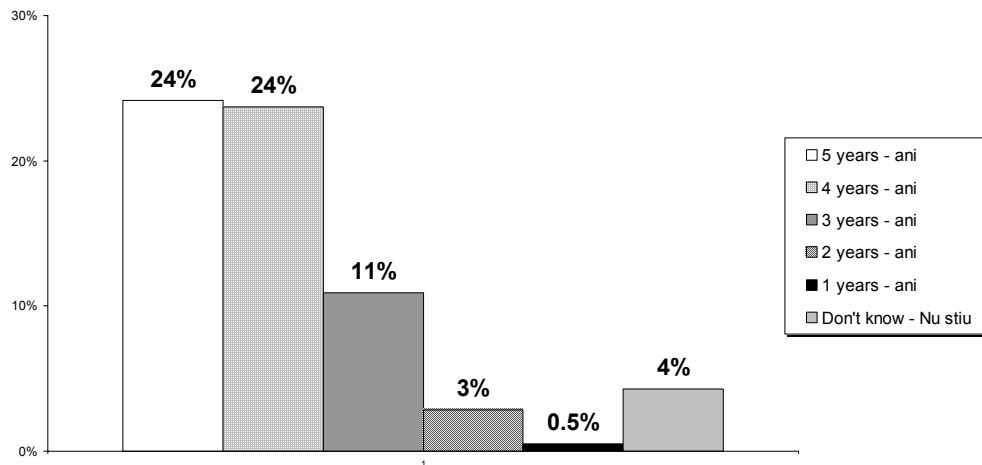

Fig. 49 Periodicitatea atestărilor / The certification periodicity

Și iată-ne la sfârșitul analizei noastre.

După proiectul legii ”mașinii de colectat taxe” adică cea a Colegiului Psihologilor și nu a Psihologilor, pur și simplu, această periodicitate era propusă la 2 ani, în cercetarea noastră doar 2% dintre psihologi sunt de acord cu această ritmicitate cu adevărat adecvată stilului de muzică house.

Democratic vorbind, soluția ar fi după 4 sau 5 ani, cumulată 48%, dar ce ne facem dacă va fi nevoie de psihologi de familie, că moda este ca moda și confuziile de statut abundă.

Here we are at the end of our analysis.

After the draft of the “tax collecting machine” law of the Psychologists Association and not of the Psychologists, actually, a 2 year periodicity was proposed. In our research study, just 2% of the psychologists agreed with this “rhythm” adequate more for the “house” music style.

Democratically speaking, the solution would be 4 or 5 years, cumulated 48%, but what shall we do when family psychologists would be needed, as fashion is as fashion and there are so many statute confusions.

ÎN LOC DE CONCLUZII / INSTEAD OF CONCLUSIONS

Cercetarea noastră trebuie analizată în contextul existenței celorlalte 3 anterioare și consultabile în Volumul lucrările ”in extenso” ale EUPSIRO 1999 & 2001 existente în toate bibliotecile universitare din țară.

Frustrările psihologilor din România sunt multe: lipsă statut, legislație, cod etic și deontologic, metode test valide, inabilitatea de a cerceta, condiții salariale mai mult decât modeste, centralizarea excesivă a organizării asociative, condiții economice precare, lipsa de comunicare profesională, etc.

Deocamdată mulți psihologi autohtoni sunt persoane pentru care criteriile de asociere au o amprentare mai mult strict personală, dominate de interese care nu au nimic comun cu nevoia acută de a comunica de a exista și de a se impune împreună profesional.

Colegii noștri nu vor să plece din țară, dar nici nu vor să fie la cheremul colegilor lor ”mai mari”, care nu țin cont de starea lor economico - financiară.

Se are impresia că privatizarea în psihologie ține doar de gest și de un dosar doldora de avize, de caricaturi metodologice și nu de activitatea în sine, de responsabilitatea acesteia de

Timișoara, 23-25 octombrie

capacitatea de a o demonstra. De multe ori dacă începi prost corecțiile, ecologice le-am spune, acestea nu mai au forța să restructureze nici măcar orientarea spre eficiență socială.

Trebuie să trecem la lumea lui NOI care înseamnă, după noi, nu o sumă de EU-ri ci o organizare coerentă a acestora.

Formarea psihologilor ar trebui să aibă criterii aplicative certe, să sădească sămînța cercetării și a lucrului în echipă, conținutul și responsabilitatea actului de cunoaștere psihologică la studenți.

Ne menținem opinia necesității existenței și transparenței: legislației specifice și a codului de etică și deontologie profesională pentru toți cei care sunt psihologi licențiați și pentru societate.

Our research study must be analyzed in the context of the other previous 3 that can be consulted in the Volume the works "in extenso", EUPSIRO 1999 & 2001, available in all university library across the country.

The frustrations of the psychologists in Romania are multiple: lack of statute, legal frame, ethic and conduct code, valid testing methods, inability to research, poor salaries, excessive centralization of the associative organization, poor economic conditions, lack of professional communication, etc.

For now, many local psychologists are persons for whom the association criteria are rather personal, dominated by interests that have nothing in common with the critical need to professionally communicate, exist and impose together.

Our colleagues do not want to leave the country but they do not want to depend on their "big" colleagues who do not take into consideration their financial and economical condition.

The impression is that the privatization in psychology depends only on a gesture and a file with a bunch of approvals and methodological caricatures and not on the actual activity, on its responsibility and capacity to demonstrate it. As it happens many times, if you wrongly start the corrections, ecological we may say, they have no longer the force to restructure even the orientation towards the social efficiency.

We must shift to the world of **US**, meaning for us, not a sum of I's but their coherent organization.

The formation of the psychologists must have certain application criteria, to plant the seed of research and team work, the content and responsibility of the act of psychological knowledge in the students.

We maintain our opinion on the necessity of transparency: of the specific legislation and of the ethical and professional conduct for all the psychologists holding a licence.

Timișoara la 15.01.04

Timișoara, 23-25 octombrie

**DIAGNOZA ORGANIZAȚIONALĂ ȘI UN INSTRUMENT AL EI:
CHESTIONARUL CONTINGENT
ORGANIZATIONAL DIAGNOSIS AND ONE OF IT'S INSTRUMENTS:
THE CONTINGENT QUESTIONNAIRE**

TODEA V. Gelu, ȚEROVAN Mioara, BOCȘA Monica, DRAGOȘ Dorina
Universitatea „Tibiscus” Timișoara, Fundația „RCE Speranța Copiilor”, Arad,
Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului, Arad

**todeavgelu@yahoo.com, mioaraterovan@yahoo.com,
mbocsa@yahoo.com, elena@dtcar.ro**

Rezumat

Un chestionar din 10 itemi, construit de către noi după studiul documentelor și interviuri profesionale, a fost aplicat celor 160 de persoane (98% din personal) care formează resursele umane ale unei firme private autohtone de distribuție.

Ipoieza viza faptul că un astfel de instrument sprijină un demers de diagnoză organizațională a unei firme de distribuție în dezvoltare. Acesta, ținând cont de teoria contingenței, poate să devină un mijloc eficace de evaluare diagnostică a unor procese organizaționale cum ar fi: claritatea scopului organizațional, calitatea actului decizional, stilul de management, fenomene de rezistență la schimbare, satisfacția și insatisfacția ocupațională, cauze, surse și efecte ale procesului de dezvoltare organizațională, evaluarea potențialului uman al organizației. Cercetarea a durat 2 luni, în anul 2003. Prelucrarea parametrică și non-parametrică a răspunsurilor a mai relevat și alte aspecte ale dinamicității dezvoltării organizaționale: dezechilibre în raportul formal/informal, costuri ale dezvoltării organizaționale (vizibile sau ascunse), mai ales cele determinate de fluctuația de personal la anumite posturi din firmă, categorii ocupaționale.

S-au degajat și posibile soluții și recomandări de depășire a disfuncțiilor generate de procesul de dezvoltare într-un mediu economic fluctuant dar cu perspective reale. Astfel, au apărut: necesitatea definirii clare a scopului firmei, trecerea la managementul prin obiective, reorganizarea unor departamente, eficientizarea circuitului informațional funcțional, descentralizarea decizională, construirea echipei de marketing.

Abstract

A questionnaire containing 10 items, built by us after studying the professional documents and interviews, has been applied to 160 individuals (98% of the personnel) who represent the human resources of a Romanian distribution firm.

The hypothesis claims the fact that an instrument of this sort supports an approach of organizational diagnosis applied to a distribution firm in development. Considering the theory of contingency, this instrument could become an effective means of diagnostic assessment of organizational processes such as: the transparency of the organizational purpose, the quality of the decisional act, the management style, the phenomena of resistance to change, the occupational satisfaction or dissatisfaction; the causes, sources and effects of the organizational development process; the assessment of the human potential of the organization. The research lasted for two months in the year 2003.

The parametric and non-parametric processing of the answers also revealed aspects of dynamics of the organizational development: lacks of balance between the formal and informal aspects, the costs (revealed or hidden) of the organizational development, especially those determined by the fluctuation of personnel of certain jobs within the firm; occupational categories.

Other possible solutions and recommendations have emerged, connected to overcoming the dysfunction caused by the process of development in a fluctuant economical environment, that nevertheless offers real perspectives. Thus, it has become a necessity to clearly define the purpose of the firm, to convert to management by means of objectives, to reorganize departments, to better the functional informational circuit, to de-centralize decisions and to build the marketing team.

Firmă de distribuție din vestul țării.
Brand Building Company from West side of the country

-Chestionar firmă de distribuție / Brand Building Company Questinaire-

Funcția / Position.....

Vârsta / Age.....

Vechimea în firmă / Length of service.....

1. Care este scopul firmei în care lucrați?

1. What is the goal of the Company you work for?

2. Cum credeți că se efectuează sarcinile primite de ceilalți angajați ?

Foarte Bine (FB) / Bine (B) / Mediu (B) / Slab (S) / Foarte Slab (FS) –
(încercuți sigla pe care o considerați răspunsul dvs.)

2. How do you think that the tasks gave by the other employers accomplished?

Very well (VW) / Well (W) / Mediu (M) / Insufficient (I) / Poor (P)
(mark the symbol that represents your answer.)

3. Relațiile de serviciu cu ceilalți sunt:

(FBC) De o foarte bună calitate; (BC) De o bună calitate; (CM) De o calitate mulțumitoare;
(SC) De o slabă calitate; (I) Insuportabile;
(încercuți sigla pe care o considerați răspunsul dvs.)

3. The work relationships with others are:

(VGQ) of a very good quality; (GQ) of a good quality; (SQ) of a satisfactory quality;
(PQ) of a poor quality; (U) unbearable
(mark the symbol that represents your answer)

4. Când sunt disensiuni sau conflicte profesionale la cine apelați să vă sfătuiți:

(SM) la șeful mare; (SD) la șeful direct; (C) la coleg; (PDF) la prietenul din firmă;
(PDA) la un prieten din afară; (S) încerc să rezolv singur;
(încercuți sigla pe care o considerați răspunsul dvs.)

4. When there are miss understandings and conflicts to whom are you going for advises:

(BB) to the big superior; (DB) to the direct superior; (C) colleague; (FIC) to the friend inside the company; (FOC) to the friend outside the compani; (OMO) on my own;
(mark the symbol that reprezents your answer)

5. Care din compensații vă mulțumește în firmă: (ordinea este alfabetică)

adaptarea firmei la solicitări,	onestitatea șefilor,
autoritatea șefilor,	organizarea bună a firmei,
autoritatea șefului direct,	pot să-mi asum riscul,
atmosfera colegială,	prietenia cu colegii,
condițiile de activitate,	protecția față de stres,
colegialitatea,	punctualitatea la program,
independența în decizii,	respectarea programelor,
înțelegerea de care dau dovadă șefii,	salariul,
independența în execuții,	spiritul de echipă,
onestitatea colegilor	succesul personal,
	tenacitatea șefilor;

Alegeți și specificați în ordine minimum 5. Dacă mai aveți și altele mai adăugați separat în ordine minimum 1-3:

(1) _____ (2) _____ (3) _____ (4) _____ (5) _____

5. What compensations are satisfying you in the company:

superiors authority
superiors honesty

superiors showing understanding
 superiores persistency
 colleague atmosfere
 colleagues honesty
 company ajusting to requierments
 direct superior authority
 desicion making independency
 executions independency
 enviroment conditions
 collegiality
 friendship with colleagues
 good organization of the company
 I can take the chance
 personal succes
 protection without stress
 punctuality
 respecting programs
 team spirit
 salary

Chose and specify in order minimum 5. If there are others, write the separatly in order minimum 1-3:

(1) _____ (2) _____ (3) _____ (4) _____ (5) _____

6. Ce credeți despre stilul de conducere din firmă? Acesta este:

(A) autoritar, / (L) este lejer, / (D) este democratic, / (MPV) este mai puțin vizibil, / (D) dictatorial?
(încercuiți sigla pe care o considerați răspunsul dvs.)

6. What do you think of the ledership style in the company, is it:

(A) authoritarian; (L) loose; (D) democratic; (LV) less visible; (D) dictatorial?
(mark the symbol that reprezents your answer)

7. Deciziile ajung la dvs: În majoritate scrise (MS) sau În majoritate spuse (MV)?
(încercuiți sigla pe care o considerați răspunsul dvs.)

7. The desicions get to you: majority in writing (MW) or majority verbal (MV)?
(mark the symbol that reprezents your answer)

8. Bugetul firmei este utilizat: în favoarea salariaților (FS), în favoarea firmei (FF), în favoarea șefilor (FM), este mai ales risipit (R), nu știu (NȘ)
(încercuiți sigla pe care o considerați răspunsul dvs.)

8. The company buget is used: in the favor of the employee (FE), in the favor of the superiores (FB), is more wasted (SO), I don't know (DK).
(mark the symbol that reprezents your answer)

9. Ce vă deranjează cel mai mult în firmă:

Alegeți 5 motive, din p. dvs de v. și le puneți în ordine descrescătoare.

(1) _____ (2) _____ (3) _____ (4) _____ (5) _____

amînările în indeplinirea sarcinilor,
 necinstea unor colaboratori din firmă,
 necunoașterea firmei în țară și în oraș,
 problemele exterioare firmei,
 salariul colegilor,
 salariul meu,
 salariul șefilor,
 sancțiunile prea multe,
 subsolicitarea,
 suprasolicitarea,
 șefii,

Timișoara, 23-25 octombrie

timpii morți,
 tracasarea șefilor
 lipsa de sancțiuni pentru ceilalți,
 clienții,
 colaborarea dificilă cu colegii,
 colaborarea dificilă cu subordonații,
 colaborarea dificilă cu șefii,
 colegii,
 condițiile,
 deciziile incorecte,
 deciziile prost transmise,
 deplasările,
 fluxul prost al distribuției,
 frica de șomaj,
 lipsa de participare la luarea deciziilor

9. What borders you the most in the company:

Chose 5 motives from your point of view and arrange them in decreasing order:

(1)_____ (2)_____ (3)_____ (4)_____ (5)_____

bad distribution flout,
 bad transmitted decisions,
 superiors,
 superiors salary,
 superiors
 clients
 colleagues
 colleague salary
 company being unknown in the country & city
 dead times
 difficult collaboration with superiors
 difficult collaboration with colleagues
 difficult collaboration with subordinates
 dishonesty of some company collaborators
 environment
 incorrect decisions
 lack of participation in decision making process
 postponements in tasks achivment
 problems outside the company
 too many penalties
 travels
 under stimulation
 unemployment fear
 overtax

10. Ce vă face să lucrați satisfăcut în firmă: (ordinea este alfabetică)

Alegeți 5 motive, din p. dvs de v. și le puneți în ordine descrescătoare.

(1)_____ (2)_____ (3)_____ (4)_____ (5)_____

atmosfera dintre colegi, avantajele de sărbători, cafeaua de dimineață, calitatea deciziilor, competența colegilor, competența șefilor, flexibilitatea orarului, persoana șefului mare, persoana șefului direct,	posibilitatea de promovare, prestigiul firmei, salariul, siguranța postului, solicitarea optimă, stilul lejer de comunicare cu șefii, sunt împreună cu prietena sau prietenul, tinerețea angajaților; transparența conducerii;
--	--

10 What make you to work with satisfaction in the company:

Chose 5 motives from your point of view and arrange them in decreasing order:

- (1) _____ (2) _____ (3) _____ (4) _____ (5) _____
- atmosphere between colleagues
superiors competence
coffee in the morning
colleagues competence
company prestige
decisions quality
direct superior personality
easy communication style with superiors
employees youth
holydays advantages
I'm together with my boy/girl friend
job security
optimal stimulation
leadership transparency
promotion opportunities
salary
schedule flexibility

Vă multumim pentru colaborare ! / Thank you for your collaboration!

Vă asigurăm că datele sunt confidențiale, în ceea ce vă privește! / We assure you that the data are confidential regarding you!

Răspunsurile dvs sunt cu atât mai bune cu cât sunt mai sincere! / Your answers are much better if you are sincere!

RESURSE UMANE / HUMAN RESOURCES

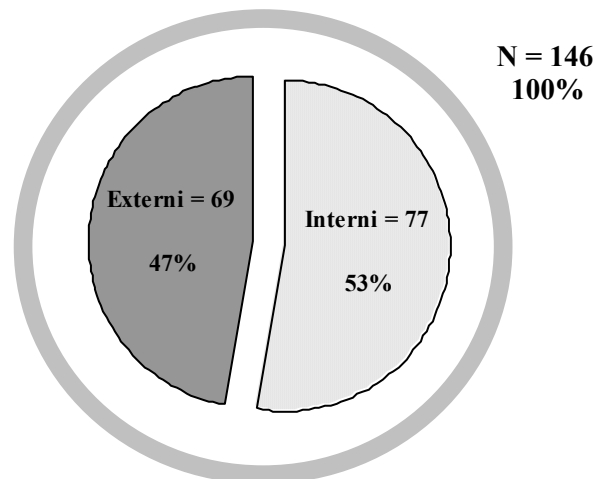

Fig. 1

Interni = management firmă și structură centrală, personal depozite;
Externi = agenți, personal în legătură directă cu piața

Internal = company manager and staff, warehouse personnel;
External = agents, Market direct connected personnel

Personalul firmei este împărțit în două jumătăți aproximativ egale. Considerăm că legătura directă cu piața ar trebui să fie mult mai dezvoltată în raport cu structurile stabile din punctul de vedere al resurselor umane.

Timișoara, 23-25 octombrie

The Company Personnel is divided in two parts approximately equal. We consider that the direct connection with the Market should be more developed compared with the stabile structures regarding human resources.

STRUCTURA PE SEXE / GENDER STRUCTURE

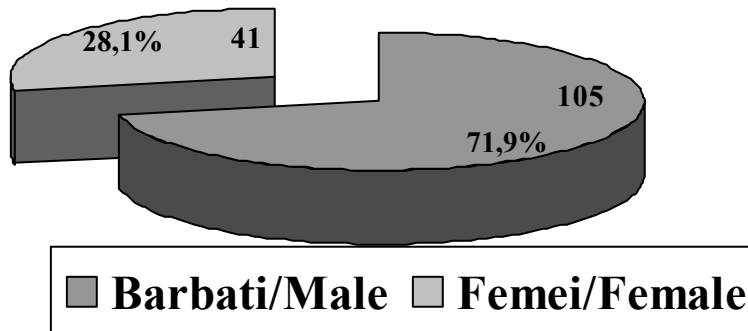

Fig.2

STRUCTURA PE VÂRSTE / AGE STRUCTURE

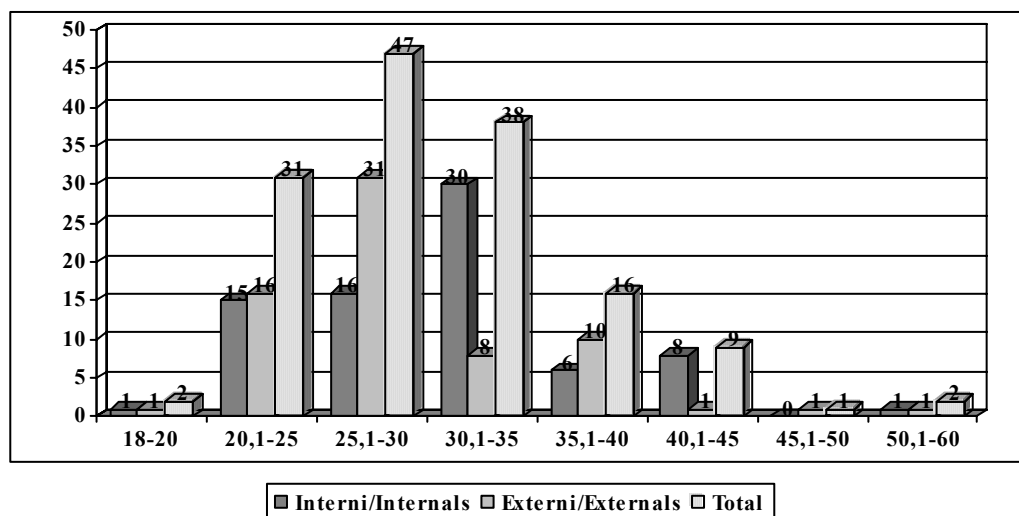
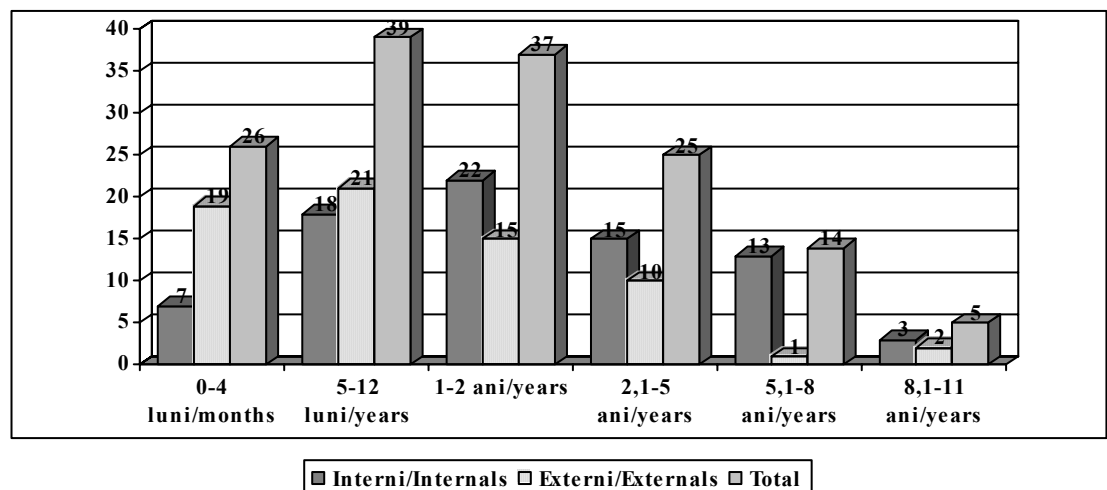

Fig. 3

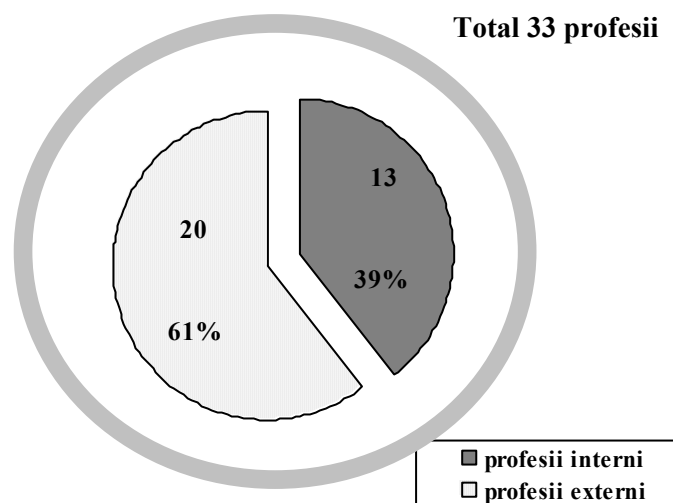
33% dintre agenți sunt între 20 și 30 ani. În același timp se relevă 5% dintre agenți noi recrutați se plasează între 36 și 50 ani. Probabil este o tendință a firmei de a recruta persoane consolidate familial, care-și pot permite să ofere creditul ipotecar. La interni media de vârstă se plasează între 30 și 35 ani. 58% din personalul intern se plasează peste 33 de ani, până la peste 50. Este zona cea mai stabilă și în general cu media de vechime cea mai mare în firmă.

33% out of agents are between 20 and 30 years old. In the same time it points out that 5% out of the new recruited agents are placed between 36 and 50 years old. It might be a tendency of the company to recruit persons that are household strengthen and can afford to offer mortgage credit. For internal, the medium age is placed between 30 and 35 years old. 58% out of internal is placed over 33 years old, to over 50. Is the most stabile zone and generally with the biggest length of service medium.

STRUCTURA CONFORM VECHIMII / LENGTH OF SERVICE STRUCTURE

Fig.5

40% din personalul intern are o vechime de peste 2 ani care implică o oarecare stabilitate, spre deosebire de externi unde 80% din personal are o vechime de sub 2 ani, majoritatea între 5 luni și 1 an. Firma înregistrează un procent de fluctuație mare, mai ales la agenți.

40% out of internal has over 2 years length of service that implies certain stability compared with external where 80% out of personnel has under 2 years length of service, majority between 5 months and 1 year. The company registers a big percent of fluctuation especially for agents.

SITUAȚIA PROFESIILOR DE BAZĂ / BASIC PROFESSIONS SITUATION

Fig. 6

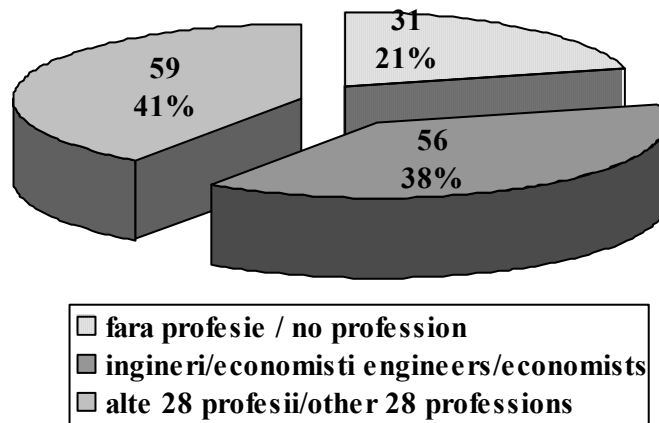
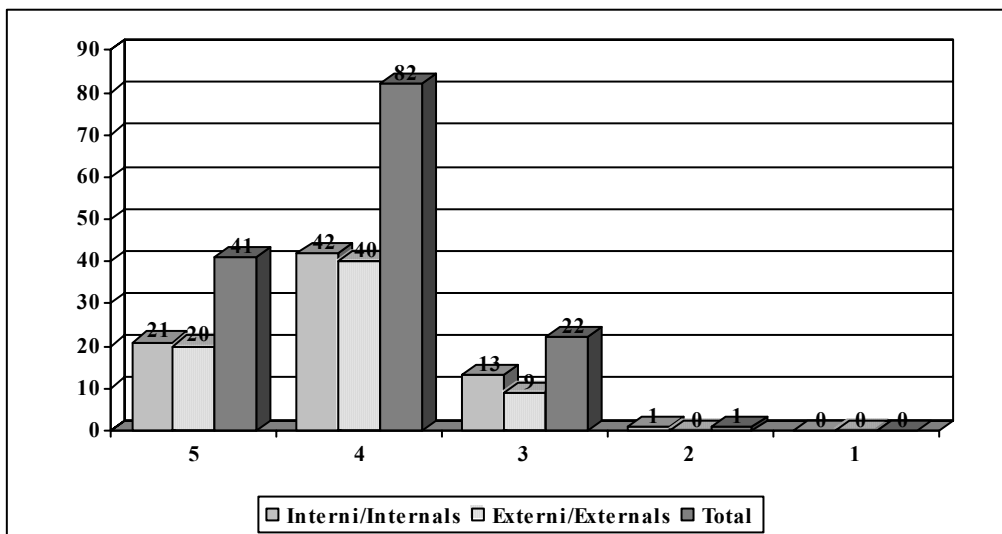

Fig. 7

NIVELE DE ȘCOLARIZARE / EDUCATION LEVELS

5=studii superioare / university
 4 =liceu / collage
 3 =profesionale / vocational
 2 =elementare / elementary
 1 =primare / primary

Fig. 8

Se relevă o distribuție aproximativ egală pe cele două categorii, interni/externi, privind nivelul studiilor și nu neapărat o orientare preferențială pentru anumite categorii profesionale care puteau presupune o adaptare mai rapidă la necesitățile scopului firmei. Credem că în perspectivă va exista o presiune creată prin recrutări din partea celor cu nivelul 5 de școlarizare.

It reveals an almost equal distribution on the two items category, external/internal, regarding the education level and not necessarily a professional orientation for a particular professional category

Timișoara, 23-25 octombrie

that could predict a more fast adjustmanet to the company needs. We believe that in the future will exist a presior created by recruting from university level empolees.

CONCEPTE - SCOPUL FIRMEI / CONCEPTS – COMPANY GOAL

Următoarele concepte oferite de angajații firmei considerăm că se subordonează scopului firmei fiind de fapt obiective, iar scopul trebuie definit în funcție de țintă (consumatorul).

- Produse = 65
- Distribuție = 50
- A deveni & a se dezvolta & a ajunge & extindere = 49
- Piața = 46
- Imagine & Calitate = 44
- Vânzare, comercializare = 36
- Leader & prestigiu = 35
- Promovare = 29
- Profit = 24
- Satisfacția clienților = 17
- Import = 8

Nu se pune problema nevoilor și dorințelor consumatorului acestea fiind amintite doar în 4 cazuri. 11 persoane văd distribuția profitului și în favoarea salariaților.

Nu se pune problema promovării unor *noi* produse.

DEZVOLTAREA DISTRIBUTIEI CA UNIC IMPORTATOR PENTRU PROFIT ȘI CREAREA UNEI IMAGINI A CALITATĂȚII PE PIATA DIN ROMANIA

Slogan scop: **PRODUSE DE CALITATE PENTRU CONSUMATOR!**

The following concepts offered by the company employees are considered submitted to the company goal being objectives. The goal must be define considering the target

- Products = 65
- Distribution = 50
- Become & Develop & Extinguish = 49
- Market = 46
- Image & Quality = 44
- Seale, commercializing = 36
- Leader & prestige = 35
- Promoting = 29
- Profit = 24
- Clients satisfaction = 17
- Importing = 8

The costumers needs and wishes are not mentioned but in 4 cases.

11 persons see the profit distribution in the interests of the employees too.

Promoting new products in not mentioned.

DISTRIBUTION DEVELOPING AS AN UNIQUE IMPORTAR TO OBTEIN PROFIT AND CREATING OF A IMAGE OF THE QUALITY ON THE ROMANIAN MARKET.

Company slogan: **QUALITY PRODUCTS FOR CUSTUMERS!**

DUPĂ UNII ANGAJAȚI ACESTA ESTE SCOPUL FIRMEI! / FOR SOME EMPLOYEES THIS IS THE COMPANY GOAL CONSIDERED!

Majoritatea angajaților chestionați au intuit fragmentar scopul firmei, mai jos fiind prezentate câteva mostre de definire a scopului într-un mod aparent sintetic, dar în fond fără raportare la adevăratul scop.

Timișoara, 23-25 octombrie

Majority of questioned employees had a fragmentary intuition of company’s goal; following are presented a few samples of company goal definitions in an apparently sintetical way but without direct references to the real goal.

DIRECTOR DEPOZIT: / WEARHOUSE DIRECTOR:

- “De a dezvolta o afacere, un brand.” / „to develope a business, a brand”
- “realizări maxime” / „maximal achievements”

DEPARTAMENT NEGOCIERI: / NECOCIATIONS DEPARTMENT

- “...este de a face ceva pe piața românească” / „...is to do something on the romanian market”

DIRECTOR DEPARTAMENT: / DEPARTMENT DIRECTOR

- “să facă profit” / „to make profit”

MANIPULANT: / MANIPULATOR XXXXX

- “banii” / „money”
- “vânzări cât mai mari” / „biger sales”

ȘOFER LIVRATOR: / DELIVERY DRIVER

- “livrarea mărfii și încasări” / „xxx delivery and xxxx”

KA

- “profitul” / „profit”

REPREZENTANT VÂNZĂRI, AGENT VÂNZĂRI, AGENT COMERCIAL: / SALES AGENT

- “promovarea și vânzarea produsului cafea” / „promoting and saling the coffee product”
- “distribuție” / „distribution”

ASM

- “de creștere” / „to grow”

OPERATOR PC/FACTURARE: / PC OPERATOR

- “promovarea și comercializarea produselor cosmetice” / „promoting and saling cosmatical products”

GESTIONAR / xxxxxx

- “de a produce profit” / „to produce profit”

PAZNIC: / GUARDIAN

- “comerț en-gros” / „en-gros sale”

MERCHANDISER: / xxxxxx

- “dezvoltarea afacerii” / „bussiness developing”

MODUL ÎN CARE SE REALIZEAZĂ SARCINILE PRIMITE DE CEILALȚI ANGAJAȚI / THE WAY THAT THE TASKS RECIVED BY OTHER EMPLOYERS ARE ACOMPLISHED

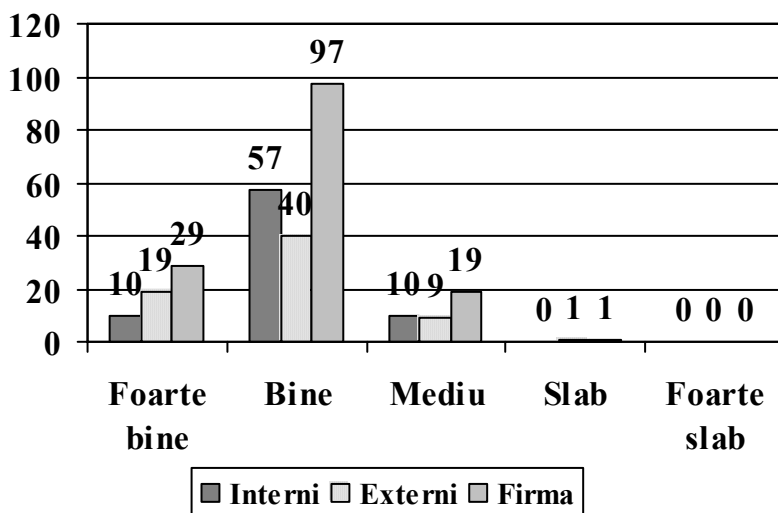

Fig. 9

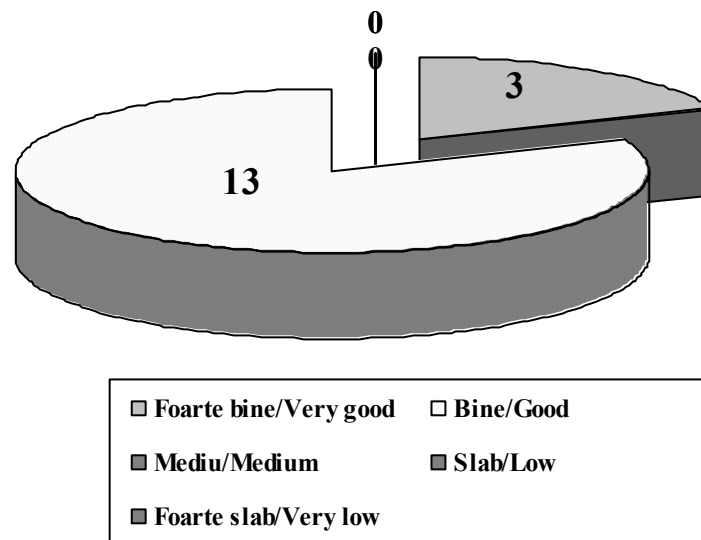

Fig. 10

RELAȚIILE DE SERVICIU / WORK RELATIONSHIPS

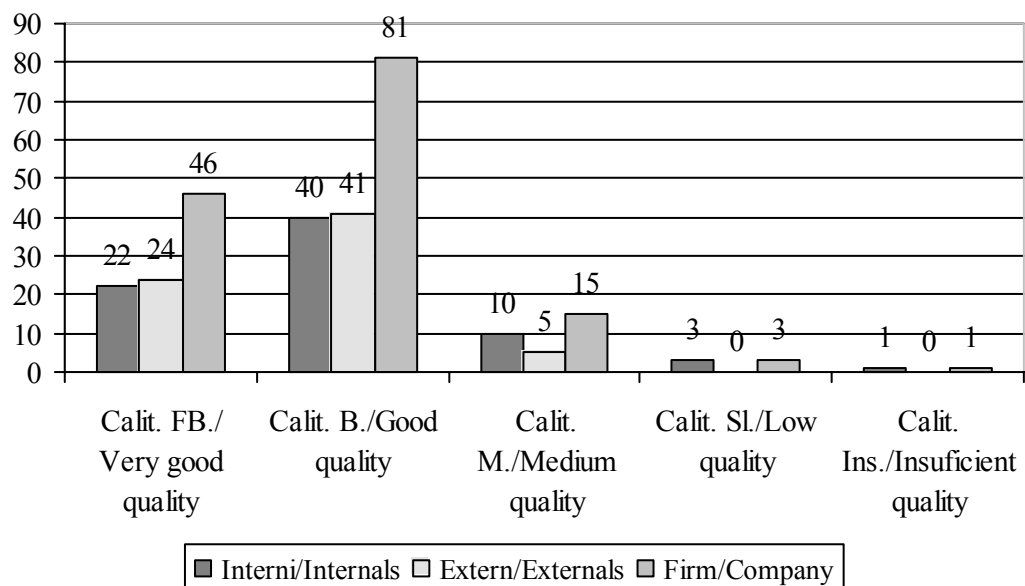

Fig. 11

Răspunsurile la această întrebare relevă o distribuție echilibrată privind calificativele bune și foarte bune, dar și un procent de 9,5% din personalul intern cu evaluări critice (mulțumitor, slab și chiar într-un caz relații insuportabile). Credem că aceste relații de serviciu sunt motivate de posibilitatea de angajare a unor relații informale care susțin, cel puțin acum, în mod destul de consistent, rețeaua de relații formale. La nivelul stafului nu se înregistrează decât relații F. Bune și Bune. Acest lucru se va vedea în continuarea analizei.

The answers to this question reveals a balanced distribution regarding the CALIF good and very good but also a 9,5% out of internals with critical evaluations (satisfactory, low and in one case even unbearable). We believe that this work relationships are motivated by the possibility of engaging in informal relationships which are sustaining, at least now, in a consistent way the

Timișoara, 23-25 octombrie

formal relationships net. At staff level we have only very good and good relationships. This will be shown in the farder analise.

PERSOANE DE CONTACT ÎN DISENSIUNI ȘI CONFLICTE PROFESIONALE / CONTACT PERSONS IN PROFESSIONALS MISS UNDERSTANGINGS AND CONFLICTS

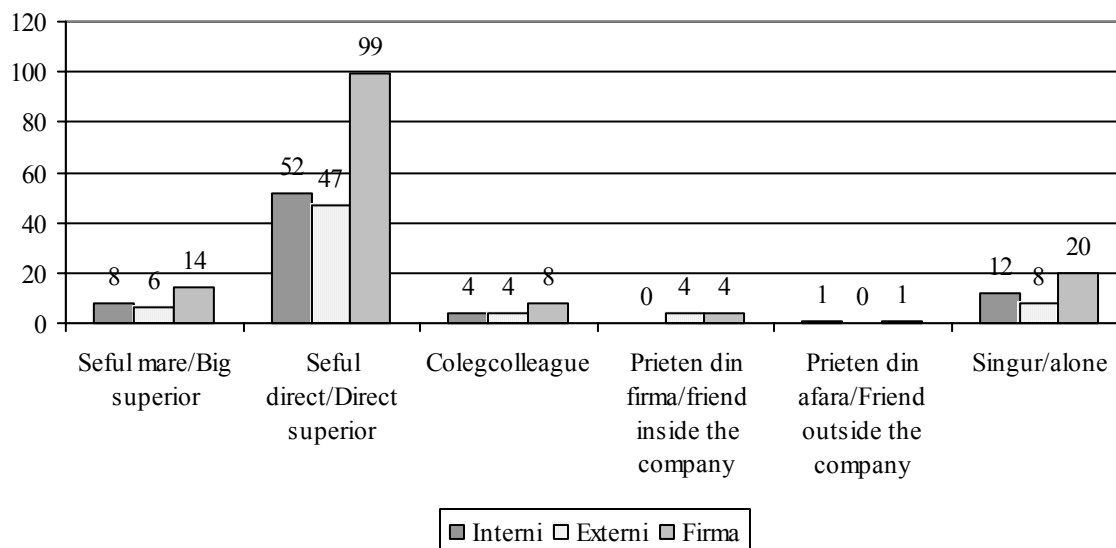
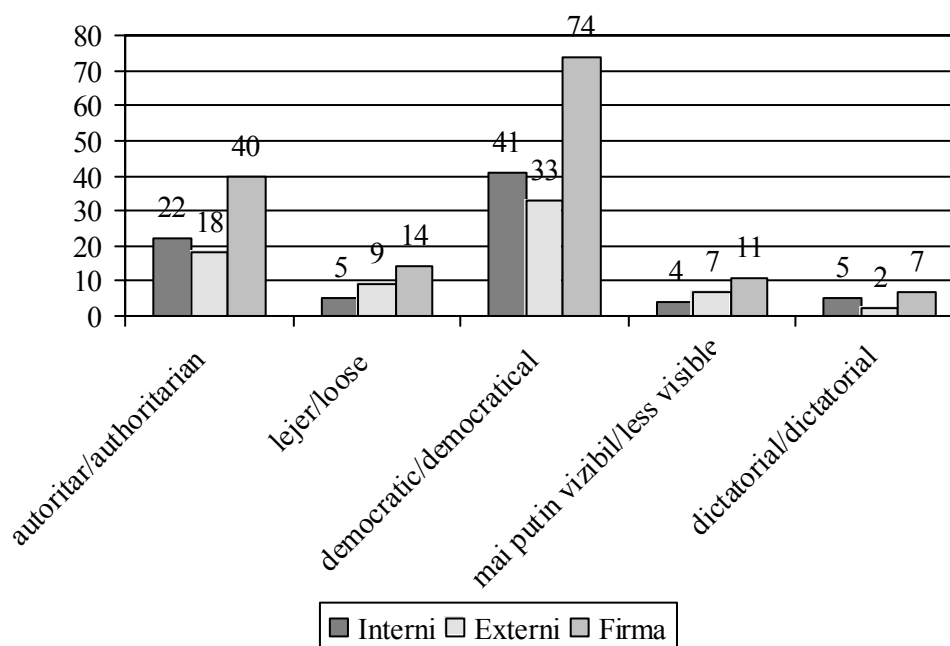

Fig. 12

Și în acest caz se relevă o distribuție echilibrată prin rezolvarea conflictelor centrată pe șeful direct. Foarte puțin, 14 cazuri se raportează la nivel managerial. La fel și solicitarea colegilor, prietenilor din firmă. Un singur caz face apel la prieteni din exterior. Pe de altă parte, există un procent de 14% din personal care are tendința să rezolve conflictele în mod individual. În ansamblu se relevă o dependență față de șeful direct și faptul că există tensiuni și conflicte cu caracter formal și informal în firmă. Este posibilă o suprasolicitare la nivelul funcțiilor decizional operative (director departament, șef depozit).

In this case also it reveals a balanced distribution by solving the problems through the direct superior. Very few, 14 cases go to the managerial level. Is the same for turning to colleagues, friends inside the company. Just one case turns to outside the company friends. On the other hand there is 14% out of the personnel that tend to solve the conflicts in an individual way. Generally it reveals a dependence on the direct superior and the fact that there are tensions and conflicts with informal and formal essence. It is possible to exist an over pressure at the decisional - operational level (department director, wear house administrator).

STILUL DE CONDUCERE ÎN FIRMĂ / LEADERSHIP STYLE IN COMPANY

Fig. 13

Prioritar se relevă stilul democratic, însă și o accentuare relativ echilibrată a stilului autoritar. Totodată, cu cât distanța este mai mare față de centru, există în 12% din cazuri opțiuni privind stilul lejer, privind stilul mai puțin vizibil și dictatorial. Se pare că la nivel intern stilul de a conduce e perceput în 5 cazuri ca dictatorial. În legătură cu stilul autoritar, acesta este perceput în 27% din cazuri și la nivelul intern, și la nivelul depozitelor. Considerăm această percepție privind stilul de conducere autoritar destul de accentuată, depinde ce se înțelege prin stil democratic ales ca frecvent utilizat.

As a priority it reveals the democratic style but also a relative underlining of the authoritarian style. In the same time as the distance compared with the centre grows, there are 12% out of cases that indicates the loose style, less visible and dictatorial. It seems that at the internal level leader style is percept in 5 cases as dictatorial. The authoritarian style is percept in 27% out of cases at the internal level and warehouses level. We consider this perception of the authoritarian leadership style pretty underlined; depends what is understood by democratic leadership style choused as frequently utilized.

Timișoara, 23-25 octombrie

MODUL DE TRANSMITERE A DECIZIILOR / THE WAY DECIZIONS ARE TRANSMITTED

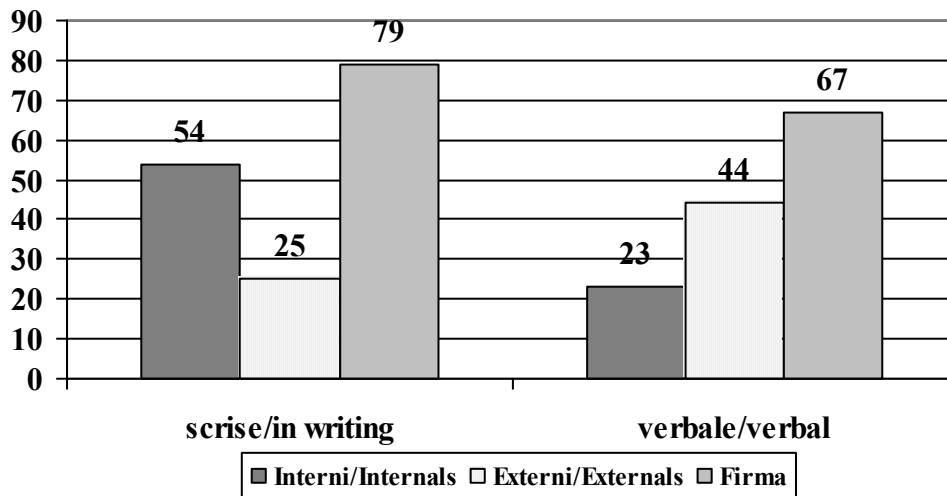

Fig. 14

Nu există o foarte mare diferență între cuantumul dispozițiilor scrise și a celor verbale, însă, se constată faptul că pe măsură ce distanța crește față de sediul central, transmisia verbală tinde să crească, ajungând până la 30%, iar la nivel intern central, dispozițiile scrise sunt în proporție de 37% din total, net majoritare față de cele verbale. Probabil o restructurare a circuitului formal al deciziilor luate în raport cu un scop bine definit va duce la o ușoară diminuare a dispozițiilor verbale și la o ușoară creștere a celor scrise.

There is no big difference between the amount of in writing and verbal disposals. It came out the fact that as the distance from head quarter grows verbal transmission tends to grow too getting to 30% and at the central intern level in writing disposals are 37% out of total, by distance majority compared with the verbal once. Probably a restructure of the formal circuit of the disposals made considering a well difeine goal will lead to a slide diminishing of the verbal disposals and a slide grow of the in writing once.

PERCEPȚIA UTILIZĂRII BUGETULUI FIRMEI / THE PERCEPTION ON THE WAY THE COMPANY BUGGET IS USED

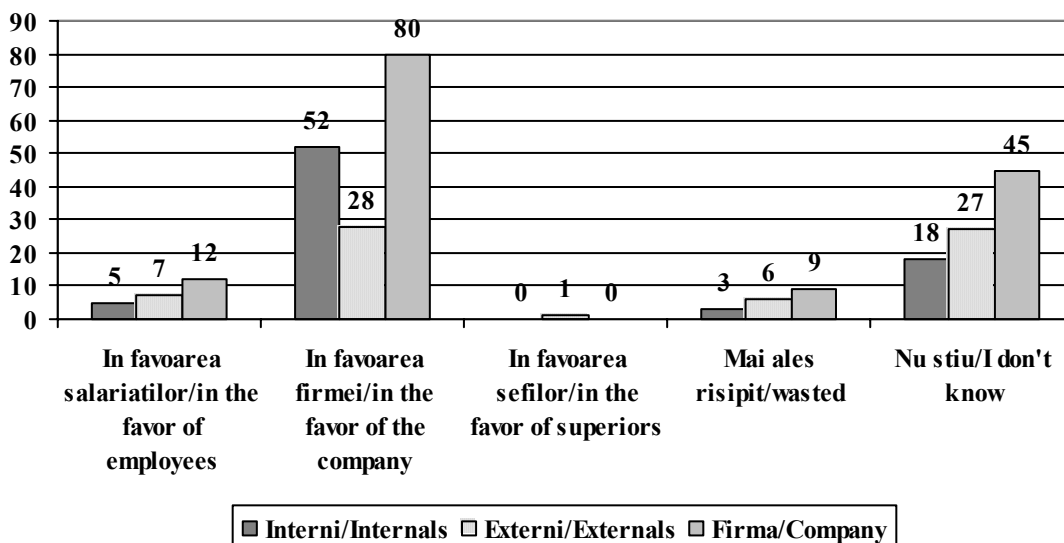

Fig. 15

Aspectul pozitiv este faptul că 54% din angajați au perceput corect utilizarea bugetului pentru firmă (dezvoltarea ei). Însă acest lucru este cunoscut mai ales de angajații din proximitatea sediului. Un alt aspect ușor îngrijorător este că 31% din salariați, mai ales externi, relevă faptul că nu știu cum se utilizează fondurile. Probabil va fi necesar un feedback mult mai transparent pentru această categorie. Unii din angajații din țară (4%) spun că fondurile sunt risipite. Al treilea aspect, pozitiv, este faptul că doar un salariat percepe utilizarea fondurilor firmei ca fiind făcută în favoarea șefilor.

The positiv aspect is represented by the fact that 54% out of employees had percepted corectly the way of using the badget, for company (it's development). This fact is know especialy by the employees from head quarter proximity. Anpther aspect slightly alarming is that 31% out of employees, especially externs, points out the fact that they don't know how the founds are used. Probabile will be necessary a more transparent feedback for this cathegory of employees. Some of the employees around the country (40%) says that the founds are wasted. The third aspect, pozitiv, is the fact that only one employer perceps the way of using the company founds as being in the interest of the superiors.

DISFUNȚII PERCEPUTE DE ANGAJAȚI – INTENSITATE MAXIMĂ / DYSFUNCTIONS PERCEIVED BY EMPLOYEES – MAXIMUM INTENSITY

A existat un număr de 26 de disfuncții pentru întreaga firmă, care s-au selectat în ordinea rangurilor. Cele cu frecvența cea mai mare sunt:

There were 26 disfunctions for the hole company that were selcted in order. The once with the biggest frequency are:

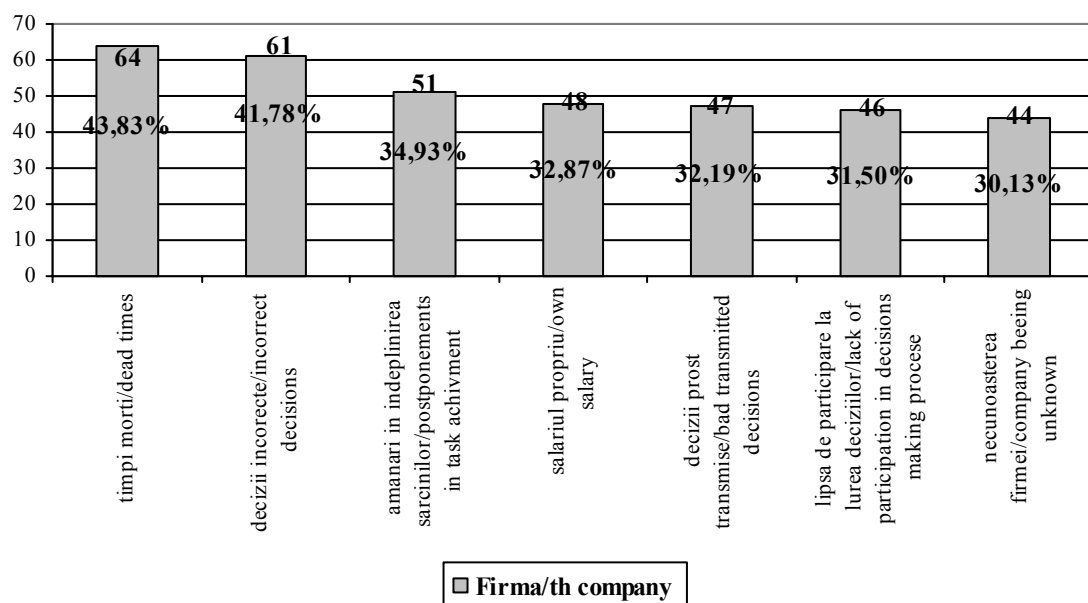

Fig. 16

Se relevă trei disfuncții de certă sursă managerială (a doua, penultima și ultima). Deciziile incorecte probabil au ca sursă multiplele relele până la nivelul executiv și întârzierea feedback-ului. Totodată, nevoia de a-și exprima opinia privind o decizie sau alta se relevă la 31,50% din personal. O a treia remarcă, care se întâlnește mai ales la nivelul angajaților din piață este necunoașterea firmei la 30,13% din cazuri. Celelalte disfuncții au sursă de funcționalitate organizațională, pe de o parte logistică, pe de altă parte sezonieră. Timpii morți sezonieri ar putea fi atenuați prin acumularea de noi branduri, bineînțeles la același nivel calitativ. Circuitul transmisiei deciziilor (32,19%) implică, într-o anumită măsură și disfuncția privind amânarea în îndeplinirea sarcinilor. În legătură cu problema salariului, acesta apare ca disfuncție (32,87%) mai ales la nivelul agenților,

Timișoara, 23-25 octombrie

cele 48 persoane reprezentând 70% din numărul externilor. Probabil serviciul marketing nou înființat va compensa și problema imaginii (necunoașterea firmei relevată de ultimul item).

It reveals three dysfunctions of certain management source (second, penultimate and the last one). Incorrect decisions probably have as source the multiple relays at the executive level and late feedback. In the same time the need to express the own opinion regarding a decision or other it reveals in 31,50 % out of personnel. A third remark, meet especially at the employees out in the market level is company being unknown in 30,13 % out of cases. The other dysfunctions have a source of organizational functionality, logistic on one hand and temporary on the other hand. Temporary dead times can be attenuate by new brands accumulation, of course at the same quality level. The decision transmission circuit (32,19 %) implies at some level the dysfunction regarding the postponement in tasks achievement. Regarding the salary problem, this appears as dysfunction (32,87 %) especially ay the agents level, the 48 persons representing 70 % out of externs. Probably the marketing service new set up will compensate the image problem (company being unknown revealed by the last item).

DISFUNCTII – CAUZE EXTERNE / DYSFUNCTIONS – EXTERNAL CAUSES

Clienții, probleme exterioare, deplasările, necunoașterea firmei în țară și oraș

Clients, out side the company problems, travels, the company being unknown in the country and town.

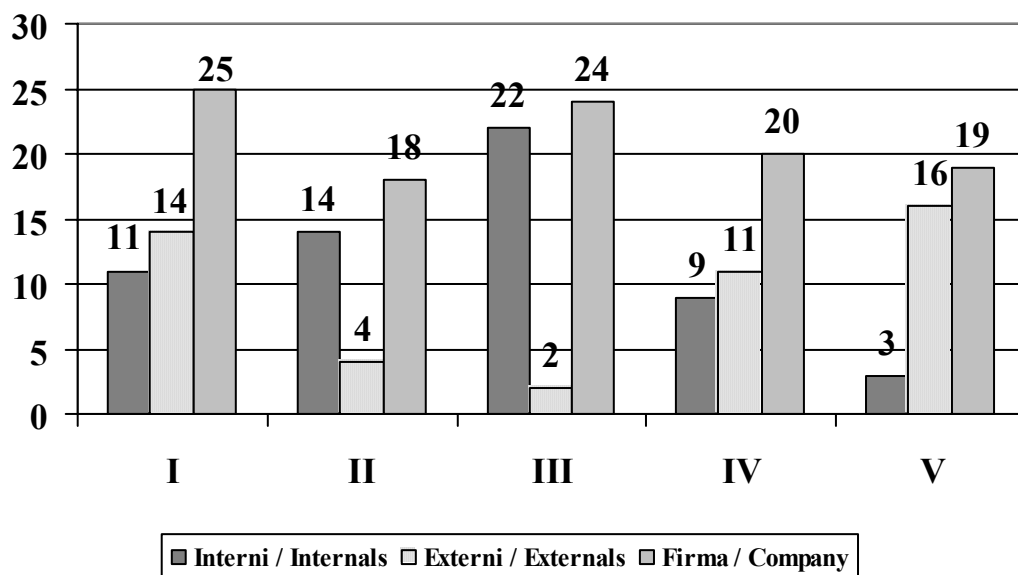

Fig. 17

Media obținută pentru cauzele externe are o influență de 4,1 pe o scală de la 1 la 10.

Deși aparent impactul disfuncțiilor cu cauze externe se relevă la nivelul agenților, impactul real se resimte la categoria interni, unde intensitățile majoritare sunt pe primele trei locuri.

The average obtained for external causes has an influence of 4,1 on a scale 1 to 10.

Even apparently the impact of dysfunctions with external causes reveals at the agents level, the real impact it is being felt at the interns where the majority intensities are on the first three places.

DISFUNȚII – CAUZE MANAGERIALE / DYSFUNCTIONS – MANAGERIAL CAUSES

Colaborarea dificilă cu subordonații, deciziile incorecte, deciziile prost transmise, lipsa de participare la luarea deciziilor, lipsa sancțiunilor pentru ceilalți, sancțiuni prea multe, timpi morți. Dificult colaboration with subordinates, incorrect decisions, bad transmitted decisions, lack of participation in decisions making procese, lack of penalties for others, to many pemalties, dead times.

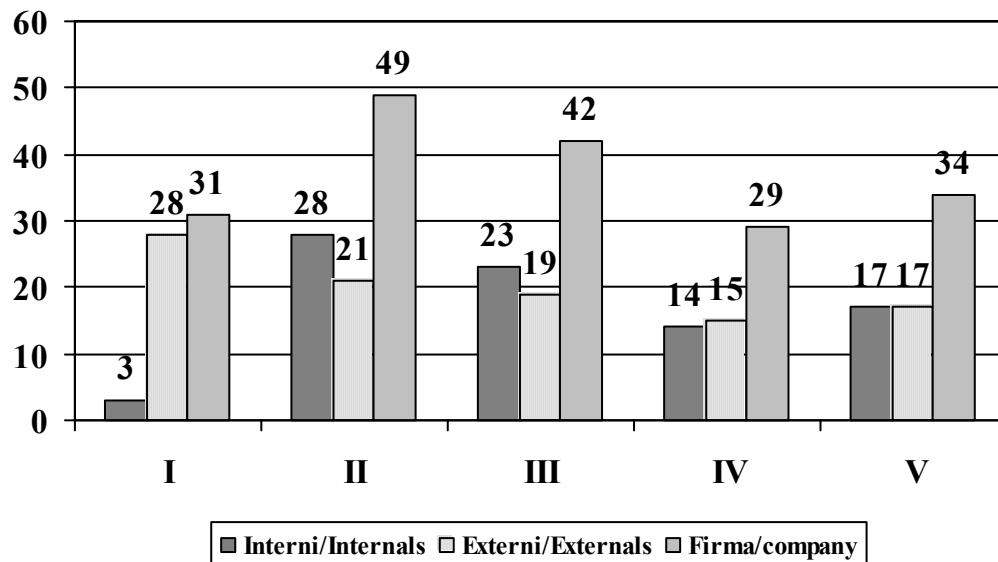

Fig. 18

Pe o scală de la 1 la 10 influența e de 7,4 pentru toți angajații.

Impactul acestor cauze se reflectă mai ales la nivelul externilor unde se obține frecvența cea mai mare aproape pe toate cele 5 locuri. Acest fapt se datorează în primul rând deciziilor incorecte și a celor prost transmise, presupunând că cele prost transmise sunt inițial corecte.

On scale 1 to 10 the influence is 7,4 for all employees.

The impact of this causes is reflected especially at the externals level where is obtained the highest frequency almost for all 5 places. These fact dues in the first place to incorrect decisions and bad transmitted once, assuming that the bad transmitted once were initially correct.

Timișoara, 23-25 octombrie

DISFUNCȚII DATORITĂ FUNCȚIONALITĂȚII ORGANIZAȚIONALE / DYSFUNCTIONS datorate ORGANIZATIONAL FUNCTIONALTY

Amânările în îndeplinirea sarcinilor, colaborarea dificilă cu șefii, condiții de activitate, fluxul prost al distribuției, suprasolicitarea, șefii și tracasările lor.

Postponements in tasks achievement, difficult collaboration with superiors, environment, bad distribution flout, overtax, superiors and their plagues.

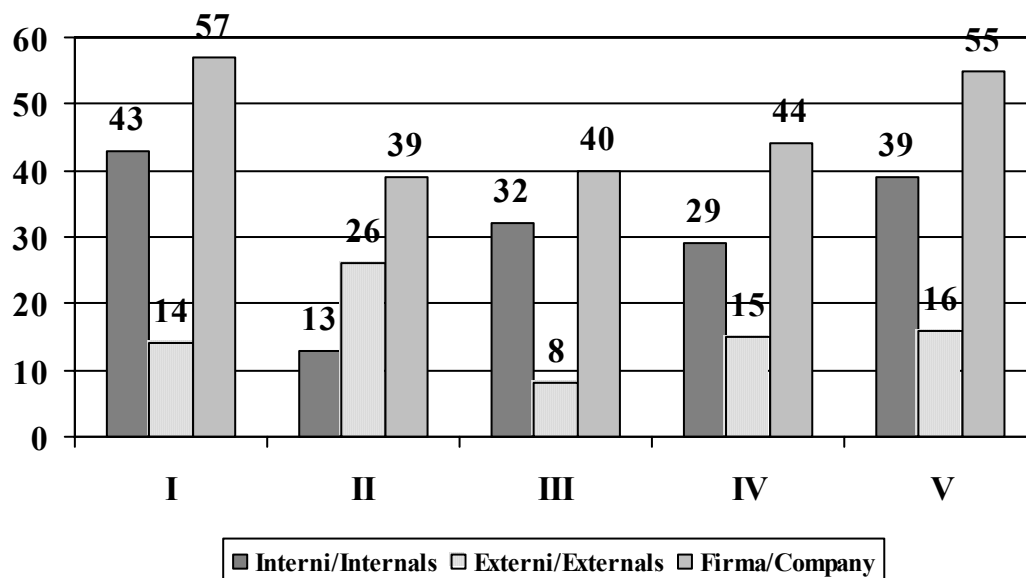

Fig. 19

Pe o scală de la 1 la 10 influența e de 9,4 pentru toți angajații.

Funcționalitatea internă a organizației pare să creeze o categorie de disfuncții dintre cele mai relevante. Acestea apar printr-o frecvență crescută a intensităților mai ales la nivelul categoriei interni. Dacă analizăm itemii, se pot identifica și surse precise.

On a scale 1 to 10 the influence is 9,4 for all employees.

Internal functionality of the organization seems to create a category of dysfunctions out of the most relevant once. This appears by an increased frequency especially to the internals level. If we analyse the items, precise sources can be identify

DISFUNȚII DATORATE REȚELEI INFORMALE / DYSFUNCTIONS DUE TO THE INFORMAL NET

Colaborarea dificilă cu colegii, colegii, frica de șomaj, necinstea unor colaboratori din firmă, salariul (propriu, coleg, șef), subsolicitarea.

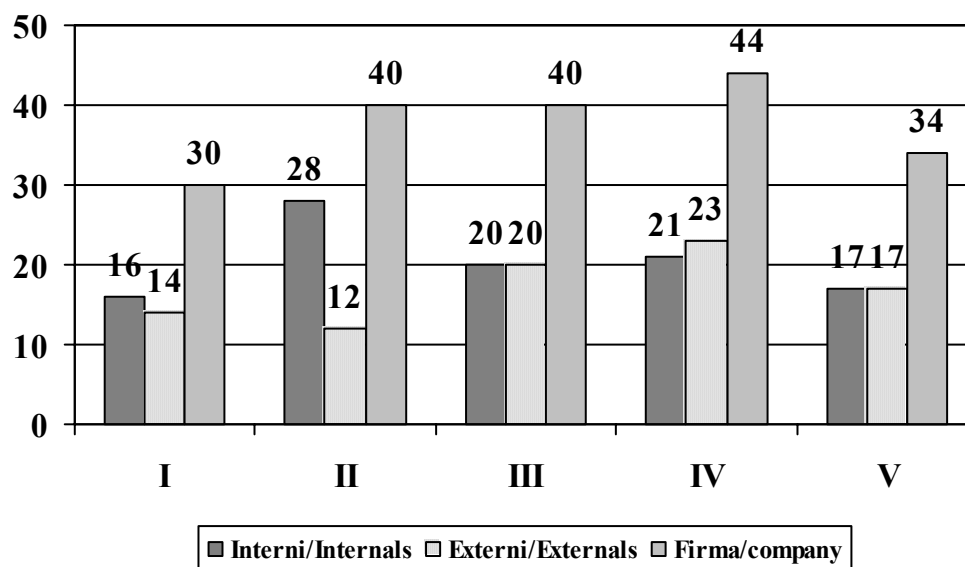

Fig. 20

Pe o scală de la 1 la 10 influența e de 7,6 pentru toți angajații.

Din cauză că personalul din categoria interni face parte din structuri relativ mai bine definite, și rețeaua informală este concentrată după opinia angajaților în această zonă. La nivelul angajaților din zona externă, această rețea este mai puțin influentă din cauza dispersiei geografice.

On a scale 1 to 10 the influence is 7,6 for all employees.

Because the personnel from internal level is part of better define structures, the informal net is concentrated, regarding employees opinion, in this area. At the employees level from external area this net is less influent because of the geographical dispersion.

Timișoara, 23-25 octombrie

ELEMENTE DE SATISFAȚIE ÎN FIRMĂ – INTENSITĂȚI MAXIME / ELEMENTS OF SATISFACTION IN COMPANY – MAXIMUM INTENSITY

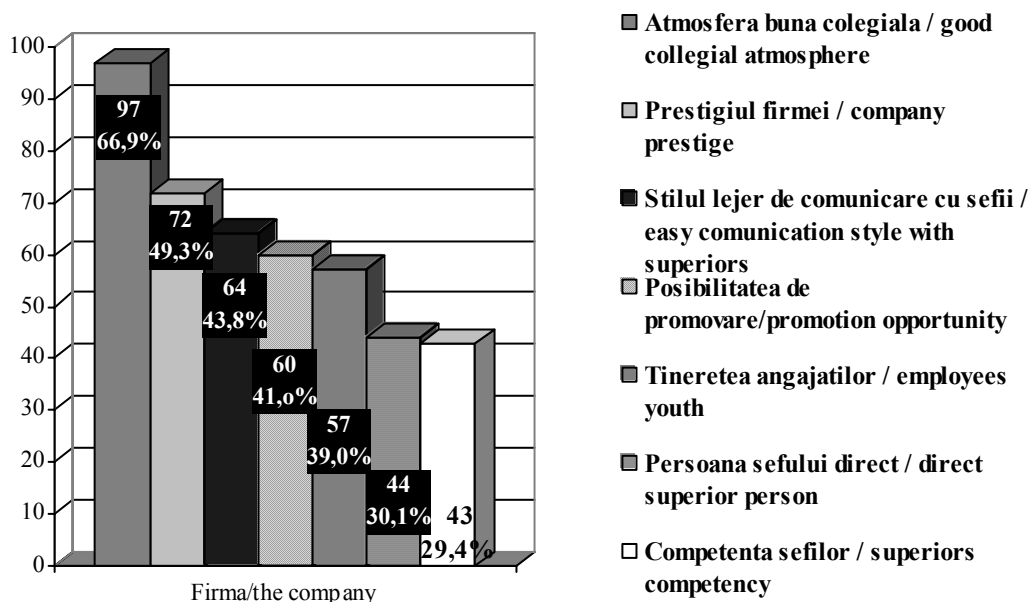
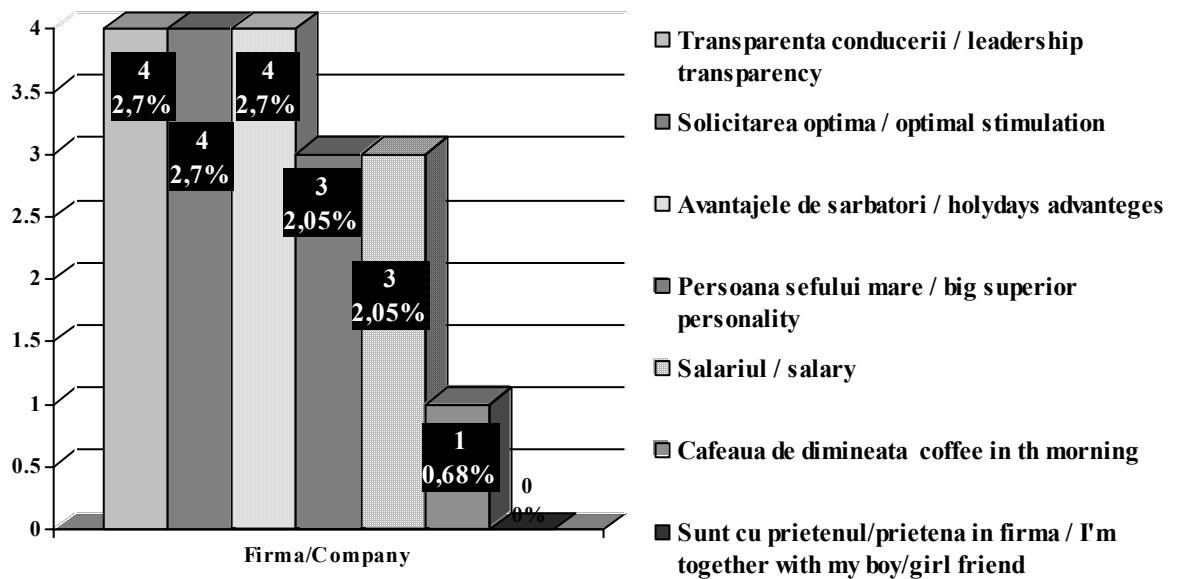

Fig. 21

În primul rând, atmosfera colegială și tineretea angajaților (vezi media scăzută de vârstă) par să dea cea mai mare satisfacție, chiar dacă sunt categorii informale. Conceptul democratic de management e relevat prin stilul lejer de comunicare, iar speranțele tinerilor angajați sunt legate de posibilitatea de promovare. Persoana șefului direct care rezolvă majoritatea conflictelor și competența șefilor dau oarecum satisfacții angajaților, ascunzând în mare măsură și prezența stilului autoritar. Putem releva aici și o contradicție care se definește prin prestigiul firmei vs. Disfuncția necunoașterea firmei. Este posibil ca acest prestigiu să fie incubat și mai puțin relevat în imaginea firmei la nivelul consumatorilor.

In the first place, good collegial atmosphere and employee's youth (see low age average) seem to give the biggest satisfaction even they are informal categories. The democratically concept of management is revealed by the easy communication style and the hopes of young employees are connected with the promotion opportunity. Direct superior personality that solves majority of the conflicts and superiors competency give in a way satisfactions to the employees, hiding the authoritarian style. It can be reveal here even a contradiction define by the company prestige versus dysfunction company unknown. It is possible that this prestige is being incubated and less relevant in the company image for the consummators.

ELEMENTE DE SATISFAȚIE ÎN FIRMĂ – INTENSITĂȚI MINIME / ELEMENTS OF SATISFACTION IN COMPANY – MINIMUM INTENSITY

Fig. 22

Itemii cu frecvențe mici reprezintă un mixaj între rețeaua informală, probleme organizaționale și de management. Apariția nemenționării transparenței conducerii e o consecință a unor disfuncții relevate anterior: lipsa de participare la luarea deciziilor, decizii incorecte și prost transmise. Probabil flexibilitatea orarului nu pune problema unor avantaje minime existente în majoritatea firmelor.

The items with low frequency represent a mix between the informal net, organizational and management problems. The appearance of mentioning leadership transparency is a consequence of dysfunctions revealed before: lack of participation in decision making process, incorrect and bad transmitted decisions. Probably schedule flexibility does not implies the problem of a minimum advantages that are in majority of companies.

Timișoara, 23-25 octombrie

SATISFAȚII – CAUZE MANAGERIALE / SATISFACTIONS – MANAGERIAL CAUSES

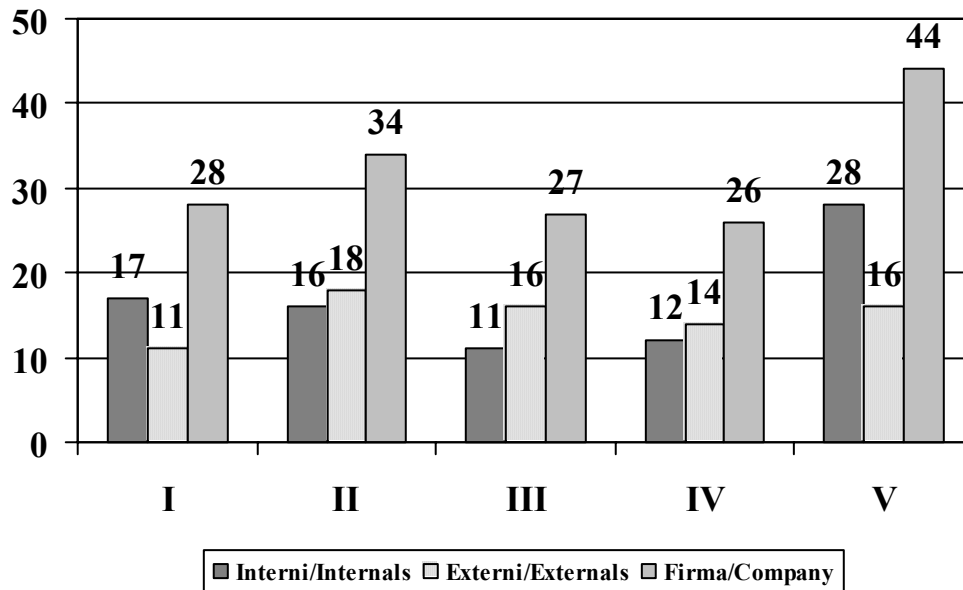

Fig. 23

Pe o scală de la 1 la 10 influența e de 6,2 pentru toți angajații.

Influențele manageriale se resimt mai frecvent la nivelul centrului și mai puțin direct în rețeaua de distribuție.

On a scale 1 to 10 the influence is 6,2 for all employees.

The management inflencies are being felt at the head quarter level and less in the distribution net.

SATISFAȚII DATORITĂ FUNCȚIONALITĂȚII ORGANIZAȚIONALE / SATISFACTIONS DUE ORGANIZATIONAL FUNCTIONALITY

Atmosfera între colegi, cafeaua de dimineață, posibilitatea de promovare, tineretea angajaților, competența colegilor, flexibilitatea orarului, prestigiul firmei, siguranța postului, solicitarea optimă.

Atmosphere between colleagues, morning coffee, promotion opportunity, employees youth, colleagues competency, schedule flexibility, company prestige, job safety, optimal stimulation.

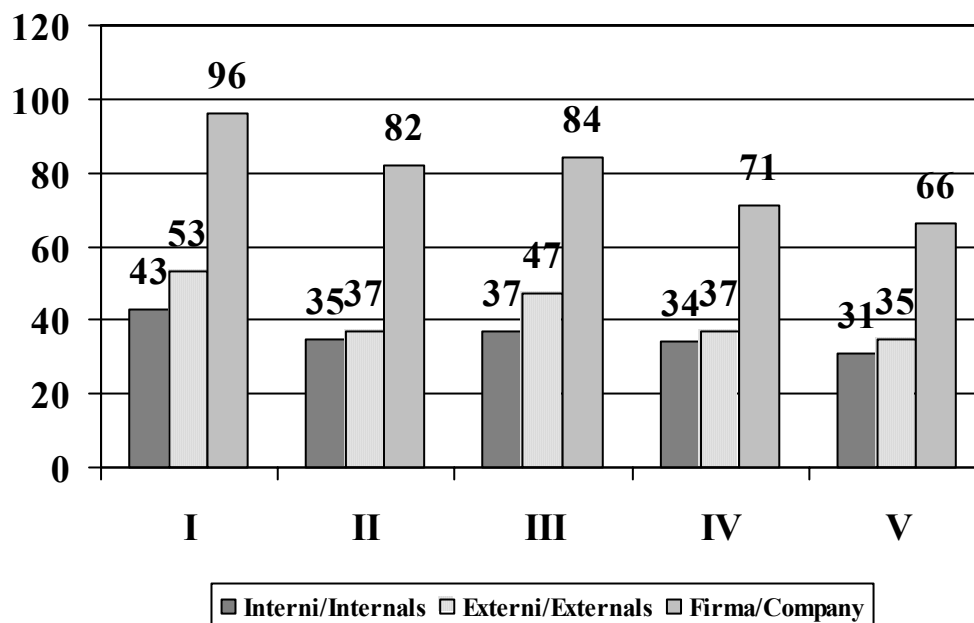

Fig. 24

Pe o scală de la 1 la 10 influența e de 7,9 pentru toți angajații.

Se poate afirma că în problema satisfacției profesionale influențele organizaționale sunt cele mai pregnante, inspectând numai frecvența de apariție pe toate cele 5 grade de intensitate. Aceste influențe se resimt, nu foarte pregnant, mai ales în rețeaua de distribuție. Credem că atmosfera dintre colegi, flexibilitatea orarului, tinerețea angajaților, posibilitatea de promovare și prestigiul firmei trebuie avute în vedere privind evoluția organizațională a firmei, cu condiția să fie luate măsuri pentru atenuarea unor disfuncții analizate anterior.

On a scale 1 to 10 the influence is 7,9 for all employees.

We can say that in the problem of professional satisfaction organizational influences are the most significantly looking only at the frequency of all 5 intensity levels. This influences are being felt especially in the distribution net. We believe that the atmosphere between colleagues, schedule flexibility, employees youth, promotion opportunity and the company prestige must be considered regarding the organizational evolution of the company, only if measures will be taken to attenuation of dysfunctions analysed before.

Timișoara, 23-25 octombrie

SATISFAȚII DETERMINATE DE REȚEAUA INFORMALĂ/SATISFACTIONS DETERMEND BY INFORMAL NET

Avantaje de sărbători, salariul, stil lejer de comunicare cu șefii, sunt împreună cu prietenul, prietena în firmă.

Holyday advantages, salary, easy communication style with superiors, I'm together with my boy/girl friend in the company

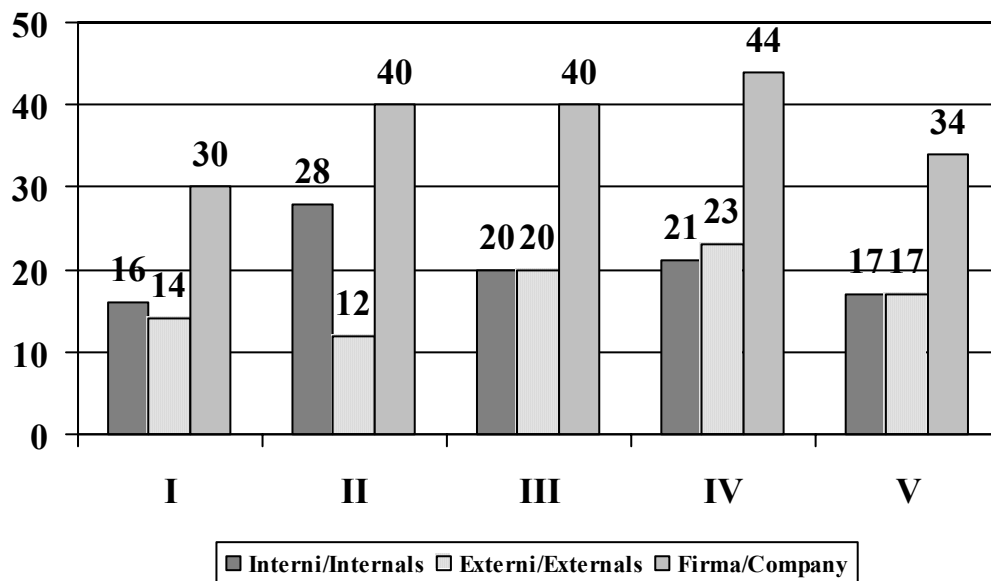

Fig. 25

Pe o scală de la 1 la 10 influența e de 5,2 pentru toți angajații.

Sursa acestui tip de satisfacție provine de la categoria interni în majoritatea cazurilor. În cazul nostru rețeaua informală este mai puțin reprezentativă ca sursă de satisfacții decât sursa organizațională. La nivelul externilor, sursele informale de satisfacție sunt mai puțin reprezentative, fiind pe locul trei după cele organizaționale și manageriale.

On a scale 1 to 10 the influence is 7,6 for all employees.

The source of this type of satisfaction comes from the internals category in most of the cases. In our case informal net is less reprezentative as a satisfaction source compared with organizational source. At the externals level the informal satisfaction sources are less reprezentive being on the third place after organizational and managerial once.

COMPENSAȚII PERCEPUTE DE ANGAJAȚI – INTENSITATE MAXIMĂ / COMPENSATIONS PERCEPED BY EMPLOYEES – MAXIMUM INTENSITY

A existat un număr de 22 de compensații pentru întreaga firmă, care s-au selectat în ordinea rangurilor.

Cele cu frecvența cea mai mare sunt:

There was a number of 22 compensations for the hole company that were selected in order. The once with highest frequency are:

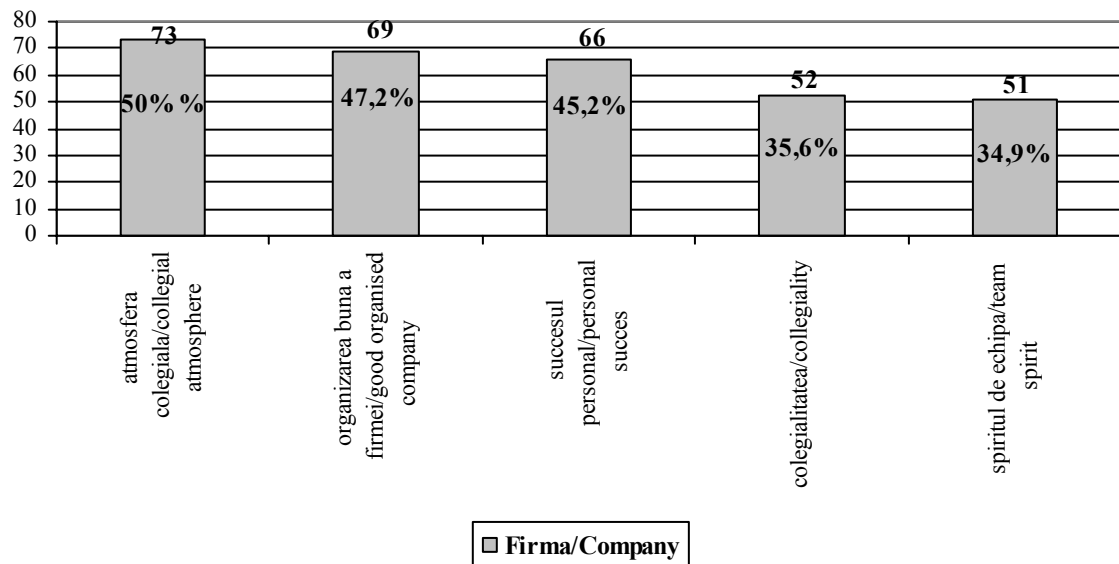

Fig. 26

În compensații se relevă o categorie pronunțată a rețelei informale în care este inclusă și dorința de promovare. Trebuie menționat în categoria ce ține de funcționalitate, un loc important îl ocupă funcționarea bună a firmei precum și adaptarea acesteia la solicitări care apar mai ales la nivelul externilor.

In compensations is revealed a underline category of the informal net that includes also the promotion wish. It has to be mention that in the functionality category an important place is taken by the good functionality of the company and also it's the adjustment to the requests that appears especially at the externals level.

COMPENSAȚII CU INTENSITATE MINIMĂ / COMPENSATION WITH MAXIMUM INTENSITY

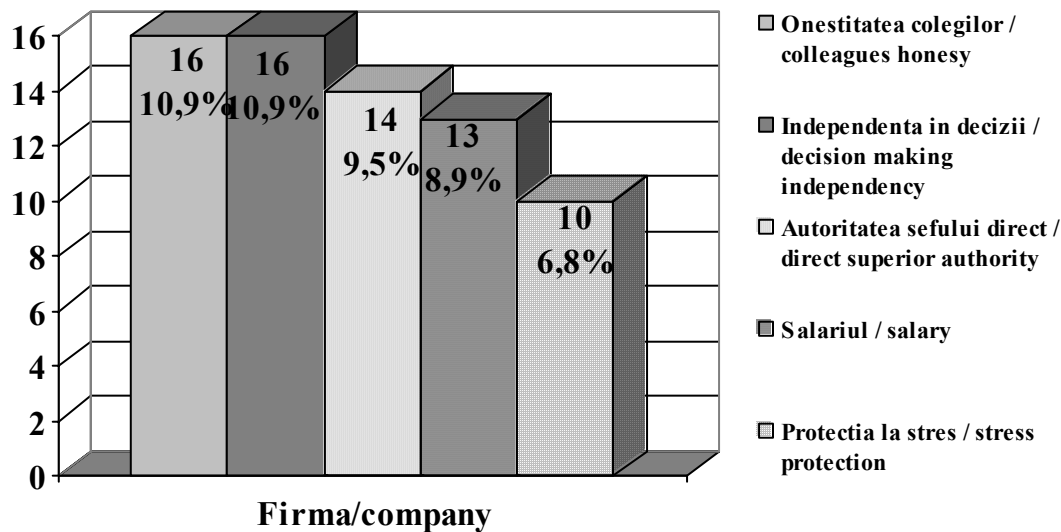

Fig. 27

Față de categoria disfuncții și satisfacții posibile prezentate ca minime, compensațiile au totuși o frecvență mai mare de apariție, dar nu reprezentative pentru firmă. Avem în față tabloul unui mixaj organizațional, informal și managerial care, de exemplu, persoana șefului direct este menționată la categoria satisfacții semnificative. Independența în decizii reprezintă două laturi care apar semnificativ la disfuncții prin lipsă de participare și la rezolvarea conflictelor unde, în 20 de cazuri acestea sunt rezolvate autonom. Salariul nu este menționat deoarece apare cert ca disfuncție semnificativă pe locul 4.

Compared with the disfunctions category and possible satisfactions presented as minimum, the compensations have a bigger frequency but not representative for the company. We have in front of us the picture of an organizational mix, informal and managerial in which, for example, the direct superior personality is mentioned at the significative satisfactions category. Decision making independency represents two aspects that appears significant at the disfunctions level through lack of participation in decision making process and conflict management where in 20 out of cases this are solved independantly. Salary is not mentioned because appears as a significative disfunction on the fourth level.

COMPENSAȚII – CAUZE MANAGERIALE / COMPENSATIONS – MANAGERIAL CAUSES

Autoritatea șefilor, autoritatea șefului direct, înțelegerea de care dau dovadă șefii, tenacitatea șefilor.

Superiors authority, direct superior authority, superiors understanding, superiors persistency

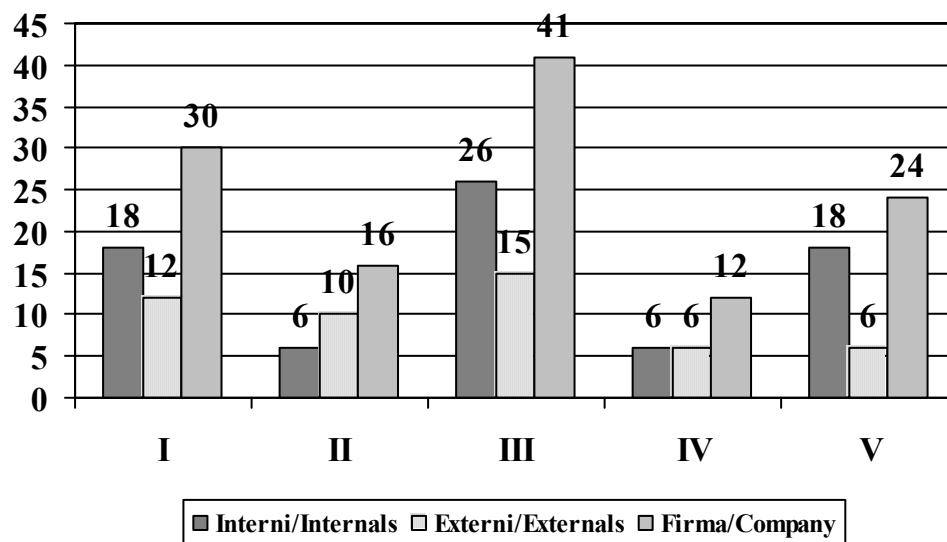

Fig. 28

Pe o scală de la 1 la 10 influența e de 4,8 pentru toți angajații.

Acest tip de compensații apare frecvent la categoria interni. În acest caz, atât autoritatea cât și înțelegerea șefilor este cumulată, angajații o percep ca și compensație. În cazul externilor este prezentă majoritar autoritatea șefului direct (șefului de depozit).

On a scale 1 to 10 the influence is 4,8 for all employees.

This type of compensations appears frequently at the internals level. In this case the superiors authority and uderstanding is CUMULATA and perceived as compensation. In the externals case the majority is represented by the direct superior authority (wear house director).

Timișoara, 23-25 octombrie

COMPENSAȚII DATORITĂ FUNCȚIONALITĂȚII ORGANIZAȚIONALE/ COMPENSATIONS DUE ORGANIZATIONAL FUNCTIONALITY

Adaptarea firmei la solicitări, condițiile de activitate, independența în decizii, independența în execuții, organizarea bună a firmei, protecția față de stres, respectarea programelor, punctualitatea la program, salariul.

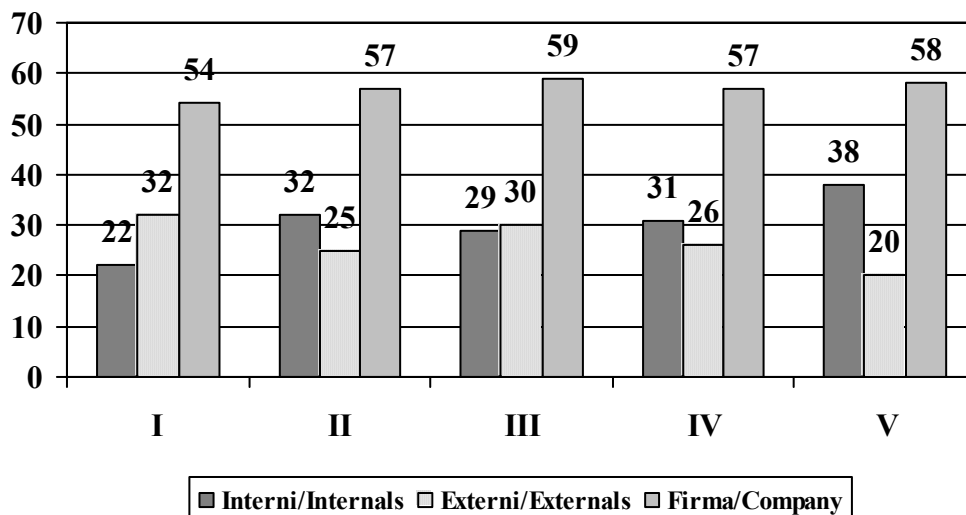

Fig. 29

Pe o scală de la 1 la 10 influența e de 5,3 pentru toți angajații.

Compensațiile sunt percepute relativ echilibrat între interni și externi, cu o ușoară accentuare pentru interni datorită distribuției echilibrate privind cele cinci intensități. Adaptarea firmei la solicitări, independența în decizii și execuții aparțin majoritar externilor deoarece agenții suportă și percep imediat nevoile pieței. Din această cauză, aceștia relevau disfuncții în legătură cu timpii morți, clienții etc. Celelalte tipuri de compensații pot aparține structurilor centrale ale organizațiilor deoarece au această caracteristică (organizarea bună a firmei, respectarea programelor e urmărită, punctualitatea, salariul).

On a scale 1 to 10 the influence is 7,6 for all employees.

The compensation are perceived balanced between internals and externals with a slightly underlining for internals because of the balanced distribution regarding the fifth intencities. The company adjustment to the requirements, decisions and execution independency are conected majore to the extenals because the agents support and percept imidiately the market needs. Because of this the agents revealed disfunctions regarding dead times, clients etc. The other types of compensations can be conected with the central structures of organizations because they have this characteristic (good organization of the company, programs respectaion is fallowed, puctuality, salary).

COMPENSAȚII LEGATE DE REȚEAUA INFORMALĂ / COMPENSATIONS CONECTED WITH THE INFORMAL NET

Colegialitatea, onestitatea șefilor, asumarea riscului, prietenia cu colegii, spiritul de echipă și succesul personal

Collegiality, superiors honesty, taking the chance, friendship with colleagues, team spirit and personal success

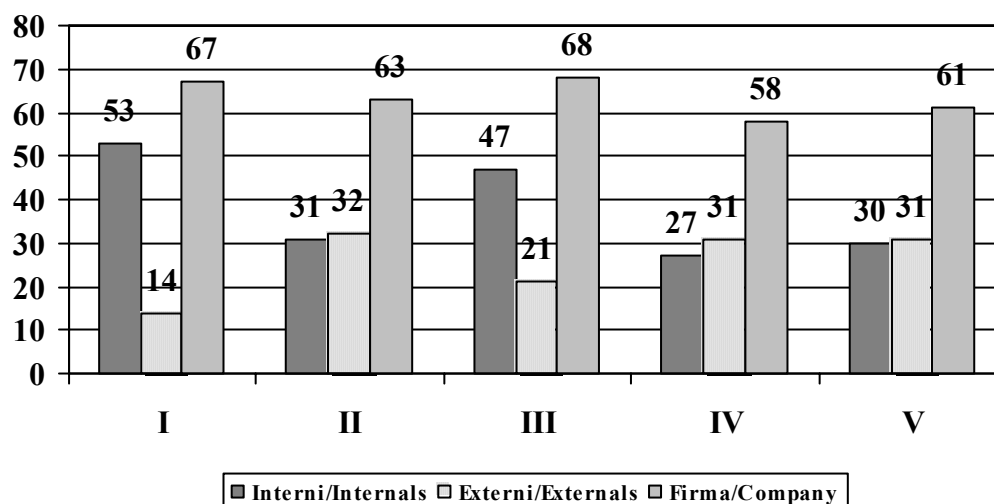

Fig. 30

Pe o scală de la 1 la 10 influența e de 6,6 pentru toți angajații.

Rețeaua informală astfel constituită este mult mai puternică la interni deoarece structurile sunt mai stabile. Pe ansamblu, ca și la categoria satisfacții, influențele cele mai mari le are rețeaua informală.

On a scale 1 to 10 the influence is 6,6 for all employees.

The informal net built in this way is more powerfull to items because the structures are more stabile. Generaly, as in the satisfaction category, the informal net has the highest influentcies.

CONCLUZII / CONCLUSIONS

1. Ponderea resurselor umane cade pe aparatul birocratic;
2. Angajații confundă scopul firmei cu obiectivele;
3. Se relevă distorsiuni în transmiterea deciziilor de la centru spre agenții de vânzări;
4. Distribuția nu vizează consumatorul, ea se oprește la raftul magazinului;
5. Agenții de vânzare nu beneficiază de cursuri de inițiere și formare;
6. Resursele umane ale firmei nu beneficiază de asistență psihologică, în primul rând de programul de selecție;
7. Chestionarul se dovedește un instrument de prediagnoză organizațională cu condiția respectării specificului firmei.
8. Dezvoltarea firmei depinde în primul rând de definirea scopului.

1. the ponderation of the human resources goes on the bureaucratic instrument
2. the employees confuse the company goal with objectives
3. it reveals distortions in decisions send from head quarter to the sales agents
4. the distribution does not refers to the consummator, it stops by the shelf
5. the sales agents does not benefit of training classes
6. the human resources of the company does not benefit of psychological assistance, first of all for the selection program
7. the questionnaire proves to be an instrument of organizational initial diagnoses respecting the company specific

the company development depends first of all on goal definition

Timișoara, 23-25 octombrie

SCALĂ DE EVALUARE CU ANCORE COMPORTAMENTALE PENTRU ASISTENȚI SOCIALI

ȚEROVAN Mioara, LUCA George, ROMÂNIA
Universitatea „Tibiscus” Timișoara

mioaraterovan@yahoo.com, george_luca@yahoo.co.uk

Rezumat

Acest studiu își propune să construiască o scală de evaluare cu ancore comportamentale pentru asistenți sociali ai unei instituții de stat. Pentru aceasta s-au urmat doi pași: construirea scalei folosind un grup de experți și evaluarea consistenței interne a scalei. Instituția unde s-a desfășurat studiul a fost Direcția Generală pentru Protecția Drepturilor Copilului Timiș. Grupurile construite au inclus: asistenți sociali, psihologi, șefi de departamente. În final, scala construită evidențiază o bună consistență internă.

Abstract

The purpose of this study was to build a behaviorally anchored rating scale for social workers from a state institution. In order to do that I followed two steps: to construct the scale using a group of experts and to evaluate the internal consistency of the scale. The institution where the study was developed is General Direction for Child's Protection in Timis County. The groups organised for this study included social workers, psychologists, head department persons. Finally the scale demonstrates a good internal consistency.

Introducere

Aproape în fiecare an, într-o forma sau alta, organizațiile trec printr-un ritual, în mod formal sau informal, cunoscut sub numele de evaluare de personal. Evaluările de personal formale au fost numite procese de control, instrumente manageriale, o activitate și un element de nivel critic în alocarea resurselor umane. Aceste evaluări joacă un rol important atât în cadrul evoluției unei persoane pe plan profesional cât și un rol determinant pentru organizația din care face parte prin efectele pe care le implica o evaluare pozitivă sau dimpotrivă, una negativă. (Dexter, 1984)

Prin **evaluare** avem în vedere operațiile de culegere de date despre una sau mai multe caracteristici ale unui obiect și de prelucrare a acestora, având ca rezultat o descriere a obiectului în termeni cantitativi și/sau calitativi.

S-a dorit evaluarea cu ajutorul unei scale de evaluare cu ancore comportamentale

O **scală de evaluare** este un instrument pentru aprecierea unei calități a unui obiect (persoană, lucru, acțiune etc.) de către un evaluator. (Albu, 2000)

Scale de Evaluare cu Ancore Comportamentale (SEAC)

Termenul este folosit pentru a descrie măsurarea performanței pe baza unui comportament specific sau seturi de indicatori de performanță eficientă sau ineficientă, în locul unor adjective cu un înțeles general cum ar fi „mediu, peste medie sau sub medie”.

La capitolul **avantaje** putem nota: scalele de evaluare cu ancore comportamentale sunt bazate pe activități determinate de munca desfășurată; itemii sunt extrem de bine definiți; atât subordonații cât și superiorii participă la dezvoltarea dimensiunilor și incidentelor critice ce vor fi folosite în construcția scalei și în final, ele permit un feed-back precis și sigur asupra unor comportamente specifice cu ajutorul căruia angajații vor putea să își îmbunătățească performanța profesională. Un alt avantaj, de data asta al procedurii de construire, este că are o validitate mare atât pentru evaluator cât și pentru evaluat: acest lucru datorat ancorelor comportamentale ce sunt definite atât de evaluator cât și de evaluat – mai mult, aceste exemple de comportament sunt prezentate într-un limbaj al evaluatului mai degrabă decât al psihologului sau a managerului.

Dezavantajele scalelor de evaluare cu ancore comportamentale sunt în primul rând, costurile ridicate de construcție, sunt cronofage și nu au o capacitate mai mare de a evita erorile comune de evaluare decât restul scalelor de evaluare (Landy, 1985).

Listele de comportamente ponderate se utilizează mult în evaluarea activității profesionale a persoanelor. O asemenea listă conține descrieri comportamentale referitoare la un anumit post. Fiecare descriere are atașată o pondere care indică importanța comportamentului respectiv pentru

desfășurarea cu succes a activității aferente postului. Ponderea cea mai mare corespunde comportamentului cel mai important, iar cea mai mică, aceluia comportament care își aduce cel mai puțin contribuția la obținerea succesului, putând, chiar, să producă insucces în muncă. Atât descrierile de comportamente cuprinse în listă cât și ponderile sunt indicate de un grup de experți.

Finalitatea evaluării performanțelor

Evaluarea performanței este termenul specific pentru măsurarea comportamentelor în scopul descrierii performanțelor pozitive sau dimpotrivă, negative dintre și între salariați. Cel mai des întâlnit motiv al evaluării performanțelor este de a lua decizii de ordin administrativ în cadrul resurselor umane cum ar fi: promovări, creșteri salariale sau disponibilizări.

Serviciul de Asistență Socială

La prima vedere, serviciul de asistență socială apare ca un serviciu public ce funcționează pe baza utilizării resurselor financiare ale statului în scopul ajutorării categoriilor defavorizate ale populației, promovând un sistem efektiv care să asigure resurse și servicii menite să întărească oamenii capacitatea de a rezolva și a face față împrejurărilor vieții. Dincolo de acest aspect, serviciul de asistență socială urmărește să lege oamenii în sisteme care să le asigure resurse și servicii necesare depășirii situațiilor de criză socială.

Pentru a veni în sprijinul asistaților social, sistemul de asistență socială utilizează diferite modele de intervenție ce cuprind principii, metode și tehnici ce urmăresc o anumită finalitate, în vederea rezolvării problemelor tuturor categoriilor de persoane, indiferent de starea socială, etnie, rasă, religie, vârstă, sex, apartenență politică, cultură, sănătate etc.

Asistentul social este persoana educată și instruită în spiritul valorilor etice și morale, valori ce se regăsesc în codul deontologic al asistenței sociale, ce prestează o muncă în domeniul social specific, care se conduce după normele și legislația în vigoare și care dispune de cunoștințe teoretice și disponibilități practice în vederea implementării concrete a metodelor și tehnicilor specifice, urmărind ca finalitate ușurarea, ameliorarea sau soluționarea problemelor existente la un moment dat în viața unei persoane sau a unei comunități. (Muraru, 1997)

OBIECTIVELE STUDIULUI

Obiectivele studiului sunt în primul rând construirea unei scale de evaluare cu ancore comportamentale pentru asistenți sociali și verificarea consistenței interne a scalei.

DESCRIEREA INSTITUȚIEI

Studiul a fost realizat în cadrul Direcției Generale pentru Protecția Drepturilor Copilului Timiș. Este o instituție publică de interes județean, cu personalitate juridică. Obiectul activității sale îl reprezintă copilul aflat în dificultate (copii fără părinți, abandonati, cu părinți incapabili de a-i asigura condiții minime ale unui trai decent etc.).

Instituția este organizată pe servicii, fiecare dintre acestea având propriul domeniu de activitate. În fiecare serviciu există asistenți sociali și psihologi care lucrează în echipă pentru soluționarea cazurilor, adăugându-se colaborarea cu consultanții juridici, poliția etc.

PREZENTAREA LOTULUI

Lotul folosit în studiul prezent este format dintr-un număr de 36 de asistenți sociali, cu o plajă de vârstă între 21 și 48 de ani.

De asemenea, pentru construirea scalei au fost rugați să participe un număr de 12 persoane (șefi servicii, psihologi, asistenți sociali) ce lucrează în cadrul aceleiași instituții, ulterior împărțiți în 4 grupe de specialiști.

Scala de evaluare cu ancore comportamentale pentru asistenți sociali – SEAC-AS

Această scală de evaluare, este mai exact, o scala de evaluare cu ancore comportamentale, ce a fost construită pentru a îndeplini solicitările evaluative ale organizației în cauză.

Timișoara, 23-25 octombrie

Fundamentele teoretice pe care s-a bazat întreaga structură și organizare a construirii instrumentului au fost explicitate în “Psychology of Work Behavior” – J.F. Landy publicat în 1985, “Metode și instrumente de evaluare în psihologie” – Albu M., publicat în 2000, precum și Pitariu H.– 1993, “Managementul resurselor umane”, Ed. All, București.

Scala finală – ca urmare a selecției succesive de itemi capătă înfățișarea următoare:

Tabel 1 - Scalele ce aparțin de instrumentul construit și definiția lor operațională

SCALA	DEFINIȚIE
Cunoștințe legislative	Nivelul de cunoaștere a legislației în vigoare privind copilul aflat în dificultate
Promptitudine	Rapiditatea cu care asistentul social execută sarcinile de servicii
Subordonare	Cât de bine se supune dispozițiilor profesionale primite
Autoperfecționare	Nivel de interes arătat față de muncă și cât de mult se interesează de informațiile noi
Spirit de echipă	Nivelul de integrare în colectiv - grad de individualism
Nevoia de supervizare	Nevoia de îndrumare și supraveghere permanentă
Implicare în relație	Implicarea asistentului social în relația cu copiii și familiile
Raportare activitate	Modalitatea de prezentare a rapoartelor de activitate

În continuare prezentăm un exemplu care cuprinde itemul cunoștințe legislative, considerat a fi cel cu ponderea cea mai mare conform grupului de experți precum și comportamentele ponderate aferente acestui item.

Tabel 2 – Primul item al scalei de evaluare a performanței profesionale pentru asistenți sociali

DIMENSIUNE EVALUATĂ	PERFORMANȚĂ POZITIVĂ		PERFORMANȚĂ MEDIE		PERFORMANȚĂ NEGATIVĂ	
	6	5	4	3	2	1
NOTAȚI AICI (X)						
CUNOSTINȚE LEGISLATIVE Evaluati cât de bine cunoaște și aplică legislația în vigoare	Aplică întotdeauna în practică normele legislative	Aplică bine în practică legislația în vigoare fără să exceleze în acest sens	Posedă cunoștințe legislative suficiente pentru a îndeplini sarcini zilnice	Are carențe privind utilizarea legislației în domeniul practic de natură să îl împiedice să lucreze optim la cazuri de greutate medie	Există situații sau probleme în care nu se descurcă cu legislația deși ar trebui să poată face asta	Nu reușește să aplice niciodată în practică cunoștințele legislative

Scala o data construită, singurul lucru rămas din finalizarea acestei scale a fost verificarea concordanței inter-evaluatori pentru a demonstra o consistență internă bună a scalei.

Evaluatorii (2 șefi servicii și un psiholog) au fost instruiți în legătură cu folosirea scalei de evaluare după un instructaj adecvat. Instructajul a fost construit în așa fel încât să fie precizate toate posibilele erori de evaluare (halo, tendință centrală, exigență, etc.) și metode de prevenire a acestora. De asemenea, instructajul mai cuprinde modalitatea de folosire a scalei și metode de notare.

După evaluarea tuturor subiecților din lot și calcularea cotelor ponderate finale pentru fiecare dintre ei de către grupul de evaluare, au rezultat trei serii de evaluare, câte una pentru fiecare evaluator.

Timișoara, 23-25 octombrie

Tabel 3 – Corelațiile obținute prin coeficientul Pearson pentru evaluările făcute de primul grup

Corelații	Cun. Leg.	Prompt	Subord	AutoPF	S.Echipa	Svizare	Implicare în relație	Rap. Activ.
Ev1 – Ev2	.91	.93	.90	.91	.85	.83	.78	.83
Ev1 – Ev3	.94	.87	.97	.90	.97	.83	.76	.70
Ev2 – Ev3	.90	.84	.90	.87	.81	.81	.70	.66

Pragul de semnificație pentru aceste corelații este $p < .01$ **Legendă:****Cun. Leg.** – Cunoștințe legislative**Prompt.** – Promptitudine**Subord** – Subordonare**AutoPF** – Autoperfecționare**S.Echipa** – Spirit de Echipă**Svizare** – Nevoia de supervizare**Impl relație** – Implicare în relație**Rap. Activ.** – Raportare activitate

Același lucru a fost realizat și de către un grup de asistenți sociali (cei care s-au clasat pe primele locuri în prima evaluare). În urma evaluărilor realizate de grupul de asistenți sociali, s-au obținut din nou, o serie de trei fișe cu valori ponderate finale.

Tabel 4 – Corelațiile obținute prin coeficientul Pearson pentru evaluările făcute de asistenții sociali

Corelații	C.Prof	Prompt	Subord	AutoPF	S.Echipa	Svizare	Implicare în relație	Tinuta
Ev1 – Ev2	.92	.81	.88	.91	.81	.85	.85	.75
Ev1 – Ev3	.91	.81	.94	.96	.90	.78	.72	.70
Ev2 – Ev3	.89	.75	.83	.94	.92	.82	.68	.80

 $p < .01$ **Legendă****Cun. Leg.** – Cunoștințe legislative**Prompt.** – Promptitudine**Subord** – Subordonare**AutoPF** – Autoperfecționare**S.Echipa** – Spirit de Echipă**Svizare** – Nevoia de supervizare**Impl rel** – Implicare în relație**Rap Activ** – Raportare activitate

În total am realizat un set de șase evaluări cu același instrument pe același subiect; cu alte cuvinte, fiecare subiect a primit șase cote ponderate finale, de la șase evaluatori diferiți.

Calcululele realizate prin corelații lineare simple Bravais-Pearson au arătat o consistență internă bună a scalei și implicit o fidelitate mare a instrumentului de evaluare.

Concluzii

Scalele de evaluare propusă, prin însăși metoda de construire este mult mai exactă și poate acorda repere comportamentale asupra unui anumit nivel de performanță. Implicit și cotele obținute la evaluări vor fi mai aproape de realitate. Concordanța inter-evaluatori (cu o plajă de corelație între $r = .67$ și $.97$) nu ne surprinde dat fiind acest fapt; totodată trebuie menționat că evaluarea făcută cu ajutorul scalei propuse, nefiind cu implicații ulterioare, iar anonimul a reușit într-o oarecare măsură să ducă la o evaluare mai exactă și fără a genera anxietăți la nivel interpersonal. Nivelul ridicat de concordanță nu poate decât să ne bucure, astfel demonstrând o consistență internă bună a scalei și un nivel înalt de discriminare a descriptorilor și a performanței profesionale, mai ales că metoda aleasă a fost cronofagă.

Scala propusă, în schimb a dovedit o consistență internă bună, și o discriminare ridicată în ceea ce privește competențele profesionale, și poate fi un punct de start pentru construirea unor noi scale de evaluare cu specificitate profesională ridicată.

Nu se ridică însă pretenția de a recomanda generalizarea acestei scale în toate organizațiile cu specific în domeniul protecției copilului, specificitatea în interiorul fiecărei instituții chiar și cu același profil poate avea efect în utilizarea scalei.

BEHAVIORALLY ANCHORED RATING SCALE FOR SOCIAL WORKERS

Introduction

All most every year, one way or another, the institutions have to follow a ritual, formally or informally, known as personnel assessment. The formal personnel assessments were named control processes, managerial instruments, an activity and an element of a critic level in human resources. These evaluations play an important role in one's evolution considering a professional level but also a determinant role for the organization where he was integrated, considering the effects determined by a positive or, au contraire, a negative assessment. (Dexter, 1984)

When we are talking about assessment, we are referring to the operations of data gathering about one or more characteristics of an object and the interpretations of the data, having as a result a description of the object in quality and quantity terms.

The assessment was done with a behaviorally anchored rating scale.

A **rating scale** is an instrument meant to appreciate a quality of an object (person, thing, action etc.) from an evaluator. (Albu, 2000)

Behaviorally Anchored Rating Scales (Bars)

The term is used to describe the performance measurement considering a specific behavior or sets of efficient or inefficient performance indicators, replacing adjectives with a general meaning such as "medium, over or under medium".

Considering the **advantages** there can be underlined: rating scales with behavior anchors are based on activities determined by the work done; the items are extremely well defined; both subordinates and superiors participate in developing dimensions and critic incidents that will be used in constructing the scale and finally they permit a precise feedback over some specific behaviors witch can help the employees to improve their professional performance. An other advantage, this time of the building procedure, is that it has a high validity both for the one who evaluates and the evaluated one: these fact is the result of the anchored behaviors that are defined by the evaluator and also the evaluated person – more than that, these examples of behaviors are presented in a language of the evaluated person more than in the psychologist's or manager's terms.

The disadvantages of the rating scales behaviorally anchored are, in the fist place, high costs for construction, they take a long time and don't have a high capacity to avoid common assessment errors than the rest of the rating scales (Landy, 1985).

The lists of pond rated behaviors are used allot in evaluating person's professional activity. Such a list contains descriptions of behaviors regarding a specific job. Each description has an attachment-a weight, that indicates the importance of behavior in order to develop successfully the specific activity for the job. The highest weight corresponds to the most important behavior, and the lowest one to the behavior that brings less contribution in obtaining success, being able even to gather induces in work. Both behavioral descriptions found in the list and the weights are indicated by a group of experts.

Purpose of performance assessment

Performance assessment is the specific term for evaluating behaviors in order to describe positive or even negative performances between employees. The most often reason presented is the

one that offers the possibility to take administrative decisions in human resources such as: promotions, salary rising, and dismissals.

The Social Working Service

On the first view, the social working service appears as a public service that functions through financial resources of the state in order to help defavorised categories of the population, promoting a system that can ensure resources and services meant to emphasize human capacity to solve problems and to deal with life events. Over this aspect, the purpose of the social Working service is to link people in systems that can ensure resources and services needed to overcome situations of social crises.

In order to support the assisted people, the system of social working uses different models of intervention that have principles, methods and techniques with a certain finality to solve the problems of all the categories of persons, no matter the social state, ethnic, race, religion, age, sex, political preference, culture, health etc.

A social worker is the person educated and instructed in the spirit of ethic and moral values, values found in the deontological code of social working, he works in the specific social domain, is conducted by the norms and existing law and has theoretical knowledge and practical abilities in order to use in practice specific methods and techniques, following to relieve, ameliorate or solutionate problems appeared in a certain moment in a person's life or community. (Muraru, 1997)

OBJECTIVES OF THE STUDY

The objectives of the study are: to build a rating scale behaviorally anchored for social workers, and to verify internal consistency of the scale.

INSTITUTION'S DESCRIPTION

The study was developed in The General Direction for Child's Right Protection Timis. It is a public institution of a county interest, with a juridical personality. The objective of its activity is the child in a difficult situation (children without parents, abandoned, with incapable parents that can't ensure minimum conditions for a decent life etc.)

The institution is organized in departments, each having his own domain of activity. In each department, there are social workers and psychologists that work in teams to solutionate cases, adding here the collaboration with juridical consultants, police, etc.

SAMPLE DESCRIPTION

The sample used in the study contains 36 social workers, ages between 21 and 48 years old.

In addition, in order to construct the scale, we asked 12 persons to participate (heads of department, psychologists, and social workers), persons who work in the same institution, separated in four groups of specialists.

Behaviorally Anchored Rating Scale for Social Workers – BARS-SW

This rating scale is an assessment scale with anchored behaviors, constructed to fulfill the evaluative necessities of the institution.

The theoretical backgrounds that the whole structure and organization of constructing the instrument is based on were explained in "Psychology of Work Behavior" – J.F. Landy published in 1985, "Methods and instruments of assessment in psychology" – Albu M., published in 2000, as well as Pitariu H.– 1993, "Management of human resources", Ed. All, București.

Timișoara, 23-25 octombrie

Final scale-as an end of the successive item selection has the following form:

Table 1 - Scales of the instrument built and their operational definition

SCALA	DEFINIȚIE
Law knowledge Promptness Subordination Auto perfection	Knowledge of the present law regarding child in a difficult situation Quickness for social worker to solve job's activities How well he respects the professional dispositions assigned Level of interest shown towards work and how interested is he in new information
Team spirit Need to be supervised	Level of integration in group-level of individualism The need to be directed and supervised all the time
Involvement in relation Reporting activity	Involvement of social worker in the relation with children and families The way to present activity reports

Next, we will present an example that contains item *law knowledge*, considered to be the one with the highest weight in accordance to the group of experts as well as the behaviors of this item.

Table 2 – First item of the professional assessment rating scale for social workers

EVALUATE D DIMENSION	POZITIVE PERFORMANCA		MEDIUM PERFORMANCA		NEGATIVE PERFORMANCA	
	6	5	4	3	2	1
NOTE HERE (X)						
LAW KNOWLEDGE Evaluate how well he knows and applies the norms of the existing law	He always applies in practice the norms of the law	He well applies in practice the existing law without being excellent in that way	He has law knowledge enough to fulfill daily activities	He has some missing in using law practically that enables him to work on an optimum level in cases of a medium difficulty	There are situations or problems where he can't handle the law even if he should do that	He can never apply in practice law knowledge

Once the scale was built, the only thing left was to verify the internal consistency between evaluators in order to demonstrate a good internal consistency of the scale.

The evaluators (2 head's of department and a psychologist) were instructed to use the scale considering an adequate instruction. The instruction was built in such a way to expose all the possible assessment errors (hallo, central tendency, exigency, etc.) and methods to prevent them. In addition, the instruction contains the way to use the scale and notification methods.

After all the subjects in the sample were evaluated and the final pond rated quotes were calculated for each subject by the evaluating group, resulted three series of evaluations, one for each evaluator.

Table 3 – Correlations obtained through Pearson coefficient for assessments made in the first group

Correlations	Law kn.	Prompt	Subord	AutoPF	T. spirit	S. vis.	Inv. in rel.	Rap. activ.
Ev1 – Ev2	.91	.93	.90	.91	.85	.83	.78	.83
Ev1 – Ev3	.94	.87	.97	.90	.97	.83	.76	.70
Ev2 – Ev3	.90	.84	.90	.87	.81	.81	.70	.66

Signification threshold for these correlations is $p < .01$

Legend:

Law Kn.– Law knowledge

Prompt. – Promptness

Subord – Subordination

AutoPF – Auto perfection

T. spirit – Team spirit

S. vis. – Need to be supervised

Inv. In rel.– Involvement in relation

Rap. Activ. – Reporting activity

The same thing was realized by the social workers group (the ones who were on the first three places in the first evaluation). After these evaluations realized by the group of social workers, I obtained again a series of three evaluations with final pond rated quotes.

Table 4 – Correlations obtained through Pearson coefficient for assessments made by social workers

Correlations	Law kn.	Prompt	Subord	AutoPF	T. spirit	S. vis.	Inv. in rel.	Rap. activ.
Ev1 – Ev2	.92	.81	.88	.91	.81	.85	.85	.75
Ev1 – Ev3	.91	.81	.94	.96	.90	.78	.72	.70
Ev2 – Ev3	.89	.75	.83	.94	.92	.82	.68	.80

$p < .01$

Legend:

Law Kn.– Law knowledge

Prompt. – Promptness

Subord – Subordination

AutoPF – Auto perfection

T. spirit – Team spirit

S. vis. – Need to be supervised

Inv. In rel.– Involvement in relation

Rap. Activ. – Reporting activity

In the end, we have a set of six evaluations with the same instrument on the same subject; in other words, each subject received six final pond rated quotes from six different evaluators.

The calculations realized though this simple Breavis-Pearson correlations showed a good internal consistency of the scale and of course a high fidelity of the assessment instrument.

Conclusions

The rating scale proposed, through the construction method itself, is much more exact and can give behavioral marks over a certain level of performance. That way the quotes obtained in evaluations will be closer to reality. The concordance between evaluators (with a correlation between $r = .67$ and $.97$) doesn't surprise us; in the same time must be mentioned the fact that the

evaluation made with this scale, not having other implications and the anonymity permitted, in a certain way, to realize an evaluation without generating anxieties on a interpersonal level. The high level of concordance can only make us happy, that way being able to demonstrate a good internal consistency and a high level of discrimination of descriptors and professional performance.

The new scale showed a good internal consistency and a high discrimination regarding the professional competences and can be a good start in constructing a new assessment scale with a high professional specificity.

Nevertheless, I can't suggest to generalize this scale in all the organizations regarding child's protection, the specificity inside each institution, even with the same profile, can have an influence in using the scale.

BIBLIOGRAFIE/ REFERENCES

- Albu, M., (2000) – *Metode și instrumente de cercetare în psihologie*, Editura Argonaut, Cluj – Napoca;
- Dexter A. H., (1984) *Developmental performance appraisal: an analysis of the relevant literature*, Raport pentru Universitatea Minessota;
- Landy, J.F., (1985) – *Psychology of Work Behavior*, The Dorsey Press, Chicago, Illinois;
- Muraru, C., (1997) http://editura.trinitas.ro/candela/1997/12/c12_13.html;
- Pitariu H.– (1993), “*Managementul resurselor umane*”, Ed. All, București.

DIFICULTĂȚI ALE INTEGRĂRII SOCIO-PROFESIONALE LA ABSOLVENȚII ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR DE POLIȚIE

VLAD - PEREȘ Anemona, ROMÂNIA

Școala de Perfecționare a Cadrelor Poliției de Frontieră Orșova

anemonaperes@yahoo.com

Rezumat

Studiul investighează percepția instituției și a locului de muncă propriu de către absolvenții Academiei de Poliție, specialitatea Poliție de Frontieră, dimensiunea subiectivă a dificultăților percepute, reprezentarea traseului profesional și a obstacolelor potențiale, motivația orientării către o carieră militară, aspirațiile profesionale, gradul de interiorizare și identificare cu statutul de ofițer, semnificațiile subiective acordate acestuia, identificarea markerilor abandonului instituțional.

Eșantion: 58 subiecți, promoția 2002; tehnica de investigare: chestionar, întrebări deschise.

În concluzie, discrepanța dintre așteptările inițiale ale absolvenților și oferta instituțională, între nevoile de realizare profesională și realitățile din teritoriu, asociate insuficienței pregătiri psihologice și metodologice din timpul studiilor reprezintă premise ale unei integrări socio-profesionale dificile, lente, cu costuri psihologice, efortul de adaptare fiind, la unii, superior resurselor personale, ceea ce generează frustrare, demotivare, abordarea unor strategii defensive pasiv-agresive.

Studiul intenționează o abordare longitudinală, în vederea generalizării concluziilor și măsurilor propuse.

Abstract

The study investigates the institutional perception and own job's perception concerning Police Academy's graduates, Border Police section. It also approaches the subjective dimension of the socio-professional adaptation difficulties, the projection of their professional road, and possible obstacles, career decision motivations, the status identifying process degree as a border police officer, subjective significations associated and institutional abandon markers.

Experimental sample: 58 subjects, Police Academy graduates, border police section; investigation technique: questionnaire, free answers.

We conclude that the differences between graduates' debut expectations and institutional offer, between their professional accomplishment needs and the real thing, associated to insufficient psychological and methodological training during the Academy become premises of a long and difficult socio-professional integration, along with pretty high psychological costs. The adaptation effort seem to be, for some of the graduates, above their personal resources, which generates frustration, less motivation, using passive-aggressive defense strategies.

This study is just the beginning for a longitudinal approach, in order to generalize the conclusions and intervention proposals.

Finalizarea ciclului instructiv-educational și trecerea într-o nouă etapă existențială, respectiv integrarea socio-profesională este, în sine, o perioadă de căutări identitare, eforturi de adaptare, de asimilare și exercitare a noi seturi de roluri, asumare de status-uri, de validare / invalidare, de nuanțare a sistemelor de valori, cunoștințe, abilitați, acumulate până la momentul respectiv.

Studiile realizate de structurile de resurse umane ale eșaloanelor superioare din ministerul de interne indica o rată a abandonului profesional de până la 30 % în primii ani după absolvirea academiei, aspect ce trebuie luat în considerare de toți factorii cu atribuții în această sferă de activitate, acesta fiind și motivul pentru care ne-am orientat atenția în această direcție.

Studiul investighează percepția instituției și a locului de munca propriu, dimensiunea subiectivă a dificultăților percepute, reprezentarea traseului profesional și a obstacolelor potențiale, sursele motivaționale ale orientării către cariera de polițist, aspirațiile profesionale, gradul de interiorizare, identificare și satisfacție în raport cu statutul de ofițer, semnificațiile subiective acordate acestuia, identificarea markerilor abandonului profesional. Studiul intenționează o abordare longitudinală, pe promoțiile de absolvenți ce urmează, în vederea monitorizării efectelor schimbărilor instituționale și a generalizării unor concluzii și propunerii de măsuri ameliorative.

Timișoara, 23-25 octombrie

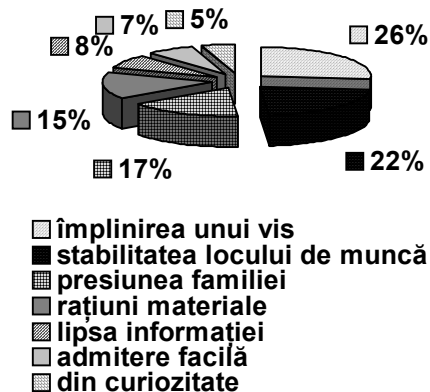
Investigația a avut loc la un timp relativ scurt (1-2 luni) după repartizarea absolvenților pe funcțiile ce le reveneau, subiecții fiind încă în perioada de adaptare la noua situație profesională.

Premisa: discrepanța între expectanțe, aspirații și realitatea locului de munca, respectiv percepția acesteia, devine sursa principală a dezadaptării tinerilor absolvenți și prefigurează abandonul instituțional.

Eșantion: 58 subiecți, absolvenți ai Academiei de Poliție, specialitatea *poliție de frontieră*, promoția 2002; tehnica de investigare: chestionar, întrebări deschise;

1 Dimensiunea motivațională în orientarea carierei

1. Raționalizarea opțiunii profesionale – **motivele orientării către cariera de polițist:**

Răspunsurile subiecților la acest item indica atât motive intrinseci, dar vagi și insuficient precizate ca și conținut, sugerând o proiecție idealista (*împlinirea unui vis*), cât, mai ales, aspecte de ordin extrinsec, pragmatic: *stabilitatea locului de muncă, rațiuni materiale*. O analiza primară a răspunsurilor ce invoca *presiunea familiei* și *lipsa de informație* sugerează o implicare insuficient de riguros fundamentată a subiecților în

ceea ce privește activitatea de orientarea carierei, sau o componentă de neresponsabilizare, chiar o nuanță ostilă vizavi de aceasta. În aceeași direcție converg și ultimele două categorii de răspunsuri, cu mențiunea că sunt mai puțin semnificative din punct de vedere procentual.

2. Itemul următor are o funcție mai curând de control față de cel anterior, urmărind să surprindă același aspect al proiecției inițiale, respectiv **expectațiilor subiecților** față de ceea ce le va oferi cariera de polițist.

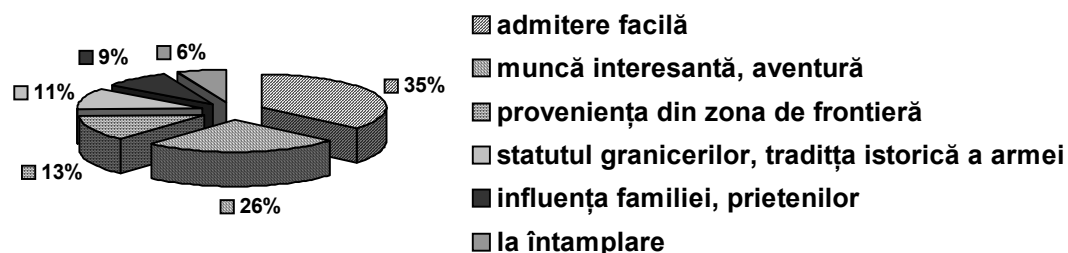

Aspirațiile subiecților în debutul studiilor academice gravitează în jurul nevoii de afirmare, de stima și statut, de recunoaștere a valorii și poziției socio-profesionale a tinerilor, reflectând, de fapt, exprimarea unor nevoi extrem active în prezent, și care reprezintă, de altfel și o sursă de insatisfacție, după cum rezulta din răspunsurile la întrebări ce vor urma. De pe aceleași poziții intervin și răspunsurile de pe 4 ultimele locuri, absolvenții declarând, în contextul altor itemi,

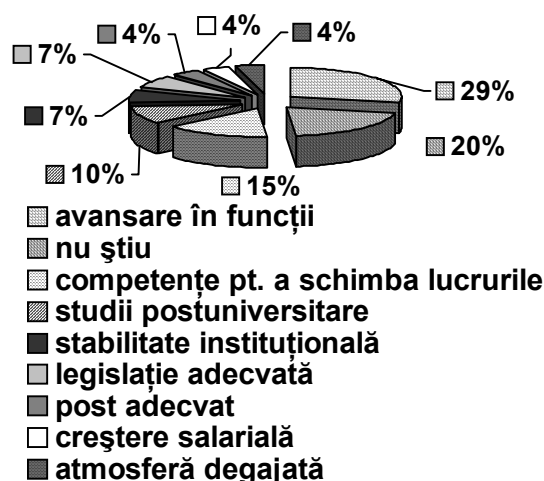
ca instabilitatea legislativă, mentalități și metodologii de lucru neadecvate cerințelor actuale, subsolicitarea intelectuală sunt realități care îi afectează la locul de munca. Însăși aducerea în discuție a acestor aspecte cu titlu de *aspirații și expectații inițiale* sugerează și atrage atenția asupra nemulțumirii subiecților, întrucât este știut faptul că instituția trece printr-un proces de transformare și modernizare nefinalizat încă, implicând costuri atât materiale cât și umane și psihologice. Interesant este însă răspunsul *fără aspirații*, dat de 11% dintre subiecți, semn al blazării, apatiei.

3. **Confirmarea deciziei** - 60 % dintre subiecți declară că *ar face aceeași alegere*, dacă ar putea să întoarcă timpul, față de 30 % care, în mod ferm resping această alegere; 10% rămân indeciși. Avem astfel un indiciu aproximativ, al procentului de absolvenți (60%) care se simt în stare să-și asume dificultățile și efortul de adaptare, inerente în munca pe care și-au ales-o și în contextul social actual.

4. **Motivele alegerii specialității poliție de frontieră** sunt enumerate în continuare:

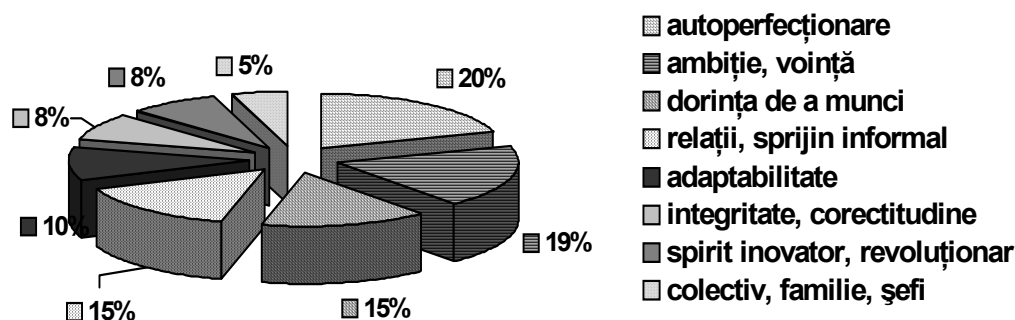
Răspunsurile de mai sus suscita același tip de comentarii ca și la itemii anteriori, având, din nou elemente de motivație extrinsecă (3,5), intrinsecă (2), afectivă, nevoi sociale, de apartenență la o categorie socio-profesională respectată (3). Un procent mare din subiecți au ales această specialitate pe principiul *minimei rezistențe*, ceea ce poate fi o explicație a dificultăților actuale de integrare.

2. Dimensiunea proiectiei traseului profesional

- Aspirații, obiective pe termen lung:

planul propriu-zis al itemului) *nevoia de stabilitate instituțională și legislativă, schimbarea funcției, creșteri salariale*, sugerând intensitatea acestor preocupări și nevoi.

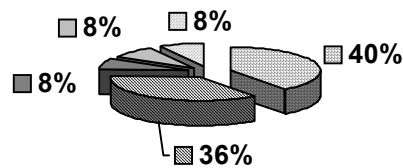

2. Resursele personale, atuurile pe care se bazează tinerii sunt:

Se observa ca apar atât argumente privind trăsăturile personale, de la calități intelectuale la cele morale și volitive, cât și elemente ce țin de structura relațională de suport.

3. **Obstacolele** pe care le au de depășit pentru împlinirea aspirațiilor – acest item apare atât la dimensiunea *reprezentarea traiectoriei profesionale*, cât și ca percepție a dificultăților prezente. Principalele aspecte negative enumerate de absolvenți includ:

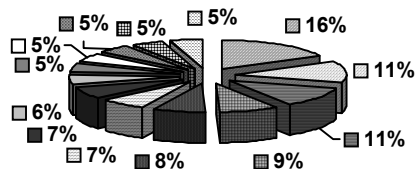
- Practici retrograde, birocrație
- Sefii
- defecte personale
- Corupție, nepotism
- nimic

Sunt evidențiate atât aspecte ce țin de specificul mediului instituțional, organizațional, cât și aspecte ale mediului uman, respectiv din planul personal.

3. Dimensiunea satisfacția locului de munca

- dotarea slabă
- rigiditatea rutina sefiilor
- formalism, birocrație
- salarizare proastă
- condiții de muncă
- distanță de casă
- legislație incoerentă
- lipsa sprijinului populației
- pregătirea insuficientă și neuniformă ca p.f.
- efective prea mici
- colective necoezive
- necooperarea cu poliția

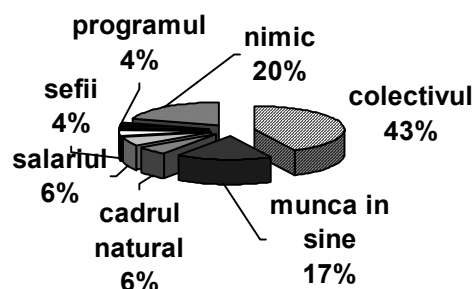

1. Dificultățile, aspectele negative cu care se confruntă absolvenții sunt:

De fapt, toate aceste aspecte reprezintă realități care, la momentul respectiv erau general valabile pentru tot personalul instituției care se confruntă cu aceleași probleme. În prezent, multe dintre acestea sunt rezolvate, astfel încât, același chestionar adresat generației următoare de absolvenți cuprinde în mai mică măsură multe dintre aceste probleme, cum ar fi dotarea, efectivele, legislația, valorificarea inferioară a pregătirii ș.a.

2. Aspectele pozitive de la locul de munca enunțate de absolvenți sunt cele de mai jos:

Se poate observa că o parte din acestea sunt menționate și ca aspecte negative (*salariul,*

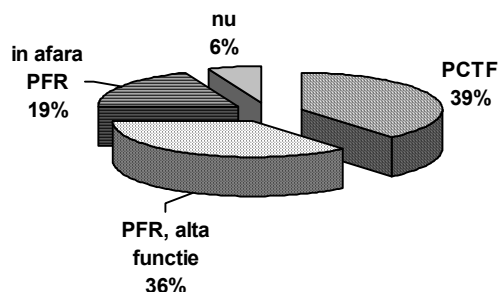

colectivul, munca), respectând proporționalitatea inversă a procentelor. Cel mai important aspect pozitiv este legat de climatul psihosocial, dar și de specificul muncii. Trebuie subliniat și răspunsul a 20% din subiecți – *nimic*, indicând un nivel ridicat de frustrare.

4. Dimensiunea abandon instituțional

Un procent covârșitor dintre absolvenți nu doresc să părăsească ministerul de interne, doar 10 % ar face acest lucru, orientându-se fie către învățământ – 4%, fie către o afacere de familie – 3%, în timp ce 3 dintre aceștia din urmă nu și-au definit o alternativă concretă. După cum se va

vedea în continuare, calitatea de ofițer M.I. este mai importantă pentru absolvenți decât cea de polițist de frontieră, nemulțumirile lor având ca substrat, pe de o parte aspecte dificile și incomode ale muncii de polițist de frontieră, iar pe de alta parte, mirajul muncii de poliție și tentația necunoscutului.

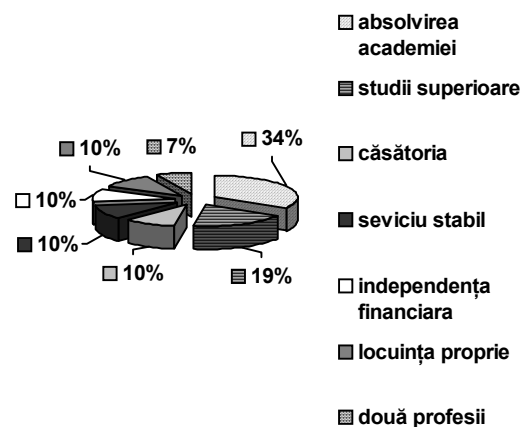
Pentru cei care ar prefera o alta funcție, tot în cadrul PFR, cele mai atractive posturi sunt *aproape de casa* (65%), sau cele ce presupun o munca de birou (resurse umane, cercetare penală și informații). Sunt întărite astfel răspunsurile ce indică *distanța de casa* ca sursa majora de disconfort, respectiv valorificarea inferioară pregătirii – munca din operativ.

Cei care doresc să părăsească structurile PFR sunt interesați de munca de poliție (41%), de unitățile speciale de informații și protecție (17%), sau nu și-au cristalizat încă o opțiune (*oriunde*, răspund 42%), ceea ce poate sugera atitudinea ambivalentă față de dorința de pleca din PFR sau starea de expectativă.

5. Dimensiunea statut socio-profesional - raportare și identificare

1. **Absolvirea unei instituții militare i-a influențat pozitiv**, considera 88% dintre absolvenți, în sensul *maturizării și responsabilizării*, al creșterii *rezistenței la stres*, dezvoltării unor trăsături ca: *independența, autonomie, disciplina, prevedere, organizare, ordine, realism, abilitați relaționale, de comunicare, încredere în sine, îndrăzneală, autoexigență*; 4% consideră că influența academiei a fost negativă, 6 % apreciază că au fost influențați atât pozitiv, cât și negativ, în timp ce 2 % nu constată nici o modificare specifică. Este greu de spus cât din transformările de personalitate se datorează în sine regimului cazon și cât reprezintă efectul firesc al maturizării și trecerii într-o nouă etapă de viață, al cursului firesc al existenței. Importanța este însă ca atitudinea generală față de marca anilor de *studenție militară* este pozitivă.

2. În aceeași notă vine și întrebarea următoare, unde 35% dintre subiecți apreciază ca *absolvirea academiei* reprezintă *cea mai mare realizare* de până în prezent, rezultând aceeași rezonanță pozitivă față de opțiunea profesională. Pe pozițiile 4, 5 și 7 apar tot aspecte conexe, ce fac trimitere la zona profesională, respectiv la *orgoliul profesional* al absolvenților dublei specializări: *studii juridice / poliție de frontieră*.

3. În privința **satisfacției față de statutul obținut și a semnificațiilor subiective** acordate acestuia, revelatoare sunt răspunsurile textuale ale absolvenților, din care vom exemplifica în continuare. Important este că, pentru 43% dintre aceștia, statutul de ofițer înseamnă *onoare, cinste, mândrie*, dar totodată și *tristețea, frustrarea de a nu fi respectat* (38%), având în vedere ca implică *multă responsabilitate, o conduită ireproșabilă* (19%). *A fi ofițer nu trebuie privit ca o meserie, ci, mai mult decât atât, ca un mod de viață.*

CONCLUZII

Studiul de față identifică o serie de probleme cu care se confruntă absolvenții în primele luni de la instalarea pe funcție și propune câteva explicații cauzale, precum și sugestii ameliorative.

Dificultățile pe care tinerii absolvenți le întâmpină nu le sunt neapărat specifice lor, ca și categorie distinctă de personal, multe dintre ele fiind surse de stres organizațional binecunoscute, sau având cauze în contextul mai larg de factura socială, economică, politică. Ceea ce se distinge însă este neconcordanța între nevoile lor de afirmare, de autoactualizare, de stima și statut, de recunoaștere și apreciere a valorii personale și oferta unui sistem instituțional în care, în mod tradițional, toate acestea sunt apanajul vârstei, al vechimii, deopotrivă al capacităților profesionale. Pe de altă parte, insuficiența pregătire psihologică și chiar practic – metodologică din timpul facultății face ca tinerii *toba* de științe juridice și penale să se confrunte cu frustranta situație de a executa sarcini rutiniere, la un nivel de subsolicitarea intelectuală, în condițiile unei dotări destul de precare, cel puțin la momentul efectuării cercetării. Adăugăm la toate acestea și fondul general de instabilitate instituțională, seria restructurărilor succesive, a mutărilor de pe un post pe altul, precum și perpetuarea unor mentalități și proceduri de lucru destul de rigide, ceea ce accentuează dificultățile de adaptare ale absolvenților.

Confirmând rezultatele altor investigații menționate în introducere, rezultă și din studiul nostru ca, în timp ce, pentru o mare majoritate, toate aceste probleme sunt surmontabile și se constituie în *proba de foc* a adaptării la rigorile carierei de polițist, aproximativ o treime dintre subiecți sunt susceptibili de a părăsi structurile poliției de frontieră și de a migra către zone mai atractive (sau percepute ca atractive) ale ministerului de interne.

Continuarea acestui studiu pe absolvenții promoției anului următor arăta însă ca, o parte din problemele enunțate au fost eliminate o dată cu apariția specializărilor mai riguroase pe domenii ale muncii de polițist de frontieră, odată cu creșterea atenției acordată disciplinelor practic-aplicative studiate în Academie, precum și cu așezarea lentă, dar solidă a noilor structuri organizaționale ale poliției de frontieră, experimentarea și introducerea unor metodologii de lucru moderne, dotarea cu tehnica performantă, modificarea concepției asupra a ceea ce trebuie să însemne misiunea fundamentală a polițistului de frontieră – nu pază, ci supravegherea și controlul frontierei de stat cu mijloace și strategii de nivel european.

SOCIO-PROFESSIONAL INTEGRATION DIFFICULTIES OF POLICE ACCADEMY GRADUATES

Finishing college and getting into a new life stage – socio-professional integration – represents an identity searching for period, including adaptative efforts, assimilating and exercising new social-professional roles, assuming statuses, values system getting tested, applying knowledge, abilities etc.

Studies made by Human Resources Departaments from the ministry of internal affairs indicate a rate of institutional abandon towards 30% of the graduates during the first years of working after graduating the Accademy. That is why we were developping some studies in this direction

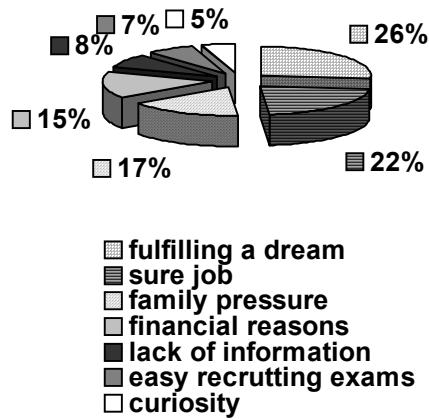
The study investigates the institutional perception and own job's perception concerning the graduates of police academy, border police section. It also approaches the subjective dimension of the socio-professional adaptation difficulties, the projection of their professional road and possible obstacles, carieer decision motivations, the status identifying process degree as a border police officer, subjective significations associated and institutional abandon markers.

Experimental sample: 58 subjects, police academy graduates, border police section; investigation technique: questionnaire, free answers.

1. Motivational dimension in choosing carieer

1. The reasons of choosing a border police officer:

Subjects answers' indicate internal reasons, idealistic projections, fantasies, but also external and pragmatic ones,

We can also notice a superficial attitude and placing the responsibility on others (family, lack of information), even a negative shadow concerning their choice

2. Next item is mainly a control one; it tries to show the same aspect of initial projections – the expectations of the subjects about their future carieer asa border police officers

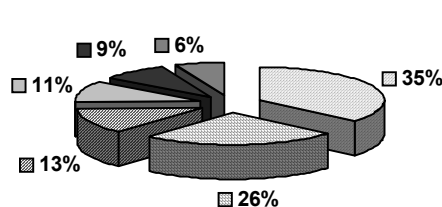

Subjects professional goals show some high aspiration, status needs, needs about professional recognition and appreciation, things that can generate frustration as being unsatisfied active needs, as we can see from the following answers.

There is an interesting answer: *no goals*, which could indicate apathy, decreasing motivation.

3. Decision confirming:- 60 % of the subjects declare they would do the same again about carieer choosing; only 30 % regret their decision, 10% being undecided.

4. Here we have the reasons why the subjects have been choosing border police section

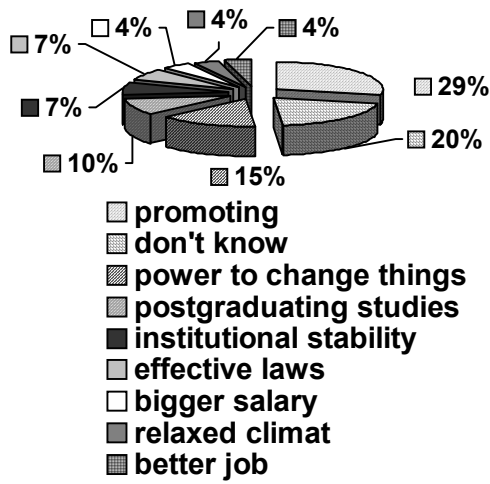

- **easy way in**
- ▨ **interesting work, adventure**
- ▩ **coming from a frontier district**
- ▧ **historical tradition of the corp**
- **family, friends influency**
- ▦ **random**

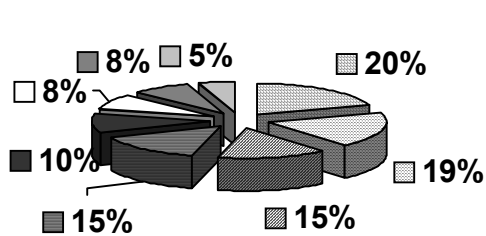
2. Professional road dimension

1 Aspiration, long term goals:

Here we can see again the needs for power, for abilities of making changes. We also notice a high procent of people which don't have any goals, a sign of lack of interest, lack of professional motivation,

Subjects remind us again about the legislation instability, small income for policemen, bad job description etc.

- self-improving
- strong will, ambition
- love of work
- informal support
- adaptability
- integrity
- innovating spirit
- family, colleagues, boss

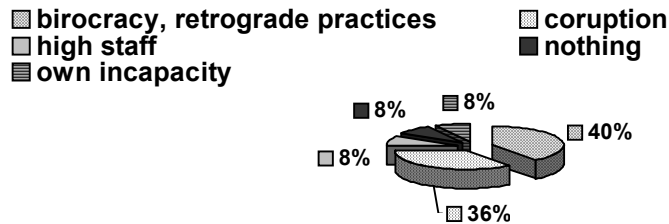

2. Personal resource in accomplishing the goals are:

We can see various aspects, from personal qualities (intellectual, moral ones) towards institutional factors.

3. Obstacles in subject's way to accomplish their goals seem to be:

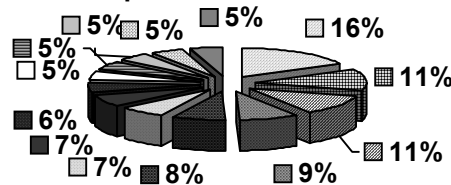
Here we have both organizational and human environment, even personal aspects.

3. Job satisfaction dimension

1. Difficulties, negative aspects which the graduates are confronted to are:

- ineffective logistic
- formal work
- salary
- too far from home
- people not supporting border polimen
- less forces
- bad cooperatiion with police forces
- rigidity, routine of the high stff
- undersolicitation
- work conditions
- legislation
- not enough training
- fractured staff

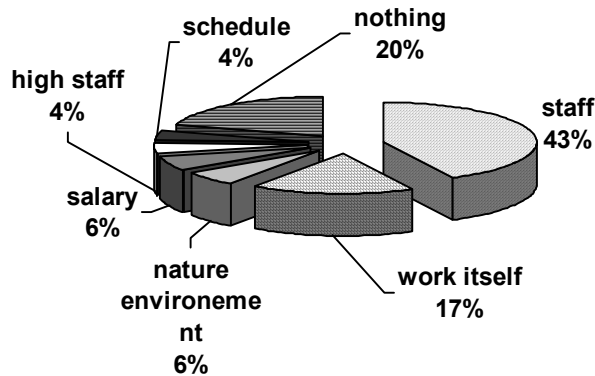
Some of these aspects are solved now, but many others represents issues for us all, border police personal, so we just have to adapt to them, or... to leave.

Timișoara, 23-25 octombrie

2. Good things about subjects' jobs are:

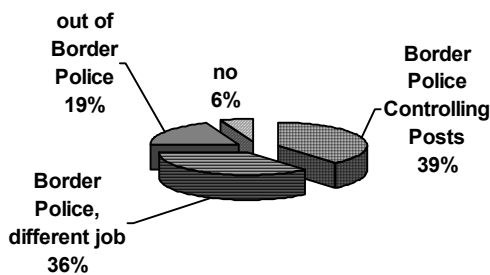
We have similar answers as at the previous item, almost the same reasons.

Many of these things are also mentioned as difficulties, as we can see (salary, work, high staff). The most important positive aspect is about psychosocial climate and also about work itself. We also have to notice the answer of 20 % of the sample - *nothing*, which indicates a high level of frustration.

4. Institutional abandon dimension

Only 10 % of the graduates would leave the internal affairs ministry, for the educational system (4%), family business (3%) or somewhere else, not decided yet. The most graduates prefer to work in the same ministry, maybe not as a border policeman (young people is still dreaming about the police work)

Some of the subjects would prefer a closer job to their home, (65%), or something implying office work, not the operative one. Those who want to leave border police are interested about Police structures, Protection units or anywhere else is better.

5. Professional status dimension

1. Graduating a military school ment a good influence in personality building, consider 88% from the graduates. They see themselves more mature, stabil, responsible, disciplined, independent, communicative, organized, realist, self-confident, bold than before. Only 4% considers academy was a bad influence and 2 % cannot see any difference. It's difficult to say if all these changes are influenced by the military life, or it's just about growing up. Anyway, what is important is the positive attitude towards the academy years of study.

SCHUHFRIED

■ Qualität durch Kompetenz

APB

Asociația
Psihologilor
din Banat